

R. YÜRÜKOĞLU

SİYASAL YAZILAR

2. KİTAP

2 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1979 - 1983)

3 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1979-1983)

KOMÜNİST HAREKETİMİZİN
STRATEJİK VE TAKTİK SORUNLARI ÜZERİNE
PARTİ İÇİ

AÇIK TARTIŞMA
(1979- 1983)

DERLEYENİN NOTU:

Bu e-kitap 2001 yılında aramızdan ayrılan TKP'nin eski genel sekreteri ve komünist hareketin yeri henüz doldurulamamış teorik lideri R. Yürükoğlu'nun siyasal yazılarının ikinci cildir.

TKP içinde önemli bir yerel örgüt olan İngiltere parti örgütünün yöneticisi R.Yürükoğlu'nun – partinin bir organı olan *İşçinin Sesi* gazetesinin yeniden yayına başladığı 1979 yılından itibaren - partinin ve devrimci hareketin stratejik ve taktik sorunları üzerine parti içinde merkez liderliğin hilafına başlatılan açık tartışmada ve hemen ardından ülkeye çöken faşizm koşullarında, 4. Program taslağının hazırlanmasına temel olan kilit konular üzerinde - faşizm altında gerçekleşen 1983 seçimleri sonuna dek geliştirdiği fikirleri parti ve devrimci kamuoyuna sunduğu görüşleri, konuşma metinlerini ve yazılarını içermektedir.¹

Bu cilt, parti içinde açık tartışmanın çeşitli momentlerini ve faşizm konusuyla birlikte SBKP ve Sovyetler Birliği değerlendirmelerini, *İşçinin Sesi* hareketinin sosyalizm ve demokrasi üzerine geliştirdiği görüşleri - o günkü sosyalizm anlayışı çerçevesi içinde - sunuyor. Daha sonra yayınlanacak ciltlerdeki tartışmaları anlamada yararlı olacağını umuyoruz.

¹ Bu kitapta yer almayan, o dönem öncesinde başka yayınlarda yer almış yazılar için Bakınız: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/kirkin_yarisi_cilt1_111985.pdf

R. Yürükoğlu'nun siyasal yaşamı, mücadelesi içinde yer almış olanlar, yoldaşlar, dostlar, bu değerli komünistin bu dönemde yazdıkları hakkında katkıda bulunmak isterlerse, yazdıklarını, ya da ellerinde olup da bu e-kitaba eklenmesini istedikleri bilgi ve belgeleri, "aktif çalışma kitabı" olarak örgütlenmiş bu e-kitaba eklemek olanaklıdır.

Yazışma adresi: bilgi@emarvakfi.org

Mart 2025

Derleyen ve kitabı yayına hazırlayan: İsmail Büyükakan

Yayıncı: EMAR Emek Araştırmaları Vakfı

(www.emarvakfi.org)

Bu kitapta derlenen yazıların orijinal kaynaklarına aşağıdaki bağlantılardan ulaşabilirsiniz:

İşçinin Sesi | Emek Araştırmaları Vakfı (emarvakfi.net)

Kavga-Kervan | Emek Araştırmaları Vakfı (emarvakfi.net)

İÇİNDEKİLER

KUŞTAN KORKAN DARI EKMESİN!.....	12
AÇIK YANIT VERMEK ZORUNDASINIZ.....	15
HERŞEYİN SONUNU KADROLAR BELİRLEYECEKTİR.....	22
<i>EMPERYALİZMİN ZAYIF HALKASI TÜRKİYE’NİN 4. BASIMINA ÖNSÖZ.....</i>	<i>45</i>
ODTÜ EYLEMİ YENİ BİR DÖNEM AÇMIŞTIR	49
14 EKİM SEÇİMLERİ VE CHP YANLISI KOMÜNİSTLERİN ÇIKMAZI	57
TASFİYECİLİĞİ DURDURUN.....	63
SAVAŞIN NERESİNDEYİZ?	67
KOMÜNİST AHLAK MI? BİZANS OYUNU MU?	75
İDEOLOJİK SAVAŞIMI HIZLANDIRALIM	89
III. PROGRAM VE GÖREVLERİMİZ	93
GELECEĞİ TKP’MİZ KURSUN	119
TEK DOĞRU SİYASET İLKESEL SİYASETTİR!	127
“ULUSAL BURJUVAZİ” NEDİR?	130
İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİNDE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ.....	160
İDEOLOJİK SAVAŞIMI GELİŞTİRMELİYİZ.....	191
AÇIK MEKTUP	197
DÜNYA DEVRİMCİ MERKEZİ VE OPORTÜNİSTLERİN ÇARESİZLİĞİ	220
TOPLUMSAL GELİŞMELER VE SAVAŞIMIMIZIN ANLAMI	241
DEVRİMİMİZİN BAŞARISI KADINLARIN KATILIMINA BAĞLIDIR	249
1 MAYIS DÖNÜM NOKTASI OLACAKTIR	253
DUYURU.....	258
BİZİ BİZDEN BAŞKASI YENEMEZ	261

SINIF SAVAŞININ VARDIĞI AŞAMA VE KP’NİN TAKTİKLERİ - I.....	266
SINIF SAVAŞININ VARDIĞI AŞAMA VE KP’NİN TAKTİKLERİ - II	295
DUYURU.....	321
ÇAĞRI	323
BELGİLER ÜSTÜNE – I	328
BELGİLER ÜSTÜNE – II	347
SOSYALİZM ÜSTÜN GELECEKTİR	371
TÜRK VE KÜRT KOMÜNİSTLERİ PROLETARYANIN KIZIL BAYRAĞI ALTINDA KAYNAŞACAKTIR.....	397
ACİL GÖREVLERİMİZ	402
<i>İşçinin Sesi</i> VE ANTI-SOVYETİZM	408
KUTLU OLSUN	424
BEŞİNCİ YAZ TAARRUZU.....	428
YALANDAN YARDIM UMANLAR	435
ÖRDEKLERDEN BİR FİLO BİR DE KAZDAN AMİRAL.....	454
1981 YAZ TAARRUZU KAPANIŞ TOPLANTISI KONUŞMASI	458
BU KAVGA GELECEK KAVGASIDIR	460
ARTIK GERÇEK BİR BÜTÜNÜN PARÇASIYIZ.....	502
KANKUN KONFERANSI VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ	503
ÖLMÜŞ ATI KIRBAÇLAYANLAR	529
SBKP’NİN 26. KONGRESİ – I	535
POLONYA’DA KARŞI-DEVİRİM EZİLMELİDİR.....	639
SOSYALİZM VE DEMOKRASİ.....	656
DÖNEMLER VE KADROLAR	692
KOMÜNİST YAYINCILIK KADRO İŞİDİR	699

9 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1 9 7 9 - 1 9 8 3)

10 EYLÜL 1982 KONUŞMASI	705
DEVİRİM VE SOSYALİZM İÇİN ÖRGÜT SEFERBERLİĞİ	716
ÖRGÜTLÜLÜK VE ÖZGÜRLÜK	722
ÖRGÜT SEFERBERLİĞİ	730
TKP'DE OPORTÜNİZME YENİ BAŞKALDIRI	733
SOSYALİST YIĞIN ÖRGÜTLERİ ÜZERİNE	736
PAPAZA KIZIP ORUÇ BOZULMAZ	744
BİR BOŞ ÇABA DAHA	749
TARİHİN SAVAŞ ÇAĞRISI.....	756
ELMADA YARIM KURT.....	768
YETMEZ.....	774
GELECEK ONUN İÇİN SAVAŞANLARINDIR	783
TKP'NİN 63.KURULUŞ YILDÖNÜMÜ KONUŞMASI.....	791
TOPTANCI SİYASETE HAYIR.....	809
TDHSK ULUSLARARASI KONFERANSI KONUŞMASI.....	819
SEÇİMLER SONRASI TÜRKİYE	824

**KOMÜNİST HAREKETİMİZİN STRATEJİK VE
TAKTİK SORUNLARI ÜZERİNE PARTİ İÇİ**

AÇIK TARTIŞMA

(1979- 1983)

ULUSAL BURJUVAZİ

TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

III. PROGRAM – AÇIK MEKTUP

TKP - SBKP – ANTI-SOVYETİZM

MENŞEVİZM – SOSYALİZM ve

DEMOKRASİ – POLONYA

FAŞİZM - SOVYETLER BİRLİĞİ

MARKSİZM - SEÇİMLER

DUYURU

Kuştan korkan darı ekmesin!

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi”nin aylık organı *Atılım*’ın Temmuz sayısında “Bir Broşür Üstüne” adlı bir yazı yayınlandı. Bu yazıda *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabımıza çeşitli eleştiriler getiriliyor. TKP’nin Sesi Radyosu da bir süredir aynı yolda yayın yapıyor.

Daha bir ay önce, işçi sınıfımızın örgütlü siyasal hareketi içinde sağ oportünizm baş tehlike olarak ilan edilmişti. Ama ne ilginçtir ki okun ucu *İşçinin Sesi*’ne, onun hattına çevrilmiştir.

Tartışmanın gelişiminin taşıdığı iç tutarsızlıklar, perde arkası olaylar bir yana biz *Atılım* eliyle gelen eleştiriye *sevindik*. Uzun uzun yıllardır hareketimizin sorunlarını açık tartışmak gerektiğini, açıklıktan zarar değil yarar geleceğini savunuyoruz. *Atılım*’ın satır arası okutmaktan açık tartışmaya doğru adım atışı sevindiricidir. Açıklık açtığı yarayı kendisi iyileştiren bir kılıçtır. Her özveriyi, ölümü gülerek kucaklayan militanlarımız TKP’nin geçmekte olduğu dönemi, teorik farklılıkları ve bunun getirdiği somut siyasal tutum farklılıklarını olayların *gelişimi içinde* öğrenmeli, hareketimizin Leninci ideoloji ve siyaset temelindeki birliğine sımsıkı sahip çıkmalıdır.

Getirilen eleştirilerin yanıtlarını verdik, veriyoruz, vereceğiz. Birşeyin altını çizelim, bizler bölücü *değiliz*. Bölücülük suçlaması üzerimizden yağmur suları gibi akıp geçecektir. Zaman en iyi göstergedir.

Bazı yoldaşlar, “neden öyleyse görüşlerinizi *İşçinin Sesi*’nde getiriyorsunuz, daha uygun bir yayın organı vardır” derlerse, bu yoldaşlara her yolu bıkmadan denediğimizi söyleyelim. Sonuç sıfır olmuştur. Görüşlerimiz ak kağıdı, gün ışığını görmemiştir. Bu durumda ne yapılacaktır? İdeolojik konuların işe geldiğinde mınıcıklanmasına, örgüt normlarının işe geldiğinde sündürülmesine izin verilemez. TKP işçi sınıfımızın, halkımızın tek umududur. Bu umuda layık olmak zorundayız.

Herkes tartışmayı daha iyiye, daha doğruya, daha güçlüye varma çabası olarak almak zorundadır. Kadroların çok büyük çoğunluğunun gençliğinden, deneyimsizliğinden yararlanıp *İşçinin Sesi*’ni “hain” olarak göstermeye kalkışmak ucuz kahramanlık olur. Ayrıca yatsıya dek yanar. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını yasaklama, evlerden toplama ve yok etme, *İşçinin Sesi*’ni yasaklama, bunlar Leninizme düşman yöntemlerdir. Tartışmayı olumlu, yapıcı bir çerçevede tutmak zorundayız, zorundasınız.

23.7.1979 günü TKP’nin Sesi’nde TKP MK Genel Sekreteri İ.Bilen yoldaş konuştu ve bizler için “açık saldırıya geçecekleri anlaşılıyor” dedi. Bilen yoldaşımızı bu konumlardan konuşur görmek bizim için acıdır. Sınıf savaşımı acımasız, ne yapalım, öğreniyoruz. Değişen biz değiliz.

İkincisi, *Atılım* ve Radyo eliyle bize açık eleştiri getiriliyor. Bunlara açık yanıt vermek görevdir, haktır. Bu hakkı kullanmaya “saldırı” adını takmak doğru bir tutum değildir. Açık tartışmayı her zaman olduğu gibi önleyici, gömücü tutumun göstergesidir. Açık eleştiri, hem de haksız eleştiri yapılınsın, yapılacak açık hem de haklı eleştiri

“saldırı”, “yıkıcılık”, “bölücülük” adını alsın. Leninizm böyle birşey bilmiyor. Kuştan korkan darı ekmesin!

Yaşasın TKP!

Yaşasın TKP’nin Leninci birliği!

Editör *İşçinin Sesi* Sayı: 100 30 TEMMUZ 1979

KAVGA VE YORUM

Açık yanıt vermek zorundasınız

Oportünizmin ve onun en tehlikeli biçimi olan ortacılığın en belirgin yanı “*açıklık korkusu*”dur. Ne olur *ne* olmaz, yarın rüzgarlar başka yönden eserse ayazda kalmamak için zorlanmadıkça açık görüş belirtmezler.

Oportünizmin, oportünistlerin bu özelliğini Lenin şöyle tanımlamıştır:

“Oportünizmle savaş dediğimizde günümüz oportünizminin her alandaki belirgin özelliğini, yani belirsizliğini, bulanıklığını, elle tutulmazlığını hiçbir zaman unutmamalıyız. Oportünist, yapısı gereği, açık ve kararlı bir tutum almaktan her zaman kaçınır, her zaman ortada bir yol arar, her zaman bir yılan gibi birbirinden ayrı iki görüş noktası arasında kıvrılır durur...” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.7, s.402) (abç).

Bu tutum, genel teorik düzeyde yazılmış uluslararası kitaplardan bölüm bölüm kaynak göstermeden aktarmak zorunda kalan az yetişkin “teorisyen”in düştüğü şablonculukla da birleşince işler arap saçına döner. Militanların karası karmakarışık olur.

Bugün bizde durum böyledir. Militanların. kızıl sancağı alanlarda koşturanların kafalarında binlerce soru vardır. Sınıf savaşımının yükselmesiyle bu sorular katıyla artmaktadır. Altı yıldır daha UDC, ileri demokrasi gibi en

temel konular açıklığa kavuşmamıştır. Biz zorlamazsak kavuşacağı da yoktur.

Bugün militanlar, deneyimsizlikle örgüt sevgisinin, “onlar bilirler” yaklaşımıyla idealizasyonun etkisi altında kafalarındaki pek çok soruyu geri itiyorlar. Çoğu belki bilince bile çıkarmak istemiyor. Bu çok tehlikeli bir durumdur. Hareketimizin geleceği üstündeki en büyük tehlike bulutudur. Ozan, “kavgada dolaşık yumak gibi yürekle durulmaz” diyor. Dolaşık yumak gibi kafayla hiç olmaz. Devrimimizin önemli sorunlarında mutlaka apaçık, dupduru bir çizgiye ulaşmak zorundayız. Leninci ideolojik birliğin olmadığı ya da bozulduğu yerde herşey anlamını yitirir.

Günümüzde bazı sorular özellikle öne çıkıyor. Bu, “kapitalist olmayan gelişme yolu”, “feodalizm”, “ticaret burjuvazisinin egemenliği”, “ulusal demokratik devrim” gibi dünden gelen ama defteri daha dürülmemiş önemli sorular olmadığı anlamına gelmiyor. Bu, yarın yeni bir sürü soru çıkmayacak anlamına da gelmiyor. Bu sorular, savaşımın bizi bugün getirdiği noktada *hiç gecikmeden* açıklık isteyen, yanıt bekleyen sorulardır. Bunları şöylece sıralayabiliriz:

1. Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezi midir, değil midir?
2. Yuro-komünizmin dünya işçi sınıfının çıkarlarına ters bir akım olduğunda anlaşıyorsak, yuro-komünizmin egemen olduğu bir parti isterse 1 milyon 700 binlik parti olsun ülkesini devrime götüremez demek uluslararası komünist hareketi bölücü bir tutum mudur, yoksa özülle sözü bir doğru tutum mudur?
3. Türkiye’de devrimci durum (devrim anı değil!) var

mıdır, yok mudur?

4. Türkiye’de faşizmin *acil tehlike* oluşu, derin ekonomik ve toplumsal bunalımın üstünde yükselen devrimci durumdan doğmuyorsa nereden doğuyor?

5. Çeşitli “üçüncü yollar olabilir ve de denenecektir. Ama bunalım derinleştikçe, ya faşizm, ya ileri demokratik halk devriminden başka yol olmadığı daha iyi ortaya çıkacaktır. Buna ne diyorsunuz?

6. Anti-faşist savaşımlı, anti-emperyalist ve anti-teknelci savaşımla birleştiriyor musunuz? Yoksa, emperyalizme ve tekellere karşı savaşımlı yükseltmek anti-faşist cepheyi zayıflatır mı diyorsunuz?

7. İleri demokratik halk devrimi için savaşımla faşizme karşı savaşımlı tek bir bütündür, birbirinden koparılamaz mı diyorsunuz? Yoksa “aşamalar teorisi”nin etkisinde, şimdi faşizmi geriletelim, yarın ileri demokratik devrim savaşımlı mı diyorsunuz? Bir başka deyişle, ileri demokratik halk devrimi için savaşımlı faşizme karşı savaşımlı tek yumrukta birleştirenleri, dolayısıyla faşizmi gebertmenin *tek gerçek utku yolunu* gösterenleri “faşizme karşı savaşın önemini küçümsemek”le mi suçluyorsunuz?

8. Ulusal demokratik cephe, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmek üzere kurulacak halkın en geniş birliği değil midir? UDC’yi anti-faşist, antiemperyalist, anti-teknelci halk devrimini gerçekleştirmek için istemiyor muyuz?

9. “Tekel dışı burjuvazi”nin UDC’de yeri var mı? Liberal burjuvazi devrim istiyor mu?

10. İşçi sınıfı ya da herhangi bir sınıf savaşımında ya önde gider ya geride, ya hegemon olur ya kuyrukçu. Buna ne diyorsunuz?

11. Kürt halkının kendi yazgısını kendi belirlemesi hakkını, yani özünde ayrılma hakkını ikircimsiz, amasız-fakatsız tanıyor musunuz? Yoksa, liberal burjuvaziye hoş gözükme çabasıyla bin dereden su mu getiriyorsunuz?

12. Kürt halkının devrimimiz açısından oynayacağı can alıcı rolü tanıyor musunuz? Yoksa onu Lazlarla Çerkezlerle aynı kefeye mi koyuyorsunuz?

13. Türkiye ordusu, ileri demokratik halk devrimi dışında “halkın ordusu” durumuna getirilebilir mi?

14. Kapitalist devlette ordu-militarizm ayrımları yapıp tüm “kötülükler”i militarizme yüklemek doğru bir tutum mudur? Kapitalist devlette ordu ile militarizm ayrılır mı? Biri birinin örgütlenişi, biri birinin düşüncesel varlığı değil midir?

15. Dine karşı yoğun bilimsel propa anda ve ajitasyon yürütmek mi, ‘sosyalizmle din çelişmez’ safsatası mı doğrudur?

16. Sosyal-demokrat ideoloji burjuva ideolojisi midir, yoksa işçi sınırının “yanılgıya düşmüş” ideolojisi midir, oportünizm midir?

17. Bir yandan “parlamentoda halkın temsilcisi yoktur” deniyor, öte yandan “sol sosyal demokratlar halkın istemleri yönünde ilkesel tutum alıyorlar” diye övülüyor. Öyleyse bu sol sosyal demokratlar nerededir sorusu bir yana, Türkiye’de sol sosyal demokratlar hangi sınıf ya da katmanın temsilcisidir?

18. Sosyalist enternasyonalin üyesi parti için “CHP sosyal demokrat parti değildir” demeye başladınız. Bu ilk bakışta CHP’ye bir eleştiri gibi görünüyorsa da, altında sosyal demokrasiyi aklama yatıyor. Açıkça söyleyin, sosyal demokrat partiler “işçi sınıfı partisi” midir? Yoksa ideolojisi

burjuva, siyaseti burjuva, yönetim kadrosu burjuva olan bu partiler “işçi sınıfının üstünde etkin burjuva partileri” midir?

19. TİP ve TSİP küçük burjuva sosyalizminin partileri midir, yoksa “yanlışlar da yapan” ama işçi sınıfı sosyalizminin partileri midir?

20. İşçi sınıfımızın devrimci birliği TİP-TSİP-TKP birliğiyle mi, yoksa her çeşit sapmaya, bu arada TİP ve TSİP’in temsil ettiği küçük burjuva legalist sosyalizmine karşı amansız savaşıla mı kurulur?

21. Halkımızı devrimin gereklerine hazırlamak gerektiğine göre, “Türkiye gerçeklerinden çıkan ve devrimci savaşımın zaten ilerlemekte olduğu yolun *açık* propaganda ve ajitasyonu gerekmez mi? Yoksa halkta boş hayaller uyandıran “her yoldan devrim olabilir, barışçı da olabilir” yollu tutum mu daha doğrudur? Bir başka deyişle, “dün genel teorik sorunlar olan proleter hegemonyası, devrimci zor kullanım, ayaklanma ve devrim ... bugün çeşitli *yönleriyle* pratik sorunlar olmuştur” demek ve bunu “çeşitli yönleriyle”nin altını çizerek ve de örgüt ve eylem bölümlerinde değil de ideolojik görevler bölümünde yazmak, devrimci savaşımın geçmekte olduğu yolun açık propaganda ve ajitasyonu görevimize dikkati çekmek mi doğrudur? (Bak: *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, Üçüncü basım, s.118.) Yoksa bu cümleyi çarpık yorumlayarak, altındaki üstündeki cümlelerden kopararak bizi “serüvencilik”le, “iç savaş çağırma”la, “kardeş kavgası istemek”le suçlamak mı doğrudur?

22. TKP Genel Sekreteri İ.Bilen yoldaşın 1977 Konferansında söylediği, “Oraya, barikata çıkacağız. Barikata zorluyorlar bizi. Bizim savaşımız kan ve ateş içinden geçiyor. Rız olamayacağız işçileri, gençleri

sokaklarda, alanlarda vursunlar. Savaşacağız” sözleri “serüvencilik”, “iç savaş çağırmak”, “kardeş kavgası istemek midir, değil midir?

23. Marksçı-Leninci devrim teorisinin en önemli kavramlarından olan “iç savaş” kavramı, ne zamandan beri “kardeş kavgası” olmuştur? İşçiyle, köylüyle, Kürt emekçisiyle burjuvazi kardeş midir?

24. Ülkenin sorunlarını Leninizmin ışığında ve program doğrultusunda ele alan bir kitap yazmak mı disiplinsizliktir, yoksa “yazacağın herşeyi önce biz okuyacağız” demek mi disiplinsizliktir?

25. Lenin, disiplinsizlik üç şeyle belli olur diyor: 1) Günü, saati, yeri belli somut bir eylem kararı alındıktan sonra ve eylemden önce (sonra da değil) bu konuda yığınlara açık olarak ya da parti içinde ters görüş belirtmek, böylece partinin eylem birliğini bozmak, 2) Verilen görevleri yerine getirmemek, 3) Parasal kaynakları sakınmak. Bunların dışında görüşlerini hatta sert eleştiri bile taşısa, hem parti içinde hem yığınlara açık olarak savunmak Lenin’e göre disiplinsizlik değildir. Haktır, hatta görevdir. (Zaten tersi bir anlayışla Lenin o kütüphaneler dolduran ürünlerini veremezdi). Siz bu konuda ne diyorsunuz?

26. Bir yığın örgütünün bir başka yığın örgütüne gazete, kitap postalaması disiplinsizlik midir, değil midir?

İşte bugün öne çıkan birkaç soru bunlardır.

Yoldaşlar, arkadaşlar, saflarımızdaki yanlış eğilimleri düzeltmeden değil burjuvaziyi yenmek, işçi sınıfını da kazanamayız. Hareketimizin arılığını korumalı, onun TİP-TSİP gibi küçük burjuva sosyalistleriyle olan kesin çizgili ayrımının netliğini yitirmesine izin vermemeliyiz.

İnanığımız Leninci doğruları korkusuzca savunmalı, haksızlıklara göz yummamalıyız. İmzasız yazılar ardına sığınma kurnazlığını eleştirmeli, herkesin yığınlar önünde hangi konuda ne söylediğinin iyice ortaya çıkması için çalışmalıyız. Her konuda kesin yanıtlar istemeliyiz. KOMÜNİST AÇIKLIKTAN YANADIR.

İşçinin Sesi Sayı: 100 30 TEMMUZ 1979

CEK-AL

Herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir

“Temel ayrımlar üzerine tam berraklık olmadan, yığınlara partinin şu lideri, şu örgütleri, şu ya da bu hattı savunuyor diye bilgi vermeden hiç bir şekilde yığın partisi olunamaz, sınıf partisi olunamaz. Bunlarsız da adına değecek bir parti kurulamaz. Ve biz onu kuruyoruz.” (Lenin)

Toplumların zaman zaman içine girdikleri barışçıl ya da devrimci dönemleri ortaya çıkaran ekonomik ve toplumsal koşullardır. Bu dönemler neseldir. Hiç bir örgütlü güç, parti, sendika, hatta tek başına bir sınıf yaratamaz.

Ülkemizde yaşanan çok yüksek sınıf savaşımı, devrimci durum da böyle nesnel bir durumdur.

Finans oligarşisinin önde gelen sözcüleri, Türkiye'nin bugünkü ortamında “parlamentar rejimin” yürüebilmesine “*mucize*” diyor.

Türkiye'nin bugünkü koşullarında düzenin yürüebilmesi gerçekten “*mucize*”dir. Enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde. Endüstri yarım kapasiteyle çalışıyor. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 3-5 'e çıktı. Kıtık var. Yokluk var. Tüm emekçi sınıf ve katmanlar üstündeki ezgi dayanılmaz oldu. Fabrikalar, işyerleri, Türkiye Kürdistanı cehenneme döndü. Türkü, Kürdü inim inim iniyor.

Bu durumu tek bir cümle özetler: *Yurdumuz çürüyor.*

Lenin 'in dediği gibi, bir ülkede devrimci durum var da işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler vurup devirecek denli örgütlü değilse, yani öznel öge geri kalıyorsa, o ülkenin çürümesinden başka sonuç doğmaz. Alt sınıfların eskisi gibi yaşamak istememeleri, üst sınıfların eskisi gibi yönetememeleri kendi başına devrimi değil, çürümeyi getirir. Ancak bunlara, yeterince güçlü bir öznel öge katıldığında devrim başarıya ulaşır.

Ülkemiz çürüyor çünkü, açık konuşalım, öznel öge çok geri kalmaktadır. Sol, devrimci cephe çok dağınıktır. “Vurup devirecek” güç yoktur ortada.

Herkes kendisine dehşetli devrimci adlar yakıştırıyor. Ama durum odur ki, bunların bir büyük bölümünü burjuva kuyrukçuluğu, sağ oportünizm almış götürmüştür. Öteki bölümü ise büyük ölçüde silahı yanlış kullanmaları nedeniyle bir türlü halkla yeterince kaynaşamıyor. Böylece solda hiçbir parti, hiçbir örgüt devrimci durumun, nesnel ortamın yüklediği görevleri yerine getiremiyor.

Açıkçası, Türkiye’de nesnel ortam, öznel öğeden önde gidiyor.

Devrimci durum soldaki tüm örgütlerde farklılaşmaları azdırıyor

Türkiye’de nesnel ortamın, öznel öğeden önde gitmesi soldaki tüm örgütlerde *iç rahatsızlık*, bunalım, kriz getiriyor. Yurdumuzdaki devrimci durum, buna hazır olmayan tüm parti ve örgütlerde bunalım, kriz olarak yansıyor. Bir başka deyişle, soldaki tüm örgütlerde görülen iç rahatsızlık, bunalım,devrimci durumun ürünüdür, yansımasıdır.

Türkiye Komünist Partisi de bu gerçeğin dışında

değildir. TKP MK Genel Sekreteri İ.Bilen yoldaş, Politik Büro'nun bazı merkez komitesi üyeleri ve bazı yöre komitesi sekreterleri ile yaptığı son toplantıda okuduğu raporda bu durumu “partimizde tıkanıklık vardır” diye değerlendiriyor.

Biz bunalım diyoruz, bu bir yana. TKP Merkez Komitesi'nin 3 Haziran 1979 tarihli bildirisinde “baş *tehlike sağ oportünizm*”dir deniyor. Sonra *İşçinin Sesi*'ne cephe açılıyor. Bu da bir yana. TKP'deki tıkanıklığın nedeni nedir?

Yazılanlara bakılırsa tıkanıklığın nedeni sağ oportünizmdir. Yapılanlara bakılırsa *İşçinin Sesi*'dir! *İşçinin Sesi* TKP Programını ve Konferans kararlarını kılı kılına izlediğine ve kimden, nereden gelirse gelsin savunduğuna göre Konferans kararlarıdır!

Hayır, olaylara, süreçlere bilimsel bakarsak tıkanıklığın gerçek toplumsal nedeni devrimci durumdur, daha doğrusu devrimci durumun acilleştirdiği görevleri yerine getiremeyiştir.

Birşey daha söyleyelim. Önümüzdeki dönemde devrimci durum daha üst aşamalara yükselirse, ki yükselecektir, bu tıkanıklık, bunalım, ne dersiniz deyin, iyice derin bir kriz durumu alacaktır. Bu kaçınılmazdır. *İşçinin Sesi* yer yarılıp yok olsa, yine kaçınılmazdır.

Öznel öge nasıl hazırlanır, TKP'nin içine girdiği tıkanıklık nasıl en kısa sürede giderilir? İşte günün sorusu. Halkını seven herkes, her komünist bilimsel sağduyu ve açıksözlülükle bu soruyu çözümlemelidir.

Çivi çıkar ama yeri kalır mantığı

Atılım ve TKP'nin Sesi hiç de TKP'nin içine girdiği tıkanıklığı giderme yönünde davranmıyor. En iyi

niyetlerle, en yapıcı biçimde öneriler getirenlere gece gündüz haksızca saldırıyor.

Türkiye ve Avrupa'nın her yerinde pek çok militan, CHP hükümetinin kurulmasından bu yana hızla sağa çarkeden, cilalı sözler altında kof eylemsizlik getiren tutumdan rahatsızdır. *İşçinin Sesi* bu rahatsızlığı açıkça, bilimsel anlamıyla dile getirmektedir.

Türkiye ve Avrupa'da *İşçinin Sesi*'ne yazarlar da, görüşlerini benimseyenler de örgütlerini canlarından çok seven, yıllar içinde bunu kanıtlamış yoldaşlardır.

Biz her zaman açıklık yanlısıyız. Açık tartışma, açık eleştiri. Ama çarpıtma yok. Kazanmak için her araç geçerlidir Makyavelizmi yok. Dürüstlükten, komünist namusdan ayrılma yok.

Atılım ve TKP'nin Sesi, Türkiye'de 1977'den bu yana uygulanan siyasetin iflasını gözlerden gizleyebilmek için bizim yoldaşça eleştirilerimize çarpıtma ile yanıt veriyor. Herşeyi çarpıtıyor. Çivi çıksa da yeri kalır mantığından ilerliyor.

Bazan adama vurursun, gizlediği yönleri ortaya çıkıverir. Uçar, anti-TKP, anti-Sovyet batağa oturur. Ama o taktik bize işlemez. İçimizde yok. Halk deyimiyle, "bu balık başka balık"tır. Onun için ucuz yaftalamaları, çarpıtmaları bırakıp, sorunlara yoldaşça çözümler aramaktan başka yol size zarar verecektir.

İşte çarpıtma!

TKP'nin Sesi Radyosu, ağustosun 1'i ile 5'i arasında, yani tam beş gün üstüste aşağıdaki yazıyı yayınladı:

"... Başbakan ne diyor? 'MHP kapanmış, ÜGD kapanmış ne olacak, o zihniyet ortada duruyor' diyor. Hem de bunu faşist MHP'nin maskesinin yırtılıp kanlı

yüzünün ortaya iyice çıkmaya başladığı... bir sırada söylüyor...

“Anti-faşist savaşımın karşısına bir de sol oportünist devrimbazlık çıkıyor. Bu devrimbazlar şu görüşü yaymaya çalışıyorlar: Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm finans-kapitalin seçimidir. MHP faşizmin bugünkü vurucu gücüdür. İktidar MHP’yi kapatsa ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır diyor. Bu yolun yolcuları da MHP kapanmış, ÜGD kapanmış ne olacak, zihniyeti ortada duruyor diyenlerle bir yerde birleşiyor. MHP’nin ve ÜGD’ nin kapatılması savaşından yan çizmekte. Biri seçim hesabıyla, öteki ise kof sol gevezelikle. Hayır! Reformist ve sol oportünist baylar. MHP kapatılacaktır, ÜGD ve öteki kiralık katil yuvaları dağıtılacaktır...

“Seçim hesabıyla ‘MHP kapanmış ne olacak, zihniyet ortada duruyor’ görüşü de, iktidar MHP’yi kapatsa ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır diyen sol oportünist devrimbazlık da antifaşist savaşa zarardan başka birşey vermez, vermiyor...

“Komünistler... eli yurtsever kanına bulanmamış, faşist saldırı ve cinayetlere adı karışmamış, faşist propagandanın yalan ve demagojilerine kapılıp MHP’ye kaydolmuş kişileri faşizm canavarının elinde oyuncak olmaktan kurtarmaya, onları gerçek yurtseverlerin cephesine kazandırmaya çalışıyor. Devrimci tutum işte budur.”(!)

Evet, TKP’nin Sesi böyle diyor.

Taş yağmurdan ıslanmaz

Önce dili. Sorumluluk sahibi bir dil değil. Kendi haksızlığını bilen, onun telaşında karanlıkta ıslık çalan bir dil. “Kof sol gevezelik”, “devrimbazlık” vs.

Sonra Ecevit’in MHP’yi korumak ya da ona ilişmemek için söyledikleriyle bizim MHP ile birlikte onun ardında duran güçlere de vurmak gereğine işaret eden sözlerimizi aynı kefeye koymak hangi komünist için alını açık dolaşma vesilesi olabilir? TKP Tüzüğü komünist morale büyük tizlik göstermez mi?

Dünya işçisinin önderi yüce Lenin’in bu konuda da yanıtı vardır: “Siyasette doğruluk güçlülüğün, ikiyüzlülük zayıflığın sonucudur” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.17, s.166) diyor.

Biz MHP’ye ve onun güdümündeki öteki faşist yuvalara karşı savaşımı hiçbir zaman küçümsemedik. Tersine, MHP’nin kapatılması, MHP’li faşistlerin hakkıyla cezalandırılması için her zaman savaştık, savaşıyoruz. MHP’ye ve onun güdümündeki öteki faşist cinayet yuvalarına karşı savaşım, anti-faşist savaşımın önemli odaklarından birisidir.

Ama öte yanda, faşizmi MHP ile sınırlayan, halkta MHP kapatılsın faşizm tehlikesi yok olacakmış gibi boş hayaller körükleyen görüşlere, “sosyal demokrasiye ileri adım attırma” adına MHP’nin kapatılmasını CHP’den, ordudan, MİT’ten bekleyen görüşlere de kesinlikle karşıyız. Türkiye’de faşizm tehlikesinin ekonomik ve toplumsal kaynağını görmeyen, anlamayan ya da anlamak istemeyen böyle şematik, basit görüşler faşizme karşı savaş, emperyalizme ve tekellere karşı savaştan ayırmaktan başka sonuç vermez. Bir sürü gürültünün ardında yapılan

da odur, TİP'in yaptığıının aynısıdır. Nesnel olarak burjuvazinin “kabul edebileceği” bir anti-faşizmdir.

Faşizme karşı “en çok geniş cephe”yi kurabilme amacıyla UDC öğretisi sulandırılıyor. Hatta “*eli yurtsever kanına bulanmamış MHP'liler yurtsever cepheye kazandırılmaya*” çalışılıyor. Bu nasıl iştir? Siz bunları söylerseniz, *Aydınlık* denen karşı-devrimci paçavranın “MHP'li yurtsever”lere yaptığı çağrılarla aynı çizgiye düşmez misiniz? Bir de, “devrimci tutum işte budur”(!) diyorsunuz.

Kandırılmış MHP'lileri doğru yola sokmak (çekmek değil, sokmak) böyle “ince taktik”lerle olmaz. Tüm devrimci güçler, emekçi halkımız yığın çıkışlarıyla, taşıyla, tırpanıyla, silahıyla, MHP denen belanın üstüne çöküyor, çökecektir. Kandırılmış MHP'liler ağlama, sızlamayla değil, halk MHP'nin üstüne daha daha şiddetle çöktükçe doğruyu görecektir, yola sokulacaktır.

Gelelim asıl konuya. Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı mıdır?

TKP MK Genel Sekreteri İ.Bilen yoldaş, Konferans’da okuduğu MK raporunda şöyle diyordu:

“Türkiye bütün iç ve dış çelişkileriyle bir bakıma emperyalizmin zayıf halkalarından biridir. Gerici egemen çevreler, burjuvazi faşizme tırmanma yoluyla, terörle bu halkayı korumaya çalışıyor” (abç).

Bilen yoldaş aynı görüşü TKP MK Plenumu’nda da yinelemişti. Yani o günlerde açıkça Türkiye zayıf halkadır, kopması söz konusudur (ki bu devrimci durumun varlığı anlamına gelir), faşizm tehlikesi bu nedenle çıkıyor ileniyordu. Biz hâlâ öyle diyoruz.

Faşizm MHP ile sınırlı değildir

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabında, yurdumuzda faşizm tehlikesi şu ya da bu siyasal partinin öznel isteminden doğmuyor demiştik. Faşizm isteği yapısaldır demiştik. Sosyal demokrat CHP, MHP'yi kapatamaz, kapatsa bile bu toplumsal çerçeve içinde yenileri çıkıverir, onun için faşizmi doğuran nedenlere de vurmak gerekir demiştik. TKP'nin Sesi Radyosu, büyük bir sorumsuzluk içinde, söylediklerimizi, kapsamından soyutlayıp, "cimbızlayıp" bizi MHP'nin kapatılması savaşımından yan çizmekle suçluyor. Onun için en iyisi, okuyucuya kitapta ne dediğimizi göstermektir. Böylece yapılan çarpıtma olduğu gibi ortaya çıkacaktır.

Zayıf Halka'da faşizm sorununu üç düzeyde ele almıştık: 1) Faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli (yani faşizmin yapısal bir istek oluşu), 2) Faşizmin acil bir istek oluşunun nedeni, 3) Sosyal-demokrasi ve faşizme karşı tutumu.

Her üç düzeyde de getirip anti-faşist savaşımın anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımına bütünleşmesi gereğini vurgulamıştık. TKP'nin Sesi ise bizim üçüncü düzeyde söylediklerimizi, yani bu toplumsal çerçeve içinde sosyal-demokrat CHP eliyle faşizme karşı yürünemeyeceğini anlatan sözlerimizi yukarıda okuduğumuzca çarpıttı.

Şimdi tek tek bu üç düzeyde neler söylemiş olduğumuzu ele alalım. Göreceksiniz ki her üç düzeyde de militanların kafasını karıştırmayan, soruyu ortada bırakmayan açık, duru yanıtlar verdik. Bu yanıtları, bizi eleştirenlerin bulanık, ikircimli, "laf" dolu yanıtlarıyla

karşılaştırmalısınız.

Birinci düzey, faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli: Şöyle demişiz:

“Türkiye’de de, Batı’da olduğu gibi, tekeller ve finans-kapital oluşmuş ve devletle bütünleşmiş, onu ele geçirmiştir. Ama bu oluşum, genel ekonomik farklılık nedeniyle, Batı ‘daki sonuçları doğurmuyor, doğuramaz.

“İleri kapitalist emperyalist ülkelerde devlet tekelci kapitalizmi, ... sömürülen az gelişmiş ülkelerin insafsız talanı ve bilimsel-teknolojik devrimin olanaklarıyla birleşince, toplumsal çelişkiler II. Dünya Savaşı’ndan günümüze dek oldukça yumuşak gelmiştir. Batı’da çelişkiler ancak şimdilerde yeniden keskinleşiyor.

“Oysa Türkiye’de durum farklıdır. 1970’lerle birlikte ekonomiyi ahtapot gibi saran, devletle sarmaşan finans-kapital olgusu toplumsal çelişkileri yumuşatmıyor. Tersine azdırıyor. Gerçekten de yurdumuz, özellikle 1968’lerden bu yana sürekli olarak ekonomik; toplumsal ve siyasal bunalımlara sahne oluyor...

“Başka bir tarihsel konumda, başka ülkeler için de söylenmiş olsa, şu sözler Türkiye’nin durumunu anlamada önemli bir yardımcı olacaktır: Stalin, Doğu ülkelerinden söz ederken, ‘bu ülkelere dayatılan çifte boyunduruk, iç boyunduruk (kendi burjuvazilerinin) ve dış boyunduruk (emperyalist burjuvazinin), bu ülkelerde devrimci krizi yoğunlaştırıyor ve derinleştiriyor’ diyor. Türkiye’de de buna benzer bir durum var. Üstüne bir de finans-kapital oluşmuş. Artık olağan kârla da doymayan, tekelci süper kâr peşinde

giden bir mekanizma kurulmuş... Tekelci süper kâr, sermaye birikimini hızlandırır. Öte yanda, geniş yığınları hızla yoksullaştırır. Bu nedenle ve aradığı da olağan değil tekel kârı olduğu için, *ülke içinde 'kârlı' alanlar bulamaz olur. Böylece, ülkenin gelişme düzeyi ne olursa olsun, bir artık sermaye ortaya çıkar.* Bu nedenle, tekellerin ve finans-kapitalin ortaya çıkışıyla birlikte, sermaye ihracı da gündeme gelir.

“Son yıllarda Türkiye’de de sermaye ihracı denemeleri var... Ama bu denemeler çok cılızdır.

“Lenin, *Emperyalizm* yapıtında, bir İngiliz ‘finans kralı’ olan Cecil Rhodes’in 1895’de söylediği şu sözleri aktarıyor: ‘Eğer iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın’ (abç). Ve, ‘... önde gelen Britanyalı burjuva siyasetçiler bile modern emperyalizmin salt ekonomik denebilecek kökleriyle, sosyo-siyasal kökleri arasındaki bağı gördüler’ diye ekliyor. Bugün Türkiye’nin önde gelen burjuva siyasetçilerinin bu bağı görmediklerini mi sanıyoruz? Görüyorlar. Son 10-15 yılda gelen giden tüm hükümetlerinin programları gördüklerini kanıtlıyor. Ancak, tükenmez sermaye ile ve çok yüksek teknolojiyle donanmış emperyalist devlerin varlığı, bu kapıyı açtırmıyor. Yapılan kısıtlı ‘sermaye ihraçları’ da yine şu ya da bu emperyalist tekelin koltuğu altında gerçekleşebiliyor. Başka bir deyişle, Türkiye dış yatırımlarda da ‘emperyalizmin atlama tahtası’ olmaktan öteye geçemiyor...

“Lenin’in dediği gibi, kapitalizm yayılma gereksinimi duyup da yayılmazsa derinleşir, içerde yoğunlaşır. Türkiye’de olan da budur. Batı’da bir zamanlar olduğu gibi, kolayca açılacak kapılar

bulamayan Türkiye tekelleri devleti yedeğe alıyor, onunla kaynaşıp bütünleşiyor, onu kendi çıkarlarına bağlayarak *ülke içindeki sömürüyü yoğunlaştırmada* kullanıyor. Çünkü onların Türkiye halkından başkaca bir sömürü kaynakları yoktur.

“Bu duruma bir de emperyalist sömürüyü katınca görürüz ki, Türkiye işçisi, emekçisi katmerli sömürü altındadır. Emperyalizm - yerli finans oligarşisi işbirliği halkımızın iliğini kurutuyor. Yığınların yaşantısı giderek çekilmezleşiyor. İşte bu ‘çifte sömürü’ (Bak: TKP Konferans Raporu) nedeniyle, Türkiye işçi sınıfında sömürü oranı ileri kapitalist ülkelerde olduğundan çok daha yüksektir. Türkiye ve benzeri ülkeler işçi sınıfı daha ağır bir sömürü altındadır.

“Böylece, Lenin’den yukarıya aktardığımız, ‘iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın’ sözünü de akılda tutarak bir sonuca varabiliriz: Türkiye’de, orta gelişmiş bir taban üstünde oluşan finans-kapital dışa açılmadığı, üstelik bir de kendisi emperyalizmin sömürüsü altında olduğu için tüm ilişkiler olağanüstü keskinleşiyor. 1968’lerden bu yana ardi kesilmeyen bunalımların temelinde böylesi bir sosyo-ekonomik neden yatıyor. Türkiye’de kapitalizm çıkmazdadır.

“Böyle bir ortamda, ‘Batı biçimi burjuva demokrasisi’ yaşayamaz. Batı’daki ılık demokrasinin temeli, emperyalist süper kârdır. Oralarda tekellerin kârlarının büyük bölümü kendi işçi sınıflarının sömürüsünden değil, dünya halklarının ve bu arada Türkiye’nin sömürüsünden geliyor. Oysa, Türkiye finans-kapitali için başlıca sömürü kaynağı, Türkiye

işçisidir, emekçisidir...

“Bu durum, emekçi yığınlar için ‘disiplin’ demektir, baskı, zorbalık demektir. Türkiye Komünist Partisi’nin 57 yıllık illegal savaşıma zorlanışının altında yatan nesnel nedenlerden biri de budur. Türkiye burjuvazisinin ‘özgürlükler’ vermeye nefesi yoktur. Türkiye’de bugünkü faşist tehlikenin kaynağı da burada, bu ekonomik ve toplumsal yapıdadır. Faşizm isteği yapısaldır.” (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 3. basım, s.38-41).

İşte, Türkiye’de ekonomik, toplumsal bunalımın ve onların üstünde yükselen faşizm tehlikesinin nereden kaynaklandığı konusuna bizim yanıtımız böyle olmuştur.

Bunun karşısında bizi eleştiren yoldaşlar ne diyor? Nedir faşizm tehlikesini doğuran ekonomik temel?

İkinci düzey, faşizmin acil bir istek oluşu: (Birinci ve ikinci düzeyler arasındaki fark şuradadır. Birinci düzey, faşizmin yapısal, kalıcı bir istek olduğunu açıklıyor. İkinci düzey, neden bugün *acil* bir istek oluşunu açıklıyor.) Bu konuda da şöyle demişiz:

“Yurdumuzda devrimci durum da, faşizm tehlikesi de aynı kaynaktan, bugünkü ekonomik ve toplumsal tabandan yükseliyor. Kapitalizmin içine düştüğü bunalımdan çıkıyor. Sınıf savaşımının dev boyutlar alması Türkiye’de kapitalizmin geleceğini sorguya çekiyor...

“Halkın savaşımının yükseldiği yerde ‘demokrasi’ biter, faşizm, zorbalık, çıplak diktatörlük başlar. Şöyle diyor Lenin: ‘Britanya savaş öncesinde, dünyadaki tüm ülkelerden çok daha geniş ölçüde özgürlüğe sahipti. ... Özgürlük vardı, çünkü orada

devrimci hareket yoktu.’ Aynı fikri, SBKP Genel Sekreteri L.I. Brejnyef’in SBKP 25. Kongresi’nde okuduğu Merkez Komite Raporu’nda da buluyoruz: ‘Tekelci sermayenin ve onun siyasal ajanlarının egemenliğine karşı ciddi bir tehlike ortaya çıktığında, emperyalizm her çeşit demokrasi benzeri görünümleri kaldırıp atmada bir an duraksamayacaktır. Bu da doğaldır çünkü faşizm finans kapitalin, burjuva diktatörlüğünün yani devletin kendini koruma yolundaki güdüsünden doğmaktadır.

“İşlerin göreceli olarak rahat gittiği, sınıf savaşımının sönük durduğu dönemlerde ve ülkelerde faşizm hiçbir zaman gerçek bir tehlike olamaz, olamamıştır. Ne zaman ki ülkede sınıf savaşımı yükselir, keskinleşir, yığınlar kurtuluş yollarına yönelir, ne zaman ki burjuvazi ‘bildik yöntemlerle’ yönetemez olur, işte o zaman egemen güçler çıkarı faşizmde görür. Erkini tehlikede gören burjuvazi çıplak diktatörlüğe, faşizme sarılır. Boşuna, inine yaklaştıkça çakalların uluması artar dememişler. Türkiye’de olan da budur. *Giderek artan faşist tehlike, giderek olgunlaşmakta olan devrimci durumdan ayırlamaz*“(agy, s.107-108).

Evet, giderek acilleşen faşist tehlikenin anlamı konusunda bizim yanıtımız böyledir. Bizi eleştiren yoldaşlar ise “neden faşizm bugün güncel bir tehlikedir” konusunda hiçbir şey söylemiyorlar.

Üçüncü düzey, sosyal-demokrasi ve faşizme karşı tutum. Bu konuda da şöyle demişiz:

“Sosyal demokrasinin ülkemizdeki şu son bir yıllık iktidarı, kimi umutların tersine gösterdi ki, ya faşizm, ya ileri demokratik halk devrimi ikilemi

yapısaldır ve sürmektedir. ‘Üçüncü yol’un, ülkemizin toplumsal yaşamında *geçici bir ara aşama* olduğu iyice belirlendi. Bir yanda devrimci güçler hızla büyüyüp güçleniyor, öte yanda faşizm tehlikesi giderek artıyor.

“Sosyal demokrat iktidarın MHP’ye karşı tutumu da birşey anlatmıyor. Çünkü Türkiye ‘de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm, finans-kapitalin seçimidir. MHP, faşizmin bugünkü vurucu gücüdür. İktidar MHP’yi kapatsa (ki o zaman en az bir o kadar da devrimci örgütü kapatacak demektir, uygulaması bunu gösteriyor), ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır...”

“Aradan geçen bir yıl içinde bu hükümetin hiçbir sorunu çözemediği, faşizmi geriletemediği, tersine komünistlere, ilericilere baskı uygulamaya kalktığı ortaya çıkmadı mı? Önce yanaştığı ortak pazar ülkelerinden beklediğini bulamayınca açıkça yeniden Amerikan emperyalizmine yattığı anlaşılmadı mı?

“Bu gelişimi görebilmek güç değildi. Perşembenin gelişi, Çarşambadan bellidir. Komünistler için sosyal demokrasinin ve Türkiye’de sosyal demokrasinin ne olduğu açıktır.

“Sosyal demokrasi, emekçiler arasına sızmaya çalışan burjuva ideolojisidir... (agy, s.109).

Görüldüğü gibi, bu üçüncü düzeyde de faşizme karşı savaşımları anti-emperyalist, anti-monopolist savaşımla bağlıyoruz. CHP’nin ya da herhangi bir başka burjuva gücünün “anti-faşizmi”ne bel bağlamayın diyoruz. Onlar MHP’nin üstüne yürümezler. Yürürlerse, halkımızın, işçisiyle, köylüsüyle faşizmin üstüne yürüdüğünü görüp,

devrimci bir patlamayı önlemek için “yürürler”. Ya da ipliği pazara çıkmış, bugünkü ulusal ve uluslararası koşullar altında iktidar şansı olmayan MHP’ye vurarak öteki faşist güçleri iktidara itmek için “yürürler” diyoruz.

Gerçekten, faşist bir iktidar olasılığı üstünde düşününce görürüz ki bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullar altında MHP eliyle bir faşizmdense, “demokratik ve yurtsever ordumuz” eliyle ya da onun ardında durduğu Kemal Satır gibi “tarafsız”lar eliyle bir faşizm çok daha olasıdır. Ve de son günlerde ordu kumandanlarında, MİT’de görülen “MHP’li temizleme” mavalı halka, “faşizme karşı” görünümünde faşist bir iktidar dayatma hazırlığıdır. *İşçinin Sesi*’nin 100. Sayısında Zeynep Arbat yoldaş bu gerçeği şöyle açıklamıştır:

“Son haftalarda ülkemizde sıkıyönetim, MİT, sosyal demokrat CHP hükümeti, burjuva basını gibi çevreler arasında ‘anti-faşist’(!) giysiler moda oldu.

“Yıllardır kapalı kalan cinayetlerin sanıkları birden yakalanıvermeye başlandı! Faşist katillerin ‘itiraf’ları çarşaf çarşaf gazetelerde yer alıyor! Kahramanmaraş davasında savcının ‘ıdam’ istemlerine zam geldi! MHP Beşiktaş Şube başkanının MİT ajanı olduğu ortaya çıktı! Bundan sonra MHP, MİT’lilerden, MİT, MHP’lilerden ‘arındı’! MİT’deki ‘temizliği’ ‘yurtsever generallerimiz’ üstlendiler. ‘Milli haysiyetimizi koruyan’ kumandanlarımız önünde faşistler çil yavrusu gibi dağılırken(!) ‘ordumuzun’ ilericiliği üstüne konuşmalar aldı yürüdü. BBC radyosu, ‘Türk ordusu ilericidir, demokrasiyi koruyabilecek tek güçtür’ diye yayın yapıyor. Oportünist basın da bu modayı yakından izliyor.

“Nedir yükseklerde esen bu ‘anti-faşist’ rüzgarlar?”

“Bu ‘anti-faşist’ rüzgarların altında yatan, halkımızda faşist katillere ve onlara el altından, el üstünden destek verenlere karşı biriken öfkeyi yatıştırma çabasıdır. Önümüzdeki dönemde bu öfkenin işçi sınıfımızın önderliğinde gerçek bir anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekelci halk hareketine dönüşmesinin engellenmeye çalışılmasıdır...”

“Bugün tek tük MHP’li avına çıkararak, ‘anti-faşist’ moda uyanların hiç de anti-faşist olmaları gerekmiyor! Tam tersine, amaç sıkıyönetimi, ordunun tepesini tutanları, CHP hükümetini temize çıkarabilmek. Faşizm tehlikesi önleniyor mavalıyla halkımızın öfkesini boşaltmak, böylece gerçekte tehlikeyi arttırmak!”

“Bu oyuna düşmemek gerek.” (Zeynep Arbat, *İşçinin Sesi*, sayı: 100).

Evet! Bu oyuna düşmemek gerek! Unufak olmaktan oluşunu hep birlikte izlediğimiz CHP şemsiyesi yerine “ordumuz”da yeni bir şemsiye aramamak gerek.

Peki, artık soralım. “Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir. Faşizm, finans-kapitalin seçimidir. *İktidar* (altını çizelim, *iktidar*) MHP’yi kapatsa, ertesi gün başka vurucu güçler çıkarır” demek, MHP ve ÜGD’nin kapatılması savaşımından yan çizmek midir? Yukarıya aldığımız alıntılardan böyle bir anlam mı çıkıyor? Hayır, bin defa hayır! Böyle yorumlayan ya okuduğunu anlamıyordur, ya dürüst değildir, ya da, ya da ... haksızlığının bilincindedir!

“Türkiye’de faşizm MHP ile sınırlı değildir” demek, MHP, ÜGD ve öteki kiralık katil yuvalarının yerle bir

edilmesi savaşımını, faşizmi besleyen ekonomik ve toplumsal yapıya karşı savaşla birleştirelim demektir. Antifaşist savaşımı, emperyalizme, tekellere ve ulusal zulme karşı savaştan koparamazsınız demektir.

MHP, ÜGD ve öteki faşist yuvalar kapatılacaktır. Kapatılacak ne söz, yerle bir edilecek, tarlası sürülecektir. İşçi sınıfımız ve halkımız Demir-Dökümlerin, Profiloların, Sungurların ardında buna hazırlanıyor. Faşizme, emperyalizme, tekellere, ulusal zulme karşı ileri demokratik halk devrimine!

Tek doğru siyaset ilkeli siyasettir

Stalin'in aktardığına göre Lenin her zaman "tek doğru siyaset, ilkeli siyasettir" dermiş. Bu, yaşamını halkının kurtuluşu yoluna koymuş komünistler için ihtardır. Uygulanan siyasetlerin vurulacağı denek taşıdır.

Birkaç önemli konuda takınılan tutumları bu denek taşına vuralım.

Konferans'da "barikata çıkacağız" dendi, sonra biz "kardeş kavgası kışkırtmak"la suçlandık(!).

"Türkiye emperyalizminin zayıf halkasıdır" dendi, devrimci durumun üç göstergesi peşpeşe sıralandı, sonra biz "devrim sabırsızlığı" ile suçlandık. Böylece, yurdumuzun somut ekonomik, toplumsal ve siyasal ortamından bilimsel sonuçlar çıkarmak yerine iç dengelere göre tutum alındığı ortaya çıktı.

"Hareketimiz için baş tehlike sağ oportünizmdir" dendi, sonra Leninizm'i herşeyin üstünde tutan *İşçinin Sesi*'ne cephe açıldı. Kimdi sağ tehlike? CHP mi, TİP mi, TSİP mi, DİSK üst yönetimi mi? Komik! Kasıt onlar değildi. Böylece, devrimci sola vururken soldan konuşma taktiği uygulandığı ortaya çıktı.

“Hükümet halkı savunamıyor. Can güvenliği komiteleri kurun. Kendi canınızı kendiniz koruyun” dedi, sonra biz “serüvencilik”le suçlandık. Böylece, sıkışık, zor dönemlerde elin titrediği ortaya çıktı.

TİP ve TSİP’e “küçük burjuva sosyalistleri”, “kendine göre anti-komünist cep partileri” dedi, sonra “işçi sınıfının birliği yolunda TİP-TSİP-TKP birliğini kuralım” dedi. Öte yanda, TEP, Vatan Partisi, Emeğin Birliği, Kurtuluş gibi hareketlerin adı ancak küfür etmek için ağza alınıyor. Karşı olup olmamak ayrı iş, bizim tutumumuz açıktır, bunlarla ötekiler arasında ne fark vardır? Neden anti-TKP’ciliği her yayınının her satırında sırttan TİP’e mesaj üstüne mesaj çekilir de, halkının kurtuluşu yolunda hergün kurban veren hareketlere karşı devrimci bir tutum alınmaz? (Aslında amaç TİP’dir, TSİP ötekisi tek başına baş parmak gibi kalmasın diye takılmış eklentidir. Ne hikmet varsa bu TİP’de!).

Daha çok sayılır. Yürüyen ve her gün hızla yükselen bu tartışma yoldaşça ölçüler içine girmezse sayacağız.

Atılım’ın bir sayısı bir sayısından, hatta aynı sayıda bir yazı ötekinden farklı çıkıyor. Militanların kafası çorbaya döndü. Türkiye’deki bazı yayınlar ise *Atılım*’dan çok daha tutarlıdır ama çok daha sağdadır. Bu durumda, zaman geçirmeden, “tek doğru siyaset, ilkeli siyasettir” ihtarına uymak gerekiyor.

Akarsu pislik tutmaz

Atılım’ın temmuz sayısında bize yapılan haksız ve demagojik saldırıdan sonra *İşçinin Sesi*’ne yurdun dört bir yanından mektup yağıyor. Yüzünü görmediğimiz, adını duymadığımız bu yiğit yoldaşlarımızın granitten desteği devrim hareketimiz açısından çok sevindiricidir.

Öte yanda, *Aydınlık*, *Tercüman* gibi gericiliğin hizmetindeki bazı gazeteler, “TKP bölündü” diye manşet atıyor, “TKP’de batı-doğu ayrıldı”, “katılar-yumuşaklar ayrıldı” gibi saçma, yalan yayın yapıyor. Bazı iyi niyetli, temiz yoldaşlar da bu yalanların etkisinde kalarak durumdan duydukları üzüntüyü yazıyorlar.

Oysa üzülecek birşey değildir bu. Evet, sorunlar vardır. Ve ilk kez halkın önünde tartışılıyor. Kadrolar, her katta, gençtir. Bu iklimin kullanılan dilde ya da tutumda aşırılıklar getirmesi kaçınılmazdır. Ama kısa zamanda dengeleneceği inancındayız. Önemli olan, farklı görüşler ve tutumların ilk kez halkın önünde tartışılıyor olmasıdır. Lenin’in şu sözlerini hatırlayalım.

“Temel ayrımlar üzerine tam berraklık olmadan, yığınlara partinin şu lideri, şu örgütleri, şu ya da bu hattı savunuyor diye bilgi vermeden hiçbir şekilde yığın partisi olunamaz, sınıf partisi olunamaz. Bunlarsız da ismine degecek bir parti kurulamaz. Ve biz de onu kuruyoruz.

“Biz iki akımın görüşlerini gerçek olarak berrak olarak **açıkça** herkesin önüne koymayı başardık. Kişisel kırgınlıklar, fraksiyoncu kavgalar, çekişmeler, skandallar ve bölünmeler proleter kitlelere gerçekten ders öğreten iki taktiğin deneyimi ile kıyaslandığında, bütün bunlar saçma kalmaktadır...” (Lenin, c.13, s.159).

Alışacağız, öğreneceğiz. Antalya’dan yazan bir yoldaşımızın dediği gibi “TKP’yi kimse bölemez. Ne likidatörler, ne Maocu yalanlar. TKP halkındır.”

1893 yılında Engels şöyle yazıyordu: “Küçük, kapalı bir guruba dönüşmek istemiyorsak tartışmaya açık

olmalıyız.” (Marks, Engels, *Werke*, Ed. 22, Alm. s.408-8).

Lenin, Engels’in bu görüşünü genişletti ve şöyle dedi:

“Sorunu tartışmak, değişik görüşler söyleyip dinlemek, örgütlü Marksistlerin çoğunluğunun görüşlerini anlamak, bu görüşlerin kongre delegelerince onaylanmış kararlar olarak ortaya çıkması ve doğrulukla hayata uygulanması. Bu bütün dünyadaki mantıklı insanların birlik diyeceği şeydir” (Lenin, c.19, s.519).

Öyle, sorunları ortaya çıktığında ve hatta eğer adımıza yaraşır öncüler isek çıkmazdan önce görerak açıkça, yoldaşça tartışmak gerekir.

Tarihin gündeminde açıkça tartışılması gereken çok sorun birikti. *Yalnızca Emperyalizmin Zayıf Halkası* çevresinde kaldırılan toz bulutu değil, kitap-gazete yasaklamalar, “gözlerini kapa görevini yap” tutumu değil. İleri demokratik halk devrimi, UDC, TİP-TSİP-CHP değil. Sizin o ağzınızdan kan saçarak “goşist” dediğiniz akımların tek tek değerlendirilmesi değil. Barışçı devrim hayalleri değil.

TKP’de bugünkü tıkanıklığı yaratan *çok önemli* bir sorunun da artık açıkça görüşülmesi gerekiyor. Hep kabul ediyor ve söylüyoruz ki 1973’e dek TKP eritilmiştir. Ne tüzüğü, ne programı, ne hücresi, ne örgütü, ne yönetimi olmuştur (Bu dediklerimiz 1973-74-75 yıllarının yayınlarında kolayca bulunabilir). Şimdi, komünistlerin, işçi sınıfının ve halkın önünde açıkça söylemek gerekir: *Kimlerdir bu likidasyonun sorumlusu?*

Kimlerdir bu likidasyonun sorumlusu ve *suçlular cezalandırılmış mıdır? Cezalandırılmadıysa neden?*

Bunlar ve öteki tüm teorik-pratik sorular, sorunlar

açıkça tartışılacak ve çözüme bağlanacaktır. Partinin geçmişini bugüne bağlayan sorunlar ve bugün önümüzde duran sorunlar açıkça görüşülmezse, partinin ilk kritik anda kendini birdenbire aciz, güçsüz hissetmesinden başka ne olabilir? Partinin önünde duran sorunlar açık yüreklilikle ve soğukkanlılıkla tartışılmazsa, bu sorunların yaşamın zorlamasıyla ortaya saçılması, şaşkınlık ve moral kırıklığından başka ne *getirebilir*?

Bu durumun önüne geçmek zorundayız. Bazı yoldaşlar bizi bugün anlamayabilir. Kulaklara fisildananların ya da “yurt dışında yayınlanan bir gazete”, “baylar” gibi ayıp tanımlamaların etkisinde kalabilir. Kitap, gazete toplamanın, yasaklamanın, yakmanın etkisi altında “terörize” olabilir. Ama bunların hepsi geçicidir .. Gececektir. Doğrular egemen olacaktır.

Savaşımın sonunu kadrolar belirleyecektir

Toplumlarda sınıf savaşımı düzeyi yükseldikçe, bunalım her kurumu, her evi pençesine aldıkça, sonuç belirleyici tarihsel dönemlere girdikçe öznel öğenin, bilinçli çalışmanın, örgütlülüğün rolü giderek belirleyici olur.

Lenin, bu nedenle, ‘devrim olgunlaşmış olabilir ama onu yaratacak güçler yetersiz kalabilir’ (c.9, s.368), diyor.

Stalin bu nedenle, “herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir” diyor.

Bugün Türkiye’de öznel öge geri kalıyor. Ülke nesnel olarak devrim isteyip de siyasal güçler yeterli hazırlıkta olmadı mı “çürüme” gelir. Öyle oluyor.

İşte, böyle bir ortamda kadroların niteliği sorunu giderek öne çıkıyor. Kadrolara yüklenen görevler, sorumluluklar katıyla artıyor.

En başta, hareketimizde boy atan sorunları pasif bir

rahatlık içinde elinin tersiyle itmek yerine düşünmek, geçmişini araştırmak, söylenenleri ilk elden izlemek gerekiyor. Eski bir atasözündeki gibi, “aza sormuşlar nereye, çoğun yanına demiş” değil, doğrunun yanına! Doğrunun yanında duran kadro!

Bugün hareketimizi rahatsız eden tüm yetersizlikler ideolojik, teorik yetersizlikten kaynaklanıyor. Ağzından yarım saatte iki söz çıkan çok ağırbaşlı büyük devrimci tutumları ayıbı örtmeye yetmiyor. Marksizm bilimse bilim gibi çalışmak gerekiyor. Onun için ideolojik-teorik yönden silahlanmış, oportünizmi tanımış kadro!

Yalnızca teoriyi bilmek de yetmiyor. İnsan denen varlığın hem çok güçlü, hem çok zayıf yanları var. Oportünistlerin çeşitli yöntemleri var. Kimine etek altından sopa gösteriyorlar, kimine “ikbal” açıyorlar, ‘seni bilmem ne yapacağız’! gibi ballar çalıyorlar. Her iki yolla da yumuşatmayı amaçlıyorlar. Oportünistler böyle ya, burjuvazi daha da usta, çok daha deneyimli. Kalleş. Onun için siyasal yönden yetişkin kadro! Dayatmasını bilen, mevzilerini bırakmayan ama esnek kadro!

Savaşımın yolları, cehennemden yollarından çok daha kaygan. Sınıf savaşında burjuvaziye - ne renkte olursa olsun oportüniste hiç güven olmaz. Herşeyi bekleyeceksin, her yolla yanıt vermeye hazır olacaksın. Onun için pratik yönden usta kadro! Gözünü budaktan sakınmayan, yaratıcı, güçlü ama uyanık ve tedbirli kadro!

Toplumdaki kargaşa dönemleri örgütleri de etkiler, başıbozukluğu körükler. Öte yanda her boydan oportünist, “yetkisini kullanarak” disiplin adına gerçek Leninci disiplini boğazlar. Onun için, Marksçı-Leninci ideolojiyi başa almış bir disipline bağlı kadro! Disiplin duygusunu damıtmış, onu

Program ve Konferans metinlerine bağlamış kadro! Demir, diyoruz, *demir disiplinli* kadro!

Komünistler için can alıcı bir başka koşul da yığınlarla kaynaşma yeteneğidir. En doğru fikirlerin, o fikirler sokakları, alanları dolduran işçi-köylü alaylarında nesnel güce çevrilmezse pek bir anlamı yoktur. Onun için, yığınlarla bağlanma yeteneği olan kadro!

Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının öncüsü komünistler için pusula Lenin'in aşağıdaki sözlerindedir:

“Yığınlarla bağlan.

Onlara yakın yaşa.

Onların ruhsal durumlarını bil.

Herşeyi bil.

Yığınları anla.

Onlara yaklaşabil.

Onların mutlak güvenlerini kazan.

Liderler yönettikleri yığından, öncü tüm emek ordusundan kopmamalıdır...

Yığınları yaltaklama ve de onlardan kopma.” (Lenin, Toplu Yapıtlar, Rusça beşinci basım, c.44, s.497-98).

Türkiye devrimci durum yaşıyor. Devrimci durumda iyi değil, olağanüstü kadrolar gerekiyor. Faşistini, emperyalistini, tekelcisini dışının arasında çığneyecek kadro!

Savaşımın sonunu kadrolar belirleyecektir!

İşçinin Sesi Sayı: 101 ÇEK-AL, 15 AĞUSTOS 1979

Emperyalizmin Zayıf Halkası ***Türkiye'nin 4. Basımına Önsöz***²

Zayıf Halka'nın ilk yayınlanışından bu yana bir buçuk yıl geçti. Bu süre içinde Türkiye komünist hareketi kitap çevresinde önce üstü örtülü, sonra olayların ve kitaptaki fikirlerin hızla tabana yayılışının zorlamasıyla açık, giderek yoğunlaşan bir tartışmaya daldı. Ve ilk kez yığınlar önünde açık teorik bir tartışmaya daldı. *Zayıf Halka* yalnızca bu yönüyle bile yararlı bir görev görmüştür.

Bu arada Leninizme düşman, kitap-gazete yasaklama, dedikodu, çarpıtma, yanlış bilgi verme gibi yöntemler hızla yayılıyor. Böyle yöntemler, “bazıları”nın gerçekten kırmızı turpa benzediğini kanıtlıyor. Biraz kazıdık, altından bembeyaz çıkiverdi. Neyse, bunlar, uzun dönemde kullanı vuran yöntemlerdir, üstünde durmaya değmez.

Tartışmanın üstünde durulması gereken yönü henüz yaşayan, gelişen, her gün yeni yanlar kazanan bir tartışma oluşudur. Hesabı kapanmış, defteri dürülmüş değildir. Tersine, hareket halindedir, gelişiyor. Bu nedenle, gelişen fikir ayrılıkları tam anlamıyla kavramak isteyen militan, tartışmanın bir noktasında “kim ne söylüyor” yaklaşımıyla

² Bu kitabın farklı baskılarına aşağıdaki linklerden erişebilir ve bilgisayarınıza indirebilirsiniz:

<https://emavakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/EZHT.pdf> ve

<https://emavakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/EZHTBro.pdf>

yetinmemelidir. Tartışmayı gelişimi içinde izlemelidir. Atılım'ları, *Yeni Çağ'ı*, *Ürün*, *Politika*, *Savaş Yolu'nu* ve *İşçinin Sesi'ni* 1976'dan bu yana keskin bir gözle yeniden taramalıdır. Ancak böylece, bir tarafın “rüzgar fırlıdağı” tutumunu, öteki tarafın sarsılmaz ilkesel tutumunu açıkça görebilir.

Oportünistler ve ortacılar, hiçbir zaman *Zayıf Halka'yı* bütünlüğü içinde ele alıp değerlendirmediler, değerlendiremezler. Onların yapabileceği ancak “cimbızlama”, kapsamından sıyırma ve çarpıtmadır. Belki de ana fikirleri bulamıyorlar! Olabilir. öyleyse yardımcı olalım. *Zayıf Halka'nın* getirdiği fikirler, yani kitabın ana fikirleri şunlardır:

1. Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. (Nedense, proletarya enternasyonalizmi sözlerini dillerinden düşürmeyen oportünistler, bu konuda hiç birşey söyleyemiyorlar. öyle midir, değil midir?)

2. Az ve orta gelişmiş kapitalist ülkeler emperyalist zincirin zayıf halkalarıdır. (Ses yok!)

3. Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi vardır. (Daha sonra Bilen yoldaş bu fikri *Barış ve Sosyalizm Sorunları* dergisine yazdığı bir yazıda kullandı. Ama ardından hiç yinelemedi. Ses yok!)

4. Türkiye'nin bir yanda finans-kapitalin ekonomiyi ele geçirmiş, devlet-tekelci kapitalizmine ulaşmış bir ülke oluşu ile öte yanda emperyalist sömürü altında oluşu ekonomiyi yapısal bir açmaza sokmuştur. (Ses yok!)

5. Bu açmaz temeli üstünde Türkiye'de devrimci durum oluşmuştur. (Ses yok! Çarpıtma var!)

6. Ekonomik açmaz temelinde oluşan devrimci durum, finans-kapitali faşizme zorlamakta, faşizm

tehlikesini acilleştirmektedir. (Ses yok!)

7. Ekonomik açmaz temelinde devrimci durumun oluşması, buna bağlı olarak faşizm isteğinin güçlenmesi toplumsal ve siyasal düzeyde ikilem getirmiştir: Ya faşizm, ya ileri demokratik halk devrimi. (Önce ikilemi kabul ettiler, belgi bile yaptılar, şimdi “goşistlik bu” diyorlar!)

8. Türkiye işçi sınıfının sömürsü, emperyalist ülkelerde olduğundan çok daha yüksektir. (Ses yok ama en azından H.Erdal yoldaşın bu fikre yanlıştır dediğini biliyoruz).

9. Türkiye işçi sınıfının durumunda hem “toplumsal anlamda mutlak kötüleşme”, hem “fiziksel anlamda mutlak kötüleşme” vardır. (Ses yok!)

10. Devrimci durum, ideolojik ve örgütsel konularda yeni bir yaklaşım ister. Devrimci duruma uygun ideolojik çalışma ve örgütlenme gerekir. (İşte kıyamet burada kopuyor!)

Zayıf Halka'nın ana fikirlerini böyle alt alta yazınca kitap çevresinde yaratılan kör dövüşünün gerçek anlamı hemen ortaya çıkıyor. Oportünistlerin ve ortacıların ilgilendikleri tek şey, bugün izledikleri siyasetin açığa çıkmasıdır. Onun için yalnızca son fikirle boğuşuyorlar. Bu gerçek, 1976'dan bu yana yukardaki fikirleri (sonuncusu dışında) yazan *İşçinin Sesi'*ne neden hiçbir eleştiri gelmediğini açıklıyor. Böyle davranarak oportünistler ve ortacılar aslında kendi eklektik, tutarsız yaşamlarını da sergilemiş oluyorlar. Son fikir, önceki fikirlerden ayrı düşünülemez. Tümü bir bütündür ve birbirinin kaçınılmaz uzantısıdır.

Zayıf Halka'nın bu dördüncü basımını değiştirmedik, genişletmedik. Aslında genişlemesi, açılması gereken çok

yeri var. Ama bu denli yayılmış, okunmuş, üstünde geniş ve fırtınalı bir tartışma yürüyen kitabı geliştirme, genişletme hakkını kendimizde görmedik. Tartışmanın içinde yer aldığı biçimiyle kalmasını, böylece belgesel yönünü de korumasını daha uygun bulduk.

Yalnız, bu basıma bir üçüncü ek ekledik. Bu ekte *Atılım* ve TKP'nin Sesi'nin bize yönelttiği “eleştirileri” ve benim ve bazı yoldaşlarımızın verdikleri yanıtları bulacaksınız. Böylece, “eleştiriler”in ışığında yazdıklarımızı bir daha, ya da yazdıklarımız ışığında “eleştiriler”i bir daha değerlendirmek olanağı olacak.

Büyük bir iyiniyetle tartışma dediğimiz “tartışma” sürüyor. Gün ne getirir belli değil. Ama iyiyi getirecek. Önüne kimse geçemez. Tarih yürüyecek.

R. Yürükoğlu, Ağustos 1979

KAVGA VE YORUM

ODTÜ eylemi yeni bir dönem açmıştır

ODTÜ’de devrimci öğrencilerin, okulun anti-faşist, anti-emperyalist, gerçek yurtsever geleneğiyle sımsıkı bağlı çıkışları Türkiye devrim hareketinde yeni bir dönem açmıştır. Bu eylem birkaç bin kişinin katıldığı, dolayısıyla ülke çapında düşünüldüğünde küçük çapta bir eylemdir. Önemi sayısından gelmiyor. Bu eylem burjuvaziye ve oportünizme karşı, “solcu “luğa karşı devrim hareketimizin kıran kırana uzlaşmasız bolşevik yoldan ilerleyişini simgeliyor. Gelişimin yolunu gösteriyor. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır!

ODTÜ’de devrimciler, Kürt demokratları, komünistler ne yaptılar? Lenin’in öğüdünü tuttular. Derin, bunalım dönemlerinde, devrimci durumda yığınlarda “şok” etkisi yapacak, onların içine sızdınmış burjuva değerlerini sarsacak, özünde de biçiminde de doğru çarpıcı eylemler gerekir dediler. Yığının önüne geçip korkusuzca uyguladılar. Sonuç hiçbir duragan kafanın anlayamayacağı denli büyük oldu. Doğru devrimci çizgi yiğit militanların, halk savaşçılarının gönlünde yer tuttu. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır.

ODTÜ eylemi, bir sürü dehşetli sosyalist gurubun ve ilerici maskesi takmış ama aslında İttihat-Terakki artığı Türk milliyetçisi olan oportünistlerin gerçek yüzünü yığınlara gösterdi. Leninci çizgiyi ayırdı, çektirip çıkardı. ODTÜ

eyleminin tarihsel önemi buradadır.

ODTÜ’de Leninciler korkusuz çıkışlarıyla yeri ve zamanı doğru seçilmiş Leninci yöntemlerin yığını nasıl anında sarabildiğini kanıtladı. Kadrolarda niteliğın önemini gösterdi. ODTÜ eyleminin tarihsel önemi buradadır.

Bu eylem karşısında ne oldu? *Türk* ordusunun kumandanları, *Türk* basınının kumandanları ayaklandı. Siyasal partilerin tümü birbiriyle yarışircasına eylemi kınadı. Sol cephedeki tüm örgütler, hepsi, hepsi... Başı Maocular çekti.

Düşmanların tutumu olağandır. Ya dostlar ne yaptı? *Politika* gazetesinde Oya Baydar dolambaçlı cümleler ardında, Türk burjuvazisinin ve onun uşaklarının haçlı seferine katıldı. Ne yazık ki İGD Genel Başkanı da daha ciddi bir dille ama aynı özle kervana katıldı. *Politika* gazetesinin ve İGD Genel Başkanının öne sürdükleri fikirler nelerdi?

“Gerici, faşist, Maocu çevreler ODTÜ’nün açılışında gelişen bir takım olayları demagoji malzemesi yaparak... azgın bir anti-komünist kampanya açmışlardır.” Halktan soyutlanacağız, fena şeyler olacak!

Milli marş, bayrağa asıl işçi sınıfı devrimcileri sahip çıkmalıdırlar. Milli marş ve bayrağa karşı tutum yurtseverlik ölçütüdür.

Tam da “MHP kapatılsın” kampanyası sırasında dikkatleri MHP’den uzağa çekti.

Yukarıda özetlediğimiz bu üç fikir üzerinde dikkatle düşününce, bunları ancak ya bir oportünistin ya da panik içinde başı dönmüş bir insanın yazabileceği kolayca anlaşılıyor.

Birincisi, Lenincilerin koyacağı her doğru eyleme halk düşmanlarından böylesi anti-komünist kampanyalarla

yanıt verilecektir. Halkla bu kampanya odaklarını birbirine karıştırmayın. Gericilik meyve veren ağacı taşlar.

“Halktan soyutlanırsız” kuşkusuna gelince, halka gerçek kurtuluş yolunu gösterenler halktan soyutlanmazlar. Hiçbir burjuva kampanyasının buna gücü yetmez. Kastınız burjuvadan soyutlanmaksa, devrimci durumda burjuvadan, küçük burjuvadan soyutlanmayan hiçbir hareket halkla kaynaşamaz. Burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içindeki hiç bir eylem devrimci durumda yığınları sürükleyemez. İşte örnek: “MHP kapatılsın” eylemi. Belgisi belirsiz, kim kapatacak, CHP mi? Bugün Türkiye’de yığınlar böylesi belgilerin ardından yürümez. Biçimi ölgün ve çok “saygıdeğer” (Başbakana imzalı metin sunma). Türkiye’de savaşım o boyutları aşalı yıllar oluyor.

Ayrıca, Lenin yalnız devrimci durumda değil, her durumda burjuvaziden ve küçük burjuvaziden *soyutlanmak* gereği üstünde ısrarla durur. Birlikte okuyalım:

“Sosyal demokrasi (Komünizm-R.Y.) kendini küçük burjuva halktan *soyutlamalıdır*... Çünkü (her zaman-R.Y.) şu iki durumdan biridir: Ya küçük burjuvazinin kararsızlığı, genel olarak küçük burjuvazinin kaypak doğasının ve devrimin zor ve çetin gelişmesinin bir göstergesidir ama devrimin sonunu ya da gücünün tükendiğini simgelemez... O zaman sosyal demokrat (komünist-R.Y.) proletarya , kendini küçük burjuva halktaki her çeşit kararsızlık ve sallantıdan soyutlayarak onu savaşım için *eğitir*, savaşım için hazırlık sürecinde onu yetiştirir, onun siyasal bilincini, kararlılığını , sağlamlığını vb., geliştirir. Ya da küçük

burjuva halkın sallantısı bugünkü burjuva devriminin sonunun göstergesidir... O zaman da sosyal demokrat (komünist -R.Y.) proletarya kendini küçük burjuvanın sallantısından (ya da ihanetinden) *yine soyutlamalıdır* ki işçi sınıfı yığınlarını sınıf bilinci yönünde eğitebilsin, onları bir sonraki devrime daha planlı, daha sağlam ve belirleyici olarak katılmaya hazırlayabilsin.

“Her iki durumda da, ve her durumda sosyal demokrat (komünist-R.Y.) proletarya kendini, *Kadet (CHP anlayın - R.Y) illüzyonlara batmış olan* küçük burjuva halktan soyutlamalıdır ve bunu koşulsuz yapmalıdır.” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*. İngilizce basım, c.12, s. 407-408)

İki çizgi, iki sonuç! ODTÜ eylemi ve “MHP kapatılsın” eylemi. Birinde bir avuç kahraman, yığınların gerçek özlemlerini dile getiriyor, ülkeyi yerinden oynatıyor, devrimci yığınlara moral götürüyor. Ve en önemlisi, halktan tepki görmüyor. Ötekisi de, burjuvaziyi ürkütmeyen sınırlar içinde kalmak çabası, değil yığınların, militanların bile içine eziklik, yığınlık getiriyor.

İkincisi, milli marşla, bayrağı yurtseverlik ölçütü olarak göstermek demagoji fiilin değil, halka karşı işlenmiş bir suçtur. Yığınların devrimci bilincine karşı işlenmiş bir suçtur.

İlerici gençlerin ODTÜ’de ve Ankara sokaklarında dağıttıktan bildiride dedikleri gibi, “ulusal bağımsızlığımızın gerçek savunucuları, gerçek savaşçıları devrimciler komünistlerdir”. Bunun ölçütü de marş filan değil, ulusal ve toplumsal kurtuluş için günün gerektirdiği yöntemlerle savaş vermektir. Ve de marşa, vb.ne karşı bugüne dek doğru devrimci bilinci aşılamamış olmak ciddi bir hatadır.

Onun için yurtseverliği bayrağa, marşa dek uzatmayın!

Bir kez, o marş, sizin dediğiniz gibi “kurtuluş savaşının içinden doğmuş” değildir. Savaştan sonra, halkın ulusal duygularını sömürmek üzere Türk burjuvazisinin gerici bir şaire yazdırdığı, Türk milliyetçisi, ırkçı özde bir marştır. “Kahraman ırkıma bir gül” diyen o marş, ulusal direnişin değil, o direnişte öncülüğü ele geçiren burjuvazinin yarım yüzyıllık simgesidir. Türkiye insanının dörtte biri olan Kürt halkının, o marş her söylenişte içinin kan ağladığını unutmayın. Halkımızın ulusal kurtuluş savaşının gerçek simgesi olan türkülerini, marşlarını unutmayın. Her kapitalist ulusda, sömürenler ve sömürülenler olarak iki ulus olduğunu unutmayın.

Sonra, “komünist, halkın ulusal duygularına saygılıdır” doğrusunu çarpıtmayın. Ulusal değerler için, ulusal bağımsızlığımız için çarpışanlar en başta komünistlerdir. Ama halkımızın “milli marş” a olan tutumuyla, kemalistlerin tutumunu karıştırmayın. Milli marşa karşı tutumu yarım yüzyıllık aşâğılık siyasetiyle “yurtseverlik” le eş göstermeye çalışan Türk burjuvazisinin tuzağına düşmeyjn.

Üçüncüsü, bu “tam da MHP köşeye sıkışmışken olur mu canım” mantığının artık iyice tadı kaçtı. İşte bu tam bir demagojidir.

Aynı sözü, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını “eleştirirken” de söylediler. Hem de son biçimiyle ikinci basımı Aralık 1978’de çıkan bir kitap için, tam 9 ay sonra! Kitabın yayınlanışından tam 9 ay sonra, “tam da MHP köşeye sıkışmışken, oldu mu bu” dediler. Şimdi yine söylüyorlar! Sonra da MHP’nin kapatılamayışının(!) suçunu bize yükleyecekler.

Oportünistler, her dönemin kendine özgü savaşım

biçimleri olduğunu anlamıyorlar. Bugünün İngilteresi'nde, Almanyası'nda uygulanacak yöntemleri dünyada en yüksek sınıf savaşımının geçtiği ülkelerden biri olan Türkiye'ye taşımaya çalışıyorlar. Oysa hareket o yöntemleri de, onları getirmeye kalkanları da çoktan aşmış. O zaman dönüp 1965 sonrası çok duyduğumuz “aman ha faşizm gelir” anlayışını başka sözcüklerle önümüze sermeye yelteniyorlar.

Bolşevikler kaya gibi sakin, gücünden emin, halkının sağduyusuna güvenle ilerliyor. Menşevikler aşağılık dedikodularına, bürokratik hot zotlarına karşın 1977'den bu yana iflas eden siyasetlerinin telaşı içindedir. O cephede panik var. Ayaklarının altındaki toprak kayıyor. Ama korkunun ecele bir yararı olmayacaktır.

Oportünistlerin tutumu karşısında son, ama son derecede önemli bir nokta. Diyelim ki ODTÜ'deki kahraman çıkışı yapan devrimciler yanlış bir iş yaptı. Kendisine devrimci diyen ne yapar? İti köpeği devrimcilere saldırırken, o da mı katılır saldırıya? Ya da, burjuvaziye dönüp, “vallahı billahi, ben o görüşte değilim, ben onlardan değilim” yollu günah mı çıkarır? Yoksa, eylemin yanlışlığını bir yanda koyarken, öte yanda bu eylemi koyan devrimcilerin yiğitliğini, devrime adanmışlığını över, onları anti-komünist haçlı seferi karşısında korur mu?

Bizim bildiğimiz, kendine “işçi sınıfı devrimcisi” adını yakıştıran herkesin, eylem yanlış bile olsa (ki doğrudur), onu yapan devrimcileri anti-komünizm karşısında korumak boynunun borcudur. Bunun tersine davrananlar, en hafif eleştiriyle, güç anlarda ordusunu terkeden askerden öteye geçemez.

Neyse, ODTÜ eylemi sonucunda, Leninci çizgi

karşısında gericisiyle, Türk milliyetçisiyle, burjuvazisiyle, sahte devrimcisiyle geniş bir cephe oluştu. Bu çok iyi birşey oldu. Son yıllarda ideolojik düzeyde kendini tüm öteki akımlardan ayıran Leninci çizgi, sınıf savaşımının harında da ayırdı.

İlerici gençliğin tabanı, pekçok şubesiyle, ODTÜ eylemini destekledi. Ankara'da ilerici gençlik, eylemi sonuna dek savunuyor. Savunacaklar. Hepsi, yurdun dört bir yanında savunuyor. Halkımızın bu en güzel evlatları kimsenin kaşı gözü için devrim savaşına dalmadı.

Şimdi hangi akımdan olursa olsun yaşamını devrime adanmış yiğitlere bir sözümüz var: Dönüp bir çevrenize bakın. Nerede, kimler birlikte duruyor? Maocular'ın, TİP'in, CHP'nin, Türk milliyetçilerinin, oportünistlerin, "solcular"ın, tümünün aynı şeyleri gevelemesi size onların nasıl bir "kutsal ittifak" olduğunu çok iyi sergileyecektir.

Öte yanda Türk burjuvazisinin ve oportünistlerin tutumundan destek alan "solcular", eylemin ardından ODTÜ'de devrimcilere saldırdılar. Sayıca daha büyük bir grubun saldırısı etkin biçimde püskürtüldü. Ama gelişmeler, faşistlerin ve bazı gözleri bağlı "solcu"ların saldırılarının yoğunlaşacağını gösteriyor. Bunun da vebali oportünistlerin boynunadır.

İşçiler, ileri demokratik halk devriminin önderisiniz. Türk milliyetçiliğinin ve onun pembe boyalı uzantılarının devrimci gençliğe karşı saldırısında onları koruyacaksınız.

Anti-emperyalist, anti-faşist, antitekelci ve ulusal zulme karşı savaşın bugünlere gelmesinde büyük katkısı olan yurtsever gençliğimiz, özlemlerini en iyi dile getiren komünistleri,

Yüzyıllardır Türk milliyetçiliğinden anlatılmaz acılar

alan Kürt halkını, ulusların kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkını ikircimsiz savunan bolşevikleri,

Devlet-tekelci kapitalizminin pençesinde kıvranan, kapitalizmin hızla gelişmesinden olduğu kadar geriliğinden de çeken az ve orta topraklı köylü, çıkarlarının en iyi savunucusu olan Lenincileri,

Toplumdaki yeri nedeniyle çektiği yetmiyormuş gibi bir de ordunun faşist yapısından çeken asker, ve özellikle asker, komünist savaşçıları KORUYACAKTIR.

Gelen günler bizimdir. Haydi, daha hızlı savaşa!

İşçinin Sesi Sayı: 103, 3 EYLÜL 1979

KAVGA VE YORUM

14 Ekim seçimleri ve CHP yanlısı komünistlerin çıkmazı

14 Ekim 1979 Senato üçte bir yenileme ve 5 ilde milletvekili seçimleri, CHP yanlısı komünistlerin, en başta TKP yönetiminin oportünist ve ortacı kesimlerinin tutarsızlığını, ilkesizliğini, çıkmazını bir kez daha sergiliyor.

1977'deki seçimlerden farklı olarak bu kez bir bağımsız adayın ad vererek desteklenmesi, bu saptamalardaki doğruluğu hiç azaltmıyor. Tam tersine bu durum CHP yanlısı komünistlerin tutarsızlığını artıran, onları ele veren somut olay oluyor.

CHP yanlısı komünistler, en başta TKP üst yönetiminin oportünist ve ortacı kesimleri, 1977 seçimlerinde işçi sınıfını burjuva reformist CHP'nin kuyruğuna takmada baş rolü oynadılar. Devrimci yığın örgütlerimizi bu yolda yoğun biçimde kullandılar. CHP'nin seçim kampanyasına otobüs otobüs destek verdilerdi. Bunları yaparken, sosyaldemokrat CHP'nin koyduğu sınırların ötesine geçen bir seçim *çalışması* da getirtilmedi.

1979'da Türkiye'nin toplumsal ve siyasal ortamı, yığınların bilinci değişik bir düzeye yükseldi. Bugün CHP'nin kimler, hangi toplumsal güçler için umut olabileceği apaçık ortaya çıktı. Durumlar değişti. Artık en azılı kuyrukçu bile açıktan CHP diyemez. Derse, işçi sınıfının ve emekçi

yığınlann karşısında yakayı ele vermekten başka bir sonuç elde edemez.

Bundan dolayı, oportünistler ve ortacılar 14 Ekim 1979 seçimlerinde taktik değiştirdiler. Hayır, böyle söylemek yanlış olur, *taktiği sunuş taktiğini* değiştirdiler. Yoksa, liberal burjuva kuyrukçusu taktiğin özü değişmemiştir.

14 Ekim seçimlerinde açıktan desteklenen tek bağımsız aday, işçi sınıfının bağımsız siyasetinin göstergesi değil, CHP yanlısı kuyrukçuların gerçek siyasetlerini gizlemek için yapıştıkları bir demagojidir. Ülke çapında izlenen genel siyasette bir değişiklik getiriyor mu? Hayır, getirmiyor. Görelim.

14 Ekim 1979'da Senatonun üçte biri yenilenecek ve 5 milletvekili seçilecektir. Tek bağımsız aday, Radyonun haftalardır tüm yayınlarını dolduran o tek bağımsız aday, bu yerlerin ancak birini doldurur. *Gerisi ne olacaktır?* Bağımsız adayın göstermelik olduğunu, CHP kuyrukçusu siyasetin değişmediğini, yalnızca kendini yeni durumlara uydurduğunu gösteren birinci ipucu budur.

Tek bağımsız adayın, işçi sınıfının bağımsız siyasetini tutarlı biçimde sergileyeceğini, seçim platformunu gerçek bir halk kürsüsüne çevireceğini kabul etsek bile neden tek aday? 1979 Türkiye'sinde bir bağımsız adayla seçimlere aktif olarak katılabiliyorsak, neden tüm ülke çapında bu uygulanmıyor?

Biz diyoruz ki, komünistler 14 Ekim 1979 seçimlerine *her yerde* kendi adaylarıyla katılmalı, tüm ülkeyi, tüm seçimleri yüce komünizmin ve ileri demokratik halk devriminin *militan* propagandası için bir kürsü yapmalıydılar.

Buna karşılık “o zaman oylar bölünür, bundan gericiler yararlanır diyemezsiniz. Bir kez, bu, tekelci burjuvazi ile tekel-dışı liberal burjuvazi arasında elleri kolları bağlı kalmak anlamına gelirdi. Sonra tek aday da, hele ki, komünistlerin en geniş desteğini sağlayacağı İstanbul’da aynı şeyi yapacak, oyları bölecektir.

Sorunun bir başka yönüne geçelim. Tek bağımsız adayın dışındaki yerler için ne öneriliyor? “TİP’li, TSİP’li, bağımsız, CHP’li yurtsever adayları destekleyin”. Bu öneri de incir yaprağı gibi birşey. Ne CHP kuyrukçuluğunu örtebiliyor, ne TİP ve TSİP’e yaranabiliyor. örneğin, *Yürüyüş*, bu siyasetin 1977’dekinden farklı olmadığını, yalnızca tutarsızlığını artırdığını saptamış ve kendi yararına sömürmektedir. Oportünistlerin ve ortacların acınacak çaresizlikleri de bu noktada düğümleniyor. “İşbirliği” adına CHP’ye, TİP’e, TSİP’e her ödünü veriyorlar ve hiç bir şey elde edemiyorlar. Onlar ödünü alıp ceplerine koyuyor, sonra dönüp dünle bugün arasındaki taktiği sunuş taktiğindeki çelişkiyi gösteriyorlar. “Bu kadarı yetmez, daha ödün verin” diyorlar.

14 Ekim 1979 seçimlerine kaç TİP’li, TSİP’li, bağımsız aday katılıyor? Sayısı şaşırılacak bir toplam değildir ve hepsi de biliniyor. Neden, hangi bölgede hangisini destekleyeceğimiz yayın organlarında açıklanmıyor? Leninciler, bunların bir tekinin bile desteklenmesine şiddetle karşıdır, o başka. Siz, “destekleyelim” diyorsunuz. Neden açıklamıyorsunuz kimleri destekleyeceğimizi? Açıklayamazsınız, çünkü o zaman boş gürlütu ardında gizlemeye çalıştığınız liberal burjuvazi ile girişilen *fiili seçim bloku* açık düşer değil mi?

Sizin yürüdüğünüz yol bellidir. Gizlenemiyor.

1977’de uyguladığınız CHP kuyrukçuluğunu, 1979’un koşullarına göre gerekli bazı “değişiklikler”le aynen sürdürüyorsunuz.

Örneğin, İskenderun’da ön seçimlerde Ecevit’in baş danışmanlarından Ziya Gökalp Mülayim’i, Samandağ ve Antakya Merkezde Mehmet Sönmez denen dolandırıcıyı desteklediniz.

Bir yandan kuyrukçu siyasete burnunuza dek gömülmüşsünüz, öte yandan hiçbir yalanla, dedikoduyla önleyemediğiniz saflardaki Leninci uyanış, sizleri kuyrukçuluğun teorisine itiyor. Neyin içinde sürüklendiğinden habersiz, deneyimsiz, genç yoldaşlarımızın bilinçlerini zehirliyorsunuz. Sizin, kolayca ele geçmez biçimde yaptığınız kuyrukçuluğu, tabandaki bu yoldaşlarda çok açık, çok kaba, fikirlerin gerçek anlatımıyla ele geçirebiliyoruz. İzlediğiniz CHP yanlısı kuyrukçuluk tabanda kendini çok açık ortaya veriyor, görüşlerinizin somut sonucu oluyor. Bir örnek vereyim. İzmir’den bize yazan iki arkadaş ortak mektuplarında şöyle diyorlar: “İşçi sınıfı partisinin seçimlere giremediği(!) bir dönemde, faşist ve gerici partilere karşı burjuva reformistleri desteklemek(!) Marksist-Leninist bir çözümlenmenin gereğidir(!)” Siz, tabii böyle açık söylemezsiniz. Ama bunları o iki arkadaşta söyleten sizsiniz!

Biz diyoruz ki, komünistler 14 Ekim 1979 seçimlerine her yerde kendi adayları ile katılmalıydılar. Biz diyoruz ki, komünistler 14 Ekim seçim platformunu en başta ve en temel olarak *parlamento dışı savaşıma* bağımlı kılan bir çalışmayla çıkmalıydılar. Seçim platformunu ülke çapında, bunalımı daha derinleştirmek için kullanmalıydılar. Seçim platformunu, parlamento dışı yığın savaşımına bağlamanın,

bunalımı derinleştirme yolunda kullanmanın yolu ise 1979 Türkiye'sinde seçim propagandasını *toplu sözleşme* savaşımına bağlamaktan geçer.

Seçimlere en aktif biçimde katılmak, seçim ortamından en geniş biçimde yararlanmak. Ama bunu, parlamentarizm hayalini körükleyecek, seçim oyununu güçlendirecek biçimde değil, parlamentonun, seçimlerin gerçek yüzünü göstermek için yapmak. Burjuva parlamentarizmiyle bir yere varılamayacağını halka açıkça haykırmak. Kurtuluşun yığınların ayaklanmasından, 1979 Türkiye'sinde ise buna gidebilecek yol olarak toplu sözleşme savaşımından geçtiğini propaganda etmek. Bağımsız adayın seçim bildirgesinde ve oportünistlerin yayınlarında bu anlayışı bulmak olanaksızdır.

İşte bu nedenlerle, tek aday girişimi kuyrukçuluğun gizlendiği bir ambalaj olmaktan, militanların ve işçi sınıfının görüşünü bulandırmaktan başka bir anlam taşıyor.

Son bir nokta. 14 Ekim 1979 seçimlerinde kendini bir kez daha açığa vuran CHP kuyrukçuluğuna karşı Lenincilerin tutumu nasıl olmalıdır?

Oportünistler ve ortacılar, ne yalan yayarlarsa yaysınlar, Leninciler bugün o hareketin bir parçasıdır. Türkiye'den gelen haberlere göre *tasfiyecilik* başlamıştır, ama şimdilik durumu değiştirecek bir düzeye varmamıştır. Bu nedenle bugün hareketin genel disiplinine uyacağız. Oyumuzu vereceğiz. İçimiz kan ağlasa da, bölgemizde kime oy verilebilirse ona oy vereceğiz. Pratik eylemde birlik, açık eleştiri ilkemizi uygulayacağız. Pratik eylemde birliği bozmayacağız.

Ama eleştiri ilkemizi de uygulayacağız. Seçim anına dek ve ondan sonra, CHP ile yapılan seçim blokuna karşı en

geniş ve en enerjik ideolojik savaşım vereceğiz. CHP yanlısı oportünistlerin ve ortacıların kurduğu bu *fiili blokun* devrimi engellediğini, proletaryanın sınıf savaşımını güçten düşürdüğünü, yığınların bilincini körelttiğini açıklayacağız.

İşçinin Sesi Sayı: 105-106 8 EKİM 1979

DUYURU

Tasfiyeciliği durdurun

Yoldaşlar, son haftalarda yurdun her yanından gelen haberler, işçi sınıfının siyasal hareketi içinde ve ilerici, demokratik yığın örgütlerinde uğursuz bir işe, *tasfiyeciliğe* başladığınızı gösteriyor.

Dünya devrim tarihi, bu yolun çıkmazlığının kanıtları ile doludur. Örneğin Rusya'da Demiryolu İşçileri Sendikası'nı ele geçiren Narodnikler bu sendikadan tüm Marksist-Leninist işçileri atmışlardı. Daha sonraları, 1910'larda *Maden İşçileri Sendikası'nı* ele geçiren likidatörler de aynı şekilde tüm gerçek devrimci işçileri tasfiye etmişlerdi. Sonra ne oldu? Ne oldu o Narodniklere, likidatörlere?

Ne var ki, telaştan gözü kararmış, sınırları boşalmış oportünistler hiç bir zaman bu deneylerden ders çıkarmazlar.

Onlar her zaman, her yerde açık ideolojik tartışmadan kaçarlar. Kişiliklerle uğraşırlar, dedikodu yaparlar. Yönetiminde oldukları örgütlerde devrimci namus yerine "cemiyetçilik"le iş görürler. İdeolojik tartışmayı tasfiyecilik yoluyla "kolayından" çözmeye kalkışırlar.

Oportünizm, devrimci hareketin felsefi-teorik yönden tasfiyeciliği demek olduğu için, somut yaşamda giriştikleri tasfiyecilik felsefelerinin somutlanmasından başka birşey değildir. Oportünizmle tasfiyecilik arasındaki bağ sanıldığından çok derindir.

Leninciler açık tartışma ve ikna yanlısıdır. Görüşlerinin doğruluğuna güvenirler, işçi sınıfının devrimci sezisine güvenirler.

Bir örnek verelim: Avrupa ve Türkiye’de oportünistlerin ve ortacılığın ağırlıkta olduğu örgütlerde *İşçinin Sesi* okutulmaz, dağıtılmaz, YAKILIR, yasaktır. Lenincilerin ağırlıkta olduğu örgütlerde ise *Atılım, Savaş Yolu, Politika* hem okunur, hem dağıtılır. Hatta okunması için ısrar edilir. İşte iki anlayış, iki tutum.

Leninciler işçi hareketinin, devrim hareketinin gelip geçici konuğu değildirler. Onlar işçi sınıfının ve devrimci hareketin, bugün ne durumda olursa olsun yarın Leninizm safında yer tutacağını bilirler. Bunun için sabırla işçileri eğitme yolundan yürürler. Yönetimine geldikleri örgütlerde “işte saatim çaldı” anlayışı ile farklı görüşlerin tasfiyesi yerine, ikna yoluyla Marksizm-Leninizmin egemen olmasına çalışırlar.

Sizler ise teorinize (daha doğrusu teorizliğinize) uygun biçimde tasfiyeciliğe yöneliyorsunuz. Ne hoş raslantıdır ki bunu tam da DİSK yönetiminin tasfiyeciliğine karşı konuşurken yapıyorsunuz! Bir yanda DİSK’de tasfiyeciliğe karşı çıkarken, öte yanda İGD’de giriştiğiniz tasfiyeciliği nasıl açıklayacaksınız? Türkiye devrimci hareketinin, düştüğünüz bu tutarsızlığı gerektiği gibi değerlendirmeyeceğini mi sanıyorsunuz?

Lenincilerin getirdiği haklı eleştiriler altında eziliyorsunuz, verecek yanıt bulamıyorsunuz. Bu nedenle kitabı çığnıyorsunuz. Tartışma, eleştiri-özeleştiri yerine susturma yolunu seçiyorsunuz. Ama nasıl susturursunuz? Biraz gerçekçi olun!

Eylül ayı içinde bize haber gönderdiniz ve “*İşçinin*

*Sesi'*ni kapatın" dediniz. Aynı tasfiyecilik.

Biz, *İşçinin Sesi'*ni Temmuz 1978'de kendi isteğimizle kapattığımızda son yıllarda gelişen farklılıkların yoldaşça anlayış ve görüşme ile çözülebileceği umudunu taşıyorduk. Bize bu yolda umut verilmişti. Bu nedenle kapattık. Yanlışların düzelmesinden başka bir kaygumuz ne dün, ne bugün olmadı. Ama ardından gelen aylar bu umudun sahteliğini çabuk gösterdi. Görüşlerimize merkez organında yer verilmediği gibi en ufak bir tartışmaya, görüş alışverişine olanak tanınmadı. Bu gelişmeler üstüne *İşçinin Sesi'*ni yeniden yayınlamaya başlamaktan ve sorunlarımızı devrimci kadrolara götürmekten başka bir yol kalmadı. Ve Haziran 1979'da, 11 aylık bir "saflik çıkmazı" sonrası *İşçinin Sesi* yeniden yayına başladı.

*İşçinin Sesi'*nin üstlendiği görevi ne büyük başarıyla yerine getirdiği ortadadır. *İşçinin Sesi*, geniş devrimci cephede bugün en dikkatle izlenen, en geniş sempatizan yığınının sahip gazetelerden biridir.

Sizler, *İşçinin Sesi'*nin hiçbir görüşüne, çarpıtma ve dedikodu dışında yanıt veremediniz. Ve şimdi gelmiş "*İşçinin Sesi'*ni kapatın" diyorsunuz.

Buna karşı biz, tüm Leninciler, tek bir ağızdan şöyle diyoruz: "*İşçinin Sesi*, Leninizmin sesidir. Amacı, hareketimizi oportünizmin ve ortacılığın yıkımından korumaktır. Açık tartışma ile doğruların ortaya çıkmasını sağlamaktır. Biz onu *derhal* kapatırız, ama bir koşulla. Merkez organında *İşçinin Sesi'*nin, görüşlerini savunması hakkı tanındığında derhal kapatırız".

Yoldaşlar, yineleyelim, saptığınız tasfiyecilik yolu çıkmazdır. Örgütümüze, hareketimize büyük zarar getireceksiniz. Leninciler ne provokatördür, ne

fraksiyoncudur, ne bölücüdür, ne Troçkisttir. Hareketin yanlışlardan arınmasından başka bir amaçları yoktur.

Tasfiyecilik yoluyla ne ideolojik tartışmayı engelleyebilirsiniz, ne Lenincilerden kurtulabilirsiniz. Sınıf savaşımı sizin kapınızın eşğinde takılıp kalır mı sanırsınız? Tüm devrim gönüllülerini, Lenincileri tasfiye etseniz boşunadır. Ne olursa olsun, yarınlar neyi getirirse getirsin Leninciler örgütlerini BIRAKMAYACAKTIR.

Örgütlerimizi bırakmayacağız. Tersine, her santimetre karesinde oportünizme ve ortacılığa karşı ideolojik savaş daha da hızlandıracağız.

Yol daha yakınken tasfiyeciliği durdurun!

İşçinin Sesi Sayı: 105-106, 8 EKİM 1979

KAVGA VE YORUM

Savaşın Neresindeyiz?

TKP içinde Lenincilerin başlattığı açık tartışma birdenbire alevlendi, coşkun bir dinamik kazandı. Leninciler yıllar yılı pıhtılaşmış enformasyon kanallarında “konspirasyon” karanlığında bastırılan sorunların ancak açık tartışma ile çözülebileceği gerçeğinden hareket ettiler. Ne fraksiyonculuk, ne bölücülüktü yaptıkları. Oysa oportünistler ve ortacı oportünistler, açık tartışmayı reddettiler. Lenincileri örgüt yıkıcısı gibi göstererek tasfiye yolunu seçtiler. Demokratik-merkeziyetçilik işlemediğinden bunu yapabiliyorlar. Bu arada kendi kumaşlarını ortaya koyan iğrenç bir yalan kampanyası başlattılar. Bize ve William Pomeroy Yoldaşa “Troçkist” diyorlar, vb. İ.Bilen, dünya komünist partilerine birer mektup gönderdi ve Yürükoğlu ile, *İşçinin Sesi* ile ve İTİB ile tüm ilişkilerini kesmelerini(!) istedi.

Tüm bu gelişmeler birşeyi gösteriyor. TKP’nin Leninci güçleri ne denli sakin, rahat ve kendilerinden eminse, oportünist ve ortacılar da o denli telaş, panik, sinir içindeler.

Bu yazımızda, oportünizme karşı savaşımın vardığı nokta üstüne kısa bir toparlama yapacağız.

Önce şunu söyleyelim, yaptığımız oportünist-ortacı ayrımı aslında göreceli bir ayrımdır. Anlayış kolaylığı getirsin diye. Yoksa bu karşıımızdakilerin ana özelliği, belirgin özelliği *ilkesizliktir*. İlkesizlik. Bunu hiç akıldan

çıkarmamak gerekir. Bugün onu söylüyor, yarın başka şey söylüyor, öbürğün başka şey söylüyor. Oradan oraya deniz anası gibi akıyor, akacaktır, şaşırmayalım.

Küçük bir örnek, ama yakından bildiğimiz bir örnek. *Emperyalizmin Zayıf Halkası*'nda yazdığımız bütün görüşleri *İşçinin Sesi*'nde biz 76'dan beri yazıyoruz. Kim söyleyebilir ki, o kitapta şu fikir var da gazetede yoktu. Yok öyle birşey.

Ama üç yıl durdular, üç yıl övdüler, üçüncü yıl da biz bu kitapla uyuşmuyoruz, bu kitap görüşlerimize taban tabana terstir derneğe başladılar. Bu neyi gösteriyor? Bu karşımızdakilerin ilkelerle çok fazla meşgul olmadığını gösteriyor. Onların uğraştığı, hareketin içindeki güç dengesidir. Görüşlerimiz giderek güç kazanmaya başlayınca "eleştiri" yapmak gereği doğdu. O zaman "eleştiri" geldi. Fikirlerden değildir bu, güç dengelerindedir. Hiçbir iyi niyetli insan açıklayamaz, ikibuçuk yıl, üç yıl neden eleştiri yapılmadı da şimdi eleştiri yapılıyor.

Biz, hareketimiz içindeki farklılıklar açığa çıkarırken herşeyi göze aldık. Bu dünyada bir adımız var, onu kirletmeyeceğiz dedik. iki kişi kalmışsın, on kişi kalmışsın önemli değil. Doğruyu söyleyeceğiz. Söylediklerimiz yanlış mı? Yanlışsa gösterebilirler... Böyle çıktık yola.

Böyle çıktık yola, fakat bugün hesapları altüst eden bir yere geldik. Tahminleri aşan bir gelişme oldu. Bizim iki yılda, üç yılda, tırnaklarımızla kuyu kazar gibi didinerek gelebileceğimizi düşündüğümüz yere üç ayda geldik. Bugün ülke çapında bir gücüz bunu hiç kimse yadsıyamıyor. Militanlar özel sayısını çok dikkatli okuyalım. Tek satırını biz yazmadık ama her yazı bir *İşçinin Sesi* yazısıdır. Bu en büyük

göstergedir...

Biz bu çıkışı yaparken neye güvendik? Üç şeye güvendik yoldaşlar. *Birincisi*, işçi sınıfına güvendik. İşçi sınıfı, 40 yıl, 50 yıl önceki, hatta 10 yıl önceki işçi sınıfı değildir. Türkiye işçi sınıfı bugün gerçekten öncü güçlere sahiptir, gerçekten sınıf bilinci yükselmiştir, yutmayacaktır bu oyunları dedik. *İkincisi* Türkiye'nin devrimci durumuna güvendik. O da laf salatası değildir. Devrimci durum var diyorduk. Devrimci durum devrimci fikirler için en elverişli ortamı yaratır. O zaman, militan bir ideoloji mutlaka taban bulacaktır dedik. *Üçüncüsü* yoldaşlar, üçüncü güvendiğimiz nokta söylediklerimizin doğruluğuydu. Bu üç özellik, işçi sınıfının deneyim düzeyi, Türkiye'nin devrimci durumu ve söylediklerimizin doğruluğu birleşince, bizi küçük odalara kapanmış kalmış birbirini yiyen hareketler olarak boğup atamayacaklar dedik. Öyle de oldu.

Ülke çapında bir güç olduk diyoruz. Bunun birkaç göstergesi gerekir. Mektuplar. Lenin, defalarca devrimci bir yayın organının en önemli göstergesi mektuplardır diyor. Tartışmalar açığa çıkmadan önce haftada bir-iki mektup gelir gelmezdi. Şimdi *Türkiye'*den gelenler haftada 60'ın altına düşmez oldu. *İşçinin Sesi* bilmem kaç kez Bakanlar Kurulu tarafından yasaklanmış bir gazetedir. Buna rağmen. Bizim halkımız yiğittir. Her hafta 60-70-80 mektup geliyor. 200'ün üstünde adres geliyor. Korkanlar zaten Leninci ideolojiye yaramıyor.

İşçinin Sesi 15 bin basıyor. Akıl alır sayı mıdır bu? Ve de isteklere yetmiyor. Gücümüz olsa, parasal gücümüz olsa çok daha fazla basacağız. Yine son hafta içinde duyduk ki, *İşçinin Sesi*, dört ilde çoğaltılıyor. Türkiye'de dört yerde çoğaltılıyor. Bu, kendiliğinden bir gelişmedir. Bizim

bilgimizin dışında bir gelişmedir. Ama oportünistlerin bugüne dek ulaşamadıkları, ulaşamayacakları bir düzeydir... Sonra, kitaplarımız aranıyor, kapışılıyor, ikinci baskı, üçüncü baskı, dördüncü baskı. Tüm bunlar göstergedir.

Lenin, Menşeviklerle boğuşması yükseldiğinde, koltuğunun altına bir dosya alıyor. Sosyalist Büro'ya gidiyor, gösteriyor. Bakın diyor, bize her ay bu kadar mektup geliyor, Menşeviklere bu kadar mektup geliyor. Bizim yayınlarımız bu kadar satılıyor, onların yayınları bu kadar satılıyor.

Bizim yayınlarımızı her şehirde buluyorsunuz, polis zabıtları var, gazetelere geçmiş, onlarınkini bulamıyorsunuz. İşte bu gösteriyor diyor, bu gösteriyor halkın devrimci sevgisi kiminledir. Bizim için de öyledir. Kafa sayısı önemli değil, hareketin gideceği yön önemlidir. Gelişmenin doğrultusu önemlidir ve gelişmenin doğrultusu *İşçinin Sesi*'yledir.

Kürt komünist ve devrimci hareketinin tutumu da önemli bir göstergedir. Kürt devrimci hareketi, Kürt komünistleri, ilk kez Türkler arasında Kürt halkının çıkarlarını açıkça, namusluca, ona buna yaranmaya çalışmadan koyanı gördük diyorlar. Bu Leninciler için büyük bir onurdur. Oportünistler yıllardır "işçi sınıfının birliği" diyor. Ama Türkiye işçi sınıfında ulusal sınırları ilk kez Leninciler kaldırdı.

Sonra, Leninizmin belgileri sokaklara yazılıyor. Sokaklara, fabrikalara, sanayi bölgelerine. "Faşizmi kahredeceğiz", "faşizmi ininde geberteceğiz", "gerçekçi istem-devrimci eylem". "İleri demokratik halk devrimi".

Çok önemli bir gösterge daha. Savaşın kıran kırana

gittiği yerlere bakalım. Rusya’da devrimden önce Putilof fabrikası varmış, Metal işçilerinin. Bolşeviklerin kalesiymiş. Bizde de var... Moskova’da bir semt var, Presniya. Devrimden sonra Krasnaya Presniya diyorlar, kızıl Presniya. Bolşeviklerin yatağı. Bizde de var!

Şimdi yoldaşlar, savaşın neresindeyiz? Evet, Bolşevizm büyük bir hızla güçleniyor. Ama yetmez, sarhoşluğa kapılmayalım, yetmez. Daha işin başındayız. Artık bizi kimsenin silemeyeceği bir düzeye geldik. Ama yetmez. Düşmanlara bir bakalım. Daha oportünizmle hesaplama bitmedi. Sonra devrim gönüllülerini “solcu” akımlardan da kurtarmak gerekiyor. Altıyüz yıllık devlet, 600 binlik ordu, emperyalizm. Daha işin çok başındayız. Sonra, bu kadar hızlı gelişme kadrolarımızı yeterince pişirmemiştir daha.

Günün *ana savaşım hedefi* örgütlerimiz içinde oportünizme karşı ideolojik savaşımı yükseltmektir. Evet, tam bir çiftlikçi düşüncesiyle davranan oportünistler, tartışmayı tabana götürüp onun karar vermesini engelliyorlar. Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Zonguldak, Adana, Samandağ, Bandırma ve daha pek çok yerde Lenincileri (çoğu da bu bölgelerdeki örgütlerin ya kurucusu ya da en aktif savaşçısı olan Lenincileri) örgütlerden atıyorlar. Ankara’da atılanların sayısı 80’e vardı. Hatta, güçsüzlükleri nedeniyle, ideolojik savaşımı, sokak kavgasına çekmeye çalışıyorlar. Bunun karşısında, bazı genç yoldaşlar, “şimdi ne olacak, örgütsüz kaldık, örgütsüz olmaz” diyorlar. “Kongre çağırıyoruz ama bunlar tüzüğü apaçık çiğniyorlar, Lenincileri atıyorlar” diyorlar.

Doğrudur, yoldaşlar haklıdırlar. Ama günün taktiğini saptarken yalnızca oportünistlerin tutumlarından yola

çıkamayız. Bu onların istediğini yapmak olur. Biz ilkemizi koymuştuk. Açık tartışma - eylemde birlik - eleştiri-özeleştiri. Bu anlayışın kıl kadar dışına çıkmadık. Günün taktiğini saptarken bu anlayışı, ülkenin genel durumu, TKP'nin ve yığın örgütlerinin durumunu, Leninci kadroların durumunu hesaba katmak gerekir.

Türkiye devrimci hareketinde gözle görülür bir gelişim var. Pek çok siyaset, pek çok demokratik kuruluş, TKP içindeki kavgaya göre tutum belirliyor. Bu Türkiye solunda yeni bir ayrışma ve birleşme olgusu yaratıyor. Bu çok olumlu gelişim henüz başlıyor.

TKP, 1932'den bu yana kongre toplamamış bir partidir. Hiçbir organının seçimle gelmediği, parti örgütlerinin kendi delegelerini seçerek göndermesiyle değil, Polit Büro'nun çağırıldığı delegelerle toplanan 1977 Konferansının, Leninci parti işleyişi açısından bağlayıcı olmayıp, kendi kendini onaylama anlamını taşıdığı (kongre, örgütlerin kendilerinin seçip yolladığı delegelerle toplanan, bağlayıcı organdır, konferans, katılanların merkez tarafından belirlendiği, bağlayıcı olmayan bir toplantıdır) bir partide parti-içi demokrasi aramak gülünçtür. Davalı da, yargıç da aynı. Daha başka olgular da var. Bu koşullar altında hiçbir hayale kapılmaya yer yoktur. Leninciler de hiçbir biçimde hayale kapılmadılar. Kavga, gerçekten devrime gönül vermiş kadroları kazanma kavgasıdır. Başka birşey değil. Ve bu alanda yapılacak daha çok iş vardır.

Yığın örgütlerinde de benzeri bir durum var. Hala bir sürü pırl pırl yoldaş bizim dünkü yanlısımızı yineliyor. Hiçbirşeyden haberleri yok, ancak kulaklarına üflenenleri duyuyorlar. Bu yoldaşlara gerçekleri usanmadan, bıkmadan anlatacağız. Hareketimizin doğruluğunu,

devrimciliğini, sürekliliğini kanıtlamak zorundayız. Bu savaşçıları oportünizmin elinde yozlaşmaya, çürümeye bırakamayız.

Leninci kadroların durumuna gelince, onlar da işin başındadırlar daha. Oportünizme karşı savaşta daha yeterince kavrulmadılar. Biliyoruz ki, oportünizmi yenemeyen, burjuvaziyi hiç yenemez.

Tüm bu nedenlerden dolayı, günün ana savaşım taktiği örgütlerimiz içinde oportünizme karşı aktif, militan savaşımı sürdürmek, daha da yükseltmektir. Örgütlerimizi oportünizme bırakmayacağız. Kapıdan kovsalar, bacadan gireceğiz. Her santimetre kare için çarpışacağız. Lenincileri, her çeşit ahlak ölçütlerini ve örgütlerin demokratik karakterini çiğneyerek atmaya kalktıklarında, örgütlerimizden ancak “sürükleyerek” çıkartacaklardır. Yeni örgütler kurmak çok kolay bir iştir. Ama bugün bu, ana savaşım alanını bırakıp, işin kolayına kaçmak olur. Oportünistler de bu yola gitmemizi istiyorlar. Bunu yapmayacağız, örgütlerimizi bırakmayacağız.

Bu savaşım, militanlara oportünizmin likidatör yüzünü daha iyi gösterecek ve onların oportünizmin etkisinden kurtulmalarını kolaylaştıracaktır. Bu savaşım, Leninci kadrolara önümüzdeki yıllarda can alıcı yarar sağlayacak büyük bir savaş deneyimi kazandıracak, onları gerçek bir örgüt ve kadro anlayışına kavuşturacaktır. Bu savaşım, Türkiye solundaki yapay ayrımların ortadan kalkma sürecini hızlandıracaktır.

Onun için, önümüzdeki döneme çok sakin, çok serinkanlı, önümüzdeki görevleri iyi tartarak girmemiz gerekiyor. Şunu görmeliyiz, geniş bir kesim Lenincilere bakıyor. Buna layık olmak zorundayız. Hepimizin

yetişkinliği tek tek aldığımız zaman çok önemli değildir. Ama önemli olan da o değildir. Devrimci hareket süpermenler istemiyor. Kadro istiyor. Birbirinin eksikliğini tamamlayan, günün görevlerini getirebilen, önüne namusluca koyabilen, çözme cesaretini gösterebilen kadro istiyor. Onun için süpermenlere ihtiyaç yok ama kadro olarak kendimizi geliştirmek zorundayız.

“Büyük” gibi gelecek bir şey söyleyeyim. Olaylar gösteriyor ki Türkiye tarihinin yapılışına katkımız olacaktır. Düzgün çalışırsak. Birbirimizi denetlersek. Yanlışlarımızı uyarırsak. Şımarıklığa yol vermezsek. Özverimizi yükseltirsek. Türkiye tarihinin yapılmasına katkımız olacak. Bunu içimizde duyalım. Bu tarihsel bir onurdur. Gereklerini yerine getirmemiz gerekiyor. Leninizme gönül verenler görmelidirler ki bu hareket kalıcı bir harekettir, sözüne güvenilir bir harekettir.

Haydi daha kararlı ve enerjik savaşa!

İşçinin Sesi Sayı: 107-108, 22 EKİM 1979

Komünist Ahlak mı? Bizans Oyunu mu?

Yürükoğlu Yoldaşın *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabının yayınlanmasından bu yana geçen süre içerisinde önce üstü örtülü tartışmalar başladı. Sonra olayların ve kitaptaki fikirlerin hızla tabana yayılışının zorlamasıyla tartışmalar açık ve giderek yoğunlaşan bir biçim aldı.

Zayıf Halka'nın getirdiği ana fikirler nelerdi?

1. Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir.
2. Az ve orta gelişmiş ülkeler emperyalist zincirin zayıf halkalarıdır.
3. Türkiye’de devlet-tekelci kapitalizmi vardır.
4. Türkiye’nin bir yanda finans-kapitalin ekonomiyi ele geçirmiş, devlet tekelci kapitalizme ulaşmış bir ülke oluşu ile öte yanda emperyalist sömürü altında oluşu ekonomiyi yapısal bir açmaza sokmuştur.
5. Bu açmaz temeli üstünde Türkiye’de devrimci durum oluşmuştur.
6. Ekonomik açmaz temelinde oluşan devrimci durum, finans-kapitali faşizme zorlamakta, faşizm tehlikesini acilleştirmektedir.
7. Ekonomik açmaz temelinde devrimci durumun oluşması buna bağlı olarak faşizm isteğinin güçlenmesi toplumsal ve siyasal düzeyde ikilem

getirmiştir: Ya faşizm, ya ileri demokratik halk devrimi.

8. Türkiye işçi sınıfının sömürsü, emperyalist ülkelerde olduğundan çok daha yüksektir.
9. Türkiye işçi sınıfının durumunda hem “toplumsal anlamda mutlak kötüleşme”, hem “fiziksel anlamda mutlak kötüleşme” vardır.
10. Devrimci durum, ideolojik ve örgütsel konularda yeni bir yaklaşım ister. Devrimci duruma uygun ideolojik çalışma ve örgütlenme gerektirir.

Oportünist ve ortacılar, hiçbir zaman *Zayıf Halka'yı* bütünü içinde ele alıp değerlendirmediler, değerlendiremezler. Ana fikirlerin hiç biri üzerinde açık bir görüş ya da ideolojik eleştiri getiremediler.

Leninciler her zaman ilkeselliklerini sürdürürken, oportünist ve ortacılar, ilkesiz, *komplocu*, Leninizme düşman yöntemlere sarıldılar.

Aşağıda yayınladığımız iki belge bunun açık kanıtıdır. Birinci belge, *İşçinin Sesi'*nde, oportünist görüşlerini sergilediğimiz H. Erdal'ın Yürükoğlu Yoldaşa, *Zayıf Halka* üzerine “kişisel” düşüncelerini yazdığı mektuptur. (Aşağı yukarı aynı noktaları içeren yine bir “kişisel” mektubun Türkiye’de her yere gönderildiğini de bugün biliyoruz.)

H. Erdal'ın eleştirileri, mektubunda da görüleceği gibi, kitabın getirdiği ana fikirler ve özellikle Türkiye’de devrimci durumun varlığı üstüne hiçbir şey söylememektedir. Hiçbir şey söylemediği gibi, Yürükoğlu Yoldaş'a, “kitabın memlekette de yayınlanması isteğini resmen, yazılı olarak yapmasını” önererek dolaylı yoldan da olsa benimsediğini belirtiyordu.

İkinci belge, Yürükoğlu Yoldaş'ın, H.Erdal'ın

eleştirilerine verdiği yanıtlardır. Yürükoğlu yoldaş mektubunda, “eleştirilerin hiç birinin ana fikirler üstünde olmayışı, detaylar üstünde oluşu bizi sevindirdi. Düşünce birliğimizi gösterdi” diyerek bu noktayı vurguluyordu. Yürükoğlu Yoldaş’ın mektupdaki dili savaşımın o günkü düzeyini yansıtan bir dildir. Bu dil, Lenincilerin uzun yıllar nasıl iyi niyetle ve yapıcı bir tutumla çalıştıklarını da kanıtlayan önemli bir göstergedir.

H. Erdal’ın mektubunun sergilediği gerçeklere geçmeden önce bir noktayı açıklayalım. Bize yazılmış bir özel mektubu yayınladığımız için kimse bize kızmamalıdır. Birincisi, mektubun yalnız teorik sorunlarla ilgili bölümünü yayınlıyoruz ve de ideolojik-teorik sorunlarda ‘özel’ diye bir anlayış yoktur. İkincisi, H. Erdal, aynı mektubu ama daha çirkin bir dille Türkiye’nin her yanına yollayarak kendisi özel mektup çerçevesinden çıkarmıştır.

Şimdi gelelim H. Erdal’ın mektubunun sergilediği gerçekler nelerdir?

Birincisi, H.Erdal, Marksizm-Leninizmin temel bilgilerinden yoksundur. Çok tepeden konuşuyor. Ama daha artık-değer oranı nasıl hesaplanır, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde sömürü oranı, emperyalist (ileri-gelişmiş!) ülkelerde olduğundan çok daha yüksektir gibi konuları bilmiyor. Bir ülkenin gelişiminde dış faktörlerin ve iç dinamığın nasıl etkide bulunduğunu, bunun mekanizmasını bilmiyor.

H.Erdal sömürü oranları konusundaki görüşlerini Türkiye’ye iletince çok yoldaş açıp Sovyet siyasal-ekonomi el kitaplarını ona gösterdiler. Verdiği yanıt, “doğru, ben yanlış yaptım” oldu, ama bu yanıtı kapı arkalarında verdi. Oysa gerçek bir Leninci, ilk mektubu nerelere göndermişse

aynı yoldan kağıt üstünde duyururdu.

İkincisi ve kişiyi asıl dehşete düşüren nokta, H. Erdal'ın mektubunda, kitabın ana fikirlerinin hiçbirisi hakkında ne olumlu, ne olumsuz hiçbir şey söylenmeyişi ama yapılan “şu rakkam şöyle, bu rakkam böyle” gibi saçmasapan “eleştiriler”in tüm örgüte yazıyla duyurulmasıdır. İşte bu, bir ortacının nasıl bir *ahlak çöküntüsü* içinde olduğunu kanıtlar.

İşte bu Bizans oyunudur! Kitabın yazılış amaçları olan konularda hiç bir şey söylemiyor! Öte yanda sudan bir takım laflarla örgülü Leninci görüşlere karşı hazırlıyorlar!

H. Erdal, ortacılığın prototipidir.

Leninizme gönül vermiş tüm yoldaşlar aşağıda yayınladığımız bu iki önemli belgeyi büyük bir dikkatle incelemeli, Lenincilerle oportünistlerin siyasi taktikleri konusunda gerekli sonuçları yakalamalı ve örgüte götürmelidirler.

İşçinin Sesi

I. BELGE: H. Erdal'ın R. Yürükoğlu'na mektubu

Değerli yoldaş,

Mektubunu ve gönderdiklerini aldım. Önce, bir an önce eski sağlığına kavuşmanı dilerim. Mektubunda bir parça abartarak sözünü ettiğin benle ilgili kişisel değerlendirmelerine teşekkür ederim.

Gelelim sorunlarımıza: Kitabını dikkatle okudum. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Bu nedenle biçim, dil, vs. sorunlar üzerinde durmayacağım. Kişisel kanaatıma göre

doğru bulmadığım bazı noktalara ait eleştirileri ekte gönderiyorum. Bunlardan özellikle 6 ve 9 numaralı eleştiriler çok önemlidir. 6 numara önemlidir, çünkü bana göre çok temel bir teorik hatadır. Bu hata seni kanımca çok yanlış sonuçlara da götürmüştü. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki ve Türkiye'deki sömürü oranlarının mukayesesini yaparken, 9 nolu eleştiri önemlidir, kitabın yeni istenmedik sorunlara yol açmasını önlemek için.

Bu nedenle sana kişisel önerim şudur: Benim eleştirilerimi, varsa gelen diğer eleştirileri topla ve bir değerlendirme yap. Bu değerlendirmenin ışığında, kitabın memlekette de yayınlanması isteğini resmen, yazılı olarak yap.

Savaş Yolu ile ilgili eleştirilerine katılıyorum. En kısa zamanda düzeltilmesi için çalışıyorum. Birkaç hafta daha alabilir.

6. Demirdöküm'de durum çok kötü değildir, iyi de değildir. Patron, polis, jandarma, Maocular hep birlikte yükleniyorlar. Durum iyiye gidiyor diyebilirim.

Komünist selamlarımla.³

E. , 22.1.1979

³ H. Erdal, parti içindeki tartışmanın daha ileri bir noktasında, 12 Eylül 1980 sonrasında TKP'nin Leninci safına geçti. Bu konuda yazdıkları için aşağıdaki yayınlara bakmanız tavsiye edilir.

<https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/TKPmiziYukseltelim.pdf>; ve

<https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/TKPTartisma.pdf>

“EMPERYALİZMİN ZAYIF HALKASI TÜRKİYE” adlı kitap üzerine kişisel düşüncelerim

1.Devrimci durumun ne olup, ne olmadığı ve ülkemiz açısından bu sorunun değerlendirilmesi, güncel polemiklerden biridir. Kitapta yazarın eleştirdiği yanlışlara ek olarak bugün ülkede bu soruna iki farklı yaklaşım var.

Birincisi, Lenin’in 1915’de yazdığı “2.Enternasyonal’in Çöküşü” adlı makalede yaptığı devrimci durum tanımlamasının günümüzde artık öneminin azaldığını ileri süren, pasifizme, oportünizme zemin hazırlayan eğilimdir. Bu eğilimin bir değişik biçimi geçmişte Partimiz içinde de önemli ölçüde etkinliği olmuştur. Dış dinamiği abartan, oturup beklemeyi yeğleyen türü olmuştur. Son günlerde yayınlanan “Sosyalist Devrim ve Komünist Hareketin Strateji ve Taktiği” adlı broşürün 24. sayfasında şöyle deniliyor: “ ... ama devrimci bir durumun ortaya çıkmasını sağlayan bu geleneksel etmenlerin önemi çeşitli nedenler sonucu günümüz koşullarında azalmıştır.” Bu cümleler yukarıda sözünü ettiğimiz pasifizmin teorik temelleridir.

Öte yandan ikinci olarak yapılan yanlış ise öteki uç, yani dış dinamiği tamamen yadsıyan tutum. Buram buram milliyetçilik ve sol maceracılık kokan tutum. Bilimsel-teknik devrimin burjuva devletinin baskı ve ezme aparatına (ordusuna, polisine, adliyesine) sağladığı olanakları küçümseyen miyop bir tutum. Dünya devrim sürecinde reel sosyalizmin fiilen somutta oynadığı belirleyici rolü görmeyen bir tutum. Küba’yı, Angola’yı, Etyopya’yı Afganistan’ı, Güney Yemen’i, Kamboçya’yı ve yeni yeni Nikaragua’yı görmezlişe gelen tutum.

Kanımcı devrimci durum üzerine söz ettiğimizde bu 2 uç örneği daha açık bir biçimde ele almalı ve eleştirmeliyiz. Bugün ülkemizde toplumsal etkinliği olan sapık eğilimler bu iki kutup etrafında toplanmaktadır.

Her ülkede belli bir tarihi kesitte iç ve dış dinamik belirli oranlarda belirleyici olabilir. Bunun yüzdesinin reçetesi yoktur. Hem iç objektif koşulları gözetmek (ki Lenin bunun tanımını vermektedir), hem dış objektif koşulları gözetmek (bunun tanımını ise dünya devrim sürecinin somut pratiği veriyor), daima birlikte ele almak zorunludur.

2.Geçiş kuşağı ülkeleri sorunu irdelenirken fazla katı bir genelleme yapıldığı kanısındayım. Ülkeler sıralanırken daha ihtiyatlı olunmalı. Kitapta Brezilya için ileri sürülen perspektif benim kanıma göre, örneğin bir Yunanistan için de geçerlidir.

3.Dünya devrimci süreci incelenerek kitaba başlanmasına rağmen ve emperyalist ülkeler açısından sömürülen ulusların oynadığı rol de açıklanmasına rağmen ulusal kurtuluş hareketlerinin, sosyalizmi amaçlayan devrimci demokrasilerin günümüz dünyasında önemine değinilmemiş.

4.Sayısal kaynaklar kullanılan kaynakların güvenilirliği konusunda soru işareti konmadan, daha önemlisi, bulunabilecek doğru kaynaklar araştırılmadan konmuş. Örnek; sendikalaşma oranının %43 verilmesi gibi.

5.Ücretler konusu ele alındığında benim gördüğüm bir önemli eksiklik şu: Asgari ücret konusu irdelendiğinde her iş kolunda o iş kolunda toplam çalışanlar içinde ki asgari ücretle çalışanların oranı da araştırılmalıdır. Gerek işverenler, gerekse birçok ilerici geçinen bilim adamı ve

sendikacı bu konuda polemik yapmaktadır.

6. Artı değer ve sömürü oranı sorununun irdelendiği 3. Bölümde ve sömürü oranının hesaplanma yolunun verildiği Ek 1’de hem genel teori ile hem de kitabın kendisi ile çelişen çok önemli bir hata yapılmış. “Toplam üretim değeri” diye istatistik kitaplarından alınıp kullanılan rakkamlar var olduklarını ispatlamaya çalıştığımız saygıdeğer tekellerimizin “Tekel süper kâr”larını da içermektedir. Söz konusu ($A = C+V+S$) sayısal soyutlaması ve (S/V) eğilimi tekel süper kârları düşüldükten sonra bir anlam ifade ederler.

7. Yine artı değer hesaplarında sabit sermaye araştırılırken gerekli olan aşınma payı maliye istatistiklerinde vardır. Türkiye’ de maliye dilinde bunun adı amortisman oranıdır. Değişik sabit sermaye türleri için bunun oranları bellidir. Niye hiç hesaba katılmıyor anlayamadık. Yalnız dikkat edilmesi gereken şu: İşverenler yıllık kârlarını düşük göstermek için amortisman oranlarını gereğinden fazla büyük tutarlar. Bu oranların kullanılması halinde artı değerın mutlak miktarını küçültücü rol oynar.

Ayrıca DPT ve DİE’ce ortaklaşa yapılan ulusal gelir hesaplarının yeni geliştirilen matematiksel serisinde ayrı bir kalem olarak “Sabit sermaye tüketimi” vardır. Bu ise bizim aradığımızın ta kendisidir. Bu da bizim için bir kaynaktır.

8. Özellikle 109-113. sayfalarda ele alınan konu çok önemli. Hem tarihsel hem güncel. Önce genel olarak sosyal demokrasiye tavır sorunu var. Cevap vermesi kolay olmayan bir soru olduğunu biliyorum. Ben şahsen sosyal demokrasiye karşı global bir strateji yanlısı değilim. Böyle birşeyin artık mümkün olmadığını sanıyorum. Her ülkenin

somut koşullarına bırakmak lazım.

Yine aynı sayfalarda en az bunun kadar önemli bir başka konuya değinilmiş. CHP nedir, ne değildir sorunu. Bu soruna 110. Sayfanın yukarıdan 3. paragrafında 'Türkiye'ye gelince' diye başlayan paragraf (ki kanımca doğrudur) ile CHP sosyal demokrat bir partidir yargısı kanımca çelişkilidir.

9. Gerek biçim, gerekse ilkesel olarak doğru bulduğum bir önerim şu: Kitapta Bilen Yoldaş'tan çok alıntı yapılmış, hatta kitabın adı bile onun bir cümlesinden alınmış. Böyle bir durumda kitap yayınlanmadan önce kitap üstüne Bilen Yoldaş ile şahsen bir görüş alışverişinde bulunmak çok yararlı olurdu. Böyle bir görüş alışverişi Bilen Yoldaş'ın düşüncelerinin yanlış, eksik, fazla anlaşılma tehlikesini ortadan kaldırırdı.

II. BELGE: R. Yürükoğlu'nun H. Erdal'a mektubu

Değerli Erdal Yoldaşım,

Zaman ayırıp kitap hakkındaki eleştirilerini yazdığın için çok teşekkür ederim. Eleştirilerin hiçbirinin, kitabın ana fikirleri üstünde olmayışı, detaylar üstünde oluşu da bizi sevindirdi. Düşünce birliğimizi gösterdi.

Eleştirdiğin noktalar üstüne şunları söyleyebilirim:

I. Devrimci durumun ne olup ne olup ne olmadığı konusunda, kitapta eleştirilen yanlışlara ek olarak yeni yayınlanan Filçev broşürünün 24.sayfasındaki görüşü gösteriyorsun. O broşürün o sayfasındaki görüşün yanlışlığına katılıyorum. Ama bu görüşün henüz Türkiye'de bir yaklaşım haline gelebilmesi çok güçtür. Broşür yeni yayınlandı, yeni okunuyor. Önümüzdeki aylarda, devrimci durumun varlığına karşı çıkabilmek için bu fikre

sarılabirler. O zaman cevap veririz.

Eleştirilmesi gereken ikinci farklı yaklaşım olarak dış dinamiği tamamen yadsıyan bir tutumdan söz ediyorsun, ki bunlara milliyetçi ve sol maceracı diyorsun. Devrimci durum konusunda Türkiye’de ya da dışarda ne yazıldıysa ya da ne dolandırıldıysa bizim görüşlerimize karşı yazıldı ve bunların tümünü dikkatle okuduk. Sözü ettiğin türden bir eğilime rastlamış değilim. Bu noktayı biraz daha açarsan sevinirim.

Kitapta ise Sovyetler Birliği’nin yeri ve rolü yeterince işlenmiştir sanırım. Hele gönderdiğim ekle daha da açılmıştır.

2. Kitapta Brezilya için öne sürülen perspektifin, örneğin bir Yunanistan için de geçerli olduğu görüşüne katılıyorum.

3. Kitapta ulusal kurtuluş hareketlerinin emperyalizme karşı günümüz dünyasında oynadığı önemli role değinilmediğini söylüyorsun. Evet, başlıbaşına (bir alt başlık gibi) ele alıp incelemedim. Ama konunun kapsamına girdiği kadarıyla, kitabın aşağı yukarı her bölümünde değindiğimi söyleyebilirim.

4. Burada iki şey söylüyorsun. Birincisi. sayısal kaynakların güvenilirlikleri konusunda soru işareti konmadan kullanıldığıdır ki hiç katılamayacağım. Kitabın pek çok yerinde, yalnızca bizim elimizdeki değil, tüm dünyada ve hele Türkiye’deki istatistiklerin güvenilmezliğinden söz ettim. Bu noktadaki ikinci eleştirin, bulunabilecek doğru kaynaklar araştırılmadan sayısal kaynakların kullanıldığıdır.

Buna örnek olarak da sendikalaşma oranının yüzde 43 verilmesini gösteriyorsun. Ben daha doğru bir kaynak

bilmiyorum, varsa söylersen sevinirim, yeni baskı yaparsa düzeltirim. O oran, Plandan ve Ortak Pazar'ın bir yayınından alınmadır. Bir de ortalıkta TÜSİAD'ın kullandığı %87 oranı var. Hangisini alsaydım? Ayrıca ben istatistik konusuna hiç bir zaman bu rakkam tam doğrudur diye yaklaşmıyorum. Rakkamlar bir eğilimi kuşkuyla yer bırakmayacak denli açık gösterdikleri zaman görevlerini görmüş olurlar. Kitabın o noktasında kanıtlamaya çalıştığım gerçek Türkiye'de sendikalaşma oranının pek çok ileri kapitalist ülkeden daha yüksek olduğudur ki bunu her zaman kanıtlayabilirim.

5. Asgari ücret konusu irdelendiğinde her işkolunda toplam çalışanlar içindeki asgari ücretle çalışanların oranı da araştırılmalıdır görüşüne katılıyorum. Bunu istatistiksel bir döküm olarak hazırlanması için bir yoldaşa görev olarak vereceğiz. Belki daha sonra asgari ücretler üstüne bir broşür haline dönüşebilir.

6. Teorik bir nokta ve bence senin yönünden, ciddi bir yanlış oluşturuyor. Şöyle diyorsun: "Artık-değer oranı, ancak tekel süper kârları düştükten sonra bir anlam taşır. Sen düşmemişsin. Böylece çok ciddi bir teorik hata yapmışsın. Ve bu hata seni gelişmiş kapitalist ülkelerdeki ve Türkiye'deki sömürü oranlarının karşılaştırmasını yaparken yanlış sonuçlara götürmüş."

Yoldaşım, bir kez ciddi bir teorik hata söz konusu olamaz. Tekelci kapitalizmde $A = C + V + S$ denklemi altında yatan temel yasalar değişmemiş, ($A = C + V + S + \text{Tekel süper kârı}$) diye yeni bir denklem ortaya çıkmamıştır. Tekelcilik olgusu ana olarak artı-değerin bölüşümünde, kârın realize edilme sürecinde, tekelci kâr yasasıyla kendini gösterir.

İşin teknik yanına ve Türkiye'ye gelince, yalnızca tekellerin çalıştırdıkları işçilerin artık-değer oranlarını bulacak olsak bile tekel süper kârlarını düşmekle iş çözülemez. Örneğin constant-capitalde normal değerinin üzerinde, özellikle yabancı tekellere ödenen süper kârlar vardır ki bu da artı-değerdir. Daha başka etmenler de vardır ki çoğunun birbirini götürücü etkisi çıkar ve biz yine $A = C + V + S$ denklemiyle kalırız. Kaldı ki biz büyük yapım endüstrisinin tümünü aldık.

Tekel süper kârını düşmemenin, gelişmiş kapitalist ülkelerle Türkiye'deki sömürü oranlarını karşılaştırırken beni yanlış sonuçlara götürdüğü görüşünü ise hiç anlayamadım. Bununla Türkiye'deki sömürü oranı daha *düşüktür* mü demek istiyorsun? Çünkü ulaştığım başka bir sonuç yoktur. Oysa yoldaşım, tekel süper kârını düşebileceğimizi bir an için kabul etsek bile, çıkacak sonuçlar beni daha da kesinlikle desteklerdi. Türkiye ile emperyalist ülkelerin arası daha da açılırdı.

Ayrıca hiç bir sömürü oranı hesaplamasında söylediğin yöntemle raslamadığımı eklemeliyim.

7. Aşınma payını gösteren sayıların maliye istatistiklerinde varolduğu bilinen birşey. Ve İngiltere'deki kütüphanelerde bulmak olanaklı. Ama kitabı burada değil, Berlin'deki o odanın içinde yazdığım için o istatistiklerden yararlanamadım. Ama sonuç bence kitap açısından daha yararlı oldu. Senin de belirttiğin gibi, onlar amortisman oranlarını olduğundan fazla büyük tutuyorlar. Bizim hesaplamamız ise sanırım gerçeğe daha yakın oldu.

8. Burada da iki noktaya değiniyorsun. Birincisi sosyal-demokrasiyi dünya çapında global bir sorun olarak ele almamalı ve ona karşı global bir yaklaşım yapmamalı,

her ülkenin somut koşullarına bırakmalı diyorsun. Bu bence doğru değildir. Sosyal demokrasi konusunda sağdan soldan gelen yanlışlara karşı, bazı dostları kızdırsa da doğru ve tutarlı genellemeler yoluyla savaşıma yerine sorunu “somutta” tartışmaya çeken pragmatik bir yaklaşım olur. Sosyal demokrasi ortaya çıktığından beri ve bugün çeşitli ülkelerde verdiği örneklerle sağlam genellemelere ulaşılabilecek denli malzeme sağlamıştır. Ayrıca tüm farklılıklarına rağmen sosyal demokrasi uluslararası bir olgudur.

İkinci olarak, kitaptaki “Türkiye’de sosyal demokrasi burjuvazinin liberal kesiminin hareketi olarak çıkmıştır” yargısına doğru diyorsun ama bu durumun, “CHP sosyal demokrat bir partidir” yargısıyla çeliştiğini söylüyorsun. Bununla ne demek istediğini pek anlayamadım. Eğer, “CHP liberal burjuva hareketi olarak doğup geliştiği için ona sosyal demokrat denemez” diyerek sosyal demokrat partileri kayırıyorsan hiç katılmıyorum. Bugün geçirdikleri evrim sonucunda, dünyadaki aşağı yukarı tüm sosyal demokrat partiler burjuva partileridir, “işçi sınıfının burjuva partileridir”. İdeolojileri burjuva, yöneticileri burjuva, programları burjuva. Ve onların açık burjuva partileri durumunu aldıkları bir dönemde CHP’nin bildiğimiz görüşlerle ortaya çıkması, sosyal demokrat olarak nitelenmesi ve Sosyalist Enternasyonal’e girmesi arasında hiçbir çelişki yoktur. Dünya çapında sosyal demokrasinin evrimiyle vardığı bu noktada Alman Sosyal Demokrat Partisi’nin ilk yıllarındaki gibi bir “sosyal demokrat parti”nin ortaya çıkabileceğini düşünemeyiz.

9. “Kitapta Bilen Yoldaş’tan çok alıntı yapılmış, hatta kitabın adı bile onun bir cümlesinden alınmış. Böyle bir

durumda kitap yayınlanmadan önce kitap üstüne Bilen Yoldaş ile şahsen bir görüş alışverişinde bulunmak çok yararlı olurdu. Böylesi bir görüş alışverişi Bilen Yoldaş'ın düşüncelerinin yanlış, eksik, fazla anlaşılmiş olma tehlikesini ortadan kaldırırdı” diyorsun. Fakat yoldaşım, bu kitap Bilen Yoldaş'ın görüşlerini açıklamak gibi bir iddia taşıyor. Yazdığımız görüşler tüzük, program, konferans ve plenum kararları ve MK bildirimleri çerçevesi içinde bizim görüşlerimizdir. Ve Bilen Yoldaş'ın yazılarından aldığımız alıntılar kesinlikle çarpıtılmamıştır, yanlış kullanılmamıştır, yanlış yorumlanmamıştır. Aslında hiç yorumlanmamıştır. Aldığımız alıntıları başka türlü yorumlayabilecek bir kişi çıkacağını sanmıyorum.

Değerli yoldaşım, başta da söylediğim gibi, bunlar küçük noktalardır. Temel sorunlarda anlaşığımız için bunlar önemsizdir.

R.Yürükoğlu, 28.1.1979

İşçinin Sesi Sayı: 111-112, 16 Kasım 1979

KAVGA VE YORUM

İdeolojik Savaşımı Hızlandıralım

Oportünistler, ortacı oportünistler ve bunların uyguladığı sınıf uzlaşmacısı siyaset iflas etti. 1977 sonrası ortaya çıkan çok yönlü gerilemeler ve en son 14 Ekim 1979 seçim sonuçları bu iflasın belgeleri oldu. Öte yanda, TKP içindeki Leninciler, gerçek devrimciler oportünizmin parlak ama kof ideolojik konumuna alabildiğine yükleniyor, darmadağın ediyor. Bu gelişmeler oportünizmi, ortacılığı hızla güçten düşürüyor. Kadroların en bilinçli, en savaşkan kesimleri onlardan hızla uzaklaşıyor. Hâlâ onların etkisinden kurtulamamış olanlar bile eskisi gibi değildir. O defter kapandı. Soru sormayı artık kimse engelleyemiyor.

Bu durumda, oportünistlerle ortacılar arasındaki “çelişkiler” hızla ikincil düzeye geçiyor. “Ortak düşman” Lenincilere karşı savaşım gereği bugün onları iyice birbirlerine yakınlaştırıyor.

Oportünistlerin denetimindeki militanlarda sorular yığıldı, hoşnutsuzluk, gönül kırıklığı, kuşku yayıldı. Tabanı tutmak gerek. Nasıl? Tabanı tutabilmek, ideolojik görünen yanıtlar ister. Buna zaman gerek, okuyacaklar, öğrenecekler. Türkiye’de devrimci durumun varlığını duyurduğumuz ilk *İşçinin Sesi* yazısından tam 3 yıl, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabının ilk basımından 2 yıl sonra ilk kez Özlem Özgür’ün *Politika*’daki yanıtı geldi! Bu yanıtın, Özlem Özgür’ün Leninizmden ne denli özgür olduğunu kanıtladığı bir yana, bu örnek de

gösteriyor ki oportünistlerin zamana gereksinimi var! Ama, tabanı tutabilmek için *bugün* bir yolla doyurabilmek gerekir değil mi?

İşte, ekim ayındaki bazı gelişmeler, tabanı tutabilmek için oportünistlerin bulduğu yöntemi açığa çıkardı. Komünizme gönül vermiş militanları düzenin değil, Leninci komünistlerin, TKP'nin Leninci kadrolarının ve öteki devrimci akım ve örgütlerin üstüne "devrimci" yöntemlerle salmak. Militanları Lenincilere ve öteki devrimcilere karşı kavgaya sürmek. Ankara'da işinden tek başına çıkan bir genç işçiye 16 kişi ile kahramanca saldırdılar ve çeşitli yerlerinden yaraladılar. ODTÜ'de Lenincilere demir çubuklarla saldırmaya yeltendiler. Piyangotepe'de, yıllardır faşistlerle boğuşan, kan akıtan Lenincilere silah çektiler. Gaziantep, Diyarbakır, Hatay, İstanbul ve daha pek çok yerde benzeri olaylar oluyor. Bunlar, kendiliğinden gelişen olaylar değil, TKP yöneticilerinin yönlendirmesiyle ortaya çıkan, anti-komünist saldırılardır. Leninciler suçlunun kimler olduğunu biliyor.

Bu devrim kaçağı dönekler aynı yöntemleri, Dev-Sol, Dev-Yol, Kurtuluş, Emeğin Birliği gibi devrimci hareketlere de uygulamaya çalışıyorlar. Son TöB-DER kongresindeki olaylar bunun ders çıkarılacak bir örneğidir.

Bu yöntem ihanetin somut belgesidir. Anti-komünist, çapulcu, lumpen, karşı-devrimci bir yöntemdir. Devrimci saflardaki çelişkiler ideolojik savaşım ve ikna yöntemiyle ele alınır, sokak serseriliğiyle değil. Bu işin teorik, ilkesel yanı.

Pratik duruma gelince, gerçekten acınası bir anlayış içindeler. Leninciler böylesi saldırılardan korkup yılacak

olsalardı, Leninci olmazlardı. Burjuvaziyle, tankıyla, topuyla boğuşmaya yemin ederek, devrim yolunda canını vermeyi severek kabullenerek bu harekete girmiş komünistler böyle saldırılardan yılmazlar. Tam tersine daha bilinçlenerek, güçlenerek, deneyim kazanarak çıkarlar, çıkıyorlar.

Oportünistlerin, tabanı tutabilmek için buldukları “sahte devrimcilik” hiçbir işe yaramayacaktır. Yıllardır birlikte savaştığı yoldaşına saldırmak durumunda bırakılan militan, oportünizmin gerçek yüzünü daha kolay kavrayacaktır.

En önemlisi, “sahte devrimcilik” geliyor ama ideolojilerinin sınıf uzlaşmacı karakteri yerli yerinde duruyor. Türkiye devrimini ilgilendiren her konuda batağın içindedirler. Toplu sözleşmeler ve devrim savaşımları, devrimci durum, ulusal burjuvazi, CHP, sosyal demokrasi, cephe, hegemonya, dünya devrimci merkezi, parlamentarizm, Kürt sorunu, ordu, ileri demokratik halk devrimi, illegalite-legalite, parti örgütlenmesi, Leninci disiplin Devrimci hareketi yakından ilgilendiren önemli ne konu varsa hepsinde bataktadırlar. Ama bu gerçeğin kendiliğinden işçi sınıfına doğruları göstereceğini kimse düşleyemez. Lenincilerin bugünkü en önemli görevi bu oportünist ideolojiyi her yanıyla işçi sınıfına açık etmektir.

TKP içindeki açık savaşım ideolojik-teorik alanda da Lenincilere büyük güç verdi. Bu oluşumun genel çizgilerini şöylece özetleyebiliriz:

Bir kez Lenincilerin teorik kadrosunun bilgi birikimi ve *üretkenliği* son 4 ay içinde, son 4 yılda olduğundan daha fazla arttı. Veriler ortada. Yalnızca bu olgu, Lenin’in açık savaşım derken ne denli haklı olduğunu kanıtlar. Yiğınlar

önünde açık savaşımdan kaçınma kadroları pasifleştirir, verimsizleştirir, memur kılığına sokar. Açık savaşım yaratıcılığı, üretkenliği, dinamizmi artırır.

Leninci teorik kadro son 4 ay içinde, yine son 4 yılda olduğundan çok daha fazla *sayıca* arttı. *İşçinin Sesi*'ne yazan yoldaşların oranı ortada. Bu da açık savaşımın, tutuklanmış yetenekleri nasıl dolu dizgin geliştirdiğini kanıtlar.

Sonra, Leninci kadroların genel olarak teorik düzeyi de 4 ay öncesine kıyaslanmayacak denli yükseldi. Bu da abartma değildir. Herkes kendinden biliyor. Herkes Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in temel yapıtlarını içer gibi okuyor, Türkiye'nin somut koşullarına vuruyor.

Tüm bu gelişmeler oportünizmin gerçek yüzünü işçi sınıfına gösterebilmemiz için çok daha elverişli koşullar yaratıyor. Bir yandan bu gelişmeyi her yönüyle desteklemek ve daha da hızlandırmak, öte yanda bu gelişmenin sağladığı olanaklarla işçi sınıfı içine daha hızlı dalmak zorundayız. Hem teorik, hem pratik alanda militanların girişkenliğine güveniyoruz. Ve tüm sınıf savaşları tarihinin öğrettiği bir gerçeğe güveniyoruz: *Nerede en yüksek gereksinim varsa, en yüksek eylemcilik ve en yüksel, bireysel ve yığınsal girişim orada ortaya çıkar.*

İşçinin Sesi Sayı: 111-112, 16 Kasım 1979

ÇEK-AL

III. Program ve Görevlerimiz⁴

TKP'nin kutlamakta olduğumuz 59. kuruluş yıldönümü, Türkiye komünist hareketi için gerçekten kritik bir anda geldi. Sorunlar büyüdü, farklı teorik yanaşımara, farklı siyasetlere, yoğun bir tartışmaya dönüştü. Bugün TKP'de Lenincilerin zorlamasıyla, *yığınlar önünde* bir savaşım sürüyor.

*Atılım'*ın sayfaları cıvalı sözler, büyük cümlelerle dolu. Ama bunlar sorunları çözmeye yetmiyor. Onun için, bugünlere nasıl geldiğimizi, bugünkü savaşım anlamını, önümüzdeki sorunları ve bunların çözüm yolunu kısaca ele almak yararlı olacaktır.

Türkiye Komünist Partisi'nde bugün yürüyen savaşımın *özü*, *içeriği* partinin Leninci bir programa sahip olması sorunudur. Günlük savaşım içinde ortaya çıkan, hepimizin gayet iyi bildiği ciddi siyasal ve taktik farklılıklar, Üçüncü Programın eklektik ve yer yer oportünist yapısınca körükleniyor.

Lenincilerin kişilerle alıp veremedikleri birşey yoktur. Kişiler belirli bir siyasetin aracı olduğu kadarıyla önemlidir. Asıl sorun ideolojik ve siyasaldır. Ve de bugün parti içinde oportünizm, ortacılık, Leninizm olarak üç ayrı eğilim

⁴ Bu yazının genişletilerek kitaplaştırılmış haline şu linkten ulaşabilirsiniz: <https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/UcuncuProgramVeGorevlerimiz.pdf>

belirmişse, bunda TKP'nin derin yanlışlar, eksikler, tutarsızlıklar taşıyan Programının önemli katkısı vardır.

Lenin, “Şimdiye kadar yok olan bütün devrimci partiler güçlerinin kaynağını göremedikleri, zayıflıklarını tartışmaktan korktukları ve kendini beğenmişliğe düştükleri için yok oldular. Ne var ki biz yok olmayacağız çünkü bu zayıflıklarımızı tartışmaktan korkmuyoruz ve onlann üstesinden gelmeyi öğreneceğiz.” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.33, s.311) diyor.

Biz, Lenin'in öğüdünü tutuyoruz, eksiklikleri ve yanlışları tartışmaktan korkmuyoruz. Bunu örgütümüzün geleceği için yapıyoruz. Yanlışların açık tartışmasından korkanların “öfke”leri, dedikoduları, engelleme çabaları bizi yıldırmayacaktır.

Bir komünist partisinin yanlışlarına karşı tutumu, onun Leninciliğinin başlıca ölçütüdür. Lenin'in aşağıda okuyacağımız çok önemli sözleri buna kanıttır.

“Bir siyasal partinin kendi hatalarına karşı tutumu, partinin ne denli içten olduğunu, sınıfına ve emekçi halkına karşı yükümlülüklerini pratikte ne denli yerine getirdiğini değerlendirmenin en önemli ve güvenilir yollarından biridir. Bir hatayı açık yüreklilikle kabul etmek, nedenlerini saptamak, ona yol açan koşulları çözümlmek ve onu düzeltme araçlarını belirlemek, bu ciddi bir partinin denek taşıdır. Bu, partinin görevleri nasıl yerine getirmesi gerektiğini ve sınıfını, daha sonra da yığınları nasıl eğitmesi, yetiştirmesi gerektiğini gösterir.” (Lenin, c.31, s.57)

Parti içindeki hataların, eksiklerin en ufak ayrıntısına dek tartışılması, parti içi savaşımın önünün tıkanmaması gerekir. Parti kendini ancak bu yoldan geliştirebilir. Yanlış

eğilimleri saflarından ancak bu yolla ayıklayabilir.

Hataların ve yanlışların tartışılmasını, ne çeşit parlak cilalı sözlere sarıp sarmalayarak olursa olsun engellemeye kalkmak, TKP'ye yarar değil, zarar getirir.

Yazık ki, Bilen yoldaş, *Atılım'ın* Eylül 1979 sayısına yazdığı, “TKP 60'ına Bastı” adlı yazıda tam da bunu yapıyor, ideolojik savaşımı engellemeye çalışıyor. Şöyle diyor:

“Komünist Partisi, biz komünistler Lenin'in daha bir öğüdünü hiç kafamızdan çıkarmıyoruz. Lenin der ki: 'Biz düşman karşısında bile yanlışlıklarımızı gizlememeliyiz. Bundan korkan devrimci delildir.' 'Soğukkanlılığı ve dayancı kaybetmemek, geçmişte yapılan hataları sistemli düzeltmek, işçi yığınları arasında, sendikalarda ve bunların dışında çoğunluğu kazanmak için direşken çalışmak.'

“Evet biz, Türkiye Komünist Partisi üyeleri, biz komünistler eylemlerimizdeki zayıflıkları, yanlışları hiçbir zaman sessizce geçirmedik, geçirmeyeceğiz. Tersine bu zayıflıklardan ve yanlışlardan daha hızla ve büsbütün kurtulmak için eleştirilerden sakınmayacağız. Ama bununla partimizi gevezelik kulübüne çevirtmeyeceğiz. Biz komünistler bu eleştirileri yıkıcı değil, yapıcı bir biçimde, partimizin Leninci birliğini daha da pekiştirmek için, örgütlü olarak yapıyoruz, yapacağız” (İ.Bilen, *Atılım*, Eylül 1979).

Bilen yoldaşın bu sözlerini ayıklayınca, şu üç fikirle karşılaşırız: 1) TKP, zayıflıklarını, yanlışlarını hiçbir zaman sessizce geçiştirmedik, eleştiri-özeleştiri mekanizmasını işletti. 2) Ama partiyi tartışma kulübüne çevirmek olmaz. 3) Hem de eleştiriler, yıkıcı değil, yapıcı,

örgütlü olmak zorundadır.

Birinci fikir çok su götürür yoldaşlar. TKP üst yönetiminde ve buna bağlı olarak tabanında eleştiri-özeleştirme mekanizmasının işletildiği çok su götürür. TKP içinde (bırakın yığınlar önündeyi, parti içinde) eleştiri-özeleştirme (üstün altı paylaması anlamında değil, gerçek bir eleştiri-özeleştirme) işletilmemiştir. Söylenebilir mi, nerede, ne zaman işletilmiş? Konferans’da mı? MK Plenumu’nda mı? İşletilmedi. Parti basınında mı? İşletilmedi. İşte bu nedenle, Bilen yoldaşın bu sözleri ancak “zevahiri kurtarma” çabası olarak yorumlanabilir.

İkinci fikir, apaçık, parti içi tartışmayı “devrimci” kılıf altında önleme çabasıdır. Bir komünist partisini tartışma kulübüne çeviren tartışmalar neler olabilir? Ülkenin ve devrimin sorunlarından uzak soyut entellektüel tartışmalar, boş gevezelikler olabilir. Son aylarda yükselen tartışmaları ise hiçbir iyi niyetli komünist “tartışma kulübü eğilimi” olarak yorumlamıyor. O zaman bu sözleri yazıya katmanın amacı bellidir. Türkiye komünist hareketinin hiçbir döneminde girmedığı denli yaygın, yaratıcı ve teorik düzeyi olan tartışmayı önleme çabasıdır.

Üçüncü fikir, “örgütlü eleştiri” ile “yıkıcılık-yapıcılık” kavramlarını birleştirdiğine göre mantığı, örgüt içinde yapılan eleştiri yapıcı, yığınlar önünde yapılan eleştiri yıkıcıdır biçimindedir... Nereden nereye geldiler... Aynı Atılım, Şubat 1977’de ideolojik savaşımın önemini vurgularken Lenin’den şu alıntıyı yapıyordu:

“Lenin der ki, ‘Kongre kararlarının en geniş ölçüde tartışılmasını sağlamalıyız. Her parti üyesinden bu kararlara bilinçli ve eleştirisel tutum istemeliyiz. *İşçi sınıfı örgütlerinin* şu veya bu kararı desteklediklerini,

yahutta desteklemediklerini açıkça söylemelerini sağlamalıyız. Biz demokratik santralizmi gerçekten, ciddi olarak uygulamayı, parti sorunlarının bilinçle çözümüne işçi yığınlarını çekmeyi kararlaştırdıysak bu tartışmayı *basında, toplantılarda, derneklere ve guruplarda yürütmeliyiz.*' (Lenin, c.13, s.64)" (*Atılım*, Şubat 1977) (abç).

Lenin'in bu söyledikleriyle, Bilen yoldaşın yukarıdaki paragrafını karşılaştıran, nereden nereye geldiği çok açık ortaya çıkar.

Yıkıcı eleştiri, *haksız* eleştiridir. Yapıcı eleştiri, *haklı* olan ve de *çözüm yolları* öneren eleştiridir.

Örgütlü eleştiri, yani örgüt içinde eleştiri sorununa geçmeden önce bir noktaya dikkat çekelim. Bilen yoldaş o yukarıda okuduğumuz sözleri böyle birdenbire, acaba neden söylemiştir? Neden eleştiri yapılabileceğini sözde kabul etmek ama getirdiği devrimci gözüken kısıtlamalarla önlemek çabası içine girmiştir? Bu zorunluluğu neden hissetmiştir? Çünkü yoldaşlar, Türkiye komünist hareketi açık tartışma fikrini son hızla benimsemektedir. Açık tartışmanın önüne artık ancak dolaylı kuşatmalarla geçilebilir.

"*Örgütlü eleştiri*" yani örgüt içinde eleştiri sorununa gelelim. Oportünistlerin ve ortacı oportünistlerin Lenincileri her zaman ve her yerde olduğu gibi bizde de örgütsel açık "*yakalayarak*" vurmaya çalışacakları biliniyordu. Bu nedenle, *İşçinin Sesi* Yayınları, Cemil

Silahtar yoldaşın *Parti Disiplini*⁵ adlı kitabını yayınladı. Tartışmanın nerede, nasıl yapılacağı konusunda; tüm komünistler bu kitabı okumalıdır.

Oportünistler de, ortacılar da partinin gizli çalışmasıyla, açık ideolojik savaşımı birbirine karşıt gibi göstermeye çalışıyorlar. Oradan da “likidasyon” gibi gülünç, yanlış kullanılmış bir suçlamaya varıyorlar. Ama öyle değildir. Konspirasyonu ideolojik sorunlara taşımak işçi sınıfına, emekçi halka ihanettir. Tüm sorunlar enine boyuna, apaçık tartışılmak zorundadır. Açık tartışma militanların ve işçi sınıfının bakışını açıyor, çıkan sonuçlar çok daha köklü oluyor. Kimse de gizlenemiyor köşelere. Herkes ne ise, hem partinin, hem yığınların önünde gerçek kişiliğiyle ortaya çıkıyor. Onun için, yığınların önünde tartışmaktan başka Leninci bir yöntem yoktur.

Programın yanlış ve tutarsız yönlerini tartışmaya geçmeden önce son bir noktayı vurgulayalım. Lenin, Menşeviklerle olan ideolojik ve örgütsel farklılıklarını ayrıntılı olarak sergiledikten sonra “bize görüşlerimizi *tam olarak savunma hakkı tanındığı sürece* kendi başına bu farklılıkları tek bir partide birlikte çalışmaya engel olarak görmeyiz” (Lenin, c.8, s.13) (abç) demiştir. Türkiyeli Leninci komünistlerin tutumu da böyle olacaktır!

⁵ Bu yazının genişletilmiş bölümünü içeren *Parti Disiplini* kitabına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/parti_disiplini_081979_TR.pdf

TKP'NİN ÜÇÜNCÜ PROGRAMINI DÜNÜ VE BUGÜNÜYLE NASIL DEĞERLENDİRMELİYİZ

TKP'nin Üçüncü Programı, içinde Leninci ve oportünist görüşleri birlikte (hem de her konuda birlikte) taşıyan bir programdır. Üçüncü Program *kendi kendiyile çelişen* bir programdır. Programı değerlendirirken bu gerçeği her zaman akılda tutmalıyız.

Programın yazıldığı dönemde üç ayrı eğilim vardı, bugün de vardır: Oportünizm, ortacılık, Leninizm. Leninciler o dönemde güçsüzdüler, ideolojik düzeyleri yüksek değildi, pek çok sorunu da yeterince kavramamışlardı.

Programın ve Lenincilerin Programa karşı tutumlarının bugününe geçmeden önce, Programın ortaya çıkış sürecini iyi anlamamız gerekiyor. Birdenbire bugünlere nasıl geldik? Böyle Program bugünü getirir, kaçınılmaz. Kendi içinde çelişen bir Programdan, ciddi farklılıklann oturduğu bir örgüt çıkacağı apaçık bellidir.

Peki, bu Program nasıl ortaya çıktı? İşte onu, o ortamı, o süreci anlamak, aynı zamanda Lenincilerin o günlerdeki ve ondan sonraki 7 yıl içindeki tutumlarını da anlamak demek olacaktır. Lenincilerin gerçek gelişim çizgisini açık yüreklilikle halkımıza açık etmek de bizce Programı eleştirmek denli önemli bir görevdir.

I - PROGRAMIN DÜNÜ

Program nasıl bir ortamda doğdu? 1973'e gelindiğinde, TKP'nin Programı yoktu, Tüzüğü yoktu, yayını yoktu, örgütü yoktu, yeni yeni birşeyler oluyordu. Bunlar parti yayınlarında açıklanmış, hepimizin bildiği şeylerdir. 1932'de yapılan 4.Kongre'den bu yana da kongresi

toplanmamıştı. Demek ki, yoldaşlar 1970'lerin başında gerçek bir parti yoktu ortada. Bunun adı *likidasyondur*. Kişisel kahramanlıklar ne olursa olsun, koca bir tarihsel dönemi kaplayan *likidasyon!*

Bilen yoldaş, Eylül 1979 *Atılım*'ına yazdığı son yazıda Lenincileri likidatörlükle suçlamaya getiriyor. Likidasyon, partinin kapısına kilit vurmaktır demektir, partiyi eritmek, yok etmek demektir. İşte o Lenincilerde yoktur.

Öte yanda, TKP'nin koca bir tarihsel dönemini kapsayan gerçek likidasyonun *nedenleri* ve *suçluları* nedense bir türlü açıklanmamıştır! Cezalandırılmamıştır. Biz onlara sorduk. Tek suçlu, vur ölmüşe cinsinden, ölen genel sekreter miydi, Yakup Demir yoldaş mıydı? Nerededir bunun yanıtı?

Evet, likidasyonun nedenlerini de, suçlularını da açıklayamazlar. Bu nedenle klasik bir ortacı kaytarmacılıkla ve de “Leninciler geriye değil, ileriye; geleceğe bakar” yollu bir demagojiyle sorunun üstü örtüldü. Koca bir tarihsel dönemi kapsayan likidasyon için yazılanları aşağıya alıyoruz. Dikkat edin, öyle bir “hamaset” var ki, adamı alıp götürüyor. Ama hiçbir şey söylemiyor. Okuyalım:

“1932’de Dördüncü Kongre değişen koşulları gözönüne alarak, İkinci Programın değiştirilmesini kararlaştırdı. ... Dördüncü Kongre’nin aldığı kararın uygulanması, yani Üçüncü Programın hazırlanması *gecikti*. Bu gecikmenin nedeni, sürekli ağır terör, çok zor gizlilik koşulları, parti yönetimince uzun süre oportünistlerin Program ve Tüzüğü’nün yenilenmesi önerilerine aldirmamalarıdır.” (*TKP Programı*, s.4) (abc).

“Partimiz zor bir durumdan kurtuldu, dar boğazlardan geçti. Parti Leninci savaş yörüngesine

oturdu. Bu silkinme ve kalkınma atılımına parti MK Politik Bürosu'nun 24 Mayıs 1973 oturumunda aldığı kararlar yol açtı. Konferans bu tarihsel gerçeği saptadı.” (TKP Programı, s.9).

“Türkiye Komünist Partisi, partimiz, uzun yıllardır kongre, genel bir forum yapmamıştır. IV. Kongreden bu yana çok uzun yıllar geçmiştir. Bu arada ancak Merkez Komitesi'nin sıra ve olağanüstü Plenumları olmuştur. Zaman aşımı uzundur. Bunun nedenlerini araştırmak, incelemek, söz yok, gereklidir. Bu, partimizin savaş tarihi içinde olmuştur, geçmiştir. Bundan ders çıkarmak zorunluktur.

“Biz, komünistler, Leninci gerçekçiyiz. Komünist morali her zaman temiz tutarız. Olgular direngendir. Mızrak çuvala sığmaz. Partimiz, uzunca bir süreç, uyuşuk, *beceriksiz* kalmıştır. Yiğınlardan, politik yaşamdan, savaştan kopuk kalmıştır. Bir bakıma erimiştir. Bu olguyu yalnız nesnel (objektif) koşullara: Burjuvazinin uygulayageldiği yasaklara, sert baskılara, sıkıyönetimlere yükleyemeyiz. Burjuvazinin 55 yıl boyunca sürdürdüğü sert terör partinin gelişmesini engellemiştir. Ama bu nedenlerin hepsi değildir. Bunun, böylesi bir durumun nedenlerinden biri de partinin genel yönetiminin *yeteneksizliğidir. Kimi yöneticilerinin, çoğu kez* Leninci çizgiden kaymalarıdır. Böylesi bir durum, sonsuz sürüp gidemezdi. Buna kesinlikle son vermek zorunluktur. Silkinmek, partiyi ayağa kaldırmak, onu savaş yörüngesine oturtmak sorunu boylu boyunca karşımıza dikilmişti. Bu, kesinlikle çözüm bekleyen güncel, ertelenemez bir sorun olmuştur.

“Biz, komünistler, savaştan devrimciler,

Leninciler, *geriye değil, ileriye, geleceğe bakarız.*” (TKP Programı, s.34-35) (abç).

Seçilen sözcükler ne ilginç. “*Yeteneksizlik*”, “*kimi yöneticiler*”, “*çoğu kez Leninci çizgiden kayma*”, 41 yıllık bir “*gecikme*”, vb. Açık konuşur izlenimi uyandırıyor, sorunu kabul eder gözüküyor, “*nedenlerini araştırmak, ders çıkarmak, söz yok, gereklidir*” diyor. Hemen ardından, “*biz geriye değil, ileriye bakarız*” diyerek, tüm verdiklerini geri alıyor.

Bu, Bilen yoldaşın genel tutumu. Önce sorunu kabul eder yollu birkaç cümle. Ardından bir başka cümle daha ve herşey geri alınıyor. Aynı tutumu Temmuz 1979 *Atılım*’ındaki “TKP 60’ına Bastı” yazısında da bulursunuz. Önce, biz hep açık tartışmadan yanayız diyor, süslüyor. Ardından, bizi tartışmaya çekmek istiyorlar, gevezeliğe yer yok, sınıf savaşı var diyor ve daha yeni yeni başlayan tartışmaya kilit vurmaya çalışıyor.

Oysa biz likidasyonun *nedenlerini ve suçlularını* sorduğumuz zaman bugünü bırakıp tarihçiliğe dalmış olmuyoruz. Tersine, *bugünü* sormuş oluyoruz.

Bir başka soruna geçelim. Kurulduğundan bu yana koca bir tarihsel dönem TKP neden gerçek bir savaş yürütemedi, neden yığınlarla bağlanamadı? Neden partinin savaşı, genelinde büyük çilelere göğüs geren, kahramanlığı günlük iş haline getiren ama yığınlarla bağlanamadığı için dar gurup çekişmelerinden, kişilik çatışmalarından kurtulamayan bir savaş olarak kaldı? Bu soru, yukarıda sorduğumuz “likidasyonun nedenleri ve sorumluları” sorusundan oldukça farklı bir sorudur ve daha toplumsal ve genel bir yaklaşım ile yanıtlanmak ister. Üstteki sorunun tam ve doğru yanıtı bizim bilgimiz dışındadır,

onlara soruyoruz. Ama bir anlamda sosyolojik bir soru olan bu ikinci soruyu kısaca yanıtlayabiliriz.

TKP'nin, kurulduğundan bu yana yığınlarla gerçekten derinlere inen bağlarla bağlanamayışının bizce *iki* temel nedeni vardır. Biri nesnel, biri öznelidir.

TKP'nin, işçi sınıfını kavramış, süregen ve gerçek bir güç olarak ortaya çıkamayışının nesnel nedeni, toplumun o dönemdeki ekonomik gelişme düzeyidir. Türkiye'de fabrika aşaması 1950'lerle birlikte gelmiştir. Gerçekten güçlü bir işçi sınıfı 1960'larda oluşmuştur. İşçi sınıfını örgütleyecek, onun lideri olacak gerçek bir işçi sınıfı partisi, komünist partisi ancak bu dönemlerle birlikte bir "*toplumsal gereklilik*" olabilirdi. Ve de öyle oldu. Türkiye komünist hareketinin 1970'lerde ve bugün ulaştığı derinlik ve yaygınlık, tarihinin hiçbir dönemiyle kıyaslanmayacak denli ileridir. Türkiye toplumundaki nesnel değişimi en başa oturtmadan, hiçbir öznel etkenle bu gelişim açıklanamaz. Açıklanırsa da bilimsel olmaz.

Gerçekten güçlü bir işçi sınıfı ve onun savaşımı ortaya çıkmadan da komünist partisi kurulabilir. Bir kez, ideolojinin belirli bir bağımsızlığı ve kendi içinde sürekliliği vardır. Kapı komşumuz olan devrimini yapmış, dünyayı yerinden oynatmış Sovyetler Birliği'nin derin özendirici etkisi süregendir. Az da olsa, çok güçsüz de olsa varolan işçi yığına yaslanılabilir vb. Ve bir komünist partisi kurulabilir.

Bu durumda, yani partinin, sınıfın komünist partisine olan gerçek gereksiniminden önce tarih sahnesine çıktığı bir durumda, partinin önünde zorlu sorunlar birikmesi kaçınılmazdır. Örgütsel ve ideolojik varlığını koruyup geliştirecek, işçi sınıfının gelişme basamaklarını tırmanma sürecini hızlandıracak, siyasal polise karşı kadrolarının

sürekliliğini koruyacak, vb. Tüm bunlar yapılabilirdi. Partinin, gerçek bir toplumsal gereklilikten önce ortaya çıkışı, bunların olabilmesine engel değildi. O, yalnızca nesnel güçlülere işaret eder.

TKP neden örgütsel ve ideolojik varlığını koruyup güçlendiremedi, yeni kuşaklara, örneğin bugünlere bir ya da iki yoldaşın varlığı dışında gerçek bir örgüt ve ideoloji birikimi devredemedi? (Örgütün durumuna değinmiştik. ideolojik alan ise tam bir çöldür.) TKP, siyasal polise karşı kadrolarının sürekliliğini neden koruyamadı?

Bu sorular bizi ikinci nedene bağlıyor: *Teorik düzeyin düşüklüğü*. En kötüsüyle, küçük fakat işleyen Leninci bir parti olunamadıysa bunun öznel nedeni teorik düzeyin düşüklüğü, bir anlamda teori düşmanlığıdır. Partinin ideolojik alanının tam bir çöl oluşu bunun kanıtıdır. “Eski kuşaklar”dan parti dışına düşmüşleri bir yana, hele partide kalmışların durumu iyice kötüdür. Son 15 yılda yazdıklarını iyi biliyoruz. *Güneşli Dünya, Sovyetler Birliği’nde 12 Gün, Alman Demokratik Cumhuriyeti, 7 Sosyalist Ülkeden*; ve bunlar gibi daha birkaç şey. Bunlar, proletarya enternasyonalizminin kanıtları değildir. Ülkedeki devrim hareketinin sorunları üstüne tek bir *bilimsel*, Marksçı-Leninci çalışma verme, sonra bunları, hem de teorik bir içerikle değil, “Turizm” yaklaşımıyla yaz, bu proletarya enternasyonalizmi değildir!

Evet, TKP’nin uzun on yıllar süren güçsüzlüğünün altında yatan öznel neden, teorik düzeyin düşüklüğü, bir anlamda teori düşmanlığıdır.

Bu iki temel neden dışında daha pek çok neden sayılabilir. Ama bunların tümü, bu iki temel güçsüzlük üstüne oturduğundan etkili olabilmıştır.

Bir başka soruya geçelim. 1973'le başlayan atılım dönemini hazırlayan nedenler nelerdir? Öyle ya, 1973 Politik Büro toplantısı gökten mi düştü?

1950 'lerle birlikte fabrika aşamasının gelişi, 1960'larla birlikte güçlü bir işçi sınıfının ortaya çıkışı, 1973 atılımını yaratan en önemli ekonomik ve toplumsal nedendir. İşçi sınıfı geliyor, savaşları yükseliyor. İşçilerin ileri kesimleri, sınıfsal içgüdüleriyle komünist partisi aramaya başlıyor. Ona bakıyor, olmaz, buna bakıyor olmaz, hiçbirisi komünist partisi değil. Toplumda komünist partisine gerçek bir gereksinim doğuyor, büyüyor. Bu gereksinim geliyor, olmayan kapıya vuruyor durmaksızın, zorluyor. Toplumsal bir olgu.

1973 atılımında, ülkemizdeki devrimci durumun da büyük etkisi vardır. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'*de dediğimiz gibi, "1968'lerden bu yana derinleşerek gelen toplumsal ve siyasal bunalım, bunalımdan gerçek çıkış yollarını gösterecek ideoloji ve örgüt gereksinimini de yanında getirmiştir". (R.Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, s.135).

Belli ki, o ideoloji Marksizm-Leninizmdir, o örgüt, illegal örgütlenmiş komünist partisidir.

Yine aynı dönemde, kapitalizmin hızla gelişmesi ve ekonomik-toplumsal-siyasal bunalımın ülkeye çökmesi sonucunda yığın savaşımı yükseliyor, devrimci hareket genişliyor. İşçisiyle, öğrencisiyle, aydınıyla, köylüsüyle komünizmi benimseyen, komünizm için ölmeyi göze alarak savaşa dalmış bir yığın çıkıyor ortaya. Toplumun her yanından çıkıp gelen baskılar, partinin olmayan kapısının önüne yığılıyor.

"Tüm bu ekonomik, toplumsal ve siyasal

gelişimler, bir yanıyla, partinin içine düştüğü likidasyonu kırabilmesinin nesnel tabanını yaratırken, öte yandan bu *likidasyonu kırmaya zorlamıştır.*” (R. Yürükoğlu, *agy*, s.135) (abç).

Öte yanda, uluslararası işçi ve komünist hareketinde 1965’le başlayan dönem de, uluslararası yönden elverişli bir ortam yaratmıştır.

Tüm bu etkenler birleşerek partinin, ne kadarsa o kadarla, hareketlenmesini zorlamıştır. *Emperyalizmlin Zayıf Halkası Türkiye’de* 1973 atılımının parti içi nedenlerini şöyle değerlendirmiştik:

“Parti içi nedenler arasında ise en önemlisi; liderin, Bilen yoldaşın rolüdür. Yukarda değindiğimiz nedenlerin tümü bu prizmadan geçerek gün ışığı görmüştür. Leninizm, liderin can alıcı önemini her zaman kabul eder. Ayrıca TKP için, bu rolün önemini arttıran bir başka olgu daha vardır. Likidasyon döneminde parti eridiği, eritildiği için “tabanın zorlaması”ndan pek söz etme olanağı yoktur.” (R.Yürükoğlu, *agy*, s.135).

Gerçekten, o dönemde, partinin çarklarının yeniden dönmeye başlamasında Bilen yoldaş, önemli, olumlu bir rol oynamıştır.

TKP’nin 1973’le birlikte girdiği yeni dönemin altında yatan en önemli nedenler bizce bunlardır.

1973 Atılımının Değerlendirilmesi

Buraya dek söylediklerimizden çıkan bir sonucu belirleyelim. 1973 atılımı, geçmişin günahları omuzlarında taşıyan ve içten bir özeleştirisi ile bu günahlardan kurtulma yolunu seçmeyen küçük bir

eski kadro ve sınıf savaşının henüz amatörü olan gencecik çocuklarla gerçekleşmiştir. Bugün geriye baktığımızda 1973 atılımının tüm *eski günahları* içinde taşımış olduğunu görebiliyoruz.

Kanıt mı gerekiyor? Üç kanıt gösterelim. Bunlardan iki tanesi *tarihsel önemi* olan kanıtlardır.

Birinci kanıt, Politbüro'nun 1973'de yayınladığı Program taslağında, *proletarya diktatörlüğü* kavramı yer almamıştır! O taslakta proletarya diktatörlüğü kavramı yoktur!

“Ne var yani, sonradan eleştiriler geldi ve düzeltildi” denebilir ama bunun tartıştığımız konu açısından bir önemi yoktur. Program taslağını okuyan Lenincilerin eleştirisi ile Programa proletarya diktatörlüğü kavramının konusu, Programı ilerletmiştir. Ama tartıştığımız bu değildir. Bizim göstermek istediğimiz, 1973 atılımını yürüten Politik Büro'nun kendi başına oturup kendi görüşlerini döktüğü Program taslağına, bu kavramı almamış oluşudur. Onların ideolojik konumlarını bundan daha iyi ele veren bir kanıt olur mu?

İkinci kanıt: Yine aynı Program taslağında Türkiyeli yerine *Türk* kavramı yer almıştır! “Türk işçileri”, “Türk komünistleri”, vb. Burada da yukarıdaki süreç işlemiştir. Eleştiriler gelmiş ve kavramlar düzeltilmiştir. Ama bu da, dış etkilere açılmadan önce Politik Büro'nun kendi gerçek ideolojik eğilimini ele veren güçlü bir kanıttır.

Program ve Görevlerimiz'in görevi, Programın değişmesi gereken yanlarını ve bugünkü ideolojik dağınıklık ortamına nasıl geldiğimizi göstermektir. Bu nedenle konunun pek çok yönü bu görevin dışında kalıyor. Ama bir gün mutlaka aramızdan yoldaşlar çıkacak ve 1973

yılında dağıtılmış olan Program taslağı ile Programın son biçiminin karşılaştırmasını da yapacaklardır. O zaman 1973 atılımını gerçekleştiren kadronun teorizsizliğine, yukardaki iki kanıt yanında daha çok kanıt eklenecektir. Çünkü yapılan yığınla eleştiri arasından ancak bunlar düzeltilebilmiştir.

Üçüncü kanıt, Programdaki sık tekrarlardır. Aynı konudaki çeşitli görüşler tek başlık altında toplanmamış, tüm sayfalara serpiştirilmiştir.

O yıllarda başka türlü düşünmüştük. Belki yoldaşlar Türkçeyi iyi kullanamıyorlar, dağınık bir üslupla yazıyorlar demiştik. Aradan geçen 7 yılın öğrettikleriyle şimdi görüyoruz ki, onlar o tekrarları yapmak zorundaymışlar. O tekrarları yapmak, her sayfaya her türlü görüşü serpiştirmek zorundaymışlar. Aynı konuların değişik sayfalara serpiştirilmesi, partideki değişik çizgilerin *ödü*n siyasetiymiş. Hem “kavga çıkmasın” diye tüm görüşleri koymak gerekli, hem de okuyan bu çelişkili formülasyonları kolayca görememeli. Açıkçası ortacı yöntemlerle “kalkınma”, ta baştan bugünlerin tohumunu içinde taşımış.

Bu üç kanıttan açıkça görülüyor ki, 1973 atılımı, eski günahları da içinde taşıyan bir atılım olmuştur. Ne var ki, *evrim yoluyla devrim olmuyor!* Eski kötüyü yıkmadan, oportünizmi eleştirmeden, onunla bağları koparınadan partiyi kaldırmak olmuyor. Bu günlerin geleceği, o atılımın taşıdığı tutarsızlıklardan, samimiyetsizliklerden belli idi.

Lenincilerin Tutumu

Gelelim bir başka yana. Programa ve sonraki gelişmelere karşı Lenincilerin tutumu nasıl oldu?

Şunu baştan söyleyelim ki, “proletarya diktatörlüğü”

ve “Türkiyeli” kavramlarının Programa girmesi Lenincilerin varlığı, eleştirisi sonucudur. Şimdi, “proletarya diktatörlüğünü savunuyoruz” diyorlar, taslağı yazarken neden koymadılar? Bu iki nokta, Lenincilerin onuru olarak kalacaktır.

Oportünizm de, onun en tehlikeli biçimi olan ortacılık da hep bilgisizlik üstüne oynuyor. Geçmiş ve güncel gelişmeleri bilmeyenlerin iyi niyeti üstüne oynuyor. Dün de bugün de öyle.

Programın yazıldığı dönemden bu yana 10 yıl; 7 yıl geçti. O zamanlar Leninci kadrolar, gençliğin, toyluğun, idealizasyonun, siyasal saflığın derin etkisi altındaydı. Bugün tam izleri silinmiş değil belki, ama o gün bambaşkaydı. Leninciler devrime gönül vermiş militanları, bugün, “idealizasyona kapılmayın, gerçeğin olduğu gibi yüzüne bakın” diye uyarıyorlar. Çünkü o dönemde bunlar onlarda fazlasıyla vardı. Evet, o dönemdeki gençliği, siyasal saflığı, idealizasyonu, hayalciliği, romantizmi dikkate almadan Leninci kadroların on yıl içindeki tutumu doğru değerlendirilemez.

Bir başka önemli gerçeği daha dikkate almadan yine değerlendirilemez. Kimse anasının karnından dört dörtlük Leninci olarak doğmuyor. Bilgi de azdı. Leninciler, bazı konularda baştan haklıydılar, doğru yoldaydılar, çünkü onlar Leninizmi Lenin’den öğreniyorlardı. Örneğin, Programda proletarya diktatörlüğü kavramı yer almazsa alırsın kasketini. Sonra, Türkiyeli yerine Türk denemez. Bunları öğrenmişlerdi. Öğrendiklerinde de direndiler. Ama o gün bilinmeyen şey çoktu. Bildiğinde direndi, bilmediğini yuttu. Bu nedenle, o dönemde Lenincilerin tutumu, görülebilen eksikleri, yanlışları eleştirmek, düzelmesi için

çalışmak yönünde oldu, ama “uslu” biçimde, gürültü koparmadan.

Lenincilerin o dönemdeki bu tutumu bilinçli bir siyaset değildi. İdealizasyon ve bilgisizlik üstünde kendiliğinden gelişen iyi niyetli bir tutum alıştı. Ama bir yandan da hızla Leninizmin derinlerine inme süreci yaşanıyordu, siyasal deneyim yükseliyordu. Bu gelişim, o dönemin sonuna doğru, Lenincilerin kendiliğinden oluşan tutumlarını bilinçli bir siyasete doğru çevirdi: Yanlışları, eksikleri yüksek sesle ortaya dökmeyelim, doğrulara yapışalım. TKP, herşeyi söylüyor, biz yapışalım doğrulara, hep onları söyleyelim ve “dırıltı” çıkmadan doğrulan TKP’ye mal edelim.

Yanlışmış. Olaylar gösteriyor, yanlışmış. Bu tutum, ortacı yöneticilerin üstümüzdeki etkisi imiş.

Ama bu tutumun, Lenincilerin o günkü gelişme düzeyinde, işlerin o günkü ortamında belli bir yararı da oldu. Onu da söyleyelim. Diyalektik bir olay bu. O gün yanlışlara bugünkü gibi karşı çıkılırdı, bir sürü abuk sabuk şeyle birlikte karşı çıkılacaktı. Az yetişkinlik ortadaydı, teorik eksiklik ortadaydı. Öte yandan, TKP yeni yeni canlanmaya başlıyordu. Toplumunu etkileyecek bir güç haline gelmemişti.

Kendisi sinek vızıltısı gibiydi. Onun içinde de bir başka mikroskobik sinek vızıldayacaktı. Evet, Leninciler “doğrulara yapışıp onları TKP’ye mal edelim” yollu yarı bilinçli bir siyaset uygularken amaçladıkları başkaydı, bu yararı düşünmüyorlardı. Ama herşeyin bir nesnel mantığı var. Böyle oldu. O günkü düşünce neydi? Parti yok, birşey yok. Bir parti olsun, bir yürümeye başlasın işler... Böyle oldu. Bugünlere böyle gelindi.

Lenincilerin o yıllardaki tutumlarının işte böyle, bilinçli olarak amaçlanmayan ama nesnel olarak gelişen ve onları ülke çapında bir güç durumuna yükselten bir yararı oldu. O tutumun zararlı sonuçları da oldu. Bir kez, hiç istenmeden ortacı yöntemlerin yaygınlaşması ve güçlenmesi sürecine el verilmiş bldu. Bugün pek çok yoldaş, TKP'nin doğru raya oturtulması gereğini onaylıyor ama Lenincilerin uygulamakta olduğu yığınların önünde açık tartışmadan irkiliyorsa, bunda o yıllardaki yanılışın da katkısı vardır.

O yanılışın bir başka zararlı sonucu da kişilere fazla bel bağlamak oldu. Doğrudur, Bilen yoldaş partinin yeniden kurulması yolunda o dönemde büyük yararlar sağladı. Ama önceki sayfalarda değindiğimiz yanlarıyla bugünkü karmaşanın da baş sorumlusu odur. Bunlar görülemedi. Farkedilemedi ki bu dünyadan kimler geçmiş, Plehanoflar, Kautskiler.

İşte yanılışlarıyla, doğrularıyla böyle bir dönem yaşandı. Her ciddi partide, her Leninci partide olması gereken şey, Program üstüne ciddi bir tartışma yapılamadı.

Aradan 10 yıl geçti. 7 yıl geçti. O zaman 20'sinde olan şimdi 30'unda. O zaman 25'inde olan şimdi 35'inde. 50 ile 60 arası önemli bir fark değildir. Ama 25-35 büyük bir farktır. Çocuklar büyüdü, adam oldu. "Fidanlar meyveye döndü". İçlerinden bir kesim yedi yılını "hava yapma" ile boş geçirmedir. Ciddi çalıştı, Marksizm-Leninizmi öğrendi. Siyasal deneyim edindi. Bu, derin sonuçları olan çok önemli bir gelişmedir.

Ne oldu? Kadrolar sınıf savaşında piştikçe, Leninizmi öğrendikçe, Programla da arası açılmaya başladı. Daha doğrusu, Programdaki yanılışlarla. Program üstüne 1973'de

yapılması gerekli, ciddi, açık, kapsamlı bir tartışma vardı. O gün gerçek bir tartışma olamadı. Aradan 7 yıl geçti. O tartışma bugün yapılıyor. Eskilerin deyimiyle, “ol hikayet” budur.

Lenincileri yanlışlarından ayıklayan, onların devrime olan inançları ve ilkesellikleri olmuştur.

II - PROGRAMIN BUGÜNÜ

Bugün TKP'nin Üçüncü Programı, Türkiye toplumunda sınıf savaşının geldiği aşamaya bağlı olarak çok ilginç bir yere vardı. Kadrolarda bilinçlenme hızlandı. Okumak bir yana, savaşın kendisi eğitiyor. Tüm bu gelişmeler sonucunda Üçüncü Program bugün *işlemez* oldu. Bugün, “başım sıkıştıkça Programa bakıyorum” diyen ajitatör, propagandacı var mıdır acaba? Yoktur, çünkü, toplumsal bilinçlenmenin hızı ve çapı Programdaki tüm iplik sarkan noktaları ortaya dökmüş, Programdaki eklettizmi çok gerilerde bırakmıştır.

Bugün, Leninciler Programın düzeltilmesi, yeniden yazılması savaşımını yükseltiyorlar. TKP'nin sorunlarını çözmesini istiyorsak, sağlıklı bir gelişime ulaşmasını istiyorsak, devrimi, sosyalizmi istiyorsak, en kısa zamanda Program üstüne namuslu bir tartışma açılmalıdır. Farklı görüşlere parti basınında yer verilmeli, yoğun bir tartışma ortamı yaratılmalıdır diyorlar.

Öte yanda oportünistler, ortacılar, söylediklerine bakarsanız kılı kılına Programı savunuyorlar. Değil. Böyle söylemeleri. yalnızca onların açıklıktan ne denli korktuklarını gösteriyor. Toplumsal gelişime onlar da “uyuyorlar” ama kendi bilinen yöntemleriyle. Çok önemlidir bu gerçeği kavramak. Programla çatışan yalnız

Leninciler değildir. Oportünistler ve ortacılar için de Program işlemiyor.

Onlar neden Programa “ters düşüyorlar”? Leninci mi oluyorlar. Hayır, nedeni başkadır. Görüyorlar ki, Programın o cüretli oportünizmini, eklektizmini açıktan savunsalar, militanlar önünde yarım saatte yok olacaklardır. Bu nedenle, onlar da “ilerliyor”lar.

Oportünistlerin ve ortacıların Programa nasıl ters düşüklerini örnekleyelim.

Bugün, ileri demokratik halk devrimi devleti parçalamayacaktır denebiliyor mu? Denemiyor.

Bugün, “dönüşümler aşaması”ndan söz edilebiliyor mu? Edilemiyor.

Bugün, “parlamenter yolun olanakları artıyor” denebiliyor mu? Denemiyor. Daha da artırılabilir.

Bazı konularda ise, yine olayların zorlamasıyla Programdan da sağa kaymışlardır. Örneğin, ulusal burjuvazi, CHP ve sosyal-demokrasi konularında.

Bunların yanında, Kürt sorunu, ordu konularında Programdaki ulusçu tutumu sürdürüyorlar.

Tüm bunlar, oportünistler ve ortacılar için de Programın yararlı bir araç olmaktan çıktığını gösteriyor.

Şimdi, baştan bu yana söylediklerimizi özetleyelim.

1. Bir kez, TKP'nin Üçüncü Programı kendi kendiyile çalışmaktadır. Bunu birinci bölümde göstermeye çalışmıştık.
2. Leninciler, Programın eklektik ve oportünist yönleriyle çalışmakta ve bunların düzeltilmesini istemektedir.
3. Oportünistler ve ortacılar, Programın ipliği pazara çıkmış yönlerinden yavaşça geri

çekilmekte, kuyrukçulukları nedeniyle ve yaşamın zoruyla bazı yönlerinden ise daha sağa kaymakta, ancak bazı yönlerini “tutarlı biçimde” savunmaktadırlar.

Demek ki, pek çok yönüyle bugün tüm TKP Programa terstir!

Program ve Görevlerimiz

Devrime inanmış herkes, TKP'nin Üçüncü Programıyla savaşılamayacağını kabul etmek zorundadır. Bu Programla savaşılamaz. Kesinlikle, hem de zaman geçirmeden düzeltilmesi gerekiyor. Bu gerçeği bugün görmeyenler, devrime gerçekten inançlılar, yann göreceklerdir.

Uzun bir süredir yürüyen savaşın anlamı budur, Programın düzeltilmesidir.

Leninciler görüşlerini açık açık yazıyorlar. Tartışmaya sunuyorlar. Oportünistler ve ortacılar ise çok *ilginç* bir yol izliyorlar. Daha hiç bir konuda teorik bir yanıt getirememişlerdir. Bu durum onları üçlü bir yöntem izlemeye itiyor. Bir yandan aşağılık, asılsız, dedikodular yayıyorlar (ve tabii kanıt vermeden). Yalan olduğunu kendilerinin herkesten iyi bildiği bu karalamalarla hiç birşeyin farkında olmayan iyi niyetli devrimcileri denetimleri altında tutmaya çalışıyorlar. Öte yandan, yayınlarının tüm sayfalarını en garip biçimde, hiçbir teorik ve somut kanıt getirmeden, parlak sözlerle, bizimle uğraşmaya ayırıyorlar. Ama ad vermeden! Cümleler arasında türlü cambazlıklarla. Açıktan teorik bir yanıt getiremedikleri için de, üçüncü olarak, “bizi tartışmaya çekmek istiyorlar”, “gevezeliğe ayrılacak zaman yok, savaş var” vb. gülünç bir türkü tuttuyorlar. Hem yalan

dedikodu yayıyorlar, hem her dakika ad vermeden bize çatıyorlar, hem tartışmayacağız diyorlar!

Bilen yoldaş, *Atılım*'ın Eylül 1979 sayısına yazdığı "TKP 60'ına Bastı" adlı yazıda şöyle söylüyor:

"Partimizin geçmişine, onun bugününe saldıranlar var. Bu saldırıları partinin ömrü boyunca sürmüştür. Kimileri TKP'nin ünlü geçmişini yadsıyor. Kimileri de dağdan gelip bağdakini kovmak isteyen gibi, bu kalıtıma iye çıkmak istiyor. Bu gibiler, baş düşmanı bırakıp, faşistleri bırakıp, NATO'yu, emperyalizmi, tekelleri bırakıp, halkımızın bu kutsal savaşını bırakıp böyle gevezeliklerle uğraşıyorlar."

Hep aynı demagoji değil mi? A, B değildir, C de B değildir, öyleyse C, A'dır mantığıyla klasik bir demagoji. Örnek: İti, köpeği, Maocusu, MİT'i TKP'ye saldırıyor, *İşçinin Sesi* de "saldırıyor", öyleyse bunlar da iti, köpeği, Maocusu, MİT'idir.

Ne var ki, bu yoldaşların kılıcı hep kendilerinden yana kesiyor. İşlerine gelmedi mi hemen bırakıyorlar bu klasik demagojilerini. örnek: ODTÜ'de yurtsever gençliğin burjuvazinin oyununu bozmasını, Türk burjuva ulusçuluğuna sağlam bir tokat çekişini iti, köpeği, Maocusu, MİT'i, Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı, Başbakanı vb. eleştirdi. Bu yoldaşlar da eleştirdi. Öyleyse bu yoldaşlar kendileri de dir diyorlar mı? Demiyorlar. Bunların bıçağı hep kendine kesiyor.

Neyse, alıntıya dönelim. Leninciler gevezelik yapmıyor. Üstünde durdukları konular, Program, ileri demokratik halk devrimi, devlet-tekelleştirme kapitalizmi, devrimci durum, oportünizm, sosyal-demokrasi, vb. bunlar Türkiye

devriminin en temel sorunlarıdır. Bunlar gevezelikse, komünistlik gevezelik olur.

Sonra, TKP'deki oportünizmi eleştirmek de ana düşmanı bir yere bırakmak değildir. TKP'deki oportünizmi eleştirmek, tam tersine, NATO'larla savaşların yolunu göstermek demektir. Siz, Lenin'in Çar'ı eleştiren(!) bir kitabını gösterebilir misiniz? Olamaz, çünkü sorun Çar'ın nasıl yıkılacağı sorunudur. Lenin'in tüm yapıtları RSDİP içindeki Menşevik kanadı ya da başka sapmaları eleştirir.

Evet, onlar, bu anlamda, "gevezelik" yapmıyorlar. Onlar dedikodu yapıyorlar, yalan yayıyorlar, ihbar yapıyorlar, evlerden kitap topluyorlar, gazete yasaklıyorlar, *tasfiyecilik* yapıyorlar, çeşit çeşit oyunlar tezgahlıyorlar. Bir bakıyorsunuz, birisi için attık diyorlar, bir bakıyorsunuz o atıklarını tam yetkiyle Lenincileri temizleme gibi uğursuz bir işle görevlendiriyorlar. Düşmanımın düşmanı benim dostumdur anlayışından gidiyorlar. İlkesizdirler. Bu onların en büyük özelliğidir.

Ne ki, namuslu, onurlu komünistler bu sahtekârlığı yutmuyorlar. Bunların herkese yaptıklarını bu kez bize yapmaya çalıştıklarını görüyorlar. Leninciler, yurdun dört bir yanından yoldaşların katıldığı gür bir sesle haykırıyor: Kulaklara fısıldadığınız o yalanları, eğer sizler ciddiye alınacak komünistler iseniz, açıkça yayınlarsınız. Yayınlayamazsanız, işçi sınıfının eli yakanızdan düşmeyecektir.

Bilen yoldaş, yukarıdaki alıntıda bir de çok İLGİNÇ bir söz söylüyor: Hayır söylemiyor, ağzından kaçırıyor! "*Dağdan gelip bağdakini kovmak isteyenler*" (!) İşte size Bilen yoldaşın bilinç altı! Yoruma gerek yok.

Biz bu pisliklere bulaşmayacağız. Savaşımı her zaman

ilkesel ve haklı bir düzeyde tutacağız. Kıran kırana savaşağız, savaşıyoruz. Ama kişiliklerle değil. Leninciler, savaşın her aşamasında, gelecek neyi getirirse getirsin, birbirlerini denetleyecekler, bu pisliğe bulaşmayacaklardır.

“Gelin, parti içi ayrılıkların tartışmasını dürüst ve olgun bir şekilde yapmak için kendimizi eğitelim” (Lenin, c.7, s.466).

Biz diyoruz ki, bu Program ölmüştür. Bu Program yanlıştır. Yaşamın, savaşın kendisi onu çoktan aşip geçmiştir. Bu Program yeniden yazılmalıdır. TKP'ye *Dördüncü Program* gereklidir. Bu da neyle olur? Kongre ile olur.

Leninciler tüm ayrılıkların özgürce, açık yüreklilikle görüşüleceğı bir KONGRE toplanmalıdır diyorlar. Bu konuda tüzük şöyle diyor:

“Komünist Partisinin en yüksek organı Genel Kongresi'dir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir, partinin olağan Kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik zorlukları yüzünden engel çıkarsa, Kongreyi erteler veya öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi 'nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır.” (TKP Tüzüğü, s.24).

Son kongre, 1932'de toplanmıştır. Program 1973'de kabul edilmiştir. Öyleyse komünistler, Programın düzeltilmesi ve onar dakikalık göstermelik olmayan, önceden hazırlanmış yazıların okunmadığı, gerçek bir tartışmanın yer alacağı bir kongrenin toplanması yönünde

savaşımı yoğunlaştıracaklardır. Günün görevi budur. Bir yandan TKP düşmanlarıyla boğuşacaklar, bir yandan saflardan oportünizmin etkisini atmak için çalışacaklardır. TKP'yi hiç kimse Leninciler kadar sevemez.

Komünistler, Leninci bir Program ve kongre için savaşımı yükseltin!

TKP, işçi sınıfınıdır, emekçi halkındır, komünistlerindir!

Yaşasın oportünizmden arınmış Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın TKP'nin Leninci birliği!

İşçinin Sesi Sayı: 111-112, 16 Kasım 1979

KAVGA VE YORUM

Geleceği TKP'miz Kursun

Yoldaşlar, bu yazıda iki konu üstünde duracağız. Birincisi, TKP'nin garip “gizliliği” sonucunda kaçınılmaz olarak ortaya çıkan burjuvaziyle uzlaşma olgusu. İkincisi, TKP'deki hizipler ve açık savaşım zorunluluğu. Bu iki konu, kendi içlerinde belirli bir bağımsızlık taşısa da, yine birbirleriyle çok yakından bağlıdırlar.

TKP'nin garip “gizliliği”. Biliyoruz ki, gizlilik kafayı kuma gömme, yığınlardan gizlenme değildir. Gizli çalışan parti, polise karşı gizlidir, halka karşı eylemiyle ortadadır. Ama gizli partinin, yönetim kadroları, polise karşı gerçekten gizlidir. Ya bizde öyle midir?

Bırakın TKP'nin üyelerini (onlar gerçekten daha gizlidir!), Türkiye'deki yönetim kadrosu gizli değil, deşifredir. Uzun yıllardır böyledir. Herkes, yalnız TKP'liler değil, tüm öteki siyasal hareketler, TKP'nin Türkiye'deki yöneticilerini ad ad sayıyor. Bu durumda bu yoldaşları burjuvazinin ve polis bilmediğini düşünmek safdillik olur. Bu söylediklerimiz kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Burjuvazi, polis, 1973'den bu yana Türkiye'de TKP'ye, özellikle onun yönetim kadrosuna karşı kapsamlı bir ezme hareketine girişmediyse bunun çeşitli ülke içi (siyasal güçler dengesi, ortamın olgunlaşmasını bekleme vb.), uluslararası ve ancak gizli servislerin bilebileceği “polisiye” nedenleri vardır. Bu da kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Öte yanda, kadrolarımız da deşifre olduklarını

biliyorlar, ya da daha az pişmişlerse en azından hissediyorlar. İşte konunun bizi ilgilendiren yanı asıl buradan sonra başlıyor. Gizlilik bir komünist partisi için neden gereklidir? Neden burjuva toplumunda bir komünist partisi her zaman, en özgür koşullarda bile, temel olarak gizlidir, ya da gizli olmalıdır? Çünkü burjuvayı yıkmak isteyen hiçbir hareket, onun demokrasisine güvenemez. Çünkü, açık çalışma, devrimin kargaşa dönemi dışında, her zaman burjuvaziyle uyuşma, uzlaşma anlamına gelir. En “özgür”, en demokratik ülkelerde bile komünist partilerinin açık çalışma yoluyla yapamayacakları işler vardır. Örneğin, ordu içinde örgütlenmek hiçbir ülkede açık çalışma ortamında yer almayan bir özgürlüktür. Bu nedenle, açık çalışan pek çok Avrupa komünist partisi, ordu içinde örgütlenmeyi bir yana bırakmış ve bu konuyu da burjuvaziye verdiği öteki ödünlerin yanına eklemiştir. Pek çok gerçek komünist partisi ise ordu içinde örgütlenmeyi yine gizli olarak yürütmektedir.

Açık çalışan bir parti, “yasalar”ın dışına çıkmadığı sürece kara saldırıya karşı gizli çalışan bir partiden bir ölçüde daha fazla güvenlidir. Oysa en kötü durum, hem gizli olup, hem deşifre olmuş partiler için söz konusudur. Böyle durumda top çok daha ağırlıklı biçimde öteki takımdadır. Topa vurmak, vuracağı anı ve yeri seçmekte öteki takım daha geniş söz sahibidir.

İşte böyle durumlarda Leninizmi ödünsüz uygulamak, deşifre olduğunu bilen ya da en azından hisseden yönetim kadroları için gerçekten zordur. Bu iş, hele torbasında 3-5 yıllık, onun da çoğu legal örgütlerde edinilmiş deneyim birikimi taşıyan bir yönetim kadrosu için çok çok daha zordur. Bunları söylerken kimseyi küçümsemiyoruz, buna

hakkımız yok. Toplumsal bir gerçekliği soğukkanlı değerlendirmeye çalışıyoruz.

Gizli bir partinin deşifre yönetim kadrosunun, ülkede devrimci durum vardır; ona göre örgütlenelim; can güvenliği komiteleri kuralım; halkımız faşist katillere karşı silahlanmalıdır; ülkenin içine girdiği açmaz ya kara şiddetle, ya devrimci şiddetle çözülecektir; devrim kaçınılmaz olarak iç savaş içinden yürüyecektir yollu ülkemizin bugününü belirleyen Leninci gerçekleri propaganda etmesi (ayaklanmaya başlama çağrısı yapmakla suçlamasınlar diye altını çizdik!) çok zordur. Gizli bir partinin deşifre yönetim kadrosunun, tüm bunların tersini söylemesi, tekel dışı burjuvaziye yağlaması, devrim hedefini geri çekmesi, açıkçası burjuvaziye uyuşması çok daha kolaydır ve deşifreliğin sürekli olarak ittiği bir yoldur. Birinci yol sapına dek Bolşevikler ister. İkinci yol, her az gelişmiş kadronun kaçınılmaz olarak savrulacağı yoldur. TKP'nin yönetim kadrosu, bu ikinci çesitten olduğunu kanıtlamıştır.

Dolayısıyla bugün Türkiye'de TKP'nin yönetim kadrosuyla burjuvazi arasında bir uyuşma, bir uzlaşma (burjuvazi açısından ne denli güvenilirmez ve geçici olursa olsun) ortaya çıkmıştır. Bu da kimsenin yadsıyamayacağı bir gerçektir.

Bizim oportünistlerimiz o dertli insanlık onurundan yoksun davranıyorlar ki burada bir noktayı özellikle vurgulamamız gerekiyor. Sözünü ettiğimiz uzlaşma, oportünist hareketin geneli açısından nesnel, toplumsal bir gelişmedir. Uzlaştılar derken, gittiler burjuvaziye, servisleriyle görüştüler, uzlaştılar demek istemiyoruz. Hiç kimseyi öznel olarak burjuvaziye bağlanmakla suçlamıyoruz. Nesnel, toplumsal bir olgudan, siyasal

konumlarından söz ediyoruz.

Sözünü ettiğimiz uzlaşma, oportünist hareketin geneli açısından nesnel bir gelişmedir. Oysa burjuvazi ve onun iğrenç servisleri açısından durum biraz daha farklıdır. Onlar öznel, somut tutum izliyorlar. Örneğin, TKP içindeki kavganın açığa çıktığı 1979 yaz aylarında burjuvazi bu “bölünme”yi sevinçle karşıladı. TKP’nin “bölünme”si iyi idi. Sanırsız bu nedenle, *İşçinin Sesi* postalarını, yoldaşlarımızın yurttaki çalışmalarını engellemediler. Ama tozduman yatışmaya başladığında farkettiler ki Leninciler TKP’yi bölen, sonra da sönüp gidecek bir kalabalık değildir. Burjuvaziye kan kusturacak, işçi ve komünist hareketinin birliğini sağlayacak asıl “tehlike”dir. O zaman tutum değiştirdiler. Pek çok kentte kapı kapı dolaşıp adres saptaması yapıyorlar. Pek çok kentte Bolşeviklere karşı “faili meçhul” kanlı saldırılar peşpeşi ardına akmaya başladı. Posta çok büyük oranda engelleniyor. Saldırının ana yönü Lenincilere dönüyor. Ama kısa zamanda Lenincilerin bu kara saldırıya karşı tedbirler alabilecek güçte olduğu görülecektir.

Burjuvazinin öznel siyaset değişikliğinin en son en acı örneği Talip Öztürk Yoldaşın öldürülmesidir. Talip Öztürk Yoldaş, kısa ve anlaşılır bir tereddütten sonra saflarda yerini alan bir Leninciydi. Gerçek bir halk kahramanıydı. Leninci hareket, Talip Yoldaşın ölüsünü yerde bırakırsa namussuzdur!

Bu yazıda üstünde duracağımız ikinci konu, TKP’de hizipler ve açık savaşım zorunluluğudur. Oportünistler ve ortacı oportünistler, parti disiplinini bozmadan açık ideolojik savaşım verdiği için *İşçinin Sesi* hareketini bölücülükle, fraksiyonculukla suçluyorlar. Sonra da,

isteyen istediği fikri savunmakta özgürdür ama parti de uyuşmadığı görüşleri savunanları atmakta özgürdür diyorlar.

Biz fraksiyoncu, bölücü değiliz. Partinin uyuşmadığı görüşleri atma özgürlüğü vardır. Bunu da yadsımıyoruz. Bizim dediğimiz, parti, tüm örgütlerinde özgür biçimde farklı görüşleri tartışıp değerlendirmelidir. Tüm parti örgütleri Lenincilerin ne dediğini önce hiçbir kısıtlamaya, yasağa uğramadan öğrenmeli, sonra tartışıp karara varmalıdır. Sonra, yerel örgütlerin seçeceği delegelerle (Politik Büronun çağıracağı adlarla değil), düzmece değil, gerçek bir KONGRE TOPLANMALIDIR! Bu kongrede, Lenincilere görüşlerini açıklamaları için eşit şans tanınmalıdır. Kongre, onların arkasından konuşup “lanetleyen” bir hain oyunu olmamalıdır. Tüzüğe uyulacaksa, ve de Lenincileri silme, ya da büyük ağırlıkla destekleyen çok örgüt olduğuna göre, Lenincilerin katılmayacağı, özgür bir tartışmanın yürümeyeceği bir kongre TOPLANAMAZ! Tüzüğü en burjuvaca çiğneyerek Politik Büro kararıyla(!) Merkez Komiteden çıkarılan Merkez Komitesi üyelerinin (bir Merkez Komitesi üyesini ancak Merkez Komitesi Plenumu MK üyeliğinden çıkarabilir, o durumda da o MK üyesinin çıkarılışının kongreye sunulması gereği ve onun da kendini kongrede savunması hakkı vardır) (bunlar yapılmadan Politik Büro kararıyla “çıkarılan” üye MK üyesidir, öyle görev görmektedir) katılmayacağı bir kongre TOPLANAMAZ!6

İşte bizim konumuz böyledir. Buna karşılık, bir

6 Bu konuda ayrıntılı bilgi için Veli Dursun’un kaleme aldığı, bu kitapta yer verdiğimiz *Açık Mektup*’a bakmanız tavsiye edilir. (Red). [AcikMektup.docx](#)

yoldaşımızın yazdığı gibi, devrimci durum değil, devrim anı değil, devrim süreci değil, telaş durumu-telaş anı da değil, telaş süreci yaşayan oportünistler ne yapıyor? 7 Yukarda söylediklerimizin hiçbirini yapmadan, “anahtarı bendedir”, “dağdan gelen bağdakini kovamaz” diyerek Lenincileri tasfiye ediyor. Yığın örgütlerinde, seçimle işbaşına gelmiş yönetim kurullarına işden el çektiriyor. Ne hakla? Yoldaşlarımızı, İşçinin Sesi’ni savunuyor diye örgütlerden atarak polise ihbar ediyor, servislerin eline atıyor. Bunun adı demokratik merkezîyetçilik, parti disiplini değil, “LİKİDATÖRLÜK”tür. Onların da konumu böyledir.

Onlar, geniş bir cephe halinde gerçek fraksiyonculardır. Onlar, partinin çıkarını değil, kişisel hırslarını başa almış gerçek bölücülerdir.

Onların ne denli burjuva siyasetinin etkisi altında olduklarının, ne denli fraksiyoncu ve bölücü olduklarının bir başka kanıtı da onların kendi içlerindeki ilişkilerdir. Leninciler kişilerle uğraşmadan açık bir ideolojik savaşım yürütüyorlar. Buna fraksiyonculuk diyen oportünist-ortacı yelpazesi ne yapıyor? Kendi içinde, bin çeşit Bizans oyunuyla, entrizmle, el altından fraksiyonlar örgütleyip, fraksiyon savaşı yürütüyor.

Örnek mi? Verelim. Oportünist-ortacı yelpazesi ana olarak oportünist ve ortacı olmak üzere ikiye ayrılıyor ama bu çok genel bir ayırımıdır. Anlayış kolaylığı için. Yoksa hem bu iki ana kolun birbirine karşı konumu çok görecelidir (bakıyorsunuz oportünist dediğimiz kesim bir gün bayağı devrimci kesiliyor, demagojik militan oluyor, ortacı

⁷ Aynı şekilde parti içi gelişmeler karşısında TKP MK’nın yayınladığı bildiri için bakınız: *İşçinin Sesi* Sayı: 113-114, 6 Aralık 1979 sf. 5 [is113-114_1279.pdf](#)

dediğimiz kesim bir gün en aşırı oportünist görüş savunuyor), hem de bu iki ana kol çeşitli fraksiyonlara bölüktür. Bu “cephede”de demagojik militanlığın, deniz anası kıvraklığının baş temsilcilerinden Partizan fraksiyonu vardır. Bu cephede H. Erdal’ın başını çektiği ve hızla eriyen bir başka ortacı fraksiyon vardır. Bu cephede GSB fraksiyonu vardır. Bu cephede oportünizmin en köklü temsilcisi Ahmet Saydan fraksiyonu vardır. Bu cephede, sola en yakın, dolayısıyla militanların kafasını karıştırmı yönünden en tehlikeli ama en zayıf olan “eski İngiltere ekibi” fraksiyonu vardır. (Sola en yakın olmaları da İTİB eğitimlerinde bazı şeyleri anlayabilmelerinden geliyor herhalde!).

Şimdi soralım, *İşçinin Sesi* hareketinin pırıl pırıl, namuslu, açık ideolojik savaşımı mı fraksiyonculuk, bölücülüktür? Yoksa bu “illegal” fraksiyonların, teorik görüşlerini, aralarındaki farklılıkları açıkça ortaya koymadan el altından yürüttükleri çekişme mi fraksiyonculuk, bölücülüktür? Evet, onların yaptığı fraksiyonculuk, bölücülük, likidatörlüktür.

Bu fraksiyonlar partimize kapıkulluğu, hile, yalan getiriyorlar. Bu fraksiyonlar PARTİMİZİ ÇÜRÜTÜYÖRLER.

Yoldaşlar, bunlara bugüne dek oportünist, uyrukçu, pasifist, Menşevik v.b, dedik. Doğru ama yetersiz. Bundan sonra bu yelpazeye “likidatörler” diyeceğiz. Partimizdeki ayırım likidatör-komünist ayırımıdır.

Gördüğünüz gibi, yazımızda değindiğimiz iki oluşum birbirini tamamlayan, birbirini destekleyen, biri ötekine değişen, biri birinin yerine geçen aynı olgunun iki yönüdür. Gizli TKP’nin deşifre yönetime sahipliği sonucunda ortaya çıkan burjuvaziyle uyuşma olgusuyla, çeşitli “illegal”

fraksiyonlar eliyle partimizi çürütmeleri tek bir oluşumdur.

Komünistler, Leninciler, devrimi gerçekten isteyen yiğitler! Durmayın! Partimizi burjuvazinin eklentisi yapacak bu tehlikeye karşı elele, gönül gönüle çarpışalım! Kavgada yanındakine güven duygusu, yoldaşlık duyguları, yüce komünizmin gelenekleri yine canlansın! GELECEĞİ TKP’MİZ KURSUN!

İşçinin Sesi Sayı:113-114 6 ARALIK 1979

Tek Doğru Siyaset İlkesel Siyasettir!⁸

Değerli Yoldaşlar,

Türkiyeli komünistler adına, Yeni Komünist Partisi'nin Kongresi'ne en içten selamlarımı iletir, çalışmalarında başarılar dilerim.

Yoldaşlar, çağımız insanlık tarihinin en belirleyici çağıdır. Sosyalizmin sonul utkusuna doğru ilerliyoruz. Bu yürüyüşün baş savaşı yüce Sovyetler Birliği'dir. Dünya devrimci hareketinin merkezi olarak Sovyetler Birliği, tüm devrimci güçlerin emperyalizme karşı verdiği savaşların savunucusudur.

Dünya devrimi kaçınılmaz olarak sonul utkuya doğru ilerlerken, emperyalistler, kendi konumlarını savunmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Brejnev Yoldaşın geçen ay Berlin'de öne sürdüğü somut barış önerilerinin içeriğini karalamak için, emperyalist propaganda ve savaş çılgınlıklarının geçtiğimiz haftalarda hızla arttığını gözledik. Emperyalistler, yığınsal kırıma yol açacak yeni silahların topraklarında yerleştirilmesinin Avrupa emekçilerine gürlütüsüz kabul ettirilmesini sağlamak için bir soğuk savaş ortamı yaratıyorlar.

⁸ *İşçinin Sesi*'nin İntrosu: İngiltere Yeni Komünist Partisinin İkinci Kongresinde, R.Yürükoglu Yoldaşın yaptığı konuşma

Söylemeye gerek yok, bu planlar bozguna uğratılmak için en yoğun savaşım ve toplu saldırı gerektiriyor. Bu, başka bir dünya savaşını engellemek için verilecek demokratik savaşımın bir parçasıdır. Ama komünistler, savaş tehlikesini tamamen ortadan kaldırmak için emperyalizmi yok etmenin gereğini her zaman kavramışlardır. Emperyalizmi yok etmek de yalnızca devrimle ve sosyalist sistemi daha da güçlendirmekle mümkündür.

Bu konuda sosyal şovenizm ve sosyal milliyetçilik batağına düşen, devrimi, proletarya diktatörlüğünü yadsıyan ve bütün dünya proletaryasına karşı kendi emperyalist burjuvalarıyla işbirliği eden İkinci Enternasyonal'in liderlerinin ihanetlerinden doğru dersler çıkarmak önemlidir.

Bu mirasın Avrupa'da bugünkü varisleri Marksizm-Leninizmden kesinlikle ayrılan, revizyonizme dalan, proletarya diktatörlüğünü, proletarya enternasyonalizmini ve Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkelere özdeş olan gerçek sosyalizmin başarılarını yadsıyan Yuro-komünistlerdir.

Söylemeye gerek yok, bu tehlikeye karşı en kararlı ve ödünsüz ideolojik savaş zorunludur. Bu savaşımın geniş siyasal önemi vardır. Oportünizme karşı böyle bir savaş vermeden hiçbir komünist partisi, gelecek devrimci çıkışların gereklerini yerine getirecek kadar çelikleşemez. Komünistler ve oportünistler arasındaki fark yalnızca uluslararası konularda değil, özellikle ülke içi konularda işçi sınıfına göstermek gereklidir. Diğer konularda olduğu gibi bu konuda da bizim davranışımız, hiçbir zaman onay alma veya çıkar sağlama hesaplan üzerine değil, yalnızca ilkeler üzerine kurulmuştur. Geçmişte tutumumuz buydu,

gelecekte de değişmeyecek.

Yoldaşlar,

Devrime sizden daha yakın olduğumuz Türkiye’de aynı olgular çok daha belirgin olarak geçerlidir. Son yıllarda, devrimci durum yaşadığımız Türkiye’de oportünizm militan bir dil ardına saklanmak zorunda. Fakat özü değişmiyor. Oportünizm uygulamada, yığın savaşlarını pasifleştirmek, yalnız devrimci taktiklerin olanaklı olduğu konularda reformcu taktikler uygulamak ve devrimci durumda öncüden beklenen görevleri yadsımak şeklinde beliriyor.

Her konuda olduğu gibi, bu konuda da bize ilkeler yol gösteriyor. Zorlukların üstesinden gelmek için açık ideolojik savaşı tek yol olarak görüyoruz. Görüşlerimizi olağan kanallardan belirtmek hakkı verilmediği için bu ideolojik savaşı ayrı bir yayın organında yönetmek zorunda kaldık. Bu ne Leninci disiplin anlayışına terstir, ne de demokratik merkezîyetçiliğe karşıdır. Tam tersine, her ikisinin de doğru kullanılmasıdır. Bolşeviklerin savaşı buna örnektir.

Yeni Komünist Partisi’nin Kongresine en içten selamlarımı sunarım.

Yaşasın Marksizm-Leninizm! Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

İşçinin Sesi Sayı:113-114, 6 ARALIK 1979

CEK-AL

“Ulusal Burjuvazi” Nedir?,

Türkiye’de Ekim sonu-Kasım başından bu yana, yayın tarihi belli olmayan (!) bir TKP Merkez Komitesi bildirisi dağıtılıyor. Adı “‘Sol’ oportünist Fraksiyoncu Akımla İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi”. Tüm öteki MK bildirimleri gibi, MK üyelerinin ancak ellerine geldiğinde gördüklerine emin olduğumuz bu bildiri şimdilik herhangi bir yerde basılmadı. Ama oportünistlerin bilinen görüşleridir.

Son aylarda Türkiye’den pek çok yoldaş ulusal burjuvazi konusunu işlememizi istiyor. Biz bu istekle sözün geçeni bildiride yapılan “eleşiri”lerin bazılarını birleştirerek bu yazımızda ‘ulusal burjuvazi’ konusunu ele alacağız.

I - TKP YAYINLARINDA ULUSAL BURJUVAZİ

Türkiye Komünist Partisi içinde son yıllarda hızla derinleşen Bolşevik-Menşevik ayrımının altında yatan önemli sorun ülkenin ekonomik toplumsal yapısına bağlı olarak *Türkiye’de devrimin karakteri* ve buna bağlı olarak da *liberal burjuvaziye karşı tutumdur*. İlginç

⁹ *İşçinin Sesi*’nin introsu: Bu sayımızla birlikte Yürükoğlu Yoldaşın “Ulusal Burjuvazi” konusundaki yazısını yayınlamaya başlıyoruz. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi ve devrimdeki yeri adlı ikinci bölümünü gelecek sayımızda yayınlayacağız.

ama çok anlamlı bir raslantı olarak, aynen devrim öncesi Rusya’da olduğu gibi bizde de liberal burjuvazi konusu, işçi hareketinin devrimci ve kuyrukçu kanatlarını belirleyen ayrımın tam göbeğinde oturuyor. Bu nedenle ulusal burjuvazi konusunu tüm militanlara ve devrimci işçilerin yargısına sunmak gerekiyor.

Ulusal burjuvazi konusunda TKP yayınlarının bir taramasına ayırdığımız bu bölümde çok sayıda alıntı yapacağız. Bunları iki bölümde ele alacağız. Önce, ulusal burjuvazi kavramıyla ne anlatılmak isteniyor, sonra Türkiye’de ulusal burjuvazinin nitelikleri, taşıdığı potansiyel.

Ulusal Burjuvazinin Tanımı

TKP’nin 3. Programından iki alıntıyla başlayalım:

“İşçi sınıfının mücadelesi, köylü yığınlarının, orta tabakaların, ulusal burjuvazinin demokratik haklar, ulusal bağımsızlık için yürüttükleri savaşı etkilemektedir.” (TKP Programı, s.7) (abç).

“Ulusal, liberal burjuvazi, halk yığınlarının ve büyük burjuvazi ile çelişkisinin baskısı altında, emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnmek zorunluğunu zaman zaman duyuyor. *Burjuvazinin her iki kolunu* ayıran kesin bir duvar yoktur.” (TKP Programı, s.7).

Bu alıntılara göre ulusal burjuvazi, a) orta katmanların dışındadır, b) halk kavramının dışındadır, c) burjuvazinin bir kesimidir.

Aynı program birkaç sayfa sonra şöyle diyor:

“... NATO’culuk politikası, toplumun orta katmanlarını: esnafı, küçük tüccarı, ulusal burjuvaziyi, serbest meslek dalının alt sıralarını eziyor.” (TKP

Programı, s.2).

Bu alıntıya göre, ulusal burjuvazi orta katmanlar içinde bir kesimdir.

Atılım, Mayıs 1975 sayısındaki “Program – Amaç” yazısında “*burjuvazinin sola açılan, ulusal niteliği olan kanadıyla, orta katmanlarla bağlı kesçmiyle savaş ortaklığı kurmak gerek*” (abç) diyordu. Bu alıntıda da ulusal burjuvazi orta katmanlara eşitlenmekte ve ayrıca “burjuvazinin sola açılan kesimi” olarak tanımlanmaktadır.

Yine programda bir de şöyle denmektedir:

“Burjuvazinin içinde ayrışma süreci hızlanıyor. Ulusal burjuvazinin, orta tabakaların, işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm ve yabancı sermaye ile çelişmeleri, çatışmaları artıyor, sertleşiyor.” (TKP Programı s.7).

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi, a) burjuvazinin bir kesimidir, ama, b) orta katmanlar da burjuvazinin bir kesimidir.

Konferans raporunda şu cümleler yer alıyor:

“Halkımızın ezici çoğunluğunun oluşturduğu kampta: İşçi sınıfı, köylü, orta katmanlar, çıkarları işbirlikçi burjuvaziyle, emperyalizmle, aşırı gerici, cumhuriyet ilkelerine açıktan saldıran çevrelerle karşı karşıya gelmiş olan ulusal burjuvazi dediğimiz kesim var.” (abç) (TKP Konferansı, s.29)

Bu alıntıya göre ulusal burjuvazi, a) orta katmanların dışındadır, b) halk kavramının içindedir, c) çıkarları emperyalizmle ve işbirlikçi burjuvaziyle çelişen burjuvazidir.

Atılım’ın Nisan 1976 sayısında yayınlanan “TKP ve Hükümet Sorunu” adlı bir kısacık yazıda ulusal burjuvazi

hem “yerli endüstri”, hem “burjuvazinin tekelci olmayan, emperyalizme karşı olan kolu” diye iki ayrı biçimde tanımlanmıştır. Birinci tanım, tekelcisi dahil tüm burjuvaziye ulusal burjuvaziye eşitler. İkincisi, burjuvazinin bir kolu olarak görür.

Ulusal burjuvazi içinde kapsadığı kesimler konusunda TKP yayınlarında dişe dokunur tek bir yazı vardır. Atılım’ın Kasım 1975 sayısında yer alan “Ulusal Burjuvazi” adlı yazı şöyle diyor:

“Bazı sol çevreler, ulusal burjuvazi olarak, yalnızca endüstri burjuvazisini görüyorlar. Bu tür anlayış, Komintern’in 7. Kongresine dek TKP sıralarında da yaygındı. Bu görüş, ticaret burjuvazisinin emperyalizmle, endüstri burjuvazisinin ise, ulusal hareketlerle bağlı olduğu yolundaki yanlış bir yargıdan geliyordu.

“Kimilerine göre de, burjuvazi, sermayesinin büyüklüğüne göre, ulusal ve komprador diye ikiye ayrılır. Buna göre orta burjuvaziye ulusal, büyük burjuvaziye de komprador saymak gerekir. Çağdaş koşullarda ulusal burjuvazinin belirlenmesi için bu iki ölçüt doğru ve yeterli değildir, üstelik, Türkiye’de burjuvazinin kendi içindeki ayrışma süreci hızlanmıştır. (...)

“Ulusal burjuvazinin toplumsal niteliğini belirlerken, bütün bunları, özellikle emperyalizmle onun arasındaki nesnel çelişkiyi göz önüne almak zorunludur. Çünkü böyle bir yaklaşım, ileri demokratik bir düzen için, proletaryanın politik erkini, hegemonyasını sağlamak için kurmaya çalıştığımız cephenin potansiyel temelini *genişletecek* ve gerçek boyutlarına ulaştıracaktır.” (abç).

Bu alıntı, TKP’deki Menşeviklerin yakasını ele veren

bir aşırı cesaret anının ürünü olmalı. Yoksa genel olarak böyle açık konuşmazlar.

Endüstri-ticaret ayrımı *konumuz açısından* anlamsız. Bu ayrım, ticaret burjuvazisinin komprador olduğu, endüstri burjuvazisinin de yeni yeni filizlendiği sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için anlamlıdır. Bu nedenle “7. Kongre filan, filan ... “ diye yapılan ukalalığın konuya getirdiği hiçbir açıklık yoktur .

Atılım’dan yaptığımız alıntıdan şu sonuçlar çıkıyor: Ulusal burjuvazi, a) yalnızca çıkarları emperyalizmle çelişen endüstri burjuvazisini değil, ticaret burjuvazisini de kapsar, b) yalnızca orta burjuvaziyi değil, çıkarları emperyalizmle çelişen büyük burjuvaziyi de kapsar.

Oportünistlerin tanımlarını okuyunca güç de olsa belirli bir sonuç çıkıyor: Ulusal burjuvazi, orta katmanlardan emperyalizme karşı olan büyük burjuvaziye dek uzanan geniş bir yığındır. Hiç olmazsa oportünistlerin “cepheyi genişletmek” için gösterdikleri çabayı kutlamak gerekir.

Türkiye’ de Ulusal Burjuvazinin Niteliği

Şimdi alıntıların ikinci bölümüne, bu geniş “ulusal burjuvazi”nin taşıdığı niteliklere geçelim.

Atılım, Ocak 1974’de çıkan ve Türkiye halkına fikirlerinin genel bir dökümü anlamını taşıyan *ilk* sayısındaki “TKP ve Ulusal Burjuvazi” adlı yazı ile “ulusal burjuvazi”yi nasıl değerlendirdiğini şöyle ortaya koydu:

“TKP, anayurdun ulusal çıkarlarını savunan, emperyalizme, onunla işbirliği kuran tekellere karşı *demokratik bir düzen, gerçek bir halk hükümeti* için direnen ulusal burjuvazinin her olumlu girişimini

desteklemiştir.

“... Memlekette kol gezen zorbalıklara karşı *ulusal bağımsızlık ve demokratik bir düzen* için savaşta ulusal, güçlerin omuz omuza vermesi bir zorunluktur. TKP, ulusal burjuvaziye karşı politikasını buna göre ayarlıyor.” (abç)

Atılım, Mart 1974’de “Oportünizme Karşı Yiğinsal Direnme” adlı yazıda CHP hükümeti hakkında şöyle yazdı:

“ .. işçi sınıfı, emekçi yığınları *yeni hükümetten devrimci bir programın* uygulanmasını istiyor. Bu programın uygulanması zamana muhtaç olabilir. Halk yığınları halkçı bir programı uygulamak isteyen bir hükümete gereken zamanı vermekten yanadır.” (abç).

Atılım, Ağustos 1974’de “Anti-Emperyalist Savaş” adlı yazıda şöyle dedi:

“Emperyalizm Türkiye’de yukarıda saydığımız konumlarda gerilemiştir. Bu gerileme, *TKP’den ulusal burjuvazinin ayık güçlerine kadar açılan bir devrimci, ileri demokratik güçler* yelpazesinin bir amaca yönelik savaşının sonucudur. ...*Derimci güçlerin* devrimci uyanıklığı kaybettiği, eylem ve işbirliğini gevşettiği her yerde, emperyalizm her ülkenin şartlarına göre değişik yöntemlerle gerici, faşist, cuntacı hükümetleri dayatma yoluna gidiyor.”

Atılım, Mayıs 1974’de “İDD ve Sosyalizm” adlı yazıyla, devrimci bir güç olduğunu söylediği ulusal burjuvazinin *devrimden sonra* kurulacak iktidarda yer alacağını(!) da şöyle açıkladı:

“ ... Bu demektir ki, kapitalizmden sosyalizme geçişin bu aşamasında işçi sınıfı egemenliğini

burjuvazinin ilerici kolu, orta tabakalar, devrimci aydınlarla paylaşacaktır.” (abç)

Oportünistler, liberal burjuvaziyle al takke ver küllah giderken ülkenin toplumsal ve siyasal ortamında ortaya çıkan gelişmeler için tadını kaçırdı. Sosyal demokrat CHP'nin özellikle DiSK içinde yaptıkları oportünistleri pek çaresiz bir duruma soktu. Hâlâ eskisi gibi, tüm “ulusal burjuvazi”ye nağme yağdırmayı sürdürseler çok açık düşeceklerdi. Bu nedenle rotayı kırdılar ve “ulusal burjuvazinin sola açılan kanadı” edebiyatı aldı yürüdü.

Atılım, Eylül 1977 sayısındaki “Ulusal Demokratik Cephe” adlı yazıda şöyle dedi:

“Ulusal burjuvazinin anti-emperyalist-yurtsever kanadını giderek işçi sınıfının çevresinde, UDC’de birleştirme olanakları artıyor”.

Atılım, aynı sayısında “Çağrı” adlı yazıda da şöyle dedi:

“İşçi sınıfı, devriminin bugünkü aşamasında köylülükle, kent orta katmanlarıyla ve ulusal burjuvazinin sola açılan kanadıyla bir tek ulusal, demokratik cephede birleşecektir.” (abç)

Daha önceki alıntılarda gördüğümüz gibi, oportünistler ulusal burjuvaziye “burjuvazinin anti-emperyalist, sola açılan kanadı” olarak tanımlamışlardı. Şimdi çok daha titiz seçiyorlar bağlaşıklarını! Şöyle: Burjuvazinin sola açılan, anti-emperyalist kolu olan ulusal burjuvazinin sola açılan, anti-emperyalist kolu!

Neyse, sosyal demokratların sınıfsal işlevi ortaya çıktıkça oportünistlerin tutumu da iyice “sertleşti”. Aralık 1977 sayısındaki “Ulusal Demokratik Cephe üstüne” adlı

yazı ile *Atılım* şöyle dedi:

“Aralarında bütün ayrımlara karşın, sağ kanat sosyal demokratların ve Maocu serüvencilerin dışında komünist, sosyalist ve sosyal demokrat güçler, birliğin ertelenemez görev olduğu konusunda ortak bir görüş içindedirler.”

Aman! Ne oluyor? Aman demeye kalmadan işler yine değişti! Ağustos 1978 sayısındaki “Gerçek ve Yapay Sorunlar” adlı yazıda yine liberal burjuvazinin *tümü* ilerici-devrimci oldu:

“Başbakan Ecevit’in Sovyetler Birliği gezisi ... ulusal, demokratik güçlerin iş ve eylem birliğini gerçekleştirmek yönünde yeni olanaklar yaratıyor.” (abç).

Madem ki sağ sosyal demokratlar da iyi niyetlerini kanıtladılar, o zaman artık yapılacak şey, CHP’nin de katılacağı, UDC’yi kuracak bir forum(!) toplamaktır. *Atılım*, yine Ağustos 1978 sayısında “TKP MK Plenum Raporu özeti”nde forum çağrısı yaptı.

Bu dökümden sonra bir noktaya dikkat çekelim. Oportünistler 1978 öncesinde “ulusal burjuvazi”yi *bir bütün* olarak yüceltiyorlardı. CHP’nin halk sınıflarının üzerine yürümesiyle birlikte buna olanak kalmadı. O zaman çarketteler, aynı çöşkuyla “sola açılan kanat”ı, yüceltmeye başladılar. Bu değişim onların doğruya yaklaştıklarını değil, ortama göre konuşan belkemiksiz aydınlar, rüzgar fırıldakları olduklarını kanıtlar.

Aynı belkemiksizliğe yukardaki alıntılarda bir başka örnek daha var. Aralık 1977’de Ecevit’in başını çektiği sağ sosyal demokratlar ve maocular güç birliği dışında tutulurken, aynı Ecevit’in Sovyetler Birliği gezisinden sonra

Ağustos 1978’de sağ sosyal demokratlar yine güç birliğine kabul edildiler!

Şimdi oportünistlere göre “ulusal burjuvazi”nin “üstün yeteneklerini” sıralayalım:

1. Türkiye’de “ulusal burjuvazi” devrimci bir güçtür, devrimci bir program uygulamaya yeteneklidir.
2. Türkiye’de “ulusal burjuvazi” gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden (ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır) yanadır.
3. Türkiye’de “ulusal burjuvazi”, anti-emperyalisttir (ki bu, Türkiye’nin bugününde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık demektir).
4. Türkiye’de “ulusal burjuvazi”, devrim için kurulacak cephenin temel direklerinden biridir.
5. Türkiye’de “ulusal burjuvazi”; ileri demokratik devrim iktidarında (ki komünistler bunu işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) yer alacaktır.

Bu uzun alıntıları yapmak zorundaydık. Başka türlü TKP’nin başını tutmuş oportünist kliğin ideolojik sefaletini gözler önüne seremezdik.

II - “ULUSAL BURJUVAZİ”Yİ DOĞRU TANIMLAYALIM

“Ulusal burjuvazi” kavramı, Marks-Engels, Lenin ve Stalin’de başka türlü, Stalin sonrası dünya komünist hareketinde başka türlü kullanılmıştır. Bugün, dünya komünist hareketinin kullanışı *geneliyle* yine 1960 öncesi gibidir. Yalnız, Avrupa komünizmi denen

revizyonizmde ve onun Türkiye'deki yüksek sınıf savaşıma uyarlanmış biçimi olan TKP yönetiminin oportünizminde 1960 sonrası kullanım sürmektedir.

Biz bu yazımızda bu farklı kullanımlar üstünde durmayacağız. Oportünistlerin “ulusal burjuvazi” tanımını esas olarak tartışacağız. Çünkü, Türkiye’de tartışılan konu, ulusal burjuvazi var mıdır, yok mudur sorusudur. Bu soru, ancak “ulusal burjuvazi” kavramına ilerici-devrimci bir nitelik verilirse ortaya çıkabilir. Yoksa örneğin, “ulusal burjuvazi” o ulusun burjuvazisi, anlamına da kullanılabilir. O zaman “ulusal” sıfatı, “o ulusa ait” anlamına gelir ve de “var mıdır, yok mudur” sorusu anlamsız olur.

Ulusal burjuvazi deyimi değişik anlamlarda kullanılabilir, kullanılmıştır Bizim oportünistlerimiz de belirli bir anlamda kullanıyorlar. TKP'nin oportünist yöneticilerinin anlayışında “ulusal burjuvazi”, “iyi-hoş-devrimci burjuvazi” demektir. “Ulusal” sıfatı, bir ulusun burjuvası olmayı değil, “ilerici, devrimci, anti-emperyalist” olmayı anlatmaktadır. Bizim bu anlayışa bir eleştirimiz yoktur.

Biz *Atılım*'ın karanlıklarında gizlenen oportünist ‘liderlerimize’ ulusal burjuvazi konusunda iki başka noktada karşı duruyoruz.

Birincisi, “ulusal burjuvazi”yi, iyi-hoş-devrimci burjuvazi olarak anlıyorsanız, o zaman bu anlayışı açıkça tanımlamak, kapsadığı toplumsal güçleri açıkça göstermek ve sonra da bu belirlemelere tutarlı kalmak zorundasınız. “Ulusal” sıfatıyla burjuvazinin devrimciliğini ya da dış güçlere karşılığı (anti-emperyalistliğini) varsaymanın kesin tarihsel sınırları vardır. Ve bu tarihsel sınırlar içinde, yine kesin sınıfsal sınırları vardır. Siz, herşeyi birbirine

karıştırıyorsunuz.

İkincisi, hem “ulusal burjuvazi” deyimini “ilerici-devrimci burjuvazi” anlamına kullanıyorsunuz, hem de Türkiye’de ulusal burjuvazinin varlığından söz ediyorsunuz. Özellikle de bu ikinci eleştirdiğimiz yön nedeniyle, “ulusal burjuvazi” konusundaki tutumunuz sizleri çok zavallı Menşevikler yapıyor.

Biz bu yazımızda birinci eleştiri üstünde duracağız.

Şimdi tartışmaya geçelim. Ulusal burjuvazi, “anti-empyralist, devrimci burjuvazi” olarak belirlediğimizde şöyle bir tanım yapabiliriz:

Ulusal burjuvazi, tüm ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getiren ve en ağır darbeyi ülkenin gelişmesi önünde engel oluşturan düşmana indirmeyi amaçlayan, burjuvazidir. Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını, istemlerini dile getirir, ulusal hareketin sözcüsüdür.

Tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren ulusal hareketin temsilcisi, öncüsü, sözcüsü, toplumsal gelişmeye bağlı olarak zaman içinde değişmiştir. Kapitalizmin yükseliş çağında, feodaliteye, dağınıklığa, yasadışıya ve zorbalığa karşı savaşıırken burjuvazi ilericiydi. Tüm ülkenin gelişmesinin sözcüsü olarak yükselmişti. Çünkü kapitalizm o aşamada toplumun ilerlemesini sağlayan yoldu.

Kapitalizm yeterince güçlenip toplumu egemenliği altına aldıktan sonra gericileşti. Artık burjuvazi, toplumun gerçek çıkarlarının sözcüsü değil, toplumu geri tutan güçtü. Kapitalizmin ve burjuvazinin gericileşmesiyle birlikte, proletarya tüm ülkenin gerçek çıkarlarını dile getiren sözcü olarak yükseldi.

Kapitalizmin ilk geliştiği Avrupa’dan özetlediğimiz bu süreç, daha sonra ve çeşitli ulusal ve uluslararası özellikler

altında dünyanın öteki bölgelerinde de yinelendi.

Söylediklerimizden anlaşıldığı gibi, kapitalizmin belli bir gelişme aşamasından sonra burjuvazi ilerici niteliğini yitirir, yani tüm ülkenin çıkarlarını dile getiren bir güç olmaktan çıkar.

“Ulusal burjuvazi”yi böylece tanımladıktan sonra, ulusal burjuvazinin kapsamı sorununa geçelim.

Ulusal burjuvaziye “anti-emperyalist, devrimci burjuvazi” olarak belirlediğimiz zaman, bu tanımın bugün getirdiği belirli ve kesin bir kapsamı vardır. Bu kapsamın, bu sınırların dışına çıkılamaz. Oysa oportünistler kendi getirdikleri tanıma bile tutarlı durmuyorlar. Görelim.

Öncelikle temizlenmesi gereken bir çarpıtma orta katmanlarla ulusal burjuvazinin ilişkisidir.

Oportünistlerin pekçok yazısında küçük kapitalistler orta katmanlar içinde, köylülük ise dışında sayılmakta ve de orta katmanlar küçük burjuvazinin dışında birşey olarak ele alınmaktadır.

Orta katmanlar nedir? Orta katmanlar küçük burjuvazidir. Başlıca, köylülüğü ve kent emekçilerini içerir. Öğrenci gençlik, meinurlar, aydınlar gibi bazı üretim dışı gurupların büyük bölümü köken, yaşam düzeyi, dünya görüşü nedenleriyle bu gurupla birlikte sayılır.

Orta katmanlar, ekonomik konumlan gereği proletarya ile burjuvazi arasında orta bir yerde dururlar. Ne işçidirler, ne burjuvadırlar. Genel olarak işçi çalıştırmazlar, ya da daha doğrusu, kazançlarının ana bölümü ücretli emek sömürsünden gelmez. Bu onları burjuva sınıfının dışına çıkarır. Öte yanda, üretim aracı sahibi olmaları onları proletaryanın dışına çıkarır.

Kapitalist toplumun temel sınıfları burjuvazi ve

proletaryadır. Kapitalist toplumun kaderini bu temel sınıfların karşılıklı ilişkileri, savaşmaları belirler. Orta katmanlar, bu iki temel sınıfın dışında küçük burjuvazi denilen ara sınıfı oluşturur. Küçük burjuvazi, burjuvanın sermayesi küçük olanı değildir. Küçük burjuvazi, burjuvazi değildir, ayrı bir sınıftır. Aralarında sınıf çelişkisi vardır.

Orta katmanlar, yani küçük burjuvazi, tüm geçmiş devrimlerin ve gelecek devrimlerin en temel sorunudur. Tüm devrimler gelip küçük burjuvaziyi kazanmakta kilitlenir. Oportünistlerin, devrimin en temel bir sorunu üstünde yıllardır hiç durmadıkları halde, sürekli olarak “ulusal burjuvazi” ile uğraşmaları onların Menşevikliğinin en güzel kanıtıdır.

İkinci olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, ulusal burjuvazinin yerli endüstri burjuvazisi anlamına kullanılmasıdır.

Batıda kapitalizmin ilk geliştiği dönemde yerli burjuvazi “ulusal burjuvazi” idi. Toplumu ileri götüren sınıftı. O dönemde “ulusal burjuvazi” doğal olarak yerli burjuvaziye, yerli endüstri burjuvazisine eşitti. Ya da, az gelişmiş ülkelerde, sömürge ve yarı-sömürgelerde, bağımlı ülkelerde kapitalizmin gelişme döneminde yine buna benzer bir durum görülür. Yerli endüstrinin ilk gelişmeye başladığı dönemlerde egemen sınıflar feodal toprak ağaları ve komprador burjuvazidir. Gelişen yerli endüstri sermayesinin, komprador ve feodallerle çelişkisi o dönemde özellikle keskindir. Yerli endüstri burjuvazisi bir ölçüde birleşik bir toplumsal güç olarak davranabilmiştir. İşte bu dönemde yine de çok dikkatli biçimde, “ulusal burjuvazi”yi yerli endüstri burjuvazisine eşitlemek olabilirdi.

Dikkatli olmak gerekir çünkü geri kalmış ülkelerde yerli endüstri sermayesi ortaya çıkar çıkmaz ayrışmaya başlamıştır. Bir bölümü komprador burjuvazinin yerini almıştır. Bu süreçle birlikte yerli endüstri burjuvazisine “ulusal burjuva” demek olanağı kalkmıştır.

Dünyanın bugünkü gelişme düzeyinde, hele Türkiye’de “ulusal burjuvazi”yi yerli endüstri burjuvazisi anlamına kullanmak ikinci büyük saçmalaktır. *Atılım*, Mayıs 1975 sayısında “Güçbirliği Sorunu” adlı yazıda, “... burjuvazinin yerli endüstriye yönelik kolu emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin ağırlığını gün geçtikçe omuzlarında daha sert bir biçimde duyuyor”, diyerek bu saçmalığı yapmaktadır. Türkiye’de o yerli burjuvazinin bir bölümü tekelsizliğe yükselmiş, finans-kapital olmuş, emperyalizmle ortaklık içinde i içinde ülkemizi sömürmektedir. Ana düşmandır.

Üçüncü olarak temizlenmesi gereken bir çarpıtma, komprador burjuvazi ile ulusal burjuvazi ilişkisidir.

Komprador burjuvazi tarihsel olarak emperyalizm öncesi dönemin kategorisidir. Metropoldeki sermayenin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki basit bir ajanıdır. Dış kapitalist sermaye ile yerli pazarın aracıdır. Yerli pazarda metropollerin mallarını satar, onlar için hammadde satın alır. Dolayısıyla işlevi dolaşım düzeyindedir.

Kapitalizmin emperyalizme yükselmesiyle komprador burjuvazi giderek bir kategori olarak yok olmuş, yerini işbirlikçi burjuvazi almıştır. İşbirlikçi sermaye, ülkesini emperyalist sermayeyle birlikte sömüren, belli ölçülerde üretken sermayedir. Basit bir ajan, basit bir aracı değildir.

Kapitalist gelişme ilerledikçe işbirlikçi burjuvazi

içinden bir kesim tekelliliğe yükselmiştir ki bu kesime işbirlikçi tekellci burjuvazi adını veriyoruz.

Oportünistlerin pekçok yazısında, özellikle 1970'lerin başlardaki yazılarda, Türkiye'de komradorlardan(!) söz edilmekte, komprador - ulusal burjuvazi ayrımı yapılmaktadır. Daha sonra militanların baskısıyla komprador sözcüğünü kullanamaz oldular. Oysa anlayışları değişmedi. "Ulusal burjuvazi"yi devrimci bir güç olarak görmeleri, anlayışın içi dışına çevrilmiş biçimdir. Çünkü ancak kompradorluğun hüküm sürdüğü bir Türkiye'de "ulusal burjuvazi" devrimci olabilir.

Şimdi *Atılım*'dan verdiğimiz alıntıyı tekrar okuyalım:

"Bazı sol çevreler, ulusal burjuvazi olarak yalnızca endüstri burjuvazisini görüyorlar. ... Bu görüş, ticaret burjuvazisinin emperyalizmle, endüstri burjuvazisinin ise ulusal hareketlerle bağlı olduğu yolundaki yanlış bir yargıdan geliyordu." ("Ulusal Burjuvazi", *Atılım*, Kasım 1975).

Atılım, yukarıdaki sözleri, endüstri burjuvazisinin "ulusal" kesimini daraltmak için değil, ticaret burjuvazisini de "ulusal" a katmak için söylüyor. Alıntındaki "yalnızca" sözcüğü bunu kanıtıyor. Bu bir yana, *Atılım*, ilk bakışta doğru gibi gelen bu sözleri *sahte* bir teorik varsayıma dayanarak söylüyor. Birbirlerinden *ayrı* güçler olarak bir yanda ticaret, öte yanda endüstri sermayesi vardır(!) ve *Atılım*, bunların ne kadarına "ulusal" denmelidir diye tartışıyor.

Oportünistlerin *Atılım*'da imzasız yazılar ardına sığınarak, kimliklerini militanlardan ve işçi sınıfından gizlemeye neden uğraştıkları şimdi anlaşılıyor. Oportünistler daha Marksizm-Leninizmin ABC'sini

öğrenmek durumundadırlar.

Ulusal-komprador burjuvazi ayrımı, yerli endüstri sermayesinin yeni gelişmeye başladığı dönemlerde yapılabilir. Ve bu, yerli endüstri sermayesi (ulusal burjuvazi) ile ticaret sermayesi (komprador burjuvazi) ayrımı anlamına gelir. Bu dönemde ticaret sermayesi, yerli endüstri sermayesinden *bağımsız* ve hatta *onu güden* bir güçtür.

Yerli endüstrinin güçlenmesi, iç pazarın bütünlenmesi, yani kapitalizmin ilerlemesiyle artık endüstri sermayesinden *bağımsız* bir ticaret sermayesinden söz edilemez. Artık ticaret sermayesi, endüstri sermayesinin *güdümündedir*. Doğaldır ki, bu dönemle birlikte ticaret burjuvazisi komprador, endüstri burjuvazisi “ulusal” olarak değerlendirilemez. Ama *Atılım*’ın *sahte* teorik varsayımı nedeniyle değil. Artık endüstri sermayesinden *bağımsız* bir ticaret sermayesi yoktur ve komprador kategorisi kalkmıştır da ondan.

Buraya dek söylediklerimizden “ulusal burjuvazi”nin boyutları ortaya çıkıyor. “Ulusal burjuvazi”, “yerli endüstri” burjuvazisinin tümü değildir, küçük burjuvazi değildir. Geriye ne kalıyor? Endüstri, tarım, ticaret alanında iş gören *küçük ve orta kapitalistler*. Yani, *tekel dışı burjuvazi*.

Görüldüğü gibi, oportünistler “ulusal burjuvazi” kavramını tekel dışı burjuvazi için kullanıyorlar. Ya da bir başka deyişle, kendi kendileriyle tutarlı olabilmeleri için böyle kullanmaları zorunludur.

“Ulusal burjuvazi”nin kapsamını küçük ve orta kapitalistler olarak belirleyince hemen ortaya çıkıyor ki, oportünistler “ulusal burjuvazi” kavramını liberal burjuvazi kavramı yerine kullanmaktadırlar. Çünkü “liberal burjuvazi”

kavramının temsil ettiği toplumsal güç kapitalizmin gelişmesinden bu yana orta burjuvazi (küçük ve orta kapitalistler)dir. Liberal burjuva kavramının aynı toplumsal güçleri temsil ettiğini Lenin'in burjuva liberal Kadet Partisi'ni tanımladığı şu sözlerinde görebiliriz:

“Kadet Partisi'nin tüm tarihi ve özellikle son seçimler, bu partinin *sınıf* tabanını kapitalist çiftçilerin, orta burjuvazinin ve burjuva aydınlarının oluşturduğunu açıkça göstermiştir..

“Kadetler liberal burjuvazinin partisidir.” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.12, s.179-180).

İşçinin Sesi'nin yıllardır “ulusal burjuvazi” deyiminden kaçınmasının, onun yerine ısrarla liberal burjuvazi demesinin anlamı da buradadır.

Böylece, bir yanda “ulusal burjuvazi”yi, ülkenin nesnel gerekliliklerini dile getirebilen ve ana saldırıyı bu gerekliliklerin önünde engel oluşturan ana düşmana yöneltebilecek yetenekte burjuvazi olarak tanımladık. Türkiye’de toplumsal gelişmenin önünde duran ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir.

Öte yanda, “ulusal burjuvazi”nin olabilecek tek kapsamını tekel dışı burjuvazi olarak belirledik.

Asıl ele alınması gereken sorun, Türkiye'nin somutunda bu kapsamın bu tanımı temsil edip edemeyeceğidir. Bir başka deyişle, Türkiye’de tekel dışı burjuvaziye “ulusal burjuvazi” denebilir mi? Tekel dışı burjuvazinin, emperyalizm ve yerli tekелci burjuvaziyle belirli türden çelişkileri olduğu, hem teorik, hem pratik yönden açıktır. Bu çelişkiler tekel dışı burjuvaziye anti-emperyalist, anti-tekелci, devrimci bir güç yapıyor mu?

Konunun bu yönünü daha sonra ele alacağız. Önce

dünyada “ulusal burjuvazi”nin genel gelişimine bakalım.

III - DÜNYADA “ULUSAL BURJUVAZI”NİN GELİŞİMİ

Ulusalliberal burjuvazinin dünyadaki genel gelişmesini çok kısa olarak ele alacağımız bu bölümün amacı, burjuvazinin niteliğinin, ülkenin kapitalist gelişme aşamasına ve içinde yer aldığı dünya kapitalist ekonomisinin işleyişine bağlı olarak belirlendiğini gösterebilmektir.

Emperyalist Ülkelerde Burjuvazi

Avrupa’da feodalite beşinci yüzyıldan onbeşinci yüzyıla dek uzanan süreyi, kapitalizm onaltıncı yüzyıldan günümüze dek uzanan süreyi kapsar.

Onbeşinci yüzyılın sonuna gelindiğinde eskiye oranla gelişmiş bir ticaret, para ekonomisi, kasabalar, kentler ve endüstri vardı. Yine de, ulaşım güç, tehlikeli ve pahalıydı. Yöresel vergiler, gümrükler vb. vardı. Ticaretin gelişebilmesi için artık daha geniş bölgelere güvenlik sağlayacak bir yapı, ulusal devlet temeli gerekiyordu.

Kapitalizmin gerçekten gelişebilmesi için, tarımda üreticinin iş gücünden başka satacak birşeyi olmayan özgür emekçi olabilmesi için toprakla bağının kopması, serflikten vb. kurtulması gerekir. Kasabalarda da çırak ve kalfaların lonca sisteminin kısıtlamalarından kurtulmaları gerekir. Bu için bir yönüdür. Öteki ve asıl yönü, üreticinin mülksüzleştirilmesidir.

Bu gerekleri yerine getirebilmek ve sonucunda toplumsal erki ele geçirebilmek için endüstri kapitalistleri hem *feodal ağalara* karşı, hem de insanın insan tarafından özgürce sömürsünü engelleyen loncalara karşı savaş

yürüttüler.

Tarımsal nüfusun mülksüzleştirilmesi endüstri sermayesi için iç pazarı genişletti. Eskiden kendi ürettiğinin bir kısmını kendi yiyen köylü, artık yok oluyordu. Yerini üretim araçlarından özgür proleter yığını alıyordu. Bunlar ücretli emeği oluşturuyordu. Ücret alacak, bu ücretle gereksinim (duydıkları – *Red.*) malları satın alacaklardı. Bunları ücretle çalıştıracak olan kapitalist, tarımdan hammadde satın alacaktı. Mülksüzleşen köylülerin üretim araçlarını ele geçiren tarımcılar da artık üretim araçları için pazar oluşturuyordu. Böylece, tarımsal emekçilerin mülksüzleştirilmesi, toplumsal işbölümünü artırıyor ve iç pazarı genişletiyordu.

Kapitalizm böylece iç pazarı açıyordu, fethediyordu. Ama kendisi henüz *manifaktür* aşamasındayken bunu tam başaramaz. Manifaktür el tekniğine dayandığı için küçük üretimi bir alanda, bir biçimiyle yok etse bile, öteki alanda, bir başka biçimiyle geliştirir. Çünkü hammadde için buna gereksinim vardır.

İç pazarın tam fethini ancak büyük makina endüstrisi gerçekleştirebilir. Tarıma, kapitalizmin kalıcı temeli olan makinayı sokar, emekçiyi kalıcı biçimde mülksüzleştirir, tarımla endüstriyi kalıcı olarak ayırır. Kapitalizm, ancak fabrika (maşinofaktür) aşamasında ulusal üretimin tümüne egemen olabilir.

Endüstri kapitalistinin doğuşu çiftçide olduğu gibi ağır bir süreç içinde gerçekleşmedi. Amerika'da altın ve gümüşün bulunması, yerli nüfusun madenlerde köle gibi kullanılması, sömürgecilik, bu doğuşu çok hızlı bir sürece dönüştürdü.

Böylece emekle üretim araçları birbirinden tamamen

koparıldı. Kapitalizm, sahibinin emeğine dayanan özel mülkiyeti eriterek ayağa dikildi. Ve eski toplumu emek ve sermaye diye yeterince ayırınca, yani kendi ayakları üzerinde durmaya başlayınca bu kez mülksüzleştirme yeni ve değişik bir boyut aldı. Büyük balık küçük balığı yutmaya başladı.

Burjuvazinin Gericileşmesi

Onaltıncı ve onyedinci yüzyıllarda ticaret, endüstriyi devrimcileştirici bir etki yapıyor, güdüyordu. Ancak ticaret sermayesi ne denli güçlenirse, güçlensin, kendi başına kapitalizmin üretim biçimi olarak egemenliği anlamına gelemmez. Ticaret meta dolaşımıdır ve meta üretimini, kapitalist üretimi geliştirir. Kapitalizm toplumsal üretime egemen olunca ise ticaret sermayesi endüstri sermayesinin güdümüne girer. Ticaretin endüstriye etkisi üst yapının alt yapıya etkisine benzetilebilir. Temel olan alt yapıdır, bizim örneğimizde endüstridir.

Bu nedenle tarihsel olarak kapitalizm üretimde ağırlık kazanmaya başladıktan sonra, burjuvazi gerçek anlamda devlete el uzatabilmiştir. Bu dönemde el uzatabilecek burjuvazi ise endüstri burjuvazisidir. Onsekizinci yüzyılda manifaktür ilerlemiş, endüstri devrimiyle makina endüstrisine geçiş başlamıştır. Aynı dönemde de *burjuva devrimleri* başlamıştır.

1760'1arda endüstri devrimi bbaşladı. Bu süreçte, burjuvazinin devrimci rolü de açıkça ortaya çıktı. Artık kapitalizm toplumsal *üretimi* kavıyor, artık burjuvazi kapitalist yollardan sermaye biriktiriyordu. Artık koca dünya pazarı, ticaret onun güdümündeydi. Ve artık burjuvazi devlete el atıyordu. Feodal kurumları tümüyle

silip atmaya yöneliyordu. Bu dönemde burjuvazi devrimciydi.

Emperyalist ülkelerde burjuvazinin gelişimi, endüstri devriminden başlayarak üç dönemden geçmiştir. Lenin, *Sahte Bayrak Altında*¹⁰ adlı yazısında bu dönemleri işlemiştir.

Birinci dönem, 1760'lardan (ya da kesin bir tarih, 1789'dan) 1871'e dek olan dönemdir. 1789 Büyük Fransız Burjuva Devrimi ile 1871 Paris Komünü arası, Avrupa'da burjuvazinin yükseliş dönemidir. Geneliyle burjuva-demokratik, ve özeliyle burjuva-ulusal hareketler dönemidir. Feodal yapıların yıkıldığı, ulusal devletlerin, ortaya çıktığı bu dönemde burjuvazi *devrimcidir*, ilericidir. Toplumun ilerleyebilmesinin nesnel gereklerini saptayabilmiş ve bunları engelleyen ana düşmana karşı tüm gücüyle savaşmıştır. Bu anlamda, 1871 Paris Komünü'ne dek Batı'da burjuvazi *ulusal burjuvazi* olarak nitelenebilir.

Bu dönemin gösterdiği bir başka önemli sonuç da, burjuvazinin gerçekten devrimci olabilmesi için endüstri burjuvası olması gerektiğidir.

İkinci dönem, 1871'den 1914 Birinci Emperyalist Dünya Savaşına dek olan arayı kapsar. Bu dönem, kapitalizmin tüm egemenlik ve emperyalizme yükselme dönemidir. Serbest rekabetçi kapitalizm, yerini finans-kapitale, emperyalizme bırakmaktadır. Marks'ın dediği gibi, kapitalizm ayakları üstüne dikildiği anda gericileşmeye başlamıştır. Bu dönüşümle birlikte burjuvazi artık, "ulusal burjuvazi" tanımındaki burjuvazi değildir.

¹⁰ Lenin, c.21, s.146

Üçüncü dönem, emperyalizmin olgunlaştığı dönemdir. Emperyalizmin çöküşü ve sosyalist devrimler çağıdır, ve de burjuvazinin yeri aynen eski feodallerin yeridir. Yıkılması gereken gericilik odağıdır. Finans-kapital artık tüm kapitalist sermaye katlarını kendine bağlamıştır.

Emperyalist ülkelerde, ikinci dönemle birlikte artık burjuvazi genelinde ilerici işlevini terketmiştir. Finans-kapitalin egemenliği sonucunda, tekeller dışındaki burjuvazi, yani tüm kapitalist sermaye giderek emperyalizmin safına geçmiştir. Finans-kapital öyle güçlü bir sermaye, öyle güçlü bir ekonomik ağıdır ki, başka türlü zaten düşünülemez.

Söylediklerimizi Lenin'in şu sözlerinden izleyebilirsiniz:

“Bir yanda birkaç elde toplanan finans-kapitalin çok büyük boyutları ve bunun sonucu olarak yalnız küçük ve orta kapitalistleri değil, çok küçük kapitalistleri ve küçük patronları da kendine bağımlı kılan olağanüstü yoğun ve yaygın bir ilişkiler ve bağımlılıklar ağıнын yaratılması, öte yanda dünyayı paylaşmak ve başka ülkeler üzerinde egemenlik kurmak için başka ulusal devletlerin finans guruplarına karşı giderek sertleşen savaşım, *mülk sahibi sınıfların tümünden* emperyalizmin yanına geçmesini getiriyor.” (Lenin, c.22, s.285)

Az Gelişmiş Ülkelerde Ulusal Burjuvazi

Emperyalizmin dünyaya yayılmasıyla birlikte, metropoller dışında kalan geniş alanlarda kapitalizm gelişmiş, ulusal bilinç doğmuş, uluslaşma yükselmiştir. Kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle bir yanda sömürgeleştirme hızla yayılırken, öte yanda yine emperyalizmin getirdiği bir sonuç olarak sömürgelerde

hızla yayılan kapitalizm antl-sömürgeci savaşımı yükseltmiştir. Böylece “eski dünya”nın dışında kalan Asya, Afrika ve Latin Amerika’nın geniş alanları ilk kez “tarih sahnesine” çıkmışlardır.

Sömürge ve yarı-sömürgelerde emperyalizme ve onun ülke içi ajanlarına karşı savaş, tarihsel olarak iki aşamadan oluşmuştur. En başta sömürgecilik zincirini kırmak ve emperyalizmden siyasal bağımsızlığını kazanmak. İkinci aşama ki geri kalmış ülkelerin, eski sömürge ya da yarı-sömürgelerin bugün içinde buldukları aşamadır, emperyalizmden ekonomik bağımsızlığı kazanma aşamasıdır.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizme karşı verdikleri savaşımın ilk aşamasında, ulusal kurtuluş aşamasında, siyasal bağımsızlık aşamasında ulusal burjuvazi belirli bir olumlu rol oynamıştır. Çünkü bu dönem yerli endüstri burjuvazisinin yeni yükseldiği, egemen kesim durumunda olan komprador burjuvaziyle çatıştığı, henüz toplumu ilerletme işlevinin sonuna gelmediği bir dönemdir.

Ne var ki, az gelişmiş ülkelerin emperyalizme karşı verdikleri savaşım ulusal bağımsızlık aşamasında durmadı. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizmden siyasal bağımsızlığı kazanmalarıyla ulusal kurtuluş hareketleri dünya çapında ikinci aşamaya, ekonomik bağımsızlık için savaşım aşamasına yükseldi.

Böylece, bu ülkelerde devrimin kapsamı değişti. Bu ülkelerin çoğunda henüz feodalite tasfiye olmamış, kapitalizm yeterince gelişmemiştir. Bu özellikler, liberal burjuvazinin yine destekleyebileceği bir dizi dönüşümleri gündemde tutuyor. Öte yanda emperyalizmle olan çatışma, artık uluslararası kapitalist işbölümü sistemini ilgilendiren

bir çatışmadır. Bugün “bu çatışma, kapitalist dünyadaki üretim güçlerinin gelişme gereksinimiyle, emperyalist sosyo-ekonomik ilişkilerin dar sınırları arasındaki genel çelişkinin bir parçası”¹¹ olmuştur.

Az gelişmiş ülkelerin bugün içinde buldukları devrim aşaması, ilk aşamaya göre çok daha ileri amaçlar taşıyor. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişme hızına bağlı olarak demokratik devrimle sosyalist devrim giderek birbirine daha yakınlaşıyor. Ve bu ülkelerdeki devrimler yine ülkenin kapitalist gelişme düzeyine bağlı olarak değişen ölçülerde daha başından anti-kapitalist öz taşıyor. Tüm bu gelişmeler, bu ülkelerde ulusal-liberal burjuvazinin oynayabileceği olumlu rolü buduyor. Bunlar her radikal reformda kendi çıkarlarına bir tehdit görüyorlar.

Görüldüğü gibi, az gelişmiş ülkelerde liberal burjuvazi oldukça ilginç bir durum göstermektedir. Bu ülkelerde kapitalizmin gelişmişlik derecesine göre potansiyeli değişiyor. Kapitalizmin daha az geliştiği yerlerde, genellikle, emperyalizmden kurtuluş savaşının birinci aşamasındakine benzer olumlu bir rol oynaması olanağı yok değildir. Oysa kapitalizmin geliştiği, işçi sınıfının savaşa atıldığı ülkelerde (ki az gelişmiş ülkelerin çoğunluğu giderek bu aşamaya yükseliyor) ulusal-liberal burjuvazi, bu savaşıma destek verebilecek yetenekten yoksundur. (M. Ryndina, et.al., *Kapitalizmin Siyasal Ekonomisi*, İngilizce basım, Moskova 1974, s.271). Ve bu iki ucun arasında bir yerlerde duran çok ülke vardır.

Özetlersek ve genelleme yapmaya çalışırsak,

¹¹ K.N. Bruters, “Günümüzde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Bazı Özgün Nitelikleri”, *Asia in Soviet Studies*, Moskova 1969, s.79

sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, siyasal bağımsızlığı kazanma, iç pazarı bütünleme, uluslaşma ve ulusal devletlerin kuruluş aşaması olan ilk aşamada liberal burjuvazi olumlu bir rol oynamıştır. Ama ikinci aşamada, emperyalizmden ekonomik kurtuluş aşamasında aynı rolü oynaması olanaksızdır. Yine de bu kuşaktaki ülkelerin her birinin somutunda, genel demokratik, anti-feodal görevlerin kapsamı içinde bakmak gerekir. Ters bir tutum, devrim davasına zarar verir.

Geçiş Kuşağı Ülkelerinde Tekeldışı Burjuvazi

“Dünyanın emperyalizm tarafından sömürülen ülkeleri de bir bütün değildir. Onların da çeşidi var. Lenin’in dediği gibi, kapitalist dünyada “güç, ekonomik ve siyasal gelişme derecesine göre değişir”. Bu anlamda bir güç ayrımının, farklılaşmanın sömürülen kapitalist ülkeler arasında olmadığı düşünülemez.

“ ‘Geçiş kuşağı’ adını verebileceğimiz ülkeler, gelişmiş ülkelerle az gelişmişler arasında orta bir yerde duruyorlar. Bu ülkeler, öteki az gelişmiş ülkelere oranla, hayli yüksek gelişme tempolarına sahiptir. Ve bunların çoğu, örneğin Türkiye ve birçok Latin Amerika ülkesi, kapitalizmin genel bunalımının birinci evresinde belli bir endüstrileşme çabasında bulunabilmiş ülkelerdir. Hindistan, Pakistan, Türkiye, İran, Yunanistan, Filipinler, Mısır, Brezilya, Venezüella, Arjantin, Meksika, Portekiz, Güney Kore, Malezya, v.b., genel olarak bu kuşakta yer alıyor.” (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, s.40-41).

İşte bu geçiş kuşağı ülkeleri, ekonomik-toplumsal yönden az gelişmiş ülkelerle emperyalist ülkeler arasında bir yerde durmaktadırlar. Oysa, kapitalizmin ulaştığı

gelişme aşaması, “ulusal burjuvazi” konusunda bu ülkeleri aşığı yukarı emperyalist ülkelerle aynı yere koymaktadır.

Geçiş kuşağı ülkelerinde, yerli-yabancı tekellerin egemenliğı altındaki bir ekonomik yapıda orta ve küçük kapitalist sermaye, giderek tekelci sermayenin eklentisi gibi işlev görür. Aynen, yerli tekellerin emperyalizmin “taban örgütü”, “ilçe örgütü” olarak çalışması gibi, bu sermaye gurubu da yerli ve yabancı tekellerin “taban örgütü” gibi işlev görmektedir. Bu işleyiş, tekel dışı burjuvazinin tekelcilerle olan çelişkilerini ortadan kaldırmaz ama bu çelişkilerin yapısını, çerçevesini, sınırlarını belirler. Bu söylediklerimiz, geçiş kuşağı ülkelerinde tekel dışı burjuvaziye devrimci olmayan (daha doğrusu devrime karşı) bir yapı veren en önemli ekonomik olgudur.

Geçiş kuşağı ülkelerinde hızla gelişen kapitalizm, kendi mezar kazıcısını da hızla geliştirmiştir. Bu ülkelerde genişlemesine ve derinliğine güçlü bir işçi sınıfı çıkmış, ekonomik ve siyasal örgütleri eliyle savaşıma dalmıştır. Burjuvazinin iç çelişkileri ne olursa olsun, uzlaşı çelişkilerdir. Hangi kesimi olursa olsun, proletaryadan ölesiyeye korkacağı bilinen bir gerçektir. İşte toplumsal yaşamda güçlü, örgütlü, disiplinli, savaşkan bir proletaryanın yer alışı, bu ülkelerde tekel dışı burjuvaziye proletaryaya, devrime karşı bir güç yapan en önemli toplumsal ve siyasal olgudur.

Günümüz dünyasının en büyük gerçeğı, dört kıtaya yayılmış sosyalist sistemdir. Başını Sovyetler Birliğı'nin çektiğı dünya sosyalist sistemi, uluslararası alanda enternasyonal proletaryanın dünya burjuvazisinin karşısına dikilmiş, devletleşmiş gücüdür. Emperyalizm-

sosyalizm çelişkisi günümüz dünyasının, herşeyi belirleyen ana çelişkisidir. Bu durum, tekelci ya da tekel dışı burjuvazideki, genel dünya çapında, safları proletaryaya karşı sıkılaştırma “bilincini” artırmaktadır. Emek-sermaye çelişkisinin uluslararası planda yansımaları olan emperyalizm-sosyalist sistem çelişkisi derinleşip keskinleştikçe, bu çelişki uluslararası ve ulusal düzeylerde burjuvazinin iç çelişkilerini daha geriye itici bir rol oynamaktadır. Bu rol doğal olarak emperyalist güçlerden sonra en güçlü olarak geçiş kuşağında ortaya çıkmaktadır. Bu ülkeler, emperyalist ülkelerden sonra kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerdir. Bu söylediklerimiz de, geçiş kuşağı ülkelerindeki tekel dışı burjuvaziyi proletaryaya ve devrime karşı yapan en önemli uluslararası olgudur.

Bu ülkelerde bir yandan ekonomik olgular, öte yandan çeşitli toplumsal ve siyasal olgular, sonra uluslararası olgular, tekel dışı burjuvaziyi ilerici, devrimci bir güç olmaktan çıkarmıştır. Burjuvazinin bu kesimi giderek hem toplumsal, hem siyasal anlamda özerkliği (eğer kaldıysa), yitirmektedir.

Genelleme

Buraya dek söylediklerimizden çıkan bir temel yargı vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilerici, devrimciliği, ulusallığı *en başta kapitalizmin gelişme düzeyi* ile belirlenir .

Bir ülkede kapitalizmin önünde duran engelleri temizlemek gündemdeyse, kapitalizm yeni geliyorsa, o ülkede ulusal burjuvaziden söz edilebilir. Oysa bir ülkede kapitalizm egemen üretim biçimi olmuşsa, o ülkede burjuvazi giderek güçsüzleşir. Ekonomiyi tekeller ahtapot gibi sarmışsa, o ülkede burjuvazinin *hiçbir kesiminin*,

toplumun nesnel gerekliliklerine yanıt verebilmesi, ana düşmana karşı darbe vurabilmesi beklenemez. Çünkü bu, kapitalizme darbe vurmak, sosyalizme yürümek anlamına gelir.

Yukarıda değindiğimiz temel yargının, bir de toplumsal-siyasal düzeyde yansıması vardır. Burjuvazinin, çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği, ulusallığı *proletaryanın bağımsız bir güç olarak ortaya çıkmış olup olmaması* ile belirlenir.

Bir ülkede işçi sınıfı bağımsız bir güç olarak toplumsal ve siyasal yaşamda yer almışsa (ki bu ancak fabrika aşamasıyla olabilir) artık burjuvazinin *hiçbir kesiminden* devrimci olması beklenemez. İşçi sınıfının bağımsız olarak siyaset sahnesine çıktığı anda burjuvazi gericileşir. Proletaryanın böyle bir güce eriştiği bir toplumda, burjuvazinin *hiçbir kesimi* ana düşmana (emperyalizme ve tekellere) kararlı darbe vuramaz. Bu, kendi bindiği dalı kesmesi anlamına gelir.

Ulusal burjuvazi konusuna bu genelleme ışığında bakarsak, görürüz ki, bugün artık ileri kapitalist-emperyalist ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, tanımındaki özelliklere sahip bir ulusal burjuvazi *yoktur*. Tekel dışı sermaye vardır ve tekelci sermaye ile belirli bir çelişkisi de vardır. Ne var ki, bu çelişki tekelci sermayenin tekel dışı sermaye üstündeki binlerce ekonomik bağla sağlanmış hegemonyasından doğan bir çelişkidir. Bu nedenle, emperyalist ülkelerde tekel dışı burjuvazi ne ekonomik, ne toplumsal, ne siyasal açıdan özerk bir güç değildir. Geçiş kuşağı ülkelerinde ise hemen hemen özerk bir güç değildir. “Ulusal burjuvazi” açısından iki ülkeler topluluğu arasındaki fark, niteliksel değil, *nicelik* farkıdır.

Az gelişmiş ülkeler topluluğuna gelince, yukarıda söylediklerimizden, kapitalizmin en az geliştiği ülkelerde küçük ve orta sermaye devrimci bir güçtür sonucuna varmamak gerekir. Bugün hiçbir ülkede klasik tanımı içinde ulusal burjuvazi bulunamaz. İçinde yer aldığı çağ ve yaşadığı kapitalist gelişmenin dinamiği, klasik ulusal burjuvazinin yer aldığı çağdan çok farklıdır.

Böyle ülkelerde, ulusal-liberal burjuvazinin emperyalizme gerçekten karşı olduğunu, ülkeyi emperyalizmden kurtarmaya savaşaacağını düşünmek saçmadır. Uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi *entegrasyon* demektir. Öyle bir entegrasyon ki, ve de öyle bir enternasyonal güçler dengesi altında geliyor *ki*, ne denli az gelişmiş olursa olsun, hiçbir kapitalist ülkede hiçbir sermayeci sınıf, artık emperyalizmin ekonomik ilişkileri dışında varolamaz.

Kapitalizmin ulusal burjuvazi eliyle ilk olarak geliştirildiği Avrupa'nın o döneminde, o ülkelerde değil de emperyalizmin az ve orta gelişmiş ülkelerde kapitalizmi baştan kendine bağlayarak geliştirdiği dönemde ve ülkelerdeyiz. Bugün, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerin, ileri kapitalist-emperyalist ülkelerin ilk dönemlerde geçirdiği ekonomik gelişme aşamalarından geçeceğini düşlemek hem en ufak bir teorik olasılıktan uzaktır, hem de hiçbir ülkenin pratiğince kanıtlanmamaktadır. O ülkelerde klasik kapitalist gelişme, feodal toplumdan adım adım büyüyerek gelişti. Bu ülkelerde ise kapitalist gelişme emperyalizm eliyle, baştan kapitalizmin dünyada genel olarak vardığı tekelci-kapitalizm aşamasının biçimleri ile ortaya çıkıyor.

Bu ekonomik-teorik çözümlemenin çok önemli bir

siyasal sonucu vardır: Eğer dünya kapitalist sistemi, az ve orta gelişmiş ülkeleri bir ilişkiler ağı içinde bütünlenmişse, ve eğer artık emperyalizmden bağımsız klasik tipte bir ulusal kapitalist gelişmeye yaşamda yer yoksa, bu demektir ki, artık çağdaş tekelci kapitalizmin yapısı az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde ve özellikle orta gelişmiş ülkelerde *klasik anlamında özerk* bir ulusal burjuvazinin biçimlenmesine olanak vermez. Bu nedenle, bırakın yerli-yabancı tekellere karşı olan ileri demokratik halk devrimini, ulusal demokratik devrimlerde (yani anti-emperyalist, anti-feodal devrimlerde) bile devrime aktif katılabilecek bir ulusal burjuvazi bulabilmek güçtür.

İşçinin Sesi Sayı:113-114, 6 ARALIK 1979

ÇEK-AL

İleri Demokratik Halk Devriminde Tekeldışı Burjuvazi¹²

I - TÜRKİYE'DE TEKELDİŞİ BURJUVAZİNİN NİTELİĞİ

Geçen yazımızdan çıkan sonuç, liberal burjuvazinin (oportünistlerin “ulusal burjuvazi” dedikleri) tekeldışı burjuvazi olarak anlaşılması gerektiğidir. Kaldığımız yerden sürdürürsek, tekeldışı burjuvazinin toplumsal ve siyasal niteliğini (“cibilliyetini” belirleyen şey, onun halk sınıflarıyla ve burjuvazinin tekelci kesimiyle olan çelişkilerinin yapısıdır. Biz bu çelişkiler arasından konumuzu ilgilendirenlere bakalım.

Tekeldışı Burjuvazi ile Tekelci Burjuvazi Arasındaki Çelişkilerin Yapısı

Bizim oportünistlerimizin çok vulgar bir ekonomi ve toplum anlayışları vardır. Onlar, liberal burjuvaziyle tekeller ve emperyalizm arasındaki çelişkiler üstüne yazarlar da yazarlar. İleri demokratik halk devriminde bağlaşıklar konusunu getirir, bu çelişkilerin üstüne kurarlar. Liberal burjuvaziyi devrimin ve devrim için

¹² *İşçinin Sesi*'nin introsu: Geçen sayımızda birinci bölümünü yayınladığımız Ulusal Burjuvazi konusunun ikinci ve son bölümünü yayınlıyoruz.

kurulacak cephenin vazgeçilmez ögesi yaparlar. Neden? Tekeldışı burjuvazinin tekellerle çelişkisi vardır!

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye arasında çelişkiler vardır ve bu çelişkilerin toplumsal ve siyasal yaşamda oynadığı bir rol vardır. Ama unutulmamalıdır ki, kapitalist ekonomide bu iki sermaye çeşidi “iki karşılıklı dıştalan” varlık değildir. İkisi de tekelci kapitalizmin egemen olduğu formasyonun parçalarıdır. Bu demektir ki, bu iki sermaye biçimi arasında çelişkiler olduğu kadar karşılıklı *yarar ilişkisi* de vardır. Aralarındaki çelişkiler bu yarar ilişkileri içinde doğar.

Tekelci sermaye için, tekeldışı sermayenin varlığını ve yeniden üretimini *yararlı ve gerekli* kılan bir dizi ekonomik neden vardır. Onun için, “tekeller tekeldışı sermayeyi yutar, yok eder” yollu tek taraflı, vulgar oportünist tekerlemelere karşı uyanık olmak gerekir. Evet, küçük ve orta kapitalistler ve de özellikle küçük meta üreticileri arasında iflaslar, erimeler, yutulmalar hiç değişmeyen bir ekonomik eğilimdir. Ne var ki, gidenin yerini yenisi, tekellere göbeğinden bağlı olanı alır. Bu da sürekli bir eğilimdir.

Tekelci sermaye için, tekeldışı sermayenin varlığını ve yeniden üretimini yararlı ve gerekli kılan bazı nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Tekeldışı sermaye her zaman daha az kârlı alanlarda iş görür. Bu, tekelci sermaye için çok yararlı bir işbölümüdür. Böylelikle, az kârlı alanlarla uğraşmak durumunda kalmadan o alanlarda yaratılan değere de el atar.

2. İşgücü arzındaki yenilemeler ve tekeldışı kesimin genellikle düşük emek verimliliği nedeniyle bu kesim bir

anlamda tekelci sermayenin istediği yüksek nitelikli, deneyimli işçinin yetiştirildiği “emek okulu” görevi görür.

Örneğin, Türkiye’deki küçük endüstri bölgeleri arasında koşulları en iyi olanların başında Ankara’nın Siteler bölgesi gelir. Bakın Siteler’in durumu hakkında bize bilgi veren bir genç işçi yoldaşımız, neler yazıyor:

“Ülkemizde küçük endüstri birimleri, büyük endüstriye çekirdekten işçi yetiştiren okul gibidir. Meslek okullarının çok kısıtlı olanakları ve komik denecek denli az sayısı gözönünde tutulursa, bu okulun önemi daha iyi anlaşılır ... “ (*İşçinin Sesi*. S:113-114)

Oportünistler yıllardır yarım aydınlıktan bir adım öteye yükselemezken, beş yıldır küçük endüstride işçilik yapan bu yoldaşımızın sapına dek bilimsel ve bıçak gibi keskin görüşü ne denli çarpıcı değil mi?

Yoldaşımız mektubunun bir başka yerinde verdiği sayılarla görüşünü kanıtlıyor da; “Siteler’de çalışan işçilerin %78.5’i 18 yaş altındadır. Aynı çeşit üretim yapan büyük (100’den fazla işçi çalıştıran) işyerlerinde ise 18 yaş altı işçi sayısı %9 kadardır”.

3. Tekeldışı sermaye, aynı zamanda, yaygın ve içiçe geçmiş tekel üretiminde “geri üretim hattı” olarak görev görür. Sürekli ve büyük ölçekte üretim yapan birimlerin alt gereklerini karşılar. En güzel örneği, otomobil parçaları endüstrisidir. Türkiye’deki yaygın deyimle “yan sanayi” işte bu çeşit tekellere bağlanmış küçük burjuva ve tekeldışı burjuva üretime verilen addır. Aslında, “alt sanayi” demek gerekir.

Daha da sayılabilir. Bu örnekler, tekeldışı sermayenin tekellerin nasıl işine yaradığının örnekleridir. Tekellerin altında tekeldışı sermayenin yaşayabilmesinin ana nedeni

değildir.

Tekeldışı sermayenin, tekellerin yanibaşında varlığını inatçı biçimde sürdürbilmesinin ana nedeni, bu iki sermaye çeşidinin aynı üretim biçiminin iki değişik anını (moment) temsil ediyor olmasıdır. Tekeldışı sermaye serbest rekabet dönemini, tekelci sermaye tekelci kapitalizm dönemini temsil eder. Böyle bir ilişki içinde, tekelci sermayenin tekeldışı sermayeyi dağıtış süreci, bir üretim biçiminin bir başka üretim biçimini ortadan kaldırması gibi işlemez. Örneğin, kapitalizm altında feodal kalıntılar yaşamlarını kendi içlerine kapalı olarak sürdürürler ve kapitalizm sızdıkça yokolurlar. Oysa tekeldışı sermaye, tekelci kapitalizm altında yeniden ürer. Bu, rekabetçi kapitalizmin, tekellerin egemenliği altında kendini yeniden üretmesidir. Böylece, tekeldışı sermaye, bir yandan sürekli olarak ortadan kalkarken, öte yandan sürekli yeniden doğar.

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye tek bir yapının, tekelci sermayenin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin parçalarıdır. Ve de ikisi birlikte, emperyalist finans-kapitalin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin parçasıdır. “Ekonomik bağımlılık” olarak tanımladığımız ilişkinin altında bu gerçek yatar. Türkiye “ulusal burjuvazi”si ya da “ulusal tekelci burjuvazi”si bu gerçeğin dışında değildir!

Yukarıda değindiğimiz ekonomik olguya bağılı olarak, Türkiye’de tekelci kapitalizm gelişip güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekelci sermayeye bağımlılığı da artmaktadır. Oportünistler ise, finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı burjuvazi daha da devrimcileşiyor sonucuna çıkan bir mantık yürütüyorlar.

Türkiye’de finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı

sermayenin tekellere bağımlılığının artmakta oluşunun başlıca üç göstergesi vardır.

Türkiye’de son yıllarda iyice belirginleşen “yan sanayi” olgusu, kapitalizm derinleştikçe tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümünün tekellerin “taban örgütü” gibi işlev görmeye başladığının birinci göstergesidir. Bu durum en güzel alt sözleşmeler örneğinde görülür. Tekeller, pek çok küçük ve orta işletmeyle alt sözleşmeler yaparak, onlara kendileri için gerekli bazı küçük parçaları ürettiriyorlar. Bu çeşit alt sözleşmelerin ekonomik yaşamda taşıdığı anlam çok önemlidir. Alt sözleşme yoluyla tekele bağlı üretime koyulan orta ya da küçük işyeri sahibi “hukuksal” açıdan hâlâ işletmesinin mülkiyetine sahiptir ama kendi üretim araçlarının kullanımında artık fiili güç ve yetki sahibi değildir. Gerçek ekonomik güç, karar, yetki o işletmenin üretimini kendine kapatan tekele geçmiştir.

Tekellerin, güçlendikçe tekeldışı sermayeyi toplumsal işbölümünde giderek daha düşük verimliliğe sahip alanlara sınırlaması, tekeldışı sermayenin bağımlılığını artıran bir başka gelişimdir.

Küçük ve orta işletmelerin yeniden üretim sürecinde sınırlı finansman gücüne sahip oluşu nedeniyle finans-kapitale, bankalara, kredi kuruluşlarına tam anlamıyla bağlı kalışı da aynı biçimde bağımlılığını artırmaktadır.

Böylece, ileri kapitalist emperyalist ülkelerde çok ilerlemiş bir süreç Türkiye’de de hızla yol almaktadır. Finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin giderek daha büyük bölümü biçimsel sahipliği saklı tutarken, gerçekte tekelci sermayeye bağlı üretim birimleri durumunu almaktadır. Böyle işletmelerin ise, kapitalizmin

ilk dönemindeki bağımsız girişimciyle uzak yakın benzerliği kalmadığı açıktır.

İşte tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişkilerin kapsamı, yoğunluğu ve şiddeti yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız iki özelliğin (yani tekelci sermayenin hegemonyası altında bağımlılık ve karşılıklı yarar) eksenini içinde ve finans-kapitalin somut olarak ulaştığı gelişme aşamasına bağlı olarak belirlenir.

Tekeller ekonomide daha işin başındayken, daha yeni gelişirken tekelci sermaye ile tekeli dışı sermaye arasındaki çelişkiler çok daha keskindir. Tekeldışı sermayenin ekonomide hâlâ güçlü dayanak noktaları ve daha belirgin bağımsızlığı vardır.

Tekeller yeterince güçlendiğinde, finans-kapital ekonominin “yönetim tepeleri”ni ve devleti ele geçirdiğinde iki sermaye türünün çelişkilerinin içinde yer aldığı ortam değişir. Tekelci sermaye, tekeldışı sermaye üstünde hegemonyasını kurmuş, onu kendine bağlamıştır. Bir anlamda “alt-üst” ilişkisi doğmuştur. Bundan sonra, iki sermaye türü arasındaki çelişkiler bu “alt-üst” ilişkisi içinde yürür.

Bu, organik bir iç ilişki demektir. Binbir görünür ve görünmez bağla tekellere bağlanan tekeldışı sermaye, tekelci sermayenin içine düştüğü her ciddi bunalımda öncelikle, hatta tekelci sermayeden daha önce etkilenecektir. Örneğin, işçi sınıfının tekellere karşı yükselteceği her çeşit hak alma savaşımı öncelikle tekeldışı burjuvaziyi vuracaktır. Onun sermaye birikimi, ekonomik gücü tekelci burjuvaziyle kıyaslanmayacak denli dar manevra alanı sağlamaktadır. Böylece tekelleri, tekeldışı burjuvaziden ayrı yakalamak giderek zorlaşır, çünkü

tekeldişi sermaye giderek özerkliğini yitirmektedir.

Burada bir noktaya dikkat çekelim. Söylediklerimizden, tekeli sermaye ile tekeldişi sermaye arasındaki çelişkilerin kalktığı sonucu hiçbir şekilde çıkartılamaz. Ancak bu çelişkilenn tekeldişi burjuvaziyi, oportünistlerin sandığı gibi, tekellere ve emperyalizme karşı anlamlı, esaslı bir karşı çıkışa götüremeyeceği sonucu çıkarılabilir.

Son bir nokta. Tekeldişi burjuvazinin giderek artan oranda iç ve dış tekeli sermayeye bağımlı oluşu ve de elde ettiği artık-değerin giderek artan oranını iç ve dış tekellere kaptırışı hiçbir şekilde tekeldişi burjuvazinin yerli tekeli burjuvazi ve emperyalizm tarafından sömürüldüğü anlamına gelmez. Tekeldişi burjuvazinin tekeli burjuvazi tarafından “sömürüldüğü” tezi Fransa’daki “anti-tekeli bağımsızlık” stratejisinde yer alan, bizce sınıf uzlaşmacılığının temeli olan bir tezdur! (TKP’nin Üçüncü Programı da aynı anlayışla işlenmiştir.)

Tekeldişi burjuvaziyi sömürülen bir toplumsal güç olarak ele alıp halk sınıflarının yanına koymak aslında Maocuların enternasyonal düzeyde yaptığı çarpıtmayı ülkeler düzeyinde yinelemek anlamına gelir. Maocular’ın üç dünya teorisi, bağımlı ve sömürülen, hatta bazı emperyalist ülkelerin sömürücü sınıflarını sömürülen halk yığınlarının yanına sıkıştırıyor. Bu da öyle. Tekeldişi burjuvaziyi, yerli tekellerin ve emperyalizmin “sömürdüğü” bir kesim olarak sömürülen halk sınıfları arasına katıyor. Bu anlayışın sonucunu TKP üst yönetimini tutan oportünistlerin tutumunda açıkça izliyoruz. İleri demokratik halk devriminde tekeldişi burjuvazi halk sınıflarının yanında cepheye ve devrime ancak böyle bir

anlayış sonucunda yaldızlı davetiyelerle çağrılabilir.

Gerçekte tekeldışı burjuvazi sömürülen değil, *sömürülen* bir kesimdir. Sömürü ilişkisi bir *bütün* olarak burjuvaziyle işçi sınıfı, köylülük ve kent küçük burjuvazisi arasındadır. Tekeldışı burjuvazinin, elde ettiği sömürünün bir bölümünü yerli ve yabancı tekellere kaptırmak zorunda kalışı, onun sömürüldüğünü değil, sömürdüğünün bir bölümünü kaptırdığını gösterir. Sömürülen yine o tekeldışı burjuvazinin çalıştırdığı işçi ve ürettiği değere el konan küçük üreticidir. Tersini düşünecek olursak, yerli finans-kapital de emperyalizm tarafından sömürülüyor(!) sonucuna varmak zorundayız. Hatta, örneğin İngiliz emperyalistleri de ABD emperyalistlerince sömürülüyordur!

Tekeldışı Burjuvazi ile Küçük Burjuvazi Arasındaki Çelişkilerin Yapısı

Küçük burjuvazi ile tekeldışı, ya da tekelci burjuvazi arasında kesin, belirleyici bir fark, daha açıkçası *sınıf farkı* vardır. Küçük burjuvazi, burjuvazinin küçüğü demek değildir. Burjuvazinin parçası değildir. Küçük burjuvazi burjuva özellikler taşır ama kazancının çoğunluğu kendi emeğinden gelir. Tekeldışı burjuvazinin geliri ise ücretli emek sömürüsüne dayanır. Tekeldışı burjuvazi, sömürgeci bir sınıf olan burjuvazinin parçasıdır.

Küçük burjuvazi ile burjuvazi arasındaki fark, ilk bakışta, kullanılan işçi sayısı ile belirlenen bir küçüklük-büüklük, yani *nicelik* farkı gibi gözükür. Oysa aradaki fark, bu niceliğin yarattığı *niteliksel* bir farktır.

Örneğin, bir çırak çalıştıran marangozla, 8 işçi çalıştıran mobilyacı arasındaki fark, o mobilyacıyla 19 işçi

çalıştıran bir mobilyacı arasındaki gibi bir fark değildir. Marangoz küçük burjuvadır. İki mobilyacı, biri ötekinden daha varlıklı küçük kapitalistlerdir.

Bu çizgiyi çekebilmenin canalıcı önemi vardır. Yoksa “küçük işletmeler” tekerlemesinin tuzağına düşersin. Bu da, tekerlemeyi geveleyen eğilimine göre ya tekeldışı burjuvazinin önemli kesimini küçük burjuvazi içine, ya da küçük burjuvazinin önemli kesimini liberal burjuvazi içine sokmak anlamına gelir. Sonuçta devrimin bağlaşıkları konusu çıkmaza girer.

Küçük burjuvaziyle, burjuvaziyi ayıran farkın niteliksel, *sınıfsal* oluşunun getirdiği çok önemli bir sonuç vardır. Küçük burjuvaziyle burjuvazi arasındaki çelişkiler, burjuvazinin iç çelişkilerinden farklıdır.

Burjuvazinin iç çelişkileri, *sömürünün paylaşımından* doğan çelişkilerdir. Oysa burjuvaziyle küçük burjuvazi arasında sömürü ilişkisi de vardır. Burjuvazi, küçük burjuvaziyi de sömürmekte, yarattığı değere el koymaktadır.

Küçük burjuvaziyle burjuvazi, özellikle tekelliler arasındaki çelişkiler günümüz koşullarında oldukça karmaşıklaşmıştır. Devrimimizin en temel konularından biri olan küçük burjuvazinin devrimci olanaklarını belirleyecek bu konunun, küçük burjuvazi üstüne yapılacak bir çalışmada incelenmesi gerekir. Yalnız şunu belirterek geçelim ki, burjuvazinin, özellikle onun tekelliler kesiminin günümüzde küçük burjuvazi üstüne yaptığı etki *iki yönlüdür*.

Bir yanda *geleneksel* küçük burjuvazi hızla erimekte, yoksullaşmakta, proleterleşmektedir. Bu durum, bu kesimde şiddetli tepkiler oluşturmaktadır. Öte yanda,

aynen tekeldışı burjuva ile ilişkisinde olduğu gibi, bu eriyen geleneksel küçük burjuvazinin yerini yenisi ve tekelci kapitalizme yamalı, bağımlısı almaktadır. Örneğin terziler kunduracılar yok olurken, “yan sanayici” küçük burjuvalar, vb gelişmektedir.

Bu iki yönlü etki, küçük burjuvazi içinde çok karmaşık ve çelişkili süreçler yaratmaktadır. Ama genelinde tekelci burjuvazinin bu kesimi üstüne olan etkisi, tekeldışı burjuvaziye olduğundan çok daha ağır ve bunaltıcıdır.

Tekeldışı Burjuvazinin İçindeki Çelişkilerin Yapısı

Tekeldışı burjuvazinin de içinde çelişkiler vardır. Küçük-orta işletme ayrımı, bu çelişkileri bir dereceye dek anlatabilir. Küçük kapitalistin ekonomik durumu daha oynak, daha güçsüzdür, kendisi küçük burjuvaziye hem ekonomik konum, hem kafa yapısı olarak oldukça yakındır. Orta kapitalist daha iyi durumdadır, vb. Dediğimiz gibi, küçük-orta sermaye ayrımı, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkileri bir dereceye dek açıklayabilir.

Türkiye’de kapitalizm derinleştikçe, hem kendi içinde, hem enternasyonal alanda işbölümü ve giderek entegrasyon ilerledikçe tekeldışı sermayenin iç çelişkileri de giderek onun iç ve dış tekelci sermayeye olan bağımlılığının yapısından kaynaklanmaktadır. Nasıl yerli tekelci burjuvazinin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin çelişkilerinin Türkiye’deki yansıması anlamını taşıyorsa, bu da öyledir. Emperyalizme bağımlı kapitalizm derinleştikçe, tekeldışı sermayenin içindeki çelişkiler giderek daha fazla oranda emperyalizmin ve yerli tekelci sermayenin içindeki çelişkilerin kendi düzeyinde bir izdüşümü olarak ortaya çıkmaktadır.

Tekeldışı sermayenin içindeki çelişkiler giderek tekelci sermayenin çelişkilerinin tekeldışı düzeyde yeniden üretimi olmaktadır.

Biraz daha somutlayalım. Tekeldışı sermaye tekelci sermayeye bağımlıdır. Ekonominin genel işleyişi yanında bu bağımlılık, belirli tekeldışı işletmelerin alt sözleşmelerle ya da çeşitli başka yollarla belirli tekelci işletmelere bağlanması ile ortaya çıkar. Böylece bu belirli tekelci işletmeler arasındaki rekabet ve çelişkiler, onlara bağlanmış tekeldışı işletmeler arasında doğrudan yansır.

Tekeldışı sermayenin iç çelişkilerinin bu özelliği, onun bir bütün olarak tekelci sermayeye karşı direnişini giderek olanaksızlaştıran en önemli nedendir. Tekeldışı sermayenin giderek tekelci sermayenin “taban örgütü” olarak işlev görmesi süreci böylece, tekeldışı burjuvazinin tekelci burjuvaziye karşı direnişindeki siyasal birliği kırar, onun etkin bir toplumsal güç olarak işleyişini giderek ortadan kaldırır.

Burjuvazi-Emperyalizm İlişkileri ve Genel Değerlendirme

Tekeldışı olsun, tekelci olsun Türkiye burjuvazisi uluslararası kapitalist işbölümü içinde emperyalizme bağımlıdır. Bu bağımlılığın mekanizması, yerli burjuvazinin çeşitli guruplarını değişik biçimde etkiler. Yukarıda da değindiğimiz gibi, bu etkileyişde sermaye-işletme büyüklüğü herşey değildir. Bunun yanısıra başka ögeler de etkileyicidir.

Türkiye burjuvazisiyle emperyalizm ilişkileri, birbirine bir dereceye dek izdüşen *iki düzeyde* ele alınmalıdır. *Birincisi*, emperyalist sermaye ile tekeldışı ya da tekelsisi olsun yerli sermaye arasındaki çelişkiler

genelinde egemen-yönetilen ilişkisi olarak ortaya çıkmaktadır. *İkincisi*, emperyalist sermaye ile yerli sermaye (tekeldışı ve tekелci) arasındaki çelişkiler, kapitalizm derinleştikçe artan oranda emperyalist sermayenin kendi çelişkilerinin yerli sermaye içinde yeniden üretimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye burjuvazisinin iç çelişkilerinin giderek büyüyen bölümünün, emperyalizmin kendi çelişkilerinin yansımaları oluşu, Türkiye burjuvazisinin yapısına, iç çelişkilerine ve emperyalizmle ilişkilerine, yeni, *üçüncü* bir boyut getirmektedir.

Birinci boyut, yerli burjuvazinin kendi içindeki güç hiyerarşisidir. Küçük-orta-büyük kapitalist, ya da tekeldışı-tekелci kapitalist ayrımları bu güç hiyerarşisinin anlatımlarıdır.

İkinci boyut, yerli burjuvazinin birinci boyuta yani kendi içindeki güç hiyerarşisine tutarlı olarak emperyalizmle olan ilişkisidir. Yerli tekелci burjuvazinin emperyalizmin işbirlikçisi (ki bu yerli tekелci burjuvaziyle emperyalizm arasında çelişki olmadığı anlamına gelmez), tekeldışı burjuvazinin emperyalizme (hiç olmazsa nesnel olarak) karşılığı ayrımı bu ikinci boyutun anlatımıdır.

Üçüncü boyut, yerli burjuvazinin iç çelişkilerinin giderek artan bölümü emperyalist çelişkilerin yansımaları olduğundan bu çeşit çelişkiler, küçük-orta-büyük kapitalistleri ya da tekeldışı ve tekелci kapitalistleri *dikey* olarak dilimler. Böylece, genel olarak yerli burjuvazi ve özel olarak da tekeldışı (liberal) burjuvazi iyice *heterojen* bir yapı kazanır.

Bu genelleme, bizce tüm geçiş kuşağı ülkelerinde ve az gelişmiş ülkelerde kapitalizmin ve devlet tekелci

kapitalizminin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişik ölçülerde geçerlidir. Bu ülkelerin emperyalist sermayenin yeniden üretimi sürecinin içinde yer alması, uluslararası işbölümünde ve “sermayenin, emperyalist sermayenin hegemonyasında uluslararası yoğunlaşması” sürecinde, çok çeşitli bağımlılık bağlarını yanında getirir. Bu gelişimin *iki sonucu* vardır. *Birincisi* yerli burjuvazinin elinde üretilen artık-değerin bir bölümünün emperyalist sermayeye transferidir, ki bu yerli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki *çelişkilerin ekonomik temelidir*. *İkincisi*, yerli tekeldışı burjuvazinin, ulusal burjuvazinin az gelişmiş ülkelerde tarihsel olarak ortaya çıktığı dönemdeki yapısından çok daha *varoluşu ile bağımlı* olmasıdır.

Bu söylediklerimizden çıkan sonuç şudur ki, *Türkiye’de tekeldışı burjuvazi “anti-emperyalist” bir toplumsal güç değildir*. Tekeldışı burjuvaziyle emperyalizm ve yerli tekelci burjuvazi arasında önemli çelişkiler vardır. Bunlar ortadan kalkmamıştır ve toplumsal yaşamda oynadıkları bir rol de vardır. Ne var ki, bu çelişkiler yerli tekeldışı burjuvaziye artık emperyalizme karşı *kararlı*, etkin, *özerk*, ya da *bağımsız* bir güç olmaya götüremez.

Bu bölümü bitirmeden önce bir noktayı daha vurgulamak gerekir. Bizim söylediklerimiz, tekeldışı burjuvazinin tümü için bir genellemedir. Oysa tekeldışı burjuvazi heterojen bir guruptur. Tekeldışı burjuvazinin alt kesimlerinin, ekonomik yönden en güçsüz kesimlerinin, emperyalizme en az doğrudan bağlı kesimlerinin (ki siyasal sahnede sol sosyal-demokratlarca temsil ediliyorlar) konumu öteki kesimlere görece olarak daha ileridir. Bu farklılığı devrimci durum ortamına oturtunca, tekeldışı burjuvazi içindeki ayrışmanın, çatışmanın kızışması ve

siyasal sahneye yansıması sonucu doğar. Türkiye’de CHP içinde olanlar bu gelişimin yansımasıdır.

Tekeldışı burjuvazinin sözünü ettiğimiz heterojenliği ve bunun devrimci durum ortamıyla birleşmesi, tekeldışı burjuvazi içinden tekellere ve emperyalizme *gerçekten* karşı siyasal temsilciler ya da guruplar fırlatabilir. Ve bu guruplar, Marks’ın *Manifesto*’da değindiği gibi yaşanacak bir devrim sırasında halk sınıflarının siyasal ordusu içinde yer alabilir.

Ne var ki, bu “kayıtlar”, tüm heterojenliği içinde, tekeldışı burjuvazinin herhangi bir kesiminin *gerçek* anti-emperyalist, *gerçek* anti-tekelci olduğu anlamına gelmez. Belirli bir toplumsal gurubun ekonomik ve toplumsal açıdan değerlendirilmesi ile o gurubun içinden az sayıda “dönek” çıkması birbiriyle çelişmez. Bu konuya daha sonra döneceğiz.

Şimdi en başa, oportünistlerin “ulusal burjuvazinin üstün yetenekleri” üstüne yaptıkları saptamalara dönelim ve kendi sıralamamızı yapalım:

1. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi devrimci bir güç değildir, devrimci bir program uygulayamaz.

2. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi gerçek bir halk hükümetinden, ileri demokratik düzenden yana değildir (ki bu, komünistlere göre devrimle gelecek düzenin adıdır).

3. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi anti-emperyalist değildir (ki, bu Türkiye ’nin bugününde temel olarak emperyalist ekonomik ilişkilerden bağımsızlık istemek demektir.)

4. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi cephenin temel direklerinden olmadığı gibi, halk sınıflarının devrim için kurulacak cephesinde yer de almayacaktır.

5. Türkiye’de tekeldişi burjuvazinin ileri demokratik halk devrimi iktidarını (ki komünistler bu iktidarı işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü olarak belirlemişlerdir) halk sınıflarıyla paylaşacağı görüşü de gülünçtür.

II - İLERİ DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ VE TEKELDİŞİ BURJUVAZİ

TKP’nin oportünist ve ortacı üst yönetiminin, liberal burjuvaziyi ileri demokratik düzenden, gerçek bir halk iktidarından yana devrimci bir güç olarak gördüklerini ve de devrim için kurulacak “UDC”yi ve devrimden sonraki iktidarı onunla paylaşmayı düşündüklerini örnekleri ile görmüştük.

Oportünistler, hakkını verelim, bu anlayışlarıyla tutarlı bir siyasal çizgi izlediler. Liberal burjuvazi devrimden yüz çevirmesin diye savaşımı onun kabul edebileceği sınırlara hapsettiler. Liberal burjuvazinin “UDC’deki yerini alması” uğruna ödün üstüne ödün verdiler. Kuyrukçuluk bu tutumun sürekli siyaseti oldu. Devrimci zor kullannn, devrim, can güvenliği komiteleri gibi kavramlar, “serüvencilik” oldu. Lenin’in sınıf savaşımının en yüksek biçimi diye tanımladığı iç savaş, “kardeş kavgası” olarak ilan edildi.

Oportünistler bir yandan bu suçları işlerken, öte yandan kendilerini suçüstü yakalayan Lenincilere karşı aşağılık bir yalan ve fiziksel saldırı kampanyası ile yürüdüler. (Sökmedi!) 1932’den bu yana kongre yapmamış (kardeş komünist partilerinin bu olaya bir türlü inanamadıklarını da belirtelim), bir partidir TKP. Yöneticilerinin hiçbiri örgütün seçtiği yöneticiler değildir. Daha 1960’ların ortalarına dek, şimdi MK dediğimiz organın adı “TKP Dış

Bürosu” idi. (Ne oldu da MK’ya dönüştü, var mı bir bilen?) Hırsları yeteneklerinden çok önde giden bu oportünist yöneticiler eliyle, demokratik merkezîyetçiliğin de, Leninci disiplinin de hiçbir biçimde işleyemediği TKP’de Lenincilerin ilk kez olarak tutarlı Leninci disiplin anlayışını yükseltmelerinin adı “disiplinsizlik”, “bölücülük” oldu.

Devrimimizin ana sorunu olan kent ve kır küçük burjuvazisini kazanma boyu boyunca önümüzde dururken, böyle yöntemlerle liberal burjuvazi “kazanma” en başa alındı.

Türkiye’de Tekeldışı Burjuvazi Devrimci Değildir

Oportünistlerin liberal burjuvaziyle bağlaşıklık konusunu başa almanın nedeni, liberal burjuvaziyle tekeli burjuvazi arasındaki çelişkilerden kalkarak, “liberal burjuvazi devrimci bir güçtür, devrimde potansiyel bağlaşıklığıdır” tezine varmalarındır.

Atılım, “ulusal burjuvazi”yle, bazen de onun “sola açılan” kesimiyle cepheleşme için yaptığı binlerce yakarmanın birinde şöyle diyor: “Kendilerine sosyalist diyenlerden kimileri bu güncel soruna çok dar açıdan yaşıyorlar. Kimi zaman ayırım yapmadan, burjuvazinin hepsini bir çuvala dolduruyorlar.” (*Atılım*, Mayıs 1975, “Bağlaşıklık Sorunu”).

Atılım’ın dediği yanlışı yapanlar varsa (ki var) bu açık bir yanlıştır, sekterliktir. Ama *Atılım* ne yapıyor? Liberal burjuvaziyi o çuvaldan çıkarıp, halkın, devrimci güçlerin arasına katıyor. Bu da Menşeviklidir.

Burjuvazinin tekeli ve tekeldışı kolları arasındaki çelişkileri unutmamak, bu iki gücü aynı torbaya sokmamak ayrı şeydir, bu gerçekten zıplayıp tekeldışı burjuvaziyi halkın devrim cephesine sokmak ayrı şeydir. Bizim hiçbir

söylediğimizden burjuvazinin içindeki çelişkileri yok saydığımız sonucu çıkarılamaz. Türkiye’de tekeldışı burjuvazinin devrimci bir güç olmadığını, ekonomik ve toplumsal açıdan özerkliğini, bağımsızlığını yitirmekte olduğunu söylemek, onu tekellerle aynı torbaya koymak değildir. Akla kara arasındaki gri tonları sorundur. Liberal burjuvazinin devrimci bir güç olmadığı gerçeğinden kalkarak onu tekellerci burjuvazi ve emperyalizmle aynı saymak, aralarındaki çelişkileri görmemek sekterlik, “solculuk” olur. Öte yanda, tekeldışı burjuvazi ile tekellerci burjuvazi arasındaki çelişkilerden kalkarak liberal burjuvaziye cepheye girecek bir devrimci güç olarak görmek de oportünizmdir. Halka ihanettir. *Atılım*’ın yaptığı işte bu ikincisidir.

Tekeldışı burjuvazi ile bağlaşıklık konusunda tek doğru tutumu Leninciler getirmektedir. Türkiye’de tekeldışı burjuvazi *devrimci bir güç değildir*. Sömürgeci bir sınıftır ve halk sınıfları içinde yer almamaktadır. Bu özelliklere sahip bir toplumsal kesim, devrimci güçlerin cephesine gelmez. Hayaldir. İstedikince yalvar yakar, onun devrimle işi yoktur, o devrime karşıdır. Hatta, devrimci durum derinleştikçe, halk sınıflarının saldırısı şiddetlendikçe, bu kesiminin giderek daha büyük bölümü karşı-devrim saflarına geçecektir.

Komünist Manifesto’da “Sınıf savaşımı çözümleyici ana yaklaştığı zamanlarda, egemen sınıf içinde, hatta baştan sona tüm eski toplum içinde süregelen çözülme, öylesine şiddetlenip, belirgin bir karakter alır ki, egemen sınıfın küçük bir bölümü (sınıfıyla-İ.S.) bağlarını koparıp, geleceği elinde tutan sınıfa, devrimci sınıfa katılır” (“Komünist Manifesto”, *Seçme Eserler*, İngilizce basım, c.1,

s.117) denir. Bu tarihsel yargı, Türkiye için de doğrudur. Ülke devrim anına yaklaştıkça, tekeldışı burjuvazinin çoğunluğu ve etkin siyasal güçleri karşı-devrim safına geçerken, bu arada küçük bir kıymık halk saflanna geçecektir. Ama bu gerçek ne genel yargıyı değiştirir, ne de komünistlerin tüm siyasetlerini bu kıymık üstüne kurmalarını gerektirir. Tekel dışı burjuvazi devrimci bir güç değildir, halk cephesinde yeri yoktur.

Türkiye’de Liberal Burjuvazi Demokrat Değildir

Türkiye’de tekeldışı burjuvazi devrimci olmadığı gibi, demokrat da değildir. Bu gerçeği kavramanın devrimimiz açısından *can alıcı* önemi vardır.

Türkiye’de liberalizm ile demokratinin ayrılığını anlayabilmek, hangi kesimlerin liberalizmi, hangi kesimlerin demokratiği temsil ettiğini ve de bu kesimlerin siyasal özlemlerinin neler olduğunu yakalayabilmek gerekir.

Türkiye’de liberalizmi tekeldışı burjuvazi temsil etmektedir. Onun liberalizmi, tekeller karşısında nefes alabilme isteğinden doğar ve hem ekonomik, hem siyasal alanda daha iyi örgütlenmiş bir kurallar sistemi (yasalar vb) isteğinde somutlaşır.

Türkiye’de demokratiği kent ve kır küçük burjuvazisi ile Kürt halkının en geniş bölümü temsil etmektedir. Onların demokratiği, ezilen-sömürülen emekçiler olmalarından somutlaşır.

Türkiye’de tekeldışı burjuva liberalizminin demokrattıktan ayrılmış oluşunun birinci göstergesi, onun emperyalist siyasete olan gönüllülüğüdür. CHP, “dış pazarlara açılma” yoluyla Türkiye finans-kapitalinin çıkmazını çözebilmek için elinden geleni yapmıştır.

Kıbrıs'ın bir bölümünü önce orduyla, sonra bankalar, şirketlerle istila etmek bu emperyalist siyasetin en çıplak göstergesidir. Bu konuda tekeldışı burjuvazi, gerici finans-kapital ile anlayış birliği içindedir. Demokrat güçler ise bu siyasete şiddetle karşıdır.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının ikinci göstergesi emperyalizme karşı tutumudur. Tekeldışı burjuvazi, emperyalizmin yurdumuzdaki ne ekonomik, ne askersel varlığına karşı değildir. CHP hükümetinin yaptıkları, üsler, IMF, ABD ve Alman emperyalizmiyle ilişkiler gibi konular akıllardadır. Demokrat güçler ise emperyalizmin yurdumuzdaki tüm varlığına şiddetle karşıdır.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının üçüncü göstergesi, tekellere, finans-kapitale karşı olmayışı (ve dolayısıyla faşizme karşı tutarlı bir savaşım vermekten uzak oluşu) ile beliriyor. Finans-kapitale karşı olmak ne anlama gelir? Tekelleri kaldırmak anlamına gelir. Tekeldışı burjuvazi tekelleri kaldırabilir mi? Kaldırırsa, teorik olarak. a) Serbest rekabetçi kapitalizme dönebilir (ki bu hem gerici, hem olamaz birşeydir), b) Tekelleri devletleştirir (ki bu daha da dev bir tekel yaratmaktan başka birşey değildir), c) Sosyalizme doğru yürür(!)

Tekeldışı burjuvazi görüldüğü gibi, Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı aşama nedeniyle, ülkenin önünde duran ana düşmana karşı tutarlı bir ekonomik program önerebilecek konumda değildir. Oysa demokrat güçler tekellere kesin karşıdırlar ve proletaryanın öncülüğü altında devrimci bir program önerebilecek yetenektedirler.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığının dördüncü göstergesi, ülkenin yaşamında gerçek bir

demokrasiden yana olmayışıdır. TKP'nin yasak oluşu, ilerici örgütleri kapatışı, işçiye-devrimciye karşı polisi-jandarmayı sürmesi, faşist cinayet odaklarına dokunmayışı akıllardadır. En önemlisi, çıplak burjuva diktatörlüğünün bir biçimi olan sıkıyönetimi getirmiştir. Demokrat güçler ise, faşizme yaşam hakkı tanımayacak, halk sınıflarının özgürce örgütlenebilecekleri gerçek bir demokrasiden yanadırlar.

Tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığını beşinci ama en önemli bir göstergesi Kürt halkına karşı şovenist tutumudur. Lenin, ulusal sorunda, şovenistliği, demokrat olmaya karşı en önemli engellerden biri olarak görür. Demokrat güçler, Kürt halkının kendi yazgısını özgürce belirlemesi hakkından yanadırlar, ulusal ezgiye şiddetle karşıdırlar.

Demokrat güçler, toplumumuzun geniş yığınlarını temsil ediyor. Lenin'in dediği gibi, bir demokrat yığın hareketlerinden korkmaz, ona inanır. Oysa tekeldışı burjuvazi de aynen tekelcisi gibi, yığın hareketlerinden ölesiye korkar. Bu da, Türkiye'de tekeldışı burjuvazinin demokrat olmadığını altıncı göstergesidir.

Liberalizmle demokratiğin birbirinden ayrılması, Rusya'da Çarlığa karşı savaşıldığı, dolayısıyla liberal burjuvazinin belirli bir ilerencilik taşıdığı bir dönemde, 1905'den başlayarak ortaya çıktı. Türkiye'de tekeldışı burjuvaziye karşı daha da olumsuz yanaşmamız gerektiğini akılda tuturak, Lenin'in şu sözlerini Türkiye için okuyabiliriz:

“Rus demokrasisi, liberalizmi demokrasiden ayıran derin sını kökenlerini tanımazsa, bunun bilincini yığınlar arasında yaymazsa, bu yolla liberallerin sallantılarını ve ‘halkın özgürlüğü’ davasına ihanetlerini nötralize etmeyi öğrenmezse, ciddi bir ilerleme

kaydedemez. Bunsuz, kurtuluş hareketinin başarıları üstüne konuşmak anlamsızdır” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.19, s.304).

Tekeldışı Burjuvaziyle Uzlaşmalara Gidilemez mi?

Tekel dışı burjuvazinin “devrim için halk cephesi”nde yeri olmadığını saptamanın, tekelci burjuvaziyle arasındaki çelişkileri unutmak olmadığına yukarıda değinmiştik. Burjuvazinin iki kolu arasındaki çelişkilerin devrimci cephe için önemi büyüktür. Ve tekeldışı burjuvazinin devrimci ve demokrat olmayışı, bu önemi azaltmaz. Komünistler Lenin’in aşağıdaki çok önemli uyarısını kendilerine kılavuz almışlardır.

“Ülkemizde liberal burjuvazi karşı-devrim yolunu tutmuştur. ... Ancak, burjuva liberallerinin bu karşı-devrimci niteliğinden, onların muhalefetinin ve hoşnutsuzluğunun, Kara Yüz toprak beyleri ile çatışmalarının, ya da burjuvazinin değişik kesimlerinin kendi aralarındaki rekabetin ve savaşımın yeni bir kabarış sürecinde önemsiz olacağı sonucunu çıkarmak, büyük bir yanlış, gerçek Menşevizmin ters-yüz edilmişliği olur” (Lenin, c.15, s.276).

Emperyalizme ve tekellere karşı savaşımın belli somut noktalarında, belirli somut durumlarda, günün belirleyeceği biçimler ve derecelerde tekeldışı burjuvaziyle *sınırlı ve geçici* uzlaşmalar yapılabilir, yapılmalıdır. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi savaşımında ana düşman emperyalizm ve yerli finans-kapitaldir. Ana düşmana karşı savaşta işçi sınıfına küçük de olsa, anlık da olsa, geçici de olsa, bir yarar sağlayacak hiçbir uzlaşmayı Bolşevikler reddetmez. “Güvenilmez kimselerle

de olsa, geçici bağlaşıklıklara girmekten korkanlar, ancak kendine güvenmeyenlerdir” (Lenin,,c.5, s.362). Biz bu savaşında Marks’ın dediği gibi, şeytanla da işbirliği yapmaktan çekinmeyiz. Yeter ki şeytanın bizi değil, bizim şeytanı aldattığımızdan emin olalım.

Tekeldışı burjuvaziyle yapılabilecek uzlaşmaların *sınırlı ve geçici* olması, altı kalın çizgiyle çizilmesi gereken ilkesel bir noktadır.

Burjuvazi içindeki tüm çelişkilerden yararlanmak, işçi sınıfına daha elverişli bir ortam yaratabilmek amacıyla tekeldışı burjuvaziyle sınırlı ve geçici uzlaşmalardan kaçınmamak komünistlerin görevidir. Ne var ki, böyle uzlaşmaların “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık içinde bir anlamı yoktur. Tekeldışı burjuvazi ile yapılabilecek böyle geçici ve sınırlı anlaşmaları, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmekle görevli “anti-tekeli, anti-emperyalist” bağlaşıklık olarak değerlendirmek oportüzmin en açık yansımasıdır.

Rusya Devrim Tarihinde Liberal Burjuvaziye Karşı Tutum Sorunu

Tarih, geçmiş işçi sınıfı hareketlerinin arşivleri, yanılığardan korunmaya yaramazsa neye yarar? Hem kendi yanlışlarından, hem başkalarının yanlışlarından ders çıkarmayana lider değil, şarlatan denir.

Rusya devrim tarihinde Bolşevizm-Menşevizm ayrımının altında yatan en önemli sorun liberal burjuvaziye tutum ve proleter hegemonyası olmuştur.

Rusya’da burjuva demokratik devrim süreci 1900’lerin başından Şubat 1917 devrimine dek sürmüştür. Bu dönemde RSDİP’de iki stratejik plan öne sürülmüştür. Plehanof ve Martof’un 1905’de getirdiği Menşevik plan ve

Lenin'in yine 1905'de getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji, liberal burjuvaziyle proletarya arasında koalisyon ve de, devrim burjuva devrimi olduğundan, liberal burjuva hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de *gerici* bir strateji olmuştur.

Lenin'in *İki Taktik* yapıtında getirdiği Bolşevik strateji köylülükle proletarya arasında koalisyon ve de, liberal burjuvazi burjuva-demokratik devrimini tam utkuya götüremeyeceğinden, proleter hegemonyası önermelerini taşımıştır. Her iki nedenle de gerçek *devrimci* bir strateji olmuş ve sonraki olaylarla doğruluğu kanıtlanmıştır.

Rusya'da sosyalist devrim süreci Şubat 1917 devriminden Ekim sosyalist devrimine dek sürmüştür. Bu dönemde Sovyetler içinde iki stratejik plan öne sürülmüştür. Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin, son biçimini Eylül 1917'de toplanan Demokratik Konferans sırasında alan planı ve Lenin'in Nisan 1917'de yayınlanan *Nisan Tezleri*'nde getirdiği Bolşevik plan.

Menşevik strateji işçi-köylü-asker bağlaşıklığını somutlayan Sovyetler'in iktidardan uzaklaştırılması ve devletin liberal burjuvazi eliyle burjuva diktatörlüğüne dönüşmesi önermelerini taşımıştır. "Tüm iktidar Kurucu Meclise", bu stratejinin belgisi olmuştur.

Bolşevik strateji, işçi-yoksul köylü bağlaşıklığı, burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılması ve proletarya diktatörlüğü önermelerini taşımıştır. "Tüm iktidar Sovyetlere", bu stratejinin belgisi olmuştur.

Görüldüğü gibi, hem burjuva demokratik devrim sürecinde, hem sosyalist devrim sürecinde Menşeviklerin yaptığı *gericilik* olmuştur, ve de *bunun altında liberal burjuvaya karşı tutum yatmıştır.*

Bizim Menşeviklerimize gelince, onların yaptıkları da, değişik bir tarihsel ortamda, değişik bir devrim aşamasında ama aynı gericiliktir. Rusya’da Menşevikler, burjuva demokratik devrimde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerirken, Türkiye’de Menşevikler, ileri demokratik halk devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık ve *devrimin iktidarını paylaşmayı* öneriyorlar.

Rusya’da Menşevikler, amacı ekonomideki (tarımın genel durumu) ve üst yapıdaki (Çarlık) feodal kalıntıları yıkmak, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek olan burjuva demokratik devriminde liberal burjuvazi ile bağlaşıklık önerdikleri için Menşevik oluyorlar. Onların Türkiye’de bilmem kaçınıcı kopyaları, kapitalizmin en gelişkin biçimi olan tekelci-kapitalizme karşı, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminde liberal burjuvaziye vazgeçilmez bağlaşıklık düzeyine yükseltecekler, onlara devrimci denecek öyle mi? Onlar da katıksız Menşeviktir. Bir farkla. Marksın dediği gibi ilk yanlış acı bir durumdur, trajedidir, ama aynı yanlış ikinci kez yinelemek güldürüdür, zavallı bir güldürüdür.

İleri Demokratik Halk Devriminde Tekeldışı Burjuvaziye Karşı Tutum Sorunu

Tekeldışı burjuvaziye farklı değerlendirilme, oportünistlerle Leninciler arasında yalnızca ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirecek güçler konusunda farklılık getirmiyor. Liberal burjuvaziye karşı *tutum* konusunda da temel bir farklılık getiriyor.

Oportünizm, liberal burjuvaziye devrimci bir güç olarak gördüğü için onu hem halk sınıflarının cephesine katıyor, hem de onu “ilerletmek” için göbeği çatlıyor. *Atılım*, “ulusal burjuvazinin bütün ileri, demokratik, anti-

emperyalist adımlarını desteklemek, onları daha ileriye götürmeye çalışmak, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in öğrettikleri arasındadır. Ulusal burjuvazi ile demokratik, anti-emperyalist konkre hedefler için bağlaşıklıklar kurulabilir ve ortak cephe politikasının başarısı uğrunda kompromilere de gidilebilir" ("Burjuva ideolojilerine Karşı Aralıksız Savaş", *Atılım*, Mart 1974) diyor.

İ.Bilen, 1977'de yapılan TKP Konferansında "(CHP'ye-İ.S.) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesiminin yalpalamalarını kırmak *ona saldırmakla olmaz*" (*TKP Konferansı*, s.30) diyor. (abç).

Yine İ. Bilen, 1978'deki MK Plenumunda, "CHP'ye karşı TKP'nin uygulayageldiği esnek politika doğrudur. Lenin, komünistlerin en küçük olanaklardan, burjuvazinin sallantılarından yararlanması, devrimci hareketin çıkarına *ona bir adım ileri attırması gerektiğini* öğüt verir" (*TKP Plenum Raporu*, s.21) (abç) diyor.

Yukarıdaki alıntılardan üç fikir çıkıyor. Birincisi, burjuvazinin içindeki sallantılardan, çatlaklardan yararlanma fikridir ki doğrudur. İkincisi, liberal burjuvaziye cephe içinde düşünmektir ki yanlışlığını daha önce görmüştük. Üçüncüsü, liberal burjuvaziye "yapıcı yaklaşma"dır ki, ona da şimdi değinelim.

Üçüncü Program ve Görevlerimiz adlı kitapçıkta Lenin'in bu "yapıcı yaklaşımı nerede öğütlediğini sormuş ve "işte o noktada işin içine artık iyice yüzgöz olduğumuz çarpıtma giriyor. Lenin'de öyle bir anlayış yoktur" (*Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, 3. basım, s.40) demiştik. Aradan çok zaman geçti, oportünistler hâlâ sorumluyu yanıtlayamadılar!

Yanıtlamayacaklardır. Onun için konuyu geliştirme

görevini yine biz üstlenelim ve kaldığımız yerden sürdürüelim. Yukarda verdiğimiz alıntının sonunu şöyle bağlamıştık:

“Lenin’de öyle bir anlayış yoktur. Tersine, her sallantıdan yararlanma ve burjuvazinin her çeşidinden kendini *soyutlama* anlayışı vardır. Liberal burjuvazinin kabul edebileceği belgeler yükseltme, liberal burjuvaziyle bağlaşıklık olabilsin diye savaşım hedeflerini geride tutma Menşevikliklidir. Liberal burjuvazinin kabul ettiği belgeleri bırakıp, hemen daha ileri belgeleri yükseltme, onun geldiği yerden ilerisini savunma, ve böylece liberal burjuvazinin gerçek yüzünü, nefessizliğini emekçilere sergileme Bolşevikliklidir.

“Liberal burjuvazi, ‘yapıcı yanaşma’ ile, ‘ileri adım attırma’ anlayışıyla, Konferans Raporundaki ‘(CHP’ye-İ.S) bu yolda adımlar attırmak, ulusal burjuva kesiminin yalpalamalarını kırmak, ona saldırmakla olmaz’ anlayışıyla ileri adım ATMAZ. İki yıldır ileri adım attırmaya uğraştığınız CHP, ileri adım attı mı?” (*agy*, s.40).

Lenin, liberal burjuvaziyle bağlaşıklık konusunda oportünist ve Leninci yaklaşımı *İki Taktik’de* şöyle koyuyor:

“İkisinden biri baylar: Ya ardıcısız, bencil ve korkak burjuvaziye *karşın* halkla birlikte devrimi yürütmeye çalışarak Çarlık üzerinde tam zafer kazanacağız, ya da bu ‘karşın’ı bir kenara bırakıp, burjuvazinin ‘uzaklaşmasından’ çekineceğiz ve proletarya ile halkı bu ardıcısız, bencil ve korkak burjuvaziye peşkeş çekeceğiz” (Lenin, c.9, s.97).

Her aşamada liberal burjuvazinin sahtekarlığını,

nefessizliğini halka gösterme, etkisini kırma taktiği Şubat 1917 devrimine dek ana taktikti.

Örneğin Lenin liberal burjuvaziye karşı alınması gerekli devrimci tutumu 1907’de şöyle yineliyordu:

“Kadetler bir liberal burjuva partisidir. Bu sınıfın ekonomik konumu, onun bir köylü utkusundan ve işçi sınıfı dayanışmasından *korkmasını* getirir. Bu da, halk yığınları hızla sola kaydıkça Kadetlerin kaçınılmaz olarak ve hiç de raslantısal olmayan bir biçimde hızla sağa kayma, gericilikle uzlaşma eğilimlerini açıklar. Duma’nın dağıtılmasından sonra proletaryanın, köylülüğün ve yoksul kent küçük burjuvazisinin şiddetle sola kaymaları ve devrimcileşmeleri, Kadetlerin de şiddetle sağa kaymalarını sağlayan, raslantı değil, ekonomik bir zorunluktur. Ancak küçük burjuva, ya da siyasal cahil buna üzülebilir, ya da bu süreci değiştirmeye, durdurmaya çalışabilir.

“Biz Sosyal-Demokratların (komünistlerin - İ.S.) değişik bir görevi vardır - yığınların Kadetlerin etkisinden kurtulmasını hızlandırmak. Bu etki geleneklerle, eski bağlarla ve liberallerin etkinliğiyle, küçük burjuvazi üzerinde ekonomik egemenliğiyle, burjuva aydınları, liberal memurlar olarak rolleriyle sürdürülmektedir. Yığınlar *kendi* çıkarlarının ne olduğunu ne denli çabuk kavrarlarsa, liberallerin yığın hareketine beslediği düşmanlığı o denli çabuk kavrayacak, kendilerini liberallerden siyasal olarak o denli çabuk uzaklaştıracak, ve çeşitli demokratik, devrimci örgüt, sendika ve partilere gireceklerdir” (Lenin, c.12, s.180).

Görülüyor ki, liberal burjuvaziye karşı yapıcı tutum”,

Leninizmde olmayan, Lenin'in öğretmediği birşeydir, sahtekarlıktır. Komünistlerin liberal burjuvaziye karşı taktiğinin *birinci* ve temel yönü onu halk sınıflarından *soyutlamaktır*.

Komünistlerin, işçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye karşı taktiğinin *ikinci* yönü, onu ana düşman olan tekelci burjuvazi ve emperyalizmden *tarafsızlaştırmaktır*. Burjuvazinin içindeki en ufak, en anlık çelişkilerden bile yararlanmaya, tekeldışı burjuvazinin ana düşmanla aynı safta durmasını önlemeye çalışmak. Tekeldışı burjuvaziyle yapılacak sınırlı ve geçici uzlaşmaların bir de böyle bir anlamı vardır. (Lenin, c.19, s.304)

Böylece, işçi sınıfının liberal burjuvaziye karşı taktiğinin iki yönünü de görmüş oluyoruz. Birincisi, onu halk sınıflarından soyutlamak. İkincisi, onu ana düşmandan tarafsızlaştırmak. Bunların ikisi de *aynı taktiğin* iki yönüdür.

Özetlemek gerekirse, ekonomik özü emperyalizme, iç ve dış tekellere karşı, siyasal özü finans-kapital gericiliğine, faşizme ve ulusal zulme karşı olan halk sınıflarının cepesinde, İLERİ DEMOKRATİK HALK CEPHESİ'nde liberal burjuvazinin yeri yoktur. Ona uygulanacak siyaset, ana düşmanla halk güçleri arasındaki savaşımda tarafsızlaştırma siyasetidir.

Türkiye devrim hareketinin önündeki yol açıktır. Gözlerimizi devrimci potansiyel taşıyan köylüye, kent emekçisine, Kürt halkına çevirecek, onları işçi sınıfının bayrağı altında birleştirip devrime yürüyeceğiz.

Türkiye'de ekim sonu-kasım başından bu yana dağıtılmakta olan '*Sol*' *Oportünist Fraksiyoncu Akımla*

İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi adlı tarihsiz(!) TKP MK bildirisine doğrudan söylenecek de birkaç şey var.

Önce bu bildirinin 6. maddesini okuyalım.

“(İşçinin Sesi hareketi-İ.S.) sınıfsal bağlılığı, politik güçler arasındaki eylem ve cephe birliğinin karşısına koyuyor. İkincisini tümünden yadsıyor. Orta katmanlarla, ulusal, tekelci olmayan burjuvazi ile eylem ve cephe birliği olasılığını görmüyor. Böylelikle, bağlılık, cephe sorununu daraltıyor, ya da atlıyor”.

Ne kadar kaba bir çarpıtma değil mi? Bu kişiler yıllardır bu işi yapıyorlar, daha bir türlü demagogilerini rafine edemediler, inceltmediler. Genel cephe sorunları yazımızın kapsamına girmediği için birer cümleyle geçeceğiz.

Birincisi, nerede sınıfsal bağlılığı siyasal güçler arasındaki eylem ve cephe birliğinin karşısına koymuşuz? Nerede? Gösteremezseniz, sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz.

İkincisi, siyasal güçler arasındaki eylem ve cephe birliğini tümünden yadsığımızı nereden çıkarıyorsunuz? Gösteremezseniz sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz.

Bu yargıya, “TİP-TSİP-CHP-TKP” tekerlemesine karşı oluşumuzdan varıyorsanız, bu garip bir mantık olur. Evet, biz işçi sınıfının, küçük burjuvazinin pasifist ve parlamentarist temsilcileriyle ve tekeldışı burjuvaziyle cepheleşmesi fikrine karşıyız. Bunun *iki* nedeni var: Bir kez tekeldışı burjuvazi, yapısı gereği, devrimci güçlerin devrim için olan cephesine gelmez. Gelirse de, o, devrimci bir cephe olmaz. Küçük burjuva sosyalistlerine gelince, barışçıl bir dönemde buna karşı olunmayabilirdi (hele ki TİP’in kadrosu TKP’li oportünistlerden daha ciddi ve ilkeli bir

kadrodur). Ya da bugün onlar savaşımı pasifleştirici, yığınları düzene entegre edici tutumlarını bırakırlarsa yine *hiçbir* itirazımız kalmaz.

Sorun şuradadır: Toplumsal düzeyde işçi sınıfının bağlaşıkları bellidir. Ama siyasal düzey toplumsal düzeyin aynadaki izdüşümü gibi belirmez. Oldukça karmaşık ve kendi içinde göreceli bağımsızlığı olan çeşitli süreçler işler. Sorun, siyasal düzeyde bağlaşıklara bakarken (partilere, guruplara, vb.) bunların hangisinin, sınıfsal düzeydeki çıkarları en doğru ve ileri biçimde yansıttığıdır. Türkiye’de devrimci durum yaşanıyor. 1978’de 1000, 1979’da 2000’e yakın kişi öldürüldü. Devrimci durumda, halk sınıflarının çıkarı, öldürücü darbeye hazırlanmakta, savaşmaktadır. Bu nedenle devrimci durumda, savaşabilecek bir programa sahip olan ve *fiilen* savaşan güçlerle bağlaşıklık yolları aranır. Çünkü temsil ettikleri sınıfların çıkarlarını en iyi onlar dile getiriyor demektir. Devrimci durumda, biz, küçük burjuvazinin pasifist siyasal güçleriyle değil, *devrimci siyasal güçleri* ile bağlaşıklık yolları arıyoruz. Türkiye’de küçük burjuvazinin savaşan, hergün ölü veren, devrimci-demokrat temsilcileri vardır. Gözlerimizi onlara çevirelim.

Görülüyor ki, biz “TİP-TSİP-CHP-TKP” tekerlemesine karşı çıkmakla, siyasal güçler arasındaki *her* eylem ve cephe birliğine karşı çıkmış olmuyoruz. Siyasal güçlerin *bu* birliğine karşı çıkmış oluyoruz.

Üçüncüsü, orta katmanlarla eylem ve cephe birliği olasılığını görmediğimizi nereden çıkarıyorsunuz? Gösteremezseniz, sizlere çapsız yalancılar diyeceğiz. Orta katmanlar küçük burjuvazidir. Ve biz küçük burjuvaziyi kazanmayı, onunla bağlaşıklığı devrimin utkusu için temel sorun olarak değerlendiriyoruz.

Dördüncüsü, ulusal, tekelci olmayan burjuvazi ile cephe birliği olasılığı görmediğimize gelince, işte burada doğrusunuz!

Son söz olarak *doğru* söylediğiniz bir başka noktayı da biz ekleyelim:

“ ...TKP ile bazı sosyalist partiler arasında hemen hemen fikir ayrılığı yoktur.” (“Legal Sosyalist Akımlar ve TKP”, *Atılım*, Eylül 1976).

İşçinin Sesi Sayı:115-116, 17 Aralık 1979

KAVGA VE YORUM

İdeolojik Savaşımı Geliştirmeliyiz

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin 2.Kongresinde yaptığı bir konuşmada Plehanof, Lenin'i desteklerken şöyle diyor: "Bana İncil'i verin ve bırakın oradan bir cümle alayım, size göstereceğim ki bunu yazarı asılmalıdır." Tam da bizim oportünistlerimiz için söylenmiş. Yapabildikleri budur, yapabilecekleri de bu olacaktır.

Radyo bağıyor. "Yürükoğlu, anti-TKP olduğunu ilan etti"! Nerede, nasıl? Bir okuyucumuz, biz oportünizme karşı olduğumuz için anti-TKP'yiz, TKP'ye değil, oportünizme karşıyız demiş. Biz de bunu her görüşe yer verdiğimiz açıkça belirttiğimiz mektuplar köşesinde basmışız.

Zaradof'un görüşlerini çarpıtmışız! Neden? Zaradof'un devrimci durumun göstergesi olarak değerlendirdiği toplumsal anarşiyi sokaktaki teröre eşitlemişiz! (*Savaş Yolu*).

Türkiye Kürdistanı iç sömürgeci diyerek, Türkiye proletaryasının ayrı partilerde örgütlenmesini öneriyormuşuz!

Görüldüğü gibi, oportünistlere karşı "ideolojik savaşım" vermek pek kolay değil. Bir oportünist kuyuya taş atmış, bin Leninci zor çıkarmış işi. Ama sürdüreceğiz. Tüm kalpazanlıklarına usanmadan yanıt vereceğiz. Hiç sanılmasın ki, bu kısır bir çekişmedir. Hayır, kesinlikle değil. Bugün Türkiye işçi ve devrim hareketinin önündeki *en*

büyük engel TKP'nin bu oportünist, likidatör yelpazesidir.

Gerici bir iktidar başa gelmiş, tekelci burjuvazinin devrimci durumda niyetleneceği tek yola açılıyor. Ççşit çeşit gerici yasalarla devleti devrimci sınıflara karşı güçlendirmeye çabalıyor. Tam savaşım günü gelmiş, likidatörler Lenincileri “kalkan” olarak kullanıp, yığınların, militanların dikkatini “*iktidarsızlıklarından*” başka yana çekmeye çalışıyorlar. Bu gerici iktidara, azıtan faşist saldırıya karşı ne öneriyorlar? Ne yapacağız, ne yapıyoruz? Militanlara hangi *somut* hedefi gösteriyorlar?

Gösterdikleri somut hedef Lenincilerdir! “Ulusal burjuvazi”nin güvenilir bağlaşıkları için bu şaşkırtıcı değildir. Ankara ‘da örgütlerden “tasfiye” ettikleri Lenincilerin sayısı 150’yi geçti. Bandırma’da örgütlerin kapısına kilit vurdular. İzmir’de açık ideolojik tartışma yerine saldırıyı yeğliyorlar.

Yoldaşlar, TKP içindeki oportünizmle *TKP içinde* hesaplaşma öyle gözüküyor ki uzunca bir süreyi kapsayacaktır. Yurdun dört bir yanından gelen bilgiler, bu hesaplaşmanın giderek kızıştığını gösteriyor. Lenincilerin ilerlemesi, zıplamalar biçiminde, yani belirli bir bölgede büyük bir atılım, sonra yurt çapında kısa bir durulma ve kazanımları kalıcılaştırma, ardından bir başka bölgede yeni bir atılım biçiminde geliyor. Ankara, Gaziantep-Hatay, Balıkesir-Bandırma olaylarıyla noktalanmış gelişim böyle oldu. Şimdi İzmir öne atıldı, Ege ayaklandı. Bunu hiç aralıksız İstanbul’un izleyeceğini söyleyebiliriz. Tüm göstergeler bu yöne işaret ediyor.

Ne var ki yetersizliklerimizi görmeliyiz. Bu sıçramalı ama giderek hızlanan gelişme, büyük ölçüde nesnel koşulların zorlamasıyla gerçekleşiyor. Bundan iki sonuç çıkıyor. Birincisi, Leninci dirilişi çok daha örgütlü, çok daha

disiplinli bir düzeye çıkartma zorunluluğudur. İkincisi, tabanda yıllardır izlenen oportünist tutuma karşı büyük bir birikim vardır ve tepkisini nasıl yorumlayacağını bilemeyen militanları aydınlatma görevi, hâlâ günün ana görevidir. Genel TKP tabanında tartışma yeni başlıyor. Kararlı ve enerjik bir ideolojik savaşla, şimdilik ne yapacağını bilemeyen, hatta oportünistlerin yanında saf tutmuş militanları devrime kazanacağız.

Kişilerle uğraşmayan bir ideolojik savaşım sonucunda yalnızca militan yoldaşlarımızı değil, çeşitli nedenlerle oportünizmin sözcüsü durumuna düşmüş kişileri bile kazanma olanağı vardır. Olur mu, olmaz mı, bu başka birşey. Biz, üstümüze düşeni yapmak zorundayız. Şunu iyi bilmek gerekir ki, bir komünist kolay yetişmiyor. Hatalarla, yanılımlarla, yenilgilerle, uzun yılların işidir bu.

1979 yılına dek TKP’de oportünizmin belirli bir iç dengesi vardı. Parti tarihinden bir iki görüntü ve bol edebiyatla, militanların az yetişkinliği üstünde oynanarak, belirli bir uyum sürdürülebiliyordu. Çeşitli ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmelerin olgunlaştırmasıyla ve Lenincilerin zorlamasıyla, parti içi savaşım 1979 yılında açığa çıktı. Parti içi savaşımın yığınlara götürülmesiyle birlikte, *TKP’deki oportünizmin iç dengesi bir daha düzelmek üzere bozuldu*. Benzetme yerindeyse TKP’de “oportünizmin genel bunalımı” başladı!

Bu olguyu gereğince değerlendirmemiz gerekir. Artık oportünizmin iç dengesi bozulmuştur. Ne yapsalar, ne yana dönseler, kendi bunalımlarını derinleştirmekten başka sonuç alamayacaklardır. Örnekleyelim.

Yıllardır örgütlerde Lenin okutmadılar. Leninciler bunu eleştirince büyük bir ikiyüzlülükle dönüp şimdi

İGD'ye "Lenin okuyalım" diyorlar. Ne kadar güzel! İşaret olsa yol şaşmaz, bilgi olsa söz sapıtmaz demişler. Büyük bir iyiniyetle partilerini ve örgütlerini *İşçinin Sesi* denen "düşman"a karşı savunma psikolojisine girmiş militanlar önce Lenin'de işlerine gelmeyi görmeme, işlerine gelen bir iki cümleyi kağıtlara yazma yoluna gideceklerdir. Ama iş burada kalmayacak. Partimizdeki bunalım herkesi, Marksçı-Leninci klasikleri okuyup öğrenmeye itiyor. Niyet etmiş bir komünist için çok kısa zamanda edinebilecek bir birikimle Lenin'in genel teorisine, Marksizmin devrimci ruhuna ulaştıkça , "düşman"ın kim olduğu çok iyi ortaya çıkacaktır. Oportünizmin bunalımı derinleşecektir.

İkinci bir örnek verelim. Leninciler açık ideolojik savaşa başlayınca, oportünistler önce görmezden geldiler. Sonra " yurt dışında(!) birkaç kişi" dediler. Sonra, "Ankara'da iki kişi", sonra "Ankara'da bir gurup", sonra "Ankara'nın çoğunluğu ama yalnızca orada" dediler. Ardından öteki iller akmaya başlayınca anladılar ki *50 yıl sürdürdükleri "ajan-polis" iğrençlikleriyle* bu kez bir yere varamayacaklardır. Bu kez, çok utangaç biçimde de olsa ideolojik görünen yanıtlar başladı. Rahatsızlığı artırmaktan başka işe varamayınca, Türkiye'deki bir oportünist yöneticinin deyişiyle "ofansif ideolojik savaş"a başlama kararı aldılar. (Burada bile kuyrukçuluklarını gizleyemiyorlar, 'ofansif(!) ideolojik savaş'. İdeolojik tartışma, hele hele savaş 'ofansifden başka nasıl olabilir ki?)

Bu kararlar birlikte, bildiğimiz müthiş ideolojik saldırı başladı. Saldırı ne söz, haçlı seferi. Hepimiz çok korktuk. Tüm Leninciler fare deliklerine kaçtılar. İnanç dengeleri bozulmasın diye kulaklarını tıkadılar, gözlerini yumdular.

Ne yapacağız, ne edeceğiz derken bir de baktık

Partizan kliğinin yöneticileri çıkan yazıları ve yazıları şiddetle eleştiriyorlar, H. Erdal'ı ad vererek eleştiriyorlar, onlann güçlü olduğu İstanbul'da, Eskişehir'de ve bazı başka yerlerde açıktan disiplin ayaklar altına alınıyor(!) ve "İ.Bilen eleştirilmelidir" sözleri ortalıkta dolaşiyor.

O zaman anladık ki, oportünistlerin Lenincilerle ideolojik tartışmaya girişmeleri, onlann bunalımını derinleştirecek ve onları sonunda çökertecek *ana halkadır*. Onlar bir oportünist yelpazeden bir adım öteye değillerdir. Çeşit çeşit küçük burjuva klik var. Tüm "cephe" adına çıkan ideolojik bir yazı, Lenincilerin ateşi altında, kendi farklılaşmalarını derinleştirmekten başka sonuç vermez.

Oportünizmin "yapay denge"si bir daha geri gelmemek üzere bozulmuştur. Yapılacak şey ideolojik savaşı yükseltmek ve oportünistleri KONGRE toplamaya zorlamaktır.

Bazı yoldaşlar "biz Kongre toplayalım" diyorlar. Bu görüş kesinlikle zararlıdır. Biz bölücü değiliz. Kongreye gideceğiz, orada hesaplaşacağız.

Kongreye çağırımlarsa, düzmece bir kongre toplarlarsa vb. sorular (ki hepsi de büyük olasılık taşımaktadır) üstüne, yani ancak yaşayarak göreceğimiz gelişmeler üstüne bugünkü tutumumuz belirlenemez. Yapılacak şey, bugünün savaşım odakları çevresinde seferber olmak ve yarının getirebileceği olasılıklar için de önlemler almaktır.

Bugünün iki birbirinden ayrılmaz hedefi, oportünizmi militanlara ve yığınlara teşhir ve KONGREdir.

Bu iki hedef de ancak *örgütlü* bir savaşımla gerçekleştirilebilir. Bal bal demekle ağız tatlanmaz, savaşımı daha da hızlandırılabilir.

Doğru fikirler, kağıt üstünde çok birşey değildir. İşçi taburları, yığınlar benimsedi mi, önüne geçilmez nesnel bir güç olur.

İşçinin Sesi Sayı:117-118, 2 Ocak 1980

AÇIK MEKTUP^{13 14}

I - KOMÜNİSTLERE AÇIK MEKTUP

Yoldaşlar!

Partimizin oportünistler eliyle itildiği derin bunalım ortamında, suçluların daha iyi seçilebilmesi için bazı gerçekleri açıklamayı görevim sayıyorum. Partimizin güvenliğini titizlikle koruyarak yapacağım bu açıklamaların, TKP'deki Lenincilerin yayın organı gazeteniz *İşçinin Sesi* aracılığıyla yayınlanması en uygunu olacaktır.

Aylardır süren ve giderek yoğunlaşan parti içi tartışmayı hepimiz yakından izliyoruz. Görülüyor ki, oportünistlerin, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini mahkum edebilmek, kadrolarımızı oportünist etki altında tutabilmek için bulabildikleri tek silah "disiplin"dir. *İşçinin Sesi* ve editörü R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'yi Partiye danışmadan yayınladığı için parti disiplinini çiğnemiştir diyorlar. Oysa aşağıda göreceğiniz

¹³ *İşçinin Sesi*'nin introsu: Bu sayımızda Türkiye Komünist Partisi'nden Veli Dursun Yoldaş 'ın elimize geçen *Açık Mektup*'unu yayınlıyoruz.

¹⁴ Gazetenin orijinal nüshasında bu metine ek olarak verilen iki yazı için (Türkiye'de faşizm tehlikesi) ve (Enternasyonalizm ve Yurtseverlik Üzerine) aşağıdaki linki kullanabilirsiniz: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/2025/PDF/RYSIYASAL_YAZILAR_1.KITAP_1976-1978_FINAL.pdf (sayfa 9 ve sayfa 20)

gibi, kendileri tüzüğü ancak işlerine geldiğinde ve işlerine geldiğince işleten, Leninci disiplini yıkıp yerle bir eden “çiftlikçi”lerdir.

R.Yürükoğlu’na yapılan partiye danışmadan yazı - kitap yayınlama suçlaması aynen bana yapılmıştır. Suçlamanın ve ardından attıkları adımın ortaya çıkardığı sonuçlara geçmeden önce olayın kısa bir dökümünü vereceğim.

TKP’de çeşit çeşit ortacı ve oportünist kliklerin birleşerek Lenincilere karşı tüzüğü ve komünist morali ayaklar altına alan saldırısı, *Atılım*’ın Temmuz 1979 sayısında duyurulan “TKP MK Politik Bürosu’nun yöre sekreterleriyle, yığın çalışmaları sorumlularıyla üst düzeyde yaptığı toplantı” da bugünkü düzeyiyle başladı. Bu toplantıya, yöre komitesi sekreteri ve yığın örgütleri sorumlusu olarak bazı MK üyeleri katıldı. Toplantıda tüm saldırı Lenincilere yöneldiği halde, ardından Politik Büro adına yapılan açıklamada, parti içindeki baş tehlikenin “sağ oportünizm” olarak gösterilmesi, oportünistlerin ikiyüzlülüğünün kanıtıdır.

Hiçbir “illegalite” zorunluluğu olmadığı halde ben bu toplantıya bir gün önce, yetkisiz birinin akşamüstü saat 18.30’da açtığı telefonla çağrıldım. “Yarın öğlen burada ol” dendi. Binlerce kilometreyi aşmak kolay olmadığından, toplantıya ancak başladığından bir gün sonra varabildim.

Politik Büro ve Genel Sekreter, bilgi vermek zorunda oldukları halde, bir gün önceki toplantıda neler görüşüldüğü hakkında bilgi vermediler. Israrla reddettiler. Yoldaşlarımdan öğrendiğime göre, yazdığım yazıyı önceden partiye göstermeden yayınladığım için beni disiplin suçu işlemekle eleştirmişler. (Altını çizerek

söyleyeyim, hiçbir ideolojik görüş eleştirilmemiş. Yalnızca “disiplinsizlik” eleştirilmiş). Pek çok yoldaş en az bir hafta önceden toplantı yerine varmış oldukları halde bana bir gün önce haber verilmesinin nedeni böylece açıklanır.

Toplantı yerine vardığımda Genel Sekreter ve bir tutanakçı ile “özel” bir görüşmeye alındım. Genel Sekreter, “disiplinsizlik” suçlamasını, hem de bağıra çağıra yineledi. “Yazını önce Partiye gösterecektin” dedi. “Hadi ötekilere güvenmiyorsun, bana yollasaydın, ben okusaydım” dedi. “Ben seni çok severdim, ama görüyorum ki ötekiler ben öldükten sonra yerime göz dikmiş, sen ölmeden diktin” dedi. Bu son cümle, pek çok yanlış görüşü olduğu halde, devrimci bir kişiliği olduğunu düşündüğümüz Bilen Yoldaşın Leninciler için sonu oldu. Bir komünist bu denli küçülemez. (Genel Sekreter aynı cümlesini daha sonra, “dağdan gelen bağdakini kovmak istiyor” diyerek Parti basınında da yineledi.)

Genel Sekreterin söylediklerine verdiğim yanıt şöyle oldu: “*Birincisi*, disiplinsizlik diye bir eleştiri olamaz. Disiplinsizlik olabilmesi için verilmiş bir kararı, duyurulmuş bir isteği çiğnemek gerekir. Oysa ben yıllardır yazı yazıyorum, kimse bana önceden Partiye göstereceksin demedi. *İkincisi*, ben MK ve MK’ya bağlı ideolojik büro üyesiyim. İdeolojik büronun görevi, partinin tüm sözlü ve yazılı yayınlarını denetlemektir. Bu görevim nedeniyle, yazmam ve öteki tüm yazılanları da denetlemem Parti görevimdir. “Partiye göstermeli” dendiğinde, gösterilecek kişiye dönüp “partiye göstermeliydin” demek mantıksızlıktır. *Üçüncüsü*, çok daha deneyimli bir yoldaş olmanız nedeniyle yazıyı size okutmam insani açıdan kabul edilebilir, yararlı da olabilir. Ama hiçbir tüzüksel yanı

yoktur. Bunlar benim görüşlerimdir. Yazılarımı göstermem gerektiğini ilk kez duyuyorum. Eğer Politik Büro bu yönde bir karar alır ve bana duyurursa, her açıdan kesinlikle yanlış bulduğum halde Merkez Komitesi'nde görüşülene dek, karara uyarım. Bundan sonra yazdıklarımı yollarım. Ama bilmediğim bir şeyden dolayı disiplinsizlikle suçlanamam.”

Genel Sekreter söylediklerimi dikkate almadı. Uzun bir süre aynı şeyleri, yine bağıra çağıra yineledi. (Altını çizerek söyleyeyim, hiçbir ideolojik eleştiri getirmedi. Yalnızca “disiplinsizliği” eleştirdi). Bu denli temelsiz bir suçlamayı, dediklerinize uymayacağım demediğim halde bu denli ısrarla yinelemesi, amacın başka olduğunu gösterir. Buna işaret ederek sorunun disiplinsizlik olmadığını, görüş ayrılığı olduğunu, asıl bunu tartışmak gerektiğini, tartışma yerinin de toplantı olduğunu söyledim. “Dün benim yokluğumda beni eleştirmişsiniz. Şimdi ise yoldaşlar bahçede geziniyorlar. Onlar da MK üyesidir. Toplanalım, yoldaşça partimizin iyiliği için görüşelim”. “Hayır, bana nasıl yöneteceğimi öğretme, burayı tartışma kulübüne çevirtmem.”

Bu tutum “çiftlikçi” anlayışın en somut örneğidir.

Pek çok MK üyesinin varlığı ve boş gezinmesi ortamında, organında yoldaşça görüşme engelleniyor. Nedeni, kendi kofluğunu iyi bilmektir. Lenincilerin sesini yıllardır, organlarda bile tıka, sonra *İşçinin Sesi* sorunları halkın hakemliğine sununca o da disiplinsizlik olsun, “tartışma örgütlü olur” olsun. Bu çiftlikçi tutum, işçi sınıfına karşı işlenen en büyük bir suçtur. Bugünkü ortamın suçlusu bu tutumdur. Değil hücrelerde, örgütlerde, Merkez Komitesi'nde bile tartışmayı engelleyen tutumdur.

Bu “özel” görüşmenin sonuna doğru Genel Sekreter,

ideolojik–siyasal sorunların, hem de organında, MK üyeleri arasındaki toplantıda görüşülmesini reddetmekle çok yanlış bir çizgiye düştüğünü fark etti. Hem durumu kurtarmak, hem de bu kez bizleri açmaza düşürmek için şöyle bir şantaj ileri sürdü: “O konuları da tartışabiliriz, ama önce sen disiplinsizlik yaptığını kabul etmelisin.” TKP’deki ideolojik–siyasal sorunların yetkili kurullarda yoldaşça görüşülmesi için Leninciler yıllarca çok uğraştılar. Çok çeşitli haksızlıkları sineye çektiler. Ne var ki, sorunların görüşülebilmesi için, işlenmemiş bir suçu kabullenmek herhalde kimsenin bizden isteyebileceği bir şey olamaz.

Genel Sekreterle “özel” görüşme böylece sonuçsuz olarak bitti. Yalnız, tutanakçı yoldaş oldukça yoruldu.

O gün, Politik Büro’nun çeşitli yoldaşlarla yaptığı tekli görüşmelerle geçti.

Ertesi sabah sıra benim Politik Büro ile tekli görüşmeme geldi. (Yapacağım konuşmayı gecedен hazırlamış ve bir kopyasını tutanakçı alır düşüncesiyle iki kopya olarak yazmıştım. Nedense istemediler, iki kopya da bende kaldı.) Odanın düzenlenişi bile bilinçaltını açığa vuruyordu. Politik Büro üyeleri yarım ay biçiminde oturmuşlar, yarım ayın açık ağzına tek bir boş iskemle koymuşlardı. Oraya “sanık” oturacaktı.

Bu toplantının en dikkat çekici yönü, Politik Büro üyelerinden hiçbirinin, bir iki sözle araya girmek dışında, söz alıp konuşmamalarıdır. Yalnız ve hep Genel Sekreter konuştu. Ya öyle bir karar alınmıştı, ya da yoldaşlar sorumluluğun sonradan üstlerinde kalmasını istemiyorlardı. Ne olursa olsun, bu toplantının da gerçek yoldaşça bir görüşme yeri olamayacağı açıktı. Hem davacı, hem savcı, hem yargıç olarak çoktan karar vermişlerdi.

Genel Sekreter, dünkü görüşlerini (hep disiplin üstüne) önce dünden daha yumuşak, giderek çok daha hırçın biçimde yineledi. Sonra benim bir diyeceğim olup olmadığını sordular. Cebimden çıkarıp “savunmamı” okudum. Bu iş, sizin bu cümleyi okumanız gibi kolay olmadı. Her cümle Genel Sekreterin itirazları, bağırımları arasında ilerledi. Bir noktada oldukça sert uyarı gereği doğdu.

Konuşmamı bitirince, “peki sen çık, biz sana kararı bildiririz” dendi. Aradan bir saat geçti, geçmedi yine çağırıldılar. Politik Büro’nun kararını ve gerekçesini okudular. Yazılı bir kopyasını vermediler. Karar olarak, Politik Büro kararıyla(!) Veli Dursun MK üyeliğinden çıkarılıyordu. Parti üyeliği sürüyordu. Gereğe olarak, “disiplinsizlik”, Parti politikasını çarpıtmak, Genel Sekreterin görüşlerini çarpıtmak, faşizme karşı savaşı küçümsemek, cephe sorununu atlamak, “can güvenliği komiteleri”nin anlamını çarpıtmak, uluslararası komünist harekette birliğe hizmet etmeyen bir tutum almak suçları sıralanıyordu.

Kararı okuyana dek, hiçbir biçimde ideolojik bir eleştiri getirmediler, çeşit çeşit fantezilerle yalnızca “disiplinsizliği” eleştirdiler. MK üyesini, katılmadığı toplantıda eleştirdiler, katılabileceği zaman kasıtlı olarak toplanmadılar. Ne “özel” toplantıda, ne son Politik Büro toplantısında disiplin dışında söz etmediler. Sonra, Politik Büro’nun yetkisini aşarak MK’dan üye çıkarmaya kalktıklarında okudukları gerekçede ideolojik suçlamalar yer aldı. Bu tutumun adı komünistlik değil, Bizansçılıktır.

Karar ve gerekçe okunduktan sonra “söyleyeceğin son bir şey var mı” diye sordular. Yıkılmış bir konuşma bekliyorlardı. Gizliden bir öç alma duygusuyla bakıyorlardı.

Bu yoldaşlar hiç bir zaman Lenincileri anlayamadılar. Yıkılmak ne söz, yaptıkları Bizans oyunu ile kuşkularımızı, tereddütlerimizi dağıtmışlar, bizleri tam olarak aydınlatmışlardı: “Sizlere başarılar dilerim”.

“TKP MK Politik Bürosu’nun yöre sekreterleriyle, yığın çalışmaları sorumlularıyla yaptığı toplantı” böyle geçti. Politik Büro’nun çağırdığı bu toplantıya gelişte bana, çalıştığım yöreden yetkili üç yoldaş eşlik etmişti. Bu yoldaşlardan biri bulunduğum yörenin Parti Komitesi sekreteri, biri Parti Komitesi üyesi ve komiteye bağlı basın-yayın bürosu sekreteri, biri de parti komitesi aday üyesi idi. Bu yoldaşlar partideki son gelişmeler hakkında bilgi almak ve yöneticisi oldukları parti örgütünün (ki TKP’nin en güçlü örgütlerinden biridir) görüşlerini duyurmak amacıyla gelmişlerdi. Toplantının sonunu bir başka yerde, S. Üstüngel’in *Savaş Yolu*’na yazdığı “İki Kuşak” adlı önsözde sözünü ettiği “ırmak kıyısında” bekliyorlardı.

Bizim görüşmemiz bitince, Genel Sekreter bir otomobille toplantı yerinden ayrıldı. Yarım saat sonra benim de ayrılacağımı duyurdular. Ben de bir başka otomobille ayrıldım, yoldaşlarımın beklediği yere gittim. Yolda birinci otomobilden daha hızlı gitmiş olacağız ki, bir rastlantı olarak “ırmak kenarı”na Genel Sekreterle aynı anda geldik. Aynı yere gittiğimize göre tek otomobille gidebilirdik. Onlar görüşeceklerse başka bir yerde bekleyebilirdim. Öyle değil. Genel Sekreter, yoldaşlarım benim yüzümü görmeden onlarla konuşmayı istemiş. Geçmiş yıllarda ona duyduğumuz derin sevgiyi sömürmek, böylece yapabilirse Leninciler arasında çatlak yaratmak istemiş. Küçük oyunlar.

Neyse, biraz da durumu romantize edeyim. Veli

Dursun'u MK'dan çıkarma kararı 1973 atılımının 6.yıldönümünde alınmıştır. Bu rastlantı 6 yıllık dönemin bitişini, yeni bir dönemin başlangıcını simgeler.

İkinci rastlantı, S.Üstüngel'in *Savaş Yolu*'ndaki "İki Kuşak" önsözüyle ilgilidir. S.Üstüngel Eylül 1974'de yazdığı bu önsözde şöyle diyor:

"Bir ırmak kıyısı. Sakarya değil. Irmaklar çok dünyada... Sulara dalıyor gözlerim. Irmak uyukluyor gibi. Kuğular beşikte sallanır gibi... Oturmuşuz yan yana. Kenetlenmişiz iki kuşak birbirimize. Konuşuyoruz, söz ediyoruz Partinin dününden, geçmişinden, bugününden... Söz sözü açıyor. Sular ne yana akıyor? Çağrışımlar kopuyor zincirlerinden kafamın içinde. Bizim delikanlıların hepsi sarkık bıyıklı... Şu levent boylusu, Geyve boğazında, ağır makinelikle koldan ateş eden Süleyman yoldaşın nesi? ... Ya yumuk yumuk oturan, baştan ayağa kulak kesilen, bal gözlü kadın yoldaş, Haymana bataklıklarındaki savaşlarda yaralıları sırtında taşıyan Zekiye yoldaştan başkası mı? ...

"Gün ağarıyor. Kalktık yerimizden. Yolcu yolunda gerekti. İşler bekliyor hepimizi. Kucaklaştık. Ayrıldık, yeniden buluşmak için... Irmak serin. Dört yoldaş yürüyor ırmak boyunca..."

Aradan yıllar geçmiş. Irmak aynı ırmak. Hava değişik. Gökte kapkara bulutlar. Toz fırtınasından göz gözük görmüyor. Yağmur bastırıyor. Yine beş kişi buluşmuş. Başka çeşit bu kez. Dört genç yoldaşın biri oportünistler safında yer tutmuş. Yerini aday üye yoldaş almış. Önsözün yazarı ve öteki üç yoldaş aynı. Kesik kesik birkaç söz. Belli ki düşünceler başka başka yerlere çekiyor. Bir dostluk hikayesi, aynı kişilerle, başladığı yerde bitiyor... Kalktık

yerimizden. Yolcu yolunda gerekti. İşler bekliyor hepimizi. Kucaklaşmadan ayrıldık. Kongrede buluşmaya. Daldık fırtınanın içine... Irmak serin. Dört yoldaş yürüyor ırmak boyunca.

POLİTİK BÜRO’NUN KARARI TÜZÜĞE TERSTİR, GEÇERSİZDİR

Davranışlarım, a) alınmış bir kararın uygulanışını zedelememiş, b) partinin hareket birliğini bozmamış, c) yerel parti örgütünün parasal olanaklarını partiden sakınma yönünde olmamıştır. Tam tersine, tüzüğümüzün 36. maddesini kılı kılına izlemiştir. Tüzüğümüzün 36. maddesi, “her Merkez Komitesi üyesi kolektif sorumluluktan başka partinin önünde duran sorunları çözerken, kendi görevini yaparken, özel sorumluluk da taşır. MK, kolektif ve kişisel sorumluluğu bağdaştırır” diyor.

Bu nedenle, Politik Büro’nun aldığı “çıkartma” kararı öz açısından, tüzüğe ve daha önemlisi, Leninci disiplin anlayışına terstir.

Tüzüğümüzde bir MK üyesinin MK’dan nasıl çıkartılacağı açıkça belirtilmemiştir. Ne var ki, Politik Büro’nun bu işi yapamayacağı çok açıktır.

Tüzüğümüzün 33. maddesi “Merkez Komitesi, iki kongre arasında, partinin en yüksek yönetim organıdır” diyerek, bir MK üyesini kongre dışında ancak MK’nın kendisinin çıkarabileceğini dolaylı olarak belirlemiştir.

Politik Büro, kendi üstünde bir organ olan ve kendisini seçen ve denetleyen Merkez Komitesi’nden bir üyeyi görevinden çıkartamaz. Politik Büro’nun, MK’dan üye çıkartma yetkisi yoktur. Bu konuda tüzüğün 33, 34, 35, 36, 37. maddeleri hiçbir yoruma gerek bırakmayacak denli

açıktır. Politik Büro hırsdan gözü kararmış biçimde, Veli Dursun’u MK üyeliğinden çıkartmakla(!) tüzüğümüzü açıkça çiğnemiş, *disiplin suçu işlemiştir*. Bu tutumun hesabını kongrede vermek zorundadır.

Tüzüğümüzün 45.maddesi, “disiplin cezası, cezalandırılanın yüzüne karşı, parti toplantısında verilir. Ceza verilen toplantıya gelmez yahut gizlilik nedeniyle hazır bulunması istenmezse, karar, yokken de alınır” der (abç).

Tüzüğün 42. maddesi de, disiplin cezası verilirken, “yanlışları ve nedenlerini ortaya koymak” der.

Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde, MK üyeliğinden çıkarma kararının ve o da çok özel durumlarda olmak üzere, MK tarafından, sözü edilen yoldaşın da katılacağı ve sorunun tartışılacağı bir MK toplantısında verilebileceği açıktır. “Gizlilik nedeni” dışında.

Politik Büro, sorunun, benim de katılacağım bir MK toplantısında görüşülmesini ısrarla engellemiştir. “Gizlilik” kısıtlaması geçerli olmadığı halde (çünkü ben de oradaydım ve yoldaşların tümünü zaten öncelerden tanıyordum) ve defalarca hatırlattığım halde ısrarla engellemiştir. Politik Büro, bu davranışıyla da tüzüğü çiğnemiştir.

Yukarıda okuduğunuz ikinci ve üçüncü maddeler nedeniyle, Politik Büro’nun aldığı karar, biçim açısından da tüzüğe ve komünist disiplin anlayışına, parti işleyişine terstir.

Dahası da var. Bu kararın ardından gelen aylarda Genel Sekreter, pek çok kardeş komünist partisine yazdığı mektupta benim ve yoldaşlarımın Parti’den atıldığımızı duyurdu. Türkiye’de de bu söylendi.

Böyle bir karar alındıysa, ilgili kişilere, örgütlere bildirilmesi tüzük gereği uymaları gereken bir zorunluluktur. Oysa ne bana, ne attıklarını söyledikleri örgüte bu konuda bir duyuru yapmamışlardır.

Böyle bir karar alındıysa, kim, nasıl alabilir? Alındıysa duyurulmayışı bir yana, alınması başlı başına tüzük–disiplin suçudur.

Tüzüğün 45.maddesi, “Merkez komitesi üyesini veya aday üyesini partiden geçici veya büsbütün çıkarma kararı, ancak Merkez Komitesi’nin üçte iki oy çoğunluğuyla alınırsa geçerlidir. Merkez Komitesi bu kararı kongreye bildirir. Disiplin cezası, cezalandırılanın yüzüne karşı, parti toplantısında verilir” der.

Dolayısıyla, partiden çıkartma kararının geçerli olabilmesi için bu kararın 1) benim de katılacağım bir MK toplantısında alınması, 2) üçte iki çoğunlukla alınması gerekir. Oysa o toplantıdan bu yana, benim katıldığım, ya da katılmadığım MK toplantısı yapılmamıştır.

Diyelim ki, Politik Büro, ben o toplantıdan ayrıldıktan sonra bahçede gezinen MK üyelerini topladı ve orada bulunan yoldaşlar Politik Büro’nun MK üyeliğinden çıkartma kararını onayladılar. Yine geçersizdir, yine tüzüğe aykırıdır:

1. O toplantı bir MK toplantısı değildi. *Atılım*’da da öyle duyurulmadı. MK üyelerinin bir kısmının bulunduğu bir Politik Büro ile görüşme toplantısıydı.

2. Benim katılmadığım bir MK toplantısı bu konuda karar alamaz.

Tüm bu söylediklerim oportünistlerin ne denli büyük bir disiplin suçu işlediklerinin kanıtıdır. Aldıkları karar geçersizdir. Klikçi bir davranıştır. Ama bir an için hepsini

unutun, deyin ki, her şey yöntemince işlemiştir. Bu varsayımla bile, bu kararın kongreye sunulması ve orada görüşülmesi, tüzüğümüzün 45. maddesi uyarınca bir zorunluluktur. Ortada hiçbir “gizlilik” engeli olmadığına göre, benim de kongreye katılarak kararın düzeltilmesi yolunda kendimi savunmama olanak tanınması, yine tüzük gereği, uymaları gereken bir zorunluluktur.

Son bir nokta. Toplanacak ilk kongrede tüzüğün 45. maddesindeki, MK üyesinin MK kararıyla çıkartılması bölümü düzeltilmelidir. Düzeltilmediği sürece uymak zorunda olsak da (ki uyduğumuz yukarıdaki maddelerden bellidir) bilelim ki bu bölüm demokratik merkezîyetçiliğe terstir. Oportünistler bize yanıt verme çabası içinde dillerinden düşürmedikleri bir konu RKP(B)'nin 10. kongresidir. Derler ki, parti disiplini konusu bu kongre ile son biçimini almıştır. İşte bu kongrede Lenin, kongre dışında MK'dan üye çıkarılamayacağını, çok özel durumlarda uygulanmak ve ilke durumuna yükseltmemek üzere MK'nın, MK aday üyelerinin ve denetim kurulu üyelerinin eşit oyla yapacakları toplantıyla MK'dan üye çıkarılabileceğini söylemiştir. Şöyle demiştir: “Hiçbir demokrasi ya da merkezîyetçilik, bir Kongre'de seçilmiş olan Merkez Komitesi'nin kendi üyelerini üyelikten çıkarma hakkına sahip olmasını haklı gösteremez.”¹⁵

Görüldüğü gibi, bizim tüzüğümüz RKP(B)'nin 10. kongresinde demokratik merkezîyetçiliğe aykırılığı açıkça söylenen, ancak çok özel durumlarda başvurulması

¹⁵ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c. 32, s. 258.

gereken bir tedbir olarak konan ve Lenin'in kongre metinleri arasında yayınlanmasını istemediği 7. maddeyi sürekli tüzük maddesi yapmıştır. Yalnızca bu, onların örgütten nasıl korktuklarını, yönetimi ellerinden gitmesin diye ne sinsi yollara saptıklarını kanıtlar. Aslında MK'nın, MK'dan üye çıkarma yetkisi yoktur. Bu yetki kongrenindir.

Oportünistler demokratik merkezîyetçiliğin, Leninci parti disiplininin ana düşmanıdır.

EN KISA ZAMANDA 5. KONGRE TOPLANMALIDIR

Türkiye Komünist Partisi kuruluşundan bu yana, çok kısa aralıklar dışında, gerçek bir parti olarak çalışmamıştır. Bunun nedenlerini burada tartışacak değiliz. Yalnız, ortaya çıkan kaçınılmaz bir sonuca dikkatinizi çekmek gerekir. Türkiye Komünist Partisi, uzun tarihsel dönemler gerçek bir parti yaşamı görmediği için, *gerçek bir demokratik merkezîyetçilik de yaşamamıştır*. Ne gerçek bir parti içi demokrasi, ne gerçek proleter disiplini yaşamamıştır. Partinin 4. Kongresi 1932 yılında, tam 48 yıl önce yapılmıştır. Kırk sekiz yıldır partiyi yönetenler, örgütünün seçtiği yöneticiler değildir.

Bu durumun bir başka partide benzerine rastlanır mı bilmiyoruz. Duymadık. Herhalde rastlanamaz.

Kırksekiz yıl kongre toplamamış bir partide burjuva ahlakının zehirli mantarlarının yeşermesi kaçınılmazdır. Kongre toplamak bu zehirli mantarların yeşermesini önlemez ama toplamamak kaçınılmaz yapar. Kırksekiz yıl kongre toplamamış bir parti savaşılamaz. Kirli çamaşırlarını halkın önünde yıkamayan, yaptıklarının hesabını işçi sınıfına vermeyen bir parti ve yönetim kadrosu gerçek liderlik yapamaz. Bu yanlışın düzeltilme zamanı çoktan

gelmiş geçmiştir.

Bu yanlış bugün zaman geçirmeden düzeltmemizi zorlayan bir başka gelişme de partimizde ortaya çıkan Bolşevik–Menşevik kavgasıdır. Sorunlarımızı, gerçek bir kongre toplayarak çözümlersek, partimizin bölünmesi tehlikesiyle karşı karşıyayız. Olursa, bu öyle bir bölünme olacaktır ki, giderek derinleşecek ve Türkiye komünist hareketini sonuna dek etkileyecektir.

Oportünistler “benden sonra tufan” anlayışıyla bugün partiye egemen olabilmek için bilerek bu yola gidiyorlar, yarını tehlikeye atıyorlar. Partimiz, 48 yıllık bir aradan sonra, demokratik merkezizetçiliğe dönmeli ve 5.Kongre en kısa zamanda toplanmalıdır.

Tüzüğümüzün 39. maddesi kongre toplanması konusunda şu saptamaları yapmıştır:

“Komünist Partisinin en yüksek organı Genel Kongresi’dir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir, partinin olağan kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik zorlukları yüzünden engel çıkarsa, Kongreyi erteler veya öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6 ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi’nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluluk olursa, Merkez Komitesi militan kadrodan aday gösterebilir.”

Bu maddeden çıkan sonuçları tek tek ele alalım:

Partinin kongresi her dört yılda bir toplanmalıdır.
“Çetin gizlilik koşulları” yüzünden bu süre altı yıla çıkabilir.
Ama 48 yıl olamaz.

1973 atılımından bu yana, yani tüzüğün teorik olarak işlemeye başlamasından bu yana yedi yıl geçmiştir. Demek ki, bu tüzüğü yazan ve uygulamaya sokan yoldaşların ölçüsüyle de zaman aşmıştır.

Altı yıllık süre geçerse il komiteleri kongrenin toplanmasını Merkez Komitesi'nden isteyebilirler. Bildiğimiz kadarıyla, kongre toplanması isteğiyle MK'ye başvuran il komiteleri bir değil, iki değildir. Merkez Komitesi bu açıdan da, harekete geçmek zorundadır.

İl komitelerinin çağrısı ardından altı ay içinde kongre toplanmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Bu, oportünistlerin merkeziyetçiliği nasıl kendi amaçları yönünde çarpıttıklarını gösteren çok önemli bir noktadır. Oportünistler, il komitelerinin gizlilik koşullarına uyarak kendi aralarında kuracakları ilişkilere şiddetle karşı çıkmışlar, bugüne dek engel olmuşlardır. Böyle bir girişimi disiplini bozmak olarak yorumlamışlardır. Her komiteyi tek tek kendilerine bağlamışlardır. Bu tutum, örgütten korkularının kanıtıdır.

İl komitelerinin kendi aralarında gizliliği bozmadan kuracakları ilişki, parti çalışmasında çok önemli bir yer tutar. Örneğin tüzük, "il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongre çağırır" diyor. Bu komiteler birbirleriyle ilişki içinde olmazlarsa, isteklerini yalnız MK'ya bildirir ve başka yetkili organlara duyurmazlarsa ve de MK kongre yanlısı değilse ne olur? İl komitelerinin üçte ikisi değil, yüzde yüzü kongre istese, birbirlerinden habersizlerse, gerekli oranı doldurduklarını nereden bilecekler? Demek ki, sıkı ilişki içinde çalışmaları gereklidir.

Sonra, diyelim altı aylık süre doldu, kongreyi komiteler toplayacak. Nasıl toplayacak, nerede toplayacak,

delegeler nasıl seçilecek, güvenlik nasıl sağlanacak? Tüm bu soruların yanıtları da, il komitelerinin birbirlerinden haberli çalışmaları gerektiğini gösterir.

Kongre delegeleri, il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluluk olursa, MK militan kadrodan aday gösterebilir. Ama yine de il komiteleri kendileri seçerler. MK'nın delege adaylarını seçmek zorunluluğu yoktur. (Eğer MK örgütün güvenini kazanmış bir MK ise, tabii ki onun adayları seçilir.)

Tüzüğümüzün 39.maddesinin bugün bize yüklediği görevleri özetlersek, hem moral, hem tüzük açısından en kısa zamanda kongre toplanmalıdır. Tüzüğün saydığı süreler çoktan dolmuştur. Partimizin içine düştüğü bunalımdan yoldaşça tartışma yoluyla daha da güçlenerek çıkmasını isteyen her komünist, her il komitesi an geçirmeden kongre toplanması isteğiyle MK'ya başvurmalıdır. Bugün bu çağrışı yapmış olan önemli sayıda il komitesi vardır. Daha da önemlisi, bu örgütler, partimizin en kilit örgütleridir. Parti içinde tuttıkları yer, örgüt sayısından bin kat daha büyüktür. İl komiteleri, kongre için MK'ya başvurmanın yanında, gizliliği bozmamak koşuluyla birbirleriyle de ilişkiye geçmeli ve isteklerinin peşini kovalamalıdır. Bu arada, kongreye gidecek delegeleri kendilerinin seçeceklerini de unutmamalıdır.

Yoldaşlar,

Türkiye'deki devrimci durum, parti yönetiminin bu durumun gereklerini yerine getirmede yetersiz kalmasından dolayı parti içine yansımıştır. Partimizdeki krizin baş sorumluları, tüzüğü işletmeyen, tüzüğü açıkça çiğneyen oportünist yönetim bağlaşığdır. *Politik Bürodur.*

Lenin, parti üyelerinin ve işçi sınıfının önünde açık

tartışmadan yanadır. Lenin'e göre, parti merkez organı bu doğrultuda bir platform olmalıdır. Oysa TKP MK Politik Bürosu, bırakın işçi sınıfı önünde tartışmayı, bırakın hatta parti içinde tartışmayı, MK'da bile sorunların tartışılmasından şiddetle kaçınmıştır. *Atılım*'ı özel mülkiyeti gibi kullanmıştır. Organları çalıştırmamıştır.

Tüzüğümüzün 3.maddesi "olayları hiç kimsenin ters göstermesine yol vermemek" diye temel bir görev koyuyor. Okuduğunuz açıklamayı, bu görevi yerine getirmek için ve Leninizm'e bağlı militanları düşünerek yaptım. Bu yoldaşların çoğunluğu, Leninci görüşlere katılıyorlar ama gelişmelerin öncesini bilmediklerinden, "bu sorunları parti içinde, organlarında tartışsaydık" diyorlar. Yaptığım açıklama, yıllardır Lenincilere yapılan burjuvaca haksızlıkların küçük bir örneğidir. Ama Lenincilerin uzun yıllar (ve hâlâ) ne denli sabırlı, disiplinli, yapıcı davrandıklarını kanıtlar. Karşımızdakilerin ne denli komplocu olduklarını açıklar. Leninciler yığınlar önünde açık tartışma yolunu, yıllar yılı organları, kanalları işletmek için verdikleri savaşımın sonuçsuzluğu karşısında seçtiler.

Yoldaşlar! Militan Yoldaşlar! Oportünist-ortacı Politik Büro sorunların ideolojik düzeyde tartışılmasını önlemek için şimdi de sizleri partili, Leninci yoldaşlarımızın üstüne salmaya çalışıyor. Böylece hırsların, kızgınlıkların ve sonucunda kamplaşmanın dorukta durmasını sağlayarak ideolojik hesaplaşmayı unutturmak istiyor. Bu oyuna gelmeyin. Uzun yıllar bu hareketin yükünü omuzlarında onurla taşımış yoldaşlarımıza düşman gözüyle bakmayın. Onlar size o gözle bakmıyorlar. Onlar size yoldaş diyorlar. Onlar da TKP'nin ta kendisidirler.

Komünistler! TKP'nin Leninci birliği önündeki engel,

küçük bir oportünist guruptur. Tüzüğü işletmeyerek, tüzüğü çiğneyerek yönetimi elinde tutan Politik Büro'dur. Bu engeli aşmak zorundayız. El birliğiyle aşacağız.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın Leninizm!

II - VELİ DURSUN YOLDAŞ'IN TKP MK POLİTİK BÜROSU ÖNÜNDE YAPTIĞI "SAVUNMA"

Yoldaşlar,

Bizlere yöneltilen eleştirilerden ve böyle bir toplantıdan haberim yoktu. Son dakikada çağrıldım ve hazırlıksız geldim.

Yokluğumda yapılan toplantıda bir Politik Büro Raporu okunmuş ve bana eleştiri yöneltilmiş. Bana ne bu rapor okutuldu, ne de eleştiriler hakkında bilgi verildi. Önce bu tutumu eleştirmeliyim.

Genel Sekreter yoldaşla dünkü görüşmemizde ve Politik Büro ile olan bu toplantıda bana, aşırı hırçın biçimde bir suçlama yöneltiliyor: Disiplinsizlik. Hırçınlıklara önem vermeyiz, işin özü üstünde duracağım. Konuşmamı üç bölüm altında toplayacağım: 1) Disiplin konusu, 2) ... (ikinci bölüm, konspirasyon nedeniyle açıklanamaz), 3) Parti'deki tıkanıklık.

DİSİPLİN KONUSU

Yoldaşlar, bir davranışın disiplinsizlik sayılabilmesi için, alınmış bir kararı, yerleşmiş bir uygulamayı ya da tüzüğü çiğnemiş olması gerekir. Bana yönelttiğiniz suçlama bunlardan hangisine giriyor? Diyorsunuz ki, "yazdığını önce Partiye göstermeliydin". Merkez Komite toplantıları yapılmadığına, yapılsa bile çok uzun

aralıklı olacağına göre; ideolojik büro üyesi olduğuma ve dolayısıyla “Partiye göstermeliydin” den kastınız “bu büroya göstermeliydin” olamayacağına göre, gösterilecek yerden kastınız Politik Büro’dur. Öyleyse sorayım, yazılan yazıların önce Politik Büro’ya gösterilmesi gerektiği hakkında bir karar var mıdır? Yoktur. Böyle bir karar olmasa da, bu yolda yürüyen bir uygulama var mıdır? Yoktur. Peki, tüzüğün hangi maddesinde böyle bir görüş vardır? Hiçbir maddesinde yoktur.

Bunların tümünü bir yana bırakalım. Eğer bana daha önceden, “yazdıklarını önce Politik Büro okuyacaktır” deseydiniz, bugün böyle bir suçlamayla gelmeye hiç olmazsa moral açıdan bir hakkınız olabilirdi.

Gördüğünüz gibi, disiplinsizlik suçlaması temelsiz, mantıksız bir suçlamadır. Somut durumunuz hakkında söyleyeceklerim bu kadardır.

Somut durum yanında, disiplin konusuna asıl genel teorik kapsamı içinde değinmek istiyorum. Böylece, hiç olmazsa, buradan çıktıktan sonra izleyeceğim yolu anlayabilirsiniz.

Parti disiplininin özünde ideolojik disiplin yatar. En başta ideolojik disiplin gelir. İdeolojik disiplinin olmadığı yerde, gerçek anlamda örgüt disiplini de olamaz. Böyle durumlarda disiplin, bürokratik disipline dönüşür.

Disiplin, yanlışların düzeltilme mekanizmasını, tüm parti üyeleri arasında açık tartışmayı önlemez. Tersine, Leninci disiplin, yanlışların yolunca yordamınca düzeltilme mekanizmasını korur, tüm parti üyeleri arasında açık tartışmayı Partiye zarar değil, yarar getirecek biçimde güvenlik altına alır. Bürokratik disiplin ise, sorunların

yoldaşça tartışılmasını önler, Partinin gelişme yollarını tıkar.

Komünist Partisi, hiziplerin, fraksiyonların yer almadığı bir örgüttür. Sorunların tartışılmadığı ya da fikir kulübü gibi tartışıldığı yerde fraksiyonların oluşması kaçınılmazdır. Bu nedenle, liberalizm de, bürokratik disiplin de, parti içinde fraksiyon yaratmanın en kestirme yoludur. Leninci disiplin, bu iki yanılaşa da düşmeden ideolojik birliğin kurulmasını sağladığı için Komünist Partisinde hizipler, fraksiyonlar olmaz.

Memurlaşmak, donmak, çürümek istemiyorsak, Türkiye Komünist Partisi, kararların uygulanışında, yani eylem birliğinde katı merkezizetçi, fikirlerin oluşma sürecinde olabildiğince demokratik olmalıdır.

Bir partili 1) alınmış bir kararın uygulanışını zedelerse, 2) partinin eylemindeki birliği bozarsa, 3) yerel parti örgütünün parasal olanaklarını partiden sakınırsa, disiplin suçu işlemiş olur. Yoksa herhangi bir ideolojik ya da siyasal konuda görüşlerini halka açıkladığı için disiplini bozuk olamaz.

Söylediklerim Lenin'in anlayışdır. Örnekleyeyim. Galiba 3. Kongre sonrasında Menşevik ler şöyle bir kural getiriyorlar: Bir parti üyesi, tüzük ve programa uygun olmak koşuluyla görüşlerini parti içinde savunabilir. Parti dışında ise, parti yönetimiyle çelişen görüş belirtemez... Bu Menşevik görüşü Lenin bürokratik anlayış olarak eleştiriyor ve şu görüşü getiriyor: Bir parti üyesi hem parti içinde, hem halka açık toplantılarda görüşlerini, yönetimin görüşleriyle çelişse çelişmese açıklayabilir. Öte yanda bir partili, eylemi ve alınmış bir kararı zedeleyecek, engelleyecek yönde fikirlerini ne parti dışında, ne de içinde öne süremez.

Lenin bu düşüncesini, şu dönemde, bu dönemde değil, tüm yaşamı boyunca uygulamıştır. Tersine davransaydı, 45 cilt yerine belki bir broşür yazabilirdi.

Benim disiplin anlayışım budur. Yazdığım yazı, partinin eylem birliğini, eylem için aldığı kararları bozmuyor. Tersine, daha fikir yürütülmemiş konularda görüşler getiriyor. Bu görüşler yanlışsa, doğrular konur. Partimiz böyle ilerler. Biçim yönünde bir takım haksız ve yersiz eleştiriler getirilirken, öze değin ciddi bir eleştiri yöneltmezse, ya da doğru olan yönleri gösterilmezse, bu tutum partinin önünü tıkar. Yazılanların içeriğini tartışmak yerine, “disiplinsizlik” suçlaması getirilirse, bu tutum partinin önünü tıkar. Kaldı ki, yazmak bir yana, partimizin tüm basınıni denetlemek benim görevimdir. (... ..)

Şunu da söyleyeyim. Biraz siyasal deneyimi olan kişi, bugün koparılan “disiplinsizlik” fırtınasının altında gerçekte fikirlere, öze karşılığın yattığını görür. Herkes ve herşey ortadadır. En ciddi sağ yanılığlar içinde olanlar, beni “disiplinsizlik”le en çok suçlayanlardır. Partiyi ilerletmek istiyorsak, neden fikirleri tartışmıyoruz? Neden dışarıda birçok MK üyesi zamanını dinlenmekle geçirirken biz burada Politik Büro ile oturup görüşüyoruz? Bu görüşmeye katılmak MK üyelerinin görevi ve hakkı değil midir?

Sonuç olarak, ben partime karşı hiçbir disiplinsizlik yapmadım. Beni “disiplinsizlik”le suçlamak, partimizde Leninci disiplin anlayışının yerleşmemiş olduğunu gösterir.

Ben o yazıyı yayınlarken yukarıda özetlediğim inançla davrandım. Bu inancımı bugün de aynen saklı tutuyorum. Ama burada yoldaşlarımın, yani PB üyelerinin çoğunluğu, “sen disiplinsizlik yaptın” derlerse, görüşlerine katılmadığım, hatta şiddetle eleştirdiğim halde, *susacağım*.

İlk MK toplantısına dek susacağım. Biliyorum ki gerçekler direngendir, mızrak çuvala sığmayacaktır. Partimizin bütünlüğü ve başarısı, devrimi yapabilmesi tek isteğimdir.

PARTİDEKİ TIKANIKLIK

1 Mayıs 1977’den bu yana partimizde tıkanıklık vardır. Yavaş yavaş bir kriz geliyor. Gerçekleri görmek, kendimizi aldatmamak, önlemler almak zorundayız. Partili yoldaşların önemli bir bölümü giderek çıraklık dönemini arkada bırakıyor. Sorular her gün katıyla artıyor. Devrimci durumda yeni bir yükselme olduğunda, ki olacaktır, bu krizin iyice şiddetleneceğini, derinleşeceğini göreceğiz.

Bu tıkanıklığın baş nedeni ideolojik düşüklüktür. Devrimci duruma uygun hedefler gösterememektir. Özellikle CHP’nin iktidara gelişinden bu yana, tekeldışı burjuvazi karşısında elimiz kolumuz bağlı kalışımızdır.

Ülkemizde yeni bir durum var. Biz ise hep genel, yuvarlak sözlerle idare etmeye çalışıyoruz. Bu nedenle, *Atılım*’ın bir sayısını ötekenden ayırma olanağı olmuyor. Bu konuda iki örnek vereceğim.

Biz tutturmuşuz, “CHP’nin her ileri adımını destekleriz, her yanlışını eleştiririz.” CHP iktidar olmuş, bu kadar zaman geçmiş, şu kadar iş yapmış, e haydi... Biz hâlâ o türküdeyiz. Sonra, eleştiri somut olur, eylemle desteklenir.

Biz tutturmuşuz, “her savaşım yolu kullanılır.” Ama onu bize kimse sormuyor. Onu herkes, her kitapta buluyor. İşçi sınıfı halkı yönetecek. TKP işçi sınıfını yönetecek. Bizler de TKP’yi yöneteceğiz. *Bugün*. Haydi kullanalım.

Türkiye Komünist Partisi’nde ideolojik birlik yoktur. Devlet ve devrim, ileri demokrasi, barışçı yol, devrimci

durum, cephe, Kürt sorunu, devrimci taktikler, “ulusal burjuvazi” vb. konularda ciddi hatalar vardır. Partimizdeki tıkanıklığın nedeni, Leninci ideolojik birliğin olmayışıdır.

Partimizde ideolojik birliğin olmadığına ve bunun sonucunda bugünlerin hazırlanacağına MK Plenumu’nda yaptığım konuşmada dikkati çekmiştim. Aradan çok zaman geçti. Ne yazık ki durum iyiye değil, kötüye gitmiştir. İdeolojik karmaşa bugün daha yoğundur.

Partinin legal yayın organları korkunç bir durumdadır. *Atılım* eklettiktir. Rüzgâra göre dönüyor. Bir sayfası ötekiyle, aynı yazıda bir paragraf ötekiyle çelişiyor.

Önerimdir: Konuşmaları, tartışmaları kapalı kapılar ardından çıkaralım militanlara götürelim. Canlı, yapıcı bir ideolojik ortam yaratalım.

Kongre, Konferans, Plenum, MK toplantısı, Politik Büro toplantısı gibi yüksek düzeydeki toplantılarımızı gerçek bir tartışma ortamına sokalım. Herkesin cebinden çıkardığı, önceden görev aldığı konulardaki on dakikalık “söylevler”iyle bizleri karşılayan dev gibi sorunları çözemeyeceğiz.

İnsanlarla değil, fikirlerle uğraşalım.

Yoldaşlar, hepimizin bilmesi gereken bir doğruya dikkatinizi çekeyim. *İdeolojik birlik olmayan yerde, örgüt birliği de uzun dönemde yok olur.* Oysa Türkiye’nin bugün Leninci bir TKP’ye her zamankinden daha çok gereksinimi vardır. Ona göre davranalım.

Yaşasın Leninci Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın TKP’nin Devrimci Birliği!

CEK-AL

Dünya Devrimci Merkezi ve Oportünistlerin Çaresizliği

Oportünistler, 100. sayıda sorduğumuz 26 sorunun bazılarını, aradan aylar da geçse, yanıtlamaya başladılar. Leninciler, herşeyi bir yana bırakın, Türkiye komünist hareketine getirdikleri ideolojik dinamizmle büyük bir toplumsal işlev görüyorlar.

Oportünistler, bazı soruları hiç yanıtlamadan, bizim söylediklerimizi alıp kendi görüşleri gibi öne sürüyorlar. Bazılarını ise “yanıtlıyorlar”. Batağın derinlerine iki yoldan iniyorlar. Bizim de görevimiz bu değil mi?

Lenincilerin ideolojik saldırısının haklılığı ve güçlülüğü Türkiye’yi karıştırdı. Çeşitli kesimsel çıkarlar nedeniyle “anahtar bendedir” tutumuyla TKP içinde saf tutması engellenmiş ama komünizme gönül vermiş pekçok kişi ve gurup, aynen bizim yaptığımız gibi, kendi ideolojik ve siyasal konumlarını yeni baştan değerlendiriyorlar. Leninci ideolojiye dayanan gerçek birlik istemi hızla yaygınlaşıyor. Oportünistler panik içinde. Saçma sapan işler yapıyorlar. Birgün öyle söylüyorlar, ertesi gün dönüp başka şey söylüyorlar. Ortalık toz duman.

Böyle bir ortamda, likidatör anlayışın özünü yakalamak oldukça zordur. Onun için, tüm komünistler, oportünistlere karşı sürmekte olan ideolojik kavgayı dikkatle izlemeli, onların ve Lenincilerin tüm yazdıklarını okumalı, günlük dönüşleri anında saptamalıdır. Bu konuda, Lenin’in çok önemli bir uyarısı bize ışık tutmalıdır.

Lenin şöyle diyor: Her ideolojik akım, "... büyüyen ve gelişen canlı bir varlıktır ve de işte bu gelişmenin şu ya da bu yöne oluşu, söz konusu felsefenin gerçek özünü anlamada, bize uzun tartışmalardan çok daha yararlı olur" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.14, s.217).

Oportünistler bugün büyük bir ideolojik baskı altındadırlar. Her gittikleri yerde Leninizm karşılına çıkıyor. En güvendikleri yerlerde bile. Tüm davranışlarını bu olgu belirliyor. Oportünistlerin yılan gibi kıvrılmalarını iyi anlayabilmek için, bu nedenle, Lenin'in uyarısı ile Lenincilerin ideolojik baskısını birlikte ele alıp değerlendirmek gerekir. Ancak bu iki öge birlikte değerlendirildiğinde sağlıklı bir sonuca ulaşılabilir.

Devrimci Merkez Konusunda Adım Adım Oportünizm

Lenin'in yukardaki uyarısına uyararak, devrimci merkez tartışmasını en başından başlayıp kısaca özetleyelim. Avrupa Türkiyeli Toplumcular Federasyonu(ATTF)'nda 1971-72 yılları arasında geçen tartışmalardan başlayacağız.

Bugün savaş verdiğimiz görüşler büyük çoğunluğu ile aynı görüşler olmasaydı, ATTF'de geçen kavgalara önem vermeye değmezdi. Yurt dışında ölü bir "örgütün içindeki kavgalar" der geçerdik. Ama öyle değil. Aradan yıllar geçti, bir de baktık aynı anlayış, aynı kavgalar, bu kez TKP'de yineleniyor.

Oportünistler, Beriin 'de yapılan bir kongrede, İTİB'in kongre raporunda Stalin adı geçiyor diye ayağa kalktılar. "Olmaz böyle şey, çıkarın" dedilerdi. Aynı kongrede "sarı sendikacılık" dedik diye yine ayağa kalktılar. "Sen ne istiyorsun, kızıl sendika mı istiyorsun, sendikanın kızılı-sarısı olmaz" dedilerdi.

Bir başka kongrede kadın sorunu üstüne karar tasarısı geçirebilmek için bir tam gün boğuşmak zorunda kalmıştık. “Ne istiyorsunuz, karılarımızla bizi birbirimize mi düşürmek istiyorsunuz” dedilerdi.

Saymakla bitmez.

Neyse, konumuza dönelim. Bir genel yönetim kurulu toplantısında, İTİB temsilcisi, “Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir” demişti. Yine ayaklandılar. “*Böyle bir kavram yoktur*, nereden çıkarıyorsunuz, bugün artık merkez yoktur” dedilerdi. İşte oportünistler, dünya devrimci merkezi konusunda tartışmaya böyle başladılar!

Aradan yıllar geçti. Biz düşüncemizi değiştirmedik. Onlar da. Hem onlar bu konudaki suskunluklarını da değiştirmediler, 1976 eylülünde, 53. sayıdan başlayarak biz *İşçinin Sesi*’nin editörlüğünü üstlendik. Eylül 1977’de, 75-76. sayıda “*Devrimci Merkez Zayıf Halka*” adlı yazı ile bugün savunduğumuz görüşleri ortaya koyduk.

Oportünistlerde ses yok!

Aralık 1978’de *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*’nin ikinci basımı, genişletilmiş olarak yayınlandı. Bu basımda, devrimci merkez konusundaki görüşlerimizi daha da açarak yazdık.

Oportünistlerde yine ses yok!

İşçinin Sesi’nin 30 Temmuz 1979 tarihli 100. sayısında sorduğumuz 26 soru ile oportünistleri bu konuda görüş belirtmeye çağırdık. Bu noktadan sonra oportünistlerin “açmaz”ı başladı. Artık birşey söylemek zorunlu oldu. Ama ne diyecekler? Konuşurken, “devrimci merkez diye birşey yoktur” demek kolay. Yazmaya geldi mi, o denli kolay değil!

Yıllarca susmuşuz, biraz daha sussak ne olur diyerek, tam 4 ay daha sustular.

Ardından, kasım 1979 başında dağıtmaya başladıkları “*Sol’ Oportünist Fraksiyoncu Akımla İdeolojik-Politik Savaşın İlk Çerçevesi*” adlı TKP MK bildirisi geldi (Bak: *İşçinin Sesi*, sayı: 113-114) ¹⁶. Oportünistlerin yazılarında “devrimci merkez” kavramı *ilk kez* bu bildirimde yer aldı. Ama tam bir yılan kıvraklığı içinde yer aldı. Bu kavram doğru mudur, yanlış mıdır, kendileri ne diyorlar, yok. Yalnızca şöyle bir cümle: “Komünist hareketin geçmişinde ileri sürülen ve yanlışlığı ortaya konan görüşleri savunuyor. Sovyetler Birliği’nin öncü rolünün değişebileceğini, devrimci merkezin kayması formülü ile vurgulayarak öne sürüyor”.

Kendine “insan” diyen, işçi sınıfı aydını olmaya çalışan kişilerin, bilimsel namusdan bu denli uzak olabileceklerini başımıza gelmeden önce düşünemedik. Yukardaki cümleyi okuyan ne düşünür? Bunlar “devrimci merkez” kavramını ve de Sovyetler Birliği’nin devrimci merkez olduğunu kabul ediyorlar, yalnızca “vurguyu” eleştiriyorlar, demez mi?

Yahu, bunları kabul ediyordunuz da, 10-20-30-40-50 yıldır bu konuda neden tek bir satır karalamadınız? Neden çıkıp da “böyleyken böyledir” demediniz? İki ay, üç ay değil, 10 yıl, 20 yıl, 30 yılın sözünü ediyoruz. Önce bu suskunluğun, sonra da, birdenbire yukardaki cümleyle işe başlamanın hesabını verin bakalım.

Bu MK bildirisinin ardından *İşçinin Sesi*, 113-114. sayısında konuya bir daha değindi ve şöyle dedi:

“Menşevikler hiçbir yerde, Sovyetler Birliği’nin

¹⁶ Bu kaynak için bakınız: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/IschinSesi/PDF/1979/is113-114_1279.pdf

devrimci merkez olduğunu açıklamadılar. Gelgelelim bizi ‘Sovyetler Birliği’ nin öncü rolünün değişebileceğini, devrimci merkezin kayması formülü ile ... öne sürmek’le suçlamaya kalkıyorlar!

“Görülüyor ki, Menşevikler bu ‘suçlamayı’ yaparken bile, açık seçik bir biçimde ‘Sovyetler Birliği devrimci merkezdir’ demekten kaçınıyorlar. Böylece, *bir kez*, bizim sorumuz, ‘Sovyetler Birliği devrimci merkez midir?’ sorusu hala yanıt bekliyor. *İkincisi*, Menşevikler bu soruyu yanıtlamayarak ‘açık’ düştüklerini anlıyorlar. Bu ‘açığı’ gözlerden saklamak için ‘devrimci merkezin kayması formülüne’ saldırıyorlar. Ama bununla yeni bir ‘açık’ veriyorlar. Çünkü devrimci merkezin kayması fikri Lenin’indir. İdeolojik açıkları pragmatik siyasetle örtbas etme yolu, daha büyük açıklara götürüyor.” (*İşçinin Sesi*, “Anahtar”, Sayı: 113-114, 6 Aralık 19790

Bunun üstüne, oportünistlerin, “görüşlerini” açıklamaktan başka yapacakları birşey kalmadı. Ve, yukarda okuduğunuz *Radyo* yazısı geldi ortaya. İşte, bugünkü noktaya, böyle itile itile geldiler.

Şimdi, *Radyo* yazısındaki görüşleri tek tek ele alalım.

Çalarken Bile Çarpıtıyorlar

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye’de şöyle demiştik:

“*Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir...* Günümüzde dünya devrimci merkezi hâlâ Sovyetler Birliği’dir. Çünkü ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı ülke demektir. Ve dünyanın ilk işçi

devleti Sovyetler Birliği bugün en ileri sosyalist ülkedir. ... İlk sosyalist devrimin utkusuyla birlikte, devrimci merkez emperyalist sistemin dışına çıktı ve *zayıf halka ile devrimci merkez birbirlerinden ayrıldı.*" (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, s.31-33).

Radyo, "günümüzde, devrimci merkez artık zayıf halka kavramından ayrılmıştır" diyor. Ömürleri boyunca, devrimci merkez adını ağızlarına almayanların, ağızlarını açar açmaz *Zayıf Halka*'daki bir cümleyi aynen kullanmaları ne hoş bir raslantıdır. Haydi diyelim ki, kendi "bağımsız" çalışmalarlarıyla bu sonuca vardılar.

Ne var ki ardından gelen cümlede işler iyice sarp sarıyor: "Devrimci merkez *bu nedenle*, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, yeni bir toplum düzeninin, sosyalizmin, komünizmin kurulma sürecinin geliştiği sistem, Sovyetler Birliği'nin öncülüğündeki dünya sosyalist sistemidir" (abc). "BU NEDENLE" diyor! Görüyor musunuz, nasıl kaç yapayım derken göz çıkarıyorlar! "Bu nedenle" diyor, devrimci merkez, proleter hareketinin en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, sosyalist sistemdir. Yani bu oportünist baylar diyorlar ki, sosyalizmi, komünizmi kurma savaşımı, işçi hareketinin bugün ulaştığı en yüksek aşama değildir! Yeni bir toplum kurma, sömürüyü, sınıfları yok etme savaşımı, oportünistlere göre günümüzdeki en yüksek işçi sınıfı savaşımı değil ha? Gelin şimdi bunu militanlara anlatın bakalım. Sömürsüz-sınıfsız özgür bir dünya yaratma savaşımı, fabrikalarda, tarlalarda hergün tarihten gelen eşitsizliklerin üstüne çıkarak sosyalizmi üretme savaşımı, nasıl olur da en yüksek sınıf hareketi olmaz anlatın. Bakalım başarabilecek misiniz?

Oportünistlerin mantığı, Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkelerin uluslararası planda yürüttüğü sınıf savaşımını yadsıyor. Onlar sosyalist ülkede düşman sınıflar yok diye, sosyalizmi, komünizmi kurmayı işçi sınıfı savaşı olarak görmüyorlar. Oysa bu, dünya emperyalist burjuvazisine karşı savaşın en yükseğidir.

Ne var ki, sosyalist ülkeler, başlangıç düzeyleri, ekonomik ve toplumsal rezervleri, insan malzemesi açısından farklıdır. Bu farklılık, gelişme oranları açısından farklılık getirir. Sosyalist ülkeler arası ekonomik entegrasyon, ekonomik ve toplumsal yönden daha geri ülkelerin kendi başlarına gerçekleştirebilecekleri gelişme hızından çok daha yüksek tempoları kalıcı olarak sürdürebilmelerinin en büyük güvencesidir. Ve bu ekonomik entegrasyon ilerledikçe, çeşitli sosyalist ülkeler arasındaki daha az elverişli koşullar giderek törpülenmektedir. Ama ortadan tam olarak kalkmaları, 10-20 yılın değil, çok uzun tarihsel dönemlerin işidir. Bu nedenle, sosyalist ülkeler arasında farklı gelişme tempolarının varlığını saptamak (ki öyledir), hiç de “kör yasalar”dan, “eşitsiz gelişme yasası”ndan söz etmek değildir. İki düzeyi birbirine karıştıran oportünistler, bilimin karikatürü olmaktan öteye geçmiyorlar.

Sovyetler Birliği sosyalist ülkeler arasında en yüksek gelişme hızına sahip ülkelerdendir. Böyle olmasaydı (varsayım yapıyoruz) en düşük gelişme hızına sahip olsaydı, belirli bir anda öteki bazı sosyalist ülkeler onu geçemez miydi? Geçebilirdi. Ama bu, “kör işleyiş”, “eşitsiz gelişme yasası” işliyor demek olmazdı. Çünkü böyle bir durumda Sovyetler Birliği, o yasanın öngördüğü gibi geriliyor, duruyor değil, kendi temposuyla ve bu tempoyu giderek de

artırarak yine geliyor olacaktı, işte bu nedenle, oportünistlerin yaptığı bilgiçlik kendi savlarını çürütüyor.

Devrimci Merkezin Değişmesi ve Lenin

Devrimci merkezin değişebilirliği konusunda getireceğimiz ikinci nokta, bu “formül”ün, bizim değil, Lenin’in olduğudur. Lenin, uzun yıllar Sovyet devrimini Avrupa’da proleter devrimlerin izleyeceğini düşündü, bunu bekledi. Oportünizm devrimi batağa sürmeseydi, bu bekleyiş gerçekleşecekti. Olmadı. Ama Lenin, o dönemlerde, devrimci merkezin Sovyetler Birliği’nden başka bir ülkeye geçebileceğini şu sözlerle anlattı:

“Proletaryanın daha büyük ağırlığının ve etkinliğinin olduğu, daha gelişmiş ülkelerde kurulacak Sovyet Cumhuriyetlerinin, proletarya diktatörlüğü yolunu tuttukları zaman Rusya’yı geçmemeleri için hiçbir neden yoktur.” (Lenin, c.29, s.309-311)

Daha sonra, *Sol-Kanat Komünizm*’inde aynı fikri şöyle yineledi:

“Gelişmiş ülkelerden en azından birinde proleter devriminin utkusundan az sonra, keskin bir değişimin olabileceği gerçeğini gözden kaçırmak da yanlış olurdu: (Olabilecek bu değişimle-İ.S.) Rusya model olmaktan çıkacak ve bir kez daha geri (‘Sovyet’ ve sosyalist anlamda) bir ülke olacaktır.” (Lenin, c.31, s.21)

Görüldüğü gibi, Lenin, devrimci merkezin değişebilirliğini *somut* bir olasılık olarak koymuştur. Başka ülkelerde gerçekleşecek devrimlerle bir dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkacağını Lenin de bileceğine göre ve de

bazı sosyalist ülkelerin Sovyetler Birliği'ni geçebileceğini somut olarak kabul ettiğine göre, herhalde Lenin de “kör yasalar”dan, “eşitsiz gelişme yasası”ndan söz ediyordur! Herhalde Lenin de “sinsi bir anti-Sovyetir”!

Devrimci Merkezin Değişmesi Bugünkü Koşullarda Pratik Değil Teorik Olasılıktır

Devrimci merkezin değişebilirliği konusunda vurgulayacağımız üçüncü nokta, bunun bugün pratik değil, teorik bir olasılık olduğudur. Nasıl bugün, barışçı yoldan devrim henüz pratik değil ancak teorik bir olasılık olarak kabul edilebilirse (ama teorik bir olasılık olarak kesinlikle kabul edilmelidir) bu da öyledir.

Lenin'in yaşadığı dönemde, devrimci merkezin yer değiştirmesi somut bir olasılıktı. Rusya devrimini yeni yapmıştı. Avrupa ve Amerika'ya oranla çok geri bir ülkeydi. Batı'da gerçekleşecek bir devrim, daha ikinci gününden o ülkeyi Rusya'nın önüne geçirebilirdi.

Bugün durum değişiktir. Batıda devrimler olmadı. Rusya, Sovyetler Birliği'ne dönüşerek dünyanın altıda birini geri kalmışlıktan alıp 50 yıl içinde uzay çağına soktu. Sovyetler Birliği, kapitalist ülkelerin büyük çoğunluğunu geride bıraktı. Amerika, Almanya, Japonya gibi en ileri emperyalist ülkeleri pekçok konuda yakaladı ve geçti. Bu göz kamaştırıcı gelişme sosyalizmin üstünlüğüdür.

Bu 50 yıllık üstün gelişme ile, ve de en ileri kapitalist ülkelerde bir devrim ufukta görülmediğinden, bugün devrimci merkezin yer değiştirmesi ancak teorik olarak kavramamız gereken bir olasılık düzeyine inmiştir. Pratik bir anlamı yoktur. Bu görüşümüzü *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* açıkça yazdık:

“Dünya devrimci merkezi artık hiç değişmez mi?

“Değişebilir. Devrimci merkezin, proleter hareketinin yükseldiği aşamalara bağlı olarak yer değiştirdiğini söylemiştik. Proleter savaşımının, sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğundan daha yüksek aşaması, gelişmiş sosyalizm kuruculuğu, sonra komünizmin maddi-teknik temellerinin atılması ve sonunda komünist toplum aşamasıdır. Dünya devrimci güçlerinin merkezi olma durumu bundan böyle bu aşamalara bağlı olarak, ya da aynı aşama içinde daha ileri gitmeyle yer değiştirebilir. Lenin’in dediği gibi, en ileri sosyalist ülkeyi ekonomik ve toplumsal alanlarda geçebilen, üretim güçlerinin gelişimini onun üstüne çıkarabilen bir başka sosyalist ülkeye ve yalnızca bu ülkeye geçebilir” (agy, s.32).

“Yalnızca bu ülkeye geçebilir”. Var mı öyle bir ülke? Yok. Demek ki, “şimdilik” değişmeyecek. Öyleyse bu yaygara neden? Etrafta da yel değirmeni yok ki, bizim Don Kışotlar saldırıyorlar. Daha sonra da *İşçinin Sesi*’nin 107-108. sayısında Seyit Havran yoldaş aynı görüşü yineledi. Şöyle dedi:

“En ileri sosyalist ülke olarak Sovyetler Birliği bugün de dünya devrimci merkezidir, sosyalizm yolunu tutan bir başka ülke onu her alanda geçene dek orada kalacaktır. (Ki bu, bugünkü koşullarda pratik değil, ancak teorik bir olasılıktır.)”

Devrimci Merkezin Değişmesi ve “Kör Yasalar”

Opportünistler, dünya devrimci merkezinin değişebilirliğini *teorik* açıdan tartıştığımız için bizi “sinsi

bir anti-Sovyetizm” yapmakla suçluyorlar. Bunu yaparken de, “günümüzde sosyalist sistemin gelişme yasaları tıpkı toplumsal, ekonomik, politik, emperyalist ülkelerde olduğu gibi eşitsiz midir? Sosyalist ülkeler böyle kör yasalarla, eşitsiz gelişmelerle birbirini geçmiyor” diye bilgiçlik yapıyorlar.

Oysa yaptıkları bilgiçlik, kendi kalkış noktalarını çürütüyor. Görelim.

Sosyalist ekonomide yasaların körcesine işlemeyeceği, kapitalizmde körcesine işleyen “eşitsiz gelişme yasası”nın sosyalizmde olmayacağı çok açıktır. “Eşitsiz gelişme yasası”, belirli bir dönemde belirli ülkeler güçlenirken, başka bazı ülkelerin güçten düşmesi, daha sonra yeni bazı ülkeler hızla yükselirken eski bazı ülkelerin güçsüzleşmesi sonucunu doğurur. Bu, kapitalizmin yasasıdır. Sosyalizmde böyle şey olmaz. Tüm ülkeler, tutarlı ve sürekli bir tempoyla gelişirler.

Oportünistler, dünya devrimci merkezini ve proletarya enternasyonalizmini gerçek düşmanlara (dünya komünist hareketinde ve Türkiye’de oportünizm, “solculuk”, ulusçuluk, anti-Sovyetizm) karşı *gerçek* biçimde savunamıyorlar. Bundan dolayı Sovyetler Birliği ve proletarya enternasyonalizminin savunucuları gibi *görünebilmek* için (Türkiye’de kimse yutmasa bile dışarda yutan olur umuduyla) Sovyetizmi “devrimci merkezin değişebileceği *formülü*”ne karşı koruyorlar.

Nasıl Türkiye işçi sınıfı ve devrimci hareketinin bu türden “savunucular”a gereksinimi yoksa, proletarya enternasyonalizmi, Sovyetler Birliği ve dünya komünist hareketinin de yoktur.

Sovyetler Birliği Her Alanda Emperyalizmi Geçtiğinde Çağ Değişecektir

Radyo bize çatabilmek için bilimi, sağduyuyu fırlatıp atıyor ve şu soruları soruyor:

“Bugün hangi kapitalist ülke Sovyetler Birliği’nden *köklü* bir biçimde ilerdedir? Hangi ülke bugün devrimini yapsa Sovyetler Birliği’nden çok daha ileri bir sosyalist toplum kurabilir? Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği bugün *başlıca* kapitalist ülkeleri *her alanda* geçmedi mi? Sovyetler Birliği, en ileri kapitalist ülke Amerika Birleşik Devletleri’ni *birçok alanda* geride bırakmadı mı?” (abç).

Ve bu sorularla, bizim, Sovyetler Birliği’nin öncü rolü üstüne spekülasyon yaptığımızı kanıtladığını sanıyor.

Oysa, kendi sorularını kendisini yanıtlıyor! Özellikle birinci soru, bir ya da birkaç kapitalist ülkenin, Sovyetler Birliği’nden (köklü bir biçimde olmasa da) ilerde olduğunu söylüyor. Son soru da, Sovyetler Birliği’nin ABD’yi, her alanda, ya da çoğunluk alanda değil, birçok alanda geride bıraktığını söyleyerek, aynı sonucu yinelemiş oluyor. Bunlar, ne tutarsız insanlardır, bu ne zavallı bir mantıktır ki, kendi sorularıyla bizi kanıtlıyorlar!

Dünyada iki sistem var. Emperyalist sistemin başında kesintisiz bir süreç içinde göreceli olarak güçten düşmekte olan, fakat hâlâ *üretim güçlerinin genel gelişme* düzeyi açısından en ileri ülke olan ABD var. Sosyalist sistemin başında, kesintisiz bir süreç içinde hızla güçlenen, üretim güçlerinin gelişme düzeyi açısından emperyalistleri birçok alanda daha şimdiden geçmiş olan ve *üretim ilişkileri açısından en ileri düzeyi temsil eden* Sovyetler Birliği var.

Amerika, feodalizmi yaşamadan, zamanın en ileri

kapitalist ülkesi olan İngiltere'den göç ederek yerleşen rafine bir insan malzemesiyle kurulmuş, korkunç bir dinamizmle gelişen bir ülkeydi. Lenin'in ve Stalin'in deyimleriyle, feodalizmin geri çekici etkisini yaşamayan, damıtılmış bir kapitalizmin at koşturduğu bir ülkeydi. Kendi toprağı dışında yürüyen I. ve özellikle II. Dünya Savaşı, üretim güçlerini yıkmamış; tam tersine, büyük bir gelişme göstermesini sağlamıştı. Bunların yanısıra, en önemlisi, kendi emeğı sonucu olmayan, dünyanın her yanından emperyalist sömürü yoluyla akan akıl almaz boyutlardaki zenginliklere oturuyordu.

Bolşevikler iktidara geldiğinde, Rusya, feodalizmin ağır yükünü taşıyan orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkeydi. İleri kapitalist ülkelere oranla çok geri düzeydeydi. Zaten devrimin gerçekleşmesinde I. Dünya Savaşı'nın yıkıcı sonuçlarının büyük rolü olmuştu. Ardından iç savaş, aşağı yukarı tüm göstergelerde ekonomiyi 1913 öncesine itti. Ülke büyük yıkım gördü. İnsan malzemesi geriye. Bunlara karşın, Sovyet insanı göz kamaştırıcı başarıdan başarıya koştu. II. Dünya Savaşı geldiğinde, faşist Almanya'ya karşı koyabilecek bir ağır sanayi tabanı kurulmuştu. Ne var ki, II. Dünya Savaşı, büyük ağırlığıyla Sovyet toprağında geçti. Ülke baştan başa yıkıldı. 22 milyon Sovyet evladı kırıldı. Savaş sonrası, dünya sosyalist sistemi oluştu. Sosyalizme yeni katılan ülkeler ekonomilerini ayağı kaldırabilsin diye, Sovyet halkı kendi emeğinden kesip bu ülkelere dev yardımlar yaptı, hâlâ da yapıyor. Batı kaynaklarına göre, Sovyetler Birliğı'nin yalnızca Küba'ya yaptığı yardım bugün *günde* 2 milyon dolardır. Sovyetler Birliğı'nin, dış ülkelerin sömürsünden gelen ve emperyalist ülkeleri asıl ayakta tutan emperyalist kârları yoktur. Tam tersine, kahraman

Sovyet insanı, sofrasındaki her lokmayı, dünyanın her yanındaki devrimci hareketlerle paylaşıyor. Sovyetler Birliği'nin büyük yardımlarını görmeyen tek bir devrimci hareket gösterilemez.

Tüm bu çok güçlü olumsuz etkenlere karşı Sovyetler Birliği, 50 yıl gibi çok kısa bir sürede kapitalist ülkelerin büyük çoğunluğunu geride bıraktı. Bugün, dünyanın, ikinci en güçlü ülkesi oldu. Lenin, devrimden sonra elektrikleşmeyi ana hedef koyarken, bugün Sovyetler Birliği uzay çağına girdi. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin üretim ilişkileri, geri üretim güçlerini hızla ileri çekici bir rol oynadı, oynuyor.

Bu akıl almaz gelişme, sosyalizmin üstünlüğünü en kesin biçimde kanıtlamaz da ne kanıtlar? Bizim zavallı oportünistlerimiz, neden sosyalizmin üstünlüğünü tartışma konusu yaptığımız yalanını yayıyorlar? ABD ile SSCB'nin başladıktan sonra çok farklıdır. Yaşadıkları tarih çok farklıdır. Buna karşın Sovyetler Birliği ABD'yi yakalamıştır. Sorunu bu çerçevenin dışında tartışmak, henüz varılmamış aşamayı varılmış gibi göstermek bilimsellik değildir, yağcılıktır. Sovyetler Birliği'nin yararına değil, zararınadır. Gerçekler devrimcidir. Gerçekler, Sovyetler Birliği 'nden yanadır. Devrimciler gerçeklerden korkmazlar.

Sovyetler Birliği'nin yağcılığa gereksinimi yoktur. Onların yaşayışı, göz kamaştırıcı başarılarından sosyalizm adına gurur duyan ama gerçekçi bir yaşayıştır. Hiçbir Sovyet kitabında bugüne dek, Sovyetler Birliği 'nin ABD'yi, genel ekonomik açıdan geçtiği yazılmamıştır. G.A. Kozlof'un genel yönetmenliğinde 1977 yılında yayınlanan *Siyasal Ekonomi: Kapitalizm* adlı kitaptan okuyalım:

“Kapitalizmin genel bunalımının üçüncü aşamasının ana özelliği şudur: Dünya sosyalist sistemi, ekonomik olarak güçlenirken, insan toplumunun yaşamının en önemli alanında, yani maddi üretimde, kapitalizme karşı utku kazanmak için başarıyla savaşıyor.

“(...)

“Dünya endüstri üretiminde sosyalist sistemin hâlâ mutlak egemenliği yoktur, ama her yıl payı artıyor. 1950’de sosyalist ülkeler dünya endüstri üretiminin %20’sinden azını gerçekleştirirken, 1975’de %40’dan çoğunu gerçekleştirdiler. KOMEKON ülkeleri dünya üretiminin üçte birini tutuyor. Dünya sistemlerinin en güçlü devletlerinin, SSCB ve ABD’nin karşılaştırması gösteriyor ki Sovyet ekonomisi ABD ekonomisi ile yarışta büyük bir başarı kazanmıştır. 1913’de, Çarlık Rusyası’nın endüstri üretimi ABD’ninkinin yalnızca %12,5’i idi. 1975’de, SSCB’de endüstri üretiminin hacmi, ABD düzeyinin %80’inden fazlaydı. SSCB, petrol, kömür ve demir cevheri çıkarmada, pik demir ve çelik dökümünde, gübre, mazotlu ve elektrikli lokomotif, traktör, çimento, prefabrik güçlendirilmiş beton levha, yünlü, deri ayakkabı, şeker, hayvansal yağ, v.b. üretiminde dünyada ilk sırayı almıştır.

“(...)

“Ekonomik gelişmenin önemli bir göstergesi, emek üretkenliğidir. Bu endekse göre, dünya sosyalist sistemindeki ülkeler, hâlâ yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelere geridedir. SSCB’nin endüstrisinde emek üretkenliği, örneğin 1975’de, Amerika düzeyinin %55’iydi ve bu sayı tarımda daha da düşüktü.

Ama SSCB’de emek üretkenliğinin büyüme hızı şimdi, ABD’dekini önemli ölçüde geçiyor. 1951-1975 arasında, SSCB’nin endüstrisinde emek üretkenliğinde yıllık ortalama artış hızı %6,2 iken, ABD’de %3,2 idi.

“Ekonomik büyümenin en genel endeksi, ulusal gelirdeki artıştır. Kişi başına ulusal gelir hacminde, sosyalist ülkeler hâlâ en gelişmiş kapitalist ülkelerin gerisindedir. SSCB’nin ulusal geliri, örneğin, 1975’de ABD düzeyinin %66’sının üstündeydi. Ancak ulusal gelirin büyüme hızı açısından, sosyalist ülkeler gelişmiş kapitalist ülkeleri çok çok geçmiştir. 1951-1975 arasında, ortalama yıllık artış, SSCB’de %8,1 iken, ABD’de ancak %3,1 idi.” (G.A. Kozlof, et al, *Siyasal Ekonomi: Kapitalizm*, Moskova 1977, s.389-92).

Lenin, 1921 yılında RKP(B)’nin 10.Tüm-Rusya Konferansı’nda yaptığı konuşmada şöyle demişti:

“Biz şimdi uluslararası devrime ana etkimizi ekonomik siyasetimiz yoluyla yapıyoruz... Bu alanda savaşım artık evrensel olmuştur. Bu sorunu bir kez çözdük mü, *kesin ve sonul olarak uluslararası ölçekte* kazanmış olacağız. Bu nedenle bizim için, ekonomik gelişme sorunları kesinlikle olağanüstü önem taşır” (Lenin, c.32, s.437).

Biz de, Lenin’in bu görüşünü günümüz koşullarına uzatarak *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye’de* şöyle yazmıştık:

“Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır diyoruz. Bu değerlendirme, kapitalist sistemden kopmuş ayrı bir devrimci merkezin varlığını ve giderek güçlenişini, emperyalist zincirden kopan yeni halkalarla

beslenişini yansıtıyor. *Kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci*, bir başka deyişle, devrimci merkezin nitel ve nicel olarak güçleniş ve egemen oluş sürecidir. Somut olarak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin her alanda ilerlemeleri ve yeni ülkelerin de kapitalist sistemin zayıf halkalarında gerçekleşen devrimlerle sosyalist topluluğa katılmaları sürecidir. Bu süreç içinde, sosyalist sistemin her alanda emperyalizmi geçmesiyle çağ değişecek, *sosyalizm çağı* açılacaktır. Kuşkusuz, bunun en kestirme yolu, büyük emperyalist ülkelerde devrimin gerçekleşmesidir. Ne var ki, bu şimdilik ufukta görünmüyor. Ve Sovyetler Birliği bu çağın ağır sorumluluğunu tüm güçlülere karşın onurla, üstün başarıyla taşıyor” (*agy*, s.33).

Durum böyle iken, neden hem zayıf halka ve devrimci durum fikirlerini *reddetmek* için bu kadar çaba harcıyorlar, hem de dünya devrimci merkezi fikrine (ki bunu da yeni yeni ve çarpıtarak yapmaktalar) bütün güçleriyle *sarılmaya* çaba harcıyorlar? Neden bize “devrimci merkezci” değil de “halkacı” diyorlar? Çünkü biliyorlar ki bizi “anti-Sovyet” olarak gösterebilme durumları “çok” zordur. Ama biz dedik, “bu balık başka balık”.

Rusya’yı dünya devrimci merkezi ve Rus proletaryasını da enternasyonal proletaryanın öncü gücü yapan, “herhangi bir ülkenin proletaryasının tüm acil görevlerinden en devrimcisi karşı karşıya geldiği zaman bu görevini yerine getirmesi” idi (Lenin, c.5, s.373). Lenin bu satırları yazdığı zaman (1902) bu görev “yalnız Avrupa’daki değil, fakat ... aynı zamanda Asya’daki gericiliğin en güçlü siperinin yerle bir edilmesi” idi (Lenin, c.5, s.373). Bugün,

Sovyetler Birliği'nin karşısındaki görev, komünist toplumun nesnel-tekniik temellerini kurmaktır, bu yolla aynı zamanda uluslararası alanda emperyalizme üstün gelmektir. Bu görev, bugün herhangi bir ülkenin işçi sınıfına düşen görevler arasında *en devrimcisidir*. Sovyetler Birliği, dünya devrimci merkezidir, çünkü işçi sınıfı hareketinin en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir.

İşçinin Sesi Sayı: 120-121, 22 Ocak 1980

EK: TKP'nin Sesi Radyosu'ndan

TKP dün olduğu gibi bugün de enternasyonalizmin başlıca ölçütünü sosyalist sistemin merkezinde bulunan Sovyetler Birliği'ne, reel sosyalizme karşı tutum olarak saptamıştır. Tüm parti üyeleri egemen sınıfların ve onların ortağı her boydan oportünistin anti-Sovyetizmine karşı bugün de en önde savaşıyor. TKP'nin bu ardıcıl tutumunu tartışmaya kalkacak her kimse ancak gülünç olabilir.

Parti düşmanı gurup, yeni anti-TKP'cilik çizgisinde yer aldığından beri işte böyle gülünç bir durumdadır. Bu amaçla ortaya devrimci merkez üzerine hiçbir bilimsel değeri olmayan demagojik savlar atıyor. Bunların yayınlandığı broşürde yaptıkları devrimci merkez tanımlaması tarihsel değildir. Günümüzde başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi vardır. Ve bu sistem devrim sürecinde belirleyici etkindir. Bu nedenle devrimci merkezin yer değiştirmesi bugün artık pratik anlamı olmayan bir hipotez, varsayımdır.

Günümüzde devrimci merkez artık zayıf halka kavramından ayrılmıştır. Devrimci merkez bu nedenle

proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yer değil, yeni bir toplum düzeninin, sosyalizmin, komünizmin kurulma sürecinin geliştiği sistem, Sovyetler Birliği'nin öncülüğündeki dünya sosyalist sistemidir.

Sosyalizmin dünya sosyalist sistemi olmasıyla Sovyetler Birliği 'nin rolü, tek başına dünya devrimci hareketinin merkezi olduğu dönemden çok daha fazla artmıştır. Görüldüğü gibi parti düşmanı gurubun Sovyetler Birliği'yle ilgili demagojik yaklaşımı iki noktada açığa çıkıyor. Birincisi günümüzde dünya devrimci merkezinin tek bir sosyalist ülke olmadığı, başında Sovyetler Birliği'nin olduğu dünya sosyalist sistemi olduğudur. İkincisi böylesi bir evrenin ortaya çıkmasıyla birlikte artık devrimci merkezin bir yerden bir başka yere kaymasından değil, sosyalist sistemin, yeni atılımlarla devrimci merkezin güçlenmesinden söz edilebilir. Parti düşmanlarının devrimci merkez tanımlaması da, bu merkezin yer değiştireceği varsayımı da yanlıştır ve zararlıdır.

Fedoseyev, *Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi* kitabının 294. sayfasında şöyle yazıyor:

“Şimdi artık dünya devriminin ana ve esas temelini bir tek ülke değil, fakat bir dünya sisteminde ortak sınıf çıkarlarıyla birbirine bağlı birçok ülke oluşturuyor. Bu durum, sadece devrim güçlerinde nicelikçe bir büyümeyi ifade etmekle kalmıyor, aynı zamanda sınıfsal güçlerin uluslararası dağılımında nitelikçe ileri bir değişime de yol açıyor”.

İşte parti düşmanı gurup bu nitelikçe değişimi yadsıyor. Görüldüğü gibi dünya devrimci merkezi tek bir ülke değil de sosyalist sistem olduğuna göre, devrimci

merkezin bir ülkeden başka bir ülkeye kayması söz konusu değildir. Ama eğer parti düşmanları Sovyetler Birliği'nin sosyalist sistemdeki öncü rolünün değişebileceği üzerine kehanette bulunmak istiyorlarsa bunlara şu sorular sorulmalıdır: Bugün hangi kapitalist ülke Sovyetler Birliği'nden köklü bir biçimde ileridir? Hangi ülke bugün devrimini yapsa Sovyetler Birliği'nden çok daha ileri bir sosyalist toplum kurulabilir? Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği bugün başlıca kapitalist ülkeleri her alanda geçmedi mi? Sovyetler Birliği en ileri kapitalist ülke Amerika Birleşik Devletleri'ni birçok alanda geride bırakmadı mı? Sovyet halkının yarım yüzyılı aşkın deneylerini, komünist insan tipinin gelişme süreçlerini hangi kapitalist ülke devrimini yaptığı zaman geçebilir?

Dahası var, günümüz sosyalist sisteminin gelişme yasaları (toplumsal, ekonomik, politik) tıpkı emperyalist ülkelerde olduğu gibi eşitsiz mi? Sosyalist ülkeler böyle kör yasalarla, eşitsiz gelişmelerle birbirlerini mi geçiyor, yoksa sosyalist ülkeler sosyalist entegrasyon süreci içinde sürekli olarak birbirlerine yakınlaşıp, bütünleşiyor mu? Bir sosyalist ülkenin ötekileri geride bırakma gibi milliyetçi amaçlar peşinde koşabileceği söyleniyor mu? Bu sav da Pekin hegemonyacılarının önlerine koydukları milliyetçi amacın ta kendisidir. Bunlar Sovyetler Birliği'ni geçmeyi parti kararı yaptılar. Geldikleri yer biliniyor. Günümüzde artık sosyalist dünya sistemi dünya devrimci sürecinin doğal merkezi olmuştur. Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi üyesi Konstanov'un başkanlığında bir kollektifin hazırladığı *Marksist-Leninist Felsefe'nin Temelleri* adlı yapıtta şöyle deniyor:

“Rusya’da sosyalist dünya sisteminin

oluşmasıyla çağımızın bütün devrimci güçleri için doğal bir merkez oluşmuştur. Dünya devrimci hareketinin başında öteki bütün devrimci güçlere yol gösteren ve destek veren sosyalizm ülkeleri bulunuyor”.

Parti düşmanı gurup, devrimci merkez üzerine demagojik tezleriyle içinden çıkılmaz bir duruma düşmüştür. Bunlar birinci olarak sosyalist sistemin rolünü görmezlikten geliyorlar. İkincisi Sovyetler Birliği'nin elde ettiği başarıları, komünizmin kapitalizme kesin üstünlüğünü kanıtlamasını tartışma konusu yapmaya yelteniyorlar. Bu, sinsî bir anti-Sovyetizmdir. Uluslararası komünist hareket içinde uzun yıllar devrimci merkez sorunu oportünizme karşı savaşın baş yerini aldı. Komünistler Avrupa'yı merkez sayan görüşlere de, Asya, Afrika ve Latin Amerika'yı merkez sayan görüşlere de kararlı bir biçimde karşı durdular. Merkezinde Sovyetler Birliği'nin olduğu dünya sosyalist sisteminin olduğu dünya sosyalist sisteminin belirleyici rolünü vurguladılar. Bu sistemin dünya devrimci merkezi olduğunu kanıtladılar. Sorun böyle değerlendirilir.

Aktaran: *İşçinin Sesi* Sayı: 120-121, 22 Ocak 1980

KAVGA VE YORUM

Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımızın Anlamı

Son günlerde iki soru, azımsanmayacak sayıda yoldaşımızın kafasını meşgul ediyor. Birinci soru: “Türkiye’de devrimci durum yükseliyor, yığınların hareketlenmesi artıyor. Biz ise işin başındayız. Devrimci durumun görevlerini yerine getirebilecek miyiz? Bunu yapabilmeye zamanımız var mı?” İkinci soru: “Herşeye rağmen kapitalizm hızla geliyor. Türkiye hızla emperyalistleşiyor. Bir-iki yıl içinde burjuvazi bunalımı tersinden çözebilir. Bu süre içinde devrimi yapabilecek miyiz?”

Birinci soru, büyük bir toplumsal patlama kaçınılmazdır diyor. İkinci soru, bir-iki yıl içinde böyle bir patlama olmazsa, burjuvazi sorunu çözebilir diyor, birinci sorunun bıraktığı yerden akıl yürütmeyi sürdürüyor. Ama ikisi de aynı soruda birleşiyor: Yapabilecek miyiz? Zamanımız var mı?

İşte bizim katılmadığımız nokta burasıdır. “Zamanımız var mı?” sorusu, bizim soracağımız soru olamaz. Toplumsal gelişmeyle, kendi örgütsel ve siyasal gelişmemizle sözleşme mi imzalayacağız? “Zamanımız yok” dersek ne yapacağız? Evimize mi gideceğiz? Oportünistlerle mi uzlaşacağız? Yoksa güçlü gözükken ama içi kof “solcu” guruplardan biri gibi mi olacağız? Görüldüğü gibi, bu sorunun pratik bir anlamı yoktur.

Komünist hareket yeterince güçlenmeden bir toplumsal patlama gelirse komünistlerin ne yapacağı açıktır. Bu patlama erkendir, yenilecektir diyerek sıcak odalarına kapanmak oportünistlerin işidir. Erken de olsa, yenilecek de olsa komünistler işçinin, emekçinin elini bırakmayacaktır. Bire dek siperde olacaktır.

Türkiye'nin emperyalistleşme sürecini de bugünün ileri-kapitalist ülkelerinin geçmişiyle karıştırmayalım. Onlar emperyalistleşme yoluyla iç savaşı, kapitalizmin yıkımını önlediler (daha doğrusu geciktirdiler) ama bu Türkiye için geçerli değildir. Dünya emperyalist sisteminin bugünkü gelişme aşamasında içinde bulunduğu kapitalist ilişkiler düzeyi açısından emperyalistleşmekte olan ülkeler, sorunlarını bu yoldan çözemezler. Bu gerçeğe, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* değinmiştik.

Bugün emperyalistleşmekte olan ülkelerin (geçiş kuşağı ülkelerinin) başında şu ülkeler yer alıyor: Tayvan, Güney Kore, Hong Kong, İspanya, Singapur, Meksika, Brezilya, Portekiz, Yunanistan, Arjantin, Türkiye, Hindistan, Pakistan.

Bu ülkelerin emperyalist ülkelerle olan ilişkilerine bakınca neler görüyoruz? En başta görüyoruz ki, bazı endüstri dallarında ağırlık, öncülük giderek geçiş kuşağı ülkelerine geçiyor. Örneğin, tekstil, gemi yapımı ve çelik endüstrisi. Bu üç endüstri de Batı'nın tarihteki endüstrileşmesini sağlamış kilit endüstrilerdir. Şimdi, orta gelişmiş kapitalist ülkelerin endüstri devrimini sağlıyor. Ama bu gelişme, emperyalist ülkelerin rızası dışında olmuyor. Tersine, ileri-kapitalist-emperyalist ülkeler son 10 yıldır bu dallardaki yatırımlarını kısıyorlar ve tüm ekonominin ağırlığını elektronik endüstrisine kaydırıyorlar.

Batıdaki endüstri devrimi sırasında kapitalizmi sırtında taşıyan üç endüstri dalı tekstil, gemi yapımı ve çelik olabilir. Bugün kapitalizmi dünya ölçüsünde sırtında taşıyan elektronik endüstrisidir. Bugün göreceli olarak emek yoğun endüstriler geçiş kuşağına kayarken, teknoloji yoğun endüstriler sağlam biçimde emperyalist ülkelerin elindedir.

Bunun sonucunda geçiş kuşağı ülkelerinin emperyalizme bağımlılığı sürüyor. Dış ödemeler dengesi bu savı doğruluyor. Örneğin, OECD ülkelerinin 9 geçiş kuşağı ülkesine yaptığı ihracattan elde ettiği net ticaret artışı 1970’de 9 milyar dolar iken, bu miktar 1978’de 15 milyar dolar olmuştur. Aynı ülkelerden yaptığı ithalat ise toplam ithalatın yüzde 5-10’unu aşmıyor.

Emperyalist ülkeler, geçiş kuşağına yaptığı ihracatla, onlardan yaptığı ithalatın neden olduğu işgücü kaybından daha fazla iş yaratıyorlar. Bu şekilde 1977 yılında Japonya 256 bin, İtalya 41 bin, Almanya 31 bin net işçi kullanımı fazlası kazanmıştır.

Türkiye, işgal ettiği Kıbrıs’ın 1/3’ünü sömürgeleştiriyor. Bugün orada göstermelik bir hükümetin varlığına bakarak, “Türk kesimi”ne Türkiye’nin yarı-sömürgesi diyebiliriz. Ama bu, büyük ölçüde uluslararası ortam nedeniyledir. Yoksa, işgal bölgesinin ekonomisi Türkiye’ye sıkıca bağlanmıştır.

Yine Türkiye son yıllarda hızla dışarıya, islam ülkelerine açılıyor. İştahlar kabarmıştır. *Financial Times*’ın 21 Ocak 1980 tarihli “Türkiye Eki”nde Koç gurubunun verdiği ilan çok anlamlıdır. Koç’un ilanı şöyledir:

“Son çeyrek yüzyılda Koç, gelişen bir ülkede endüstriyel sorunlarla başedebilme yolunda kendi

tekniklerini geliştirmiştir. Aynı zamanda batı teknoloji ve know-how'ının katkısını da şükranla tanırız. Şimdi, bizim katkımızı yapmamızın zamanıdır. Kendi deneyimlerimize dayanarak, yeni gelişen ülkelerde ileri fakat uygun teknoloji uygulamanın özel sorunlarına sempati duyan bir anlayışla yaklaşım sunuyoruz. Sorunlarınızı anlayan bir ortağa gereksiniminiz varsa konuşmaya hazırız.”

Görüyor musunuz Koç ne denli açık konuşuyor?

Ne var ki, bu gelişmeler sorunları çözmekten çok uzaktır. 15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi*'nin 101.sayısında “enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde. Endüstri yarım kapasiteyi, çalışıyor. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 3-5'e vardı” demiştik. Aradan 6 ay geçti. Bugün enflasyon %100, işsizlik %25, endüstri kapasitesi %45-50. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 6-8 oldu.

1978'de Türkiye'nin ithalatı 2,17 milyar dolar oldu. Oysa ihracatı 1,19 milyar dolarda kaldı.

Derin bir enerji bunalımı vardır. Merkez Bankası tahminlerine göre eğer 1980 yılında ihracat 3,5 milyar dolara ulaşabilirse, bu ancak ham petrol ve petrol ürünleri ithalatını karşılayabilecektir.

Endüstri yatırımları giderek düşmektedir. Ekonomik ve siyasal ortamın belirsizliği, döviz yokluğu, hammadde kıtlığı, bu durumun nedenleri arasındadır.

Finans-kapitalin önemli bir kurtuluş kapısı olarak gördüğü yabancı sermaye de bir türlü gelmiyor. Örneğin 1975'de 154 milyon dolar olan yabancı sermaye yatırımları, 1978'de 47 milyon dolara düştü. 1979'un ilk 7 ayında ise ancak 15.4 milyon dolar oldu. Şimdi Demirel hükümeti dış

borçları Türk lirasıyla ödemeyi, bu parayla da Türkiye şirketlerini satın almalarını ya da yatırım yapmalarını öneriyor. Bu yola gitsinler diye her kolaylığı sağlıyor. Ekonomik önlemler yanında, baskıcı, faşizan siyasal önlemler alıyor. Bir yanda ithalat vergisini %1'e düşürüp, her çeşit ithalatı serbest bırakırken, öte yanda devleti faşistleştiriyor, "disiplini" sağlamaya çalışıyor. Böylece finans-kapital ülkeyi soktuğu yıkımı, emperyalizme daha fazla bağlanarak çözmeyi amaçlıyor.

Emperyalist basın uzun bir süredir Türkiye için *kaçakçılığın yasallaştırılmasını* savunuyor. Emperyalist basının "paralel ekonomi" adını taktığı kaçakçılıktan Türkiye'ye yılda *en az* 4 milyar dolar giriyor. Bu kaçakçılığın çok büyük bölümü silah, baz morfin-eroin, altın, çelik ve öteki endüstriyel maddeler kaçakçılığıdır. Eskinin ünlü sigara kaçakçılığı artık "ufak" köpekbalıklarına düşmüştür. Son yıllarda dünya çapında ün kazanan "Türkiye mafyası" üstte saydığımız kaçakçılıkla uğraşiyor. Son 15 yılda "ele geçirilen" tüfek sayısı 45.000, tabanca sayısı 150.000, mermi sayısı 32 milyondur. 1978'den bu yana Türkiye'ye 100.000 ton işlenmiş çelik kaçak olarak sokulmuştur. Merkez Bankası'nın Batı Avrupa'da yaptığı araştırmalara göre 1977'de Türkiye'ye 110 ton, 1978'de 88 ton altın kaçak olarak sokulmuştur.

Bu, yılda *en az* 4 milyar dolarlık kaçakçılık geliri, 1983 için öngörülen dış ödemeler dengesi açığını rahatça karşılıyor. Demirel'in son açıkladığı "önlemler", bu gerçekleri ve emperyalistlerin önerisini dikkate aldığı gösteriyor. İthalat vergisi %1! Özel işletmeler kendi petrolerini kendileri ithal edebilecekler! (Önceden de ediyorlardı, tankerler Kumkapı'ya dayanıyordu ama kaçak

olarak).

Ne var ki, “paralel ekonomi”yi ‘resmi ekonomi’ye dönüştürme çabaları kendi açmazını içinde “taşıyor. Ne denli elverişli koşullar tanınırsa tanınsın, kaçakçılığı her yasallaştırma girişimi bu işlemlerin daralmasını da birlikte getirir. En iyimser olasılıkla olacak olan kaçakçılığın daralması (yani üstüne hesap yapılan gelirin daralması) ya da daha derinlere gizlenmesidir. Ayrıca her iki piyasa birden, dolaşan döviz miktarı yine de yetersizdir. Sonra, kaçakçılıkla giren madde, bir üst düzeyde kendi gereksinimini de beraberinde getiriyor.

Siyasal terör son 5 yılda sürekli ve hızla artan bir eğri çizmektedir. Ecevit’in sosyal-demokrat iktidarı sırasında yani 22 ayda 2.444 kişi öldürüldü, 10.000 kişi yaralandı. Demirel’in hükümetiyle birlikte bu tempo daha da hızlandı. Bunun adı da “tırmanan iç savaş”tır.

Türkiye bugün işte böyle bir durumdadır. Yanlış teorileri asıl çökertecek güç yaşamın kendisidir. Ve yaşam tüm oportünist basitlikleri yerle bir ediyor. Türkiye’de devrimci durum vardır. Ağırlaşıyor. İşçi hareketi yeniden militanlaşıyor. Öğrenci hareketi yayılıyor, işçi hareketinin desteğine koşuyor. Oportünistler Kahramanmaraş kırımının yıldönümünde İzmir’de yaptıkları gibi olayları pencereden izliyorlar. Devrim hareketinin başında militan proleter sosyalizmi yürümediğinden çeşitli “sol” eğilimler savaşıma yeni katılanların çoğunluğunu toparlıyor. Bu “sol” eğilimler, özünde küçük burjuva devrimciliği olduğundan kadrolaşamıyor da. Yeni gelen kadar gidene oluyor. Türkiye devrimci güçleri büyük bir dağınıklık içindedir. Sınanmış denenmiş, geniş çevreler üstünde saygınlığı olan bir kurmay kadrosu yoktur. Gericiliğin en büyük bir üstünlüğü

buradadır.

Böyle bir ortamda Lenincilerin durumu nedir?

Bazı yoldaşlar, madem TKP’de durum böyleydi, Yürükoğlu kavgayı açığa çıkarmadan önce Türkiye’de gizliden örgütlenmeliydi diyorlar. Bu ilkesel, moral ve tarihsel açıdan doğru olmayan bir düşüncedir.

Bir kez, Leninciler komplocu, entrist değildir. Parti içinde kavgayı açığa çıkarmadan örgütlenmek klikçi-Bizansçı oportünistlerin işidir. Yıllardır çeşitli klikler bunu yapıyor.

İkincisi böyle bir davranış, komünist morali çığnemek olurdu. Böyle gebelikler taşıyan kadrolar uzun maratonu bitiremez. Üçüncüsü, bu düşünce tarihsel gelişmeler açısından da yanlıştır. Her gelişmenin bir mantığı vardır. Sanki böyle Leninci kadrolar vardı da biz işe koşmadık. Bugün Leninci saflarda olan yığınla yoldaş 6 ay önce böyle düşünmüyordu. Onları Leninizmin bayrağı altında toplayan açık savaşım olmuştur.

Bugün çok çeşitli zorluklarımız vardır. Çok çeşitli de söz mü, *her* alanda zorluklarımız vardır. Nicelik olarak, parasal açıdan, örgütlenme ve siyasal taktikleri her yerde aynı uygulama açısından oportünistlerden daha gerideyiz. Bürokratik disipline başkaldırarak açık tartışma içinde birleşmiş komünistler olarak, doğaldır ki disiplin anlayışımız ve uygulayışımızda eksiklikler vardır. Oportünizme aşırı nefret ve oportünistlerin uygulamalarından tikslenme bazı yoldaşlarımızı bazı doğrufarı da elinin tersiyle itmeye götürüyor. Siyasal polise karşı savunma düzeyimiz düşüktür. Genel olarak TKP’de konspirasyon komik bir ilkekkilik-artizanlık düzeyindedir, bunu herkes biliyor. Ama burjuvazinin 5. Kolu

oportünistler için durum farklı, Leninciler için farklıdır. Ne dediğimizi Ankara, İzmir, Hatay, Gaziantep, Manisa, Aydın'daki yoldaşlar çok iyi anlayacaktır.

Tüm bu eksiler karşısında üç temel artımız vardır. Türkiye'nin ekonomik-toplumsal ortamı bizden yanadır. Şablonculuktan uzak, Türkiye gerçeklerini çözümlayebilen tutarlı bir Leninci ideolojimiz vardır. Üstümüze düşen görevleri yapmaya niyetimiz ve cesaretimiz vardır.

Görüşlerimize katılsınlar, katılmasınlar, tüm devrimci hareketlerin bizi açık sözlü, sözünün eri güvenilir bir hareket olarak değerlendirmesinin nedeni bu özelliklerimizdir. Tüm güçlüklerin üstesinden geliriz, yeter ki dostta, düşmanda saygı uyandıran bir hareket olabilmemizi sağlayan bu özelliklerimizi gün güne daha da geliştirelim.

Komünistler, halkımıza sömürünün, kulluğun olmadığı bir dünyanın yolunu gösteriyorlar. Komünistler, Türkiye'de barışçıl yollardan bir devrimin olanağı olmadığını biliyorlar. Bugün dövüşmeyen, yarın da dövüşmeyecektir diyorlar. Komünistler vargüçleriyle işçi sınıfını iktidara hazırlıyorlar. Gelişmeler ne yöne olursa olsun bu çabalar boşa gitmeyecektir. İşçimizin, köylümüzün kurtuluşu bu çabalar üstünde yükseliyor.

Onun için yoldaşlar, sorumuz "zamanımız var mı?" değil, "belirli bir zamana daha, daha, daha fazla çalışmayı nasıl sığdırabiliriz?"dir.

Tarih bizden yanadır.

İşçinin Sesi Sayı: 122, 6 ŞUBAT 1980

Devrimimizin Başarısı Kadınların Katılımına Bağlıdır

Sınıfların belirmesi, özel mülkiyetin ve devletin ortaya çıkmasıyla kadınların ezilmeleri, horlanmaları, sömürülmeleri de alın yazısı oldu. Dünyadan çeşit çeşit düzenler geldi geçti, kadının ezilmesi değişmedi. İşçi, emekçi kadınlar, sınıf sömürüsü yanında bir de kadın oldukları için sömürülüyorlar.

Yurdumuzda da kadın, toplumun her alanında “ikinci sınıf” vatandaştır. İşinde, evinde, okulunda, yasalar karşısında her zaman eşitsizlikle, haksızlıkla, ezgiyle karşı karşıyadır. Hatta hatta, devrimci örgütlerde bile durumu pek farklı değildir. Çeşitli yönetim katlarında kadınların oranı bunu gösterir. Ne denli komünist, devrimci olsak, bin yılların geliştirdiği erkek şövenisti tutumları değiştirmek, yoketmek kolay olmuyor.

Oysa kadınlar toplumun yarısıdır. Onları kazanmadan devrim olmaz. Onları yalnızca işçi-emekçi olarak kazanma çabası ise yetersiz kalır. Onların, kadının toplumdaki yerinden gelen özel sorunları da vardır. Bu nedenle, onları ancak kadın olarak da, işçi sınıfı hareketine kazanabilirsek, gerçekten kazanırız.

Bunun için en başta erkek komünistler kendilerini eğitmelidirler. Evdeki, partideki, örgütteki tutumlarını gözden geçirmelidirler. Kadın sorunu yalnız kadınların sorunu değildir. Bu sorunun bir yarısı kadın, öteki yarısı erkektir. Karısıyla derinden eşit bir yaşantı kuramayan bir

erkek komünist, bu eşitliği topluma nasıl verebilir? Kadın sorunundaki tutumu bir komünist partisinin demokratlığının önemli ölçütüdür.

Eylemlerde, yığın çıkışlarında, mitinglerde, çatışmalarda kadın devrimcileri hep “kayırıyoruz”, onlara hep “cephe gerisi” görevler veriyoruz. Bu kesinlikle yanlıştır. Kadınların o çok büyük devrimci gücünü yeterince kavrayamamışız. Sovyetler Birliği’nde II.Dünya Savaşı sırasında düşman uçağına çarpıp kanadını kırarak düşüren kadın pilot filoları vardı. Çarın sarayını, savaş gücünden herkesin ürktüğü kadın hassa alayı koruyordu. Saflarımızdaki kadınların girişkenliğini, devrimci enerjisini kısıtlamayalım.

Kadınları devrimci savaşıma yığınsal olarak kazanabilmek için yığın çalışması yöntemlerimizi geliştirmeliyiz. Kadınlar arasında çalışmanın *özel yollarını* bulmalıyız. Bu iş için özel kadrolar, ajitatörler yetiştirmeliyiz. Türkiye kadın hareketinde önemli bir aşama olan İKD hareketi, oportünistler eliyle iflasa itildi. Erkek şovenisti anlayışın devrimci giysi giymiş biçimi, kadını çok geri, birşeyden anlamaz, siyasetten ödü kopar bir yaratık olarak görmektir. İşte İKD kurucuları kadın olmalarına karşın, ne ilginçtir ki kafaları bu anlayışla yoğruludur. Bunun üstüne bir de oportünizm eklenince, İKD, “biçki-dikiş kursu”na döndürüldü.

Bunun sonucunda kadınların korkunç devrimci potansiyeli patlatılamadığı gibi, kadınlar arasında çalışan kadrolarımızın da bilinci hızla düştü. Bu durumu düzeltmek, İKD’yi çıkmazdan kurtarmak için vargücümüzle çalışmalıyız.

Bu deneyden de ders çıkartarak, kadrolar arasında çalışmanın Leninci anlayışını geliştirmek zorundayız.

Komünist partisinde işçi-köylü-aydın ayrımı olmadığı gibi, kadın-erkek ayrımı da olmaz. Parti içinde kadınlar ayrı örgütlenemez. Ama kadınların örgütlenmesinden sorumlu özel bir komite ya da bürolar olur. Mutlaka olmalıdır.

Kadınlar arasında çalışmanın Leninci anlayışını geliştirmek, aynı zamanda bir *program* sorunudur. TKP'nin 3. programının “kadın hakları” bölümünü okuyun, göreceksiniz ki kadın sorunu küçümsenmiştir. İşin özü koyulmamıştır. Programın bu bölümü de, aşağıda önereceğimiz temel önermeleri içererek yeniden yazılmalı ve kadınlar arasındaki çalışmalarda pusula durumuna girmelidir.

Komünist Partisi'nin programı, kadının toplumsal yeri ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki kopmaz bağı şiddetle vurgulamalıdır.

Komünist Partisi'nin programı, kadının gerçek kurtuluşunun ancak komünizmle sağlanacağını açıkça söylemelidir.

Bu iki noktayı içeren bir program, feminizm ve de erkek şovenizmi ile arasına kalın bir çizgi çeker. Bu iki nokta aynı zamanda, kadın sorununu toplumsal bir sorun olarak görmenin, onu proletaryanın sınıf savaşımına, devrim savaşımına bağlamanın da temelidir. Lenin'in komünistlere öğrettiği budur.

Bu iki nokta TKP programında yer almamış bile olsa, kadın-erkek tüm komünistlerin şimdilik hiç olmazsa akıllarında durmalıdır. Kadınlar arasındaki çalışmada tüm istemler, ileri demokratik halk devrimine, *iktidarın ele geçirilmesi zorunluluğuna* bağlanmalıdır. Bu, oportünistlerin unuttuğu bir yöndür ama işin ABC'sidir. Bu gereği yerine getiren pekçok kadın komünist vardır, onlar

bunu kendi girişimleriyle yapıyorlar. Oysa, yukarıda değindiğimiz iki noktayı içeren bir program herkesi böyle davranmaya zorunlu tutar. Programın varoluş nedeni bu değil midir?

Kadınlar arasındaki tüm çalışmalar devrim sorununa bağlanmalıdır. Hem de düzenli, sürekli ve sistemli bir biçimde. Bu çok açık. Ama bu, kadınlar arasına, kör değneğini bellemiş gibi “devrim” belgisiyle gitmek demek değildir. Kadınların *kendi* açılardan, sorunlarından, gereksinimlerinden ve istemlerinden yola çıkmamız gerekir. Onların kendi sorunlarından yola çıkarak, bu sorunlarla işçi sınıfı hareketinin ülke çapındaki istemleri arasındaki siyasal bağı gösterebilmeliyiz. Onların istemleri ile devrim arasındaki bağı gösterebilmeliyiz. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminin kadınlara getireceklerini *somut* olarak gösterebilmeliyiz. Kadınları sınıf savaşımında işçi sınıfının yanına ancak böyle kazanabiliriz.

Kadınlar arasında militan çalışmadan korkmayalım. Türkiye'nin ortamı kadınları devrimci savaşıma sandığımızdan çok daha fazla hazırlamıştır. Leninizm oportünizmi kadın sorununda da çökertecektir.

Kadroların desteği Lenincilerde olacaktır. Militan, vurduğunu deviren, kahramanlık destanları dizen bir kadın hareketi! İşçi sınıfının devrim savaşımına omuz vermiş bir kadın hareketi!

Kadının kurtuluşu, proletaryanın kurtuluşuna bağlıdır. Ama devrimin başarısı da kadının katılmasına bağlıdır. Haydi yoldaşlar, kadınlann gücünü gösterelim!

KAVGA VE YORUM

1 Mayıs dönüm noktası olacaktır

14 Ekim seçimlerinden bu yana yığınların savaşımı hızla yükseliyor. Emperyalizm ve yerli finans-kapital cephesi ile emekçi halkın kapışması ileri boyutlar alıyor.

Ne zaman işçi sınıfında, yığınlarda militanlık yükselirse, işçi sınıfının at sineklerinde, işçi bürokrasisinde dil değişir, militanlaşır. Dünya işçi sınıfı tarihi bunu gösteriyor. Bizde de öyle oluyor.

Bu sahte militanlaşmanın iki genel nedeni vardır. Birincisi, TİP'in aile kavgası içinde TKP oportünistlerini suçlarken söylediği sözlerle, "kendilerine yükledikleri hak edilmemiş misyonu biçimsel olarak koruma" kaygusudur. (*Yürüyüş*, sayı: 256, 4 Mart 1980). Yerlerini yitirmeme çabasıdır. Buna TKP'nin oportünist kanadı, TİP, TSİP, sendika bürokratları ortaktır.

İkincisi, uzlaşmacılar bu yolla işçi sınıfından soyutlanmamayı ve militanlık psikolojisi biraz durulduğu anda kafasını çelmeyi, "ehlileştirmeyi", böylece burjuvaziye karşı görevlerini yerine getirebilmeyi hesaplarlar. Militanlığın yükseldiği anlarda dil değiştirmezlerse, bu uğursuz rollerini oynayamazlar. Bu arada her fırsatta zehir akıtmaktan da geri durmazlar.

İşte, yiğit Tariş işçilerinin direnişi ile patlayan İzmir ayaklanmasına karşı tutum. *Atılım*, Mart 1980 sayısında, bir yandan "Tarişişçilerinin yanındayız" diye bağırıyor, öte yandan işçilerin kendilerini silahla savunmalarına ve

çatışmaların mahallelere yayılmasına “provokasyon” diyor. *Yürüyüş*, bir yandan Tarih işçilerinin yanındayız diyor, öte yandan şanlı direnişe, “tekellerin ‘barikat savaşı denemesi” diyor, alay etmeye kalkışıyor. Sendika bürokratları bir yandan işçilerin yanındayız diyor, öte yandan direnişin sönmesi, öteki kentlere yayılmaması için elinden geleni yapıyor.

Bu işçi sınıfı asalakları aynı oyunu 1 Mayıs üstüne oynuyorlar. “Yaşasın 1 Mayıs”, “şanlı 1 Mayıs”, “bütün Türkiye 1 Mayıs alanıdır”. Sonra? 1 Mayıs’a 20-25 gün kaldı, en ufak ciddi bir hazırlık yapılmıyor, açık bir hedef konulmuyor. Cilalı sözler altında yapılmak istenen, 1 Mayıs 1980’i burjuvaziyle cepheden bir çatışmaya girmeden atlatmaktır. “Bütün Türkiye 1 Mayıs alanıdır” sözleri, sınıf savaşının bu en kritik döneminde halk sınıflarının gücünü binbir parçaya bölmek, böylece gösterilerin çaptan düşmesini sağlayarak kolayca geçiştirmek amacını taşıyor. TKP’nin oportünist kanadı, TİP, DİSK yönetimleri aynı görüşte birleşiyorlar.

Ülkenin nesnel ortamı bu geri çekiliş taktiğine uygun mudur, yoksa tam tersi bir tutum mu istiyor?

Yazımızın başında belirttiğimiz gibi yığınların savaşımı hızla yükseliyor. Bunun karşısında, devrim sürecinin mantığına uygun olarak faşist baskılar da hızla artıyor. İlerici-devrimci dernekler, yayınlar kapatılıyor, işçi sınıfına, küçük burjuvaziye, Kürt ulusuna baskılar yoğunlaşıyor, parlamenter rejim altında çıkarılan gerici yasalarla burjuva devleti faşistleştiriliyor. Hesaplaşmanın son durağı İzmir ayaklanması oldu. Devrimci ve gerici güçler artık tüm taktiklerini İzmir ayaklanmasının bıraktığı yerden sürdüreceklerdir. İstek işi değil, nesnel olarak böyle.

1976'dan bu yana 1 Mayıslar, sınıf savaşında önemli köşe taşları oldu. Geldik 1980'e. Aşağı yukarı tüm ilerici-devrimci dernekler kapatıldı . Faşizm tehlikesi *hiçbir zaman* bu denli yakın olmadı. Bu tehlikeyi nasıl önleyeceğiz? Uslu durarak mı, TİP'in geleneksel belgisi, "eylem yapmayalım, faşizm gelir"le mi? Yoksa, işçi sınıfımızın ve emekçi halkın gücünü düşmana göstererek mi?

Faşizm boğazımıza sarılmış sıkıyor. Bizim oportünistlerimiz ne yapacaklarını bilmez biçimde söyleniyor: "İGD kapatılamaz", "İKD kapatılamaz", "*Savaş Yolu* kapatılamaz", "*Ürün* kapatılamaz", "... kapatılamaz, kapatılamaz". Kapatıldı yahu, kapatıldı! Açılması için, faşizmi püskürtmek için ne yapacağız siz onu söyleyin.

Bugün Türkiye'de sınıf savaşı öyle bir noktaya geldi ki, *nasıl geçerse geçsin*, 1 Mayıs 1980 toplumsal yaşamda çok önemli bir dönemeç olacaktır. Geçmiş 1 Mayıslarla kıyaslanmayacak bir etkisi olacaktır. Ekonomik çöküntü tarihin görmediği bir düzeye çıktı. Devrimci durum, yığın hareketliliği dahil, iyice olgunlaştı. Zorbalık iyice halkın üstüne çöktü. 1 Mayıs 1980'de işçi sınıfımız birleşik gücünü düşmana gösterebilirse devrim savaşımı büyük bir canlılık kazanacak, büyük bir atılım yapacak, pek çok zulüm tedbirini yırtıp atacaktır. Gösteremez de 1 Mayıs burjuvazinin taktik bir utkusuyla kapanırsa, gerici cephenin cesareti ve dolayısıyla faşist uygulamalar artacak, işçi sınıfında ve emekçilerde moral yorgunluk ve geçici de olsa bir durulma ortaya çıkaracaktır.

Ülkenin nesnel ortamı böyledir, 1 Mayıs'da geri çekiliş taktiğine uygun değildir. Bu durumda ne yapılmalıdır?

Türkiye işçi sınıfı hareketinin ve genel olarak devrim

savaşımının bugün içinde bulunduğu ortamı dikkate alarak, *komünistlerin önerisi*, 1 Mayıs'ın merkezi olarak İstanbul'da kutlanmasıdır.

Biz kendi gücümüzle 1 Mayıs'ı, İstanbul'da 1 Mayıs alanında kutladık. Bu kazanımı geri vermemeliyiz. Sıkıyönetimin baskısını geri püskürtmeliyiz . İstanbul'da, 1 Mayıs alanında sıkıyönetimi, zorbalığı kırarak yığınsal bir gösteriyle dikilmeliyiz. İşçi sınıfımız bunu gerçekleştirebilirse, ki o gücü vardır, Türkiye'de işler bambaşka bir yönde gelişecek , devrim ufukta bir hedef olmaktan çıkabilecektir.

Komünistlerin görüşü, işçi hareketine önerisi budur. Ancak komünistlerin, küçük burjuva sosyalistlerinden farkı vardır. önerileri kabul edilmezse, komünistler, TİP'in yaptığı gibi, 300 kişiyle İstanbul'da göstermelik bir gösteri düzenlemeyeceklerdir. İşçi hareketinin aktif - örgütlü çoğunluğunun kararına uyacaklardır. İşçi hareketini bölmeyeceklerdir.

Aktif-örgütlü işçi çoğunluğunun kararına uyacağız ama zamanı varken görüşümüzü işçi sınıfına benimsetmek için canla başla çalışacağız. Doğrusu budur, gerisi burjuvaziye verilmiş bir ödündür, hem de en verilmeyecek anda verilmiş bir ödündür diyeceğiz.

Sınıfsal-siyasal güç dengelerinin iyice önem kazandığı günümüzde “tüm Türkiye 1 Mayıs alanıdır” demek, çıkışları 30-40 ile, ilçeye bölerek iğdiş etmek demektir. Burjuvaziyle uzlaşıp işçi sınıfını yalnız bırakmak demektir. Faşizm gelsin çöksün demektir. Ortam geri çekilmeyi değil, yüklenmeyi gerektiriyor. Yoksa düşman bize yüklenecektir. Seçimi, oportünistlere, küçük burjuva sosyalistlerine, işçi bürokratlarına bırakmayalım.

Seçimi bu asalaklara bırakmayalım ve büyük bir hızla İstanbul'da merkezi ve yığinsal 1 Mayıs için çalışalım. İşçi sınıfının kızıl sancağını 1 Mayıs alanına dikelim. Tüm ilerici-devrimci güçler 1 Mayıs 1980 için elele.

1 MAYIS İSTANBUL'DA KUTLANMALIDIR!

İşçinin Sesi Sayı: 126, 7 NİSAN 1980

Duyuru

Değerli yoldaşlar,

Oportünistler savaşmadan yenilen ordulara benziyorlar. TKP'nin Leninci kanadına karşı verdikleri bu denli aşağılık bir "ideolojik savaş"a dünyanın başka bir yerinde rastlamak çok güçtür. Kullanılan yöntemler bir hareketin ve o hareketin yönetici kadrosunun karakterini yansıtır.

Anlıyoruz onları. Doğruyu savunmakla konumunu korumak gibi bir açmazla karşı karşıya kalanların doğruyu seçmesi yürek ister. O da menşevik yöneticilerde yoktur.

Yoldaşlar, bu sayımızın vurgusu Lenin'in 110. yıldönümü ve yine Kürt sorunu üstüne. *Savaş Yolu* ve *Çağ* dergilerinde çıkan iğrenç yazılara yanıt gereği vardı.

Bunlar gerçekten iğrenç yöntemler kullanıyorlar. Ne var ki savaşmadan yenilmelerini de bu yöntemler getiriyor. Diyorlar ki biz taktiklerimizi "Baba" dediğimiz ve İngiltere'de oturan İsmet Şerif Vanlı'dan almışız. O da Barzani'nin emperyalizmle ilişki kuran kolu imiş. Bu Fransızların deyimiyle *a-la-servis* masal nereden çıkıyor? Menşeviklerin Kürdistan şefiyle bir sohbetle, Kürdistan konusunda çok sayıda incelemesi var olan Dr. İsmet Şerif Vanlı'nın İngiltere'de oturduğunu öğrendiğimizi ve onunla görüşüp Kürt tarihi üstüne bilgi isteyeceğimizi söylemiştik. O yoldaş da *Çağ* dergisinde Vanlı hakkında yinelenen görüşleri söylemişti. Bu insan hakkında söylenenler doğru ya da yanlış olabilirdi. Biz onunla örgütsel, eylemsel vb.

birlik için değil, Kürdistan tarihi konusunda kitapları olan bir yazar olarak görüşecektik.

Neyse, bu Kürdistan şefi yoldaşla bir daha görüşemedik. Dolayısıyla olayın sonraki gelişimini öğrenemedi! Ve Savaş *Yolu* ile *Çağ*'daki iğrenç yazılar o verdiğimiz bilgiye dayanarak çırpıştırıldı. Oysa biz daha sonra ilk bilgimizin yanlış olduğunu, Dr. İsmet Şerif Vanlı'nın İngiltere'de oturmadığını, Lozan'da yaşadığını, hatta çok uzun yıllardır İngiltere'ye gelmemiş bile olduğunu öğrendik. Ne gördük, ne tanıştık, ne konuştuk.

Bu *a-la-servis* masal bazı ilginç yanlar daha taşıyor. Menşevik Kürdistan yöneticisinin Kürt hareketini ne iyi(!) bildiğini gösteriyor. Bizden aldığı yanlış bilgiyi bilgiççesine kağıda döküyor, İngiltere'de oturur, vb. Vanlı'nın, Barzani hareketinin liderlerinden biri olduğu ve hatta emperyalist çevrelerle bağı kurduğu görüşünü yanıtlamak ise bize düşmez. Kürt komünistleri, devrimci demokratlar isterlerse yanıtlarlar.

Yeri gelmişken bir hatırlatma yapalım. *Atılım* mart 1976 sayısının 7. sayfasında, S. Üstüngel'in YAKINDA ÇIKACAK OLAN "TKP VE ULUSAL SORUN" BAŞLIKLİ kitabının ilanı vardı. İlanın üstünden dört yıl geçti, neden çıkmadı? Başka işler araya girdi, yazılamadı demeyin. Yoldaşın kendisi, bittiğini bize daha o yıl söylemişti. Neden çıkmadı?

Biz söyleyelim, bir yandan Leninciilerin uzlaşmasız tutumu, öte yandan Kürt hareketinin hızla yükselen teorik düzeyi, ayrılma hakkını reddeden bu Türk ulusçusu kitabın basılmasını olanaksızlaştırdı. Tüm kitabın yeniden yazılmasını zorunlu kıldı. Belki ona zaman bulamamışlardır!

Oportünistler hızla çöküyorlar. Çökerken de çok gürültülü ve dayanılmaz bir koku salıyorlar. (Aralarındaki

klik çatışmaları keskinleşiyor, Erdalcılarla Partizan kliği artık açıktan çekişiyorlar. Erdalcılar İ.Bilen'e verdikleri desteği çekiyorlar, herhalde “zamanı geldiği”ni düşünüyorlar.) Haydi yoldaşlar, bu çöküşü hızlandıralım.

Yaşasın 1 Mayıs!

Editör, *İşçinin Sesi* Sayı: 128, 21 Nisan 1980

KAVGA VE YORUM

Bizi Bizden Başkası Yenemez

İşçinin Sesi'nin yeniden yayına başlamasından bu yana bir yıl geçti. Bu süre içinde tüm partililer beş-on yılın gerilimini yaşadılar. Bu süre içinde TKP Politik Bürosu'nu tutan sağ oportünist-ortacı oportünist bağlaşıklığı, fraksiyonculuğunu tasfiyecilik düzeyine yükseltti. Bu onların içinde buldukları çözülmeyi iyice hızlandırdı. TKP'nin Leninci güçleri için, bu fraksiyoncu fraksiyona karşı Partinin Leninci birliğini amaçlayan bir kanat olarak örgütlenmekten başka yol bırakmadı.

İşçinin Sesi'nin yeniden yayınlanması, Lenincilere karşı döşenen tuzağı bozdu. Her sayısı üstüste vuruşlarla oportünist bağlaşıklığı dağılma-toparlanma-yeniden dağılma sürecine soktu. Oportünizmin partimizdeki "iç dengesi" kırıldı. Her sistemin bir kendini koruma mekanizması vardır ve dağılan, parçalanan ögeler, bir geri düzeyde yine toparlanmaya çalışıyorlar. Ama onların, kaçınılmaz sonlarını engelleme, kendilerini kurtarma yetenekleri yoktur. Tarihsel gelişim Lenincilerledir.

Hareketimiz, TKP dışında, geniş devrimci çevrelerde de bir çekim merkezi yarattı . Bize örgütsel birlik önerileri geldi. Örgütsel birlik, ideolojik birlik üzerinde yükselir. Bu, bir bakıma, bizim irademizin dışında gelişen bir süreçtir.

Tek tek kişiler ise, Marksçı-Leninci ideolojiyi, TKP'nin Leninci kanadının siyasetini ve taktiklerini benimserlerse, örgütlerimizin koyduğu doğrultuda çalışırlarsa, gerekli deneylerden geçerse, örgütsel birlik içinde olabilirler.

Bizimle, hele *İşçinin Sesi*'nde yayınlanan tekeldışı burjuvazi yazılarından sonra *her* konuda anlaştıklarını söyleyen ve örgütsel birlik önerisi yapan , ama bunun için de kendilerinin TİP'ten ayrıldığı gibi, bizim de “TKP'den ayrılmamızı ve geleceği birlikte kurmamızı” önerenler, soruna *kendi* açılarından değil, Türkiye işçi ve devrimci hareketinin genel çıkarı açısından, nesnel olarak yanaşmalıdırlar.

Birincisi, bizimle *her* konuda anlaştıklarını yetkili kişiler yoluyla ağızdan değil, yayın organlarında açıkça yazmalıdırlar (ki yayın organları pek öyle yazmıyor).

İkincisi, bizimle *her* konuda anlaşılanların Partimize, TKP'ye girerek, oportünizme karşı örgütlü savaş vermelerinin önündeki engel nedir?

Üçüncüsü, TKP, komünistlerindir, kimsenin “bağı” değildir. Partisini oportünizme teslim eden komünist tarih önünde suçlu olur. Dördüncüsü, önerilen doğrultuda bir gelişme yoluna yönelmek, Menşeviklere arayıp da bulamadıkları *kurtuluş* yolunu armağan etmek olur. Uzun dönemde TKP'yi, Lenincileri, işçi sınıfını vurur.

Bu gerçekleri dikkatle değerlendiren *TKP Leninciler Konferansı*, partimizi oportünizme kesinlikle terketmeme, Parti içinde örgütlü savaş yürütme ve bunun için de zaman geçirmeden TKP'nin Leninci yöre, il, semt komitelerini, taban örgütlerini örgütleme kararı aldı. Konferans, partili ve parti dışı komünistlerde büyük bir coşku yarattı. Kuruculuk hızla sürüyor.

Buna karşı, “TKP'de oportünizmi yenemezsiniz, boşuna zaman yitiriyorsunuz” diyenler var. Bunlar, savaşımın mantığını pek kavrayamıyorlar. Kağıt üstünde duragan değerlendirmeler şaşırtıcıdır. Siyasette iki kere iki

altı da eder, sekiz de eder. Lenincilerin hedefi, Partinin savaşı kadrolarının gönlünü kazanmaktır. Önemli bir bölümünü daha şimdiden kazandık. Davut Çelik Yoldaşımın bu sayıdaki yazısında okuyacaksınız. Gerisini de kazanacağız. Hatta, belirli bir dönem “disiplin” zoru ile oportünizmin basında sözcülüğünü yapmış ama yapı olarak devrimci yoldaşlarımızı da *TKP*’ye kazanacağız . *TKP*’nin savaşı kadrolarının yeri, Leninci saflardır. Dünya işçi ve komünist hareketinin uzun erimli sınıfsal çıkarları da bu yöndedir.

TKP son bir yıldır tarihinde görmediği bir bunalım yaşıyor. Bununla da kalmıyor. Tüm devrim cephesi görülmedik bir bunalım yaşıyor. Bunun nedeni, hızla derinleşen devrimci durumu göğüsleyecek bir öznel öğenin yokluğudur. Devrim ve karşı-devrim hareketleri, etki-tepki içinde ilerler. Devrimci hareket yükseliyor, karşı-devrim, devlet tüm gücüyle yükleniyor. Bunun karşısında, devrim cephesini hizaya sokacak bir örgüt yoktur. Ne oluyor? Devrim cephesindeki tüm “siyasetler” bölünüyor. Her kesimden yığınla insan siyaseti bırakıyor.

Romatizmalı bir adam, yağmur yağacağını çok önceden sezer değil mi? Çünkü, kemikleri sızlamaya başlar. Tam da bunun gibi, işçi hareketi içindeki, devrimci hareket içindeki küçük burjuvaların da kemikleri sızlamaya başladı. Karşı-devrim cephesi, devlet alışılmamış boyutlarda saldırıyor. İstanbul, işgal altında bir kent görünümünde. Yağmur mu yağacak? Belki. Onun için, harekete şu ya da bu nedenle bulaşmış küçük burjuvalar uçuyor, toz oluyor.

Yağmur belki yağar, belki yağmaz. Gelişmenin ne yöne olacağına hepimizin katkısı, sorumluluğu var. Hepimizin, gelecek kuşaklara vereceği hesabı var. Bugün

geri çekilmek, ağırbaşlı “savaşmak”, peşin yenilgi demektir. Yığınları bilinçlendireceğiz, onlara güven vereceğiz, örgütleneceğiz. Yığınlarla birlikte saldırıyı hazırlayacağız. Komünist için saldırı, “öncü savaş” değil, yığınlarla birlikte saldırıdır. Yığınlarla birlikte saldıracağız! Burjuvasına da oportünistine de göstereceğiz ki komünistin sancağı da, kanı da kızıldır.

Yağmur belki yağar, belki yağmaz. Yağsa da, yağmasa da, TKP'nin Leninci güçlerinin bugünkü ana taktiği , eylemler içinde, savaşlar içinde, savaşarak *örgütlenmektir*. Bu toz duman içinde ana halka örgütlenmedir. Çok karmaşık bir süreçten geçiyoruz. Tüm yoldaşlar bu durumun bilincinde olmalıdırlar. Bizim, açık tartışma, eylemde demir birlik ilkemizden başka, örgütümüzden başka dayanağımız yoktur.

Ana halka örgütlenmedir demek ne anlama gelir? Hem Lenincilerin kendi örgütsel sorunları hem TKP'nin durumu, hem genel ülke durumu açısından bu çok karmaşık dönemden, *tıkır tıkır işleyen bir mekanizma* ile çıkabilmek anlamına gelir. İnsan sayısı iyidir, saptanmış taktiklerin daha etkin yaşama geçirilmesini sağlar. Ama kuru kalabalık, ya da döneme uymayan yapı iyi değildir. Ortamı ve ortamın yüklediği görevleri anlamayan yapı iyi değildir. TKP'nin Leninciler Konferansı, bu zor dönemden, iyi işleyen bir mekanizma ile çıkmak kararı almıştır. Bu mekanizmayı kurabilmek için ne denli küçülme gerekiyorsa, o denli *küçüleceğiz*.

Bunun yanında, ülkemizin yaşadığı devrimci durumun partiye yüklediği bir görev vardır ki, yukarıdaki saptamayla çelişiyor. Devrimci durum, hesaplaşma, ya da hesaplaşmaya hazırlık dönemidir. Bu dönemde partinin

kapısının, olağan dönemden daha fazla açılması, olabilen her olanaktan yararlanarak daha geniş kesimlerin kapsanması gereklidir. Siyasal gelişime yön verebilmek için bu zorunludur. Çünkü bu dönemde, yığın kavramı değişir, yüzler, binler değil, yüzbinler, milyonlar söz konusu olur.

Bu iki çelişik gözükken görevi bağdaştırmak, TKP'nin Leninci Eşgüdüm Komitesi'nin görevidir. Eşgüdüm Komitesi, bu çelişkiyi, Partinin yönetim katlarını, yöre-il-bölge-semt komitelerini ortama uyan, sınanmış komünistlerden kurarak, bunun yanında Parti üyeliğini en cesur ve atak biçimde açarak çözecektir.

Yoldaşlar ! Yağmur belki yağar, belki yağmayacak. Karşı-devrim güçleri geçici olarak egemen olabilir, ya da yığın hareketi iyice yükselebilir. Ne olursa olsun, yurdumuzda ortaya çıkacak her keskin dönüş, öteki sonuçlarının yanısıra Lenincilerin yurt çapında gerçek bir güç olmasıyla sonuçlanacaktır. Keskin dönüş dönemlerini, zor dönemleri başıyla göğüsleyebilecek güç yalnızca Marksizm-Leninizm'de vardır.

Yoldaşlar ! BİZİ BİZDEN BAŞKASI YENEMEZ!

Büyük ve geri dönüşsüz yanlışlar yapmazsak, serin kafalı ve kendine güvenli savaşırsak, birbirimize sınıksız kenetlenirsek, olabilecek en az acılı-sancılı yoldan kadrolarımızı yetiştirebiliriz. Sınıfımıza layık, devrime yetenekli bir parti olabiliriz. Olacağız!

İşçinin Sesi Sayı: 129, 19 MAYIS 1980

ÇEK-AL

Sınıf Savaşının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri - I¹⁷

1.YANITLANMASI GEREKEN ACİL SORU

Genel olarak devrimci hareket ama özel olarak Türkiye Komünist Partisi, 60 yıllık tarihi içinde gördüğü en zor dönemden geçiyor. Sıkıyönetim, faşist cinayetler, işkenceler, karşı-devrimci baskılar, legal çalışma olanakların kısılması, işçi sınıfının örgüt enflasyonu karşısında düştüğü kafa karışıklığı, her çeşit legal yığın örgütlerinin işlevlerindeki büyük düşüş, devrimci hareketteki derin bunalım, TKP içinde strateji ve taktikler alanında ortaya çıkan bolşevik-menşevik kapışması... Tüm bunlar, hem de partimizin birliğini

¹⁷ *İşçinin Ses'i*'nin introsu: Bu sayı ÇEK-AL'da, Yürükoğlu Yoldaşımızın yeni kitapçığının ilk bölümünü yayınlıyoruz. İkinci bölümünü gelecek sayımızda yayınlayacağımız kitapçığın girişinde Yürükoğlu Yoldaş şöyle diyor: “1 Mayıs'dan 20 gün geçti. Gelen tüm haberler, TKP'nin Leninci kesiminin 1 Mayıs çalışmalarından güçlenerek, bilenerек çıktığı yolundadır. Ama öte yanda, yine gelen haberler, 1 Mayıs yazısında dikkat çektiğimiz moral bozukluğu ve gerilemenin tüm devrimci hareket çapında hızla yayılmakta olduğunu gösteriyor. Aslında bu gerileme, 1 Mayısla başlamadı, bir süredir geliyor. Bu durumun önüne geçmek gerekiyor. Gözlerimizin önünde açılan yeni dönemi düzgün bir değerlendirmeyle, görevlerimizi doğru saptamayla bu gidişin önüne geçilebilir. Bu yazının amacı da budur”.

yeniden kurmak gibi zor bir görevle karşı karşıya olduğumuz bir anda ortaya çıkıyor ve bu görevi hem zorlaştırıyor, hem acilleştiriyor.

Bazı yoldaşlar, “dağılma menşevik kanattadır” diyebilirler. Bu, bir yanıyla doğru, bir yanıyla yanlış olur. Doğru, dağılma menşevik kanattadır. Ama menşevikler, parti kadrolarının, gerçekçi bir hesapla üçte ikisi üstünde etkindirler. Bu üçte iki çoğunluk da partidir. Bu kadrolar menşevik değildir. Bilinç düşüklüğü, bilgisizlik, idealizasyon, askersel disiplin anlayışı gibi nedenlerle, oportünistlerin yanında duruyorlar. Partinin, bolşevik-menşevik olarak ikiye ayrılması, Leninci kanadın üçte bir gibi büyük bir azınlık tutması, menşevik kanadın kendi içinde 3-4 kliğe bölünmesi, o kanattan çok yoldaşın siyaseti bırakması, bunlar hep partimizin dağılmasını anlatır.

TKP'nin birliğini sağlamanın yolu, 48 yıldır yapılmayan Kongre'nin (Türkiye'den gelen haberlere göre oportünistler şimdi de 1977 Konferansını kongre diye göstermeye çalışıyorlarmış!) yapılmasıdır. Partisini, sınıfını, ülkesini seven her komünistin, 5.Kongre'nin toplanması için elinden geleni yaptığına, yapacağına inancımız sonsuzdur. Kongre toplanmasına yönelik çalışmalar sürerken (ki bunu Kongre için imza toplamak vb. gibi dar anlamayalım, TKP'nin Leninci kanadının tüm çalışmaları aynı zamanda Kongre'yi daha çabuk toplayabilme sonucuna çıkmaktadır), partimizdeki dağılmayı, Türkiye ortamının bu olguyla bağını ve bugünkü ortamda izlenmesi gereken taktikleri herkesin önünde tartışmalıyız.

TKP içinde son aylarda ortaya çıkan, toplu sözleşmeler, Tariş olayları, 1 Mayıs gibi konulardaki derin taktik ayrılıklar aslında partinin *tüm* taktiklerini *değiştirme*

konusunun bir parçasıdır. Partinin taktikleri konusu ise, Türkiye’de sınıf savaşının vardığı aşama ve yaşadığımız bugünkü ortamın Türkiye devrimi açısından yeri konusunun bir parçasıdır.

Özellikle 1979 1 Mayısından bu yana işçi sınıfımızın ve genel devrimci hareketimizin savaşımında bir düşüş var. Bu düşüş, son 3-4 ay içinde iyice belirginleşti. Devrimci hareket içinde bölünmeler ve siyaseti bırakma yaygınlaştı. Bu arada 12 Mart’ın yıldönümü, İzmir ayaklanması, Tarsus olayları gibi, zorbalığa yüksek düzeyde karşı çıkışlar da oldu ama genel düşüşü değiştirmede, bu eğri içinde zıplamalar olarak kaldı. Karşı-devrim güçleri baskılarını sürekli ve sistemli biçimde artırıyorlar.

Bu durumda, her gerçek devrimcinin, her komünistin açıkça sorması ve açıkça yanıtlaması gereken bazı kilit sorular vardır. Türkiye’ de siyasal ortam nasıl bir aşamadadır? Halk sınıflarının savaşımı yenildi mi, yoksa kısa süreli ve geçici bir duraklama, gerileme dönemi mi yaşıyor? Devrimci durum bitti, karşı-devrim oturdu mu, yoksa devrimci durum sürüyor mu?

Bunların hepsi aslında tek bir sorudur ve bugün Türkiye komünistlerinin önünde duran temel sorudur: “Yenilgi mi geçici gerileme mi?” Genel geçerli doğrulan mantık jimnastiğiyle ona buna satan şarlatanlardan olmak istemeyen her komünist bu soruyu açıkça yanıtlamak zorundadır. Çünkü, Türkiye komünist hareketinin taktikleri *tümüyle* bu sorunun yanıtlarına bağlıdır. Yanıtlarımız olumsuz ise, belgelerimiz, bağlaşıklara karşı tutumumuz, genel ajitasyonumuz, partinin örgütlenme ve genel çalışma yöntemleri temelden değişecek ve artık ayaklanmanın yığınlar içinde hazırlığına yönelik

olmayacaktır. Yanıtlarımız olumlu ise, TKP'nin Leninci kanadının taktikleri bugünkü yolunu izleyecek ama partinin genel taktikleri değişmek zorunda olacaktır. Bu nedenle, yukardaki soruyu anlaşılır biçimde, kesin olarak yanıtlamayan hiçbir parti, parti adına layık değildir.

TKP'nin Leninci kanadının yanıtlarına geçmeden önce, bizim durumumuzu çeşitli yönleriyle anımsatan bir durumda Lenin'in soruna yaklaşımını ele alalım. 1905 Moskova ayaklanması bastırıldıktan sonra işçi sınıfının çeşitli kesimlerinde yaygın bir moral çöküntüsü ve yılgınlık doğmuştu. Yığın hareketleri gerilemişti. Bu durumda, devrim yenildi mi, yoksa geçici bir geri çekiliş mi söz konusudur konusunda bir karar vermek gerekiyordu. Hararetli bir tartışma başladı. Menşevikler, aynen bizdeki sorunları gibi, açık ve kesin birşey söylemeden sözü döndürerek devrimin yenildiği - işin bittiği sonucuna çıkıyorlardı. Lenin ise, ortamın, devrimin yenilgisini mi, geçici bir geri çekilişi mi yansıttığına proletaryanın belli kesimlerindeki yorgunluk psikolojisinin kanıt gösterilemeyeceğini, asıl bakılacak yerin nesnel koşullar olduğunu söylüyordu.

Lenin, "yenilgi mi, geçici gerileme mi?" sorusuna verilecek yanıtın, tüm taktikleri belirleyeceğini söylüyor ve Menşevikleri kesin tutum almaya zorluyordu.

Lenin'den aşağıya aldığımız uzun alıntıyı dikkatle okumalıyız. Konumuz açısından can alıcı önemi açıktır. Değişik bir ülke için, değişik bir tarihsel ortamda yazılmıştır ama soruna yaklaşım açısından, soruya verilecek evet-hayır yanıtının sonuçları açısından *evrensel*dir.

"Çerçevesini çizdiğimiz soru, bir bütün olarak Sosyal-Demokrat (komünist-R.Y.) taktiklerin temel

sorunudur. Önümüzdeki parti kongresinin en net ve ikircimsiz biçimde çözmesi gereken başlıca sorundur. Tüm parti üyeleri, tüm sınıf bilinçli işçiler bu sorunu çözmeye yarayacak kapsamlı materyal toplamak için derhal vargüçleriyle çalışmaya koyulmalı, sorunu tartışmalı ve kongreye, önlerindeki önemli ve sorumlu göreve tam hazırlıklı delegeler yollamalıdır.

“Kongre delegelerinin seçimi, taktik platformlar arasında net bir ayırım temelinde yapılmalıdır. Aslına bakılırsa, yukardaki soruya şu ya da bu yönde verilecek tutarlı ve tam bir yanıt, Sosyal-Demokrat (komünist - R.Y.) taktiklerin tüm ikincil ayrıntılarını da çözecektir.

“Ya öyle - ya böyle.

“Ya bugünkü durumda ‘gerçek bir devrimden söz edilemeyeceğini’ kabulleneceğiz, o zaman ne kendimizi, ne proletaryayı, ne de halkı aldatmamak için bunu açıkça üstüne basarak, herkesin duyacağı biçimde söylemek zorundayız. Demokratik devrimin tamamlanmasının, proletaryanın *acil* görevi olduğunu kesinlikle reddetmek zorundayız. Ayaklanma sorununu tümüyle rafa kaldırmalı ve dövüş birlikleri örgütleme ve silahlandırma çalışmalarına son vermeliyiz. Çünkü, ayaklanmayla oynamak işçilerin partisine yakışmaz. Devrimci demokratların gücünün tükendiğini kabul etmeliyiz ve anayasal bir düzenin gerçek muhalefet gücü olarak liberal demokratların şu ya da bu kesimini desteklemeyi ivedi görevimiz saymalıyız. Kötü bir örneği de olsa Devlet Duması’na bir parlamento gözüyle bakmalı ve yalnız seçimlere katılmakla kalmayıp, Duma’ya da girmeliyiz. Partinin legale çıkmasını başa almalı, parti programını buna uygun biçimde

değiştirmeli ve tüm çalışmalarımızı 'legal' sınırlara göre ayarlamalıyız. Yeraltı çalışmalarımızı en azından ikincil ve legal çalışmalara bağımlı bir konuma itmeliyiz. Nasıl bir önceki tarihsel dönemde silahlı ayaklanmayı birincil parti görevi saymışsak, şimdi de sendikaların örgütlenmesini birincil parti görevi saymalıyız. Köylü hareketinin devrimci belgelerini de rafa kaldırmalıyız (örneğin, büyük topraklara el koyulması), çünkü bu belgeler pratikte ayaklanma belgeleridir, ve de askersel biçimde hazırlık yapmadan, ona inanmadan ayaklanma çağrısı yapmak, yakışsız bir ayaklanma oyunculuğu olur. Yalnızca geçici devrim hükümetinden değil, sözümona 'devrimci yerel öz-yönetim'lerden de söz etmeyi kesmeliyiz. Çünkü deneyim gösterdi ki, haklı ya da haksız yere bu adı taşıyan organlar, koşulların dayatmasıyla ayaklanma organlarına, devrimci bir hükümetin nüvelerine dönüşmüşlerdir.

“Ya da bugünkü durumda gerçek bir devrimden hem sözdebileceğimizi, hem de sözetmemiz gerektiğini kabul edeceğiz. Açık devrimci savaşımın yeni ve üst biçimlerinin kaçınılmaz olduğunu, en azından büyük olasılık taşıdığını kabul edeceğiz. O zaman, proletaryanın ana siyasal görevi, tüm çalışmasının sinir merkezi, tüm örgütlü *sınıf eylemlerinin* ruhu, *demokratik devrimin tamamlanması* görevi olacaktır. Bu görevden tüm yan çizmeler, sınıf savaşımı kavramını Brentano'nun yorumladığı biçimde sulandırmaktan başka anlama gelmeyecek, proletaryayı liberal-monarşist burjuvazinin kuyruğu yapmak demektir. Partinin ivedi ve birincil siyasal görevi, proletaryanın güçlerini hareketin ulaştığı en yüksek

savaşım biçimi olarak silahlı ayaklanmaya hazırlamak, onu bu yönde örgütlemektir. Aralık ayaklanmasının tüm deneyimini en pratik amaçlar için eleştirisel bir gözle incelemek şaşmaz görevimizdir. Dövüş birlikleri örgütleme ve silahlandırma çabalarımızı on kat artırmamız gerekir. Ayaklanmaya aynı zamanda gerilla operasyonları yaparak da hazırlanmak gerekir, çünkü yalnız yeni neferler kazanarak ve kaydederek 'hazırlanmak' saçma olur. İç savaşı ilan edilmiş ve sürüyor sayıp *tüm* parti eylemlerini şu kurala göre yönlendirmemiz gerekir: 'Savaşta, savaşta gibi!' Bu durumda, proletaryanın kadrolarını *saldırgan* askersel operasyonlar için eğitmek zorunludur. Köylü yığınlarına yönelik devrimci belgiler atmak, mantıklı ve tutarlıdır. Devrimci, ve yalnızca devrimci, demokratlarla savaşkan anlaşmalara girme görevi ön plana çıkar. Burjuva demokratlarının çeşitli kesimleri arasında ayırım yapmanın ölçütü, ayaklanmaya karşı tutumlarıdır. Proletarya, ayaklanmadan yana olanlarla 'birlikte çarpışır', ama 'ayrı yürür'. Ayaklanmaya karşı çıkanlara karşı acımasızca savaşırız, ya da iğrenç ikiyüzlüler ve Cizvitler olarak bir kenara atarız. Tüm ajitasyonumuzda, anayasal hayallerin eleştirisini ve sergilenmesini, açık iç savaş konumundan hareketle ön plana alırız. Dikkatimizi, kendiliğinden devrimci patlamalara giderek yol açacak durum ve koşullara yoğunlaştırırız. Duma'yı parlamento olarak değil, bir polis karakolu gibi değerlendiririz. Proletaryayı yozlaştırmak ve dağınıklığa itmekten başka hiç bir işlevi olmayacak gülünç seçimlere herhangi bir biçimde katılmayı reddederiz. İşçi sınıfı partisinin örgütlenmesinin temelini (Marks'ın

1849'da yaptığı gibi), 'açık çalışmalar' için ayrı bir aygıtı olan, özel sezicilerini, işçi sendikalarından legal basına dek tüm legal dernek ve kurumlara sokan 'güçlü, gizli bir örgüt' olarak ele alırız.

"Kısacası: Ya demokratik devrimin sona erdiğini kabul edeceğiz, ayaklanmayı rafa kaldıracacağız ve 'anayasal' yolu seçeceğiz, ya da demokratik devrimin hâlâ sürdüğünü göreceğiz, onu tamamlamayı ana görevimiz sayacağız, ayaklanma belgisini geliştirip pratikte uygulayacağız, iç savaş ilan edeceğiz ve tüm anayasal hayalleri acımasızca mahkum edeceğiz".¹⁸

İki Anlayış - İki Taktik

Günümüz ortamını değerlendirme ve izlenecek taktikler konusunda partimizde belli başlı iki anlayış vardır. Leninci kanat, Türkiye'nin ortamını devrimci durum olarak belirlemiştir. Devrimci durumun, düz bir çizgi gibi sürekli yükselen bir gidiş olmadığını, gerileme, yükseliş, duraklama gibi çeşitli düzeyler taşıyabileceğinin bilincindedir. Bu nedenle, devrimci durum içinde ortaya çıkan gerilemeleri ve kısmi yenilgileri yalnızca yeni ve daha güçlü saldırılar için koşulların oluşma dönemi olarak değerlendiriyor. Özellikle Türkiye'nin bugününde, işçi sınıfındaki her çeşit "yasal" önyargıları yoketmeye büyük önem veriyor. Tariş 'de başlayan barışçıl bir grevin, sokak savaşlarına, küçük çaplı bir ayaklanmaya dönüşmüş olabilmesine büyük önem veriyor. Bu olayı, Türkiye

¹⁸ V.I.Lenin 'Russian Revolution and the Tasks of the Proletariat', *Collected Works*, Vol.10, pp. 142-145.

ortamını gözler önüne seren en güzel gösterge olarak değerlendiriyor. İzmir ayaklanmasının, sınıf savaşını bir üst aşamaya yükselttiğini ve geniş yığınlara ülke çapında genel ayaklanma için zorunlu olan pratik deneyim kazandırdığını söylüyor. Maden-iş grevlerinin ve İzmir ayaklanmasının, Emine Engin yoldaşın *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı*'nda üstünde durduğu, *TKP Leninciler Konferansı*'nın ısrarla vurguladığı bir fikrin, barışçıl *grevlerin bugün* işlevini yitirdiği fikrinin ne denli doğru olduğunu kanıtladığına işaret ediyor. (Maden-iş grevlerinin, İzmir ayaklanmasının, Tarsus olaylarının ve yüz kızartıcı Mersin 1 Mayısının dersleri tüm yoldaşlarca dikkatle özümlemeli, işçi sınıfına götürülmeli ve tüm “yasal” hayaller yerlebir edilmelidir.)

TKP içindeki ikinci anlayış, menşevik yelpazenin türlü çeşitli yayın organlarında temcit pilavı gibi kotarılan anlayıştır. Onlara göre Türkiye’de devrimci durum yoktur. Ya da onlardan birinin dediği gibi, “devrimci durum olsa ne olur, olmasa ne olur, parti o denli güçsüz ki, devrimci durum var demek yanlış olur”. Onlara göre devrimci bir çıkış olasılığı yoktur, *ama* ‘faşizm tehlikesi reeldir’. Bu nedenle, devrim hedefini bir yana bırakın, önce bir “demokratik konumlarını koruma” aşaması olmalıdır (bak: İ.Bilen’in Şubat 1980 tarihli *Barış ve Sosyalizm Sorunları*'ndaki yazısı). Bu aşamada, tekeldışı burjuvazinin partisi CHP'nin oynayacağı önemli bir rol vardır, onun için CHP'yi tedirgin edecek eylem çeşitlerinden sakınmak gerekir. Tariş olayları kışkırtmadır, provokasyondur. Silah kullanmak anarşizmdir, terörizmdir. Bu aşamada tekelci burjuvazi ile çatışmak doğru değildir. “1 Mayıs şurada

şurada yapılmayacak” mı dedi, öyle olsun. İstanbul’da? Provokasyona gelmeyelim, Mersin’de yaparız. “Kızıl bayrak taşıyamazsın, ‘İstiklal Marşı’ dışında marş söyleyemezsin, Türk büyükleri dışında resim taşıyamazsın” mı dedi, öyle olsun. Biz bu kez “şenola düğün”ü söyleyelim, sonra yapacağımızı biliyoruz! Günün en önemli görevi, tüm enerjiyi sendikal harekete yoğunlaştırmaktır.

Görüldüğü gibi, TKP’deki iki çizginin farklılığı derindir. Oportünistler, devrim ve ayaklanma konusunu ağızlarına almıyorlar, “reel” tehlikeye karşı CHP’yi etekliyorlar. Lenincilere göre ise, devrim ve ayaklanma giderek yakın görev oluyor. Bu nedenle, her çeşit “yasal sınırlar” basitliğine karşı amansızca savaşmak, en başta parti örgütlenmesi olmak üzere *illegal* örgütlenmeyi başa almak, legal sendikal hareketi yaşamdaki mütevazî yerine oturtmak gerekiyor.

TKP’deki iki çizginin aslına sadık özeti böyledir.

Yeri gelmişken bir noktaya değinelim. Oportünist teoriler, yaşamın ve Lenincilerin bunaltıcı baskısı altında sürekli yenileniyor. Ama bu yenilemeler, anlayışlarının özünü hiç değiştirmiyor, yalnızca daha büyük çelişiklere düşmelerini getiriyor. Bunun son örneği İ.Bilen’in Şubat 1980 tarihli *Bariş ve Sosyalizm Sorunları* dergisinde, yayınlanan “Sömürü ve Baskı Politikasına Karşı Ulusal Demokratik Güçler” adlı yazısıdır.

İ.Bilen bu yazısında şöyle diyor:

“Bugünkü somut politik görevimiz, demokratik konumları gericiliğe karşı savunmak ve bunları daha da genişletmektir. Bu da ancak halkın demokrasi hareketini, yığın savaşımalarını güçlendirerek gerçekleştirilebilir. Bu hareket, emperyalizmin,

tekellerin konumlarına karşı güçlü bir atılım çevreni taşıyor ve ileri demokratik devrim için savaşımında çıkış noktasını oluşturuyor. *(Buraya dek ve yalnızca bu sözlerde bir yanlış yoktur, eğer ‘yığın savaşimleri ‘nı doğru anlıyorsa - R. Y.)* Böylesi bir hareket ancak en geniş demokratik güçlerin eylem birliğiyle gerçekleşebilir. Bu hareket ulusal demokratik cepheyle özdeş değildir, bileşimi bakımından ondan daha geniştir. *(İşte burada sapıtıyor ve yukarıdaki doğruları da nereye bağlamak için söylemiş olduğunu açığa vuruyor. Böyle bir birlik ‘devrim için çıkış noktası’ oluşturacaksa kendileri açısından UDC ile özdeş olması gerekmez mi? Anlaşıyor ki, bu birlik ‘devrim için çıkış noktası’ değil, kendi başına bir aşamadır - R.Y.)”*

Böyle diyor İ.Bilen, ve hemen ekliyor: “CHP’yi eylem birliğine çekmenin nesnel olanakları vardır” ... Bu, “en geniş demokratik güçlerin eylem birliği” dediği hareketin “politik programı”nın “daha sınırlı, güncel” amaçlarını da şöyle açıklıyor:

“Böylesi bir eylem birliği için politik program, daha geniş güçlerin uğrunda savaşabileceği daha sınırlı, güncel amaçlara yönelmelidir. Günümüzde bu amaçlar şu ağırlık noktalarında toplanabilir:

“- Emperyalist baskılara, NATO dayatmalarına, gericiliğin demokratik özgürlüklere karşı saldırılarına, artan faşizm tehlikesine karşı savaşım.

“- Ekonomik bunalımın yükünün emekçi halkın sırtına yüklenmesine karşı savaşım.

“- Kürt halkına karşı uygulanan ulusal baskıya, ulusal ayrıcalığa, Türk şovenizminin körüklenmesine

karşı savaşım.

“- Barış, askersel yumuşama, silahlanma için, emperyalizmin Türkiye’deki egemen çevreler aracılığıyla Ege denizinde ve Kıbrıs’da düzenlediği provokasyonlara karşı savaşım”.

İ. Bilen’in bu yazısı son derece tutarsız ve ciddilikten uzak bir yazıdır. Bunlar bir yana, bu yazının önemi, yıllardır satır aralarına sızdırılan, ileri demokratik halk devrimi öncesinde bir başka aşamanın yer alacağı görüşünün ilk kez açıkça, “resmi” olarak söylenmesindedir. Bu buluşun devrim teorisini ilgilendiren yanı, yazımızın kapsamı dışında kalıyor, bizi şimdi ilgilendiren yönlerine değinelim.

Birincisi, bu aşamanın “güncel ama sınırlı” dediği amaçları, yine kendisinin aynı yazıda daha önceki bölümlerde yazdığı gibi, *ileri demokratik halk devriminin* amaçları arasındadır. Hiç de sınırlı değildir, ancak devrimle elde edilebilecek amaçlardır ve ne yazık ki CHP’nin ölesiyeye korktuğu amaçlardır.

İkincisi ve bizi bu yazıda asıl ilgilendiren yönü, bu amaçları sıralayarak İ. Bilen’in düştüğü derin çelişkidir. Biz bu amaçları gönülden kabul ediyoruz. Ne var ki, bu amaçlar, ayaklanmayı-devrimi anlatmıyorsa boş sözlerdir, lafazanlıktır, göz boyamacılıktır diyoruz. İkinci maddeye bakın! Nasıl karşı konacak? Bugün işçilerin karşısında yalnız polis yok, düzenli ordu ve özel işletme güvenlik ekipleri var. Türkiye’nin *bugünkü* ortamında, “ekonomik bunalımın yükünün emekçi halkın sırtına yüklenmesine karşı savaşım” dediğimizde, “yığın savaşımalarını güçlendirme” dediğimizde, kaçınılmaz *olarak*, otomatik olarak işçileri devrimci karşı koyuşa, çarpışmalara, barikat savaşlarına çağırıyoruz demektir. İşçi grev yapıyor, sürüler saldırıyor,

panzerler duvarları yıkıyor. Karşı koyma diyorsan, grevi sürdüreceksen nasıl sürdüreceksin? ... Görüldüğü gibi, bu hedef *bugün* işçi sınıfını devrimci karşı koyuşa, barikata çağırان bir hedeftir. Bilen'in saydığı öteki maddeler de öyledir.

Bu ne zavallı mantıktır ki, bir yandan yığınları devrimci eyleme çağırır, öte yandan devrimci bir ortam yoktur der, devrimci eyleme provokasyon der, CHP'yi birliğe çağırır, maden işçisini uslandırmaya çalışır, 1 Mayıs'ı Mersin'deki gibi "kutlar"?

2. EKONOMİK VE TOPLUMSAL ORTAM

15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi'nde* yayınlanan "Savaşımın Sonunu Kadrolar Belirleyecektir" adlı yazımızda, "enflasyon %70'in üstünde, işsizlik %20'nin üstünde, endüstri yarım kapasiteyle çalışıyor, siyasal cinayetlerin sayısı giinde 3-5'e vardı" demiştik. Aradan bir yıla yakın zaman geçti, bugün enflasyon %100'ün üstüne çıktı, işsizlik %25'in üstüne çıktı. Endüstri çalışma kapasitesinde "iyiye doğru" ufak bir gelişme oldu, bugün %60 dolaylarındadır. Siyasal cinayetlerin sayısı günde 6-8 arasına yükseldi.

Endüstri yatırımlarında bir iyileşme yok. Ekonomik ve siyasal ortamın belirsizliği, hammadde yokluğu, döviz "dar boğazı", bu durumun başlıca nedenleri arasındadır.

Derin bir enerji bunalımı vardır. Merkez Bankası, 1980 yılında dışsatım 3,5 milyar dolara ulaşabilirse, bununla ancak ham petrol ve petrol ürünleri dışalımını karşılanabilecektir diye yorum yapıyor.

Finans-kapital, ülkeyi içine soktuğu yıkımı, emperyalizme daha fazla bağlanarak çözmeyi amaçlıyor.

Ne var ki, finans-kapitalin önemli kurtuluş kapısı olarak gördüğü yabancı sermaye bir türlü *istenen ölçülerde* gelmiyor. Demirel hükümeti, dış borçları Türk Lirasıyla ödemeyi, bu para ile yabancı şirketlerin Türkiye şirketlerini satın almasını, ya da ayrı yatırım yapmasını önerdi. Bu yola gitsinler diye her kolaylığı sağladı. Bu çabalar sonunda, son aylarda Batı basınının, “uluslararası iş çevrelerinin Türkiye’ye karşı yeniden uyanan ilgisi” diye yorumladığı bir gelişme oldu. Örneğin, Daimler Benz, yılda 25-30 bin dizel motorluk kapasitede bir projeyi Türkiye’ye verdi. MAN, dizel motorları ve ticari araçlar (kamyon vb.) üretecek, 30 milyon dolarlık bir fabrika önerisi yaptı. Kısa bir süre önce Citroen, yaklaşık 500-900 milyon dolarlık bir yatırımla otomobil fabrikası kurma planlarını açıklamıştı... Yine de, bunlar şimdilik denizde bir damla olmaktan öteye değildir.

“Emperyalist basın uzun bir süredir Türkiye için kaçakçılığın yasallaştırılmasını savunuyor. Emperyalist basının ‘paralel ekonomi’ adını taktığı kaçakçılıktan Türkiye’ye yılda *en az* 4 milyar dolar giriyor. Bu kaçakçılığın çok büyük bölümü silah, baz morfin, eroin, altın, çelik ve öteki endüstriyel maddeler kaçakçılığıdır. Eskinin ünlü sigara kaçakçılığı artık ‘ufak’ köpekbalıklarına düşmüştür. Son yıllarda dünya çapında ün kazanan ‘Türkiye Mafyası’ üstte saydığımız kaçakçılıkla uğraşüyor. Son 15 yılda ‘ele geçirilen’ tüfek sayısı 45.000, tabanca sayısı 150.000, mermi sayısı 32 milyondur. 1978’den bu yana Türkiye’ye 100.000 ton işlenmiş çelik kaçak olarak sokulmuştur. Merkez Bankası’nın Batı Avrupa’da yaptığı araştırmalara göre 1977’de Türkiye’ye 110 ton, 1978’de 88 ton altın kaçak

olarak sokulmuştur”.¹⁹

Menşevikler ve sendika ağaları, “gerçekçi ücret, alınabilir ücrettir” diyerek toplu sözleşmelerde işçileri burjuvaziye satmaya devam etsinler, dört kişilik bir ailenin yalnızca mutfak gideri, Nisan 1980’de 10.464 TL oldu.

İşçi ücretlerine bakarsak, brüt ücretler Eylül 1971’de günde 39.32 TL²⁰ iken, Eylül 1979’da 292.74 TL oldu. Büyük bir artış gibi gözüküyor, tam %644’lük bir artış! Oysa, aynı dönemde fiyat artışı %675’dir. Demek ki, brüt ücretlerde 8 yılda %3.9’luk bir gerileme olmuş ve reel brüt ücretler 1979’da 37.78 TL’ye düşmüştür.

Net günlük ücretlerin durumu daha da berbatır. 1971 yılında net günlük ücret 31.70 TL iken, 1979 yılında 160.62 TL olmuştur. Oysa, aynı dönemdeki fiyat artışlarını dikkate alınca, 1979’da reel ücretler 20.73 TL olmaktadır. Demek ki, işçi ücretlerinde son 8 yılda %35 oranında bir düşüş olmuştur!

İşsizlik çığ gibi büyüyor. Her kapitalist ülkede olduğu gibi bizde de çalışma istatistikleri en güvenilir istatistiklerdir. Buna karşın, Batı kaynaklarının verdiği işsizlik oranı %25’dir. Her yıl 500.000 kişi çalışacak yaşa geliyor. Bunların en fazla 80.000’i endüstride, 120.000’i hizmet sektöründe iş buluyor. Son 15 yılın en önemli toplumsal olgularından biri, kırsal alanlardan kentlere yoğun göç sürüyor. Yıllardır iş arayıp bulamayanların sayısını gazeteler 1 milyon 216 bin olarak veriyor.

¹⁹ R. Yürükoğlu, "Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımızın Anlamı", *İşçinin Sesi*, 6 Şubat 1980, sayı: 122.

²⁰ 1971’de 1 ABD Doları = 15 TL; 1979’da 1 ABD Doları = 25.25 TL idi.

Yurdumuzda yaşamak gerçekten bir hüner oluyor. Evinde yeşillik, hatta sebze yetiştirenlerin sayısı hızla artıyor. Olta balıkçılığı, eğlence değil, ciddi bir doyum yolu oluyor. Akıl almaz meslekler türüyor: Kuyrukçuluk (özel olarak kuyruğa girerek yerini arkada duranlara satmak), uhuculuk (pasaport resmi yapıştırmak için bir sıkımlık uhu satmak) vb.

Ancak bir-iki yönüne değindiğimiz bu yaşam koşulları, halk sınıflarında derin bir öfke büyütüyor. Bir başka gösterge de işçi grevlerinin yayılmasıdır. 23 Nisan’da Maden-İş’in yaptığı açıklamaya göre, MESS’e bağlı 60 işyerinde 25 bin işçi grevdedir. Genel-İş’de grevler var. Tekstil’in 41 işyerinde 16 bin işçi grevde. Türk-İş’e bağlı Hava-İş’in grev kararı var. En önemlisi, 1980 yılında Türk-İş’e bağlı sendikalar, değişik işkollarında toplam 760.000 işçi için toplu sözleşme bağlayacaklar.

Tekelci burjuvazi, ortamın patlayıcılığını menşeviklerden çok daha iyi görüyor. Devlet ve özellikle ordu eliyle baskı ve terörü Cumhuriyet tarihinin görmediği boyutlarda yoğunlaştırıyor. İşletmelerde özel güvenlik ekiplerinin kurulması, polisin yetkilerini genişletme yasası, olağanüstü hal yasası, vb, bunlar hep burjuva devletin halk sınıflarına karşı kendini güçlendirme ve sağlamlaştırma çabasının parçalarıdır.

Yurdun geniş bir bölümünde sıkıyönetim var. Sıkıyönetim, olağan dönemlerde uygulanan olağan bir yöntem değil, olağanüstü dönemlerde başvuru olan çıplak zorbalık yöntemidir. Sıkıyönetimin olmadığı bölgelerde de “sivil sıkıyönetim” var. Tüm bölgelerde sürekli ve sistemli kuşatmalar ve semt semt operasyonlar yapılıyor. Her defasında yüzlerce emekçi gözaltına alınıyor, ya da

tutuklanıyor. Şu ya da bu nedenle gözaltına alınan herkese işkence yapılıyor. Tüm fabrikalar, işyerleri, öğrenim birimleri, emekçi semtleri, stratejik caddeler, kentlerin giriş çıkışları ve işlek yerleri kolluk güçleri ve zırhlı araçlarla tutulmuş durumdadır. Her yer polisin ve jandarmanın işgali altında. *Yurdumuz düşman işgali altında!* (Oportünistler sokağa da mı çıkmıyorlar, bu durumu görsünler.)

Siyasal cinayetler, toplu kırımlar hızla artan bir eğri çiziyor. Yalnızca Ecevit'in iktidarı sırasında, yani 22 ayda, 2.444 kişi öldürüldü, 10.000 kişi yaralandı. Demirel hükümetiyle bu gidiş daha da hızlandı. Türkiye iç savaşa gidiyor. Tekelci burjuvazi, daha zaman varken bu gidişi kendi lehinde _durdurabilmek için, devrimci güçleri ezmeye yöneliyor. Halk sınıflarına, devrimcilere, komunistlere karşı şiddet uyguluyor.

Kısaca çizdiğimiz bu çerçeveye hiç de olağan durumlara benzemiyor. İdeolojik savaş çok önemlidir ama yanlış teorileri asıl yaşam çökertir. Ve yaşam tüm oportünist basitlikleri yerle bir ediyor. Devrimci durum sürüyor. Ancak kansızlar bu gerçeğe gözlerini kapıyor.

3. DEVRİMCİ HAREKETTE BUNALIM

Kısa Bir Döküm

Türkiye'nin genel ortamı yukarıda özetlediğimiz gibiyken, devrimci güçlerin durumu, açık ve kesin bir yargıyla, kötüdür. Teorik düzey iyice düştü. Militan akımlar teoriyi tam anlamıyla boşlarken, "teori" de bir takım entellektüellerin egzantrizmine takılı kaldı. Son bir yıl içinde, Türkiye'deki deyimiyile tüm "siyasetler" en az birer kez bölündüler. Yani bu bir yıl, Türkiye'de

devrim hareketi için yeniden bir hızla bölünme dönemi oldu. Öte yanda, tüm guruplar içinde siyaseti bırakma iyice yaygın bir olgu olarak belirdi. Devrimci güçler, karşı-devrim güçleri karşısında geriledi. Ülkenin ekonomik ve toplumsal ortamıyla devrimci güçlerin durumu arasındaki çelişki apaçık ortaya çıktı. Yazımızın başından sorduğumuz soruyu gündeme getiren de bu durumdur.

Devrimci cephedeki bunalımın nedenlerine ve alınması gereken önlemlere geçmeden önce belli başlı akımların ve örgütlerin durumlarına kısaca bakalım.

TKP'nin menşevik kanadının durumu gerçekten çok kötüdür. Bunu örtmek için yaptıkları tek şey, Lenincilere saldırmaktır. Oysa bu da, saflarındaki dağılmanın daha derinleşmesine yol açıyor. Dağınıklık, salgın hastalık gibi ilerliyor.

Menşeviklerin dağılışı, siyasetsizlikten kaynaklanıyor. Özellikle son dönemde iyice yılgınlık yayıyorlar. Faşizm tehlikesi "reel"dir diyerek ve başka birşey demeyerek, devrimci bir patlama olasılığının olmadığı, faşizmin gelmesinin artık kaçınılmaz olduğu görüşünü aşıyorlar. Böyle bir değerlendirme yaptıktan ve teslimiyetçi bir psikoloji yarattıktan sonra, bol keseden savurdıkları "genel direniş" gibi belgileri kimseyi aldatamıyor. Tersine, böyle bilgiler kendi saflarında daha beter dalgalanma yaratıyor.

Menşevik kanatta ortaya çıkan bir yeni olgu da aralarında çatışmanın artık iyice su yüzüne çıkmasıdır. (İlerliyorlar!) Son olarak Ege'de dağıtılan Merkez Komite bildirisi bunun güzel bir göstergesidir: Ege'de MK bildirisi diye bir bildiri dağıtıldı. Bu bildiride, CHP sosyal-

demokrattır, *İşçinin Sesi'nin* görüşleri zaten bizim eski görüşlerimizdir deniyor. Bildiriyi dağıtırken de, Avrupa'daki oportünistleri attık, Partizan kliğini de kongrede atacağız diyorlar. İşin ilginç yönü, Politik Büro'nun bu bildiriden haberi olmayışıdır. Bazı Polit Büro üyeleri bu bildiriyi yoldaşlarımızdan öğreniyorlar. Bunun hemen ardından bildiri herkesten geri toplanıyor. Böyle bir durum var.

Sonra, menşevikler, burjuvazinin artan saldırıları karşısında pekçok çalışma alanından kadrolarını geri çektiler. Birçok alanı boşalttılar. Fabrikalardan, yığın örgütlerine, semt çalışmalarına dek. Önde gittikleri tek nokta galiba budur! Ne var ki, Türkiye'nin ortamından önce, zamanından önce geçtikleri bu taktik, daha beter dağılmalarına neden oldu. Çünkü menşevik kanadın bir özelliği vardır, güce tapar. Kalabalık olmayınca güçlülük duygusu balon gibi sönüyor.

Herşeylerini bağladıkları sendikal çalışmada da durumları kötüdür. Maden-İş grevleri çok kötü gidiyor. Kademeli grev dediler, işçilerden tepki görünce geri çektiler. Açıkçası, Maden-İş yönetimi bocalıyor, sürekli çelişik tutumlar alıyor ve hiç laf değil, tabanı kayıyor. Pekçok yerde grev oylamalarını yitirmeleri bunun göstergesidir. İskenderun Demir-Çelik'de ve İzmir BMC'de toplu sözleşme yetkisini yitirdiler. Profilo, Demirdöküm ve Sungurlar'da olanları biliyoruz. Lastik-İş'den tasfiye ediliyorlar. İlginç bir haber de, geçmiş dönemde Tekstil'e geçen işçileri menşeviklerin Türk-İş'in sendikası Teksif'e yeniden geçmeye teşvik etmeleridir. Tüm bu gelişmeler iplerin tümüyle elden kaçmış olduğunu gösteriyor.

Menşeviklerdeki dağılmanın düzeyini gösteren güzel

bir örnek, son zamanlarda özellikle İstanbul’da çok sayıda oportünistin CHP şemsiyesi altına sığınmak için bu partiye üye kaydolmasıdır. Fakat dağılmanın en önemli göstergesi, siyaseti bırakmanın oportünist saflarda aşırı yaygınlaşmasıdır.

TKP’den, özellikle İKD ve İGD’den yığınla insan siyaseti bırakmaktadır.

TİP’de geçtiğimiz yıl içinde TKP ile bütünleşme eğilimi güç kazanmaya başladıktan sonra eski *Yürüyüş* kadrosu TİP’den ayrıldı ve *Sosyalist İktidar* dergisi çevresinde birleşti. TİP’in son dönemde kabul ettiği “tek parti-tek cephe” ve ‘demokratik aşama” görüşlerinden sonra İstanbul Beykoz ilçesi gibi bazı örgütler *Sosyalist İktidar*’ı desteklemeye başlamışlar.

Bu bölünmenin dışında, TİP’de iki ayrı gurup daha oluştu. Borancılar, “tek parti-tek cephe”yi savunuyorlar. TKP ve TİP iki ayrı partidir, bunların birleşmesi söz konusudur” diyorlar. Bunun dışında bir de zaman geçirmeden TKP’ye *katılmak* isteyen bir gurup var. Bunlara göre TİP parti değildir, yapılacak şey TKP’ye katılmaktır.

Emeğin Birliği’ne gelince, önce *Birlik Yolu* vardı. *Emeğin Birliği* ve *Kitle*’nin, kalıcı işbirliğine Türkiye’de ilk örnek diye sundukları o birlik dağıldı. Ardından, *Emeğin Birliği* bir daha bölündü. *Drej* gurubu çıktı ve eski THKO’yu canlandırmak amacıyla kolları sıvadı. *Emeğin Birliği* zaten Türkiye’de belirli bölgelerde vardı, şimdi hızla eriyor.

SGB-*Kitle*; *Birlik Yolu* dağılınca bir parti kurdu, TKP-Birlik. Herhalde bir MK kurabilecek denli üye bulmuşlardır.

Dev-Yol önemli bir güçtür. Çelişik durum gösteriyor. Kendisine “armağanlar” sunulmayan bölgelerde güçlenemiyor, tersine, geriliyor. Özellikle menşeviklerle

Kurtuluş'un armağan sunduğu bölgelerde boşluğu kaparak güçlendi. İstanbul'daki göreceli gelişmesi menşeviklerin, Karadeniz' deki gelişmesi Kurtuluş'un çözülmesi sonucudur. En hızlı gerilediği yer de, belki şaşırtıcı ama Ankara'dır.

Dev-Sol'la olan bölünmesinden sonra bu yıl önemli bir bölünmeye uğramayışı, eşgüdüm, yönetim birliği ve anlayış bütünlüğüne sahip olmayan bir "cephe" yapısı nedeniyledir. Gevşek yapısı, bölünmeyi geciktiren bir rol oynamıştır.

Dev-Sol, İstanbul'da gücünü koruyor. 12 Mart ve 30 Mart eylemlerinde etkindi. Fakat Türkiye çapında Dev-Sol'dan söz edilemez.

Halkın Kurtuluşu, geçtiğimiz yıl içinde gelişen bir iki akımdan biridir. Kadroları militan. Yönetimde bölünmüşlerdi. Metin Yıldırım Türk'ün ölümünden sonra bir kuruluş kongresiyle TDKP'yi kurdular. Arnavutluk ile iyi ilişkileri olduğu görülüyor. Sağlam bir ideolojik temele sahip, oturmuş bir hareket değildir, yeni oluşumlara gebedir.

Kurtuluş, son yıl içinde her yerde eriyor. En önemli bölgesi olan Karadeniz'de çöktü. Mersin ve Seydişehir'de belirli bir gücü var. Saflarında siyaseti bırakma yaygın.

TSİP. Nerede? Kalan birkaç tanesi de ilerlemeci oldu.

Sendikaların durumu da hiç iyi değildir. *TKP Leninciler* Konferansı Kararları'nda işaret edildiği gibi, Türkiye'nin ortamı, "sendikaları kendi alanlarında bile tek başına yetersiz kılmaktadır". Toplumsal ortam sendikaları aşılıyor ve bu örgütleri derin bunalıma sokuyor. İşçiler üzerindeki sendikal etki zayıflıyor. Bunun sonuçları iyi de, kötü de olabilir. Devrimci bir çekim merkezinin, gerçek bir

öncü partinin varlığında yararlı sonuçları olur. Böyle bir merkezin yokluğunda, büyük ağırlığıyla CHP'ye, küçük bir yanıyla da küçük burjuva devrimciliğine yarar.

TÖB-DER tam anlamıyla felç olmuş durumdadır. Hem kendi içindeki bölünme, hem artan polis baskısı ve sürgünler, bu örgütü çözdü. Bu çözümlenin günahı yine büyük ölçüde menşeviklerin sırtındadır. Onlar, örgütü bölerek daha başta savaşamaz duruma soktular.

Odaların durumu sendikalardan farklı değil, belki daha kötüdür. Bildiğimiz örgütsel yapılan bugünkü savaşım düzeyinin isteklerini karşılayamaz. Odalar çalışmıyor.

Kürt örgütlerine gelince, Türkiye Kürdistanı'nda dört tane ana güç var: PKK, KUK, DDKD, DHKD. Bir de, İzmir ve Mardin çevresinde örgütlü İzmir DDKD ve Bitlis çevresinde ve Avrupa'da örgütlü *Özgürlük Yolu* var. Bunların dışında TKP, Dev-Yol, Kawa, Rızgari, Ala Rızgari, Halkın Kurtuluşu, Kurtuluş, vb., özellikle PKK eliyle silinmiştir.

Bu dört hareket arasında kanlı çatışmalara varan kavga vardır. Ayrıca hepsinin kendi içlerinde ciddi sorunları vardır. Özellikle DDKD ve DHKD'nin (*Özgürlük Yolu*).

TKP'nin Kürdistan'daki durumu acıklıdır. Diyarbakır ve Lice'de belli bir güçleri kalmıştı. Geçtiğimiz aylarda TKP Kürdistan yöneticileri partiden ayrılınca bunlar da yok oluyor.

Devrimci güçlerin durumu üstüne yaptığımız bu kısa özet tek bir sonuca işaret ediyor: Ciddi bir *bunalım* vardır. Ekonomik ve toplumsal ortamda iyiye değil, kötüye doğru bir değişiklik olduğu halde, devrimci güçlerde de kötüye doğru bir değişiklik vardır. Bu çelişik gözükten durumu açıklamak gerekir.

Devrimci Hareketteki Bunalımın Nedeni

Bir yanda ekonomik ve toplumsal kaos, öte yanda devrimci harekette bunalım. İlk bakışta çelişki gibi geliyor, değildir.

İşçinin Sesi, devrimci hareketteki bunalımı ve nedenini bir yıl önceki 101. sayısında değerlendirmişti. Hiçbir parti, hiçbir örgüt, devrimci durumun dayattığı görevleri yerine getirmeye hazır durumda değildir, bu nedenle tüm hareketlerde huzursuzluk, bunalım, kargaşa vardır demişti. Aradan bir yıl geçti ve o kargaşalar bölünmelerle sonuçlandı. Gelişmeler değerlendirmenin doğruluğunu kanıtladı. O değerlendirmeyi bir daha okumakta bugünü anlamak açısından yarar vardır:

“Lenin’in dediği gibi, bir ülkede devrimci durum var da işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler vurup devirecek denli örgütlü değilse, yani öznel öge geri kalıyorsa, o ülkenin çürümesinden başka sonuç doğmaz. Alt sınıfların eskisi gibi yönetilememeleri kendi başına devrimi değil, çürümeyi getirir. Ancak bunlara yeterince güçlü bir öznel öge katıldığında devrim başarıya ulaşır.

“Ülkemiz çürüyor çünkü öznel öge çok geri kalmaktadır. Sol, devrimci cephe çok dağınıktır. ‘Vurup devirecek’ güç yoktur ortada (...) Böylece solda hiçbir parti, hiçbir örgüt devrimci durumun, nesnel ortamın yüklediği görevleri yerine getiremiyor. Açıkçası, Türkiye’de nesnel ortam, öznel ögeden önde gidiyor. (...)

“Türkiye’de nesnel ortamın öznel ögeden önde gitmesi, soldaki tüm örgütlerde *iç rahatsızlık*, bunalım getiriyor. Yurdumuzdaki devrimci durum, buna hazır olmayan tüm parti ve örgütlerde bunalım, kriz olarak

yansıyor. Bir başka deyişle, soldaki tüm örgütlerde görülen iç rahatsızlık, bunalım, devrimci durumun ürünüdür, yansımasıdır. (...) Olaylara, süreçlere bilimsel bakarsak, tıkanıklığın gerçek toplumsal nedeni devrimci durumdur, daha doğrusu devrimci durumun acilleştirdiği görevleri yerine getiremeyiştir.

“Birşey daha söyleyelim. Önümüzdeki dönemde devrimci durum daha üst aşamalara yükselirse, ki yükselecektir, bu tıkanıklık, bunalım, ne dersiniz deyin, iyice derin bir kriz durumunu alacaktır. Bu kaçınılmazdır.”²¹. (abç)

Evet, devrimci güçlerin bugünkü durumunun ana nedeni, devrimci durumun yokluğu değil, tersine, giderek daha derinleşip olgunlaşması ama öznel ögenin bu gelişmenin çok gerisinde kalmasıdır. Bu da ne yazık ki, devrimler tarihinde sık rastlanan bir durumdur. Tarihte pek çok ülkede devrime elverişli ortamlar birkaç kez doğdu, ama içlerinden ancak birkaç tanesinin devrimci güçleri bu olanaktan yararlanarak devrim yapabildi.

Devrimin öznel ögesinin karşıtı, karşı-devrim güçlerinin durumudur. Bu nedenle, Türkiye’de devrimin öznel ögesindeki geriliği, devrimci güçlerin bugünkü durumunu değerlendirirken, madalyonun o yüzünü de ele almak gerekir.

Karşı-devrim cephesinin içindeki çelişki ve çatışmaların derinleşmesine ve keskinleşmesine karşın, bunların örgütlü güçlerinin, ortamı karşılamakta devrimin

²¹ R.Yürükoğlu, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir", *İşçinin Sesi*, 15 Ağustos 1979, sayı: 101.

örgütlü güçlerinden en azından şimdilik daha başarılı oldukları görülüyor. Karşı-devrimin örgütlü güçleri, hem kurmaylık, yönetim kadroları açısından, hem örgütlenme düzeyi ve somut güç açılarından, devrimin örgütlü güçlerinden daha iyi durumdadır. Böyle bir durum var. *İşçinin Sesi*'nde bu gerçeğe işaret etmiş ve şöyle demiştik:

“Türkiye devrimci güçleri büyük bir dağınıklık içindedir. Sınanmış, denenmiş, geniş çevreler üstünde saygınlığı olan bir kurmay kadrosu yoktur. Gericiliğin en büyük üstünlüğü buradadır”.²²

Karşı-devrim güçlerinin *bugünkü* taktiği de artık iyice açığa çıkmıştır. Azar azar, ama sistemli ve sürekli biçimde toplumumuz üstünde baskı vidalarını sıkıştırıyor. Memorandumlarla, “yarından sonra şöyle olacaktır” yollu restlere, keskin dönüşlere gitmeden, burjuva devleti eliyle çöküyor. Türkiye burjuvazisinin ustalığını, yüzyıllardan devraldığı devlet yönetme geleneğini burada görüyoruz. Ortamın çok önünde gitmiyor, paniğe kapılıp sersemlemiyor. Tekme yerine boynuz vurmuyor. Yarın, yığınların saldırısı arttığında yapmayacağı yoktur ama bugün biçimsel parlamenter örtüyü atmadan baskı mekanizmasını adım adım sıkıştırıyor. İki gün sonra bakıyorsun, Türkiye iki gün önceden farklı olmuş. Bugün, 12 Mart’la kıyaslanmayacak denli büyük bir zorbalık hüküm sürüyor.

Leninciler, “faşizm MHP ile sınırlı değildir” dediklerinde oportünistler karşı çıkmışlar, “MHP’yi aklıyor”

²² R. Yürükoğlu, “Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımımızın Anlamı”, *İşçinin Sesi*, 6 Şubat 1980, sayı: 122.

demişlerdi. Oysa bugün iyice anlaşılıyor ki, faşizm MHP ile sınırlı olsa, karşı-devrimin ordusu, polisi, jandarması, bürokrasisi vb. olmasa, devrimci güçler, bu dağınık durumlarında bile MHP'yi ve itlerini yarım saatte ezer de öteki tarafına geçer.

Leninciler, o tartışma içinde, faşizmin Türkiye'ye MHP eliyle gelmesi akla uzaktır; bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullarda MHP yoluyla bir faşizm olası değildir; asıl olası olan, faşizmin devlet eliyle yerleştirilmesidir demişti. Faşizm konusunun artan önemini gözönüne olarak, faşizm konusundaki Leninci görüşleri bir daha özetlemekte yarar vardır.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de faşizm sorununu Üç düzeyde ele almış ve her üç düzeyde ortaya çıkan sonuçların, anti-faşist savaşımın anti-emperyalist ve anti-tekelci savaşımıyla bütünlenmesi gereğini gösterdiğine işaret etmiştik: 1) Faşizm tehlikesinin genel ekonomik temeli (ki bu, faşizmin yapısal bir istek olduğunu açıklar), 2) Faşizmin acil bir tehlike oluşunun nedeni, 3) Sosyal-demokrasi ve faşizme karşı tutumu (ve bununla birlikte MHP değerlendirmesi). Ve, "Türkiye'de faşizm MHP ile sınırlı değildir, faşizm finans-kapitalin seçimidir" diyerek bağlamıştık. Bunun ardından, 15 Ağustos 1979 tarihli, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir" adlı yazımızda da şöyle yazmıştık:

"CHP'nin, ya da herhangi bir başka burjuva gücünün 'anti-faşizm'ine bel bağlamayın diyoruz. Onlar MHP'nin üstüne yürümezler. Yürürlerse, halkımızın işçisiyle, köylüsüyle faşizmin üstüne yürüdüğünü görüp, devrimci bir patlamayı önlemek için 'yürürler'. Ya da ipliği pazara çıkmış, *bugünkü ulusal ve uluslararası*

koşullar altında iktidar şansı olmayan MHP'ye vurarak öteki faşist güçleri iktidara itmek için 'yürürler' divoruz.

"Gerçekten, faşist bir iktidar olasılığı üstünde düşününce görürüz ki, bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullar altında MHP eliyle bir faşizmdense, 'demokratik ve yurtsever ordumuz' eliyle ya da ardında onun durduğu Kemal Satır gibi 'tarafsızlar' eliyle bir faşizm çok daha olasıdır" (abç).

Bugün olan da işte budur. Ve Türkiye, bir yıl önceki Türkiye değildir.

Devrim ve karşı-devrim etki-tepki içinde ilerler. Karşı-devrimin işçi sınıfına ve öteki devrimci güçlere tepkisi, onlara saldırısının şiddetine oranlıdır. Ama her zaman etkinin biraz üstünde durmaya çalışarak. Devrimci tepki de aynı yolu izler, izlemek zorundadır. Sınıf savaşı böylelikle yükselir. Bu tırmanış, insan isteklerinden bağımsız, toplumsal bir olaydır. Etkiye oranlı tepki (yani biraz üstünde duran) gösteremeyen taraf yenilecektir.

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal ortamı çok elverişli olduğu halde devrimci güçlerin bir yıl içinde salgın gibi her örgütüyle ikiye, üçe bölünmesinin altında yatan en önemli neden, devrimin öznel ögesinin geri düzeyidir. Sendikaların Sesi mi, TKP'nin Sesi mi olduğu belli olmayan radyosuyla, ruhsuzluk, pısrıklık yayan yayınlarıyla TKP bugün devrimin öznel ögesi değil, oportünistlerin özel ögesi durumundadır. TKP'nin Leninci kesimi ise ülkenin siyasal gelişmelerine yön verebilecek denli güçlü değildir. Bunun dışında, halk yığınlarıyla bir türlü kaynaşamayan "sol"lar da, öteki çeşit çeşit pasifist küçük burjuva sosyalizmleri de bu rolü zaten oynayamıyorlar.

Devrimin öznel ögesi varsa, karşı-devrimin de vardır. Bugün onların “öznel öge”si, ordusuyla, devletiyle bizden daha ileri durumdadır. Çelişki gibi gözükken olgunun önemli bir nedeni de budur.

Görüldüğü gibi, devrimci güçler açısından pek parlak bir çerçeve çizmedik. Ama gerçekçi olmak, ortamı olduğu gibi değerlendirmek zorundayız. Raslantıyla bir doğruyu yakalayıp sonra imam değneğini bellemiş gibi onu yineleyen bir hareket olursak hiçbir şey yapamayız. Devrimci durum doğrusunu saptadın, yapış kuyruğuna git, öyle olamaz. Öncü olmaya adaylığını koymuş bir hareket, ülkenin her gelişme aşamasında doğruyu herkesden önce görüp ortaya koymak zorundadır. Türkiye’nin siyasal ortamı parlak değildir. Karşı-devrimin örgütlü güçleri, devrimin örgütlü güçlerinden daha güçlüdür ve bu sokakta da yansıyor. 1 Mayıs bunun somut göstergesidir. 1 Mayıs’da devletin karşısında devrimci güçler gerilemiştir. Bunun da başlıca nedeni, işçi sınıfımızın, öncü parti adına layık bir örgüte sahip olmayışıdır.

Bunalımın Sonuçları

Cumhuriyet tarihinde görülmemiş ekonomik ve toplumsal kaos, gericiliğin azıtan örgütlü saldırısı ve halk yığınlarının sahipsizliği koşullarında devrimci harekette çıkan bunalımın başlıca üç sonucu olmaktadır: 1) Bölünme, 2) Siyaseti bırakma, 3) Burjuva ve küçük burjuva görüş ve duygulara teslimiyet.

Bölünmeye önceki sayfalarda değinmiştik. Siyaseti bırakma da aynı derecede yaygın bir gelişmedir. Romatizmalı bir adam, yağmur yağacağını önceden sezer değil mi? Çünkü kemikleri sızlamaya başlar. Tam da bunun gibi, işçi hareketi ve devrimci hareket içindeki gezginci,

inançsız küçük burjuvaların kemikleri sızlamaya başladı. Gericilik, alışılmadık boyutlarda saldırıyor. Yağmur yağacak mı? Şimdiden kestirilemez ama gök bulutlu. Onun için, harekete şu ya da bu nedenle bulaşmış küçük burjuvalar yok oluyorlar. Ne olur, ne olmaz!

Bunalımın üçüncü sonucu ise, devrimci hareket içinde burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşüncelere teslimiyet olarak beliriyor. Bunun bir ucu TKP'li menşeviklerin başını çektiği pasifist ve teslimiyetçi çizgi (en güzel örneği son Mersin 1 Mayıs), öteki ucu “sol”lann intihar uçuşlarıdır. İkisi de zararlıdır. Biri, toplumsal açıdan ödlektir (kişisel düzeyde ödlele olmayabilirler), öteki toplumsal açıdan yığıttir (büyük çoğunluğuyla kişisel düzeyde yığıtlık için yapmıyor, küçük burjuva o sıkışmışlığı içinde başka biçimde hareket edemiyor), ama ikisi de zarar veriyor. İkisi de sınıf savaşını tam bu ortamın istemediği yönlele götürüyor. Ortam ne teslimiyetçiliği, ne yığınlardan soyutlanmayı kaldırabilir. Tam tersine, yaşadığımız günler, yığınlarla daha iyi kaynaşma ve saldırı siyaseti istiyor.

Sonuçların Sergilediği Gerçekler

Türkiye işçi ve devrimci hareketinde son yılda iyice ortaya çıkan üç sonuç başlıca *iki* gerçeği yansıtıyor.

Birincisi, devrimci cepheledeki örgüt ve hareketlerin ideolojik olarak ve büyük çoğunluğuyla üye yapısı olarak da küçük burjuvalığını yansıtıyor. Bu savrulma bu dalgalanma, bu moral bozukluğu başka birşey anlatmaz.

İkincisi, aynı moral kırıklığı, aynı dalgalanma işçi sınıfının çeşitli kesimlerinde de görülmektedir. Bu da, işçi sınıfımızın büyük çoğunluğuyla *genç* bir sınıf olduğunu yansıtıyor. İşçi sınıfımızın büyük çoğunluğu işçiliğe yeni

katılmadır.

Buraya dek tüm söylenenlerin *genel sonucu*: Karşı-devrimin saldırısının gerçekten yoğunlaştığı bu dönemde, burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşünceler işçi sınıfımızın üstüne kapanmış, onu adeta nefes alamaz bir duruma getirmiştir.

İşçinin Sesi Sayı: 130, 1 Haziran 1980

ÇEK-AL

Sınıf Savaşının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri - II^{23 24}

4. Düşman Yenilebilir

İşçi Sınıfı Daha Yenilmemiştir

Devrimci güçlerin bugünkü gerileyişi ve karşı-devrim güçlerinin göreceli üstünlüğü, devrim hareketi açısından belli bir süre gidecek bir yenilgiyi anlatıyor olabilir. Bir dönem gidecek bir gerici stabilizasyonun başladığını anlatabilir. Aslında, kudurmuş gericiliğe

²³ Bu iki yazının tamamına kitap olarak aşağıdaki linkten erişebilirsiniz:
<https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/SSVAveKPT.pdf>

²⁴ *İşçinin Sesi*'nin introsu: Bu sayı ÇEK-AL'da Yürükoğlu Yoldaşımızın yeni kitapçığının ikinci bölümünü yayınlıyoruz.

bakarak bu sonuca varmak oldukça kolaydır da. Eğer öyleyse, bu değerlendirme doğruysa, yeni bir dönem başlıyorsa, halk ayaklanmasına yönelik taktiklerin bırakılması ve yeni döneme uygun taktiklere geçilmesi bir zorunluluk olur.

Ancak, durumu yalnızca *örgütlü siyasal güçler* ve işçi sınıfımızın çeşitli kesimleri arasındaki *yorgunluk psikolojisi* açısından değerlendirmek, doğru sonuçlara ulaşabilmek için yetersizdir. Mutlaka ve özellikle ülkemizin somut *nesnel koşullarını ve toplumsal güçlerin durumunu* dikkatle ele almak gerekir.

Ülkede ağır bir zorbalık hüküm sürüyor, ama hesaplaşma bitmedi. Savaşmadan teslim olan hainler yanılıyorlar, daha son söz söylenmedi, işçi sınıfımız daha yenilmedi. Halk sınıfları (proletarya ve kır ve kent küçük üreticileri) gücünü tüketmedi. Ekonomik bunalım ortadan kalkmadı.

Yeni ve çok daha büyük yığın patlamalarının olasılığını burjuvazi oportünistlerden daha iyi görüyor. Tekelci burjuvazi, emekçilerin üstüne onun için tankıyla-topuyla yürüyor. Tekeldışı burjuvazinin sağ sosyal-demokrat sözcüsü Ecevit onun için eylem yapan işçileri ağır sözlerle kınayarak uyuşturmaya çalışıyor. Onun için sol sosyal-demokrat Süleyman Genç, sıkıyönetim halkı ayaklanmaya itiyor diye sızlanıyor.

Benzetmenin benzetme olduğunu akılda tutarak, durumu 10 raundluk bir boks maçına benzetebiliriz. Yalnız öyle bir boks maçı ki, birer boksör dövüşmüyor. İki temel boksör, bulabildikleri kadar boksörü ringe çıkartıp kendi yanlarında dövüştürüyorlar. Böyle bir maç. İlk raundların bir kısmı bizim, çoğunluğu rakip boksörün üstünlüğüyle

geçti, geldik yedinci raunda. Hele 1 Mayıs raundunu epeyce hırpalanarak verdik. O başarıdan yüreklenen rakip şimdi daha azgınca saldıracak. Böyle giderse nakavt olmasak bile, raund raund maçı yitiriyoruz, sayıyla yenileceğiz. Rakip daha güçlü. Ne yapmalı? Şurası açıktır ki, bundan sonraki 4 raundu kazansak da (yani bazı taktik başarılar kazansak da) maç gidiyor. Demek ki, maçı kazanabilmemizin tek yolu *nakavt* etmektir. Ama bu güç dengesi içinde nakavt edemeyiz. Öyleyse, bizim rezervimiz olan, bizimle birlikte dövüşebilecek yığınla boksörü (yığınları) ringe çıkarmalıyız. Rakibin ise ringe çıkarabileceği az rezervi vardır... Hedefi de *nakavt* olarak belirlemeliyiz.

Böyle bir ortamda küçük burjuva hayalci devrimcileri yığınları unutmuşlar, adlarını tarihe yazdırma peşinde gidiyorlar. Menşeviklerin ise evlerine gitmekten başka dertleri yok. Bunların ikisi de yığınların gücüne inanmıyor.

Savaş sürüyor. “Gelişmenin ne yöne olacağına hepimizin katkısı, sorumluluğu var. Hepimizin gelecek kuşaklara verecek hesabı var. Bugün geri çekilmek, ağırbaşlı ‘savaşmak’, peşin yenilgi demektir. Yığınları bilinçlendireceğiz, onlara güven vereceğiz, örgütleneceğiz. Yığınlarla birlikte saldırıyı hazırlayacağız. Komünist için saldırı, ‘öncü savaş’ değil, yığınlarla birlikte saldırıdır. Yığınlarla birlikte saldıracağız! Burjuvasına da, oportünistine de göstereceğiz ki, komünistin sancağı da kanı da kızıldır”.²⁵

²⁵ R. Yürükoğlu, 'Bizi Bizden Başkası Yenemez', *İşçinin Sesi*, 19 Mayıs 1980, sayı: 129.

Yenmek İçin Yapılması Gerekenler

Gericiliğin saldırısını püskürtmek ve ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmek için yapılması gerekenlere gelirsek, *en başta* işçi sınıfımızın öncüsünü, TKP'yi devrime hazırlamak gerekiyor.

Bunu sağlayabilmek için ulaşılmaması gereken *iki* önemli hedef vardır. TKP'nin militan, savaşan kadrolarını Leninci saflara kazanmak ve 5. Kongre ile oportünizmi partiden tasfiye etmek. Daha pek çok partili *İşçinin Sesi*'ni görmedi. Bu yoldaşlara kesinlikle ulaşacağız. Beşinci Kongre kesinlikle toplanacaktır ve oportünizm kesinlikle tasfiye edilecektir. İşçi sınıfımıza gerçekten öncülük edebilecek savaşçı bir parti yükseltmeden yurdumuzdaki çürümenin önüne geçemeyiz.

Sözünü ettiğimiz parti içi hedefleri gerçekleştirebilmek için de, çok daha geniş kapsamlı toplumsal hedefler için de yine *iki* önemli aracımız vardır. İdeolojik savaşım ve hızlı örgütlenme.

İdeolojik doğrular tek başına yetmez. Yalnız ideolojik savaşım ile "dergici" olunur. Örgütlenme de tek başına yetmez. İdeolojisiz örgütlenmeyle herşey olunur, Mafya çetesi bile olunur, ama proletaryanın genel kurmayı olunamaz.

Karşı-devrim dalgasını yenip devrimi gerçekleştirebilmek için yapılması gerekenlerin *ikincisi*, işçi sınıfımızı burjuva ve küçük burjuva duygu ve düşüncelerden kurtarmaktır. Oportünistlerin sakız ettiği anlamda değil ama birinci ve ikinci hedefler arasında gerçekten diyalektik bir ilişki vardır. Birinci hedefin parçaları olan ideolojik savaşım ve örgütlenme, bu ikinci hedefin gerçekleşmesini de doğrudan etkiliyor.

İşçi sınıfımızı asıl etkileyen burjuva görüşler, sosyal-demokrat görüşlerdir. *TKP Leninciler Konferansı Kararları'nda* dendiği gibi, 'burjuvazinin aşırı gerici kolunun kaba saldırıları ve bu saldırılara verilen yanıtın biçimi yığınların gözünde açıktır. Burjuvazinin, yığınların bilincini bulandıran ideolojik saldırısının ana kaynağı ise CHP'dir. Burjuvaziye karşı ideolojik savaş, özünde CHP'ye karşı ideolojik savaştır". İşçi sınıfımızı bunların etkisinden kurtarmalıyız. Her direnişe provokasyon gözüyle bakan oportünizm ve onun biraz daha "olgunlaşmış" biçimi olan küçük burjuva sosyalizmi, işçi sınıfıyla burjuva görüşler arasında bir köprü görevi görüyor. İşçi sınıfımızı bunlardan da kurtarmalıyız.

Yapılması gerekenlerden *üçüncüsü*, tüm *devrimci* güçlerin ortak savaşım verebilmelerini sağlamaktır. Bu, ilk ikisiyle hiç çelişmeyen, tersine onları tamamlayan bir hedeftir. Şunu pratik olarak görmek zorundayız ki, devrimci güçleri bugünden yarına tek sancak altında toplama olanağı yoktur. Bugünden yarına devrimci hareketteki bölünmüşlüğü, örgüt enflasyonunu ortadan kaldırma olanağı yoktur. Oysa karşı-devrim bugün saldırıyor. Öyleyse mutlaka yapılması gereken şey, *devrimci* güçler arasında bir anlayış ve eylem birliği kurulabilmesi için olağanüstü çaba harcamaktır.

Devrimci durumda eylem birliği ve bağlaşıklık için bakılacak en önemli ölçüt, reformcu değil, devrimci olmaktır. Bu, burjuva ve küçük burjuva reformistleriyle belirli, geçici ve sınırlı hedefler için eylem birliği yapmayı reddetmek anlamına gelmez. Örneğin, bir grevi desteklemek ya da gerici bir yasa tasarısına karşı olmak gibi sorunlarda eylem birliği yapılabilir. Ama bunlar o denli

önemli değildir. Asıl çabamızı, devrimci hareketlerin *savaşçı* birliğini sağlamaya yönelteceğiz.

Devrimci güçlerin savaş birliği için çalışmak. Yalnız, bunun için çalışırken, *farklılığımızı* ve *bağımsızlığımızı* kıskançlıkla korumak.

Yapılması gerekenlerden *dördüncüsü*, yığınlara dalmaktır. Karşı-devrimin adım adım ustaca yerleşmesini istemiyorsak, genel olarak bu düzenden ve karşı-devrimden zararı olan, devrimde çıkarı olan halk kesimlerinin de arasına dalmak gerekir. Karanlığın çökmesini engelleyebilecek *tek güç* yığın çıkışıdır. Tüm önceki hedefler gelir bu dördüncü hedefle bütünlenir. Ötekiler yığınları sokağa çıkarabilmek için zorunlu olan şeylerdir.

Yığınlar arasına dalmak, ama nasıl, hangi amaçlarla? Bu sorunun yanıtı, burjuva kuyrukçularıyla komünistleri ayıran en önemli ölçütlerden biridir.

Yığınlarla kaynaşırken ve onları savaşa sürmek için çalışırken, bugünkü ortamın belirlediği bazı noktalara dikkat etmek gereklidir.

Bugün işçi sınıfımızı *kesimsel* olarak kapsayan bir grev hareketinin başarı şansı zayıftır. Hele özel kesimde çalışan işçiler için bu daha da böyledir. Özel kesimdeki mal stokları geçtiğimiz yıl %115 oranında artmıştır. Bir endüstrici, “madeni eşya sanayiinde ve tekstilde binlerce işçi grevde, kimse şikayet etmiyor, çünkü piyasada zaten mal satılmıyor” diyor (*Milliyet*. 24.4.1980). Oysa mal satılıyor. Onun dediği, burjuva ağzıyla, stok var anlamına geliyor. Kamu kesiminde ise durum oldukça değişiktir. Kamu kesiminin elindeki mal stokları geçtiğimiz yıl %200 oranında azalmıştır. Demek ki, bir grev hareketi

düşünüldüğünde, mutlaka kamu kesimini de karıştırmak ve olabildiğince geniş çaplı greve çıkmak gereklidir. DiSK genel olarak özel kesimde, Türk-İş kamu kesiminde örgütlüdür. Bu yıl Türk-İş'in önünde duran toplu sözleşme döneminden yararlanarak sarı sendikacılığın denetimindeki işçi kesimlerine ulaşabilmeliyiz.

Sonra, işçi sınıfımızın, öteki emekçilerin çıkarlarını dile getirmesini, savunmasını sağlamalıyız. Bu, yalnızca öteki emekçi kesimleri eyleme sokmak için gerekli değil, aynı zamanda ve daha önemlisi, işçi sınıfımızın devrim bilinci ve yeteneği için zorunludur.

“İşbirlikçi tekelci burjuvazi, onun devleti, emperyalizmle bir olmuş, tüm ülkeyi tek bir “holding”e dönüştürmüş, sömürüyor. Bu sömürü ilişkilerinin en açık ve net olduğu köşede endüstri proletaryası ile işbirlikçi tekelci burjuvazi yüzyüze geliyor. Böylece endüstri proletaryası tüm sömürülenlerin haklarını da savunma, onlara da kurtuluş yolunu gösterme ve kurtuluş için ortak savaşı yönetme görevini taşıyor. Emperyalizme ve işbirlikçi-tekelci burjuvaziye karşı toplumsal gelişmenin bayrağını taşıyor. Endüstri proletaryası yalnızca kendi dar çıkarlarını savunarak, dört bir yanında yürüyen haksızlıklara, baskıya, sömürüye, zulme seyirci kalarak tarihsel görevini yerine getiremez. öyle yaparsa kendi haklılığından, doğruluğundan kaybeder. Onun en büyük gücü, devrimciliği, yalnızca kendi üstündeki sömürünün değil, her türlü baskının, ezginin, sömürünün ardıcıl düşmanı olmaktan gelmektedir. Toplumdaki tüm sömürü ağının odağı olan işbirlikçi-tekelci burjuvazinin karşısına ancak o ağın tümüyle düşmanı olarak çıkarsa güçlü olabilir.

“(...)

“Türkiye toplumundaki sömürü ve ezgi sıralamakla bitmez. Devrimci proletarya tüm bunlara karşı kararlı, güçlü sesini yükselttiği ölçüde adına yaraşır, toplumsal gelişmenin bayrağını yükseklerde taşır”.²⁶

“Ve en önemli nokta: Yığınlar götürelecek, onlara benimsetmeye çalışılacak eylemin *biçimi*. Türkiye’nin bugünkü ortamında “yasal” sınırlar içinde kalan bir direniş yenilgiye mahkumdur. Bu katı gerçeği yığınlar anlatabilmeliyiz.”

Emine Engin yoldaş, TKP’nin Leninci kesiminin bu görüşünü, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* adlı kitapçığında işlemiştir. Önce orada yazılanları bir daha görelim:

“*Atılım*, işçi sınıfının savaşımında açık bir yol ve açık hedefler göstermediği gibi yazılanları dikkatli okuyunca görüyoruz ki *Atılım*’da en az 6-7 aylık *uzun grevler* düşüncesi vardır.

“Uzun grevi yaşamın kendisi dayatabilir ve de dayatması çok olasıdır. Ama bir kez komünistler, *ülkenin bu durumunda*, işçi sınıfımızı yorma, tüketme, devrimci enerjisini buharlaştırma, savaşımı dondurma sonucu doğuracak olan uzun grevler önermez. Yok eğer bunu kendi önermiyor da, önümüze çıkacak büyük olasılık olarak işçi sınıfına gösterip, hazırlık yapmasını amaçlıyorsa, o zaman da bu kadarla bırakamaz. Bunun

²⁶ Emine Engin, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı*, s.92-96. Bu kitaba aşağıdaki linkten erişebilirsiniz: <https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/TopluSozlesmelerVeDevrimSavasimi.pdf>

sonucu yine savaşımlı dondurmak, süründürmek, işçi sınıfının gücünü tüketmek, devrimci enerjisini boşaltmak olur.

“... Çelişkiler çok keskin bunalım çok derin. Türkiye ortamı patlayıcı maddeyle dolu. Uzun grev tek başına, bugün işçi sınıfının yararına değildir. Ama yaşam dayatılır. Onun için uzun greve ve onu destekleyerek, savaşımlı tırmandırarak yöntemlere hazırlıklı olun.

“Evet bugün ekonomik bunalım, sıkıyönetim, faşist tırmanış var. Grev iyi bir silahtır. Ama *iyi kullanılmazsa* bu gibi durumlarda geri tepebilir. Lenin’in de belirttiği gibi, ekonomik bunalım varsa işverenleri işçilerin greve gitmesini bile isteyebilirler. Böylece hem sendikanın fonlarını eritirler, hem de toplu işten çıkarmalarla bilinçli işçileri atar, daha düşük ücretli işgücü alırlar. Aynı zamanda da sıkıyönetimle, ordusuyla polislerle saldırıya geçerler.

“Öyleyse ne yapalım? İşte mantıklar burada ayrılıyor. Sarı sendikacı savaşımlı diyor. Böyle önemli bir anda oportünizm bulanık tutum alıyor. Uzun grevler düşüyor. Ekonomik savaşta burjuvazinin elinin güçlü olduğu bir dönemde, işçi sınıfımızın salt ekonomik savaşla, uzun grevlerle hak kazanacağını sanıyor. Kumandayı sendikalara bırakıyor. Kendisi seyrediyor. Savaşımlı da “efendi”, “uslu” biçimlere hapsedmeye çalışacaktır. Bilinçli işçi ise, aynen Lenin’in dediği gibi şöyle diyor: Evet, ekonomik bunalım sıkıyönetim, faşist tırmanış hepsi var. Ama bunların var oluşu geri çekilmemizi değil *daha aktif* savaşımlıyı gerektirir! Bu görüş Maden-İş’in Gönen toplantısında işçi baştemsilcilerinin çoğunluğunun görüşüdür.

“Bu çok önemli bir sınıf yargısıdır. Lenin, 1906’da Menşevik Merkez Komitesi’nin nasıl bilinçli işçilerin çok gerisinde kaldığını anlatıyor. Bu arada bilinçli işçilerin sınıf sezisini şöyle dile getiriyor:

“İşçiler genel ve aynı anda yürütülecek eylem gerekliliğini yalnızca çabucak ve kolaylıkla kavramakla kalmadılar, *militan* ve kararlı eylem için kesin bir biçimde direndiler... Ciddi savaşımları birden çok kez yürütmüş olanların gerçek sınıf içgüdüleri ve deneyimi bugünün sorununun bir gösteriden çok daha büyük şeyler gerektirdiğini onlara sezdirirdi.” (Lenin, c.11, s.119).

“Bu sözü Türkiye’nin bilinçli işçileri için şöyle yineleyebiliriz: “Ciddi savaşımları birden çok kez yürütmüş, 15-16 Haziranlardan, Profilolarda barikatlardan geçmiş olanların gerçek sınıf içgüdüleri ve deneyimi bugünün sorununun salt bir grevden daha aktif savaş gerektirdiğini onlara sezdirirdi”.

“Evet, işbirlikçi-tekelci burjuvazi ve hükümet toplu işten çıkarma tehditleri savuruyor ve uyguluyor. Sıkıyönetim kenarda bekliyor. Nedir bunların amacı? İşçilerin, emekçilerin üzerindeki sömürüyü daha da artırmak. Son iki yılda yaşam koşullarımız zaten geriledi. Geri çekileceğimiz yer kalmadı. Öyleyse geri çekilmek söz konusu değildir. Bugün işçi sınıfımız ve tüm emekçiler için tek kurtuluş yolu aktif savaştan geçiyor. Burjuvaziye “özveri” yok diyebilmek için *özveriyle savaşmak* zorundayız.

“Tehditler karşısında ne önlem alacağız? Tekil grevlere *gitmeyeceğiz*. Yüzbinlerce işçi için toplu sözleşme bağlanıyor, bağlanacak. Hepsinin derdi ortak,

düşman ortaktır. Ortak dertlerin ortak patlak vermemesi için burjuvazi sendikal hareketi bölmüş. Sendikal birlik çok önemlidir. Ancak bunu söylemek yetmez. Fabrika fabrika işçilere uzanmak gerek. “Kardeşim bak! Direnmezsek durumumuz daha kötü olacak. Haydi ortak istemler için ortak savaşa!” demek gerek. Greve olabildiğince topluca çıkmak gerek.

“(...)

“Evet Türkiye öyle bir durumdadır ki greve çıkmak, grevde kararlı olmak, istemlerimizden ödün vermemek ve 15-16 Haziranları, Profiloları, geçmiş deneyleri düşünerek yalnızca “grev”le kısıtlı kalmamak zorundayız. Bugün greve, savaşa çıkmamak 40’ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir. Yalnızca, dar anlamda “grev ‘e çıkmak, sorunları sendikal düzeyde görmek yine 40’ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir.

“(...)

“Bugün uzun grevler ancak işçi sınıfını tüketir. Sonunda ekonomik kazanım elde edemez, etmiş gözükse de kalıcı olamaz! 1977’den bu yana durum ortadadır. Kazanımlar uçup gitmiştir. Artık sorunun *özüne* inmek gerekiyor. Bunalımın yükünü “onlara” yüklemek için köklü çözümlere girmek gerekiyor. “Grev”e olabildiğince toplu çıkmak gerekiyor!

“(...)

“Oportünistler ve ortaclar bir süredir bizim görüşlerimizi “sol serüvenci” olarak yaftalıyorlar. Herhalde yukarda yazdıklarımızı okuyunca “terörist oldular” diyeceklerdir. Biz ne sol serüvenciyiz, ne

teröristiz. Yalnız, sınıf savaşında “solcu” görüşlerle savaşırken oportünizmin pislğine kaymamak gerektiğini savunuyoruz. Yolumuzu, taktiklerimizi, Lenin ‘in şu sözleri çiziyor:

“ ‘Rusya’da devrim ve karşı devrim deneyi, partimizin terörizme dayalı taktiklere karşı yirmi yıldan fazladır yürüttüğü savaşımı doğruladı! Ancak unutmamalıyız ki bu savaşım, ezilen sınıfların ezenlere karşı her türlü şiddet kullanmasını inkara yeltenen oportünizme karşı acımasız savaşımın yakından bağlıdır. Biz her zaman yığın savaşımında ve onunla bağlı olarak şiddet kullanmaktan yana olduk. İkincisi, bu savaşımı silahlı bir ayaklanma için kaç yıllık, Aralık 1905’den çok önce başlattığımız propaganda ile bağladık. Biz silahlı ayaklanmayı, yalnızca hükümetin siyasetine misilleme yapmada proletaryanın en iyi aracı olarak görmedik. Aynı zamanda sosyalizm ve demokrasi için sınıf savaşımının gelişiminde kaçınılmaz bir sonuç olarak gördük. Üçüncüsü kendimizi şiddeti ilke olarak kabul etmekle ve silahlı ayaklanma için propaganda yapmakla da kısıtlamadık. Örneğin, devrimden dört yıl önce, yığınların ezenlere karşı, özellikle sokak gösterilerinde şiddet kullanmasını destekledik. Böyle her bir gösterinin öğrettiği dersi tüm ülkeye götürmeye çalıştık. Polise ve orduya karşı sürekli ve sistemli yığın direnişini örgütlemeye, bu direniş yoluyla ordunun, olabilen en geniş kesimini hükümete karşı savaşımında proletaryadan yana kazanmaya, köylülüğü ve orduyu bu savaşımında bilinçli yer almaları için itmeye daha çok dikkat vermeye başladık. Terörizme karşı savaşımında uyguladığımız taktikler bunlardır ve kesin

inancımız bodur ki bunlar başarılı oldu.” (V.I. Lenin, “Speech at the Congress of the Social-Democratic Party of Switzerland, November 4, 1916”, *Collected Works*, Moscow 1974, Vol.23, pp.123-124”.²⁷

İşte Emine Yoldaşımızın yazdıkları böyleydi. Gerçekten, Türkiye’nin bugünkü ortamında “yasal” sınırlar arasına hapsolmek peşin yenilgi olacaktır. Bugün artık zorkullanım konusunda genel doğruları gevelemekten daha büyük ihanet olamaz. Sorun artık, “komünistler hiçbir savaşım yolunu reddetmezler” genelliği içinde çözümlenebilecek bir durumda değildir. Tekelci burjuvazi, işçi sınıfına, devrimcilere karşı kanlı bir şiddet uyguluyor. Ülke iç savaşa gidiyor. Türkiye’nin ekonomik, toplumsal, siyasal, *tüm sorunları* artık şiddete bağlanmıştır. Şiddetle çözülecektir. Oportünistler, gerçeği göğüslemekten, kuyruğunu bacaları arasına sıkıştırıp kaçan mahalle köpekleri gibi kaçıyorlar. Burjuvazi ise gerçeği görüyor ve somut adım atıyor. Artık sorun, şiddetin *kimin* şiddeti olacağıdır. Finans-kapitalin karşı-devrimci şiddeti mi, halk sınıflarının yeni bir doğuşu hazırlayıcı devrimci şiddeti mi?

Gerçeği yalnızca burjuvazi değil, işçi sınıfının öncü güçleri de görüyorlar. Tüm enerjilerini, emekçi yığınları göreve hazırlamaya yöneltiyorlar. Devrimci şiddetin, küçük yuvarların belki yiğitçe ama akılsızca çıkışlarıyla değil, yığınlarla birlikte uygulanacağını akıldan çıkarmadan çalışıyorlar.

²⁷ E.Engin, *agy*, s. 100-106. Bu kitaba aşağıdaki linkten erişebilirsiniz: <https://emarakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/TopluSozlesmelerVeDevrimSavasimi.pdf>

Yığınlara, “yasal eylem” sahtekarlığını anlatmakla yakından bağlı bir başka nokta “yasal örgütlenme” sahtekarlığını gösterebilmektir. İşçi ve emekçi yığınlarda varolan “legal örgüt” anlayışına ve alışkanlığına karşı ısrarlı bir savaşım yürütmeliyiz. Onlara, devrimci durumda ve özellikle Türkiye’nin bugünkü ortamında *asıl olanın* illegal örgütlenme olduğunu anlatmalıyız. Propaganda, ajitasyon ve örgütlenmemizi geliştirme yolunda hiç bir legal olanağı küçümsemeyiz ama bu yolun önemi ve süregenliği konusunda da hiçbir legalist hayale izin vermeyiz.

Üzerinde önemle durulması gereken bir nokta da, burjuvazi ile oportünistlerin, “anarşizm-terörizm” konusunda kaldırdıkları toz bulutunun temizlenmesidir. Oportünistlere göre herşey, devrimcinin kendini savunması, silah kullanma, cezalandırma, barikat kurma, herşey terörizmdir. İşler tam bastırmadan, kendi de oportünist saflara geçmeden önce İ.Bilen, “barikata çıkacağız” diyordu. Şimdi durdukları konum ne içler acısıdır: “Provokasyon, terörizm, anarşizm, serüvencilik!”

“Terörizm, bireylere karşı intikam eylemlerinden oluşuyordu. Bir gurup aydının komplosuydu. Terörizm hiçbir biçimde yığınların psikolojisini yansıtmadı. Hiçbir zaman savaşkan yığın önderleri eğitime işlevi görmedi. Terörizm, ayaklanma koşullarının olmayışının, ayaklanmaya inançsızlığın sonucu ve belirtisiydi, onlarla birlikte geliyordu.

“Gerilla operasyonları intikam eylemleri değil, askersel operasyonlardır. Nasıl avcı birliklerinin, ana savaş alanındaki bir durgunluk sırasında düşmanın cephe gerisine akınlar düzenlemesi, bir bireyi düelloda ya da suikastta öldürmeye benzemezse, gerilla

operasyonlarının da serüvenci eylemlerle ilgisi yoktur. Her iki fraksiyondan da Sosyal-Demokratların (Komünistlerin-R.Y.) hareketin tüm önemli merkezlerinde çok eskiden beri kurdukları ve başlıca işçilerden oluşan dövüş birliklerinin yürüttüğü gerilla operasyonları, hiç kuşkusuz ki kesinlikle ve doğrudan yığınların psikolojisini yansıtır. Dövüş birliklerinin gerilla operasyonları, doğrudan savaşkan yığın önderleri eğitir. Dövüş birliklerinin gerilla operasyonları bugün ayaklanmaya inançsızlıktan kaynaklanmıyor, ayaklanma olanaksız olduğu için yürütülmüyor. Tam tersine, bugün, yükselmekte olan ayaklanmanın zorunlu bir parçasıdır. Doğal olarak, herşeyde ve her zaman hatalar yapılabilir: erken ve gereksiz ayaklanma denemeleri olabilir; aşırı gayretkeşlik ve aşırılıklar da olabilir, ki bu her zaman zararlıdır, en iyi taktikleri bile yaralayabilir. Ancak gerçek şudur ki, Rus merkezlerinin çoğunda biz bugüne dek öteki aşırı uçtan, yani dövüş birliklerimizde insiyatif yetersizliğinden, savaş deneyimsizliğinden ve yetersiz kararlılıktan çekmekteyiz. Bu açıdan Kafkasya, Polonya ve Baltık illeri bizi geçmiş durumdadır. Bu merkezler eski terörizmi en geride bırakmış, ayaklanmaya en iyi hazırlanmış, proleter savaşımının en açık ve canlı biçimde yığınsal nitelik taşıdığı merkezlerdir.

“Bu merkezlere yetişmeliyiz. Ayaklanmaya yalnızca sözde hazırlanmak istemiyorsak ve proletaryanın ayaklanmaya ciddi biçimde hazır olduğunu görüyorsak, dövüş birliklerinin gerilla operasyonlarını gemlememeli, tersine, teşvik

etmeliyiz".²⁸

İşte terörizm konusunda Lenin'in söyledikleri böyledir. Bizim bu sözlerde işaret etmek istediğimiz nokta, terörizmle dövüş birliklerinin gerilla operasyonları arasındaki farktır. Biz bu farkı yığınlara anlatabilmeli, propagandasını yapmalıyız ki oportünistlerin her sakallı baban sandırma tuzağına düşmesinler. Bugün Türkiye'de devrimci durumdayız, devrimin ve devrime ulaşan yolların *doğrudan propagandası* aşamasındayız. Yarın devrimci durum en üst aşamasına, ülke çapında krize yükseldiği zaman, bu yolların propagandası değil, *uygulanma aşaması* gelecektir. Lenin, yukardaki sözleri, 1905 devriminin geri çekiliş döneminde ama olayların sıcaklığının dağılmadığı, yani bir devrim dalgası olasılığının gün be gün yaşandığı 1906 yılında yazmıştır. Dolayısıyla, dövüş birliklerinin gerilla operasyonlarını olabildiğince yaygın örgütlemeyi önermiştir. Türkiye'nin bugünkü ortamında Leninciler bunu değil ama bu yolun yaygın ve ısrarlı propagandasını öneriyorlar. Toplumsal süreçteki aşamaların düz bir çizgiyle birbirinden ayrılmadığını, ve de birşeyi yüksek sesle istemenin, eğer yeterince toplumsal destek bulabilmişse, şurada ya da burada, şu ya da bu düzeyde yaşama geçmesinin kaçınılmaz olduğunu bildiklerinden, gelecek *yığın* patlamalarına hazırlık açısından bu yolların sınırlı ve denetimli biçimde kadro eğitiminde kullanılması gerektiğini reddetmiyorlar.

Karşı-devrimin kuduz saldırısını kırarak devrime

²⁸ V.I. Lenin, "The Present Situation in Russia and the Tactics of the Workers' Party", *Collected Works*. Vol.10, pp.117-118.

ulaşabilmek için yapılması gerekenler kısaca bunlardır. Bunları gerçekleştirdiğimizde, yığın hareketliliğinin yükseldiği anda tarihsel fırsatları değerlendirmeye hazır oluruz.

5. TKP'nin Leninci Kesiminin Durumu

Bir Yıllık Gelişmenin Ana Çizgileri

İşçinin Sesi'nin yeniden yayına başlamasından bu yana bir yıl geçti. Bu süre içinde tüm partililer beş on yılın gerilimini yaşadılar. Bu süre içinde TKP Politik Bürosu'nu tutan oportünist-ortacı bağlaştığı, fraksiyonculuğunu tasfiyecili düzeyine yükseltti. Lenincilere, bu fraksiyoncu fraksiyona karşı partinin Leninci birliğini amaçlayan bir kanat olarak örgütlenmekten başka yol bırakmadı.

Önce İngiltere parti örgütünde konferans düzeyinde iki toplantı yapıldı (toplantılar hakkında tüm bilgiler Polit Büro'ya verildi) ve açık ideolojik savaşıma geçilme kararı alındı. Ardından gazete çıkmaya başladı. Ondan sonra ortalık birbirine girdi. Birkaç ay içinde Türkiye'de beklenmedik bir destek fışkırdı. Pek çok bölgede kilit örgütler, pek çok bölgede kilit kadrolar *İşçinin Sesi*'ne sahip çıktı.

Hiçbir örgütsel ön hazırlık yapılmadan, disiplini çiğneyerek Türkiye'deki hiçbir yoldaşımızla görüşmeden başlayan bir hareketin böyle hızlı ilerleyebilmesinin altında başlıca iki neden yatıyordu. Birincisi, Lenincilerin getirdikleri çözümlerinin doğruluğu ve Türkiye ortamına uygunluğu ve açık ideolojik savaşımın gücü. İkincisi, daha Bolşevik-Menşevik ayrımı parti içinde açıkça ortaya çıkmadan, kadrolar düzeyinde bir ayrımın varlığı.

Birinci nedeni hepimiz çok iyi biliyoruz. Hareketimizin yapısını anlama açısından ikinci nedeni de aynı derecede iyi değerlendirmek zorundayız.

“Daha parti içinde iki kanadın net biçimde ortaya çıkmadığı, bolşevik ve menşevik kanadın yan yana yaşamını sürdürdüğü koşullarda bu ayırım kendisini farkettiliyordu. Fabrikalarda ve okullarda çalışan, işçi ve gençlik kesiminden gelen militan unsurlarla çeşitli oda-dernek ve sendikalarda çalışan unsurlar arasında sürekli bir anlaşmazlık söz konusuydu. Birinciler militan bir anlayışla çalışmalarını sürdürüyorlardı. Eylem alanında olduğu kadar, teorik doğruların savunulması alanında da (her türlü baskı ve “disipline” rağmen) bu kendini gösteriyordu. İkinci kesim ise, hep birincilere ayak bağı oldu. Pasifist bir anlayışla diğer küçük burjuva akımlar (TİP, TSİP, vb) arasında ittifaklar, kongreler vb. çalışmalarını yürüttüler. Hatta bazen bir okulda faşistlerle kavgaya eden İGD’liler Birlik-Dayanışmacı okul müdürleri ve öğretmenler tarafından disiplin cezasına çarptırılıyordu.

“Leninciler birinci kesimde, militan kesimde can buldular. İşçi ve gençlik içinden gelen militan unsurlara dayandılar. Bugün bir çok ilimizde Leninci örgütlerin durumuna bakıldığında bu açıkça gözlemlenmektedir. Menşevikler ise oda-dernek vb. gibi yerlerde çalışan unsurlara, sendika bürokratlarına ve gençlik içinde Lenincilerin uzanamadığı ve İGD’nin tüm çalışmaları sırasında hep kenarda kalmış bir kesime dayanıyorlar. Yani, ‘işçilerin partisinin küçük-burjuva kesimi’ne

dayanıyorlar”.²⁹

Partimizin en militan kadrolarının *İşçinin Sesi* ile ideolojik bir platformda birleşmesinin ardından Türkiye’de ilk örgütlenme çalışmaları geldi. Bu aşamada hepimizin yanlışları ve eksikleri oldu. Erken ve gecikmiş davranışlarımız oldu. Ama temel değerlendirmemiz doğrudu: Soruna “mükemmeliyetçi” bir biçimde yaklaşamaz, bir yerinden dalıp eldeki olanakları olabildiğince iyi değerlendirmeli ve eksiklikleri, aksamaları, yanlışları işi yaparken düzeltmeliyiz. Öyle de yaptık.

Bu çalışmaların uygun ve gerekli kıldığı bir tarihte *TKP Leninciler Konferansı* toplandı. TKP içindeki Lenincileri, kendi iç disiplini olan bir kanat olarak örgütleyen ve bugünkü taktiklerimizi açıklığa kavuşturan Konferans büyük bir başarı, önemli bir adım oldu. Konferansın ardından çalışmalar iyice hızlandı. Paralel yöre-il-bölge-semt komiteleri kurulmaya başlandı. Örgütlenmenin henüz başındayız ama şu kadarını söyleyelim ki, menşeviklerin örgütlü olmadıktan bazı illerde bile TKP’nin Leninci il komiteleri vardır. Bir yıl önce ancak bir potansiyel olarak menşevik dehlizlerinde sıkışmış Leninci hareket, bugün önemli bir gücü örgütlemiştir.

Bu gelişmeden menşeviklerin payına düşen, oportünizmin partimizdeki iç dengesinin dağılması oldu, “oportünizmin genel bunalımı” başladı. Telaş hem bacayı, hem Politik Büro’yu sardı.

Bir yıllık gelişimin önemli bir başka sonucu da,

²⁹ Davut Çelik, "Menşevik Örgüt Yapısı ve Görevlerimiz", *İşçinin Sesi*, 19 Mayıs 1980, sayı: 129.

hareketimizin, TKP dışında kalan geniş çevrelerde de bir çekim merkezi yaratmasıdır. Herkesin son derece dikkatle baktığı, şu ya da bu konuda ne diyor diye aradığı bir hareket durumuna geldik. Bugün Türkiye’de ideolojik ve siyasal yönden *İşçinin Sesi’nden* daha etkin bir devrimci akım gösterebilmek zordur.

Burada doğal olarak bir çelişki var. TKP’nin Leninci kesiminin örgütsel gücü, ideolojik ve siyasal etkinliğinin yanında düşüktür. örgütsel güçle, ideolojik ve siyasal etkinlik arasında bir çelişki vardır. Bu çelişkiyi açıkça saptamaktan korkmayız. Doğaldır, başkaca olamazdı.

Yalnız şunu görelim ki, bu durum hem şansımızdır, örgütsel güce dönüştürecek çok önemli bir rezervimiz var demektir, hem de elimizi çabuk tutmazsak zararlı sonuçları olur. İyi niyetli-kötü niyetli ayrımı yapmıyorum, “bol keseden konuşuyor, birşey yapmıyor” demeye başlar insanlar.

Dayanacak bir örgütümüz var, bir disiplinimiz var. Bunun yanında çok daha güçlü ideolojik ve siyasal etkinliğimiz var. TKP’nin *Leninci Esgüdüm Komitesi* ve tüm yönetici yoldaşlar bu durumun farkındadırlar ve herkes elindeki her olanakla örgütlenmeye dalmıştır.

Bir yıllık gelişimin ana çizgileri böyledir. En alçakgönüllü değerlendirmeye bile, Türkiye ‘de bu süre içinde en başarılı çıkmış bir hareketiz.

Sayırsız Eksik ve Güçlük Var

Leninci hareketin bir yılda aldığı yolu kimse yatsıyamaz. Ama kendimizden hiç hoşnut olmayalım. Kendinden hoşnutluk, bir komünist için en büyük düşmandır.

“Bugün çok çeşitli zorluklarımız vardır. Çok da söz mü *her* alanda zorluklarımız vardır. Nicelik olarak,

parasal açıdan, örgütlenme ve siyasal taktikleri (doğruluğunu, yanlışlığını tartışmıyoruz) her yerde aynı uygulama açısından, oportünistlerden daha gerideyiz. Bürokratik disipline başkaldırarak açık tartışma içinde birleşmiş komünistler olarak, doğaldır ki disiplin anlayışımız ve uygulayışımızda eksiklikler vardır. Oportünizme aşırı nefret ve oportünistlerin uygulamalarından tikslenme bazı yoldaşlarımızı bazı doğruları da elinin tersiyle itmeye götürüyor. Siyasal polise karşı savunma düzeyimiz düşüktür. Genel olarak TKP’de konspirasyon komik bir illiklik-artizanlık düzeyindedir. Ama burjuvazinin 5. kolu oportünistler için durum farklı, Leninciler için çok farklıdır”.³⁰

Daha da çok sayılabilir. Herşeyi yöneticiden beklemek, eğrisiyle doğrusuyla bir yerinden yapışmamak (doğruysa hareketimiz kazançlı çıkar, yanlışsa eleştirilir ve düzeltilir). Ya da girişimcilikle disiplini düzgün ayarlayamamak. Giderek erimekte olan ama hâlâ varolan, bölgeler arası eğilim farklılıkları. Değişik yönler vurgular. Merkez organını, kendi eğilimine göre yorumlamalar. Can alıcı sorunumuz: Yayın dağıtımı.

Bu eksikler arasında iki tanesine özel bir dikkat vermemiz gerekiyor. *Birincisi*, belki öteki akımlarla kıyaslandığında hiç de fena kalmaz ama ortamın olağanüstü karmaşıklığını göğüsleyebilme açısından, Leninci saflarda da *ideolojik düzey* yeterli değildir. İdeolojik eğitimi hızlandırmalı, sistemleştirmeli ve ülke çapında bir örnekletirmeliyiz.

³⁰ R. Yürükoğlu, "Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımızın Anlamı", *İşçinin Sesi*, 6 Şubat 1980, sayı: 122.

İkincisi, disiplin anlayışımız da yine ortamın istediği düzeyde değildir. Açık tartışma ile ortaya çıktığımız için disiplin yönü geriye kaymasın. Şunu söyleyelim ki, oportünistlere karşı bu kavgayı başlatanlar, hiçbir zaman örgütsel disiplinsizlik yapmadılar. Hiçbir görevi yerine getirmemezlik etmediler. Lenincilere aşağılık dille saldıran yayınlarını bile, parti kararı olduğu için çoğalttılar ve dağıttılar. İdeolojik konularda doğru bildiğin karşısında kimseyi dinlememek başka şeydir, örgütsel konularda disiplin başka şeydir.

Yeni kadrolaşan bir hareket için bunların hepsi anlaşılır eksikler ya da güçlüklerdir. Oturmuş bir yapıya ulaşmak, partileşmek kolay değildir. Ayrıca zaman işidir. Moskova bir gecede kurulmadı derler. Yalnız dikkat etmemiz gereken nokta, bu örgütiçi yaşamın, Türkiye'nin *bugününde* yaşanıyor olmasıdır. Genel ortam Leninci hareketi de derinden etkiliyor ve eksikliklerimizi çok daha hızlı biçimde gidermemizi bize emrediyor.

Tüm bu eksikler ve güçlükler karşısında *üç* temel üstünlüğümüz vardır. Birincisi, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal ortamı bizden yanadır. İkincisi, şablonculuktan, kopyacılıktan uzak, Türkiye gerçeklerini çözümleyebilen Marksçı-Leninci bir ideolojimiz vardır. Üçüncüsü, üstümüze düşen görevleri yapmaya niyetimiz ve cesaretimiz vardır. Yenmeye cesaretimiz vardır.

Ortamın Yüklelediği İki Çelişik Görev

TKP'nin Leninci güçlerinin bugünkü ana taktiği, eylemler içinde, savaşlar içinde, *savaşarak örgütlenmektir*. Türkiye'nin bu tozu dumanı içinde tutacağımız ana halka örgütlenmedir.

Tutulacak ana halka örgütlenmedir demek, *tıkır tıkır*

işleyen bir mekanizma kurabilmek demektir.

Böyle bir mekanizmayı Türkiye'nin bugününde kuracağız. Türkiye'nin durumunu gördük, bu durumun önümüze koyduğumuz görev üstüne de etkileri vardır. Çok karmaşık bir süreçten geçiyoruz. Nesnel süreçler bizi de etkiliyor. Ve de daha işin başındayız. Onun için çok dikkatli ve soğukkanlı olmalıyız. İnsan sayısı iyidir, saptanmış taktiklerin yaşama daha etkin geçirilebilmesini sağlar. Ama kuru kalabalık, ya da döneme uymayan yapı iyi değildir. Ortamı ve ortamın yüklediği görevleri anlamayan yapı iyi değildir. Konferansımız, bu zor dönemden her dışlisi yağlı, iyi işleyen bir mekanizma ile çıkmak kararı almıştır. Bunu yapabilmek için bir yandan ideolojik eğitimi, disiplini ve savaştanlığı yükselteceğiz, bir yandan ne denli küçülmek gerekiyorsa, o denli küçüleceğiz.

Bunun yanında, ülkemizin yaşadığı devrimci durumun partimize yüklediği ve yukarda belirlediğimiz yönle çelişen bir başka görev daha vardır. Devrimci durum, kesin hesaplaşmaya hazırlık dönemidir. Böyle dönemlerde partinin kapısının, olağan dönemlerden daha fazla açılması, her olanaktan yararlanarak daha geniş kesimlerin kapsanması gerekir. Ülkenin siyasal gelişimine yön verebilmek için, olaylara etkili olabilmek için bu zorunludur. Çünkü böyle dönemlerde “yığın” kavramı değişir, yüzlerbinler değil, yüzbinler-milyonlar söz konusu olur.

Bu iki çelişik görevi bağdaştırmak, *TKP'nin Leninci Eşgüdüm Komitesi'nin* görevidir. Eşgüdüm Komitesi, bu çelişkiyi, partinin yönetim kadrolarını, yöre-il-bölge-semt komitelerini çok titiz bir seçimle, ortama uyan, sınanmış komünistlerden kurarak, bunun yanında, parti üyeliğini, hele hele partinin çevresel (periferal) örgütlerini ve yan

örgütlerini en cesur ve atak biçimde açarak çözecektir.

Konferans Kararlarını Yaşama Geçirelim

TKP Leninciler Konferansı, bu dönemde önümüzde duran görevleri tek tek işlemiştir. Bize düşen, Konferans Kararları'nı özenle çalışmak, her düzeyde bizlerden istenen görevini saptayarak gerçekleştirmektir.

Konferans'ın belirlediği görevler arasında 4 tanesi özel vurgu ister: 1. İdeolojik eğitim, 2. Yıldırım hızıyla örgütlenme, 3. Disiplin ve konspirasyona özel önem, 4. Yayın, yayın, yayın.

Önümüzdeki dönem keskin dönüşlere gebedir. Ne yana olacağı da belli değildir. Keskin dönüşleri ancak kafası açık kadrolar karşılayabilir. Çok bildim sanan, ama gazete bile okumayan insan, komünizme inancı ne olursa olsun, zor günlerde o inancı çok ciddi sınav geçirir. Tüm hareketlerden yığınla insan siyaseti bırakıyorsa, bunlar arasında belirli bir dönem özveriyle çalışmışlar hiç yok mudur? Onun için, ideolojik eğitime özel bir hırsla sarılmamızdır. İdeolojik eğitimi, entellektüel yarenlikler gibi, ya da somut örgüt görevlerinden kaçış gerekçesi olarak değil, yürüyen *savaşım*la bağlı, savaşıma dönük, militan bir biçimde gerçekleştirmeliyiz.

İşçinin Sesi'nin 101'inci sayısındaki, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir" adlı yazıda şöyle demiştik:

"Toplumlarda sınıf savaşımı düzeyi yükseldikçe, bunalım her kurumu, her evi pençesine aldıkça, sonuç belirleyici tarihsel dönemlere girdikçe öznel ögenin, bilinçli çalışmanın, örgütlülüğün rolü giderek belirleyici olur.

“Lenin bu nedenle, ‘devrim olgunlaşmış olabilir ama onu yaratacak güçler yetersiz kalabilir’ (Lenin, c.9, s.368) diyor.

“Stalin bu nedenle, ‘herşeyin sonucunu kadrolar belirleyecektir’ diyor.

“Bugün Türkiye’de öznel öge geri kalıyor. Ülke nesnel olarak devrim isteyip de siyasal güçler yeterli hazırlıkta olmadı mı ‘çürüme’ gelir. Öyle oluyor.

“İşte, böyle bir ortamda kadroların niteliği sorunu giderek öne çıkıyor. Kadrolara yüklenen görevler, sorumluluklar katıyla artıyor”.

Aradan geçen bir yıl bu yargıyı eskitmedi, tersine iyice güncelleştirdi. Kadroların yükü ve sorumluluğu kat kat arttı. Ama öte yanda bugün daha şanslı bir konumdayız. Kafamız aydınlıktır. İdeolojik, siyasal ve örgütsel görevlerimizi, geçmekte olduğumuz boğazı ve varmayı amaçladığımız yeri biliyoruz. Biz üstümüze düşeni yaparsak, önümüze koyduğumuz görevleri yerine getirirsek, gelecek keskin dönüşlerin yönü ne yana olursa olsun, Leninizmi ülke çapında *seçenek* yapmakla sonuçlanacaktır.

Sonsöz

Yazımızın başında sorduğumuz soru can alıcı öneme sahip zor bir sorudur. Yanıtlarını eksiksiz verdiğimiz iddiasında değiliz. Ne var ki, görüşlerimizi açık ve kesin bir dille ortaya koyduk. Oportünistlerin hep yaptıkları gibi, işçi sınıfının en devrimci sınıf olduğu, tarih tekerleğinin geriye döndürülemeyeceği, devrimin bir gün mutlaka gerçekleştirileceği, faşizm tehlikesinin “reel” olduğu gibi anlamsız genellikler içinde kalmadık. İleri demokratik halk devriminin Türkiye’de *bugün*

somut başarı şansını ele aldık ve açık bir dille, “şansı vardır, hesaplaşma bitmemiştir” dedik.

Oportünistlere gelince, bugünün acil sorusuna açık ve kesin bir yanıt vermeyen bir parti, kendine ne ad verirse versin, daha “parti” adını hakketmemiştir.

Son olarak, “unutulmamalıdır ki, genel olarak devrimin yenilgisini öngörmek, onun canlanmasını öngörmekten daha kolay, ve bir yerde daha ucuzdur. Çünkü, bugün güç gericiliğin elindedir ve bugüne dek ‘çoğu durumda’ devrimler tamamlanmadan bitmiştir”.³¹

Savaş sürüyor! Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

İşçiler silahlanın, devrime hazırlanın!

İşçinin Sesi Sayı: 131, 23 Haziran 1980

³¹, R. Yürükoğlu, "Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımızın Anlamı", *İşçinin Sesi*, 6 Şubat 1980, sayı: 122. s.138.

Duyuru

Değerli Yoldaşlar,

Bu sayımızda, menşeviklerin topladığı “Plenum”un belgelerini yayınlıyoruz. Bu sefalet belgelerini dikkatle okuyalım, menşeviklerin ne denli şaşırıldığını kendi cümleleriyle görelim. Ve *son* hızla bunları tüm partiye götürelim.

“Plenum”un toplandığını açıkladıklarından bu yana uzunca bir zaman geçti. Oportünistler, “plenum” belgelerini yayınlamadılar. Yayınlayamazlar. Bazı bölümlerini yayınlayabilirler, ya da bazı bölümlerini bazı bölgelerde dağıtabilirler. Ama tüm metni, taşıdığı o incilerle kolay kolay yayınlayamazlar.

Plenum’da İ.Bilen, TKP’nin “birleşik (!) Leninci güçleri” adına “komünist açık konuşur” diyor. İkiyüzlülüğün bu kadarı görülmemiştir. Onların belgelerini bile biz yayınlıyoruz. Tüzüğü, komünist morali yerle bir ettiler. Açık konuşmaya niyetleniyorsanız 1973’den bu yana Lenincilerle olan tartışmaların tutanaklarını yayınlayın! Açık konuşmaya niyetleniyorsanız, neden 1979’da, kavga açığa çıktığında, *İşçinin Sesi*’ni parti ile hiç ilgisi olmayan bir takım demokratlar olarak nitelediğinizin hesabını verin! TKP’nin üçüncü büyük örgütünün *tümünü* nasıl olur da onun savunmasını almadan ve ona duyuru yapmadan partiden atarsınız anlatın! Türkiye Komünist Partisi’nin en değerli yöneticilerinden biri olan V. Demir Yoldaş’ı, ona savunma hakkı tanımadan, PB kararıyla nasıl Merkez

Komitesi'nden çıkarırsınız, açıklayın! Veli Dursun Yoldaş'a yaptıklarınızı açıklayın! Daha binlerce konu *açık* konuşmanızı bekliyor! Konuşun!

AÇIK KONUŞAMAZSINIZ! Sizler, işçi sınıfı hareketinin yarasalarısınız. En çok korktuğunuz şey aydınlıktır, açıklıktır. Ne var ki, karanlığa bu denli alışmışlığınızla çevrenizin giderek ışıldamaya başladığını da göremiyorsunuz.

Editör *İşçinin Sesi* Sayı: 135, 11 Ağustos 1980

KAVGA VE YORUM

Çağrı

Partimizin menşevik kesiminde, yönetim düzeyinde, H.Erdal ortacılığı büyük ölçüde etkinliğini kurdu. Bunun sonucunda, Merkez Komite'nin siyasal tutumu iyice çorbalaştı. Her konuda, birbirini dıştalayan önerileri birlikte sıralıyorlar. Örneğin Radyo, CHP'lileri ve MSP'lileri eylem birliğine çağırırken, öte yanda “goşist” diye nitelediği guruplara aynı çağrıyı yapıyor.

Ortacılar, dilleriyle daha militan gözüküyorlar. Oysa, tutumlarının özü en iğrenç likidatörlüktür. Partimizi likide ediyorlar. “Birleşik İşçi Partisi” (BİP), bunun en kestirme yolu oluyor.

BİP için getirdikleri gerekçenin yaşamla ilgisi yoktur. “Legal çalışma olanakları iyice daralıyor, onun için legal birleşik işçi partisi” diyorlar. Her legal olanaktan yararlanmaya çalışmak başka şeydir, hele “legal olanakların kısıtlandığı” bir anda legal partiyi siyasal taktiklerin *merkezi* yapmak başka şeydir. Devrimin yenilmediği, boğuşmanın hızla derinleştiği, legal olanakların kapanmakta olduğu bir dönemde yapılması gereken şey legalizmi körüklemek değil, tam tersine yetersizliğini göstermek ve illegal örgütlenmeyi taktiklerin *merkezine* oturtmaktır.

BİP için tarihten verdikleri örneklerin zaman ve yer kavramlarıyla ilgisi yoktur. Devrimin geri çekildiği ya da yenildiği, ülkede belli bir siyasal dengenin kurulduğu, reformist yöntemleri daha yaygın uygulamanın gerektiği

dönemlerden örnek getiriyorlar. Bu örnekler, Türkiye'nin bugünkü ortamıyla taban tabana terstir. Amacı, militanların bilincini bulandırmaktır.

BİP'e ulaşabilmek için TKP'nin son dönemleri üstüne yaptıkları değerlendirmenin gerçeğe ilgisi yoktur. 1978-1980 arası, TKP'de sola, *İşçinin Sesi*'ne karşı "savaşım" yıllarıdır diyorlar. TİP ve TSİP'e düşmanlık onlardan kaynaklanıyordu, vallahi biz yapmadık diyorlar. Partimizde sağa karşı savaşın tarihi daha eskidir. Konumuz açısından daha önemlisi, *Atılım*'da bu partilere "cep partileri", "küçük burjuva partileri", "kendilerine göre anti-komünist partiler" diyenler kimlerdir? H. Erdal ve İ.Bilen ortaklığıdır.

BİP'e ulaşabilmek için koydukları koşul, işçi sınıfımızın bilincine karşı işlenmiş bir cinayettir. "Bilimsel sosyalizme ters düşmeyen bir program" diyorlar. "Ama legalite koşullarına uydurulmuş bir program" diyorlar. Demek ki, "geniş" bir yorumlamayla komünizme ters düşmeyen, ama *ters düşen* bir program olacak. Legal bir parti için Türkiye'nin bugünkü koşullarında başka çeşidi de olamaz. Sınıf kavgasının iç savaşa yöneldiği dönemlerde legal partinin *nesnel* yetersizliğinin kaynağı da zaten buradadır. Beş-on kişi, yaptığı programın güçsüz ve yanlış yanlarının bilincinde olarak "taktik gereği" böyle bir program yapabilir. Ama o partiye girenler için o program artık *taktik* değildir. Bilinç olur.

Türkiye bir küçük burjuvalar denizidir. Bu nedenle, komploculuk, entrika ve sızmacılık çok yaygındır. Uzun dönemde hiç bir yarar sağlamayan, tersine, ilkeli-yoldaşça birlikleri engelleyen böyle yöntemleri mahkum etmeliyiz. Menşevikler, Avrupa'da TDF'ye oynadıkları oyunu TİP ve TSİP'e karşı bir kez daha oynuyorlar. TİP içinde, TKP'ye

aldıkları bir kesim vardır. Bu kesim, “TİP’li” gibi davranarak, menşeviklerin istediği koşulları dayatıyor. BİP’in şampiyonluğunu yapan bunlardır. Ne var ki, bunlar TİP’li değil, TKP’lidir!!

Neyse, bu söylediğimiz, yalnızca küçük burjuvaların çalışma yöntemlerini göstermesi açısından önemlidir. Asıl önemlisi, devrim savaşının en çetin bir anında TKP’nin likidasyona sürüklenmesidir.

TKP’nin *Leninci kesimi!* Her saldırıya, ideolojik sergilemeyi başa alarak, o saldırının gerektirdiği düzeyde yanıt vermeyi sürdüreceğiz. (Kişiliklerle hiçbir zaman uğraşmayacağız.) Hangi eğilimde olursa olsun, partimizin tüm üyeleriyle iyi, olgun bir ilişkide ısrar edeceğiz. Menşeviklerin etkisi altındaki yoldaşlara ulaşabilmek için çok daha enerjik çalışacağız. Öte yanda, partisiz komünistlere daha aktif bir yaklaşım göstereceğiz.

Oportünizme ve ortacılığa karşı olan parti-içi muhalif guruplar! Ankara, İstanbul, İzmir, Eskişehir ve daha pek çok yerde birdenbire beliren, oportünizme düşman, hataları gören, menşevikler eliyle toplanacak bir kongrede yanlışları düzeltebileceklerini sanan, “disiplini bozdu” diyerek *İşçinin Sesi* hareketine katılmayan yoldaşlar!

- Tutumunuz bilimsel ve nesnel değil, öznel. Birtakım temelsiz gerekçeleri, ideolojik doğruların önüne koyuyorsunuz.

- “Biz parti içinde kalarak yanlışları düzelteceğiz” diyorsunuz. Birincisi, tüzük ve moral açılarından biz de başka bir yerde değiliz. İkincisi, açık bir kavgadan başka bir yol olmadığını *İşçinin Sesi* kadrosunun 1973’lerden bu yana verdiği kavganın sizlere göstermiş olması gerekir. Üçüncüsü, bugün böyle belirebilmeniz ve açıktan yönetimi

eleştirebilmeniz bile, *İşçinin Sesi'nin* uzlaşmaz tutumu nedeniyledir. Menşevikler cepheyi genişletmek istemiyorlar. Ama şunu iyi bilin ki, “Leninci bela”dan kurtulabilirse sıra size gelecektir. Tarihsel bir anda eliniz titremesin.

- *İşçinin Sesi* disiplinsizlik yapmadı. “Bir Broşür Üstüne” yazısından sonra susup oturmak ya da el altından “savaşmak” için ancak menşevik olmak gerekirdi. Asıl disiplinsizlik yapan, ağır disiplin suçları işleyenler oportünistlerdir.

- Ana sorun *ideolojiktir*. İdeolojik-siyasal-taktik tutumun ana noktalarında anlaşanlar birlikte savaş vermelidirler.

- Yerel, birbirinden kopuk, tutarlı bir ideolojik çerçeveden yoksun, etkilenmelere açık küçük fraksiyonlarla hiçbir yere varamazsınız. Ne iyi niyetlerle yaparsanız yapın, yaptığınız *en kötü* fraksiyonculuk, gurupçuluktur.

- Yoldaşlar, orta yerde duramazsınız. Ya Lenincilere katılacaksınız, ya oportünist yelpazeye gideceksiniz. Kendi deneyleriniz size bu yargının doğruluğunu gösterecek. Oportünizme karşı savaşta kararlı iseniz, *İşçinin Sesi* hareketiyle bütünleşin. Oportünizmin temizleneceği, Lenincilerin de temsil edileceği gerçek, yapıcı bir BİRLİK KONGRESİ için savaşım verin.

Son olarak, şunu da ekleyelim: a) Tüzüğü ve komünist morali çiğneyerek Politik Büro kararıyla(!) Merkez Komitesi'nden çıkarılan Veli Dursun ve V. Demir Yoldaşlara kendilerini savunma hakkı tanımayan, b) İç Anadolu'da, Ege'de, Güney Anadolu'da ve Avrupa'da partinin sayıca ve *nitelikçe* en güçlü kesimi demek olan

İşçinin Sesi hareketine platform tanımayan bir kongre, beklediğiniz kongre olmayacaktır. Sorunları erteleyici, göz boyamaca bir kongre olacaktır.

TİP ve TSİP'in Leninizme gönül vermiş kadroları! Gücümüzü oportünizme karşı etkin ve örgütlü bir savaşta birleştirelim. Onlar, “tüm ülkenin oportünistleri birleşin” diyerek TİP-TSİP-TKP'nin oportünistlerini birleştiriyorlar. Bu adım, hiç istemedikleri halde, devrim hareketinde çok güzel bir gelişmeye yardım edecektir, etmelidir. Bizler de, “tüm ülkenin Lenincileri birleşin” belgisi altında toplanmalı, şovenist-kuyrukçu cepheyle savaşı hızlandırmalıyız.

İşçinin Sesi hareketi ile birleşme isteği gösteren siyasal guruplar!

Örgütsel birliğin yolu, ideolojik ve siyasal tutumlarda birlikten geçer. Ayrı yayın organları ayrı şeyler yazdığı sürece örgütsel birlikten değil, ancak savaş birliğinden söz edilebilir. Biz savaş birliğine hazırız. Örgütsel birlik hedefleyenlere ise önerimiz şudur: Gelin, karşılıklı görüşelim, platformlarımız üzerinde tartışalım. Bir anlayış birliğine varmaya çalışalım. Bu, farklı platformların yoldaşça, akılcı ve bilimsel bir ön çalışma yapmadan bir araya gelecekleri “sosyalist kurultay” fikrinden çok farklıdır. Öyle yollar geçmiş yıllarda denendi. Çeşitli hareketler arasındaki farklılık noktalarını gidermeden toplanacak bir “sosyalist kurultay” hiçbir sonuç doğurmaz.

Yoldaşlar! Partili ve partisiz komünistler! TKP'yi savunmak, onu devrime hazırlamak görevi bizlerin sırtına düşmüştür. Bu görevin bilinci içinde davranalım. Türkiye Komünist Partisi'ne, işçi sınıfımıza, devrime sahip çıkalım.

İşçinin Sesi Sayı: 135, 11 Ağustos 1980

ÇEK-AL

Belgeler Üstüne – I ³²

Devrimci tutumlar ve tutumların somutlanması ve yığınlara sunulduğu demek olan belgeler sorunu, Türkiye devrimci hareketinde çok yanlış anlaşılan bir konudur. Yanlış anlayış asıl olarak 1960'lı yıllarda “sosyalist Türkiye”, “bağımsız Türkiye”, “milli demokratik devrim”, “sosyalist devrim” belgeleriyle başladı. Sürüp gidiyor. Devrimci hareket içinde söyleyecek bir sözü olan (ya da olmayan) kişi ve guruplar önce bazı görüşler koyuyorlar ortaya. Sonra bu görüşlerin yayılması için çalışıyorlar. Görüşler yayıldıkça kısalıyor, kısalıyor, en sonunda birkaç sözcüklük bir tamlamaya iniyor: Gurubu belirleyen belgi. Bu, o gurubun artık kimlik kartı gibi birşey oluyor.

Bu gelişmenin iki yanı oluyor. Birincisi olumlu ve kaçınılmaz yanıdır. Görüşlerin, öteki görüşlerden, tutumun öteki tutumlardan farkını kesin ve çarpıcı biçimde ortaya koyma olanağı veriyor. Bu nedenle o görüşleri getirenler tarafından da, en başından öne sürülebiliyor. İkincisi, olumsuz ve yine kaçınılmaz yönüdür. Tüm görüşler, *değişmez* birkaç sözcüğe inince, belgi fetişizmi başlıyor;

³² *İşçinin Sesi*'nin introsu: Bu sayı ÇEK-AL'da, R. Yürükoğlu Yoldaş'ın yakında çıkacak olan *Ajıtasyon ve Propagandanın Güncel Sorunları* kitabının “Belgeler Üstüne” başlıklı bölümünü yayınlamaya başlıyoruz. Yazının ikinci bölümünü gelecek sayımızda yayınlayacağız.

ciddi ideolojik çalışmanın yerini belgi papağanlığı alıyor; zaten oldukça sığ olan teorik birikimimiz iyice vulgarlaşıyor; karşındakini dinleyen, akıllı bir tartışma yerini belgi yarıştırmacılığına bırakıyor.

TKP'nin Leninci güçleri de bu yanlış anlayıştan (ya da konuyu bilmezlikten) payına düşeni almıyor denemez. Şu ya da bu belgeyi yanlış yorumlama, dolayısıyla *işçinin Sesi*'nin siyasal tutumunu yanlış yorumlama durumlarıyla zaman zaman karşılaşyoruz. Bunun sonunda, ülke çapında Leninci siyasetin derinlemesine kavranması ve bir örnek uygulanması, düzgün-tutarlı-uyumlu bir propaganda ve ajitasyon çalışması yürütülmesi zorlaşıyor.

Belgilerin Sınıflanması

Parti taktikleri ve belgiler konusunu kafamızda iyice yerine oturtabilmek için öncelikle belgileri *amaçları* yönünden bir ayrıma sokmalıyız.

Belgiler, en başta stratejik ve taktik belgiler olmak üzere ikiye ayrılabilir. *Stratejik belgiler*, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik-toplumsal aşamadaki genel savaşın ana hedefini, ana yönünü, içeriğini, anlamını veren (doğru ya da yanlış olarak) belgilerdir. *Taktik belgiler*, partinin o günkü ana hedefini, ana yönünü, taktiğinin içeriğini, anlamını veren (doğru ya da yanlış olarak) belgilerdir.

Türkiye devrimci hareketinde belgiler üstüne yapılan en genel yanlış, işleri stratejik belgilerle yürütme çabasıdır. Örneğin, 1973 öncesinde TİP vardı, yıllar yılı “sosyalist Türkiye”den başka belge kullanmadı. Öte yandan MDD’cilik vardı, “bağımsız Türkiye”den başka belge kullanmadı. Bugün de pek farklı değil. Bu, Türkiye devrimci hareketinin belgileri propaganda ve ajitasyonda kullanmayı henüz tam

bilemediğinin kanıtıdır. Stratejik belgeler yığınları hareketlendirmeye yeterlidir sanılıyor. Oysa yığınların böyle genel ve bir anlamda soyut belgelere “sarılıp” devrim yaptığı daha görülmemiştir. Stratejik belgeler, günün istemlerini seslendiren, yığınlara somut yol gösteren belgeler değildir. Öncü güçlerin duygulanı bileyebilir. Ama öncü güçler için geçerli olan şeylerin yığınlar için de hemen, aynı derecede geçerli olacağını düşünmek sekterliktir. Sınıf özünde, küçük burjuva aydınının işçi ve emekçi halkla kaynaşamamışlığını yansıtır.

Stratejik belgeler kullanılmalı, hatta her geçen gün daha güçlü ve yaygın olarak kullanılmalıdır. Ama bunun yanında milyonlarca emekçinin bu stratejik belgelerle, devrim aşamasının ana hedefleriyle bağını kuran *taktik* belgelere asıl önem verilmelidir. Taktik belgeler, yığınların acil istemlerini seslendiren, günün çelişkisini kavrayan belgeler oldukları için, stratejik belgelerin de daha iyi anlaşılmasını ve benimsenmesini sağlarlar.

Stratejik ve taktik belgeler ayrımı böyledir. Şimdi geliyoruz bir başka ayrıma. Belgeleri bir de sınıf savaşının aşamalarına, dönemlerine bağlı olarak ayırabiliriz. Öğrenilmesi gereken ayrımlar buradadır. Belgeler sorunu dendiğinde asıl kastedilen bu ayrımdır.

Komünist Partisi'nin taktikleri ve bunların anlatımı demek olan belgeler, ülkenin içinde yaşadığı toplumsal ve siyasal koşulların bütünselliğinden çıkar. Taktikler ve belgeler, bu nedenle, ülkenin ve devrim hareketinin içinde bulunduğu dönemlere göre değişir ya da değişik anlam kazanır.

Bu dönemleri ve dönemlerin gerektirdiği taktikleri ve belgeleri kabaca şöyle sıralayabiliriz:

1.*Devrimci durum öncesi dönem:* Bu dönemde komünist partisinin ana taktiği, proleter ideolojisini işçi sınıfı içinde yaymak, savaşçı birey ve gurupları partiye kazanmaktır. Belgiler de ona göredir. Ne halk ayaklanması ve ne de ayaklanmaya hazırlık hedefleri konmaz. Belgiler genel propaganda, ajitasyon ve örgütlenme görevlerini yansıtır.

Lenin, 1897'leri bu dönemin belgelerine örnek olarak verir.

2.*Devrimci durum:* Yığınların hareketlendiği, eski üst yapının çatlamaya başladığı “devrimci durumda ideolojik savaşım, *yeni* bir yaşım ve *yeni* yöntemler ister. Kendine özgü ajitasyon ve propaganda ister. Dün genel teorik sorunlar olan proleter hegemonyası, devrimci zor kullanım, ayaklanma ve devrim, burjuva devletin yerle bir edilmesi ve diktatörlük sorunları bugün *çeşitli yönleriyle* pratik sorunlar olmuştur.” (R.Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, Beşinci basım, s.134). Belgiler de, yeni dönemin gereklerini izler. Yığınları harekete geçirmeye çağırır.

Tüm propaganda ve ajitasyon *ayaklanma çağrısına*, ayaklanmayı yığınlara benimsetmeye yöneltilir. Halk ayaklanması belgisi atılır. Fakat bu dönemde, ayaklanma belgisi, *somut* ayaklanma hedefini değil, ayaklanmanın *propagandası* hedefini taşır. Ayaklanmanın *toplumsal psikolojik* koşullarını yaratmayı amaçlar. Partinin ana taktiği, geniş emekçi yığınlarını kendi siyasetine kazanmaktır.

Lenin. 1901-1902 yıllarını bu döneme örnek olarak verir. Ve somut devrimin, somut ayaklanmanın başlamasına dek olan bu iki aşamayı da (devrimci durum

öncesi dönem ve devrimci durumu) *propaganda dönemi* olarak değerlendirir.

3. *Somut ayaklanma ve devrim aşaması*: Bu dönem devrimci durumun en üst aşamasına, “ülke çapında kriz”e yükseldiği, iç savaşın yer yer başladığı, ya da başladığı dönemdir. Bu dönemde partinin ana taktiği, somut olarak yığınlarla birlikte ayaklanmadır. Lenin’in deyimiyle, bu dönemde eleştiri silahının yerini, silahlı eleştiri alır. Parti, ayaklanma planı yapar, silahlı döğüş birlikleri kurar. Bu dönem, ilk iki dönemden farklı olarak, propaganda değil, *eylem dönemidir*. Belgeleri de eylemi somut olarak hedefleyen belgelerdir. Lenin, örneğin 1905 yılını bu döneme örnek verir.

Şimdi, söylediklerimizi Lenin’in yazdıklarında tartalım.

Lenin, 1905’de yazdığı *Devrim Öğretir* adlı önemli yazısında, ayaklanma üstüne Bolşevik görüşlerin geçirdiği evrimi üç aşamada ele almıştır. Birinci aşama, yığınsal işçi sınıfı hareketinin başlama yılı olan 1897’dir. Lenin, *Devrim Öğretir’de* 1897 yılında yazdığı, *Rus Sosyal Demokratlarının Görevleri’ni* değerlendirirken şöyle diyor:

“Gördüğümüz gibi, burada ayaklanma hazırlıklarından en ufak bir söz edilmemektedir. Burada sözü edilen yalnızca bir ordunun toparlanmasıdır, yani genel olarak propaganda, ajitasyon ve örgütlenmedir” (Lenin, “Devrim Öğretir”, *Toplu Yapıtlar*, c.9, s.150)

İkinci aşama: 1902. Lenin, *Ne Yapmalı’yı* yazıyor ve ayaklanma propagandası başlıyor. *Ne Yapmalı*, ayaklanmaya ilişkin olarak şu noktaları getiriyor:

“1) (Ayaklanma-İ.S.) çağrısını ‘oturup bekleyecek’ özel ajanlar görevlendirerek bir

ayaklanmayı hazırlama fikrinin saçmalığı. 2) Düzenli çalışmada görev almış kişiler ve örgütler arasında, *ortak yürütülen çalışmalar sürecinde kurulan ilişkilerin zorunluluğu*. 3) Halkın proleter (işçi) kesimiyle, proleter olmayan (tüm hoşnutsuz) kesimleri arasındaki bağları bu çeşit çalışmalar sürecinde güçlendirme zorunluluğu. 4) Siyasal durumu doğru değerlendirme ve siyasal olaylara en hızlı biçimde “tepki” gösterme yeteneğini ortak olarak geliştirme zorunluluğu. 5) Tüm yerel devrimci örgütlerin gerçekten birleştirilmesi gerekliliği.” (Lenin, c.9, s.151-152)

Lenin, aynı yazıda, ikinci dönemin özelliğini şöyle belirliyor:

“Dolayısıyla, *ayaklanma için hazırlık* belgisi şimdiden açıkça atılmıştır, ama henüz ayaklanma zorunlu olduğu için doğrudan çağrı yapılmıyor. Hareketin bir ayaklanmayı şimdiden ‘zorunlu kıldığı’, derhal silahlanmak, dövüş birliklerinde örgütlenmek gerektiğini henüz söylemiyor.” (Lenin, c.9, s.152)

Lenin, yukarıdaki alıntıları yaptığımız *Devrim Öğretir* adlı yazısını yazdığı aynı 1905 yılında. sosyalist devrim teorisine büyük bir katkı olan *Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği* adlı yapıtını da yazıyor. Burada, 1901-1902 dönemini, aşağı yukarı aynı cümlelerle şöyle belirliyor:

“Vulgar devrimbazlık ile kuyrukçuluk arasındaki farkı göstermek için Rusya Sosyal-Demokrat hareketinden bir örnek mi istiyorsunuz? Verelim. O denli yakın olmalarına karşın bize şimdiden eski tarih gibi gelen 1901, 1902 yıllarını anımsayın. Gösteriler başlamıştı. Vulgar devrimbazlık, ‘saldırı taktikleri’ diye

bir yaygara koparmıştı. (*Raboçeye Dyelo*), ‘kana susamış’ bildiriler yayınlanıyordu. (Yanlıştırılamıyorsam bunlar Berlin kaynaklıydı.) Ve gazete yoluyla ülke çapında ajitasyon yürütme fikri, ‘edebi züppelik’ ve koltuk devrimciliği diye saldırıya uğruyordu. (Nadejdin). Öte yandan kuyrukçuluk o zamanlar ‘*en iyi siyasal ajitasyon yolu ekonomik savaşımdır*’ öğretisinde somutlanıyordu. Devrimci Sosyal-Demokratların (Komünistlerin-İ.S.) tutumu ne oldu? Onlar bu iki akıma da vurdular. Bombacı yöntemleri ve saldırı taktikleri çılgınlıklarını yerdiler, çünkü açık yığın eyleminin yarının işi olduğu belliydi, ya da belli olması gerekirdi. Kuyrukçuluğu yerdiler ve hatta açıkça halk ayaklanması belgisi attılar. Bunu doğrudan doğruya bir çağrı anlamında değil (Bay Struve o dönem söylediklerimizde herhangi bir ‘isyan’ çağrısı bulamaz), *zorunlu* bir mantıksal sonuç çıkarma anlamında, ‘propaganda’ anlamında (ki bu Bay Struve’nin aklına ancak şimdi geliyor, değerli Bay Struve’miz her zaman birkaç yıl geriden gelir), şaşkın ve madrabaz burjuvazinin temsilcilerinin ‘üzüntüyle ve uygunsuz olarak’ ancak bugün üzerinde atıp tuttukları o ‘*toplumsal-psikolojik koşulları*’ hazırlamak (abç) anlamında atmışlardı. *O zamanlar*, propaganda ve ajitasyon, ajitasyon ve propaganda nesnel koşullar nedeniyle gerçekten öne çıkmıştı. *O zamanlar*, ayaklanmaya hazırlanma çalışmasının köşetaşı olarak haftada bir yayınlanması ideal görünen Rusya çapında bir gazetenin çıkarılması önerilebilirdi (ve *Ne Yapmalı’da* önerildi de.) *O zamanlar*, doğrudan silahlı eylem yerine yığınsal ajitasyon, bombalama yerine ayaklanmanın toplumsal psikolojik koşullarını

hazırlamayı öngören belgiler, devrimci Sosyal-Demokrasinin (Komünist hareketin-İ.S.) tek doğru belgileriydi.” (Lenin, c.9, s.70-71)

Yine *Devrim Öğretir’e* dönelim. Üçüncü aşama: 1905. Lenin şöyle değerlendiriyor:

“*Vperiyod’da* ve daha sonra Üçüncü Kongre kararında yeni bir ileri adım atılıyor. Ayaklanma için genel siyasal hazırlıkların *yanısıra, doğrudan bir belge* atılıyor. Hareketin ‘silahlı bir ayaklanmayı artık zorunlu kıldığı’ belirtilerek, ayaklanma için derhal örgütlenmemiz ve silahlanmamız gerektiği, özel (dövüş için) birliklerin kurulması gerektiği söyleniyor.” (Lenin, c.9, s.152)

Evet, 1901’den bu yana süren devrimci durum, 1905’de “ülke çapında kriz”e varmış. Hükümet her yerde barışçıl ve silahsız halka ateş açıyor. Silahlı “Kara Yüzler” çeteleri halka terör uyguluyor. Çeşitli burjuva çevreler bile, “vatandaş milisleri” kurulması gereğini tanımaya başlıyor. İç savaş. *pratik* olarak gündeme geliyor, yer yer başlıyor. Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin III. Kongresi böyle bir ortamda toplanıyor. (III. Kongre, Bolşeviklerin topladığı kongredir, Menşevikler ise aynı tarihlerde “Yeni Iskra Konferansı” topluyorlar.) Ve ayaklanma görevini acil ve somut bir görev olarak belirliyor.

Lenin, *İki Taktik’de*, III.Kongre kararı üstüne şöyle yazıyor:

“Herkesin önünde kabul ediliyor ve açıklanıyor ki, genel demokratik devrimci hareket bir ayaklanmayı *artık zorunlu kılmıştır*. Proletaryanın ayaklanma için örgütlenmesi, partinin temel ve *vazgeçilmez* görevlerinden biri olarak gündeme girmiştir.

Proletaryayı silahlandırmak ve ayaklanmanın doğrudan yöneticiliğini üstlenmek olanağını sağlamak için *en enerjik* önlemlerin alınması için direktifler verilmiştir.” (Lenin, c.9, s.70-71)

Konuyu uzatmak da olsa, Bolşevik III.Kongre'nin ayaklanma konusunda aldığı kararın tümünü okumanın, böyle bir ortamda alınması gereken önlemleri anlama yönünden yararı olacaktır:

“1. Proletaryanın, konumu nedeniyle başta gelen ve tek tutarlı devrimci sınıf olarak, Rusya genel demokratik devrimci hareketinde yönetici rolü oynamakla yükümlü olduğunu;

“2. Bugün bu hareketin artık bir silahlı ayaklanmayı zorunlu kıldığını;

“3. Proletaryanın kaçınılmaz olarak bu ayaklanmada en enerjik rolü oynayacağını ve onun katılımının Rusya'da devrimin kaderini belirleyeceğini;

“4. Proletaryanın bu devrimde yönetici rolünü ancak onun savaşlarını hem ideolojik, hem de pratik olarak yönlendiren Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin sancağı altında tek ve bağımsız bir siyasal güç olarak birleşerek oynayabileceğini;

“5. Proletaryanın burjuva demokratik Rusya'nın mülkiyet sahibi sınıflarına karşı sosyalizm için savaşımında en elverişli koşulları ancak bu rolü oynayarak sağlayabileceğini saptayan RSDİP III.Kongresi, proletaryayı otokrasiye karşı silahlı ayaklanma yoluyla doğrudan savaşım için örgütleme görevinin, içinde bulunduğumuz devrimci anda partinin başta gelen en acil görevlerinden biri olduğunu saptar.

“Buna uygun olarak, Kongre, tüm parti örgütlerini;

“a. Proletaryaya yaklaşan silahlı ayaklanmanın yalnız siyasal önemini değil, pratik örgütsel yönlerini de propaganda ve ajitasyon yoluyla anlatmakla;

“b. Bu propaganda ve ajitasyonda, ayaklanma başlarken ve sürerken büyük önemi olabilecek olan yığinsal siyasal grevlerin rolünü anlatmakla ve;

“c. Proletaryayı silahlandırmak için en enerjik adımları atmak, bunun yanında silahlı ayaklanmanın ve onun doğrudan yönetiminin bir planını çıkarmak, uygun ve gerekli olduğu zaman parti işçilerinden oluşan özel guruplar kurmakla görevlendirir.” (Lenin, c.9, s.72)

Devrimci durumda, devrimin, ayaklanmanın, zor kullanımının yoğun propagandasının yapılması ve devrimci eyleme (ayaklanma anlamında) hazırlık yapılması gereğini, bunun somut ayaklanma çağırmaktan çok farklı birşey olduğunu, Lenin’in pekçok yazısında bulabilirsiniz. Biz, uzun bir alıntı ile bir örnek daha vereceğiz. 1915’de Avrupa’da devrimci durum var ve Lenin, Rusya’dan örnekleyerek yapılması gereken görevlerin ne olduğunu tartışıyor: (Okuyacağınız alıntı, devrimci durumu, devrimci saldırılar ve karşı-devrimci silkinmeler taşıyan, uzun sürebilecek bir süreç olarak anlamak gerektiğini göstermesi yönünden de önemlidir.)

“1901’de hiç kimse, kesin olarak, ya da başka bir biçimde belirleyici bir savaşın ‘eşikte’ olduğunu söylemiyorduydu, Kriçevski, Martinof ve şürekasının ‘eşikte’ bir savaşa ilişkin ‘histerik’ yaygaralarını o zamanlar ciddiyyetten uzak olarak niteliyorduyduysak, biz

devrimci Sosyal-Demokratlar (Komünistler-İ.S.) *kesin olarak* başka birşeyi daha belirtiyorduk: 1901 ‘in devrimci gösterilerini *aktif olarak destekleme*, besleme ve geliştirme, onları en kararlı devrimci belgilerle donatma görevini 1901’de ancak iflah olmaz oportünistlerin anlamayacağını söylüyorduk. Tarih bizi, ve yalnızca bizi doğruladı. Tarih oportünistleri mahkum etti ve işçi sınıfı hareketinden attı. Belirleyici bir savaş ‘eşikte’ *olmadığı* halde, ilk belirleyici savaş *ancak* dört yıl sonra yer aldığı, o da son savaş, yani bitirici ve çözümlenici savaş *olmadığı* halde böyle oldu.

“Bugün Avrupa neredeyse aynı deneyimi yaşıyor, tıpatıp aynı deneyimi. En ufak bir kuşku olamaz ki, aynen 1901 Rusyası’nda olduğu gibi, 1915 Avrupası’nda devrimci durum vardır. Proletaryanın burjuvaziye karşı ilk ‘belirleyici’ savaşının dört yıl sonra mı, iki yıl sonra mı, on yıl sonra mı, daha da sonra mı yer alacağını söyleyemeyiz. İkinci ‘belirleyici’ savaşın ondan da on yıl sonra yer alıp alamayacağını söyleyemeyiz. Ama şunu biliyoruz ve ‘kesinlikle’ belirtiyoruz ki, bugün acil ve bağlayıcı görevimiz, artan huzursuzluğu ve *şimdiden* başlamış olan gösterileri desteklemektir. Almanya’da bir topluluk Şaydeman’ı yuhalamıştır, birçok ülkede yaşam pahalılığına karşı gösteriler düzenlenmiştir. Akselrod, Sosyal-Demokratların (Komünistlerin-İ.S.) bu acil ve zorunlu görevinden yan çiziyor. Akselrod, işçileri bu görevi yerine getirmekten alıkoymak istiyor. Akselrod’un söylediklerinin siyasal içeriğini ölçersek, onun sosyal-yurtseverliğin ve sosyal-şovenizmin liderleriyle *birlik* olduğunu ve devrimci eylem için propaganda ve hazırlığa *karşı* olduğunu

görürüz. Sorunun özü budur. Gerisi yalnızca laftır.

“Sosyalist devrimin arifesinde olduğumuza *kuşku yoktur*. Bu, Kautski gibi aşırı tedbirli teorisyenler tarafından daha 1909’da kabul edilmişti. (*Der Weg zur Macht*). Oybirliğiyle kabul edilen Basel Manifestosu’nda da kabul edilmişti. 1901’de ilk Rus devriminin ‘arifesi’nin dört yıl sürüp sürmeyeceğini nasıl bilemiyorduksak, bugün de bilemiyoruz. Devrim uzun yıllar süren çarpışmalardan, burjuva düzeninin karşı-devrimci kıvranımlarıyla kesilen birkaç saldırı döneminden oluşabilir ve herhalde öyle olacaktır. Bugünkü siyasal durumun ana sorunu şu soruya indirgeniyor: Halihazırda varolan devrimci durumdan *devrimci* hareketler desteklenerek ve geliştirilerek yararlanmalı mı, yararlanmamalı mı? Evet mi, hayır mı? Bugün sosyal-şovenistlerle devrimci enternasyonalistleri siyasal yönden ayıran soru budur.” (Lenin, c.42, s.398-399)

Daha önceki sayfalarda, Lenin’in son aşama olan “ayaklanma ve devrim” aşamasını “*eylem aşaması*” (ayaklanma anlamında) ve önceki aşamaları, “*propaganda aşaması*” olarak değerlendirdiğini söylemiştik. Bunu da, Lenin’in 1921’de Komintern’in III. Kongresi’nde yaptığı konuşma ile örnekleyebiliriz. O yıllarda Avrupa’da devrimci durum var, ayaklanma aşamasına geçme *olasılığı* var ama komünist partiler çok zayıf. Böyle bir ortamda yapılması gerekenleri anlatırken Lenin şöyle diyor:

“Hiçbir yerde hiçbir komünist partisi henüz işçi sınıfının çoğunluğunu kazanamadı. Yalnız örgütsel yöneticilik yönünden değil, komünizmin ilkelerine de kazanamadı. Herşeyin temeli budur. Tek akla yatkın

taktiğin bu temelini ‘zayıflatmak’, *canicesine sorumsuzluktur.*

“Dolayısıyla; Avrupa’da patlayıcı maddenin bolluğuna bakarsak, kısa bir süre içinde devrimci patlamalar yine de olanaklıdır. Olağanüstü durumlarda, *işçi sınıfının kolay bir utkusu da olanaklıdır.* Ama şu anda Komünist Enternasyonal’in taktiklerini bu *olanağa* dayandırmak saçma olur. *Propaganda döneminin bittiğini, eylem döneminin başladığını* yazmak ve düşünmek saçma ve zararlıdır (abç).

“Komünist Enternasyonal’in taktiği en başta eski *sendikalar içindeki* işçiler olmak üzere, *işçi sınıfının çoğunluğunu* kazanmak için yürütülecek ardıcıl ve düzenli bir çalışmaya dayanmalıdır. O zaman olayların gidişi ne yana olursa olsun kazanacağımız kesindir. Olayların olağanüstü iyi bir gidişi sonucunda kısa ömürlü bir ‘kazanma’ya gelince, onu her enayi yapabilir.” (Lenin, c.42, s.320-321)

Verdiğimiz bu yoğun alıntılarda açıkça görüldüğü gibi, Lenin dönemleri genel olarak devrimci durum öncesi, devrimci durum ve ayaklanma aşaması olarak üçe ayırmıştır. İlk ikisine *propaganda dönemi*, sonuncusuna *eylem dönemi* (ayaklanma, sonul vuruş anlamında) demiştir. Belgilerin de, dönemin görevlerine bağlı olarak, bu üç dönemde üç *ayrı* görev yüklendiğini söylemiştir.

Yeri gelmişken, *Atılım* ve *Savaş Yolu’ndan* iki *bilinçli* çarpıtma örneği verelim. İki dergi de yukarıda Lenin’den son olarak verdiğimiz alıntıyı tam anlamıyla mıncıklıyor ve devrimci durum öncesine “propaganda dönemi”, devrimci duruma da “eylem dönemi” diyor. Böyle bir çarpıtma yaptıktan sonra dönüp bizi “serüvencilik”le suçluyor.

Devrimci durum “eylem dönemi” ise, biz de devrimci durum var diyorsak, bugün ayaklanma çağırıyoruz demektir! Oysa efendim filan.

Atılım’ın Şubat 1980 tarihli sayısında yer alan “Demokrasi için Savaş” yazısının ilgili bölümünü okuyalım:

“Lenin, Komintern’de ‘her an patlamaya hazır bir ortamın’ varolmasına ve ‘devrimci patlamaların çok yakında olması’ olasılığına karşın, komünist partilerinin temel görevini ‘işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak’ olarak belirtti. ‘Şu anda’, diyordu Lenin, ‘Komintern’in taktiklerini bu olasılığa dayandırmak saçma olur.’ Eğer yığınların çoğunluğunu kazanmak için gereken herşey yapılırsa, ‘o zaman olaylar nasıl bir gelişme izlerse izlesin, mutlaka kazanacağız’.

“... Türkiye’nin içinde bulunduğu bunalımdan çıkabilmesi ancak, ulusal demokratik cephede birleşen tüm halk güçlerinin sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi utkuya ulaştırmasıyla olanaklıdır. Devrimci bir erk kurulmadan hiçbir köklü dönüşüm başarılamaz. Milyonlarca emekçiye bu gerçeği sınıf savaşlarının içinde kendi deneyleriyle kavratmak parti ajitasyon ve propagandasının en sürekli görevidir. Kuşkusuz, devrimin nesnel ve özellikle öznel etkenlerinin olgunlaşmadığı şu koşullarda ‘propaganda döneminin sona ermiş ve eylem döneminin başlamış olduğunu sanmak ve düşünmek saçma ve zararlı olur’ (Lenin, *agy*). Goşizmin elebaşları, onların sıralarına geçen goşizmin yeni izleyicileri, güncel politik görevleri bir yana bırakıyorlar. Bunlar, ya bireysel terörizmin batağında çırpınıyor ve egemen sınıfların demokratik kazanımları yok etmesine yardımcı oluyorlar, ya da, bir tür ‘saldırı

taktiğine dayalı teori' icat ediyor. 'Devrime gidiyoruz' türünden yalnızca eylemsizliği gizlemeye yarayan, içi kof serüvenci belgeler atıyorlar. Kendi öznel isteklerinin peşinde sürüklenenler, demokratik kazanımları savunma görevini devrimci amaçlardan ayrılma olarak karalıyorlar. Lenin, sosyalizme politik demokrasi için savaşmaktan başka bir yolla gitmek isteyen 'sol' aşırılık yanlılarını her zaman suçlamıştır. Günümüzde barışı, ulusal bağımsızlığı ve demokratik kazanımları savunmak için verilen savaşım olmadan, ne işçi sınıfının ve proleter olmayan halk yığınlarının çoğunluğunu kazanmak, ne de toplumu devrimci yoldan dönüştürmek için dolaysız erk savaşımına geçmek olanaklıdır."

Bezirganlık nasıl sırtıyor. *Savaş Yolu'*ndan daha köşesiz, daha kıvrak (ne de olsa daha ustadırlar), ama yetmiyor. Lenin alıntısını bir cümle oraya, bir cümle buraya serpiştirip, yüzünü kızartmadan ters yorumlamayla işin içinden sıyrılamazlar. Lenin, o alıntıda, bugün Avrupa'da devrimci durum vardır, bu "propaganda dönemi" demektir, daha eylem dönemi (ayaklanma) gelmedi diyor. Bizim karbon kopya menşeviklerimiz de, "eylem" sözcüğünün taşıdığı geniş anlamın ardına sığınarak ve Lenin 'in o sözcüğü *sonul saldırı* (ayaklanma ve devrim) anlamında kullandığını gizleyerek, eylem dönemi gelmedi(!) diyorlar. Ve bizi, serüvenci belgeler atmamakla, güncel siyasal görevleri atlamakla suçlamaya kalkıyorlar. Kağıda dökmedikleri, ama döktükleri kadarının altında yatan anlayış bu suçlamalarda ortaya çıkıyor. Sözü ettiikleri belgeler, silahlanma ve ayaklanmayı propaganda eden *İşçinin Sesi* belgeleridir. Böyle belgeler atmamak, eylem dönemi

(ayaklanma) geldi demek değil, propaganda döneminin görevlerini yerine getirmektir. Devrimci durumda “güncel siyasal görev” nedir? Ayaklanma ve devrimin *doğrudan ve açık* propagandasıdır. *İşçinin Sesi* propaganda döneminin görevlerini yerine getirdiği için onu, “ayaklanma zamanı geldi” diyor diye suçlamaya kalkışmak için iyice şaşkın olmak gerekir.

Atılım’ın bu yazısı, *Savaş Yolu*’nun 15 Şubat 1980 tarihli 29. sayısında yayınlandı. Onunla birlikte, aynı sayfada, “Sınıf Savaşı Eğrisinde Devrimci Bir Yükseliş” adlı yazı yer alıyor. Bu yazının da ilgili bölümünü okuyalım.

“Yığınlarda burjuva reformcu, CHP hükümetinin son dönemlerinde başlayan ve gelişme olanakları ve doğrultulan öngörülen hareketlenmeyi nasıl kavramak gerekir?

“Bir kez bu hareketlenmenin, yükselişin nesnel temelini yaşamın dayanılmaz ölçüde pahalılaşması, sefaletin derinleşmesi, faşist tehlikenin yükselişi, ulusal bağımsızlığın ayaklar altına alınışı oluşturuyor. Sonra bu yükselişte işçi sınıfımızın öncü-gücü TKP’nin ardıcı! savaşımının, bağımsız politikasının doğrudan etkisi vardır. TKP’nin bu politikasının öngördüğü gelişmelerin yaşam içinde doğrulanmasının, burjuva hükümetlerinden hiçbirinin sorunlarına çözüm getirmediğini ve getiremeyeceğini kendi deneyimleriyle gitgide kavrayan emekçi yığınların gözlerini TKP’ye dikmesinin, O’nun çağrılarına kulak vermesinin etkisi vardır. TKP’nin Leninci önderliğinin, işçi sınıfının eylem birliğinin önündeki engellerin birer birer aşılmasının, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği yolunda adımlar atılmasının etkisi vardır.

“Peki sınıf savaşı eğrisindeki bu devrimci yükseliş, propaganda döneminin sona erip eylem döneminin açıldığı anlamına mı geliyor? (abç). Yiğınların hareketindeki bu yükselişi yiğınların aktifliğinin olağanüstü boyutlara varması olarak değerlendirilebilir mi?

“Lenin yiğınların hareketlenmesindeki yükselişle devrimci atılım, devrimci atılım ile devrimci durum arasında ayırım olduğunu belirtmiştir.

“(...)

“Sınıf savaşı eğrisinde devrimci bir yükselme ile devrimci atılım arasında, devrimci atılım ile devrimci durum arasında fark gözetmedin mi, bunları somut durum içinde ayırdetmeyi başaramadın mı taktik sorunlarda ve savaşım biçimleri sorununda, bağlaşıklık sorununda şaşırarak öznelci yanılgılara düşmek kaçınılmaz olur. Elbette bunlar arasına aşılabilir duvarlar koymak, geçişkenlikleri görmemek de pasifizme sürükler”.

Atılım'daki anlayışın aynısı, daha kaba, daha basit, ama daha içten. Daha açık. Yakalamak da daha kolay. Devrimci durum öncesine propaganda dönemi, devrimci duruma eylem dönemi diyor.

Biz yine konumuza dönelim. Daha sonra Stalin, Lenin'in yazılarında yer alan ve Bolşeviklerin uyguladıkları anlayışı şöyle formüle etmiştir: 1) *Propaganda belgisi*: Savaşan birey ve guruptan partiye kazanma amacını taşır. 2) *Ajitasyon belgisi*: Geniş emekçi yiğınları kazanma amacını taşır. 3) *Eylem belgisi*: Geniş yiğınları saldırıya geçirme amacını taşır. 4) *Parti direktifi*: Belirli bir gün, belirli bir zaman için doğrudan ayaklanma direktifi. (J.V.

Stalin, *Toplu Yapıtlar*, c.5, s.174-176).

Stalin'in yaptığı ayırmadaki ilk üç belge çeşidi yaklaşık olarak Lenin'in ayırdığı dönemlere denk düşmektedir. Somut ayaklanma emri demek olan "parti direktifi"ni Stalin de belge olarak saymamıştır. Yaklaşık olarak dedik çünkü Lenin'de propaganda ve ajitasyon bu denli kesin sınırlarla birbirinden ayrılmamıştır. Gerçekten de dönemleri bu *sözcüklerle* ayırmak sakıncalar getirebilir. Çünkü, Stalin'in propaganda dönemi diye adlandırdığı dönemde ajitasyon da vardır, daha önemlisi, ajitasyon dönemi dediği dönemde propaganda da şiddetle vardır. Bu nedenle, Lenin, bu iki döneme birden "propaganda dönemi" demiştir.

Kullanılan sözcüklerin doğurabileceği sakıncalar bir yana, Stalin'in dönemleri ayırırken baktığı ölçüt ve ayırdığı dönemlerin özü Lenin'le *aynıdır*. Stalin'in belirlediği belge biçimlerine verdiği örnek bunun kanıtıdır. Okuyalım.

"Belgiler, savaşımın değişik hedeflerine göre değişir. Bu hedefler ya bütün bir tarihsel dönemi, ya da belli bir tarihsel döneme ait aşamaları ve dönemleri kapsayabilir. İlk kez geçen yüzyılın 80'li yıllarında 'Emeğin Kurtuluşu' gurubunca atılan 'kahrolsun otokrasi' belgisi, bir *propaganda* belgisiydi. Amacı, en kararlı ve sağlam savaşçı kişi ve gurupları partiye kazanmaktı. Rus-Japon savaşı döneminde, otokrasinin dengesizliği işçi sınıfının geniş kesimlerince az çok farkedildiğinde, bu belge geniş emekçi yığınları kazanmaya yönelik bir *ajitasyon* belgisi oldu. 1917 Şubat devriminden hemen önceki dönemde, çarlık yığınların gözünden tümüyle düştüğü zaman, 'kahrolsun otokrasi' belgisi ajitasyon belgisi olmaktan

eylem belgisi olmaya dönüştü, çünkü geniş yığınları çarlığa karşı saldırıya geçirmeyi amaçlıyordu. Şubat Devrimi sırasında bu belgi bir parti *direktifi*, yani çarlığın belli kurumlarını ve belli konumlarını belli bir tarihte ele geçirmeye doğrudan bir çağrı oldu, çünkü artık sorun çarlığı devirmek ve yok etmektir. Direktif, partinin belli bir günde belli bir yerde doğrudan eyleme çağrısıdır. Parti üyeleri üzerinde bağlayıcıdır. Çağrı yığınların istemlerini doğru ve uygun bir biçimde dile getiriyorsa, zamanı gerçekten olgunlaşmışsa, genellikle geniş emekçi yığınlarınca benimsenir.” (J.V. Stalin, c.5, s.174-176).

Yukarıda okuduğunuz örnek, aynı zamanda, stratejik bir belginin, değişik taktik aşamalarında değişik anlam kazandığının da örneğidir.

Türkiye devrimci hareketinde yeterince anlaşılmamış olan işte budur, belgilerin (hatta aynı belginin), değişik dönemlerde değişik birşey anlattığıdır. Hele bizim menşevikler! Ayaklanma ve silah dediğimiz için bizi “anarşist”, “serüvenci”, “goşist” olarak değerlendirmeleri, Marksçı-Leninci teorinin öteki yanları gibi, “dönemler-taktikler-belgiler” konusunda da ne zavallı, ne çaresiz bir bilgisizlik içinde olduklarının kanıtıdır. (Eğer bile bile sahtekarlık yapmıyorlarsa.) Belgileri, direktifle, ya da propaganda döneminin belgilerini devrim aşamasının belgileriyle (Stalin ‘in deyimiyle, ajitasyon belgisini, eylem belgisiyle) birbirlerine karıştırmak aşırı tehlikeli bir yanılıdır. Ya zamansız çıkışlara, devrimci güçlerin kırılmasına, ya da gecikmeye, nal toplamaya yol açar.

Bir örnek verelim. Ajitasyon belgisini, zamanından önce eylem belgisi gibi yorumlamanın örneği. Rusya’da,

1917 Nisanı'nda, "tüm iktidar Sovyetler'e" belgisi bir ajitasyon belgisiydi. Oysa, aynı ay Petrograd 'da bu belge altında yapılan gösteri, belgeyi eylem belgisine dönüştürmeye, kışlık sarayı kuşatarak ayaklanmayı başlatmaya çalışmıştı. Zamansız, erken, çok tehlikeli bir yanlıştı. Bolşevik Partisi, bu gösterinin başını çekenleri açıkça lanetledi.

Parti taktiklerine ve belgilere bakış açısı yönünden söylenmesi gerekenler kısaca böyledir.

İşçinin Sesi Sayı: 136-137 1 EYLÜL 1980

ÇEK-AL

Belgiler Üstüne – II³³

Belgiler Nasıl Olmalıdır?

Sınıf savaşında doğru taktiklerin ve dolayısıyla doğru belgilerin önemi, savaşta orduya çıkarılan emirlerden çok daha büyüktür. Siyasal savaş hem daha karmaşık, hem daha büyük ölçeklidir. Bu nedenle, belgileri doğru kullanabilmek için bazı yönlere dikkat etmek gerekir.

Birincisi, parti taktiklerinin kısalmış, keskinleşmiş bir özeti demek olan belgiler, "belirli bir siyasal ortamın kendine özgü özelliklerinin tümünden çıkartılmalıdır'."

³³ *İşçinin Sesi*'nin introsu: R.Yürükoğlu Yoldaş'ın *İşçinin Sesi* yayınlarında çıkan *Propaganda ve Ajitasyonun Güncel Sorunları* kitabının "Belgiler Üstüne" başlıklı bölümü

(Lenin, c.25, s.185). Siyasal yaşamın o günkü acil gereksinimlerini yansıtmalıdır.

İkincisi, belgeler, birinci özelliğe bağlı olarak, a) halkın önünde duran ana düşmanı; b) devrimci başkaldırıya karşı halk sınıfları içindeki ana engelleri deşifre etmeli; c) devrimci ögelerle birlik yolunu açmalıdır. (Lenin, c.25, s.190).

Üçüncüsü, “taktik belgelerimizin olayların gerisinde topallamasıyla ve olaylar geçtikten sonra onlara uyarlanmasıyla yetinemeyiz. Bizi ileri götüren, yolumuzu aydınlatan ve hareketin acil görevlerinin üzerine çıkaran çeşidinden belgelerimiz olmalıdır. Tutarlı ve dayanıklı bir savaşım yürütebilmek için proletarya partisinin taktiklerini olaydan olaya saptamaması gerekir. Taktik kararlarında , Marksizm ilkelerine bağlılığı, devrimci sınıfın ilerici görevlerine gereken önemi vermekle birleştirmesi gerekir.” (Lenin, c.9, s.153).

Dördüncüsü, belgeler açık ve anlaşılır olmalıdır. “Taktikler tartışılmalıdır ama bu tartışmada, en büyük netliğe ulaşmak amaçlanmalıdır. Taktik sorunlar, partinin siyasal tutumunun sorunlarıdır. Bir tutum çizgisi teoride, tarihsel olaylarda, tüm siyasal durumun çözümlenmesinde vb. temellendirilebilir ve *temellendirilmelidir*. Ama bütün bu tartışmalarda, savaşım veren bir sınıfın partisi, siyasal tutumumuza ilişkin sorunlarda, *çifte anlam çıkarmaya yer vermeyen*, kesinlikle net yanıtların gerekliliğini gözden kaçırmamalıdır. “Evet” mi, “hayır” mı? Şu anda, bu belli durumda şu ya da bu yapılmalı mıdır, yapılmamalı mıdır?” (Lenin, c.9, s.262).

Demek ki, belgeleri doğru ve zamanında üretebilmek, doğru kullanabilmek, komünist partisinin yetişkinliğinin ve

önderlik yeteneğinin bir göstergesidir.

İşçinin Sesi'nin Belgileri

Görüldüğü gibi, Leninizmle oportünizmin taktik ve dolayısıyla belgi anlayışları birbirinin tam karşıtıdır. Bu karşıtlık, TKP içindeki kavgada da yansımıştır . Bugün taktikler ve belgeler konusunda partimizde başlıca iki anlayış vardır. Bu anlayışları bir kez daha belirtmekte ve bu arada, *İşçinin Sesi* belgileri arasında bir zaman yanlış anlaşılmuş bir belgiyi ve siyasal ortamın gelişmesi sonucunda yarın yanlış yorumlanabilecek bir saptamayı açmakta yarar vardır.

Önce, TKP'nin Lenincl kesiminin belgileri arasında bir zaman çok yoldaşın kafasını karıştırmış belgiyi ele alalım: “Faşist katillere ve onları kayıranlara karşı herkese silah taşıma hakkı.”

Bu belgi ile ilgili olarak soruları iki soruda toplayabiliriz. Bunlardan birincisi, “ayaklanmaya mı çağırıyoruz?” sorusudur. Bunu, önceki sayfalarda yanıtlamaya çalıştık.

İkinci sorun, “silahlanma hakkını kimden, burjuvaziden mi istiyoruz?” sorusudur. Bu soruyu soran yoldaşlarımız, menşeviklerin “MHP kapatılsın, can güvenliği sağlansın” belgisi ile bizim belgimiz arasında dilbilgisi yönünden varolan bir benzerlik nedeniyle bu soruya varıyorlardı. *İşçinin Sesi'*nde çıkan menşevik belgiyi eleştiren yazıların *özüne*, ana fikrine, ana ölçütüne değil, yan bir fikrine takıldıkları için varıyorlardı: “Öznesi belirsizlik”.

“Öznesi belirsizlik”, tek başına bir belginin devrimci mi, reformcu mu olduğu sorusunu yanıtlamaz. Tarihte,

dilbilgisi anlamında “öznesi belirsiz” belgi çoktur. Örneğin, büyük Ekim Sosyalist Devrimi’nin iki temel belgisi, “tüm iktidar Sovyetler’e” ve “ekmek, banş, özgürlük”tür. Rus devriminde, “sekiz saatlik işgünü” çok önemli bir belgi olmuştur. “Ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi” belgisi, böyle öznesi belirsiz bir belgidir. Demek ki, “öznesi belirsizlik” *tek* başına hiçbir şeyi belirleyemez. Ancak ve ancak herhangi bir belginin, Leninizmin getirdiği *ana ölçütlerde* (önceki sayfalarda değindik) bir bozukluğu varsa, bu da bir nokta olarak eleştiri içinde yer alabilir. Menşevik belginin durumu işte böyledir, Leninci ölçütlerin dışındadır.

Şimdi, söz konusu belginin durumunu daha yakından görelim. Önce, *İşçinin Sesi*’nin bu belgeye yönelttiği eleştirileri bir daha okuyalım.

Emine Engin yoldaşım, 31 Ağustos 1979 tarihli 102. sayıda, “Devrimci Durum, Devrimci Eylem Gerektirir” adlı yazıda şöyle demiş:

“‘MHP, ÜGD kapatılsın, can güvenliği sağlansın’. Bu belgi yarım ağız, *burjuvazinin kabul edebileceği* sınırlar *içinde* (abç) bir belgidir. Bir kez, özne olarak gösterilen, yani MHP’yi kapatması istenen, ya CHP hükümeti, ya da sıkıyönetim vb.dir. Yığınlar yoktur. İkincisi, *Milliyet’inden Cumhuriyet’ine* kadar liberal gazetelerin liberal yazar çierleri de bunu geveliyor. Üçüncüsü ve *en önemlisi* (abç) (Dikkat ederseniz, yoldaşımız maddelemesinde önemsizden önemliye doğru bir sıra izlemiştir-*İ.S.*), yarım ağızdır çünkü gerçekleşse bile, faşist tehlikenin kökü kazanmış olmayacaktır. (Daha sonra ÜGD kapatıldı (!) değil mi?-*İ.S.*) ...

“Peki, bu yarım ağız burjuva reformist belgiyi

‘biz’ neden kullanıyoruz? Sanıyoruz ki, tekelleri, emperyalizmi işin içine katmayınca, bu belgeyi yarım ağızlaştırınca hem proletarya, hem de liberal, reformist burjuvazinin yani sosyal-demokrasinin bir kesimi, ‘birlik’ içinde davranabilecek ve belge de gerçekleşecek!

“Oysa bunu sanarak, değil faşizmin tarlasını sürmeyi, değil ‘geriletmeyi’, MHP’nin kapatılmasını bile güçleştiriyoruz . Çünkü, işçi, emekçi *yiğınların bilincini bulandırıyoruz* (abç). Reformların bile en güvenilir dayanağını torpilliyoruz.

“Gerçekten faşizmin, cinayetlerin kökünün nasıl kazınacağını göstermiyoruz. Yiğınların bunu ancak kendi devrimci savaşlarıyla sağlayabileceklerini anlatmıyoruz . Üstelik liberal burjuvaziye, sıkıyönetime, anayasa mahkemesine, anti-faşist savaşta umut ve güven uyandırıyoruz. Tam mahkemeler piyasaya sürülmüşken, tam ‘yetkili ağızlar’ bile MHP’ye karşı açıklamalar yaparken, bu belge ister istemez sıkıyönetime de göz kırıyor. Listede ‘sıkıyönetime hayır’ sloganınının 16. sırada olması pek raslantı değildir.

“Sloganlarda yansıyan mantık, kullanılan yöntemlerde de açığa çıkıyor. Yöntemler de burjuvazinin kabul sınırları, hatta sempatisi düşünülerek seçilmiş. Başbakana imzalı dilekçe vermek gibi. Ve bu yiğınları boşlamayı getiriyor. Sürekli, ‘demokratik örgüt, sendika ve sosyalist partilerin *temsilcileri’nden* söz ediliyor. Etkili kişilerden söz ediliyor. Eylemde yiğınların birliği atlanıyor.” (Emine Engin, “Devrimci durum, Devrimci Eylem Gerektirir”, *İşçinin Sesi*, 31 Ağustos 1979, sayı: 102).

Bu yazıdan iki ay sonra yine Emine Engin yoldaş, 22

Ekim 1979 tarihli 107-108. sayıdaki “Boş Çuval Dik Durmaz” adlı yazısında şöyle demiş:

“ ‘MHP kapatılsın, can güvenliği sağlansın’. Bu belgi reformist bir belgidir. Reformisttir çünkü gerçekleşse bile faşist tehlikenin kökü kazanmış olmayacaktır.(...)

“Bu belgi reformisttir demekle iş bitmiyor. Tam sıkıyönetim mahkemelerinde göstermelik yargılamalar yükselmışken, tam liberal yazarlar bunu sayıklarken komünistlerin bu belgiyi atmaları reformizmin de ötesindedir. İşçi-emekçi *yığınların bilincine karşı işlenmiş bir cinayettir* (abç). Yalnızca liberal burjuva kuyrukçuluğu değil, aynı zamanda sıkıyönetim kuyrukçuluğudur.

“Sıkıyönetim ‘suçlu’lar için istenen cezaları artırdı. Liberal burjuvazinin bir kesimi suçlu MHP’dir diye söylenmeye başladı . Birden bazı katiller yakalanmaya ve ‘müthiş’ itiraflarda bulunmaya başladılar. Bu ne içindi? Yığınlarda faşist çetelere karşı taşmak üzere olan sabırı biraz yatıştırmak içindi. Aynı anda ‘komünistler’, ‘MHP kapatılsın, can güvenliği sağlansın’ diye ortaya çıktılar. Gramer olarak öznesi belirsiz olan bu belginin öznesini Türkiye koşulları belirliyordu: Sıkıyönetim ve CHP! Böylece yığınların bilinci de allak bullak oluyordu.

“Yığınlarda gerçekten faşist çetelere karşı büyük bir kızgınlık vardır. Bu kızgınlığı devrimci yığınsal, anti-faşist eylemde yansıtmaya çalışmak bir görevdir. Ancak bunu yapmak için eylemin belgisini liberal burjuvazinin kabul sınırlarının ötesine geçirmek, ilerletmek gerekir. (...)

“Şimdi gelelim MHP’nin, ÜGD’nin kapatılması yararlı mıdır? Can güvenliği yığınsal bir istem midir? Evet, hem de nasıl. Öyleyse ne yapmak gerekir?”

“Bir kez belgiyi ilerletmek, *liberal burjuva sınırlarından çıkarmak* gerekir. Her belgi bir bilinç kaynağıdır. Bu, yığınların doğru bilinci açısından önemlidir. Başka güçlerin nefessizliğini sergilemek açısından önemlidir. Bu proleter hegemonyasının en önemli bir temel taşıdır!

“Bolşevikler yığınları doğru devrimci belgiler ardında savaşa çağırırlar. Bununla bağlı olarak yığınların devrimci enerjisinin alabildiğine önünü açarlar. Proleter yöntemleri, devrimci savaş biçimlerini egemen kılarlar.

“Bolşevikler, yığınlar arasından gelen istemleri hem belgileri ilerleterek, hem de yığınsal devrimci enerjinin önünü açarak devrim savaşımıyla bağlarlar.

“Ayrıca çok özel koşullar nedeniyle kısıtlı belgiler atılırsa da yığınsal devrimci savaş yöntemleri o eyleme başlıbaşına proleter damgası vurur. Kısıtlı belgi, yoğun siyasal ajitasyonla devrimci savaşım hedefleriyle bağlanır.

“Neyse. Bizim oportünistlerimizin devrimci eyleme gönlü yoktur! Onlar daha devrimci durumu bile kabullenmediler. *İşçinin Sesi*’nin amacı onlara kalp transplantasyonu yapmak değildir. Biz diyoruz ki, reformcu yöntemler kadroları telef ediyor! Militan yoldaşlar, canını, başını koymuş bu savaşa. Devrimci enerjiyle dolu. Bu enerji telef oluyor. Moral olarak, can olarak telef oluyor! Devrimci durumda reformizm serüvendir! Devrimci durumda devrimci eylem!”

(Emine Engin, “Boş Çuval Dik Durmaz”, *İşçinin Sesi*, 22 Ekim 1979, sayı: 107-108).

Yukardaki alıntılarda menşevik belgeye yöneltilen eleştirilerin *özü*, ana fikri nedir? Eleştirinin *özü*, belgeyi, dolayısıyla siyasal tutumu liberal burjuvazinin kabul sınırlarına hapsedmektir. Bu hapsedişin doğal sonucu olarak da, yığınların bilincini bulandırmak ve faşizmin asıl kaynağına vurmamak ana eleştiriler olarak yöneltilmiştir. “Öznesi belirsizlik” eleştirisi, bu eleştirilerle birlikte yöneltildiği için anlam kazanmakta ve oportünizmin daha iyi ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır.

Söz konusu menşevik belge, belgeler konusunda Lenin’in işaret ettiği ölçütlerden ancak sonuncusuna uymaktadır. Görelim.

Birinci ölçüt, belginin, siyasal yaşamın o günkü acil gereksinimlerini yansıtmaması gerektiği idi. Can güvenliğini sağlamak, faşist odakları dağıtmak, tartışmasız acil bir istemdir. Demek ki, bu istemi dile getirmek gerekir. Ne var ki, o günlerde tekeldışı burjuvazi hem faşist saldırılardan rahatsızlık duyduğu için, hem de asıl olarak halkın anti - faşist tepkisini “anayasal” yollar içinde boğmak için MHP ve ÜGD’nin kapatılması gerektiğinden söz etmektedir. Öyleyse, komünistlerin görevi, tekeldışı burjuvazinin ulaştığı noktadan daha ileri hedefle çıkmak. Böylece anti-faşist savaşımı ve genel olarak devrim savaşımını ilerletmek, daha köklü istemlere ulaştırmaktır. Böylece, tekeldışı burjuvazinin “anti-faşist” tutumun yüzeyselliğini, cılızlığını yığınlara göstermek ve onu halk sınıflarından soyutlamaktır. Böylece, işçi sınıfının öncü partisinin, öteki sınıf ve katmanlar karşısındaki sınıfsal bağımsızlığını korumaktır. Menşevikler bunu yapmadılar. Onlar, günün

acil gereksiniminin yalnızca bir yönünü vurguladılar, öteki yönünü hasır altı ettiler. Bunun sonucunda tutarlı bir reformcu bile olamadılar . Çünkü, bakın Lenin ne diyor:

“Her reform, iyiye doğru belli bir adım, bir ‘aşama’ oluşturduğu sürece reformdur (ve de gerici ve tutucu bir önlem değildir). Ama kapitalist toplumda her reformun *ikili* karakteri vardır. Reform, egemen sınıfların devrimci savaşımı durdurmak, zayıflatmak ya da gizlemek *için*, devrimci sınıfların güçlerini ve enerjisini bölmek için, onlann bilincini bulandırmak için, vb. verdiği bir ödündür.

“*Bunlar* için, devrimci Sosyal-Demokrasi (Komünizm-İ.S) reformları devrimci sınıf savaşımını geliştirmek için kullanmayı hiçbir zaman reddetmez (‘avans ödemeleri kabul ederiz’ ... diyor Frederick Engels) ama hiçbir koşul altında da yarım-ağız burjuva reformist belgileri ‘kendisinin’ yapmaz.

“... Reformlara yol açan gerçek güç, devrimci proletaryanın, onun bilincinin, dayanışmasının ve savaşımında sarsılmaz kararlılığının gücüdür.

“Bunlar ise, burjuva reformist belgelerimizi yığınlara götürerek, *yığın* hareketinin bizim zayıflattığımız ve felce uğrattığımız nitelikleridir. Alışıl gelmiş burjuva safsatası der ki, devrimci isteklerimizden ve belgelerimizden ... biraz ödün vererek, bu daha düşük önlemin uygulanmasını *daha* olası kılıyoruz, çünkü hem proletarya, hem de burjuvazinin bir kesimi ondan yana olacaktır.

“Uluslararası Sosyal-Demokrasi (Komünizm - İ.S.) der ki, bu burjuva safsatasıdır. Çünkü böylelikle biz

bir reformun uygulanma olasılığını azaltırız. Çünkü... burjuvazinin sempatisini kazanmaya çalışırken, yığınların devrimci bilincini azaltıyoruz , o bilinci köreltiliyor ve yozlaştırıyoruz ... Reformlar için tek *sağlam* temel, göstermelik olmamaları için halkın yararına kullanabilmeleri için tek ciddi garanti, proletaryanın, belgilerinin *düzeyini düşürmeyen* bağımsız devrimci savaşıdır...

“Yığınlar arasında devrimci ajitasyonu artırmalıyız. Dolu dizgin, budanmamış sloganlarımızla daha geniş alan açmalıyız. Onları net bir biçimde geliştirmeliyiz. *Bu yoldan*, en iyi durumda, devrimin tam etkusunu yakınlaştırırız. En kötü durumda ise bazı yarım ödümler ... gasp ederiz ve kendimize, onları devrimin bir silahına döndürme olanağı açarız. Reformlar, devrimci proletaryanın sınıf savaşımının *birer yan ürünüdür*. Bu yan ürünü elde etmeyi ‘kendi’ işimiz yapmak liberal burjuva reformizmine düşmek demektir.” (Lenin, c.12, s.237-239)

İkinci ölçüt, belginin, halkın önünde duran ana düşmanı, devrimci başkaldırıya karşı halk sınıfları içindeki ana engelleri deşifre etmesi ve devrimci ögelerle birlik yolunu açmasıydı. Menşevik belgi, ana düşmanı göstermiyor. Tersine, MHP’yi ana düşman göstererek hedef şaşırtıyor. Devrimci başkaldırıya karşı halk sınıfları üzerinde etkili ana engeli deşifre etmiyor. Bu engel, en başta sosyal demokrasi denen burjuva reformculuğudur. (Sonra da kendi oportünizmleridir!) Liberal burjuvazinin kabul sınırları dışında bir belgi öne sürmek, işte bu ana engeli deşifre etmek demektir. Bu iki özelliğe sahip olmayan belgi, doğal olarak devrimci ögelerle birlik yolunu

da açamaz.

Üçüncü ölçüt, belginin olayların gerisinde sürüklenmemesi ve savaşımlı ileriye götüren bir belgi olmasıydı . Bunun için, burjuvazinin verebileceği ödün sınırını aşmak ve tekeldışı burjuvazinin taktiklerinden ve belgilerinden farklılaşmak gerekir. Tekeldışı burjuvazinin savaşım hedeflerinden farklılaşmak, toplumun en ileri sınıfı olan ve *tüm* toplumun gerçek çıkarlarını en doğru düzeyde *yansıtabilen* işçi sınıfının *bu* konumunun anlatımıdır. Ayrıca, devrimi ilerletme ve proleter hegemonyasını sağlamanın da yoludur. Menşevik belgi, bu açıdan da fena halde sınıfta kalmıştır.

Dördüncü ölçüt, belginin açık ve anlaşılır olmasıydı. Eh, menşevik belgi anlaşılıyor!

Bu menşevik belgi karşısında Leninciler beş belgi ileri sürdürdüler: 1) Gelin canlar bir olalım, MHP'yi ÜGD'yi susturalım. 2) Can güvenliğini kendimiz sağlayalım, can güvenliği komitelerinde örgütlenelim. 3) Faşizmi besleyen parabalalarını cezalandıralım. 4) Faşistlere destek olan tekellerin ve toprak beylerinin mallarına el koyalım. 5) Faşist katillere ve onları kayıranlara karşı herkese silah taşıma hakkı... Bu belgilerin her biri, *bütün* tutumun belirli bir yönünü işlemektedir ve birbirleriyle uyum ve bütünlük içindedir. Beşinci belgiyi bu çerçeve içinde değerlendirdiğimizde, ayrıca kendi başına değerlendirdiğimizde, hangisini yaparsanız yapın, baştaki soruya varmanın olanağı yoktur. Tüm halkı silahlandırmak, *teorik olarak*, aynen topraktaki özel mülkiyeti kaldırmak gibi, kapitalizmin sınırları içinde bir istemdir. Bu nedenle, Marx, Engels ve Lenin düzenli ordunun dağıtılması ve bunun yerine halkın silahlandırılması istemini partinin

minimum programı içinde ele almışlardır. Halkın silahlı olması, evet teorik olarak kapitalizmin sınırlarını aşmaz ama işçi sınıfının bağımsız bir güç olarak belirlediği hiçbir toplumda da burjuvazinin kolay kolay yapamayacağı bir iştir. Hele, Türkiye'nin bugünkü koşullarında burjuvazinin *hiçbir* kesiminin rüyasında görmeye cesaret edemeyeceği bir istemdir. Böyle bir istemi burjuvaziden, hükümetten isteme olanağı var mıdır? Yoktur. Belginin de böyle bir amacı yoktur. "Silah taşıma hakkı" sözcükleri, Türkiye'nin *bugünkü* ortamında silah taşımanın aynen "ulusların yazgılanını belirleme hakkı" gibi, herkes için yaşama hakkı kadar sınırlanamaz bir *hak* olduğunu yığınların bilincine iletme amacını taşır. Yılda artık en az 3000 kişinin öldürüldüğü, hükümetlerin bunu önleme yolunda hiçbir şey yapmadığı ya da yapamadığı ya da yapmak istemediği Türkiye'de, halkın kendi canını koruması bunun için silah taşıması hakkıdır.

Şimdi, TKP içindeki iki farklı taktik ve belge anlayışını bir kez daha belirtelim ve özellikle yanlış yorumlanmasından büyük zarar görebileceğimiz bir saptamayı açalım.

TKP içindeki farklı taktik ve belge anlayışlarını *Sınıf Savaşının Vardığı Aşama Ve Komünist Partisi'nin Taktikleri* adlı kitapçıkta şöyle değerlendirmiştik:

"Leninci kanat, Türkiye'nin ortamını devrimci durum olarak belirlemiştir. Devrimci durumun düz bir çizgi gibi sürekli yükselen bir gidiş olmadığını, gerileme, yükseliş, duraklama gibi çeşitli düzeyler taşıyabileceğinin bilincindedir. Bu nedenle, devrimci durum içinde ortaya çıkan gerilemeleri ve kısmi yenilgileri yalnızca yeni ve daha güçlü saldırılar için

koşulların oluşma dönemi olarak değerlendiriyor. Özellikle Türkiye'nin bugününde, işçi sınıfındaki her çeşit 'yasal' ön yargıları yok etmeye büyük önem veriyor. Tariş'te başlayan barışçıl bir grevin, sokak savaşlarına, küçük çaplı bir ayaklanmaya dönüşmüş olabilmesine büyük önem veriyor. Bu olayı, Türkiye ortamını gözler önüne seren en güzel gösterge olarak değerlendiriyor. İzmir ayaklanmasının sınıf savaşını bir üst aşamaya yükselttiğini ve geniş yığınlara ülke çapında genel ayaklanma için zorunlu olan pratik deneyim kazandırdığını söylüyor. Maden-İş grevlerinin ve İzmir ayaklanmasının, Emine Engin Yoldaş'ın *Toplu Sözleşmeler Ve Devrim Savaşı*'nda üstünde durduğu, *TKP Leninciler Konferansı*'nın ısrarla vurguladığı bir fikrin, barışçıl *grevlerin bugün* işlevini yitirdiği fikrinin ne denli doğru olduğunu kanıtladığına işaret ediyor. (Maden-İş grevlerinin, İzmir ayaklanmasının, Tarsus olaylarının ve yüz kızartıcı Mersin 1 Mayıs'ının dersleri tüm yoldaşlarca dikkatle özümlemeli, işçi sınıfına götürülmeli ve tüm "yasal" hayaller yerle bir edilmelidir.)

"TKP içindeki ikinci anlayış, menşevik yelpazenin türlü çeşit yayın organlarında temcit pilavı gibi kotarılan anlayıştır. Onlara göre Türkiye'de devrimci durum yoktur. Ya da onlardan birinin dediği gibi, 'devrimci durum olsa ne olur, olmasa ne olur, parti o denli güçsüz ki, devrimci durum var demek yanlış olur'. Onlara göre devrimci bir çıkış olasılığı yoktur, *ama* 'faşizm tehlikesi reeldir'. Bu nedenle, devrim hedefini bir yana bırakın, önce bir 'demokratik konumlarını koruma' aşaması olmalıdır (bak: İ.Bilen'in Şubat 1980

tarhli Barış ve Sosyalizm Sorunları'ndaki yazısı). Bu aşamada, tekeldışı burjuvazinin partisi CHP'nin oynayacağı önemli bir rol vardır, onun için CHP'yi tedirgin edecek eylem çeşitlerinden sakınmak gerekir. Tariş olayları kışkırtmadır, provokasyondur. Silah kullanmak anarşizmdir, terörizmdir. Bu aşamada tekelci burjuvazi ile çatışmak doğru değildir. '1 Mayıs şurada şurada yapılmayacak' mı dedi, öyle olsun. İstanbul'da? Provokasyona gelmeyelim, Mersin'de yaparız. 'Kızıl bayrak taşıyamazsın, İstiklal Marşı dışında marş söyleyemezsin, Türk büyükleri dışında resim taşıyamazsın' mı dedi, öyle olsun. Biz bu kez 'şenola düğün'ü söyleyelim, sonra yapacağımızı biliyoruz! Günün en önemli görevi, tüm enerjii sendikal harekete yoğunlaştırmaktır.

"Görüldüğü gibi, TKP'deki iki çizginin farklılığı derindir. Oportünistler, devrim ve ayaklanma konusunu ağızlarına almıyorlar , 'reel' tehlikeye karşı CHP'yi etekliyorlar. Lenincilere göre ise, devrim ve ayaklanma giderek yakın görev oluyor. Bu nedenle, her çeşit 'yasal sınırlar' basitliğine karşı amansızca savaşmak, en başta parti örgütlenmesi olmak üzere *illegal* örgütlenmeyi başa almak, legal sendikal hareketi yaşamdaki mütevazii yerine oturtmak gerekiyor." (R. Yürükoğlu, *Sınıf Savaşının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri, İşçinin Sesi* yay. üçüncü basım, Haziran 1980, ss.20-22).³⁴

³⁴ Bu kitapçığa aşağıdaki linkten erişebilirsiniz:
<https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/SSVAveKPT.pdf>

Aynı kitapçıkta TKP'nin Leninci kesiminin taktiklerini ve belgilerini belirleyen ana değerlendirmeyi şöyle koymuştuk:

“Bugün Türkiye’de devrimci durumdayız, devrimin ve devrime ulaşan yollann *doğrudan* propagandası aşamasındayız . Yarın devrimci durum en üst aşamasına, ülke çapında krize yükseldiği zaman, bu yolların propagandası değil, uygulanma aşaması gelecektir.” (*agy*, s.65).

Ve bu ana değerlendirmeyle yakından bağlı olarak şöyle demiştik:

“(Leninciler) toplumsal süreçteki aşamaların düz bir çizgiyle birbirinden ayrılmadığını, ve de birşeyi yüksek sesle istemenin, eğer yeterince toplumsal destek bulabilmişse, şurada ya da burada, şu ya da bu düzeyde yaşama geçmesinin kaçınılmaz olduğunu bildiklerinden, gelecek yığın patlamalarına hazırlık açısından bu yolların sınırlı ve denetimli biçimde kadro eğitiminde kullanılması gereğini reddetmiyorlar.” (*agy*, s.65-66).

İşte, yanlış yorumlamalara karşı dikkat çekmek istediğimiz bu saptamadır. Bu saptama, TKP'nin Leninci kesimi için can alıcı öneme sahiptir. Parti örgütlerinin somut görevlerini, örgütsel hedeflerin yönünü belirler. Özellikle iki açıdan önemlidir.

Birincisi, Leninci örgütlerin “terörizm” fobisinden uzaklığını belirler. Komünizmin, terörizmle uzak yakın ilgisi yoktur. Komünistler sorunların çözümünde şiddet kullanma yanlısı değildirler. Şiddeti kan dökmeyi “seven” garip yaratıklar değildirler. Proletarya ve komünistler kendilerine başka bir yol bırakılmadığında devrimci şiddete

başvururlar. Ve kullanacakları zorun biçimini ve derecesini, egemen sınıfların kendilerine yönelttikleri şiddet belirler. Komünistler böyle bir anlayışa sahip oldukları için, kendilerine “terörist” denmesine güler geçerler.

Terörizm, yığınların psikolojisini yansıtmaz, savaştı yığın önderleri yetiştirmez. Ülkede ayaklanma koşulları olmayışının, halk ayaklanmasına inançsızlığın sonucu ve belirtisidir. Küçük burjuva aydınının bireylere yönelttiği *komplocu intikam* eylemidir. Örneğin, gerilla eylemi ise, terörizm değildir, intikam eylemi değildir, askersel eylemdir. Avcı birliklerinin, düşmanın cephe gerisine akınlar düzenlemesi bir insanı suikastta öldürmeye nasıl benzemezse, gerilla eyleminin de serüvenci eylemle, terörizmle ilgisi yoktur. Gerilla eylemi, savaştı yığın önderleri eğitir, gelişmekte olan ayaklanma ve iç savaşın zorunlu bir parçasıdır. (Lenin)

TİP-TSİP-İlerleme yelpazesi, sınıf savaşında şiddet kullanan tüm savaştı hareketleri “goşist-terörist” olarak yaftalıyor.

Doğrudur, sınıf savaşında şiddeti reddetmeyen ve kullanan savaştı guruplar içinde, bunu bireysel terörcü bir ideolojik konumdan yapanlar vardır. Onlar, gerilla eylemleri *devrimci durumda* hem kadroları hazırlamak, hem yığınların psikolojisini geliştirmek, hem düzeni kemirmek için kullanılmalı, ve devrimci durum kendi içinde üst aşamalara geçtikçe kullanımı yaygınlaştırılmalıdır anlayışıyla davranmıyorlar. Emperyalizmin işgali altında yarı-sömürge(!) bir ülkede *her zaman* silahlı öncü savaşının toplumsal ortamı vardır diyorlar. Bu yanlış görüşlerle, komünistlerin bir ilgisi yoktur. Devrimci hareketi başıbozukluğa çeken bu görüşleri her zaman eleştireceğiz.

Yalnız, savaş arkadaşlığı, eylem birliği, bağlaşıklık kuracağımız güçleri değerlendirirken kullanacağımız *ölçüt*, onların herşeyi bizim konumumuzdan değerlendirip değerlendirmedikleri olamaz. O, *bizden* olmanın ölçütüdür.

Ölçütümüz, ne ideolojik gerekçeyle alırlarsa alsınlar, aldıkları tutumun *sınıf savaşının bugünkü düzeyinin istediği* savaşkanlığı taşıyıp taşımadığıdır.

Oportünistler, “laflama”ya gelince, devrimci şiddeti kabul ederler, “her yol uygulanmalı” derler. Oysa, yıllardır bu çeşit *tüm* olayları “terörizm-goşizm” olarak yorumladılar. Hatta, İzmir ayaklanmasına “provokasyon” dediler. O zaman lütfen neyin terörizm olmayacağını bir açıklasalar.

İkincisi, yukarıda sözünü ettiğimiz saptama Leninci örgütlerin, *ülke koşullarının gelişimine paralel olarak* almaları gereken örgütsel önlemleri belirler. Bugün Türkiye ayaklanmaya ulaşan yolların propagandası aşamasındadır (devrimci durum), ülke çapında kriz geldiğinde eylem aşaması (ayaklanma) gelecektir diyoruz. Ama bugün için de bu yolların kullanımını kapamıyoruz. Sınırlı ve denetimli bir biçimde kullanılmak zorundadır, kullanılmalıdır. Sınırlı sözcüğü, bu yolların ve yöntemlerin *bugün* parti çalışmasının tümünü belirleyen ana görev olmadığını anlatır. Bugünün temel parti çalışması, ayaklanma ve devrimin ve o hedefe ulaştıracak yol ve yöntemlerin propagandasıdır.

İşçinin Sesi'nin bu değerlendirmesi, bilimsel-teorik bir doğrudur. Bu doğruyu, *ülke koşullarının gelişimine paralel olarak* yorumlayamazsak, özünden koparmış oluruz. O zaman da, yapılması gerekenin tam tersine varınız. Her teorik doğruyu olduğu gibi, bu değerlendirmeyi de

zaman ve yer içinde ele almazsak, sağ ya da “sol” yanlışlar kaçınılmaz olur. Örneğin, bugünkü genel aşamanın özelliklerini ve başta gelen görevini doğru değerlendirip savaşı yöntemlerin uygulanmasını bu genel çerçevenin içinde ele alamazsak, zamansız ve aceleci çıkışlara (“sol” yanlışlara) düşeriz. Bu da hareketimize zarar verir. Ama bugünün Türkiye’inde asıl öldürücü yanlış, bu değerlendirmeyi şöyle bir klişeye indirmekten doğar: Bugün propaganda aşaması, yarın eylem aşaması, o yolları o zaman uygulayacağız. Bu da, Türkiye’nin toplumsal-siyasal ortamına, işçi hareketinin görevlerine tümüyle ters bir sağ yanlış olur.

Örgütlerimiz, savaşı yol ve yöntemleri *bugünden* sindirmiş, giderek daha yaygın uygulayan örgütler olarak çalışmak zorundadır. Bunun birkaç önemli nedenini sayalım.

Bir kez, orduya yalnızca “nefer” yazmakla savaş verilemez. Yıllar süren hazırlıklar olmadan ordular çarpışamaz. İşçi sınıfının siyasal ordusu, genel kurmayı, öncü müfrezesi olan, olması gereken bir parti, kadrolarını savaşı eylemlerde eğitmeden devrim görevini üstlenemez. Sınıf savaşının sıcağında, sertinde kavrulmamış kadrolar, genel ayaklanma anı geldiğinde yığınlara öncülük edemez.

Sonra, Türkiye’nin çok dinamik ve hızlı bir ortamı var. Belli başlı dönemleri, ana aşamaları çözümleyen teorik değerlendirmeler ancak bu dönemlerle birlikte değişir. Ama bu değerlendirmeleri, dönemler içindeki ara aşamalara, yere ve zamana vurarak alınacak somut önlemler sık sık değişmek zorundadır. (İleriye ya da geriye doğru.) (Bu gerçek ışığında, yönetim kadromuzun üstünde nasıl ağır bir tarihsel sorumluluk taşıdığı daha iyi anlaşılır.

Geçtiğimiz yılın en önemli kazanımlarından birisi, yönetim kadromuzun bu sorumluluğu derinden kavramış, birbirinin eksikliğini artığını bilen, “süpermen”ler yerine kollektivizme dayalı çalışan, birbirine kenetlenmiş bir kadro olarak biçimlenebilmesidir.) Örneğin, 1 Mayıs 1980 taktik yenilgisinin ardından moral çöküntüsü hemen bastırdı. Devlet terör aygıtları ve faşistler cesaretlenip daha yoğun saldırıya geçti. 13 Haziran 1980’de İnciraltı kıyımı geldi. Devrimci hareket, 15-16 Haziran ayaklanmasının yıldönümünde ciddi bir çıkış yapamadı. Ardından Çorum (bölgesel, küçük ölçekli bir iç savaştır) ve Fatsa olayları geldi. Bunlar karşı-devrim güçlerinin silkinme çabalarıdır, ama sınıf savaşı eğrisinde de yeni ve büyük bir zıplama yarattı. 1 Mayıs’dan sonra, iki-ikibuçuk ay içinde. “Fetih geleneği”ne sahip, “ilerici geleneklere” sahip “600 yıllık Türk ordusu”nun kendi ülkesini ve halkını fethetme çıkışı, onun desteği altında faşist (sivil) çetelerin saldırısı, halk yığınlarının öfkelerini birdenbire yine yükseltti ... Ülkenin siyasal ortamındaki gelişmeleri yakından izlemek ve teorik-siyasal değerlendirmeleri *ülke* koşullarının *gelişimine paralel olarak* uygulamak zorundayız.

Üçüncüsü, Türkiye’nin ekonomik, toplumsal, tarihsel ve kültürel gelişimi, şiddetli toplumsal yaşantının süregelen bir parçası yapmıştır. Bu durum, Türkiye toplumunun toplumsal psikolojik özelliklerinden birisidir. Türkiye, bir futbol maçında 40 kişinin öldürüldüğü bir ülkedir. Doğruluğun ve haklılığın bilek gücüyle(!) ölçülmesi yaygındır. Yaşanan orman düzeni, insan canının değerini de düşürmüştür. Bu durumun, devrim hareketi açısından yararı ve zararı vardır. Bu ayrı bir konudur, ama durum da budur. Bu yapısal özelliğin sonucunda, devrimci durumun

alt aşamalarında bile savaş sert yöntemler izlemiş, devrimci şiddet uygulanmasını kaçınılmaz kılmıştır. Kızıldere’de devrimcilerin nasıl bombalandığını, Nurhak’da Sinanların silahsız oldukları bir anda nasıl öldürüldüklerini unutmamak. Bugün ise artık en basit bir ajitasyon ve yığın çalışması için “dolu” olmak gerekmektedir. Herhangi bir semte girebilmek için silahlı-hazırlıklı olmak, halkını kazandığın semtleri faşist saldırılardan koruyabilmek için silahlı-hazırlıklı olmak gerekmektedir. Yani, içinde bulunduğumuz propaganda aşamasının temel görevi olan propaganda ve ajitasyon çalışmasını yürütebilmek için de, yukarıda sözünü ettiğimiz yolların giderek yaygınlaştırılan kullanımını gerekmektedir.

Dördüncüsü, ülke çapında ayaklanmaya varacak yollara ve yöntemlere bugün yaygınlık kazandırılması, ayaklanmanın toplumsal psikolojik koşullarını olgunlaştırma, yığınlan sonul kavgaya hazırlama açısından da büyük bir değer taşımaktadır.

Sonuç olarak, bugün savaşçı yöntemlerin tüm parti örgütlerinin alışkanlığı durumuna getirilmesi, giderek daha yaygın kullanılması zorunludur. Ve bu, “eylem aşaması” (ayaklanma) geldi demek değildir. Ülkemizin özgül koşulları altında, “propaganda aşaması”nın sınırları içinde bir zorunluluktur. Onun için bu aşamanın belgisi, İŞÇİLER SİLAHLANIN DEVRİME HAZIRLANIN olmuştur.

TKP’nin Leninci kesiminin taktiklerinin ve belgelerinin altında yatan anlayış böyledir, Lenin’in öğrettiği yoldadır.

TKP Leninciler Konferansı, bu anlayışı çalışmalanna temel almış ve gerektirdiği taktik tutumları bir dizi kararla işlemiştir. Bunlar arasında konumuz açısından en önemli olanı, Gösteri ve Direnişlerde *Komünistlerin Tutumu* adlı

karardır. Son olarak bu kararın tümünü bir daha okuyalım. Göreceğiz ki, ayaklanma ve devrimin doğrudan propagandası açık bir hedef olarak koyulmuş ve bu hedefin çerçevesi de çizilmiştir.

“Ülkemiz yıllardır devrimci durum yaşıyor. Bir yanda sosyal-demokrasi ve oportünizm devrimci sınıf ve katmanları pasifize ederken, öte yanda küçük burjuva ‘sol’ devrimciliği yararçı ve hazırlıksız çıkışlarla enerjiyi harcıyor. Bu durumda, işçi sınıfımız, devrimci durumun sağladığı olanaklardan yararlanarak, düzeni yıkacak örgütlü gücü toparlayıp seferber edemiyor.

“Türkiye’nin bugün içinde bulunduğu ortamda, *siyasal yığın çıkışları* (siyasal grev, gösteri, direniş, işgal, vb.) halk sınıflarının en geniş kesimlerine siyasal eğitim sağlamada, komünizmin etkisini yaygınlaştırma ve derinleştirmede en önemli araçtır.

“Türkiye’nin bugün içinde bulunduğu ortamda *siyasal yığın çıkışları* aynı zamanda devlet aygıtını sistemli çözüme ve çökertme çalışmasının da en önemli aracıdır.

“Türkiye’nin bugünkü ortamında her yığın çıkışı, devlet güçleri ve faşistler tarafından silahlı saldırıyla karşılanmakta, silahlı çatışma ve direniş biçimini almakta, böylece yığınları Türkiye çapında genelleşecek halk ayaklanmasına hazırlamaktadır.

“Bu gerçekleri gözönüne alan Konferansımız, tüm örgütlerimizin, her olanağı kullanarak, siyasal yığın çıkışları örgütlemeleri, kendiliğinden gelişen her yığın direnişinin en ön safında çarpışarak onu bilinçli siyasal savaşıma dönüştürmek için en üstün çabayı

harcamaları gerektiğini vurgular.

“Siyasal yığın çıkışları örgütlerken, komünistler şu noktalara dikkat etmelidirler:

“Eylemin öncesinde eylemin ve komünistlerin amaçlarını halk sınıflarına duyuran yaygın bir ön ajitasyon çalışması yapılmalı, halkın bu amaçlara sempatisi sağlanmalıdır.

“2. Eylemin zamanlanmasında yığın psikolojisi önemle dikkate alınmalı, zorlama eylemlerden kaçınılmalıdır.

“3. Eylemin çekirdeğini oluşturacak bilinçli kadrolar yeter sayıda ve iyi örgütlü-hazırlıklı olmalıdırlar.

“4. Büyük bir olasılıkla polis ve faşist sürülerinin silahla saldıracağı gözönünde tutularak, eylemi ve kadroları korumak, saldırganları püskürtmek için ciddi hazırlık yapılmalıdır.

“5. Son iki yıldır işçiye-emekçiye karşı yoğun biçimde ordu güçleri sürülüyor. Bu, ordunun tabanını sınıf savaşımına çekebilmek için önemli bir olanaktır. Bu olanağı kullanabilmek için, askerlere eylemin amaçlarını anlatmalı, onları halk saflarına çağırmalıyız. Eylemcilerin askerleri gereksiz yere antagonize etmelerini önlemeliyiz.

“Konferansımız, parti örgütlerinin bu noktalar çerçevesinde her türlü olanağı değerlendirmesi gereğini karar altına alır” (TKP Leninciler Konferansı Kararları).

369 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1 9 7 9 - 1 9 8 3)

LENİNCİ ve OPÖRTÜNİST BELGİLER			
Leninci Belgiler		Opörtünist Belgiler	
1	Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi	1	Sosyalizme açılan ileri demokrasi
2	Emperyalizme, tekellere, faşizme ve ulusal zulme karşı İHD.	2	Emperyalizmin baskısına, faşist zorbalığa, holdingci burjuvazinin saldırısına karşı bütün ilerici, demokratik güçlerin eylem birliği
3	Faşizmi ininde geberteceğiz	3	Faşizme geçit yok
4	Gelin canlar bir olalım. MHP'yi İGD'yi susturalım	4	MHP kapatılsın, can güvenliği sağlansın, Türkeş tutuklansın.
5	Can güvenliğini kendimiz sağlayalım, can güvenliği komitelerinde örgütlenelim.	5	(Belgilerini geri çektiler)
6	İşçiler silahlanın, devrime hazırlanın	6	--
7	Faşist katillere ve onları kayıranlara karşı herkese silah taşıma hakkı	7	--
8	Faşizmi besleyen parababalarını cezalandıralım	8	--
9	Faşistlere destek olan tekellerin ve toprak beylerinin mallarına el koyalım	9	--
10	--	10	Türkiye Komünist Partisine özgürlük.
11	Kürt halkına ayrılma hakkı, kendi yazgılarını belirleme hakkı	11	Kürt halkına ve öteki azınlıklara hak eşitliği
12	Yaşasın Türk ve Kürt halklarının birliği	12	Yaşasın Türk ve Kürt halklarının birliği
13	Kıbrıs halkına kendi yazgısını belirleme hakkı	13	--
14	Yığın savaşı, parlamenter savaşımdan her zaman daha önemlidir	14	--
15	Toplu sözleşmelerde gerçekçi istem, devrimci yöntem	15	!!!
16	Toplu sözleşmeleri devrim savaşına bağlayalım	16	İşçiyiz haklıyız, işçiyiz güçlüyüz
17	--	17	İşçi sınıfının birliği yolunda TIP, TSİP, TKP'nin eylem birliği
18	Opörtünizme karşı savaş, burjuvaziye karşı savaştan ayrılmaz	18	?

370 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1 9 7 9 - 1 9 8 3)

19	Devrimci savaş devrimci özveri üstünde yükselir	19	?
20	İdeolojik gücü, örgütsel güce dönüştürelim	20	--
21	Yaşasın dünya devrimci merkezi Sovyetler Birliği	21	Yaşasın Sovyetler Birliği

***İşçinin Sesi* Sayı: 136-137, 1 Eylül 1980**

CEK-AL

Sosyalizm Üstün Gelecektir³⁵

Değerli Yoldaşlar,

Partimizin ve dünya komünist hareketinin zor bir döneminde gelen 60. Kuruluş yıldönümümüz hepimize kutlu olsun.

Türkiye'nin ortamı

Yoldaşlar, Türkiye'nin ortamını hepimiz biliyoruz. Bu nedenle üstünde az duracağım. Ülkemizde yaşamın her alanında kaos vardır. Cumhurbaşkanı seçilemiyor. Menşeviklerin *Radyo'dan* son günlerde yaptıkları değerlendirmeye, Dışişleri Bakanı'na verilen güvensizlik oyu, parlamentonun anti-emperyalist bir çoğunluk sağlayabildiğinin kanıtıymış! Bizce, burjuvazinin yönetemezliğinin yeni bir kanıtıdır.

Geçtiğimiz günlerde BBC televizyonunda, İspanya'da

³⁵ *İşçinin Sesi'nin* introsu: Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Londra'da düzenlenen törende R. Yürükoğlu Yoldaş'ın yaptığı konuşma. (Bu konuşma, 10.9.1980 günü, faşist darbe öncesinde yapılmıştır.)

Bu yazının kitapçık formatına aşağıdaki linkten erişebilirsiniz:
<https://emarakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/SosyalizmUstunGelecektir.pdf>

bir kişinin teröristlerce öldürülmesi baş haberler arasında yer alıyordu. Yine aynı yayında, İspanya’da son yılda 70- 75 kişinin öldürüldüğü söyleniyordu. Türkiye’de ise son üç günde, ilk gün 40 kişi, ikinci gün 20 kişi, 3 günde toplam 76 kişi öldürüldü. Türkiye’de bu yıl öldürülenlerin sayısı 4000 kadar olacaktır. Bunlar da *gazetelere yansıyan* sayılardır. Gerçek sayı herhalde bunun çok üstündedir.

Türkiye’de devrimci durum vardır ve giderek derinleşmektedir. İzmir ayaklanması, Çorum olayları, Fatsa olayları, İnciraltı katliamı, tüm bunlar göstergedir.

TKP’nin oportünist kanadı daha hâlâ bu gerçekleri görmezden geliyor. Daha hâlâ devrimci durumun varlığını reddediyor. Yarın yurdumuza faşizm gelirse, bunda oportünistlerin günahı büyük olacaktır.

Ortama uygun tutum

Devrimci durum, sınıf savaşında kendine özgü taktikler ister. Bunu beceremeyen siyasal hareketler erimeye mahkumdur.

Devrimci durumun varlığını ve yoğun faşist terörle birlikte yükselişini saptamak, ayaklanma çağırmak demek değildir. TKP’nin Leninci kanadı, ayaklanma çağırması *yapmıyor*. Devrimci durumu, devrim anı gibi anlamaya çalışmak, bizi ayaklanma çağırmakla suçlamak, oportünistlerimizin kavga dışına kaçmak için sarıldıkları bir çarpıtmadır. Komünistler için devrimci durum, bir ülkede devrim potansiyelinin varlığından başka bir anlam taşımaz. Devrimci durum eylem aşaması değil, propaganda aşamasıdır. Yalnız, bu aşamada propagandanın içeriği değişir, *yaşamın dayattığı* gerçekleri izler. Devrimin doğrudan propagandası öne çıkar.

Türkiye Komünist Partisi Leninciler Konferansı (1980)
ülkemin bugünkü orta mında komünistlerin görevlerini şöyle saptamıştır:

1. Devrimin doğrudan ve yaygın propagandasını yapmak;
2. İşçi sınıfı ve halk yığınlarıyla hızla bütünleşmek;
3. Örgütlerimizi günün gereklerine göre geliştirmek;
4. Emperyalizme, faşizme, tekellere, ulusal zulme karşı savaşı tüm güçlerle sağlam eylem birliği kurmak.

Türkiye’de izlenmesi gereken tutum budur. Ne bireysel terörizm, ne burjuva kuyrukçuluğu çıkar yol değildir.

TKP’nin durumu

Türkiye ‘de fırtınalı dönem, devrimci durum, ona hazır olmayan partimizi böldü. Merkez Komite’nin çoğunluğunun burjuva kuyrukçuluğunda ısrarı gemiyi kayalara vurdu.

Oportünistler önce devrimci durumu kabul ettiler. Hükümet, devlet can güvenliğini sağlayamıyor, halk can güvenliğini kendisi sağlamalıdır dediler. Can güvenliği komiteleri kurulmalıdır dediler. Tüm bunları, bir *Merkez Komite Bildirisi* ile bağlayıcı karar olarak yayınladılar. Sonra geri kaçtılar.

Geçtiğimiz dönemde Leninciler üstün bilinç gösterdiler. Halkın mutluluğu için savaşıma hiçbir ikircim göstermeden daldılar.

Tek tek bireyler olarak hepimizin pek çok eksiği ve yanlışı vardır. Başka türlü olamaz, hepimiz kapitalizmin ürünüyüz. Ve bu eksik ve yanlış yanlarımızla sürekli savaşıyoruz. Ancak, kadrolar, o kadroları oluşturan

bireylerin eksikleri ve yanlışları düzeyinde değerlendirilemez. Böyle bir değerlendirme, savaştan kaçışın bir başka yolu olur. Kadro değerlendirmesi yaparken bakılacak yer, o kadronun toplumsal gelişmenin dayattığı görevleri önüne koyup gerçekleştirmek için çalışıp çalışmadığıdır. Bir kadronun ileriliği ya da geriliği bununla belli olur. Bu nesnel ölçütle bakıldığında, TKP'nin Leninci kanadı başarılı bir sınav vermiştir. Partimizdeki çiftlikçi gidişe dur demekle, ondan sonraki adımlarıyla üstüne düşen görevi yaptı, her an yapmaktadır. Eksiklerini, yanlışlarını daha büyük ölçüde gidererek yarın görevlerini daha iyi yapacaktır.

TKP yarım yüzyıldır demokratik merkezizetçiliğin işlemediği bir partidir. Uzun bir tarihsel dönem kendisi de yok olmuştur. Rekor sayılacak bir süredir, 49 yıldır parti kongresi toplanmamıştır. Böyle bir partide, böyle bir yapı içinde doğru görüşlerin yönetime egemen olabilmesinin olanaksız gibi olduğu en baştan belliydi.

Bu olanaksızlığı gören yalnızca bizler değildik. Başka yoldaşlar da gördüler. Ne var ki, parti yönetiminin izlediği kuyrukçu siyaseti reddeden bu yoldaşlar, bizim yolumuzdan yürümediler. Ödün alıp ödün vererek, “sorun yaratmadan” partiyi düzeltebileceklerini düşündüler. Bu nedenle, *İşçinin Sesi*'nin söylediklerinin doğru olduğunu bildikleri halde kavgada destek vermediler... Bugün varılan yer, onların ne denli ağır bir hata işlediklerini açıkça gösteriyor. Sorun yaratmadan düzeltebiliriz dedikleri parti bugün 1,5 yıl öncesine oranla çok daha sağdadır. Parti içi kavgada Leninciler sağlam bir ideolojik temelle geldikleri için sola savrulmadılar. Oysa, kavganın mantığına teorizizlikleri eklenince onlar iyice sağa savruldu. Öyle ki,

bugün ortacı oportünistler, 1,5 yıl önce oportünistlerin durdukları yerden daha sağda duruyorlar.

Uzlaşma yolundan yürüyen yoldaşlar bugün derin bir açmaz içindedirler. Onların bir bölümü menşeviklere bulandı, eridi gitti. Bir bölümü köşeye sıkışmanın çaresizliği içinde ellerini oğuşturmadan başka birşey yapamıyor.

İşçinin Sesi o yolu tutmadı. O kısır döngüye sıkışmamakla gerçekten tarihsel bir adım attı. Daha işin başında Politik Büro'ya şöyle dedi: "Evrimci yoldan devrim yapılamaz, partimize kendi içinde devrim gerekiyor. Partimizin düzeltilmesinin yolu kötü bir barıştan değil, iyi bir kavgadan geçiyor."

Açık kavgaya yolunu tutarken üç şeye güvendik. Birincisi, işçi sınıfının deneyim ve bilinç düzeyine, ikincisi, devrimci durumun varlığına ve her geçen gün bizi kanıtlayacağına, üçüncüsü, ideolojimizin doğruluğuna, bilimselliğine güvendik. Yola böyle çıktık.

Yolumuzun üstünde kısa dönemde karşılaşabileceğimiz belli başlı üç olasılık vardı. Birinci olasılık, küçük bir gurup olarak kendi içimize dönmek, birbirimizi yemek ve varlığımızı koruyamamak. Bu, oportünizme en büyük güç şırıngası olurdu.

İkinci olasılık, en uzak olasılıktı. Parti içi tartışmanın yolları kapatılmazdı, yoldaşça bir tartışma yürürdü ve bu yoldan parti çoğunluğu doğru görüşlere kazanılırdı.

En büyük olasılık, menşeviklerin en başından bizleri hain ilan etmeleri, tartışmayı önlemeleri, sopayla, zincirle, silahla saldırmaları ve fikirlerimizi ulaştıramadığımız militanları bize karşı kilitlemeleriydi. Bu olasılığı önceden gören *Leninciler Konferansı* ikili bir taktik uygulanması kararı aldı. Bir yanda parti-içi savaşımı ne pahasına olursa

olsun sürdürmek, öte yandan toplum içindeki olağan parti çalışmalarını sürdürmek. Böylece hem parti içinde en değerli savaşıları kazanmak, hem toplumdaki kazanacağımız yeni yoldaşları parti içinde oportünizme karşı savaşıma sürmek olanağı doğacaktı. Ve bu üçüncü olasılık gerçekleşirse, bir yanda gerçek Komünist Partisi örgütleri, Leninci-savaşkan örgütler fıskırmaya başlarken, öte yanda eski biçimsel yapı menşeviklerin elinde giderek çürüyecekti. *Konferans*'ın çözümlenmesi böyleydi.

Olaylar, *Konferans* çözümlenmesinin doğruluğunu gösterdi. Menşevikler üçüncü yolu tuttular. Bunun karşısında Leninciler de önceden belirledikleri tutumu izlediler. Bugün Leninizm güçleniyor. Partisini kağıt üstünde değil, yaşamın içinde temsil ediyor. Leninci il komitelerinin bildirimlerini okuyorsunuz. Bunlar, Türkiye komünist hareketinin 60 yıldır hasret duyduğu bildirimlerdir.

Kavganın açığa çıkmasından bu yana 1,5 yıl geçti. Bu süre içinde ortaya çıkan gelişmelere kısaca bir göz atalım.

Bu süre içinde Türkiye'de ve Avrupa'nın çok yerinde, TKP'nin Leninci, savaşçı parti örgütleri yükseldi... Türkiye sol hareketinde en büyük ideolojik etkinlik *İşçinin Sesi* tarafından temsil edilmeye başlandı...

Bu süre içinde *İşçinin Sesi*'nin teorisinde giderek hızlanan bir gelişme vardır. Hareketimizin teorisi duragan, klişeleşmiş, grileşmiş bir teori değil, sürekli ilerleyen, yaşamı hergün daha iyi yansıtan bir teori durumundadır... Bu süre içinde Leninci hareket işçi sınıfı içinde yer tuttu. Türkiye'deki kadrolarımızın önemli kesiminin işçi oluşu, sendika tabanlarından ses getirmeye başlayışımız bunun kanıtıdır... Yine bu süre içinde Kürt ulusal hareketinin genel desteğini kazandık. Kürt komünistleriyle gerçekten sıcak

ilişkiler kurduk... Türkiye ölçüsünde devrimci hareketlerle eylem birliği yolunda önemli adımlar attık.

Bu kısa özetten sonra hiçbir burnu büyüklüğe kapılmadan diyebiliriz ki, *İşçinin Sesi* hareketi 1,5 yıl içinde Türkiye devrimci hareketine yeni bir soluk getirmiştir. Devrim hareketinin hem tarihinde, hem bugününde bilimsel soğukkanlılıkla devrimci coşkuyu gerçekten birleştirebilmiş tek hareket olmuştur.

Meyve veren ağacı taşlarlar demişler, üstümüze çok hesaplar, provokasyonlar dönüyor. Ilıcaklardan MİT'ine dek bizimle uğraşiyor. Burjuvazi bizi hedef gösteriyor. Son 15 gün içinde 100'ün üzerinde yoldaşımız tutuklandı, ağır işkence görüyorlar.

Yoldaşlar, biz tüm hesapları bozarak, tüm provokasyonları aşarak ilerliyoruz, ilerleyeceğiz. Birbuçuk yılın *varolma savaşı* başarıyla sonuna vardırılmıştır. Yarınlar neyi getirirse getirsin bu bayrak artık yere inmeyecektir.

Menşevikler ise hızla geriliyorlar ve panik içinde abuk sabuk söyleniyorlar. Eskiden belli bir "ağırbaşlı parti yönetimi" havası vardı. Uçtu gitti. Son Plenum Raporu'nda, henüz ideolojik olarak yenemedik, ama durun bakın nasıl yeneceğiz, ne yanıtlar vereceğiz yollu sözler söylüyorlar.

Bir örnek daha vereyim. Son günlerde radyoyu dinleyenler, TKP'nin Sesi'nin bizim gurupçuluğumuzu nasıl kanıtladığını duymuşlardır. *İşçinin Sesi*'nde Yaz Taarruzu üstüne çıkan bir yazıda, toplantılarda guruplar halinde sosyalist yarışma içinde heyecanlı anlar yaşanıyor gibi birşeyler yazılmıştı. Radyo bu yazıyı okuyor ve görüyor musunuz bunlar ne denli gurupçudur diyor.

Türkiye komünist hareketi bizim hareketimiz,

Türkiye Komünist Partisi bizim partimizdir. Bu, hem ona herşeyiyle sahip çıkmamızı, hem geçmişini ve bugününü soğukkanlı bir eleştiriden geçirmemizi gerektiriyor. Böyle baktığımızda görürüz ki TKP ta başından burjuva ulusçuluğunu enternasyonalizmle garip biçimde birbirine bulamış bir partidir. Uluslararası konularda aldığı enternasyonalist tutum onun enternasyonalist yapısının sonucu değil, kendi ülkesi ve halkı içinde kök tutamamış, varlığını sosyalist ülkelerde sürdürmüş bir yönetim oluşunun sonucudur.

TKP'deki oportünizmin ulusçu çizgisinde bugün yeni olan nedir? Bugün yeni olan, menşevik yönetimin burjuva ulusçuluğunu şimdi yeni bir tarihsel temelde önümüze sürüyor olmasıdır. Bu kez kapitalizmin ülkemizde vardığı gelişme düzeyinden yararlanarak aynı şeyi yapıyorlar. “Devlet tekелci kapitalizmi süreçleri” ve emperyalizm, tekелciler dışında kalan küçük, orta ve büyük kapitalistleri de *eziyor*, onlara *ulusal* bir nitelik kazandırıyor diyorlar. CHP çözümlmeleri, “ezilen tekелci olmayan büyük burjuva” çözümlmeleri, son aylarda iyice azıtan MSP övgüleri, tüm bunlar parti içinde ulusçuluğunun yeni bir tarihsel temelde hızla canlandırıldığıının kanıtlarıdır.

Türkiye'den yazan bazı yoldaşlar bizden parti tarihi yazmamızı istiyorlar. Parti tarihi yazılmasını istemek çok haklı bir istektir. Parti tarihi ortada olmayan bir parti köksüz ağaca benzer. Menşeviklerin partimizin tarihi üstüne yazdıkları, 1001 gece masalıdır. Belgesi, kanıtı yoktur. Oysa biliyoruz ki, partinin havası alınmış sandıklarda birkaç sandık dolusu belgesi vardır. İlk kuruluş yıllarından bu yana Komintern'in sakladığı, ondan sonra saklanan belgeler vardır. Bu belgeler neden basılmaz?

Oportünistler ciddi bir parti tarihi yayınlayamazlar. Bu intihar demek olur. Bize gelince, biz de bir parti tarihi yazamayız. Doğruluğundan emin olarak ancak son 10 yılın parti yaşamını yazabiliriz. O da parti tarihi değil, parti yaşamı olur.

Son menşevik plenumu üzerinde de kısaca duralım. BİP sorunu gibi plenumun ele aldığı “teorik” konulara girmeyeceğim. Yalnızca üç noktaya değineceğim.

Plenum raporu, tutarlı, ciddi bir ideolojik savaşım veremeyişlerinin suçunu deolojik kadrolara yüklüyor. İdeolojik işlerde çalışanlar nedense çabuk bir biçimde Leninci yanıtlar veremiyorlar diyor. Bu yoldaşlar görevlerini yapamadılar diyor. Açıkçası, tüm suçu kendi üstlerinden alıp ideolojik büro denen bir kaç yoldaşın üstüne yıkıyor. Bir kez, devrimi amaçlayan bir partide ideolojik kavganın başını Politik Büro’nun çekmesi gerekmez mi? Sonra, ideolojik işlerde çalışan yoldaşlar ne yapsınlar? Onları doğruların üstüne sürüyorlar. Bu ciddi bir zorluktur. Doğruya yanıt vermek kolay iş değildir.

Bir de Politik Büro ikide bir fikir değiştiriyor. Yoldaşın biri kitap yazmaya oturuyor, sosyal demokratlar şudur diye yazacak, bakıyor ertesi gün Politik Büro başka birşey söylüyor. Kısacası, Politik Büro tam bir yavuz hırsız gibi davranıyor. Hem herşeyin suçlusu odur, hem suçu başkalarına yıkıyor. Plenum raporunun birinci ilginç yanı buradadır.

Plenumun ikinci ilginç yönü, ilk kez kararları daktiloyla çoğaltıp(!) dağıtmış olmalarıdır. Daha basma aşamasına gelediler ama daktiloyla çoğaltmaları bile onlar açısından bir ilerlemedir. Kararların içinde bir de “rapor düzeni” vardır. Bunlar, *İşçinin Sesi*’nden birşeyler

öğrendiklerini gösteriyor. *Leninciler Konferansı'nın* ardından hemen orada ne yapılmışsa onu yapmaya çalışıyorlar. İlerletiyoruz onları. Bu da dikkate değer bir noktadır. Hiçbir zaman öncü olamayacaklar. Geçmişleri, bugünleri, herşeyleri bunu kanıtıyor. Biz olabilir miyiz? Onu zaman gösterir. Ama onlar hiçbir zaman öncü olamayacaklar. Böyle ilerleye ilerleye, ve de iyi çalışırlarsa belki iyi bir artçı olabilirler.

Plenumun en ilginç yönü ise şu karikatür gibi cümledir: Örgütsel olarak yendik, ideolojik olarak da yenmek gerekiyor! Aslında çok acıdır. Partinin, ajan-polis olmadığını bildiğin en militan, en aktif, partide yıllardır ne ileri adım atılmışsa büyük bölümünün altından kalkmış kadroları, bazı fikirler öne sürüyorlar. Sen, bunların yanlışlığını partiye göstermeden, kendi kendine göstermeden “onları attım” diyorsun. İdeolojik olarak yenmeden, örgütsel olarak yendik diyorsun . İğrenç bir tutum. İdeolojik olarak yenmediğini, örgütsel olarak nasıl yeniyorsun? Bir takım kağıt üstü oyunlarla. Buna verilecek tek bir yanıt vardır : Tükürükle yapışan üfürükle çözülür. İdeolojik olarak yenemediğinizi örgütsel olarak da yenemezsiniz. Ve işte bizi yenememişlerdir.

Yoldaşlar, TKP'nin oportünist kanadı yenilecektir. Komünist hareket bunların elinden kurtarılacak ve dolu dizgin bir gelişme içine sokulacaktır. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın.

Yalnız, birşeyi ayırmak gerekir. Oportünizm yok olmayacaktır. Oportünizmle boğuşma bir iki yılın işi değildir. Biri batınca, öteki çıkacak, devrimden sonra da sürecektir. Bunu iyi anlamalıyız.

Ülkemizde oportünizmin geniş bir toplumsal tabanı

vardır. Türkiye, bir küçük burjuvalar denizidir. Küçük burjuvazi varoldukça, bu denli yaygın olarak varoldukça, küçük burjuva fikirlerin işçi sınıfı hareketini etkilememesi düşünülemez . Sonra, işçi sınıfımız, bilinci henüz proleterleşmemiş geniş bir yığını içinde barındırıyor. Türkiye işçi sınıfı, tarihi eski bile olsa, kendisi genç bir sınıftır, hızla büyüyen bir sınıftır. Bu da oportünizme uygun bir tabandır. Sonra az da olsa bir işçi aristokrasisi ve oldukça yaygın bir işçi bürokrasisi vardır. Görüldüğü gibi, oportünizmin ülkemizde oldukça geniş bir toplumsal tabanı vardır.

İdeolojik koşullara baktığımızda, dünya komünist hareketinin bugünkü konumunun oportünizm için ciddi bir kaynak yarattığını görürüz. Ülke içinde de, “büyük Türk ulusçuluğu” yine ciddi bir kaynaktır. Bu kaynaklar da bugünden yarına kurumayacaktır. Hele ideolojik kaynaklar, sınıfsal tabanları ortadan kalksa bile nesiller boyu sürecektir.

Evet, oportünizm yok olmayacaktır. Ama bu oportünizm, TKP’deki oportünizm, hatta birkaç ay içinde yok edilebilir. Şu birbuçuk yıllık ideolojik savaşımın sonucuna bakın. Yaygın deyimiyse, “12-0 galibiz”. Hiçbir savımızı yanıtlayamadılar. Peki, böyle yoksul bir oportünizm, bu denli yere çalındığı halde neden hâlâ varlığını koruyabiliyor? Bu önemli bir sorudur.

Ayrıntıları ayıklarsak, tek *temel neden* kalır: Dünya sosyalist sisteminin *resmen* onları tanıması. Bu destek çekilsin, bakalım TKP yönetimi oportünistlerin elinde kalır mı?

Yaptığımız gerçekçi bir saptamadır. Bu saptama bizi şu sonuca bağlıyor: TKP’nin durumu, büyük ölçüde dünya

komünist hareketinin bugünkü durumundan kaynaklanmaktadır.

TKP'nin durumu büyük ölçüde dünya komünist hareketinin durumundan kaynaklanıyor

Yoldaşlar, konuşmam dört başı mamur bir çerçeve çizmek amacı taşıyor. Öyle bir çerçeve çizmek çok zordur, bilgi birikimimizi de aşar. Yalnızca bizim hareketimizi ilgilendirdiği kadarıyla bazı yönlerine değineceğim.

Dünya komünist hareketi, Türkiyeli komünistlerin büyük bir sorumluluk içinde yaşamaları, basitleştirmelerden kaçınmaları gereken bir konudur. Ancak doğruluğuna inandığımız yönlerini de açıkça tartışmak zorundayız.

Bugün dünya komünist hareketinin ideolojik birliği parçalanmıştır. Emperyalist ülkelerin geçici bir tarihsel dönem için bile olsa, az gelişmiş ülkelerden çalarak da olsa sağladıkları daha ileri ekonomik-teknolojik gelişme düzeyinin getirdiği güçlü ideolojik baskı altında; 1945'den bu yana dünyada yaşanan göreceli barışçıl dönemin derin etkisi altında; sosyalist ülkelerde yeni yetişen kuşakların işkence, polis, zindan, ölüm, burjuva, emperyalist görmemiş bilinci altında; tarihsel bir gerçeklik olarak, sosyalizmin, Marks'ın öngördüğü gibi önce ileri kapitalist ülkelerde değil, az gelişmiş ülkelerde başarıya ulaşmasının kaçınılmaz sonucu olarak gelen, sosyalist ülkelerdeki nesnel güçlükler altında; kendi içinde derin ve büyük farklılıklar da taşımasına karşın, dünya komünist hareketi bir bütün olarak sağa kaymıştır.

Dünya komünist hareketinin ideolojik birliği,

Komintem'in kapatılmasından önce parçalanmıştır. Örgütsel birliğin ortadan kaldırılması, bu ideolojik parçalanmayı daha da hızlandırmıştır. Ve bugün ideolojik ayrılıklar o denli derinleşmiştir ki , komünist partileri uluslararası bir konferans toplayamaz durumdadırlar. Çeşitli bölgelerin komünist partileri arasında, sınırlı amaçlarla toplanan konferanslar bile çetin bir hazırlık döneminden sonra elde edilebilen başarılar durumuna gelmiştir.

Bu koşullar altında, “partilerin iç işlerine karışmama” ve parti-içi kavgalarda taraf tutmadan resmen yönetici olanları (nasıl olmuşlarsa olmuşlar) tanıma, partilerin bölünmesini önleme yolu olarak benimsenmiştir.

Evet, doğrusu bir partinin sorunlarını kendi içinde çözebilmesidir. Ancak bir kez, yukarda sözünü ettiğimiz uygulama *bu yolun* sağlıklı *yürümesini engelliyor*. Ne yolla olursa olsun yönetime gelmiş bir ekibin eline, ne denli yanlışı savunuyor olursa olsun, daha baştan önemli bir üstünlük veriyor. İkincisi, dünya komünist hareketinin ilkesel ölçütle doğrudan yana tutum almasını ve bu tutumu açık bir tartışma içinde yoldaşça ortaya koymasını engelliyor. Üçüncüsü, bir parti sorunlarını kendi içinde komünistçe çözemediğinde, ya da hatta böyle sorunlar çıktığında kardeş partilerin Marksizm-Leninizm arılığını ölçüt alır biçimde açık tutum belirtmeleri, proletarya enternasyonalizminin de gereğidir.

Ve yoldaşlar, emperyalizm en güçlü dünya sistemi oluşunu sürdürdüğü sürece, burjuva ideolojisi dünya ölçüsünde bu denli güçlü olduğu sürece, “partilerin iç işlerine karışmama” ve parti içi kavgalarda taraf tutmadan resmen yönetici olanları tanıma uygulaması, *partilerde sağ*

yönetimlere yol açmaktan başka sonuç vermez.

Bizce tutulması gereken yol, böyle diplomatik genellikler değildir. Her partinin yaşadığı olayı kendi başına değerlendirmek ve en başta MarksizmLeninizme ve o ülkenin koşullarına uygunluğu açısından değerlendirmek gerekir. Kim haklıdır? Bu soru gözden kaçtığında geriye pek birşey kalmayacaktır. “İçişlerine karışmama”, haksızdan yana karışma anlamına gelecektir. Böyle bir tutum ise ne gerçekçi, ne yapıcı olur.

Yoldaşlar, bu konuyla ilişkin olarak önemli bir noktaya değinmek istiyorum. TKP’de oportünizmin yaşayabilmesinin en önemli nedeni SBKP’nin resmen onları tanımasıdır diye bizim SBKP’ye ve Sovyetler Birliği’ne karşı tutumumuzda bir değişiklik olur mu? Olmaz, olamaz. Bizim inancımızın tabanı nesneldir, Sovyetler Birliği’nin dünya devrimci merkezi oluşudur. SBKP’nin oportünist yönetimi tanınmasının bu denli belirleyici etki yapması da bizi doğrular, Sovyetler Birliği’nin devrimci merkez oluşunu kanıtlar. Bu nedenle, gelip geçici tutumlar bizi etkilemez. Biz biliriz ki, yaşam yanlışların düzeltilmesini zorlar. Türkiye Leninci hareketinin güçlenmesi oranında, TKP olayında da yaşam yanlışların düzeltilmesini dayatacaktır. Bunu birlikte yaşayacağız. TKP’de oportünizmi ezeceğiz.

Biz dünya sosyalizmi için herşeyi göze alırız. Tam bu nedenle, yanlışlara gözümüzü kapamayız. Bugün dünya komünist hareketindeki güçlükler büyük ölçüde bu ilkenin uygulanmamasıyla beslenmektedir. Hem TKP içinde, hem uluslararası alanda açık konuşma yanlısıyız. Bu yolun “bölücü” değil, gerçek birleştirici ve ilerletici yol olduğuna inanıyoruz. Yanlış tutumları en çabuk giderme yolu olduğuna inanıyoruz.

Örneğin, Afganistan 'da Hafızullah Amin'i biz CIA ajanı olarak değil, Afganistan devriminin gerçek lideri olarak tanıyoruz. Amin'in "ajanlığı" üstüne verilen kanıtlar inandırıcı değildir. Her ağızlarını açtıklarında "bismillahir rahmanirrahim"le konuşmaya başlayan bugünkü yöneticiler ise oportünizmin temsilcisidirler. Kızıl Ordu'nun Afganistan devrimini koruması proleter enternasyonalizminin gereğidir ama Amin'in ve partinin 97 liderinin başına gelenler tarihsel bir haksızlıktır. Afganistan olaylarından çıkaracağımız ciddi dersler vardır.

Örneğin son Polonya olaylarında biz Polonya Birleşik İşçi Partisi'ni derinden suçlu olarak görüyoruz.

Polonya olayları

Polonya olayları önümüzdeki yıllarda dünya komünist hareketinin gidişini etkileyecek bir gelişmedir. Polonya olayları dünya komünist hareketinde yeni bir defter açmıştır dersem hiç de abartma olmayacaktır. Bugün dünyanın her yanında burjuvazi bu olayları sömürüyor, sosyalizmin kapitalizme olan üstünlüğünü gözlerden gizlemeye çalışıyor. Kısa dönemde daha iyiye ya da daha kötüye doğru bir gidiş olabilir. Fakat ne olursa olsun, diplomatik örtülerden, "resmi iyimserlikler"den kurtulmuş bir dünya komünist hareketi eninde sonunda kazançlı çıkacaktır. Polonya olaylarının nedenlerine korkusuzca işaret edebilirsek, bugünden de Leninizm kazançlı, burjuvazi zararlı çıkacaktır. Bizde bir atasözü vardır. "Bir müsibet bin nasihatten yeğdir" derler. Doğru tutum alabilirsek bu da öyle olacaktır.

Polonya'da ne oldu? Burası oldukça açıktır. Polonya işçi sınıfının büyük bir bölümü Komünist Partisi'ne karşı

sokağa çıktı. İşin özü budur. Hiç gizlenemez özü budur. Batı basınında en fazla Gdansk bölgesindeki gelişmeler öne çıkarılıyor. Çünkü o hareketin başını “hoşnutsuzlar”, anti-komünistler tuttu. Walesa’nın babası Amerika’da Reagan’la seçim toplantılarına çıkıyor. Fakat asıl tüyler ürpertici olan, Komünist Partisi’nin geleneksel yatağı olan Silezya madencilerinin greve çıkmasıdır... Ülkenin her yanına yayılan grevlere çok sayıda partili katılmıştır. Öte yanda, Polonya ‘da uzun yıllardır iki güçlü illegal siyasal hareketin varlığı bilinmektedir. Biri Hristiyan Demokratlar, ya da onun karşılığı olan hareket, ötekisi Sosyal Demokratlar. Bu iki siyasal hareket yine uzun yıllardır kilisenin aktif desteği altında çalışmaktadır. Fakat olayların çıkış nedeni onlar değildir. Onlar yalnızca halkın haklı bir takım istemlerini kullanarak olayların boyutlarını büyüttüler ve başına geçebildiler.

Polonya’da bu olaylar neden oldu? Asıl yanıtlanması gereken soru budur. Bu sorunun yanıtları dünya sosyalist sistemini daha iyi anlamayı belirler, Türkiye’de kurulacak sosyalizmi belirler, herşeyi iyi anlamayı belirler. Dediğim gibi, tam bir çerçeve çizmek savında değilim. Yalnızca çok önemli bazı yönlerine değineceğim. Neden böyle oldu konusunda 4 tane ana neden sayacağım.

Birinci nedeni anlamak için biraz geriye gitmek gerekir. Sovyetler Birliği’nde sosyalizmin kuruluşuna ve onun Polonya ile bağına bakmak gerekir.

Bunun için de önce model ile uygulama arasındaki farkı hatırlamalıyız. Model (yani teori) ile pratik (uygulama) hiçbir zaman birbirlerine tam denk düşmezler. Teori, somut olguların ortak noktalarının bilimsel soyutlama yoluyla birleştirilmiş en kusursuz bütünüdür. Yaşama

uygulandığında mutlaka uygulandığı somut durumun özelliklerine bağlı olarak bazı yönleri kırılır, bozulur, deforme olur. Kaba bir örnekle, top yuvarlaktır ama dünyadaki hiçbir somut top tam yuvarlak değildir. Topun yuvarlaklığı, kafamızda ulaştığımız bir soyutlamadır.

Sosyalizmin kuruluşu açısından baktığımızda Marks ve Engels'in özellikle getirdikleri fikir, sosyalizmin en ileri üretim güçleri üstünde kurulacağıydı. Uygulamada ise az gelişmiş Rusya'da kuruldu. Kurulmamalı mıydı? Olur mu öyle şey? Lenin'in büyük dehası işte tam burada dev gibi dikiliyor.

Kurulmalı-kurulmamalı tartışması Rusya'da da devrim öncesinde ve sırasında çıktı. Rusya'da sosyalizmin kurulmasının olanaksızlığını, bunun "kitabı uymadığı" nı, eski devrimci merkez Almanya modeline ters düştüğünü söyleyenler oldu. Lenin bu görüşleri şematik, özde Marksist olmayan bir tutum olarak niteledi. 1923 yılında yeniden bu konuya değinirken, Marksist geçinen küçük burjuva demokratları, il. Enternasyonal oportünistleri için, "bunlar Marksizmde belirleyici olanı, yani onun devrimci diyalektiğini anlamaktan tümüyle yoksundurlar" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.33, s.476) dedi. Ardında da, evet, sosyalizmin nesnel ve kültürel temelleri Rusya'da yeterli değildir ama devrimci durum doğdu, işçi sınıfının iktidarı ele almasının ve yığınların enerjisine dayanarak bu temelleri kendisinin yaratmasının olanağı doğdu, buna sırt mı çevirecektik dedi. Ne denli açık konuştu.

Böylece, o zamanlar evrensel sayılan Alman "modeli" nin dışına çıkılarak Rusya'da sosyalizm kuruldu. Kuruldu ve insanlığa ölçülemez katkısı oldu, oluyor, olacak.

Sovyetler Birliği'nde kurulan sosyalizm, her somut

uygulamada olacağı gibi, iki ayrı özellikler bütünü birliğe barındırır. Bir yanıla sosyalizmin evrensel özelliklerini, nerede kurulursa kurulsun taşıması gereken özelliklerini, teoriyi tam yansıtan özelliklerini barındırır. Öteki yanıla Sovyet toplumunun kendi gelişme özelliklerinden kaynaklanan *geçici* özellikleri içinde barındırır. İşte bu özgül yanların bir başka sosyalizmde olması gerekmez. Çünkü onlar o toplumun gerçeğinde beliren özelliklerdir.

Lenin'in yaşadığı yıllar boyunca düzelmesi için çalıştığı, Sovyet toplumunun gelişme özelliklerinden kaynaklanan özgül yanların tümü tek bir yargıya eşitlenir: Demokratik merkezîyetçiliğin demokratiklik yanının geride kalması. Orada varolan ve Lenin'in sürekli savaştığı aşırı yaygın bürokrasi bunun göstergesidir. Yine Lenin'in hiç de bir evrensel zorunluluk olarak değerlendirmedığı tek partili sistem bunun göstergesidir. Giderek, hele 1930'lardan sonra toplumda ve partide tartışmanın sınırlanması bunun göstergesidir. Sendikaların bir devlet kurumu gibi çalışmaları bunun göstergesidir. Tüm bunlar, sosyalizmin teorisine özgü özellikler değil, somut bir ülkede kurulan sosyalizmin uzun süre taşımak zorunda olduğu, o ülkeye özgü özelliklerdir. Bunlar, Lenin'in RKP(B)'nin 8. Kongresi'nde söylediği gibi, "Rusya'nın kapitalist bir ülke olarak yeterince gelişmemişliğinden" (Lenin, c.29, s.182) kaynaklanan özelliklerdir. Ayrıca yaşanan o dönemin, tarihin gördüğü en zor dönem oluşu, bu eksiklerin üstüne tam anlamıyla gidilmesini de güçleştirmiştir. Bu durumun bilincinde olan SBKP, son kongrelerinde, "sosyalist demokrasinin geliştirilmesi" konusunun altını ısrarla çizmektedir.

Kısaca değindiğim bu eksik ve bozuk yanlar yönetim kadrolarının ya da genel sekreterlerin tutumuna indirgenemez. Kişisel hatalar ya da üstünlükler doğal olarak yapının belirlenmesinde rol oynamıştır. Yalnız bir nokta tartışılmaz, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm Marks'ın yönetiminde kurulup bugünlere gelseydi, yine bu çerçevenin çok dışına çıkamazdı. Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizm, hem o ülkenin somut özelliklerinin, hem de sosyalizmin evrensel özelliklerinin kaynaşmasından doğmuştur. Sovyet toplumu için *gerçek* (bizim menşeviklerin deyiimiyle "reel") bir sistemdir. Tarihsel olarak çizilmiş bir çerçevedir. Üretim güçlerinin gelişmesine, üretim biçiminin olgunlaşmasına, kültürel düzeyin yükselmesine paralel olarak ve partinin bilinçli-aktif çabasıyla her geçen gün geliyor, gelişecektir.

Polonya'ya dönersek, öteki Doğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Polonya'da da sosyalist devrim Kızıl Ordu'nun güçlü şemsiyesi altında, faşizmin belinin kırıldığı, burjuva muhalefetin güçsüzleştiği, siyaset sahnesinin boşaldığı koşullar altında gerçekleşmiştir.

Bir başka çok önemli nokta da, o güne dek sosyalizmin somut kuruluşu üstüne Sovyetler Birliği'nin tek örnek oluşu ve bu örneğin, sosyalizmin kuruluşunda elde ettiği üstün başarılarla ve faşizme karşı dünya halklarının kurtarıcısı olarak oynadığı büyük rolle herkesin gözünde evrenselliğe eşit bir tanım kazanmasıdır.

Bu iki tarihsel özellik birleşince, Polonya 'da kurulan sosyalizm Sovyetler Birliği'ni kopye etmiştir. Burada öznel hatalar önemli bir rol oynamıştır. Yalnız şunu unutmamak gerekir ki, bu ülke Avrupa ülkesiydi. Evet Doğu Avrupa, az gelişmiş Avrupa, ama Avrupa. Onlar Çarlık Rusyası'ndan

gelmediler. Dolayısıyla bu ülkenin demokratik alışkanlıkları ve istemleri Rusya'dan daha güçlüydü. Ona göre bir yapı kurulması gerekirdi. Parti bu isteği karşılayamadı.

Örneğin, sendikalar sorunu. Lenin'e göre sendikalar, yalnız kapitalizm altında değil, sosyalizmde de devlete karşı işçi sınıfını savunmakla yükümlü gerçek sınıf örgütleri olmak zorundadır. İşçi sınıfını kendi devletine karşı korumak da neymiş diyenler çıkabilir. Ama Lenin öyle demiyor. Kendi devleti de olsa hatalar yapabilecek, yanlışlar yapabilecek bir devlettir. Devletin yapabileceği yanlışlara karşı sendikaların işçi sınıfının çıkarlarını koruyabilmesi gerekir.

Sosyalizmde sendikaların bu rolünün tanınmasını istemek haklı bir istektir. Ve doğal olarak Polonya'da ve öteki Doğu Avrupa ülkelerinde kendisini Sovyetler Birliği'nde olduğundan çok daha güçlü hissettirecektir. Biz Leninizmi uygulamak, izlemek zorundayız. Çünkü Leninizm yaşamı izliyor. Sendikalar konusundaki istek, yaşamda var olan gerçek bir istektir. Vermezsen belki bir süre yürütebilirsin, ama tepki birikir, birikir, birgün büyük bir sorun olarak çıkiverir. Hem de sınıf düşmanlarının yararlanmasına açık ve sosyalizmi gözden düşürmeye yardım eden bir sorun olarak çıkiverir. Polonya 'da böyle oldu. Sosyalizm düşmanlarının haklı bir isteğe el koymalarıyla o haklı istek sosyalizme karşı bir istek olarak patladı: "Özgür sendikalar"! İşçi sınıfı bölünüyor. Sosyalizmin geleceği tehlikeye giriyor.

Polonya'da Komünist Partisi'nin haklı istemleri değerlendirememesi ve farklı görüşlerin dile getirilmesine olanak tanıyan bir yapı yerleştirememesi sonucunda, İran'da karşılaştığımız olgu, tersine çevrilmiş biçimde

Polonya’da ortaya çıkıyor. Kilise güçleniyor.

Polonya’da kilise tarihsel olarak güçlüdür. Ama 30 küsur yıllık sosyalizmden sonra genç nesli haçlara iten nedir? Çünkü Polonya farklı görüşlere yer verilebilmesini isteyen daha demokratik bir toplum. Komünistler bu istemi dikkate almadı mı kilise hazır. Koskoca bir örgüt, en ücra köyde bile toplanabilecek bir yerle hazır. Böyle merkezi bir örgüt az bulunur.

Polonya olaylarının ele aldığımız birinci nedenini özetlersek, Polonya’daki sosyalizmin, toplumun isteklerini karşılamaz biçimde, demokratiklik yanının geride kalışıdır.

İkinci neden, değişik düzeylerde tüm sosyalist ülkeleri derinden ilgilendiren bir nedendir: Tarım sorunu. Zaten grevlerin patlak verdiği somut nokta da tarım sorunuyla bağlıdır.

Polonya’da sosyalizmin kuruluş dönemi büyük ağırlığıyla Stalin’in ölümü sonrasına rastlar. Stalin’e yöneltilen en şiddetli eleştirilerden birinin, aşırı hızlı ve zorla kollektifleştirme olduğunu biliyoruz. Polonya’da sosyalizm kuruculuğu, bu eleştirinin derin etkisi altında ilerledi. Yavaş kollektifleşme. Öyle yavaş ki, bugün Polonya’da toprağın %80’i hâlâ özel mülkiyettir! Hem de, verimi çok düşük küçük özel mülkiyet.

Nüfus sürekli artıyor, halkı beslemek gerekiyor. Endüstri sektörünü desteklemek gerekiyor. Bunlar için tarım üretimini arttırmak gerekiyor. Ne var ki, tarımsal üretimi arttırmak için sosyalist tedbirlerin etkinliği, tarımın yapısı nedeniyle düşük kalmaktadır. Tek bir yol kalıyor. Ancak tarım sektöründeki küçük çiftçiler *teşvik edilerek* üretim arttırılabilir. Teşviki kollektifleşme yönünde anlamazsan yapılabilecek en etkili teşvik, tarım ürünlerinin

fiyatlarını arttırarak daha çok üretmeyi çekici kılmaktır.

Bunun sonucunda etin, sütün vs. fiyatları durmadan yükselir. Bu ise, işçiden kesip çiftçiye vermek demektir. İşçi sınıfının sırtından çiftçiyi yaşatmak demektir. Olayların patlama nedeni de et fiyatlarının arttırılması olmuştur.

İşçi sınıfı, devrimi için tabii özveri yapacaktır. Ama bu özverinin açıkça işçi sınıfının önüne konması, yoğun ideolojik çalışmayla sınıfa benimsetilmesi gerekir. O zaman o sınıf seve seve özveri gösterir.

Ayrıca Polonya’da işçi sınıfının özverisi küçük çiftçiye de yaramıyor. Küçük çiftçi yine dağınık küçük özel mülkiyet koşullarında sürünüyor. Yani öyle bir durum ki, hem işçiler, hem küçük çiftçiler yanlış bir siyaset nedeniyle özveri yapıyorlar.

Kısaca değindiğimiz bu iki temel nedene ek olarak bir üçüncü neden, kapitalizmin bunalımının sosyalist ülkelerde de yansıyor oluşudur.

Pek çok siyasal ekonomi kitabında sosyalizmin ekonomik bunalımlarla uzak yakın ilintisi olmadığı, kapitalist ülkelerin bunalımının sosyalist ülkelere yansımayacağı yazar. Bu çeşit görüşler, yine model ve uygulama arasındaki diyalektiği unutan, bilimsellikle ilgisi olmayan vulgarizm örnekleridir. Doğrusu, sosyalizm, toplumsal yasaların, işleyişlerin sırrına ermiş bir sistem olarak, bu yasaların insanlığın elinde birer ilerleme aracına dönüşmesidir. Ama bu doğruyu, sosyalizmin somut kuruluş sürecini oluşturan günümüz koşullarından soyutlayarak ele alamayız. Bugün iki dünya sistemi vardır, ama bir tek dünya pazarı vardır. Kapitalist sektör de, sosyalist sektör de onun parçalarıdır. Kapitalist ülkelerdeki enflasyonun, bunalımın sosyalist ekonomileri

etkilemeyeceğini söyleyebilmek için gerçekten birşey bilmiyor olmak gerekir. Böyle söylemek, sosyalist ülkelerin, kapitalist ülkelerle ekonomik ilişkiler kurmadan yaşayabileceği anlamına gelir. Ki yaşayamazlar. Hiçbir ülke bunu yapamaz.

Tek bir dünya pazarının parçaları olan ülkeler birbirleriyle ekonomik ilişkilere girmeden yaşayamazlarsa, bunun sonucu karşılıklı etkileşmedir. Basit bir örnekle, kapitalist ülkelerde herşeyin fiyatı durmaksızın yükseliyor. Sosyalist ülkelerin, kapitalist ülkelere almak zorunda oldukları malların fiyatları da yükseliyor. Altı ay önce ödediğin fiyatın iki katını altı ay sonra vermek zorunda kalınca, kapitalist ülkelerdeki ekonomik anarşi ve bunalım sosyalist ekonomilere de zarar vermez mi?

Dördüncü neden olarak, ideolojik eğitimin büyük zaafı taşıdığını söyleyebiliriz. Öyle ki, komünizm halkta, özellikle genç kuşaklarda heyecan uyandırmayan, klişeleşmiş, resmileşmiş bir durum kazanıyor. Oysa, sosyalist ülkelerde yaşanan güçlüklerin derinlemesine tarihsel anlayışı, emperyalizmin sağlıklı bir değerlendirmesi, detantın sağladığı vazgeçilmez yararlar yanında getirdiği zararlı yanların nasıl önüne geçilebileceği ancak etkin ve yoğun bir ideolojik çaba ile topluma benimsetilebilir.

Kısaca söylersek, Polonya olaylarının baş suçlusu partidir. İstemler özünde haklıdır. Alet edildikleri yön haksızdır. Ne olursa olsun, Polonya olayları dünya komünist hareketinde ve dünya sosyalist sisteminde yeni bir dönem açacaktır. Dünya sosyalizminin somut koşullara ve öznel hatalara bağlı olarak olması gerekenden geride kalan demokratik yönü gelişecektir. Gelişmek zorundadır.

Polonya 'yı ele alırsak, işçi sınıfına karşı şiddet uygulamak, ya da çeşitli yöntemlerle istekleri eritmek ve eski yolu sürdürmek çıkar yol değildir. Komünistleri Polonya'da bir dış güç yapmaktan başka sonuç vermez.

Sosyalist sistem, emekçi yığınların *haklı* istemlerini dile getiren bir demokratikleşmeye girmek zorundadır. Gelişmeler zorluyor. Partiler bunu görmedikçe düşmanlar yararlanıyor.

Hepimizin gönülden dileği, bu *demokratikliğin geliştirilmesi sürecine*, Marksizm-Leninizme karşıt bir yön verilmemesi, oportünizme, revizyonizme, Batıcılığa kapıların kapatılmasıdır. İşçi ve emekçi yığınlar için, Marksizm-Leninizmden daha gerçek bir demokratlık yoktur.

Polonya olayları Türkiyeli komünistlerin bugünkü tutumları için de önemli dersler taşıyor. Bizde bir söz vardır, “yanlış hesap Bağdat'tan döner” derler. İşte Polonya olayları bunu kanıtlıyor. Olaylar patlamadan önce partinin hatalı tutumu diye bir kavram yoktu. İşçi sınıfı grevlere çıktıktan sonra Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi plenum topladı ve partinin ciddi hatalar yaptığını saptadı. Bu örnek bize güç vermelidir, bize moral vermelidir. Yanlışlar karşısında, gücümüz ne olursa olsun sesimizi yükseltme gücü vermelidir. Söylediklerimiz doğruysa olaylar kesinlikle o yöne doğru gelişecektir. Bizim hatamız çoğunluktan önce görmek ya da konuşmak olacaksa, o da hata değildir.

Polonya olaylarının bize verdiği bir ders de, komünist partilerinin, sosyalist bir ülkenin partisinin bile derin yanlışlara düşebileceğidir. Tarihde çok oldu, bugün oluyor, yarın da olacaktır. Yanılmaz bir kişi, yanılmaz bir örgüt,

yanılmaz bir yer yoktur. Böyle olunca, görevlerimizin katıyla arttığı ortadadır. Hangi düzeyde olursa olsun, “bizim için düşünürler” rahatlığı, yapılaşacak değnek değildir.

Bizi bekleyen görev

Yaşadığımız gerçekten karmaşık uluslararası ve ülke içi durumda, Türkiyeli komünistleri ve işçi sınıfımızı çok zor ama tüm dünya açısından can alıcı öneme sahip bir görev bekliyor. Anadolu’da devrimi gerçekleştirmek. Bu devrimin ekonomik, toplumsal, siyasal, stratejik, ideolojik sonuçları dünya çapında olacaktır.

Dünyanın bu parçasında sosyalizme açılacak ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirebilmek için, dünya komünist hareketinde de yanlışlar yapılabileceğini akılda tutarak devrimin yolunu kendimiz çizmemiz; Marksizmin devrimci özünü her türlü saldırıya karşı korumamız gerekir. Bunun için, dünyayı tanıyan, gerçek proleter, gerçek aydın kadrolar geliştirmek zorundayız.

Türkiye komünist hareketi hiçbir gelgeç çizginin, çıkarın kuyrukçusu olmayacaktır. Marksizm-Leninizmden, dünya devriminden, uygarlığın, insanlığın gelişiminden, halkların ve halkımızın mutluluğundan başka hiçbir şey davranışlanmızı belirlemiyor, belirlemeyecektir.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, tüm ülkelerin toplumsal gelişmeden yana, emperyalizme ve faşizme karşı güçlerini Türkiye devrimine destek kampanyası örgütlemeye çağırıyoruz.

Dünya işçi sınıfının öteki birliklerini, Türkiye işçi sınıfına etkin destek vermeye çağırıyoruz.

Tüm ülkelerin komünistlerini, Türkiye devrim güçlerine en aktif destek vermeye çağırıyoruz. Dzerjinskilerin, Lüksemburgların, Armandların, Kuusinenlerin tutumu yolumuzu aydınlatsın.

Anadolu devriminin ayrılmaz parçası olan Kürdistan komünistlerini, ulusa değil, sınıfa göre belirlenen komünist partisinde yerlerini almaya çağırıyoruz.

Tüm partisiz komünistleri, komünist partisinde yerlerini almaya çağırıyoruz.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, halkının kurtuluşu için yaşamını yitiren tüm devrimcileri, alanlarda ve hapislerde çarpışan devrimcileri selamlarız.

Yurdun her yanında, namlu ucunda, bıçak altında savaşıyor komünistleri, en başta TKP Leninci Eşgüdüm Komitesi üyelerini coşkuyla selamlarız.

Burjuvazinin zindanlarındaki, işkence masalarındaki yoldaşlarımızı saygıyla selamlarız. Onların, cellatın elinde gösterdikleri inanç, demir suskunluk, uzlaşmazlık partimizin onurudur, bilincidir.

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünde, komünizm uğruna yaşamlarını feda eden aziz ölülerimizi, 15'leri, Baranerleri, Barış Yıldırımları, Talip Öztürkleri, Ali İhsan Özgürleri, gencecik filizimiz İnanç Seçiç'i saygıyla selamlıyoruz. Sözümüz komünist sözü, kinimiz sınıf kinidir. Yemin ederiz ki, uğruna toprağa düştükleri komünizm ülküsü, dağ çiçekleri gibi açacak, koca bir Anadolu olarak yükselecektir.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın komünizm!

Türk ve Kürt komünistleri proletaryanın kızıl bayrağı altında kaynaşacaktır³⁶

Kürt sorunu, anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-faşist, antisömürgeci içerikli Türkiye devriminde kilit bir sorundur. Ulusal sorunda komünistlerin belgisi, “ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi hakkı”dır. Bu hakkın özü, *ayırılma*, ayrı devlet kurma hakkıdır. Türkiye Komünist Partisi’nin Leninci kesimi, Kürt ulusunun ayrılma hakkını kayıtsız-koşulsuz benimsemiş, bunu *Konferans* kararlarıyla komünistler için bağlayıcı tutum olarak koymuştur. Böylece, kendisini, TKP’nin oportünist kesiminden bir kez daha ayırmıştır.

Türkiyeli komünistler olarak, Kürt ulusunun ayrılma hakkını *bugün*, faşist bir darbenin iktidarı aldığı ve faşizmi bir sistem olarak ülkeye yerleştirmeye çalıştığı koşullarda, her zamankinden daha aktif savunmalıyız ve propaganda etmeliyiz. Çünkü biz faşist darbeyi devrimle alaşağı etmek istiyoruz. Ve ileri demokratik halk devriminde Türkiye proletarya hareketiyle Kürt ulusal hareketinin kopmaz bağlaşıklığını sağlayabilecek tek belge, “ayrılma hakkı”dır.

³⁶ *Kürt Sorunu* kitabının 2. baskısına önsözden. Bu kitaba aşağıdaki linkten erişebilirsiniz: <https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/KurtSorunu.pdf>

Komünistler olarak, Kürt sorununda ayrılmayı değil, birleşmeyi, *özgür birleşmeyi* istiyoruz. Tam da bu nedenle, “ayrılma hakkı”nı ikircimsiz ve koşulsuz olarak savunuyoruz. Çünkü ayrılma özgürlüğünün olmadığı yerde, birleşme özgürlüğünden de söz edilemeyeceğini biliyoruz.

“... tüm ezilen ve eşitsiz ülkeler için ayrılma özgürlüğü istiyorsak, bu *ayrılmayı tercih ettiğimiz için değil, yalnızca*, zora dayanan birleşmeden farklı olarak *özgür, gönüllü* birleşmeden ve kaynaşmadan yana olduğumuz içindir. *Tek neden budur!*” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.23 s.64-66, 67-68).

Komünistler olarak, hele tek bir devlet sınırı içindeki işçileri ulusa göre bölmek, ayrı partide (parti ayrı oldu mu, sendika, kooperatif, dernek v.b. ayrı olmak durumundadır) örgütlenmenin aşırı zararlı ve yanlış olduğu görüşündeyiz. Türk komünistleri, ayrılma hakkını ardıcıl olarak savunacaklardır. Kürt komünistleri de, *tüm* işçilerin *koşulsuz* birliğini savunmalıdırlar. Lenin’in şu sözleri tüm komünistler için tutum belirleyici olmalıdır:

“Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır. (...) Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz. (...)

“Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, örgütsel birliği de içeren tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz... ” (Lenin, “Sosyalist Devrim ve Ulusların Kendi Yazgılarını Belirleme Hakkı”, *Toplu Yapıtlar*, c.22, s.147-152).

Kürt komünistlerinde, ayrı bir Kürt komünist partisi içinde örgütlenme proletaryası ile ilişkiyi “dayanışma” düzeyinde tutma istekleri, hatta kimilerinde “ayrı bir Türkiye Kürdistanı devrimi” eğilimi görülüyor. Bu tutuma çeşitli nedenler yol açabilir. Örneğin, kimi yoldaşlar için Marksizmi derinlemesine öğrenmedikleri söylenebilir. Kimileri için, “Marksizm”, “sosyalizm” gibi sözcükler yalnızca burjuva ulusçuluğunu (ezilen ulusun ulusçuluğu da olsa) gizlemeye yarıyordur. Çünkü günümüzde başkaldırının evrensel ideolojisi Marksizm-Leninizm olmuştur. Biz burada iki nedene özel olarak değinmek istiyoruz. Geçtiğimiz aylarda Marksizm-Leninizme inançlı çeşitli Kürt hareketlerinin yöneticileri ile yaptığımız görüşmeler bu iki nedene özel vurgu gereğini göstermiştir.

Kürt yoldaşlarda çokça görülen “ayrılıkçı” eğilimin en önemli (ve haklı) nedeni güvensizliktir. Türkiye Kürdistanı’nın, Türk sömürgeci devleti tarafından asırlar boyu giden sömürsü yalnızca Kürdistan emekçisinin egemen sınıfına (kapitalizmle birlikte burjuvazisine) karşı nefretini ve kinini arttırmadı. Aynı zamanda, Kürt emekçisinde Türk emekçisine, hatta işçisine karşı bile bir güvensizlik yarattı. Türk komünistlerinin 1920’den bu yana Kürt sorununda takındıkları şovenist tutum bu güvensizliği haklı olarak besledi ve güçlendirdi. Bu tarihsel gerçeği dikkate almayan bir komünist çalışma, Kürt işçi ve emekçisinin gönlünü kazanamaz. Türk komünistleri için sorun, Kürt halkının güvenini kazanmaktır. Türk işçisinin enternasyonalist eğitimini sağlamadan da bu güven sağlanamaz. Öte yanda, başkasının ezilmesine göz yuman bir sınıf kendi özgürlüğünü de kazanamaz.

İkinci neden, belki tam bilince çıkmamış bir nedendir

ama vardır: Proleter enternasyonalizminin ulusal çıkarlara ters olduğu görüşü. Bu görüş, yukarda değindiğimiz güvensizlikle de birleşiyor. Türkiye çapında birlikçi bir tutum Kürt halkının ulusal çıkarlarını gözetemeyecektir gibi geliyor. Oysa, proleter enternasyonalizmi, ulusal çıkarlara karşıt değildir.

Ezen ulusun ya da ezilen ulusun komünistleri arasında ulusçuluk, işçilerin çıkarlarının genel ve özel yönlerini birbirine karşı koymaktan çıkıyor. Yapılan hata, özel (yani ulusal) ve genelin (yani uluslararası) birbirinden koparılması, birbirinin karşısına ve özelin mutlaklaştırılmasıdır. Bu yönde Lenin'in Bund gurubunu eleştirisi temel bir önem taşır. Bund, bildiğimiz gibi, Yahudilerin ulusal duygularını öne çıkartan bir guruptu ve Yahudi işçilerin özel ulusal çıkarlarını dile getirebilmek için ayrı, özel siyasal örgütlenmenin gereğine inanıyordu. Ulus ilkesine dayalı parti öneriyordu. Yahudi işçilere ayrı bir parti öneriyordu. Lenin, Bundçuları şiddetle eleştirdi ve gösterdi ki genel ve özel hiçbir zaman "saf" biçimler olarak, birbirinden apayrı ortaya çıkmazlar. İkisi de, yani özel de genel de aynı sürecin birbiriyle ilişkili değişik yönlerini anlatırlar. Ve işçi sınıfının partisi, işçilerin hem özel, ve hem genel çıkarlarını dile getirir. Bütün uluslardan işçilerin ulusal çıkarlarını da dikkate alır. Dolayısıyla işçi sınıfının çıkarları, genel ve özelin çelişkili birliğidir, diye tanımlanabilir. İşçi sınıfının genel çıkarları, yani sınıfsal çıkarları ile özel çıkarları yani ulusal çıkarları toplumsal yaşamın birbirinden ayrılmaz iki yönüdür.

Anadolu devriminin kader taşlarından olan Kürt sorunu konusunda Türk ve Kürt komünistlerinin yayınlar aracılığıyla ve karşılıklı görüşmelerle yoldaşça tartışmayı

401 | R. YÜRÜKOĞLU – AÇIK TARTIŞMA (1979 - 1983)

geliştirmeleri çok önemli bir görevdir. Ancak böyle bir süreç içinde kaynaşılabilir ve tek bir siyasal bayrak altında toplanılabilir. Ki o bayrak, Türkiye proletaryasının Marksçı-Leninci kıvılcık bayrağıdır.

İşçinin Sesi Sayı: 140 13 Ekim 1980

Acil görevlerimiz³⁷

Yoldaşlar, İTİB 10 yıl önce bugüne benzer bir ortamda, 12 Mart 1971 darbesine karşı savaşımlı süreci içinde kuruldu. O zamanlar Türkiyeliler arasında Maoocular vardı. Güçlüydüler, örgütleri vardı. Oldukça kalabalık Troçkistler vardı, TİP'liler vardı, Dev-Genç'liler vardı. Bir biz yoktuk. 12 Mart darbesine karşı yapılan çalışmalar süreci içinde bütün bu guruplar darmadağın oldular. Çünkü onlar şöyle bir anlayışla yola çıkmışlardı (ve bu anlayışı onların bir yöneticisi bir toplantıda dile getirmişti): "Traktör geliyor kendimizi önüne atmamalım, ona göre davranalım". Bu tutum onları yıktı, darmadağın etti.

İTİB 5 kişiyle kuruldu. Üye sayısı uzun süre 11'i geçmedi. Genel yönetim kurulu toplantısında odalar boş kalmasın diye genel yönetim kurulu toplantılarını bütün üyelere açık rapıyorduk. Fakat böyleyken İTİB gelişti ve o dönemde üstüne düşen görevi yapabilen tek örgüt oldu. Öteki guruplardan ve guruplar dışı devrimcilerden en iyi devrimcileri kendine çekti. Çünkü İTİB şöyle bir anlayışla yola çıkmıştı: "Bugün savaşmayan yarın da savaşmaz". Bu anlayış İTİB'i ilerletti. Örgütümüz yıllar içinde yüzlerce devrimciyi eğitti, yurda gönderdi. İTİB gerçekten Avrupa'nın en başarılı örgütü oldu diyebiliriz.

³⁷ *İşçinin Sesi*'nin introsu: R. Yürükoğlu yoldaşın İTİB'in 9. Kongresi 'nde yaptığı konuşma

12 Mart dönemini hatırlamakta bugün için yarar vardır. Çünkü İTİB'deki yönetici yoldaşlarımız aşağı yukarı aynı süreci yaşayacaklar. O günlerde İngiltere gazetelerinde bir yazı çıkarmak bile ulaşılamaz bir amaçtı. Yapabildiğimiz, günlük gazetelerin okuyucu mektupları köşelerine mektuplar yazmaktı. Bazı yoldaşlar görevlenmişti bu işle, aynı gazeteye Türkiye'de olan bir olayı anlatmak için 15-20 tane mektup gönderiyorlardı arka arkaya. Basılmıyor, basılmıyor, fakat en sonunda yazının birinin içinde bir cümle geçiyordu, mektupların görev yaptığını anlıyorduk. Yani tırnakla kuyu kazar gibi ilerliyordu işler. Dönekler de çıktı aramızdan. Bunlara kızmadık, acıdık. "Dönek" dedik, işimize devam ettik.

12 Mart darbesine karşı savaşımlar süreci içinde İTİB öteki tüm sağlıksız akımları yıktı, İngiltere'nin tek örgütü oldu. Bugün için bundan çıkarılacak dersler vardır. Eşgüdüm Komitesi'nin bildirisinde belirtildiği gibi, darbe, demokrasi isteyenlerin tabanını genişletmiştir. Demokrasi savaşımı içinde, bugün İngiltere'de İTİB'in karşısında bir rakip yoktur. Fakat bugünkü ortam İTİB'in olabildiğinden çok daha güçlü bir örgüt olmasının olanaklarını içinde taşımaktadır. Belki paradoksal bir durum gibi gelebilir, belki tuhaf bir durum gibi gelebilir, fakat bu dönemden İTİB çok daha güçlenerek çıkacaktır.

10 yıl sonra bir üst düzeyde, yine aynı noktadayız. Yine Türkiye'de bir darbe var, bu sefer açıkça faşist nitelikli bir darbe var, eskisinden çok daha akıllı, çok daha kurnazca geliyor bu darbe. Bu darbeye karşı görevlerimiz 12 Mart darbesine karşı olduğundan çok daha ağırdır. Bu görevleri İngiltere'deki yoldaşlarımız için başlıca iki noktada belirleyebilirim.

En başta ideolojik-teorik görevlerimiz var. İlginç bir “raslantı” olarak çeşitli başka teorik konularda olduğu gibi, darbenin niteliği konusunda da *İşçinin Sesi* ayrı bir kutup oluşturuyor. Türkiye’deki darbenin niteliğini belirlemede bizim menşevikler, Batılı Troçkistler ve menşeviklerin etkisi altındaki bazı kardeş partiler anlaşıyorlar, “bu darbe faşist değil” diyorlar.

Bu darbeye “faşist değildir” diyenler iki ayrı yoldan giderek “faşist değildir” diyorlar. Batı’nın Troçkistleri, özellikle İngiltere’de güçlü olan Troçkistler, çeşitli *ideolojik* “gerekçeler” öne sürüyorlar. Birincisi, “bu askersel bir darbedir” diyorlar. Askersel darbe olması, faşist olmasına engel midir? Örneğin Bulgaristan’da, Polonya’da ve Finlandiya’da faşizmin darbeler yoluyla geldiğini unutuyorlar. Troçkistler ikinci olarak, “bu cunta faşist değildir, çünkü dayandığı bir yığın hareketi yoktur” diyorlar. Bunlar yaşamın yeşilliğini, canlılığını, orijinallliğini anlamıyorlar. Fakat cuntanın yöneticileri bunu gayet iyi anlıyorlar, kendilerinin bir yığın tabanına, bir yığın hareketine gereksinimleri olduğunu çok iyi anlıyorlar. Ve cumhuriyet tarihinde belki ilk kez olarak Kenan Evren halkın önüne çıkıyor, mitingler yapıyor, konuşuyor. Bütün bunlar, tepeden bir cunta yoluyla gelen faşist yönetimin kendisine bir yığın tabanı yaratma isteğini anlatıyor. Troçkistler üçüncü gerekçe olarak, “bunların faşist bir ideolojisi yoktur” diyorlar. Bu da ancak kendi cahilliklerini gösteriyor. Örneğin Mussolini yazdığı bir kitapta, “biz faşist partiyi kurduk, uzun yıllar geçti, bu süre içinde bizim ideolojimiz yoktu” diyor. “Biz yalnızca tehlikeyi gördük, tehlikeye karşı devleti savunmaya çıktık ve onun içinde ideolojimiz adım adım gelişti” diyor. Ne güzel anlatıyor

faşizmi.

Bizim oportünistlerimiz ise başka bir yoldan giderek yine cuntanın faşist olmadığına varıyorlar. Onlar Batı'daki, İngiltere'deki Troçkistler kadar okumuş yazmış değiller tabii, ama onlardan çok daha usta siyasetçidirler. Onun için, iki cümleyle çürütülecek ideolojik gerekçelere bağlamıyorlar kendilerini. Onlar ne diyorlar? “Bu cuntadan çok daha kötüsü bekliyor kapıda. Onun için bu faşist değildir. Ve zaten Evren'in kendisi de söyledi ki daha fena bir cunta varmış, onu önlemek için gelmiş bunlar”. *Siyasal* düzeyde birşeyler söylüyorlar. Tabii bu gerekçe de onları kurtaramayacaktır. Her zaman kötünün kötüsü vardır. Faşist yönetimin de daha kötü bir faşist yönetimi olabilir. Almanya'daki faşist harekete baktığımız zaman, içinde çeşitli kanatların varlığını görüyoruz. Onun da sağ var, solu var, ortası var. Daha şiddetli saldırı isteyen kesimleri var, daha yumuşak tutum isteyen kesimleri var. Ve kendi aralarında kanlı çarpışmalara varan çatışmaları var. Birbirlerini temizliyorlar sokaklarda. Daha kötüsü olabilir diye faşist bir yönetim nasıl faşist olmayacaktır?

Troçkistlerin de, bizim menşeviklerin de yanılışı genelle özeli birbirine karıştırmaktan kaynaklanıyor. Öyle bir anlayışları var ki, Almanya'daki gibi bir faşizm Almanya'daki geliş yollarından gelmedikçe buna faşizm demeyeceğiz! Özel bir durumda, bir ülkenin somut koşullarında, o günkü uluslararası ve ülke içi sınıfsal güçler koşullarında gelişen bir faşizm tipini alıp faşizmin evrensel modeli haline getirmek.

Önümüzdeki yıllarda faşizm konusu bizleri çok meşgul edecek ve hepimiz bu konuda çalışacağız. İşin başında bir uyarı yapmak istiyorum. Kendime de, faşizm

konusunda çalışacak tüm yoldaşlara da. Dünya komünist hareketinde ve genel olarak ilerici güçler arasında somut ülkelerdeki faşizm deneyleri hakkında güzel kitaplar var. Çok güzel araştırmalar, incelemeler var. Fakat faşizmin genel *teorik* ele alınışı açısından, faşizm hakkında genel teorik değerlendirmeler açısından çöle yakın bir durum var. Dimitrof'un 7. Kongre raporu bile faşizmin genel değerlendirilmesi hakkında çok az yer ayırmıştır. Gerisi faşizme karşı yapılacak şeylerdir. Yani teorik bir anlayış kazanma açısından başvurabileceğimiz kitaplar çok azdır. Klasik bir tanım var. "Finans-kapitalin en ... kesiminin ... çıplak diktatörlüğü". Çok şey anlatmıyor. Bilimsel birşey değil bu "en". "En gerici, en şoven kesimi". Bu bir tasvir. Bazı finans-kapital kesimlerini "en gerici" yapan özellikler nedir, bunlar için bir genelleme yapılamaz mı? Sonra, "en gerici" sayılmanın ölçütü nedir? Kesinlikle daha ciddi bir tanım gerekiyor. Ve yoktur dünya komünist hareketinde böyle bir tanım. Faşizm nedir? Faşizmi herhangi bir askersel darbeden ayıran nokta nerededir? Bu konularda çalışma bulmamız güç olacaktır. İnanıyorum ki *İşçinin Sesi* bu konulara da kendi yanıtlarını getirecektir.

İngiltere'de ikinci görevimiz, cuntanın yaptıklarını somut olarak sergilemektir. Herkesin kapısını aşındırmamız gerekiyor. Kendimizi her türlü sekterlikten uzak tutmamız gerekiyor. Şunu iyi bilmeliyiz ki, Türkiye'deki rejime karşı söylenen bir cümle, yazılan bir yazı Türkiye'de çok canı kurtarır. Bunun bilincinde davranmadıktan sonra beş para etmeyiz. İngiltere'de kim varsa, sendikacısından, İşçi Partisi'nden, Muhafazakar Partisi'ne dek gideceğiz. Biz kimseyi kendimizle bağlaşıklığa çağırmak için gitmiyoruz. Kendi

görüşlerimizden de hiçbir şey vermiyoruz. Demokrasi diyorsan, Türkiye’de demokrasi yoktur, hipokrit değilsen, bak Türkiye’de neler oluyor, bu konuda konuş diyeceğiz. Biz bunu herkese söyleyebiliriz, herkese söylemeliyiz. Dosyalar hazırlamalıyız. Muhafazakar Parti’den Liberal Parti’ye dek herkese götürmeliyiz. Eğer gocunuyorsak, bu çalışmadan devrimciliğimize bir zarar gelecek gibi görüyorsak, yeterince komünist olmamışız demektir. Türkiye’deki yoldaşlarımıza yeterli biçimde yardımcı olamayacağız demektir.

Bu dönemde, devrim hareketinin gözle görülür biçimde ilerlediği dönemlerde olduğundan daha fazla örnekler çıkacaktır. Sahte yol arkadaşları çıkacaktır. Yorulanlar, evlenecek olanlar, haksızlığa uğrayanlar, dersini çalışmak zorunda olanlar, ideolojik ayrılık keşfedenler olacaktır. 12 Mart 1971’den daha fazla olacaktır. Çünkü bugün Türkiye devrim hareketinde bir tarafız. Bir gücü temsil ediyoruz, hem de en etkin güçlerden biriyiz. Tabii ki bugün üzerimize gelecek baskı, 12 Mart’takinden çok daha ağır olacaktır. Onun için örnekler de daha fazla olacaktır. Fakat böylelerine biz yine kızmayacağız. İnsan zaaflarına yalnızca acımak gerekir. Acıyacağız.

Bir daha yineleyeceğim. Günün görevi cuntanın niteliğini ve yaptıklarını en yoğun biçimde sergilemektir. Bu, İTİB’in bugüne dek karşılaştığı en zorlu görevdir. Ama İTİB de 10 yıl öncesinin İTİB’i değildir.

Nesnel güçle gelen, nesnel güçle devrilir!

Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

CEK-AL

İşçinin Sesi ve Anti-Sovyetizm

Eylül 1980’de yayınlanan *Sosyalizm Üstün Gelecektir* adlı broşüre tepki her zaman olduğu gibi gecikerek geldi. *Atılım*’ın Aralık 1980 tarihli sayısında, “Mızrak Çuvala Sığmayınca...” adlı yazı bu görevi yerine getirdi.

Yazıda, “Avrupa komünizmi ideologu”na, “anti-komünizm uzmanı”na, “Troçkist 4. Enternasyonal grupçuklarından biri”ne, “Pakistan’da üstlenmiş bir CIA ajanı”na benzetiliyoruz.

Bu kez, yoksul evinde yeni fakat şaşırtıcı olmayan bir konuk daha var. Britanya Komünist Partisi’ni oportünist bulduğu için kongreye bir ay kala partisinden istifa (!) eden bir gurubun kurduğu “Yeni Komünist Partisi”nin yayın organı *Yeni İşçi*. Bu gazetenin 9 Ocak (1981-*Red.*) tarihli sayısında yayınlanan “Teslim Siyaseti” adlı yazı da, bizi, “hiçbir ciddi kanıt olmadan TKP’ye (yönetimine diye anlayın-*İ.S.*) oportünist diye saldırmak”la, “dünya komünizminin teori ve pratiğine vahşice saldırmak”la, “komünist olmamak”la, “Polonya’da Solidarity’nin tutumunu desteklemek”le, “gerici fikirleri devrimci sözlerle öne sürmek”le, “Yuro-komünistlik”le, ya gizlenmiş bir Troçkist ya da gizlenmiş bir Stalinist olmakla suçluyor.

Yeni Komünist Partisi’ni Türkiyeli komünistin tanınması açısından bir iki şey söylemeliyiz. Bu parti, kendi ülkesi için ekonomik savaşım dışında çok az şey söyleyebilen, bu söylediklerinin çoğunda da Britanya

Komünist Partisi'nden daha sağa düşen bir partidir. Tüm enerjisini dünya komünist hareketi tarafından tanınmaya yönelten, bunun için hatta partilerini oportünistlikle eleştirdikleri için Kanada Komünist Partisi'nden haksız biçimde çıkarılan gurubun liderinin bunlara yazdığı kişisel mektubu bu partiye yollayabilmiş bir partidir. Yalnızca en son kurulduğu için çok “yeni” olan bu ilkesiz ortacı örgütün bize yönelttiği “eleştiri”nin nedeni, yukarda belirttiğimiz özelliklerde saklıdır. *Atılım*'ın, yazdığı yazıyı broşürümüzün İngilizcesine dayandırması da ilginç bir raslantı olsa gerek!

Bu iki yazının ilkel sataşmalarını bir yana bırakalım. İkisinin de yöneldiği bir temel suçlama vardır: Anti-Sovyetizm. Bizim de üzerinde durmak istediğimiz konu budur.

Sorunun çerçevesi

Dünya komünistlerinin üzerinde anlaştığı ortak bir gerçek vardır. Antisovyetizm, komünizme düşmanlık anlamına gelir. Dünya barışına, sömürsüz bir topluma, kişinin her yönüyle gelişmesine düşmanlık anlamına gelir.

Yalnız, anti-Sovyetizmi nasıl anlayacağız? Bu sorunun kişiye, “durum” a göre değişmeyen bir yanıtı olması gerekir. Sovyet halkına mı düşmanlık, Sovyet düşmanlığıdır? SBKP'ye mi, Marksizm-Leninizme mi, Sovyet devriminin gerçekleşme biçimine mi? Sosyalizm kuruculuğunun teori ve pratiğine mi? Sovyetler Birliği'nin altmışüç yıllık tarihinin genel sonuçlarına mı, yoksa belirli dönemlerde işlenen hatalara mı? Yoksa, daha önceki yıllardaki bazı doğruların hata diye geri çekilmesine mi? SBKP'nin son kongresince belirlenen çizgiye mi, yoksa bunun bazı

yönlerine mi karşı çıkmak anti-Sovyetizmdir?

Anti-Sovyetizm nedir? Bu soruyu yanıtlamanın, dostla tutarsız bağlaşık ya da düşman arasındaki çizgiyi çekebilmede belirleyici önemi vardır. Ayrıca, “Sovyet dostu” geçinen pek çok asalağın maskesini indirmede büyük önemi vardır.

Bu soruya doğru bir yanıt, ancak bir başka sorunun ardından verilebilir: Sovyetler Birliği kendi başına bir amaç mıdır, yoksa daha genel bir amacın en güçlü aracı mıdır? Bir başka deyişle, bugün Sovyetler Birliği’nin dünyadaki yeri, rolü, görevi nedir?

Sovyetler Birliği’nin dünyadaki rolü

Lenin, 1918 yılında yazdığı bir makalede şöyle diyordu:

“... dünya devriminin çıkarları, ... Sovyet iktidarının bu devrime yardım *etmesini* ama kendi gücüyle uygun yardım *biçimini* seçmesini gerektiriyor.”
(Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce Basım, c.27, s.72)

Ardından, 1921’de toplanan RKP(B)’nin 10. Tüm Rusya Konferansı’nda yaptığı konuşmada yukardaki fikri, “yardım “ın ana biçimini somutlayarak geliştirmişti:

“Biz şimdi uluslararası devrime ana etkimizi ekonomik siyasetimiz yoluyla yapıyoruz ... Bu alanda savaşım artık evrensel olmuştur. Bu sorunu bir kez çözdük mü, uluslararası ölçekte kesin ve sonul olarak kazanmış olacağız.” (Lenin, c.32, s.437)

Yukardaki alıntılarda açıkça görüldüğü gibi, Lenin soruna “uluslararası ölçekte”, dünya devriminin çıkarı açısından yanaşmaktadır. *Sovyetler Birliği’nin dünyadaki başta gelen rolü ve görevi, uluslararası devrime yardımcı olmaktır.* Bunu yapabilmek için elindeki en güçlü aracı

ekonomik gelişmesidir, ekonomik siyasetidir.

Biz de, Lenin'in bu görüşünü günümüz koşullarına uzatarak, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'de* şöyle yazmıştık:

“Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır diyoruz. Bu değerlendirme, kapitalist sistemden kopmuş ayrı bir devrimci merkezin varlığını ve giderek güçlenişini, emperyalist zincirden kopan yeni halkalarla beslenişini yansıtıyor. *Kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci*, bir başka deyişle, devrimci merkezin nitel ve nicel olarak güçleniş ve egemen oluş sürecidir. Somut olarak Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin her alanda ilerlemeleri ve yeni ülkelerin de kapitalist sistemin zayıf halkalarında gerçekleşen devrimlerle sosyalist topluluğa katılmaları sürecidir. Bu süreç sosyalist sistemin her alanda emperyalizmi geçmesiyle çağ değişecek, *sosyalizm* çağı açılacaktır. Kuşkusuz bunun en kestirme yolu, büyük emperyalist ülkelerde devrimin gerçekleşmesidir. Ne var ki, bu şimdilik ufukta görünmüyor. Ve Sovyetler Birliği bu çağın ağır sorumluluğunu tüm güçlülere karşın onurla, üstün başarıyla taşıyor.” (*Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. Basım, s.33)

Görüldüğü gibi, yukardaki alıntıda Sovyetler Birliği'nin bugün dünyadaki rolü *dünya devrimi* açısından ele alınmış, o temel hedef içinde değerlendirilmiştir.

Dünya devrimci merkezi, proleter hareketinin dünyada en yüksek aşamaya ulaştığı yerdir. Sosyalizmi, ardından komünizmi kurma savaşımı, dünya proleter hareketinin bugün ulaştığı en yüksek aşamadır. “Sömürsüz-sınıfsız özgür bir dünya yaratma savaşımı,

fabrikalarda, tarlalarda her gün tarihten gelen eşitsizliklerin üstüne çıkarak sosyalizmi üretme savaşımlı” (R. Yürükoğlu, “Dünya Devrimci Merkezi ve Oportünistlerin Çaresizliği”, *İşçinin Sesi*, sayı: 120-121) en yüksek sınıf hareketidir. “Dünya emperyalist burjuvazisine karşı savaşın en yükseğidir.” (agy)

Dünya devrimci merkezinin, tekil ülkelerde ya da ülke topluluklarında birlikte oluşan devrimler yoluyla gerçekleşmekte olan dünya devrimine can alıcı bir etkisi vardır. Sovyetler Birliği’nin dünyada tuttuğu yer, SBKP’nin dünya komünist hareketinde en büyük otoriteye sahip bir parti oluşu temel olarak buradan kaynaklanmaktadır. Ülkenin, dünya devrimiyle olan özel bağından gelmektedir.

Sovyetler Birliği’nin dünya devrimci merkezi oluşu, doğru ya da yanlış siyaset izlemesiyle bağlı olmayan nesnel bir konumdur. Bir benzetme yapacak olursak, kapitalist toplumda işçi sınıfının tarihsel rolü nasıl belirli bir anda izlediği siyasete bağlı olmayan bir gerçekse, bu da öyledir. Ya da, Amerika Birleşik Devletleri’nin dünya gericilik cephesinde oynadığı rol gibidir. Sovyetler Birliği, Lenin döneminde de, Stalin döneminde de, kısa süren Malenkof döneminde de, Hruşçof döneminde de dünya devrimci merkeziydi. Bugün de öyledir. Dünyadaki temel rolü ve görevi uluslararası devrime yardımcı olmaktır.

Anti-Sovyetizm nedir

Önce, yukarıda söylediklerimizden mantıksal olarak ulaşılabilecek bir sonucu belirtelim. Sovyetler Birliği, dünya devrimci merkezi ise, dünya devriminin ana gücü ise, onun uzun erimli gerçek çıkarları ile dünya devriminin çıkarları arasında nesnel hiçbir çelişki yoktur,

olamaz. Sovyetler Birliği'nin çıkarları, dünya devriminin çıkarlarına bağımlı, onunla uyumlu çıkarlardır.

Şimdi tanım yapabiliriz: Dünya devriminin çıkarlarına, dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin gerçek çıkarlarına ters görüşler, anti-Sovyet görüşlerdir.

Öyleyse, şu ya da bu konudaki görüşleri, tutumları eleştirmek, sorgusuz anti-Sovyetizm olamaz. Olabilir de, olmayabilir de. Eleştiri doğru ise ve devrimin çıkarı açısından yapılıyorsa, dünya devriminin ve Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını yansıtıyordur, Sovyet dostluğudur. Eleştiri yanlış ise, dünyanın kurtuluşuna ve Sovyetler Birliği'nin gerçek çıkarlarına ters düşüyordur, anti-Sovyetizm olabilir. Olabilir diyorum, çünkü burada da belli bir ayırım gözetmek gereklidir. Bu noktaya ilerde yine döneceğiz.

Genelin çıkarı önde gelir

Dünya devrimi ile Sovyetler Birliği'nin uzun erimli gerçek çıkarları arasında çelişki olamaz dedik. Yalnızca bu kadar da değil. Sovyetler Birliği ile hiç bir sosyalist ülkenin, hiçbir ülkenin işçi sınıfının, hiçbir komünist partisinin uzun erimli gerçek çıkarları arasında çelişki yoktur.

Öyleyse, sosyalist sistem partilerindeki farklı görüşleri, dünya komünist hareketi içindeki çok farklı görüşleri, dünya işçi sınıfının çok önemli bir parçası olan Avrupa komünist partilerinin tutumunu, SBKP'nin kendi içinde geçirdiği farklılaşmaları nasıl açıklayacağız? Tüm bu farklılıklar yukarıda söylediğimizi çürütmez mi?

Bu konuda, öteki unsurları dışarıda tutarak, öncelikle bakılması gereken yer, genel çıkarla özel çıkarın ilişkisidir.

Toplumsal-tarihsel gelişmenin çıkarları açısından özel çıkar genel çıkara bağımlıdır. Parça, bütünün çıkarına boyun eğmelidir. Örneğin, dünya komünist hareketinin çıkarı bir partinin çıkarından önce gelir, dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçaların çıkarından önde gelir.

Önce, hiçbir komünist partisinin çıkarlarıyla, dünya devriminin çıkarları arasında çelişki yoktur dedik. Şimdi, parça bütünün çıkarına boyun eğmelidir diyoruz. İki paragraf yukarıda ortaya çıkan soruyu yanıtlayalım derken, bu kez ikinci bir çelişkiye mi düşüyoruz?

Bazı geneller, uzlaşmaz çelişkili özellerin birliğidir. Çünkü o genelin uzlaşmaz çelişkiler barındırması o gün için onun *belirleyici* özelliğidir. Örneğin, “dünya” diye bir geneli alırsak, bunun içinde sosyalist ülkeler, emperyalist ve kapitalist ülkeler birlikte yer alıyor. Böyle “genel”lerde, genel ile çeşitli özellerin uzun erimli gerçek çıkarları arasında uzlaşmaz çelişki vardır. Ne var ki, dünya devrimi, dünya komünist hareketi, dünya işçi sınıfı, dünya sosyalist sistemi bu çeşit geneller değildir.

Böyle genellerin içinde yer alan özeller, genelin *belirleyici* özelliklerine, kendi *belirleyici* özellikleri olarak sahiptirler. Burada genelin gerçek çıkarı ile özelin uzun erimli gerçek çıkarları arasında çelişki yoktur. Saydığımız geneller içinde de, tüm ötekileri içinde toplayan genel, dünya devriminin çıkarıdır.

İlk soruya dönersek, dünya komünist hareketi içindeki durumu nasıl açıklayacağız? SBKP'nin deneyleri, dünya komünist hareketinin, dünya sosyalist sisteminin durumu, genelimiz olan dünya devriminin çıkarı ile özellerin çıkarı arasında çelişkilerin çıkabileceğini reddedilemez biçimde ortaya koyuyor. Yalnız bu çelişkiler,

ilk saydığımız çeşitten çelişkiler *değildir*. Burada iki ayrı çeşit çelişki belirleyebiliriz: 1) Genel çıkarı ile, özeline *kısa erimli geçici* çıkarı arasında doğan çelişkiler. 2) Ya da *öznel değerlendirme* hatası sonunda doğan çelişkiler. (Bu ikinci çeşitte, öznel değerlendirme hatasının altında nesnel bir taban yatabilir. Yatmadığında, insan hatalarına bağlı demektir, düzeltilmesi çok kolaydır. Öteki türlü, düzeltilmesi oldukça zordur ve uzun zaman alabilir. Nesnel taban da, oldukça değişik biçimlerde belirebilir. Örneğin, bazı partilerin adı komünist partisidir ama üye yapısı büyük çoğunlukla küçük burjuva köylüdür. Bazı partiler için ise, Lenin'in deyimiyle "emperyalist ulus"un bir sınıfı olan işçi sınıfı, burjuva ideolojisini benimsemiştir vb.) Böyle çelişkiler çıktığında, parçanın çıkarı bütününe çıkarına boyun eğmelidir. Şimdi örnekleyelim.

Sovyetler Birliği'nin, ekonomik ve toplumsal düzeni farklı ülkelerde ekonomik ilişkilere girmesine, özel parçalar açısından bakarsak karşı çıkılabilir. Emperyalist ülkelerle giriştiği ilişkiler, tekellere büyük bir sürüm alanı açıyor, onların bunalımlarını derinleştirmeye yardımcı olmuyor denilebilir. Ya da, Türkiye gibi ülkelerle giriştiği ekonomik ilişkiler, bu ülkelerde gerçekten çok zor durumda olan burjuvaziyi bir anlamda rahatlatıyor denebilir. Bunların tümünde doğru bir yan vardır. Ama bakılacak yer orası değildir. Sovyetler Birliği ve dünya sosyalist sistemi, *bugünkü* dünya koşullarında, kapitalist dünya pazarı ile yoğun ilişkilere girmeden yaşayamaz, teknolojisini gereken hızda geliştiremez, tarihsel geriliği istenen hızda kapatamaz. Sovyetler Birliği'nin dünya kapitalist ekonomisi içindeki ülkelerle ekonomik ilişkilerinde kalkış noktası, sosyalist devletin ekonomik çıkarları olmak zorundadır.

Emperyalist ülkelerle ilişki kurulamaz, şu az gelişmiş ülkelerde bunalım var onlarla da kurulamaz, şu ülkelerde emekçi yığınlara ağır baskı var, onlar da olmaz! Bu mantığın sonucu, emperyalizmin altmışüç yıldır çabaladığı temel stratejik hedefi kendi elinde uygulamak olur: Dünya sosyalizmini kuşatmak, soyutlamak ve yoketmek... Burada kesimsel çıkar değil, genel çıkar belirleyicidir.

Bir başka örnek. Sovyetler Birliği, Hitler Almanyası ile saldırmazlık anlaşması imzaladı. Tüm siyasetini, faşist saldırıyı geciktirmeye yöneltti. Öyle ki, Stalin, Hitler'e yaşgünü kutlamaları bile yolladı. Bu durumun, özellikle Almanya'da komünistleri çok güç durumda bıraktığı tarihsel bir gerçektir. Ama bu anlaşma ile sosyalist devlet, kazandığı yıllar içinde ekonomisini son hızla savaşa hazırlayabildi. Yine aynı süre içinde faşizmin gerçek yüzü tüm dünyada daha iyi anlaşıldı. Dolayısıyla, anlaşmanın kazandırdığı yılların faşizmin ezilmesine, tüm insanlığın genel çıkarına olan katkısı da tarihsel bir gerçektir. Genelin çıkarı özelden önce gelir. Bu örnek için söylenebilecek şey şu olabilir: Sovyet tutumu geneliyle çok doğrudur ama bunun içinde yaşgünü kutlaması gibi aşırı uygulamalar da olmuştur. Ancak, bunlar yapılırken bile, öte yanda faşizmin niteliği ve Hitler Almanyası'nın saldırıya hazırlandığı açıkça ortaya konmuştur.

Genel ile özel arasında çıkabilecek uyumsuzluğa bir de başka yönden bir örnek verelim. Sovyet basınında ve öteki sosyalist ülkelerin basınında 12 Eylül faşist cuntasının, "sağa da, sola da karşı ılımlı cunta" olarak değerlendirilmesi ve Sovyet yetkililerinin, cuntanın kara lideri General Evren'e "yeni görevinde başarı" mesajı yollamaları. Böyle bir tutum almamak, Sovyetler Birliği'nin

Türkiye ile diplomatik ilişkilerini kesmek zorunda bırakmaz. Kaldı ki, bugüne dek başarı mesajı yollamamış ülkeler büyük bir çoğunluk tutmaktadır. Bazı emperyalist ülke hükümetleri bile, *kamuoyu* baskısı nedeniyle, her türlü demokratik işleyişi yerle bir ederek çıplak diktatörlük kuran bir ekibe açıktan başarı mesajı yollayamamışlardır. Her türlü diplomatik zorunluluğu dikkate aldıktan sonra bile, bu davranışı doğru bulamayız. Sonra, cuntanın yerli ve yabancı finans-kapitalin çıkarlarını yansıtan faşist niteliğinin gözlerden gizlenmesi, “sağa da, sola da karşı ılımlı” olarak tanıtılması, Sovyet halkına ve dünya işçi sınıfına yanlış bilinç verir.

Türkiye işçi ve devrimci hareketinin *ezici çoğunluğu* cuntayı faşist olarak nitelerken takınılan bu tutumun Türkiye devrim hareketinde yaratacağı zararlara değinmek bile istemiyorum. Cuntaya karşı enternasyonal bir direnişin gelişmesini engellemesi, anti-Sovyetizmi doludizgin azdırması yanında çok daha ağır sonuçları olacağı açıktır. Ama bu örnekte de kalkış noktamız genelin çıkarıdır ve sorduğumuz soru şudur: Bu tutumun, dünya devrim hareketine ve Sovyetler Birliği’ne kazandırdığı birşey var mıdır? Yoktur, faşist cunta karşısında alınan tutum genelin çıkarıyla uyumsuzdur. Ne Türkiye işçi ve komünistlerinin, ne Sovyetler Birliği’nin, ne dünya devriminin herhangi gerçek bir çıkarını yansıtmamaktadır.

Açık tartışma ile anti-Sovyetizm farklı şeylerdir

Bilen oportünistleri, TKP’nin Leninci kesiminin görüşlerini yanıtlamadan, yanlışlığını kanıtlamadan, “anti-Sovyetizm” suçlaması ile saldırdıklarına göre, onlar açısından Sovyetler Birliği’ndeki herhangi bir

eksiği ya da yanlışı göstermek başlıbaşına anti-Sovyetizm olmaktadır. Böyle bir yaklaşım, açık tartışmayı, yoldaşça güveni kökünden kaldırır, yerine ikiyüzlülüğü, dalkavukluğu koyar. Böyle bir yaklaşım cinayettir.

Her sınıfın, kalın çizgileriyle gerçek ve temel sınıf çıkarlarını yansıtan bir sınıf siyaseti vardır. Ne var ki, bu kalın çizgi içinde farklı vurgular olabilir. Olabilir değil, olması kaçınılmazdır. Örneğin, baş emperyalist Amerika'daki son başkanlık seçimlerinde Carter ve Reagan ekipleri birbirlerinin gözlerini oyduklar. İkisi de emperyalist finans-kapitalin sözcüleri değil mi? Öyle, ikisi de aynı çıkarın sözcüsüdür ama farklı tonda emperyalist programları vardır. Ne Carter Reagan'a karşı çıktı diye, ne Reagan Carter'a karşı çıktı diye "anti-emperyalist" olmazlar.

Doğal olarak işçi sınıfı içinde daha farklı bir durum vardır. İşçi sınıfı içinde, tekeller arasında var olan çelişkiler, uzlaşmaz çelişkiler ve bunların sonucunda beliren şiddetli boğuşma yoktur. Ama, farklı yaşayışlar vardır, kaçınılmazdır, olmak zorundadır. Bunlar varsa, açık ve yoldaşça bir tartışma da olmak zorundadır.

İşte TKP'nin Leninci kesiminin dünya komünist hareketi içinde çeşitli konularda getirdiği görüşler bu çerçevede içindedir.

Bizim komünist kılığındaki bürokrat dalkavuklarımız, görüşlerimizin yanlışığını-doğruluğunu bile tartışmadan "anti-Sovyetik" derken ne demek isterler? Biraz düşünelim. *İşçinin Sesi*, Stalin 'in savunduğu, "sosyal-faşist", "sınıfa karşı sınıf" tezlerini bugün eleştirirse hiç ses ederler mi? *Etmezler*. Hruşçof zamanında yaşasaydık da Stalin'e "canı"

deseydik? Yine eleştirmezlerdi. Bizim için, Türkiyeli komünistler için acı fakat doğru bir kanıt verelim. Dünya ölçüsünde büyük bir ozan ama ne yazık ki komünistliği ozanlığından hayli geriden gelen Nazım Hikmet, Stalin'in sağlığında "Stalin babamız" derken, ölünce, "Lenin yeniden doğdu" demedi mi? Demek ki günün egemen sesiyle bir önceki yanlışları eleştirirsek sorun çıkmayacak, "Sovyet düşmanı" olmayacağız. Peki, Stalin zamanında yaşayıp Stalin'i eleştiren bir yiğit var mı TKP'deki oportünistlerimiz arasında?

Demek ki, İ.Bilen oportünistlerinin ağzında "anti-Sovyetizm", SBKP'nin o gün eleştirdiği yönleri eleştirmeyi içine almıyor. Ama ne gün yaşarsan yaşa, o günün tutumuyla anlaşmadığın yönler çıktığında "Sovyet düşmanı"sın. Bu tutum, Sovyet dostluğu adına yapılan ama sosyalizmi gözden düşürmek, iğrenç göstermek için didinen dünya burjuvazisinin eline en güçlü silahı veren bir ikiyüzlülüktür. Dalkavukluğun adını "Sovyet dostluğu" koymaktır.

"SBKP'nin görüşlerini eleştirmek düşmanlıktır" görüşü, ancak bir koşul altında geçerli olabilir. O gün söylenenin, yarın "yanlıştı" denmeyecek bir doğru olabileceğinin bir garantisi varsa. Böyle bir garantinin olabileceğini düşünmek bile metafiziktir. "Kişiye tapmanın" öznesini biraz daha geniş tutmaktan başka bir anlama gelmez. İşçi hareketi tarihinde çok sayıda güçlü partiler, kısa erimli geçici çıkarlara dikkatini yoğunlaştırdığı için, öznel hatalar nedeniyle çok kez yanlış yapmıştır. SBKP'de yapmıştır.

Lenin'in Nisan tezlerine, ayaklanma önerisine karşı çıkan Bolşevik kadrolar yanlış yapmıştır... Leninci teorinin

ve sosyalist toplum anlayışının bir çok yönünü donduran Stalin yanlış yapmıştır. Ne olursa olsun, Stalin döneminde parti kongresinin uzun süre toplanmayışı, kişiye tapmayı, açık tartışmanın ortadan kalkışını onaylayamayız... Tarih kitaplarının yeniden yeniden yazılmasını, özellikle Hruşçof döneminde Stalin'in katkılarının, hatta varlığının tarihten silinmesini onaylayamayız... Bugün Sovyetler Birliği'nde Stalin'in, hatta tüm yanlışlıklarına karşın, Troçki'nin, Buharin'in, Zinovyerin vb. kitaplarının basılmayışı, satılmayışı, kütüphanelerde ancak özel izinle girilebilen yerlerde birkaç eski nüshanın var oluşu doğru değildir. Otuzbeş yıldır yetişen kuşaklar bu kişileri eğriyiyle doğrusuyla kendi yazdıklarından okuyamıyorlar... Bundan 5-6 yıl öncesine dek Türkiye gibi finans-kapitalin ekonomiye çöktüğü bir ülkeye önerilen, "asker, sivil, aydın yönetiminde kapitalist olmayan gelişme yolu" yanlış olmuştur... Türkiyeli komünistler olarak, kanıtları var dendiği halde hiçbir kanıt göstermeden Hafızullah Amin'e ajan, faşist denmesini onaylayamayız... Sosyalist toplumda sendikaların devletten bağımsız örgütlenmesi gereğine karşı çıkan görüşler doğru değildir... Günümüz dünyasının somut güç dengesi içinde, "barışçı yoldan" devrim bir hayaldir.

TKP'nin 49 yıldır kongresinin yapılmamasını, Politik Büro kararıyla Merkez Komitesi üyelerinin ve partinin üçte birinin partiden ihraç edilmesini ve bu suçları işleyenlere karşı çıkılmamasını onaylayamayız.

Demek ki dünyanın en güçlü, en deneyimli, en olanaklı partisi SBKP bile yanlış yapmıştır, yapabilir. Bu yanlışların yapıldığı dönemlerde bunların eleştirilmesi belki kısa erimli geçici bazı çıkarlarla çelişebilir ama dünya

devriminin ve Sovyetler Birliği'nin *gerçek* çıkarlarını savunarak çelişebilir. Yanlıkların pratik göstermeden önce en kısa sürede ortaya çıkabilmesinin tek yolu, açık, yoldaşça tartışmadır. İşte oportünistler bunu önlemeye çalışıyorlar. Parti içinde ve her yerde, her düzeyde. Biz, gerçekleri kendimize karşı mı gizlemeye çalışıyoruz? Burjuvazi bunların hepsini biliyor.

Bu noktada oportünistlerimizin şöyle dediklerini duyar gibi oluyoruz: “Sovyetlerin ve dünya devriminin çıkarlarını sen onlardan daha iyi mi bileceksin?” Ne var ki, sorun, bizim ya da başka komünistlerin yapabilecekleri eleştirilerin doğru olup olmaması değil, hangi parti olursa olsun her partinin yanlış yapıp yapmayacağıdır. Yapılan eleştiriler yanlışa, doğrulan *kolayca* gösterilir. Yanlış yapan da ya şapkasını alır gider, ya kalır, özeleştirir yapar. Dünya komünist hareketinde, Sovyetler Birliği'nde, sonradan kabul edilen çok yanlış (yanlışa yanlıştı diyerek, ya da doğruya yanlıştı diyerek) yapılmıştır. Öyle olduğu için, Sovyetler Birliği'ne ve SBKP'ye karşı her komünistin göstermesi gereken saygıyı koruyarak farklı görüşlerin belirtilmesinin, düşmanlık sayılmayacağı açıktır.

Bu söylediğimize karşı, “sen de kim oluyorsun”la ayağa kalkılmaz. Dünya komünist hareketi, eski Hindistan'ın kast sistemi değildir. Her komünist partisi, her komünist eşittir. SBKP eşitler arasında birincidir. Onun hepimizin gözünde sahip olduğu yüce yer, yanlışıyla, doğrusuyla ardında getirdiği şanlı tarihten ve insanlık için bugün de yaptıklarından kaynaklanan moral bir konumdur. Bu konumun, her yeni tutumda yeniden kazanılması gerekir. Doğru tutum, “sen de kim oluyorsun” diyeceğine söyleneni yanıtlamak olur.

Sonra, “bir parti tutum belirtmeden, sen de belirtemezsin, bu partinin iç işlerine karışmak olur” da denemez. Proletarya enternasyonalizminde böyle bir koşul yoktur. Dünya işçi sınıfının genel savaşına zarar veren durumlarda sesini yükseltmek her komünistin görevidir.

Farklı görüşler, ucuz yaftalamaları, korku ticaretini bir yana bırakarak, yoldaşça tartışılmadıkça, yanlışlar tozlu köşelerde gizli kalır. Teorik ve pratik gelişmenin hızı çok düşer.

Böyle yazılarda fıkra anlatmak “pek ciddi” sayılmıyor ama biz o görüşte değiliz. Onun için anlatacağım. Ahmet adında bir adam pazardan 1 liraya tesbih almış. Eve giderken arkadaşı Mehmet tesbihi görmüş beğenmiş, “2 liraya sat” demiş. Ahmet satmış satmaya ama bir düşüncedir almış, “yahu 1 liraya pazardan alacağına 2 liraya benden aldı, bunun bir bildiği vardır, bu tesbihte bir hikmet var”. Koşmuş Mehmet’e, “arkadaş al 4 lira, ver tesbihi”. Almış. Bu kez Mehmet’i düşünce sarmış, “2 liraya sattı, 4 liraya aldı, bu tesbihte bir hikmet var”. Koşmuş Ahmet’e, “al 10 lira, ver tesbihi”. Daha sonra Ahmet, “ver tesbihi, al 30 lira”. Mehmet, “al 80 lira, ver tesbihi”. Böyle sürüp giderken Ahmet, “al 500 lira, ver tesbihi” demiş. Mehmet: “Veremem.” “Neden?” “Senden ayrıldıktan sonra bu bir hikmet vardır dediğim tesbihi pazarda 1 liraya görünce kaldırıp attım.” Ahmet: 1Tuh, ne yaptın! Ne güzel bir ticaret kurmuş geçinip gidiyorduk!”

Evet, dünya komünist hareketini ilgilendiren çeşitli konularda komünist partilerinin bazılarında, başka bazı konularda başka bazı partilerden farklı düşünüyoruz. Buradan kalkarak *İşçinin Sesi’ne* anti-Sovyet, anti-komünist diyenler gerçek bir komünist olamaz!

Komünizm ülküsünü halkımızın gözünde küçük düşürmekten başka bir iş yapmayan Politik Büro'muzun sayın üyeleri! "Onlar bilirler" gevelemesiyle bizi susturmaya çalışmaktan, "antikomünizm", "anti-Sovyetizm" umacılarıyla korkutmaya yeltenmekten vazgeçin de görüşlerimizi yanıtlayın. O kadar yazı yazdınız, küfür etmekten kendi görüşünüzü yazmayı unuttunuz herhalde. Ne *Atılım*, ne radyo daha Polonya olayları ve sendikaların yeri konusunda *Tercüman* gazetesiyile "polemik" yapma dışında ve Afganistan'da Amin'in ajanlığı konusunda kanıt olucu hiçbir şey söylemedi. Söylediklerimizin yanlışlığını kanıtlayın, *belki* o zaman bize "anti-Sovyet" demeye moral bir hakkınız olabilir.

İşçinin Sesi Sovyetler Birliği'ni tüm yaşayan sosyalizmi gücü yettiğince her türlü düşmana karşı yıllardır savunuyor, sonuna dek savunacaktır. Her zaman dünya devriminin çıkarlarını herşeyin üzerinde tutmuştur bunda sonra da tutacaktır. Bunu kimseye yaranmak için değil, insanlığın komünizmle gerçek uygarlığa kavuşacağına inandığı için ve Türkiye'de devrimi yapacak kadroları, yığınları eğitmek, onları engel tanımaz alaylar durumuna getirmek için yapacaktır.

İşçinin Sesi Sayı 147-148 24 Ocak 1981

KAVGA VE YORUM

Kutlu Olsun

Ülkemizin bu en zor günlerinde komünistler ikinci konferanslarını topladılar. Ne oportünistlerin “gizlilik koşulları”, ne hiçbir baskı ve terör parti kurullarının düzgün çalışmasını önleyemedi.

II. Konferans, ülkenin, sınıf savaşının ve partimizin can alıcı sorunlarına derin, kapsamlı ve duru yanıtlar getiriyor. Şimdi hepimizin en önemli görevi Konferans kararlarını çalışmak, içimize sindirmek ve her yoldan her çevreye yaymaktır.

II. Konferans, işlevsiz-ölü eski tüzüğün yerine yeni parti tüzüğü kabul etti. Bu tüzükle komünistlerin açık sözlülüğünü, demokratlığını, parti işleyişine gösterdikleri titizliği bir kez daha kanıtladı.

İki konferans arasında çok şey gördük. Provokasyonlar, provokatörler, saldırılar, ideolojik saldırılar.

Hem Türkiye’de, hem uluslararası alanda yoğun bir ideolojik saldırı geldi. Yazılanları okuyan gerçekten şaşkına dönebilir. TKP’nin menşevik fosilleri bize “yurokomünist”, “anti-Sovyet”, “Troçkist”, “burjuva” diyor. İngiltere Yeni “Komünist” Partisi, “yuro-komünist”, “Troçkist” diyor. Dördüncü Enternasyonal üyesi bir Troçkist örgütün yayın organı, “hâlâ Stalinci” olarak değerlendiriyor. Bir başka İngiliz Troçkist yayın organı, “azılı Stalinci” diye ilan ediyor. İnsanın, “bir karar verseniz” diyeceği geliyor.

Marksçı-Leninci hareketimiz bu çok yönlü saldırıların

altından, yapanı yaptığına pişman ederek kalktı, kalkıyor. Çeşitli hareketlerin böyle uğraşmalarının gösterdiği bir gerçek vardır: TKP'nin Leninci kanadı son iki yılda giderek artan biçimde etkin bir güç olmuştur. Bu güç kafa sayısından gelmiyor. Bizden çok daha büyük hareketler var, ama eskilerin deyimiyle, “esamesi okunmuyor”. Bu güç ideolojimize bağlılıktan, doğruluktan geliyor. Ve hızla nicel güce dönüşüyor.

Oniki Eylül faşist darbesiyle gelen ortam da bu gelişimi durduramamıştır. Tüm parti organları düzenli toplantılarını yapıyor, çalışmalarını yürütüyor. Son birbuçuk yıldır geri kalan İstanbul'daki hareketimiz, faşist diktatörlük altında patlama yaşıyor. Hareketimizin en büyük parçası olması artık an meselesidir. Mannheim'dan sonra Köln'de demir gibi ayağa kalkan Leninci hareket tüm Almanya'yı karıştırdı. Hamburg'da İlericiler Birliği kuruluyor.

Bu gelişmeler, faşist diktatörlük altında günün en bulaşıcı hastalığı olan *inançsızlığın* en az sızabildiği hareketlerden olduğumuzu gösteriyor. Bunun bir nedeni kadrolarımızın niteliği, bir nedeni Eşgüdüm Komitemizin yeni dönemin getireceği koşullar hakkında ilk başından gerekli uyarıları yapmış olmasıdır.

Faşist diktatörlük her yönden işçinin, emekçinin üzerine çöküyor. Terör, beyin yıkama, hepsini kullanıyor. Bu durum inançsızlığı besliyor: “Bu iş olmayacak!” “Olmayacak duaya amin demeyelim!” “Kendi gemisini kurtaran kaptandır!”

Türkiye'nin bugünkü ortamında en olmayacak dua, “kendi gemini kurtarmak”tır. Bunalımdan, savaştan kaçış yoktur. Bu öyle derin, öyle keskin bir sınıf savaşı ki, evine

kapananı evinde, deliğe tıklanı deliğinde gelip bulacaktır.

Türkiye'nin bugünkü ortamında en olmayacak dua, bu iktidarın uzun sürmesidir. Her çeşit demokratik örtüyü kenara itmiş, her çeşit özgürlüğü yoketmiş bu faşist diktatörlük, derin ekonomik-toplumsal bunalımı çözememiştir, çözemeyecektir. Tersine, durum daha da ağırlaşıyor. Devrimci durum daha büyük bir şiddetle patlayacak ve sosyalizme açılacak ileri demokratik halk devrimiyle faşist diktatörlük yerle bir edilecektir.

Her kötülükte bir iyilik vardır demişler. Faşist darbe gelmeseydi, devrimciler ve halk yığınları bunca acıları çekmeseydi tabii daha iyi idi. Ama geldi. Bugünün ortamı devrimcilere en iyi okul olacak şimdi. İlerlemeyi, gerilemeyi, başarıyı-bozgunu, doğruyu-yanlışı yaşamayan, her koşul altında devrim savaşını yürütebilmeyi öğrenmeyen kadrolar devrim yapamaz. Yenmeyi öğreniyoruz. TKP II.Leninciler Konferansı bu yolda büyük bir adım oldu.

Bugün bir de *İşçinin Sesi*'nin yayın yaşamının 8.yılıni kutluyoruz. Kolay olmadı diyeceğim. Bu sözcükler, gazeteyi çıkarabilmek için, ideolojik çizgisini geliştirebilmek için tüm yoldaşların gösterdiği büyük özveriyi anlatamayacak. Ne yapalım, herşeyi sözcüklere dökmenin olanağı yok.

İşçinin Sesi geri bir yerel gazete olarak başladı. Bugün, yalnız komünistlere değil, geniş bir devrimci çevreye ışık tutuyor. Onu menşevik bataklığa yuvarlanmaktan kurtararak bugünkü işlevine yükselten, Marksizm-Leninizmi hergün daha iyi öğrenme ve ülkemize özgür bir kafayla uygulama azmi oldu. Gazetemizle haklı olarak gurur duyuyoruz. Ufak ve belki de gereksiz bir hatırlatma yapayım. Faşizm koşulları altında, Türkiye'den katılımın birincisinin iki katı arttığı bir konferans toplayabilmek, 22

oturum yapabilmek ve bu işi kara generallere kadro kaptırmadan bitirebilmek büyük bir başarıdır. Ülke koşullarını ve parti çalışmasını bu denli güzel aydınlatan kararlar çıkarabilmek büyük bir başarıdır. Ama kararları uygulayabilmek, yaşama geçirebilmek hem bin kat daha zordur, hem asıl görmek istediğimiz başarıdır.

TKP II.Leninciler Konferansı kararları, faşist tanklara karşı bugünkü tanklarımızdır. Bunları iyi kullanırsak yarın bunların yanına işçi alayları, emekçi halkın tank top dinlemez gücü katılacaktır.

İşçinin Sesi'nin 8. Yıldönümü kutlu olsun!
Konferansımız kutlu olsun!

İşçinin Sesi Sayı 151-152, 7 MART 1981

KAVGA VE YORUM

Beşinci Yaz Taarruzu³⁸

Geçtiğimiz aylar içinde gördük ki adım, adım, cunta yerini sağlamlaştırdı, ve ülkede belli bir geçici denge kurdu. Bunun etkisi devrimci harekette hemen görülüyor.

Aslına bakarsanız, devrimci harekette kriz bizim için yeni birşey değildir. Uzun bir süredir varlığından söz ediyoruz.

Şimdi cuntanın gelişiyile beraber, yeni bir durum doğdu. Bu yeni durum, yeni ve doğru bir değerlendirme istiyor. Ona göre daha değişik yöntemlerle çalışmak gerekiyor.

Bir söz vardır: Kuzguna yavrusu anka gözükürmüş. Bunun gibi, kendi hareketimiz diye egoistlik yapmadan söylüyorum. Bu yeni durumu, *İşçinin Sesi* kadar berrak gören ve ne yapılması gerektiğini *İşçinin Sesi* kadar açıkça söyleyebilen başka bir hareket yok. Böyle olunca, yeni duruma ayak uyduramayınca, devrimci cephede üç eğilim beliriyor: Şimdi toplumda, toplumsal psikolojide geriye doğru bir kayış ve yılgınlık var. Bazı hareketler buna teslim oluyorlar. Menşevikler bunun en güzel örneğidir. Dev-Yol da buna örnek verilebilir. Avrupa'da çeşitli Dev-Yol

38 *İşçinin Sesi*'nin introsu: Londra'da yapılan Yaz Taarruzu hazırlık toplantısında R.Yürükoğlu yoldaşın yaptığı konuşma

toplantılarında Atatürkçülüğün iyi tarafları üstüne konuşmalar gidiyor. Yolunu bulamayan hareketler için birinci eğilim, toplumsal psikolojideki geri gidişe teslim olmak, iyice sağa kaymaktır.

İkincisi, hâlâ eski yöntemlerde ısrar edip, kendi küçük gurubunu ayakta tutabilmek için intihar uçuşları, ya da provokasyonlar diyebileceğimiz yolu sürdüren hareketler var. Üçüncüsü, çeşitli hareketler kendi tıkanıklıklarını çözebilmek için birleşme yoluna başvuruyorlar. Bu gerçek birlikten çok, bir çeşit zoraki evlilik gibi oluyor. Tıkanıklığı çözebilmenin yolu olarak kendi içindeki sorunu çözmek yerine, bir başka şeyle bütünleşmeyi seçiyorlar. Asıl yaygın olarak gözlenen eğilim budur.

İşçinin Sesi, aslında en şanslı hareketti. Ta *Sınıf Savaşının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri* kitapçığında, o broşürde söylediğimiz (ve bunun defalarca altını çiziyoruz) ana fikir şuydu: Devrimin yenilme olasılığı yenmesinden daha fazladır. Ve getirdiğimiz belge de “Devrim daha yenilmedi” idi, “devrim daha yenmedi” değildi. Vurguyu buraya vurarak, devrim yenilmedi, yenebilmek için elinde bir takım olanaklar vardır, dedik. Bunları kullanırsa akıntıyı tersine çevirebilir diye çırpındık. Belki broşürün Türkiye toplumuna fazla bir yararı olmadı. Dağıtımıyla sınırlı kaldı, komünistlerin gücüyle sınırlı kaldı. Ama örgütümüze büyük yararı oldu. Cuntadan çok önce Türkiye’deki örgüt, bir kere psikolojik olarak buna hazırlanmıştı. Son gelen haberler bu gerçeği doğruluyor. Çeşitli akımlardan insanlar Türkiye’de cuntaya karşı en hazırlıklı hareket *İşçinin Sesi* idi, bunun meyvelerini topluyor, diyorlar. Gerçekten o söylenen yanlış değil. Bugün bu hazırlığın meyvelerini topluyoruz. Örgütümüzde

bunalım, kriz, ayrılık, farklı ses yoktur. Örgüt çalışıyor. Türkiye’de çalışıyor.

Birer cümleyle durumu özetleyeceğim. Gene dışardan gözlemcilerin, kendi yoldaşlarımızın değil, öteki hareketlerin söyledikleri birşey var: Ege’nin tek örgütüyüz bugün. İstanbul ve Marmara bölgesinde en güçlü örgütler arasına girdik. Nitelikli kadrolar kazanıyoruz. Orta Anadolu’da çeşitli nedenlerle girilen güç durumu çözdük. Aştık. Örgüt orada da ilerliyor. Karadeniz’de kıpırdanmaya başladık. Özellikle Zonguldak ve Samsun bölgelerinde.

Faşist cuntanın zindanlarında çok sayıda yoldaşımız var. Bu salonda da cuntanın işkencesinden geçmiş yoldaşlarımız oturuyor. Ama yoldaşlar hiçbir özveri boşa gitmedi. Örgütümüz çalışıyor. Ve bu gelecek nesiller önünde silinmez bir sayfadır.

Kısa sayılacak bir geçmişi var *İşçinin Sesi* hareketinin. Buna rağmen, Türkiye komünist hareketinde değil, daha geniş söyleyeyim, Türkiye devrimci hareketinde silinmez sayfalar yazdı. Bir kere, bir sürü teorik konuyu tek ve ilk olarak ve doğru olarak söylemesi var. İstiklal marşına karşı ilk çıkış, Enternasyonal’i söylemek, Türkiye’de orak-çekiçli ilk cenaze: İnanç yoldaşın cenazesi... Cuntadan sonra örgütümüzün sarsılmadan çalışması. Bu da silinmez bir sayfadır. Herkesin önünde önemli bir sınavdır. Evet, cuntanın gelişinden bu yana geçen süre içinde Türkiye’de gerçekten çalışan tek örgüt olduk. Bu gerçektir ve elimizden gitmeyecektir bu gerçek.

Yayın dağıtımı sürüyor. Bir parantez açayım, en çok istenen yayın da *Sosyalizm Üstün Gelecektir* oluyor. Özellikle Çek-Al olarak istiyorlar.

Şimdi durumumuza baktığımız zaman, siyasal bir

sorunumuz yok, örgütsel bir sorunumuz da yok. Gayet tabii acılar çekiliyor. Gün ne gösterir bilinmez ama bugün böyledir ve bugüne kadar geldiğimiz yer de gene elimizden alınamayacak bir kazançtır. Tek sorunumuz hepinizin gayet iyi bildiği para sorunumuzdur.

Yaz Taarruzu da, bu kısa geçmişimiz içinde, Türkiye devrimci hareketine iyi bir gelenek armağanıdır. Şimdi mütevazi boyutlardadır. Yarın milyonları kapsayacaktır.

Bu yıl Yaz Taarruzu çetin geçecek. Bir kere İngiltere’de, özellikle Türkiyeli işçilerin çalıştığı kesimlerde, kriz var. Bütün yoldaşlarımızın mali durumu bozuk. Fakat bunlar, eskilerin deyimiyle neticeye müessir değil aslında. Çünkü yoldaşlarımız zaten hiçbir zaman para yüzü görmediler. Her zaman onlar için kriz. Asıl mesele orada değil. Asıl mesele, Frenkçe bir söz edeceğim. “konjonktür”de. Yani durumda, ortamda, siyasal ortamda asıl sorun. Rüzgar tersten esiyor.

Bu yıl da, Yaz Taarruzu’nda yalpalayan yoldaşlar çıkacak, aksayanlar çıkacak. Yaz Taarruzu onlar için bir elek olacak. Fakat bu örgütün tıkanıklığı anlamına gelmeyecek. Çünkü çok büyük çoğunluğuyla bu sınavdan da geçip gideceğiz.

Öyle bir dönem yaşıyoruz ki, dağılan dağılıyor, dağılmayan kadrolar kalıyor ama *yalnız* kalıyor. Militan daha çıplak bir biçimde ortada kalıyor. Çevresindeki sempatizan halkası geri kaçıyor. Kendi gücüyle başbaşa kalıyor. Ve sınırlar çok geriliyor. Eğer bunun bilincindeyse yoldaşlar, daha fazla geriliyor. Bilincinde değilse. günlük yaşamıyla daha kolay idare edilebiliyor. Asıl sorun buradadır bu yıl. Asıl güçlük buradadır . Toplumsal psikolojideki değişme. “konjonktür”deki değişme,

devrimci bir hareket için elverişsiz bir ortamın oluşu. bu Yaz Taarruzu'nun önündeki en büyük handikaptır.

Birşeyi kesin olarak biliyoruz. Büyük ölçekleri ele aldığımız zaman toplumsal psikolojiden kaçmanın olanağı yoktur. Yüzbinleri, ikiyüzbinleri aldığımız zaman sınıfın psikolojisinden kaçmanın olanağı yoktur. Ama daha küçük ölçeklere geldiğimiz zaman, eğer bilinçli bir kadroya, inançlı bir kadroya, inatçı bir kadroya, rahatlıkla o tuzağın üzerinden aşip geçebilir. Ve gayet iyi biliyoruz, örgütümüz bu yıl bu tuzağı aşacak. Mutlaka bu Yaz Taarruzu'nu başarıyla bitirecek. Herşey insan inancına ve inadına bağlıdır. İnsanın kapasitesi sınırsıza yakın. Bugün kaldırdığımız güçlüklerin çok daha fazlasını kaldırabiliriz ve kaldıracğıız. Ve de uzunca bir süre kaldıracğıız. Türkiye'nin durumu bunu gösteriyor.

Kendimden biliyorum. Gerçekten insanın kapasitesi genişliyor zaman içinde. İlk mitinglere katıldığım zaman önde yürümeye endişe ediyordum. O zamanlar sopa bile yoktu ortalıkta. "Kıbrıs Türk'tür Türk kalacaktır" diye koşturup duruyordu insanlar sokaklarda. İlk bildiri dağıtırken çektiğim heyecanı hatırlıyorum. Yoldaşlarımın gelişmesini de hatırlıyorum. Yıllar içinde insanın kapasitesi genişliyor. Omuzları sertleşiyor. Durumlar her zaman güçtür. Her zaman güç olacaktır, daha da güç olacaktır. Örgütün önündeki asıl güçlük bugün bizlerden sizlerden gelmiyor, dışımızdan geliyor. Devrimci hareketin ilerleyişi durmuştur, geriliyor. Büyük çoğunluğu da panik halinde kaçışıyor. Budur sorun. Ama bunun da üstünden geleceğiz.

Provokatörün biri, "Yürükoğlu herkesten özveri istiyor, böyle örgüt olur mu, örgüt dediğinin parası olur. Bizim paramız var. Böyle özveriyle. mözveriyle olmaz bu iş"

demiş. Yorumu gerekmeyecek kadar açık. Onlar o yoldan gitsin. biz bu yoldan gideceğiz.

Bu yıl mali hedef saptamadık. Onu bu toplantıda birlikte belirleyeceğiz. Fakat Yaz Taarruzu'nun öteki hedeflerini saptadık.

Bunlardan birincisi. Çalışmalarda israfı önlemek. Her alanda çok israfla çalışıyoruz. İkincisi. verimi arttırmak ve günlük yaşantıları daha iyi planlamak. Çok da boş zaman harcıyoruz. Bütün yakınmamıza rağmen, okuyamıyorum, çalışamıyorum dememize rağmen, hepimiz çok daha fazla iş yapabiliriz. Üçüncüsü yığın bağıni arttırmak. Bu devrimci hareketin kilit sorunudur. Bundan başka da hiçbir gerçek yok aslına bakarsanız. Halkın gönlünü kazanmadan hiçbir şey yapılamaz.

Sosyalizm kurulacaksa, gene o halkla kurulacak, devrim yapılacaksa gene onunla yapılacak. Biz bu yıl Yaz Taarruzu'nu bulduğumuz her yerde, (özellikle Almanya büyük önem kazanıyor) geriye kaçıışı değiştirebilmede, yığın bağlarını arttırmada, sempatizan çevreleri geliştirmede mutlaka kullanmalıyız.

Cunta etkili bir ideolojik kampanya yürütüyor. Devrimcileri karanlık bir takım adamlar gibi göstermek için. Buna karşı savaşaacağız. Yaz Taarruzu bunun önemli bir parçasıdır. Gideceğiz, herkese diyeceğiz: bizim hedeflerimiz budur, durumumuz da budur, oradan buradan gelirimiz de yoktur.

Şimdi öyle bir durum var ki, yığın işlerinde çalışan yoldaşlar bilirler, bir sürü insan örgütlere gelmiyor. Gelmek istemiyor. Evine gittiğin zaman iyi davranıyor, güzel konuşuyor ama gözükmek istemiyor, bulaşmak istemiyor. Onların daha fazla geriye kaymamaları için de önemli

birşeydir bu çalışma. Gideceksin. Komünist bir örgütüz biz. Anlatacaksın. 50 pence verdiği zaman, komünistlere 50 pence vermiş oluyor bu insan. Bu, onun daha fazla geriye kaymasını durdurmak için önemli bir psikolojik önlemdir. Bize karşı sempatisinin kalbinin bir tarafında durması için önemli bir yoldur.

Yarın bu ortam değişecek. Çok padişahlar görmüş Anadolu. Hepsi gelip geçecek. İşte o zaman o kıvılcımlar tekrar parlar.

Yoldaşlar, YazTaarruzu'nu kısaca özetlersek bu yıl, faşist cuntaya karşı savaşta önemli bir kilometre taşı olarak Yaz Taarruzu. Üzerimize gelen dalgaya karşı savaşta Yaz Taarruzu. Psikolojiyi değiştirmek için savaşta Yaz Taarruzu. Türkiye'deki kahraman yoldaşlarımız için Yaz Taarruzu. 5. Kongre için Yaz Taarruzu! Komünistliğimiz için Yaz Taarruzu, insanlık onurumuz için Yaz Taarruzu.

İşçinin Sesi Sayı 160 3 HAZİRAN 1981

CEK-AL

Yalandan Yardım Umanlar

İtalyan Komünist Partisi, kendi burjuvazisi ile “*tarihsel* uzlaşma” tezini ortaya sürdüğünde dünya komünist hareketinde gürültü kopmuştu. TKP, İKP gibi bir parti olmadığından pek dünyanın diline düşmüyor ama TKP menşevik kanadının yıllardır uyguladığı *tarihsel* uzlaşma yanında İKP’nin çizgisi zemzemle yıkanmış kalır. Bu iğrenç tutumu dünyaya tanıtmak, ülke içinde paramparça etmek her devrimcinin görevidir.

İKP, Hristiyan Demokratlarla işbirliği yapma peşindedir. TKP, temel insan haklarını, her çeşit demokrasi görünümünü, parlamentoyu, siyasal partileri ortadan kaldıran işkenceci, terörist, faşist çeteyle “anlayışa varmak” için didiniyor.

İşte son zamanlarda menşevik basında iyice yoğunlaşan Atatürk ve Atatürkçülük övgüsü, bu amaca hizmet eden en önemli araç olarak kullanılıyor. Terörist çetenin “gerici-faşist kanadı”na karşı tutuk kaldığı için “Atatürkçü Evren Paşa”ya tatlı sert sitemler yollanıyor. “Gerçek Atatürkçüler”e sesleniliyor.

Bu komedinin seyircilere kendini ayakta alkışlattırarak yanı “*Lenin-Atatürk dostluğu*”dur. Menşevik paçavralarda, radyoda, Türkiye’de “pişmanlar koğuşları”nda “Lenin-Atatürk dostluğu” üstüne söylevler gidiyor.

“Lenin-Atatürk Dostluğu” Lenin’i Küçük Düşüren Koca Bir Yalandır

Çinli lider Sun-Yat Sen Lenin’in dostuydu. Çünkü o emperyalistlerle gerçekten uzlaşmasız bir devrimci demokratı.

Lenin, Batı’da böylelerinin nesli tükenmişken, tarih sahnesine geç varan Doğu’da proletarya dışından hâlâ böyle devrimciler çıkabiliyor diyordu. Ama Kemal, Lenin’in gözünde hiçbir zaman dost bir yer tutmadı.

Böyle bir yer tutabilmesi için iki özellik gerekirdi. *Birincisi*, Kemalciliğin gerçek bir anti-emperyalist ideoloji olması, *ikincisi*, Kemal’in gerçek bir devrimci demokrat olması gerekirdi.

Kemalcilik-Atatürkçülük hiçbir zaman gerçek anti-emperyalist, gerçekten ilerici bir ideoloji olmadı. TKP II. Leninciler Konferansı (1981), Kemalciliğin ortaya çıkış dönemindeki niteliğini bilimsel bir durulukla şöyle belirlemiştir:

“Kemalciliğin biçimlenişi, Osmanlı İmparatorluğu’nun yapısına ve bu yapının geçirdiği evrime bağlı olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu, merkezi feodal bir imparatorluktu. Osmanlı İmparatorluğu ‘nda kapitalizm geliştiği kadarıyla, imparatorluğun dağılma sürecine paralel olarak ve ağırlığıyla merkezi otorite aracılığıyla Prusya tipi yoldan gelişti. Bu süreçte ortaya çıkan burjuvaziye ve burjuva ideolojisine damgasını vuran önemli bir faktör, Osmanlı İmparatorluğu’nun *sömürgeci bir yarı-sömürge* olmasıdır. Bu durum, imparatorluk içinde boy veren Türk burjuva ideolojisinin ta başından, devleti korumak ve kopup giden sömürgeleri yeniden elde etmek açılarından statükocu ve yayılcı bir karaktere sahip

olmasına neden oldu.

“Osmanlı İmparatorluğu’nda burjuvazi Prusya tipi kapitalistleşmenin bir sonucu olarak eski egemen sınıf arasında boy verdi ve bu nedenle baştan beri statükoyu koruma doğrultusunda tutucu bir tutum takındı. İmparatorluğun sömürgelerinde burjuva hareketlerin gelişmesi ve bu sömürgelerin teker teker bağımsızlığa yönelmesi, yani statükoyu bozması da, bu burjuvazinin çok daha tutucu olmasını beraberinde getirdi. (...)

“Ziya Gökalplerin, Enverlerin, Talâtların, ideolojik ve siyasal önderliğini yaptıkları saldırgan ve yayılcı burjuva ulusçuluğu, I. Dünya Savaşı sonundaki yenilgiyle, Kafkasya’da orduların kırdırılmasıyla ve Turan düşününün parçalanmasıyla noktalandı. Böylece 1917-18 yıllarında tamamen Anadolu’ya sıkışan Türk burjuvazisi, Türkiye Türkçülüğünü zorunlu bir dördüncü durak olarak benimsemek ve daha sonra yeniden yayılmak umuduyla “gerçekçilik” sınırlarına çekilmek zorunda kaldı. Kemalcilik-Atatürkçülük, bu durağın adıdır. (...)

“Türk burjuvazisinin egemen ideolojisi olan Atatürkçülüğün biçimlenişinde rol oynamış başlıca etkenler ve bunların sonuçları şöylece özetlenebilir. Sömürgeci bir imparatorluğun burjuvazisini yansıttığından yayılcıdır. Yarı-sömürgeleşen ve çökmekte olan bir ülkenin burjuvazisini yansıttığından statükocudur. Ağırlığıyla Prusya - tipi kapitalistleşmeyle oluşan bir sınıfı yansıttığından hiçbir zaman demokratik olamamıştır. Tarih sahnesine yaşlı doğmuş bir sınıfı yansıttığından karşı-devrimcidir. (TKP II. Leninciler Konferansı Kararları, 1981, İşçinin Sesi Yayınları 21, II.

Basım, s.46-49).³⁹

Kemalciliğin şoven, sömürgeci, antikomünist *özü* ile Kemalci *hareketin* belirli bir tarihsel anda nesnel olarak gördüğü sınırlı ilerici işlevi de birbirine karıştırmamak gerekir. Kemalcilik, hiçbir zaman gerçek anti-emperyalist, ilerici bir ideoloji olmamıştır.

Öte yanda, kişi olarak Kemal bir devrimci demokrat ya da hatta gerçek bir burjuva demokrat bile değil, yarı-sömürgeleşen ama hâlâ sömürgeci bir devletin kallesiz ulusçusuydu. Siyasal yaşama İttihat-Terakki'nin adamı olarak başladı. Kısa sürede onların arasında barınamadı ve padişahın has adamları arasına girdi. Halkın başlattığı kurtuluş savaşının başını tutması ve dizginlemesi için saray tarafından yüklü altın ve yetki belgesiyle “Samsun’a çıkartıldı”. Yeterince güçlenene dek saraya saygılı kaldı. Ondan sonra kendisi halkın tepesine diktatör olarak oturdu. Herşeyin doğrusunu bilen, doğrusunu yapan, “halka rağmen halk için”lerden oldu. Emperyalistlerle ta baştan uzlaştı. Zaten ne şanlı Ekim Devrimi’ni gerçekleştirmiş Sovyet Cumhuriyeti, ne emperyalist Avrupa, Türkiye’nin haritadan silinmesinden yana değillerdi. Bu koşullar altında Kurtuluş Savaşı “kazanıldı”. Kemal’in tarih kitapları bu gerçekleri yazmıyorlar.

³⁹ Teorik, örgütsel ve tarihsel önemi yüksek olan bu önemli belgeye aşağıdaki linkten erişebilirsiniz (*Der.*):

<https://emarakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/LenincilerKonferansiKararlari1981.pdf>

Statüko Sorunu

Belki konuyu dağıtmak olur ama bir noktaya değinmek, tarihi ve Kurtuluş Savaşı'nı anlamaya yardımcı olacaktır.

Aşağı yukarı tüm 19. yüzyılda Avrupa siyasi çevrelerini ve basınını en fazla meşgul eden sorun “*statüko sorunu*” olmuştur. Marks'ın ve Engels'in de bu konuda çok sayıda yazıları vardır.

Statüko sorunu nedir? O tarihlerde sınır komşularına orantılı olarak iyice güçlenen Çarlık Rusyası, Boğazlar ve Balkanlar yoluyla Akdeniz'e inmek istiyordu. Böylece petrole Avrupa'nın arasına girecek, stratejik olarak da tüm Avrupa'yı avucuna alacaktı. Bu amaca ulaşmak için en kestirme yol, çürüten Osmanlı devletinin ortadan kaldırılması ve paylaşılmasıydı. Bunu sağlamak için Çarlık Rusyası bir yandan sürekli olarak Osmanlılarla savaşıyor, bir yandan “Slavların kurtarıcısı” rolüyle Balkanlara sarkıyor, öte yandan da Osmanlı devletinin ortadan kaldırılması isteğiyle ardarda Avrupa devletlerine başvuruyordu. Rusya'nın hesabını iyi gören Avrupa devletleri ve özellikle dünyanın o dönemdeki “sorumlusu” İngiltere ise tam tersine statükonun korunmasını istiyorlardı. Tüm dış siyasetlerini statüko ilkesine dayandırmışlardı. Büyük Slav komşunun etkinliğinde küçük Balkan devletleri de, yeri Rusya tarafından doldurulacak bir Osmanlı boşluğu da Avrupa'nın işine gelmiyordu. Osmanlı devletinin “hasta adam” olarak o denli uzun yaşayabilmesinin sırrı Avrupa'nın bu tutumundadır.

Tabii, statüko ilkesi bir yanıyla da ezilen Balkan halklarının Osmanlı ezgisi altında kalması anlamına geliyordu. Marks ve Engels *bu nedenle* bu ilkeyi gerici olarak nitelemişler ve *Osmanlı sömürgelerine bağımsızlık*

istemişlerdir. Ama, Rusya'nın paylaşma isteğine de hiçbir zaman "ilerici" gözüyle bakmamışlardır.

Ne yazık ki, pek çok Sovyet yazarı (kendi sınıflarının olmayan Çarlık tarihini aklayabilmek, Türkiye ile iyi komşuluğu geliştirmek amacıyla olsa gerek) bu konuda çok tutarsızdırlar.

Konuyla ilgili Sovyet kitaplarında 3 fikir birlikte yer almaktadır:

1.Çarlık Rusyası Slav komşularını bağımsızlığa kavuşturan bir kurtarıcıdır.

2.Statüko ilkesi, Marks ve Engels'in de eleştirdiği gerici bir ilkedir.

3.Rusya'nın Osmanlı topraklarında, boğazlarda gözü olmamıştır.

Bunlara karşı ne denir?

1. Çarlık Rusyası, Akdeniz'e sarmak, toprak kazanmak, Osmanlı'yı güçten düşürmek ve yok etmek için savaş yapmıştır. Balkan halklarının bu arada bağımsızlığa kavuşmaları, Çarlığın niyetini değil, doğan sonucu anlatır. Kendisiyle dost küçük ülkelerin varlığı Rusya'nın işine gelmiştir. Halkların bağımsızlığa kavuşmaları çok sevindirici, ilerici bir gelişmedir.

Ama bu, Çarlığı ve niyetini de ilerici yapmaz. O, yayılcı, sömürgeci bir imparatorluktu.

2. Marks ve Engels, statüko ilkesinin sömürgelerin bağımsızlığını önleyiciliğini eleştirmişler, ilkeyi bu nedenle gerici bulmuşlardır. Rusya'nın isteklerini ise hiçbir biçimde kabul etmemişlerdir. Statüko ilkesine karşı çıkışı, Rusya'nın tutumunu onaylamak gibi göstermeye kalkışmak, basit bir demagoji olur.

3. Rusya'nın Osmanlı topraklarında bal gibi gözü

olmuştur. Osmanlı devletine karşı eylemleri bir yana defalarca ülkeyi paylaşma isteğiyle Avrupa'ya başvurduğu herkesin bildiği bir sırdır. Başka nasıl olur? Osmanlı'nın da Rusya'da gözü yok muydu? Tüm somürücü sınıf devletleri için böyle değil midir? Gücü gücü yetene.

Sovyet yazarlarının, çelişkili gerekçelerle Çarlığı aklamaya çalışmalarına gerek yoktur. Tarihin gördüğü en yayılcı imparatorluklardan biri olan Çarlığın tarihi başka bir sınıfın tarihidir. Rus işçi sınıfını, Sovyet devletini bağlamaz. Türk sömürgeci sınıflarının Ermenilere, Kürtlere, Slav halklarına karşı uyguladıkları soykırımlarının bizi, Türk işçisini, komünistleri bağlamadığı gibi.

Yine konumuza dönelim. 1919'lara gelindiğinde siyasal sahnede temel bir değişiklik yer alıyor. Rusya'da 1917 devrimi olmuş, dünya işçi sınıfı ilk devletine kavuşmuş. Her konuda açıklıktan yana Sovyet hükümeti, gizli anlaşmaları yayınlıyor, toprak peşinde koşma gibi sınıfına yabancı istemleri bir köşeye atıyor. Osmanlıyı paylaşma isteği de Çarlıkla birlikte gidiyor. Genç Sovyet devleti, ilk gününden Kurtuluş Savaşı'na büyük destek veriyor. Öte yanda Avrupa, Kemal'in Sovyetlere yakınlaşmasından önce telaşa düşüyor. Sovyetlere dost bir devlettense, kendisine dost devletçiler daha işine geliyor. Böylece, kısa süre için bir anlamda, 19. yüzyıldaki roller değişiyor. Ama Kemal'in gerçek niyetlerinin anlaşılması için çok zaman geçmesi gerekmiyor. İşte Kurtuluş Savaşı bu koşullar altında, bildiğimiz gibi sonuçlanıyor.

Bunları söylemekle, Kurtuluş Savaşı yıllarında halkımızın çektiği acıları, gösterdiği kahramanlıkları yok saymış olmuyoruz. Yalnızca daha geniş bir uluslararası çerçevenin içine oturtmuş oluyoruz. Kemal'in

“Atatürk”lüğünün sınırını çiziyoruz.

Kemal’in ideolojisi, kimliği, yaptığı böyledir. Türkiye işçi ve emekçisine, komünistlerine yaptıklarını da iyi biliyoruz. Böyle bir Kemal hangi temelde Lenin’in dostluğu kazanacaktır?

Bakalım Lenin ve Komintern Ne Diyor?

Lenin, Kemal’in ve Kemalizmin kimliği hakkında hiçbir zaman yanılmadı. Onu Lenin yapan keskin görüşüyle her zaman Kemal’i yerli yerine oturttu. Daha 1920’de, Kemal’in en “keskin antiemperyalist” olduğu bir sırada Sovyetlerin 8. Tüm-Rusya Kongresi’nde Gürcistan konusyla ilişkin olarak şöyle diyordu:

“Gürcistan felaketin eşiğindedir. Bize karşı Türk saldırısı planlanmıştı. Müttefikler bize tuzak kurarken, kendileri içine düştüler, çünkü Sovyet Ermenistanı bize geçti.

“Türkiye’de, tepedeki adamlar bizi Müttefikler’e satmaya hazır Kadetler Oktobristler, Milliyetçilerdir. Ancak, bunu yapmaları son derece güçtür. Müttefiklerin azgın baskısına karşı Türkiye halkının kini yükseldikçe yükseliyor ve biz bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti’ne müslüman köylülerin gerçek kurtuluşu için yardım ettikçe, Sovyet Rusya’ya sempatisi aynı oranda artıyor...” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce Basım, c.42, s.246).

Lenin, Kemal’in emperyalistlerle pazarlığını, Sovyetlere saldırmaya hazırlanışını, Ankara’nın “cibilliyetini” ne güzel anlatıyor. Bu sözlerde “dostluk” var mı?

Komintern, Lenin’in önderliği altında, 1920

Temmuz’unda Kemalistleri Türkiye halkına şöyle tanıttı:

“Bazı efendiler ve beyler kendilerini yabancı kapitalistlere sattılar, ötekiler sizi silahlanmaya çağırdılar ve sizi yabancı işgalcilere karşı savaşmak üzere örgütüyorlar. Fakat onlar ülkenizin iktidarını elinize almanıza, Sultan’ın asalaklarına sunduğu tarlaları ele geçirmenize, topraklarınızda mısır yetiştirmenize ve kendinizi beslemenize izin vermiyorlar. Eğer yabancı kapitalistler efendilerinize daha iyi koşullarda barış önerirlerse, liderleriniz yabancıların yardımıyla sizi yine zincire vuracaklar. Tıpkı büyük toprak ağaları ve eski memurların, yabancı orduların egemen olduğu yerlerde yaptıkları gibi.”

Yine, Lenin’in önderliğinde toplanan Komintern 4. Kongresi 1922 Kasım’ında Türkiye emekçi yığınlarına yayınladığı çağrıda şöyle diyor:

“Angora’daki ulusçu hükümet Türkiye büyük burjuvazisi yararına bir iki ödün karşılığında emperyalistlerle uzlaşmaya hazırdır. Bu yeni siyasetini komünist partisini dağıtarak, tüm örgütlerini bastırarak, toplu tutuklamalara ve hapisteki yoldaşlarımıza karşı barbar uygulamalara girişerek, son olarak da İstanbul’daki Türk İşçi Sendikası’nı (Amele Teali Cemiyeti-R. Y.) kapatarak uygulamaya koydu...”

İşte Lenin’in Atatürk’e dostluğu bu kadardır!

Menşevikler Neden Bu Yalana Sarılıyorlar?

Menşevikler, söylediklerinin yalan olduğunu bile bile neden bu yalana yapışıyorlar? Terörist cuntaya neden faşist demiyorlarsa, hatta ılımlı göstererek “tarihsel

uzlaşma”yı “tarihsel satış” düzeyine çıkarıyorlarsa ondan.

İflah olmaz ödelek oportünistlikleri gereği iki nedenle bu yalana sarılıyorlar. *Birincisi* ve asıl önemlisi, onlar için Türkiye’de devrim, dünya devrimi, Sovyetler Birliği’nin gerçek çıkarları gibi kavramlar söz konusu değildir. Onlar devrimi düşünmüyorlar. Cuntaya faşist derlerse, Lenin’in Kemal’e dostluğu diye birşeyin olmadığını söylerlerse, Kemalciliğin kimliğini ve bugün aldığı anlamı açıklarlarsa, Sovyetlerle Türkiye’nin “iyi komşuluk ilişkilerini” bozacaklarını sanıyorlar herhalde. Ne var ki, iyi komşuluk ilişkileri, ekonomik ilişkiler asıl olarak iki taraf için de nesnel zorunluluğa dayanan ilişkilerdir. Bilimsel-tarihsel gerçekleri söylemekle de, söylememekle de çok bir şey değişmez. Sonra, TKP turizm bürosu değil, Türkiye Komünist Partisi’dir.

Menşeviklerin Lenin-Atatürk dostluğu yalanına sarılmalarının *ikinci* nedeni de, tüm devrimci ve demokrat örgüt ve kişilere yönelen terörden kurtulma çabası olsa gerek. Böylece terörist cuntanın düşmanlığını daha az çekeceklerini düşünüyorlar. Tabii, sorunlara sınıfsal açıdan bakmadın mı satranç gibi oynadığını sandığın siyaset oyunu birdenbire pişpiriğe dönüyor. Hem bir takım öznel varsayımlar üstüne kurduğun şato çöküyor, istediğin olmuyor, hem devrimciler arasında iyice kimliğin ortaya çıkıyor. Bu iş de böyle oldu. Haziran ayında partinin iki kanadından da geniş sayıda yoldaşımız tutuklandı. Terörist çete, uluslararası tepkisinden çekindiğinden olacak, bu tutuklamaları basına yansıtmadı. İçerde de belli bir fark sürdü. TKP-*İşçinin Sesi*, öteki devrimcilerle birlikte eziyet koğuşlarında, menşevikler ise, tövbe edenlerle birlikte

“pişmanlar koğuşları”nda. Ziyaretçileri geliyor, radyo dinliyorlar vb. Önemli olan şu ki, iğrenç taktikleri yanlarına kâr kaldı.

Komünistler Gerçekleri Söylüyorlar

Ne ilginçtir ki, TKP Kemalciliği 1920-1930 arasında geneliyle doğru değerlendirmiş, Şevket Süreyya çeşidi komünistliğe karşı durmuştur. Komintern’de 1922’de Orhan Yoldaş, 1928’de Fahri Yoldaş, bazı sallantılı formülasyonlar dışında doğru değerlendirmeler yapmışlardır.

Şimdi, bunlardan ikincisinden bazı bölümler okuyalım. Alıntı yaptığımız yazı 1928’de *Komintern Uluslararası Basın Haberleşme Bülteni*’nin 76.Sayısında yayınlanmıştır. Bu yazıyı seçmemizin bir nedeni bir tarihte İ.Bilen’in bize, Fahri’nin kendi kullandığı bir ad olduğunu, bu konuşmayı kendisinin yaptığını söylemesidir. Dün inanmıştık. Bugün, belge görmeden birşeye inanmaya olanak yok. O denli yalan söylediler ki. Her neyse, eğer bu konuşma İ.Bilen’in ise, o kişinin bugünkü dramını da iyi sergiler. Okuyalım.

“Emperyalistlere karşı utkudan sonra kendi iktidarlarını kuran Kemalistler, iktidarlarına, Türk olmayan unsurlar, emperyalizmin ajanları komprador burjuvazi pahasına, en azından minimum bir ekonomik taban döşemek amacıyla politik iktidardan yararlandılar. Bu aşamada, yalnızca eski atölye ve fabrikaları yenileştirmek için değil, yenilerini açmak ve rakiplerini ezmek için işe koyuldular. Vergilendirmede olağan üstü bir artış, ekonomik iktidarlarını kurmak ve endüstriyel gelişme için devlet fonlarının artan ölçüde kullanımını

gözlüyoruz. Tekelci yöntemlerin uygulanmasını ve ülkede sermayenin mobilizasyonunu görüyoruz. Bu gelişme birkaç yıl sürdü ve Türk ulusal burjuvazisini ezeli rakiplerine, komprador burjuvaziye yaklaştırdı.

“Bu gelişme aşaması, bir buçuk yıl kadar önce sona erdi. Kemalizm, daha çok gelişemeyeceği bir noktaya geldi. Burjuvazi birikimi arttırmak ve hızlandırmak zorundadır. Ama ulusal burjuvazinin, önce kullanılan yöntemlerle bağımsız gelişmeyi güvence altına alma girişimleri başarısız oldu. Şimdi artan ölçüde sermaye ithal etmek zorundalar. Kemalizm, işçi yığınlarının sömürsünde emperyalist sermayeyi ortaklığa almak zorundadır. Emperyalizm bu durumdan yararlanmıştı. Kemalist burjuvaziye, Musul sorununu ve geçenlerde de kamu borçları sorununu kendi çıkarına çözümlenmeye zorlamıştı. Bu çok önemli iki noktada Kemalizm emperyalizme teslim oldu. Ama hepsi bu kadar değil. Emperyalistlerin iştahını doyurmak için, Kemalizm yabancı sermayeye daha da büyük ödümler vermek zorundadır. Böylece Kemalizm, ülkenin bağımsızlığına ihanet yoluna itildi.

“Bu durumun bir öteki sonucu da işçi sınıfına uygulanan ağır baskıdır. Kemalist burjuvazi yalnızca komünist harekete değil, aynı zamanda devrimci sendikalara ve savaşımdan korkmayan tüm işçi örgütlerine baskı yapıyor. Böylece Kemalist burjuvazi tamamen karşı-devrimci kampa geçmiştir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, utkusal olduğunda bile karşı-devrimin safına geçen ulusal burjuvazinin karakteristik örneğini temsil ediyor. Ayrıca görüyoruz ki, kapitalist gelişme yoluna giren sömürge ve yarı-sömürge ülkeler,

kapitalizmin daha çok gelişmesini bağımsız olarak yürütememektedirler. Belli bir süre sonra yabancı sermayenin etkisi karşısında teslim olmak zorunda kalıyorlar. Kurtuluş savaşımını utkuya ulaştırmış ama sosyalist gelişme yoluna girmemiş bu ülkeler, yavaştan yarı-sömürge ülke durumuna geri dönüyorlar. Bu Kemalist kapitalist Türkiye için de geçerlidir. Kemalistler daha şimdiden emperyalist burjuvaziyle, örneğin İtalyan kapitalizmiyle anlaşmalar imzalıyorlar. Bu anlaşmalar, Sovyetler Birliği'ne ve uluslararası proletaryanın devrimci cephesine karşı savaşa yöneliktir. Bu, Kemalizm'deki yeni dönüşümün en karakteristik yanıdır. Bu, ikinci aşamadır. Sömürgeleşme, Türkiye'yi emperyalizme bağlama aşamasıdır. Ulusal burjuvazinin ihaneti ve tamamen karşı-devrime geçişi aşamasıdır.

“Bu durum, doğal olarak, bizim saflarımızda da yankılandı. Kemalizm ve Parti'nin izlemesi gereken yol üzerinde görüş ayrılıkları çıktı. Parti'de bir kesim, Türkiye'deki kapitalist gelişmenin anti-militarist bir karakter taşıdığı ve bu dönemde burjuvazinin yalnız kendi sınıf çıkarlarını değil, Türkiye'deki tüm sınıfların çıkarlarını temsil ettiği görüşündeydi. Buna göre, Kemalizme karşı politik savaş, ya da sınıf savaşı değil, olsa olsa ekonomik savaşım - işçilerin koşullarını iyileştirmek, kesimsel istemler için savaşım - yürütmeliydik. Kapitalist sisteme karşı devrimci saldırı yok. Bu nedenle de öncü yığın partisi değil bir çalışma gurubu olmalıydı.

“Ağır terör karşısında şaşırın, burjuvazinin işçi sınıfına karşı aldığı sert önlemlerden umutsuzluğa

kapılan ve ajan provokatörlerin ihanetlerinden acı duyan öteki kesim daha değişik yanıflar yaptılar. Bireysel kahramanlık eylemlerine başvurdular. Kemalist sendikalardaki işçileri terk ettiler. Sendikal hareketin birliği için savaşını bırakıp, hareketi bölmeyi savundular. Anarşistçe yanıflar yaptılar. Güçlü sekterlik belirtileri ve eğilimleri gösterdiler. Çok sola kaydılar, yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerde geçerli olabilecek sloganlar savundular. Türkiye burjuva devrimi geçirdi ama bu devrim, burjuva demokratik devrimin tüm görevlerini yerine getirmedi. Tarım devrimi yapmadı, ulusal sorunu çözmedi, vs. Türkiye’de yan-feodal kalıntılar var. Türkiye, örneğin Almanya gibi, ileri derecede endüstrileşmiş, gelişmiş bir ülke değil. Nüfusun çoğunluğu köylü küçük üreticilerdir. Bu nedenle, Türkiye proletaryasının görevi, ancak, işçi köylü diktatörlüğünden proletarya diktatörlüğüne geçmek olabilir. Geçiş dönemi Türkiye’de kısa olacaktır, çünkü endüstri belli ölçüde gelişmiştir. Oldukça büyük ve yeterli bir işçi sınıfı ve yığınlarla bağlı bir Komünist Partisi vardır. Söylemeye gerek yok ki işçi köylü diktatörlüğü işçi sınıfının doğrudan öncülüğu ve hegemonyası altında olmalıdır. TKP’nin izlemesi gereken doğru çizgi budur. Somut durumun çözömlenmesinden çıkan doğru perspektif budur.

“Bu dönemde Komünist Partisi’nin görevleri: Parti’yi örgötsel olarak güçlendirmek ve onu bir yığın partisine dönüştörmek. İşçi yığınlarını, özellikle örgötsüz işçileri sendikalara kazanmak. İşçi sınıfı içinde en başta sağ tehlikeye karşı durmak, solu eleştirerek yok etmek. Türkiye’nin işçi yığınlarına Kemalistleri,

ülkenin bağımsızlığına, devrime ihanet edenler olarak sergilemeliyiz ve Kemalist burjuvaziye karşı işçi ve köylülerin devrimci savaşkan cephesini kuralıyız. Kemalizme, onun Sovyetler Birliği'ne karşı savaş hazırlıklarına karşı durmak için yorulmak bilmez bir kampanya yürütmeliyiz. Bu dönemde TKP'nin görevleri bunlardır.”

Şurasını açıkça görelim ki bugün Türkiye solunda *İşçinin Sesi* dışında Kemalciliği-Atatürkçülüğü bu yazı gibi açık ve cesur belirleyen bir akım yoktur. (Kürt devrimci hareketlerini bu çerçevenin dışında tutuyoruz. Onların büyük çoğunluğu doğru değerlendiriyor. Bir Kürt devrimcisi için ezen ulusun burjuvasını değerlendirmek oldukça kolaydır. Onlar için asıl zor alan kendi tarihlerini kendi kişilerini doğru değerlendirmektir). Türkiye Komünist Partisi-*İşçinin Sesi* kanadı, II. Leninciler Konferansı, “bugün burjuva ideolojisine karşı savaş, Kemalciliğe, Atatürkçülüğe karşı savaş olarak önem kazanmıştır” saptamasını yapmıştır. “Atatürkçülüğe karşı ideolojik savaşın hem yurt içinde, hem de yurt dışında yükseltilmesini” acil görev olarak belirlemiştir.

Anlaşmazlığımız Yalnızca Dünde Değil Asıl Olarak Bugündür

Menşeviklerle Atatürkçülük konusundaki anlaşmazlığımız yalnızca Kemal'in ve ideolojisinin, hareketinin değerlendirmesinde, dünü değerlendirmede değildir. Asıl olarak Atatürkçülüğün bugün içeriğini, işlevini değerlendirmededir.

Menşevikler, ideolojinin de yaşayan, canlı bir varlık olduğunu, zaman içinde şu ya da bu yana evrimlendiğini,

geliştiğini unutuyorlar. Ya da öylesi işlerine geliyor. Zamandan mekandan ayrı bir “Atatürkçü” nazar boncuğunu her iyi geçinmek istedikleri kişinin boynuna asıyorlar.

Atatürkçülük ortaya çıkalı 50 yılı aşmış. Bu süre içinde Türkiye burjuvazisi bambaşka bir sınıf olmuş. Finans-kapitale büyümüş, holdinglerde örgütlenmiş, tekeldışı kesimlerini “aylığa bağlamış”, emperyalistleşme aşamasına varmış. Böyle gericileşen bir burjuvazinin ideolojisi de, bu gelişimi yansıtabilecek biçimde iyice gericileşmez mi? Atatürkçülüğün ta başından beri nasıl bir ideoloji olduğuna yukarıda kısaca değinmiştik. Ama 50 yıl sonra, o noktada bile kalabilir mi? Çünkü Atatürkçülüğü menşeviklerin değerlendirmeleri bir suçsa, bugünkü Atatürkçülüğü ayırdetmemeleri çok daha ağır bir suç değil midir?

TKP II.Leninciler Konferansı kararları, günümüzün siyasal sorunlarını anlamada paha biçilmez bir öneme sahiptir. Bu konuda da açık kesin belirleme getirmiştir:

“Faşist cuntanın Kemalciliğe-Atatürkçülüğe sıkıca sarılması hiç de şaşırtıcı değildir. Sömürgeci bir geçmişin mirasçısı olan fakat daha güçlü emperyalist burjuvazilerden tokat yemiş bulunan Türk burjuvazisinin ideolojik evriminin dördüncü durağı olan Atatürkçülük, bugün Türk burjuvazisinin ülkeyi emperyalist bir konuma yükseltmek için kullandığı şovenist-yayılmacı bir ideolojidir. Bugün Kemalcilik Türk burjuvazisinin emperyalistleşme aşamasının ideolojisi olarak yeni bir ivme kazanıyor. Faşist cunta, liberallerin ve oportünistlerin katkılarıyla, Kemalciliğe kazandırılan popülariteden yararlanarak, hem yığınlar üzerinde

faşizmin ideolojik etkinliğini artırmaya, hem de bölgemizde Sovyetler Birliği'ne ve Arap halklarına karşı ciddi bir tehlike oluşturan yayılmacı bir Türkiye dikmeye çalışmaktadır.

“Türk burjuvazisi dışa açılma gereksiniminin bir sonucu olarak Kuzey Kıbrıs'ı işgal etmiştir. Faşist cunta Kuzey Kıbrıs'ın Türkiye'nin ayrılmaz bir parçası olduğunu açıkça söylemektedir. Daralmış ve paylaşılmış bir dünya emperyalist sistemi içinde yayılmagereksinimi duyan finans-kapitalin Kıbrıs'ın dışında öteki Orta Doğu ülkelerine karşı da saldırgan bir tavır alması büyük bir olasılıktır. Basında Kerkük ve Musul üzerine açılan kampanya bunun ciddi bir belirtisidir.

“Askersel olarak daha güçlü, NATO'nun bölgeye dolaysız müdahale etmesinin bir manivelası, Orta Doğu'da “öncülüğe” güreşen bir Türkiye'nin Sovyetler Birliği için de bir tehdit unsuru olduğu açıktır. Atatürkçülüğün özünde anti-Sovyetik bir ideoloji olmadığını öne sürmenin hiçbir gerçek temeli yoktur. Atatürk-Lenin dostluğu gibi sınıfsal özden yoksun yakıştırmalara dayanmak affedilmez bir bilinç bulandırmazdır.

“Geçmişte Kemalci yönetimler İslamcılığı çıkarları gerektiğinde nasıl kullandırsa, bugün de faşist cunta aynı yöntemi kullanmaktadır. Faşist cuntanın İsrail'le diplomatik ilişkilerini asgari düzeye indirdiği, Orta Doğu'da Türkiye'nin “öncü” olduğundan sık sık söz edilmeye başlandığı bugünlerde kullanılan İslamcılık, Türk finans-kapitalinin Arap ülkeleri üzerindeki etkinliğini artırmaya çalışmasının bir manivelasıdır.

“Atatürkçülük, tüm bu uygulamaları, özünde varolan ve faşizmin rahatça üreyebileceği özellikleri nedeniyle kolayca kapsayabilmektedir. Atatürkçülük, tarihsel gelişimi içinde faşist bir ideoloji olarak ortaya çıkmadı. Ama, “sınıfsız-ımtiyazsız kaynaşmış toplum”, “tek parti-tek şef”, “merkezi-güçlü devlet” gibi temel önermeleriyle, bugün emperyalistleşmekte olan finans-kapitalin istemlerine güzelce uymaktadır. Faşist iktidarın Atatürkçülüğe sarılması, onun hem bu özelliklere sahip olmasından, hem de burjuvazinin egemen ideolojisi olmasından ileri gelmektedir. Korporatif toplumu, monolitik devlet yapısını oluşturmaya koyulan faşist cuntanın sınıflararası barışı, güçlü devlet anlayışını, toplumda özveriyi ve bürokratik disiplini Atatürkçülük’le bağlaması boşuna değildir.” (TKP II. *Leninciler Konferansı Kararları*, s.51-53)

Her Köpeğe Bir ısırma Hakkı

Geçenlerde bir yoldaşım ile konuşurken bambaşka bir anlamda anlattığımız bir kuralı burada yinelemek istiyorum. Sanırım buraya daha iyi uyacak.

İngiltere’de çok eskilerden gelen, yasa yerine geçen bir yazısız kural varmış. Bugün de uygulanıyor. Bu kurala göre her köpeğin yalnızca bir kez ısırma hakkı vardır. İkincisinde köpeği yok ediyorlar, sahibine de ağır ceza veriyorlar. Bu kuralın ardında şöyle bir düşünce yatıyor. İnsan, köpeğin ısırma huyu olduğunu bilmeyebilir ve ilk seferinde gafil avlanabilir. Ama ikinci kez ısırırsa insanın bir özü kalmamıştır.

1971’in 12 Mart’ında TKP yoktu. O tarihe gelen hesap defterini de, 1973-1980 arası oportünistlerin

yaptıklarını da bir yana koyalım. Ama menşevik köpek 1980'in 12 Eylül'ünde fena ısırıldı. Türkiye solunun içine düştüğü durumda, çekilen anlatılmaz acılarda, işçi ve emekçi yığınların kahrında en büyük suç bu köpeğindir. Bu köpek bir daha ısırmamalıdır! Isırırsa, bu kez suç bizim, hepimizin olacaktır!

İşçinin Sesi Sayı 162-163 11 TEMMUZ 1981

KAVGA VE YORUM

Ördeklerden bir filo bir de kazdan amiral

Türkiye Komünist Partisi'nde, partimizde kazanın ısı hızla yükseliyor. Kavga keskinleşiyor, yeni görünüm kazanıyor.

TKP Leninci kesimi, kavganın açığa çıkmasından bu yana iki konferans (ikincisi çok daha geniş temsil gücüyle) topladı. Demir disiplinli, savaşkan komünistlerle partinin önemli bir bölümünü yıkılmaktan kurtardı ve Türkiye devrim hareketinin önüne alını açık bir güç olarak yükseltti. Esnek, sabırlı, olgun, hoşgörülü, ama kararlı ve eli titremez öncü kadro yetiştirmede önemli yol aldı. İdeolojik anlayışı ve teoriyi Türkiye koşullarına uygulayışı sürekli geliyor, derinleşiyor. Örgüt ve yönetimi, faşizm koşullarında, birbirlerine sınımsız kenetli, çevresinin düşmanla çevrili olduğunun bilincinde, yüksek yoldaşlık duygusu içinde hiç aksatmaksızın çalışıyor.

Partimizin öteki parçasında (ya da parçalarında diyelim) durum, çok önceden öngördüğümüz gibi, iyice kötüledi. Bu arada belki de hiç sürpriz olmayan ama keskin bir dönüş ortaya çıktı. Faşizmin gelişile birlikte *Partizan* gurubu, eski Saydancı, şimdiki *Berlin* gurubunun (ki buna "çocukluk arkadaşı dördü" demek daha doğru olur) yanında "solda" kaldı. Bu gelişme, *Partizan* gurubundaki değişmeden çok, Bilen'in ve o dördünün açık Atatürkçü ve faşist cunta kuyrukçusu bir tutum almaları nedeniyle

ortaya çıktı.

Belki hiç sürpriz olmayan keskin olan dönüş bununla kalmadı. H. Erdal fiilen tasfiye edildi, kızağa çekildi. Okunucu *Partizan'a* çevrildi. Tasfiye başladı, hızla geliyor. Bu arada, Almanya sorumlusu da görevden alındı.

Böylece 10 yıl içinde ilginç bir eğri başladığı noktaya gelip bağlandı. 1971'de Yakup Demir'in yanında, onun "üstüne titreyen" aynı dörtlü vardı. Sonra parti gelişmeye başladı. Komünizm ve devrim heyecanı ile geniş kesimler partiye aktı. Devrim hareketini büyük bir heyecan sardı. Herkes umutla TKP'ye bakıyordu. Bu gelişmenin önü 1977'de kesildi. Menşevik ihanetler dizisi peşpeşe giderek hızlanarak akmaya başladı. Partinin ideolojik birliği yoktu, olması engellenmişti, disiplin de kalmadı. Böylece bugüne vardık. Yıl 1981, İ. Bilen'in yanında yine aynı dörtlü kaldı. Yalnız, tarih "tekerrür" etmedi. Bugün TKP'yi Türkiye proletaryasının malı yapmaya kararlı partili, aktif parti üyesinin çoğunluğudur, örgütlüdür ve savaşıyor. İ. Bilen ve dörtlüsü! Ördeklerden bir filo, bir de kazdan amiral!

Bunlar, Türkiye proletaryasını, emekçi halkını, devrimi sattılar. Bunlar ve özellikle Bilen, gerçek komünistlere, özellikle yaşlı yoldaşlarımıza, hasta-sağlam demeden, ağır eziyetler, işkenceler yaptılar. Hâlâ da yapıyorlar. Eksikliğiyle, fazlasıyla geleneğimiz demek olan bu yaşlı kadroyu Türkiye'de, Bulgaristan'da, Macaristan'da, ADC'de, Sovyetler'de, yalnız-örgütsüz-savunmasız buldukları her yerde ayaklar altına aldılar. Özellikle Bilen! Tüm yapılanları, bir bir, eziyet-işkence gören yoldaşlarımızı tek tek biliyoruz. Yaptıkları binlerce iş, siyasal değil, "adi suç" kapsamına girer. Cezası, çeşitli ülkelerde örneğini gördüğümüz, "devrim mahkemesi" adı altında fırsatçı

şiddetle değil, insanlığın geliştirerek biriktirdiği geçerli hukuk kurallarına tam saygıyla çalışacak gerçek *yoldaş mahkemelerinde* verilecektir.

Peki, bu filo parti yönetimini nasıl ele geçirebildi? Bu gelişme hiçbir biçimde parti üyesinin eğilimini yansıtmaz! Tepede bir operasyondur. Çok derin nedenleri de yoktur! Almanca bilmek, Türkçe'den başka dil bilmemek, kardeş partilere bilgi iletimi musluğunu tutmak-tutamamak, yakında olmak-uzakta olmak, vb.

Ortacı hareket, kendi oyununa düştü. *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*'de yazdığımız gibi, ortacıların hesabı Lenincilerle bir olup sağ tasfiye etmek, sonra "sola" yüklenmekti. *İşçinin Sesi*'nin kavgayı açığa çıkarmasıyla oyun bozulunca sağ ve orta, Lenincileri tasfiyede birleşti. Şimdi de sağ onları tasfiye ediyor.

Yenilgi, durup düşünme, kendini yenileme, doğrulara ulaşma yönünde iyi bir fırsattır. Şimdi, bu yoldaşların çizdikleri yolun, ideolojik tutumlarının hesabını yapmaları zamanıdır. En gerçek özeleştiri, insanın kendi aklına, yüreğine karşı yaptığı özeleştirmedir. Başka birşeyi kimse istemiyor. *İşçinin Sesi* hareketinin kişilerle, kişiliklerle bir sorunu yoktur. Sosyalist lider Nenni'nin "fikirleri ne de olsa iki ayak üstünde yürürler" demesi gibi, kişiler, yanlış fikirlerin aracı olduklarında ve oldukları sürece sorun olur. Yoldaşlar, parti yönetimi güreşinde aldığınız bu ders, doğru ideolojik görüşler yükseltmeniz, Marksizm-Leninizmin canlılığını, korkusuzluğunu, yaratıcılığını ve bilimselliğini koruyabilmeniz için bir daha ele geçiremeyeceğiniz bir fırsattır. Tüm sınıf bilinçli işçiler alacağınız tutumu çok yakından izliyorlar.

Amiral ve filosuna gelince, onlar partinin "resmi"

yönetimini tam ele geçirmekle başarı kazandılar. Ama bu başarı onların sonudur. Kendi elceğizleriyle oydukları pislik yuvasının içinde yapayalnız kaldılar. Artık her çıt, her fısıltı, her telefon, her ayak sesi ile korkuyla ürperecekler, kimseye güvenemedi, kimseyi sevemedi bekleyecekler, bekleyecekler. Ta ki, sınıf bilinçli işçiler kitapları, türküleri, bayraklarıyla gelene, dalga dalga aydınlık olana, yürüyene karanlığın üstüne ve orayı *da* zapdedene dek. Bu da artık uzak bir gelecek değildir .

İşçinin Sesi Sayı 164 27 TEMMUZ 1981

1981 Yaz Taarruzu kapanış toplantısı konuşması

Yoldaşlar, yaz taarruzu hepimize okul oluyor. Komünist kişiliğimizi geliştiriyoruz. Yığınlarla bağımızı geliştiriyoruz. Örgüt anlayışımızı geliştiriyoruz.

Türkiye devrimci hareketinin derisi oldukça incedir. Böyle bir ortamda yaz taarruzu gerçekten iyi bir devrimci gelenek oldu. Beş yıldır her yıl yaygınlaşıyor, her yıl derinleşiyor. Bu yılın sonuçları da bunu gösteriyor. Örneğin katılımda geçen yılı aşağı yukarı yüzde 50 oranında geçtik. Toplanan miktarda yine sanıyorum yüzde 33 ile yüzde 40 arasında bir artış sağladık, hedefin üstüne çıktık. Hedefi de zaten geçen yıla oranla arttırarak saptamıştık.

Bu yılın öteki yıllardan farklı bir özelliği geçen yıllarda hiç olmadığı gibi Almanya'da, Avusturya'da ve Fransa'da katılımın olmasıdır.

Bu yıl ilk yaz taarruzu toplantılarına gitmeden önce, bazı yoldaşlarda bir tedirginlik vardı. Bu yıl zor bir yıl diyorlardı (bunlar doğruydü). Bu nedenle yaz taarruzu hedefini biraz alçak tutalım diyorlardı. Örgüt olarak biz bu psikolojiye kapılsaydık, saptayacağımız düşük hedefi de gerçekleştiremezdik. Tam tersine. Bilinç ve inat bu zor yılı da en iyi sonuçlarla bitirmemize neden olmuştur.

Tabii bizim yoldaşlarımızın endişesiyle hiç karşılaştırmadan bu işin geçmişini anlatayım. Yaz taarruzu önerisini ilk kez menşeviklere götürdüğümüz zaman, "insanları ürkütürsünüz, kaçırsınız, bu işi yapmayın, bu

kadar fazla şey isterseniz, yanınıza gelmezler” dediler. Sonra ikinci birşeyle geldiler, “taarruz sözü de çok ürkütücü” dediler. “Taarruz demeyin, kampanya deyin”! Ardından 1977 Taarruzu başarıyla bitip de, onlara *ilk* ve *tek* yardım yapan örgüt olduğumuz zaman, mali yardımı hiç ses etmeden alıp kabul etmişlerdi.

Şimdi yaz taarruzu için ne diyorlar, herhalde hepimiz biliyoruz. İnsanları kendileri gibi tanıyorlar. Üstünde durmaya gerek bile yok.

Yaz taarruzu geleneği ilerde devrimci hareketle, şu ya da bu örgütle bağlı olmayacaktır. Hep söylediğimiz birşey var, bugün mütevazî ölçülerdedir ama yarın milyonları kaplayacaktır. Türkiye’de modern bir sosyalist ekonominin kuruluşunda da, önemli kaldıraçlardan biri olacaktır.

Yaz taarruzunun kendisi gelenektir, bir de ayrıca kendi geleneğini yaratıyor. Küçüktür, semboliktir ama örgütümüz için önemlidir. Türkiye devrimci hareketinde de pek olan birşey değildir. Örneğin yaz taarruzunun dosyası, İngiltere Maliye Bakanının çantası gibi birşey oldu. Beş yıldır aynı dosyayla yaz taarruzunu yapıyoruz. Patates de aynı şekilde. Patatesle ilgili, sanırım gece ilerledikçe güzel sürprizler gelecek.

Sözlerimi bitirmeden önce, bu topluluk adına hapisteki yoldaşlarımıza sevgi, saygı ve hayranlık duygularımızı iletiyorum.

Söyleyeceklerim bu kadar yoldaşlar. Şimdi sizlerden yerlerinizden kalkmanızı rica edeceğim. Bu gerçekten zor günde çok önemli bir iş başardık. Haydi kucaklaşalım.

CEK-AL

Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır⁴⁰

Değerli yoldaşlar,

Faşist diktatörlük koşullarında kutladığımız partimizin 61. kuruluş yıldönümünde sizleri, tüm partili yoldaşlarımı, geleceğin kavgasını bizlere emanet ederek aramızdan ayrılanları, hapislerdeki 100 binin üzerindeki devrimciyi, Türkiye’de görevlerinin başında olan TKP Eşgüdüm Komitesi üyelerini, kahraman işçi sınıfımızı komünist ateşiyle selamlarım.

I. Örgütsel ortam

1.1. TKP Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı örgütler

Türkiye’nin ortamı ve bu ortama uygun taktikler üzerinde durmayacağım. Bu konular, II.Konferans’ta titizlikle işlenmiştir. Her geçen gün, her yaşanan olay, II.Konferans’ın çözümlerinin ne denli doğru olduğunu göstermektedir.

Konuşmama bir soruyla başlamak istiyorum. Bugün, faşist diktatörlük altında geçen bir yılın sonucunda

⁴⁰ *İşçinin Sesi*’nin introsu: R. Yürükoğlu yoldaşın 10 Eylül 1981 günü Londra’da düzenlenen TKP’nin 61. kuruluş yıldönümü toplantısında yaptığı konuşma. Bu konuşmanın kitapçık olarak basılmış örneğine aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz: <https://emarakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/BuKavgaGelecekKavgasidir.pdf>

devrimci harekette derin bir bunalımın, yoğun bir amaçsızlık duygusunun ve parçalanmanın ortalığı sardığı biliniyor. Neden *İşçinin Sesi* hareketi gelişmesini sürdürüyor?

Çözülmenin ve gelişmenin nedenleri, temel olarak 12 Eylül öncesi ortamın nedenleriyle aynıdır. Yalnız şiddet dereceleri arttı. Devrimci hareketteki bunalımın toplumsal, daha genel nedenlerini *İşçinin Sesi* birkaç yıldır anlatıyor. Nesnel ortamın öznel ögeden önde gitmesi, devrimci harekette hiçbir örgütün devrimci durumun görevlerine hazır olmayışı, bu nedenlerin bir özeti olur. Ne var ki, genel eğrinin tüm örgütleri içine çekmesi zorunlu değildir. Bundan kaçınılabılır. Hele, üye sayısı yüzbinlere varmayan, dolayısıyla çeşitli sınıf ve katmanları yığın olarak bünyesinde taşımayan örgütler için bu biraz daha da kolaydır.

Türkiye Komünist Partisi'nin Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı örgütleri, devrimci hareketin genel eğrisinden kaçınılabılmıştır. Bunun belli başlı üç nedeni sayılabilir.

Birincisi, asıl belirleyici olanı ideolojik konumdur. Bilimsel bir ideolojiye "lafta" değil, gerçekten sahip olmak ve onu doğru kullanmak. 1976'dan bu yana giderek belirginleşen biçimde Türkiye solunda tartışma ortamını *İşçinin Sesi* belirliyor. Partimiz, yeni ve doğru fikirler, daha sonra başka hareketlerin de yararlandığı fikirler getiriyor. Ve bunların ardı kesilmiyor ... Bunun adı *ideolojik öncülüktür*.

İkincisi, TKP'nin Leninci güçlerinin bu özelliği, örgütün içinde de ideolojik yetişkinliğinin *belirleyiciliğini* getiriyor. Türkiye devrimci harekette *hiçbir* örgütte, partimizde olduğu kadar üye-kadro-yönetici-lider

seçiminde ideolojik anlayış, ideolojik yetişkinlik rol oynamıyor.

Partimiz, her kim olursa olsun, ideolojik eğitimi zorunlu tutuyor. Eğitim çalışmalarımızda çok yetersizlikler var. Bazan tonu düşüyor, gevşiyor, hatta daralıyor, hazan aşırı hızlanıyor, herşeyin önüne geçiyor. Ama yaşamım önemlidir.

Bir benzetme yaparsak, komünist partisi sınıfın ideolojik-siyasal öncüsüdür, öyle olmalıdır. Komünist partisi yönetimi de partinin ideolojik-siyasal öncüsü olmalıdır. Tüzük gereği değil, yaşamın içinde. Olmadı mı, parti içinde huzursuzluk, tıkanıklık, klikler vb. kaçınılmazdır. Parti yönetimi partinin gerçekten ideolojik-siyasal öncüsü oldu mu, örgütte huzur vardır, yoldaşça-insanca ilişkiler, karşılıklı güven vardır.

Partimizde durum şimdilik böyledir. Hep böyle gidebilmesi için de 5.Kongre’de tüzük bu açıdan yeniden ele alınmalı ve gerekli güvenceler getirilmelidir.

Üçüncüsü, partimiz hiçbir zaman niceliğe, önem demiyorum, *prim* vermedi. Parti içi kavgayı açığa çıkarırken de, sonra da, güce tapmaya karşı durdu. Kalabalık olmak güzeldir. Ama pazarlıkla, uzlaşmayla, parti normlarını sulandırarak değil. Hiçbir zaman ideolojik birliği “hoşgörülü” yapma pahasına değil. Parlak transferler tutumuyla gemi okyanuslar aşamaz.

Yanlış anlamayın, devrim hareketinde hakederek ad yapmış kişilerin partimize katılması çok sevindiricidir. Ancak bu katılma, *İşçinin Sesi*’nin pırıl pırıl ideolojik-siyasal hattının karşısına kendi adını, ya da getirdiği insan sayısını koyarak olmadı, olmaz, olmayacak! Partimiz, kendini *İşçinin Sesi*’nin çizgisine adanmış, onun kavgasında

biçimlenmiş yoldaşların ellerinde yükselmektedir.

İşte yoldaşlar, *İşçinin Sesi* hareketi başlıca bu nedenlerden dolayı gelişmesini sürdürüyor. İşe başladığımızda pek çok örgütün olanakları bizde yoktu. Hâlâ da yoktur. Ama biz geliyoruz. Nicelik yönünden de artık küçük ve hatta belki orta büyüklükteki hareketleri geride bıraktık.

Faşist diktatörlük koşulları altında Avrupa'da, özellikle Almanya'da partimizin güçlenmesinin önemi bu çerçevede içinde anlaşılmalıdır. Bugün Türkiye işçi sınıfının çok önemli bir parçası Almanya'da, ileri teknoloji endüstrilerde çalışıyor. Burjuva demokrasisi koşullarında çalışıyor. Bunların en ileri kesimlerini komünizme kazanmak için koşullar vardır. Almanya, *hele bugün*, Türkiye devrimi için önemli bir *köprübaşısıdır*. Almanya'da ve tüm Avrupa'da var gücümüzle çalışacağız ve bu olanaktan sonuna dek yararlanacağız *ama* köprübaşı olarak yararlanacağız.

Yoldaşlar, etkinliğimiz, gücümüz arttıkça sorumluluğumuz artmaktadır. Bize bağlanan umutları boşa çıkartmamalıyız. Türkiye devrimci hareketinde aramadığın denli çok olan kuyruklu yıldızlar ya da yaşayan ölümler kervanına bir de biz katılmamalıyız.

Şu ortalıktaki örneklerine bir bakalım. Yaşam sürekli yürüyor. Onlar ise ya üç sayfalık "çıkış bildirgesi"nde, ya yirmiüç yaşındaki bir dahi teorisyenin yarattığı eklektizmde, ya bir-iki ünlü yaşlı adın kuyruğunda, ya da genç arkadaş guruplarının doğal ama sonuçsuz dinamizminde takılıp kalmışlar. Bu gurup, örgüt, hareketlerin hangisi siyasal yelpazede bağımsız-ayrı bir yer tutuyor, ayırdedebilmek gerçekten güçtür.

Böyle durumlara düşmemek için yaşamla birlikte yürümeyi sürdürebilmek gerekiyor. Bu da, en başta sürekli çalışmak, sürekli öğrenmek, aydınlık-cesur bir kafa ister.

Yaşamla birlikte yürümek, bir yanıyla da insana yakın olmak demektir. Dışımızda 45 milyonluk bir Türkiye, şu kadar milyarlık bir dünya var. Sineması, şiiri, şarkısı, heykeli, bilimi, tarihi, zevkleri, sevgileri, kinleriyle. Tüm gelişmeleri içermek gerek. Komünistlik gerçekten en zor meslektir. Komünist hareket, bir işde dikiş tutturamamışlar, dünyadan oç almak isteyen hastalıklı ruhlar yatağı değildir. Komünistler en disiplinli işçiler, en ileri kafalar, en güzel ruhlar olmak zorundadırlar. Bu da, “dünyayı tanıma, gerçek proleter, gerçek aydın olma” işidir.

Türkiye işçi ve devrimci hareketinde, kaçınılmaz olarak, derin küçük burjuva etkiler vardır. Bunların bugünden yarına bir çırpıda değişmesi, koflukların bir anda yok olması beklenemez. İdeolojik sığılıkta, gösterişli usfıpta, örgütlenme yeteneksizliğinde, proleter disiplininden ürküntüde kendini dışa vuran kofluğun üstesinden gelmek istiyorsak çalışmalı, çok çalışmalıyız.

Hareketimizin etkinliği arttıkça, önümüze koyduğumuz hedefler de artıyor ve büyüyor. Gelişmemizin bugün vardığı noktada, dünya komünist hareketinin *doğal, ayrılmaz ve zorunlu* bir parçası olduğumuzu kabul ettirme aşaması gelmiştir. Parti içi kavgalar ilk açığa çıktığında pekçok kişi bize “üç aylık ömür” tanımıştı. Üç aylar, yıllar geçti. Gidici olmadığımızı, sınıf savaşının rastlantısal konuyu olmadığımızı kanıtladık. Giderek de güçleniyoruz.

Biz buyuz, biz böyleyiz, görüşlerimiz böyledir. Dünya komünist hareketi bizi böyle alıp kabul edecek. Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin sınırı içinde,

kimin ne söylediğini değil, bize doğru geleni söyleyeceğiz.

Bu aşamayı altı ay-bir yıl gibi anlamayın. Uzun sürecektir. Ama artık bu hedefi önümüze koyabilecek duruma geldik.

Buraya dek söylediklerimden, EK'ya bağlı örgütler için güzel bir görüntü çıkıyor. Güçlülerimiz, güçsüzlüklerimiz yok mu? Var, hem de fazlasıyla var.

En başta, parti kadrolarında ideolojik düzeyin düşüklüğü geliyor. Ne ilginç ki, gücümüzün de, güçsüzlüğümüzün de nedenleri arasında en başta ideolojik düzey geliyor. İdeolojik düzeyimizi başkalarıyla değil, olması gerekenle, görevlerimizle kıyaslamalıyız. O zaman, alacak çok yolumuz olduğunu görürüz. İdeolojik düzeyimizi olması gereken yere çıkartmadan özlediğimiz demir disipline, anında taktik değiştirebilme esnekliğine, aynı taktiği her yerde aynı uygulama ustalığına, özlediğimiz partili bir örneğine ulaşamayız.

İkinci güçsüz yanımız, yetişkin kadrolarımızın, gelişmeyi kucaklayacak sayıda olmamasıdır. Bu nedenle, çok bölgede örgütlenmemiz olabilecek hızda ilerlemiyor. Bugün faşist cunta var, yığın hareketliliği geride duruyor. Bu ortam, sorunumuzu ortadan kaldırmıyor ama dayanılabilir bir çerçevede tutuyor. Yarın ortam değiştiğinde, yığınlar hareketlendiğinde, eğer biz bu durumu değiştirmemişsek, yetişkin kadro darlığı en büyük sorunumuz olacaktır.

Üçüncüsü, parasal yönden acıklı durumumuzdur. Parasızlıktan bir hareketin başarısızlığa uğradığını kitaplar nedense yazmıyor. Ama bu da yaşamın kitapta yazmayan gerçeklerinden biridir. Hapisteki yoldaşlar, aileleri, burjuvazinin işsizliğe-açlığa mahkum ettiği yoldaşlar,

bölge-kent değiştirme... Beşinci Yaz Taarruzu her yönden en başarılısı oldu. Katılım yönünden, toplanan miktar yönünden. Tüm yoldaşlar büyük bir bilinç, büyük bir sorumluluk gösterdiler. Ama yetmiyor, sorun çözülüyor. En başta partinin özverisine güvenerek parasal sorunumuzu kesinlikle çözmemiz gerekiyor.

Dördüncüsü, yığın bağlarının güçsüzlüğüdür. TKP'yi 60 yıllık tarihi içinde ilk kez gerçek parti yapma sürecinde asıl sıçrama son bir yılda yaşandı. Bu da, kötü bir rastlantı, faşist diktatörlük koşullarına denk geldi. Bu nedenle, partinin parti gibi çalışması dönemine, yığın bağlarında genişleme eşlik edemedi.

Son olarak, amatörce, artizanca çalışmanın yaygınlığına değinmeliyiz. Bu da bize çok zaman, enerji kaybettiriyor, sınırları yıpratıyor.

Partimizin gelişmesinin sürmesi için iyi yanlarımızı daha da iyileştirmek, güçsüz yanlarımızı güçlendirmek gerekiyor. Bunun için hırsla, bilinçle çalışmalıyız. Yoksa, büyümenin *kaçınılmaz olarak* iyi yanları köreltici, güçsüz yanları arttırıcı bir etkisi olacağını görelim.

1.2. “Resmi” Merkez Komitesi’ne bağlı örgütler

Bunların durumunu da yakından biliyorsunuz, uzatmayacağım. Ortacılığa saldırı sürüyor.

Faşist cuntanın gelişinden bu yana en sonunda bir toplantı yapabildiler. Adına da “plenum” dediler. Plenum, Merkez Komitesi’nin *tam sayılı* toplantısı olduğuna ve bugünkü koşullarda buna olanak bulunmadığına göre, “plenum” sözcüğü, MK’da yeni bir tasfiye anlamına gelmektedir. Sağ oportünistler, Türkiye’deki gelişmelerden yararlanarak, kendi deyimleriyle “sol sekterliğin tüm

izlerini silmek”, “parti yönetimini güçlendirmek”, yani ortacılığı tasfiye etmek yolundan yürüdüler. Böylece merkez komitesi herkes komitesi oldu.

Menşevik plenumu ilk kez 5. Kongre sözünü ağzına aldı. Şöyle dedi: “Plenum, TKP’nin bu zor koşullarda da kongre toplayabileceğini kanıtladı. Politbüroyu, 5.Kongre hazırlıklarını tamamlamakla görevlendirdi”.

Bu 5. Kongre konusu üstünde biraz durmak gerekiyor. Önce, menşevik tüzüğün ilgili 37. maddesini okuyalım:

“37. Komünist Partisinin en yüksek organı Genel Kongresi’dir. Merkez Komitesi, her dört yılda bir partinin olağan kongresini çağırır. Merkez Komitesi, çetin gizlilik koşulları yüzünden engel çıkarsa, kongreyi erteler veya öne alır. Kongrelerin arası 6 yılı geçemez. Bu süre geçerse, il komiteleri kongrenin 6 ay içinde toplanmasını Merkez Komitesi’nden isterler. Merkez Komitesi bunu yapmazsa, il komitelerinin üçte iki çoğunluğu kongreyi çağırır. Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir”.

1932’den bu yana kongre toplanmayışını bir an için unutalım. Bu tüzük 1973’de yazıldı, 1974’de parti örgütlerince onaylanışı tamamlandı... Dolayısıyla, uzatmalı süre bile 1980’de bol bol bitti. Bu arada MK, 1979’da başta İzmir il ve Ege yöre komitesi olmak üzere partinin en önemli il komitelerinin kongre istemini yanıtsız bıraktı. 1980 I.Leninciler Konferansı’nın kongre çağrısı da yanıtsız kaldı. Böylece, MK kendi getirdiği tüzüğe göre bile meşruluğunu bir kez daha yitirdi. Yine aynı tüzükde belirtilmiş süreler içinde kongresini toplamayan il komiteleri de meşruluğunu yitirdi.

Bunun üzerine 1981’de toplanan ve partinin aktif il

komitelerinin çoğunluğunu temsil eden II.Leninciler Konferansı şu kararı aldı:

“ ... TKP II. Leninciler Konferansı, 5. Kongre'nin toplanmasıyla ilgili olarak şu noktaları karar altına alır:

“1. Eski geçici tüzüğe göre görev yapan yönetim organlarının geçerlilikleri bitmiştir. Bu organların Politik Büro dahil hepsi atamayla gelmişler ve seçilmemişlerdir. Kendi yazdıkları, bir Kongre'de onaylanmamış, böylece geçici nitelikte olan eski tüzüğe göre bile meşruluklarını yitirmişlerdir.

“2. Toplanacak 5. Kongre'ye kadar TKP'nin en üst organı TKP Eşgüdüm Komitesi'dir. Eşgüdüm Komitesi'nin birinci görevi, en kısa sürede 5. Kongre'yi toplamaktır.

“3. Kongre, II.Leninciler Konferansı'nın kabul ettiği yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca toplanacaktır. Eski geçici tüzük, yetki ve görev karmaşasının, çarpık bir demokratik merkeziyetçilik anlayışının, seçimlere ve kongrelere gerek görmeyen bir mantığın belgesidir. (...)

“Beşinci Kongre'ye dek, II.Leninciler Konferansı tarafından kabul edilen yeni geçici tüzük tüm parti üyeleri ve organları için bağlayıcıdır.

“4. TKP II.Leninciler Konferansı, I.Konferans'ta parti programı tasarısını hazırlamak için seçilen komisyonu, çalışmalarını sonuçlandırıp, program tasarısını en kısa sürede Kongre Hazırlık Komisyonu'na vermekle görevlendirir.

“5. Konferans, 5. Kongre'nin teknik hazırlıklarını yürütmekle görevli bir Kongre Hazırlık Komisyonu'nun seçilmesini kararlaştırır. Bu komisyon, Eşgüdüm

Komitesi'ne bağlı olarak çalışacaktır.

“Bu komisyon:

“a) Beşinci Kongre'nin bugünkü koşullarda mümkün olan en güvenli biçimde toplanması için önlemler alacaktır.

“b) Yeni geçici tüzüğü, program taslağını ve örgütlerden gelecek önerileri tüm örgütlere yaymakla; tartışmaya açılan metinlerin, açık tartışmada çıkacak fikirlerin TKP'nin Merkez Organı'nda yayınlanarak, tartışmanın yığınlar önünde yapılmasını sağlamakla görevlidir.

“c) Tüm parti örgütlerini sınıf bilinçli işçileri bu tartışmaya aktif olarak katmakla görevlidir.

“6. Eski geçici tüzük hükümlerine göre oluşturulmuş yönetim organları, ellerindeki parti belgelerini, parti arşivini en geç 6 ay içinde TKP Eşgüdüm Komitesi'ne teslim edeceklerdir. Bu, hem bu organların meşruluklarını yitirmeleri, hem de 5. Kongre'nin daha sağlıklı toplanabilmesi nedeniyle gereklidir.

“7. Sözü edilen organlar en geç 6 ay içinde, ellerindeki parti mallarının ve kasasının dökümünü TKP Eşgüdüm Komitesi'ne teslim edeceklerdir. Eşgüdüm Komitesi parti mallarına ve kasasına el koymaya yetkilidir. Bu kararlara uymayan üye ve örgütler 5. Kongre'nin en verimli, en demokratik olarak toplanmasını engellemiş sayılarak sergilenecek ve yeni geçici tüzük hükümlerine göre cezalandırılacaklardır.

“8. TKP'nin 1977 Konferansı ile partiyi yönetmek görevi kendilerine emanet edilenler 5.

Kongre'ye gelip hesap vermek zorundadırlar. Kendilerine Kongre çağrısının yayınlanma tarihinden itibaren, bu konuda raporlarını hazırlamaları için 6 aylık bir süre tanınmıştır. Bu sürenin bitiminden önce raporlarını Kongre Hazırlık Komisyonu'na teslim edeceklerdir. Kendileri bu karara uymadıkları takdirde yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca cezalandırılacaklardır.

“9. TKP'nin il komiteleri, bu çağrının merkez yayın organımızda yayınlanma tarihinden itibaren 6 ay içinde yeni geçici tüzük hükümleri uyarınca il kongrelerini toplayacak, Eşgüdüm Komitesi'nin belirleyeceği delege oranına göre, 5.Kongre delegelerini seçeceklerdir.

“10. Eşgüdüm Komitesi, 5. Kongre çağrısını devrimci kamuoyunda en geniş biçimde dağıtmakla görevlidir...”

TKP'nin Eş güdüm Komitesi'ne bağlı örgütleri açısından bu değerlendirme değişmemiştir. Oportünistlerin “plenumu” da, toplanacağından söz ettikleri kongre de gayrimeşrudur. Bir kişinin ya da bir örgütün kendi koyduğu kurallara, (tüzüğe) kendisinin uymaması en büyük siyasal ahlaksızlıktır. Buna sesini çıkarmayan örgüt de, işte o sözünü ettiğimiz hasta ruhlar yığınının başka birşey olamaz. Bizim değerlendirmemiz böyledir.

Ancak iş bununla bitmiyor. Gayrimeşrudur deyip bitirmek yetmez. Komünist moral, parti anlayışı ve tüzük açılarından ve Leninciler için öyledir. Ne var ki, oportünist yönetimin etkisi altındaki çok üye, çok örgüt böyle değerlendirmeyecektir. Çeşitli gerekçeler getirerek,

kendilerini aldatarak yolsuzluğa gözlerini yumacak, partinin *kongrede* düzgün yola gireceğini umacaklardır.

İşte bu durum, parti içi savaşımdan açısından *bugünkü acil görevimizi* belirlemektedir: Kendimize ve kendimiz gibi düşünenlere değil, *bu yoldaşlara*, kongre sözlerinin nasıl bir sahtekarlık gizlediğini göstermek.

Onun için biz bu yoldaşlara şöyle sesleniyoruz: Madem bu gayrimeşru yönetimi kongre toplama hakkına sahip görüyorsunuz, öyleyse hiç olmazsa kendi anlayışınız içinde kongrenin *kongre* olabilmesine çalışın. Ki, kongre adı altında bir konferans daha yutturulmasın. Şu noktaları yerine getirmeyen bir toplantı, “gayrimeşru bir kongre” bile olamaz:

“1. Bugün partide çok farklı görüşler vardır. Kongre öncesinde parti içi farklı görüşler, program ve tüzük önerileri tüm parti yayınlarında açıkça tartışılabilir.

“2. Eski tüzükde şöyle deniyor:

“ ‘Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluk olursa Merkez Komitesi militan kadrodan aday gösterebilir’ (s.24).

“Bugüne dek Avrupa’da bile il kongrelerinin yapılması engellenmiştir. Oysa kongre delegeleri il kongrelerinde seçilmelidir. İl kongresinde yapılacak delege seçimine ilişkin olan ‘aday gösterme’ terimi, delege atama anlamında çarpıtılmamalıdır.

“3. Parti tarihine ait gizli tutulan, konspirasyonu bozmayacak belgelerin yayınlanmasına hemen başlanmalıdır. Son kongreden bu yana 49 yılın geçmiş

olması bunu acil ve zorunlu bir görev yapar.

“4. 1932’deki 4. Kongre’den bugüne dek geçen süre içinde ‘üyelikleri düşmüştür’ denilen, kendi özel yaşantısında erimemiş, burjuvazinin safına geçmemiş *eski* MK üyeleri, kendilerini savunmak isterlerse, kongreye çağrılmalıdırlar. Bu, hem de eski tüzük gereğidir. Geçmişin aydınlatılması, haksızlıkların giderilebilmesi, pisliklerin temizlenebilmesi ve karanlık likidasyon döneminin her yönüyle aydınlatılabilmesi için bu zorunludur.

“5. Menşevik yönetimin en çirkin yöntemlerle saldırarak ayrı örgütlenme zorunda bıraktığı Leninci kanat, bugün artık bir olgudur. TKP Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı Leninci kanat, bugün partinin aktif çoğunluğudur ve EK toplantılarıyla, konferanslarıyla, partiye yol gösterici kararlarıyla, herşeyiyle partinin sağlıklı işleyen tek örgütsel parçasını oluşturmaktadır. Bunu yadsıyarak bir kongre toplanamaz.

“TKP Eşgüdüm Komitesi’ne bağlı örgütler eşit haklara sahip olarak kongreye çağrılmalıdır. Bu, partinin bölünmesinin gerçek suçlularının parti tabanı önünde belirlenmesinin zorunlu bir koşuludur.

“Bu koşulları da yerine getirmeyen bir toplantı, olsa olsa menşevik kanadın 1.yurt dışı konferansı olur!”

Kongrede herşeyin düzeleceğini, yeni ve temiz bir deftere başlanacağını düşleyerek avunan yoldaşlar bu koşullar üzerinde ısrar ettikçe nasıl bir oyunla karşı karşıya olduklarını iyi anlayacaklardır. Bu koşullar üzerinde ısrar etmeyecek, dolayısıyla sahteliğe şu ya da bu gerekçeyle göz yumacak yoldaşlara sözümüz yok. Bitli baklanın kör

alıcısı olur der, bitiririz.

Kongre sözlerinin sahteliğini anlamak için arif olmak da gerekmiyor. Neden 1976- 1980 yılları arasında, en “görekemli” toplantıların yapılabildiği devrimci durum ortamında, kendi deyimleriyle “yarı-legal koşullarda” kongre çağrılmadı? Ve neden *bugün* çağırılıyor? Kongre toplanmayışının nedeni, o çok sevdikleri “çetin gizlilik koşulları” ise, bugün, faşist diktatörlük altında nasıl ve neden çağrılıyor? Dün değil bugün kongreden söz edilmesi, nasıl bir ihanet planladığını açık etmiyor mu?

Parti kongresinde *kilit* il kongreleridir. Parti üyesinin geniş bir kesimi bugün il kongrelerine katılabilecek koşullara sahip değildir. Öyleyse bugün, il kongreleri ve genel kongre için en elverişli ortamdır! Oportünistler, kendi tabanlarından kongre kaçırma hesabı içindedirler.

II. İdeolojik-siyasal yaklaşımlar

Yoldaşlar, şimdi partimizin günlük çalışmasına yardımcı olacağını düşündüğüm birkaç konuya değinmek istiyorum.

2. 1. Oportünizmin süregenliği

Geçen yıl yapılan kuruluş yıldönümünde şöyle denildiğini anımsıyorum:

“Yoldaşlar, TKP’nin oportünist kanadı yenilecektir. Komünist hareket bunların elinden kurtarılacak ve dolu dizgin bir gelişme içine sokulacaktır. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın.

“Yalnız, birşeyi ayırmak gerekir. Oportünizm yok olmayacaktır. Oportünizmle boğuşma bir iki yılın işi değildir. Biri batınca, öteki çıkacak, devrimden sonra da

sürecektir. Bunu iyi anlamalıyız.” (*Sosyalizm Üstün Gelecektir*)

Son bir yılın gelişmeleri ve merkez organımızda yazılan yazıların ışığında bu gerçeğin altını bir kez daha çizmek gerekiyor.

Son bir yıl içinde çeşitli bölgelerde oportünistler parti örgütünde ve yığın örgütlerinde gerilediler, bazı bölgelerde bozguna uğradılar. Kendi içlerindeki kavga kızıştı, tasfiyeler yeniden başladı. Bu arada çöküntünün ve çürümenin en somut göstergesi olarak, polise düşen üst düzey yöneticiler *tüm* parti üyelerini ele verdiler.

Bir parantez açalım. Bu konuya hiç girmek istemezdik. Ne olursa olsun, kim konuşmuş plursa olsun kara bir gündür, yoldaşlarımız derin acılar çekiyor. Ne var ki, menşevik “plenum” açıklaması, bu yıkıntının da suçunu *İşçinin Sesi*’ne yıkmaya çalışmakta ve şöyle demektedir: “Partiye saldıran ‘sol’ oportünist ‘İşçinin Sesi’ gurubu da tutuklamalara ortam hazırladı. Bu gurubun başındakiler öteden beri parti gizliliğini açığa vurarak partiye hıyanet etti”. Bu söylenenler büyük bir yalandır. Amacı, kendilerine yönelen şiddetli öfkeyi bizim üzerimize çevirmektir. O zaman, bu konuya değinmek zorunlu olur.

Bir kez, *İşçinin Sesi*, hiçbir yerde, hiçbir zaman partimizin hiçbir örgütsel gizliliğini açığa vurmadi. Yapabilirlerse açıklasınlar, kanıtlasınlar. İdeolojik-siyasal konular örgüt sırrı değil, toplumun ortak malıdır ve *İşçinin Sesi* yalnızca bu konuları “açığa vurmuştur”. Kendileri ise İGD şubelerinde, “şunlar İşçinin Sesi” diye listeler astılar, özel adları ortalığa yaydılar. Polise yakalanan menşevikler Lenincilerin adlarını verdiler. Bugün çok yoldaşımız *yalnızca* onların ihbarı nedeniyle hapiste yatıyor.

İkincisi, bizim hareketimiz açıklanacak bilgiye, hele Türkiye’yi ilgilendiren bilgiye zaten sahip değildir. Örgütsel bilgiler eskimiştir. Anlaşıldığı kadarıyla, iki yoldaşımızın haksızca MK’dan çıkarılmasından bu yana MK gerçekten HK olmuş.

Üçüncüsü, partinin cunta öncesinde *yarı-legal* koşullarda çalıştığını menşevik plenum raporunun kendisi yazıyor! Yarı-legal sözleri durumu tam anlatmaz. Çırlıçiplak çalıştılar. Konspirasyon diye birşey yoktu. Dışımızdaki herkes eski MK’yi özel adlarıyla sayıyordu. Bunları 1979’dan bu yana eleştiriyoruz, dikkatleri çekiyoruz, teorik kökenini gösteriyoruz. Bu tutumun kökü oportünizmde, “ulusal burjuva” işbirlikçiliğinde, sınıf uzlaşmacılığında yatıyor.

Ne ilginçtir ki, oportünistlerin tabanı polise karşı direndi, sır vermedi de, herşeyi emanet ettikleri yöneticileri konuştu. Düşünen yoldaşların bu olaydan gerekli sonuçları çıkarması kaçınılmazdır.

Konuya dönersek, oportünist saflardaki örgütsel ve ideolojik çöküntü, “TKP’de oportünizm çöküyor” yargısına bağlandı. “Ördeklerden bir filo, bir de kazdan amiral” dedik. Beş kişi kaldılar, başladıkları yere döndüler dedik. Bunlar yanlış anlaşılmasın. Söylenenler şu anlama gelmektedir: Burjuva kuyrukçusu ilerlemeci çizgi ileri işçiler için iyice deşifre olmakta; partinin ilk kadroları, deneyimli üyeler bu çizgiye giderek artan sayıda ve artan şiddette karşı çıkmakta; yönetim kadrosu kendini yemektedir.

Yoksa yoldaşlar, bir ülkede geniş toplumsal-ekonomik tabanı durdukça oportünizm çökmez. Türkiye’de bu taban fazlasıyla vardır. İşçi sınıfı, köyden-kentten katılmalarla hızla büyüyen, her katılmayla bilincine küçük burjuva duygu ve düşünceler dalan bir sınıftır. İnce

bir işçi aristokrasisinden söz edilebilir. Oldukça yaygın bir işçi bürokrasisi vardır. Bunların yanında, işçi sınıfının üstüne kapanmış, onu boğan, nefes almasını engelleyen dev gibi bir küçük burjuvazi vardır. Bu taban varoldukça oportünizm çökmez. Çeşitli tarihsel-kültürel nedenlere de hiç değinmiyoruz.

Hele bugün oportünizmin iyice genişlemesi için oldukça elverişli bir toplumsal-psikolojik ortam vardır. Yenilgi, yılgınlık, küçük burjuvaca teslimiyet, “itidal”, “yapıcılık”... Oportünizm de her zaman pasifliği, korkaklığı, yılgınlığı örgütler.

Toplumsal-ekonomik nedenleri sürdüğünce oportünizm de sürer. Hem de oldukça kalabalık olarak sürer. Ta devrim anına dek. Sovyet deneyine bakınca, Bolşeviklerin devrim anı dışında her zaman Menşeviklerden ve Sosyalist Devrimcilerden (‘SR’ler) çok daha küçük olduğunu görürüz. Biri batır, ötekisi çıkar. Biri iflas eder, ortama daha iyi uyan bir başkası doğar.

Bu tahtıravallide bugün herşeye rağmen yine en şanslısı bizim menşeviklerdir. Başkalarında olmayan olanakları var. Torbalarından birkaç tavşan daha çıkaracaklardır. Ama bugünkü gidişle olmaz. Yeni bir boya gerekir. O boyayı da son “plenum”la vurmaya çalışıyorlar.

2.2. Dışımızdaki akımlara karşı tutum

Emperyalizme ve tekellere karşı eylem birliği. Faşist diktatörlüğe karşı omuz omuza. Olması gereken yaklaşım budur. Partimiz reklamını yapmadan, gürültü koparmadan üstüne düşeni yapıyor. Ortak çalışmalarda kendine düşen görevleri en iyi biçimde yerine getirmeye çalışıyor. Bu tutumu sürdüreceğiz.

Ancak eylem birliklerini, birleşmeleri, çoktan iflas

etmiş örgüt ya da kadrolara (adlarını koruyarak ya da korumayarak, hiç farketmez) kan tazeleme yolunda ele alışı reddediyoruz. Hangi düzeyde olursa olsun, gerçek birlikten başka herşeyi amaçlayan ağzı kalabalık “*birlik tüccarları*”, devrim hareketi için bugün *en tehlikeli* demagoglardır. İşçi hareketi bu tüccarları, bu yeni türeyen tipi elinin tersiyle bir yana itmeden, bugünkü durumundan ileri gidemez.

Size bir örnek vereceğim. Bu, yalnızca bir örnektir ve yeni türeyen birlik tüccarlığı mesleğinin en düzeysiz örneklerinden biri değildir. TİP’in merkez yayın organı *Çark Başak* dergisinin Mart-Nisan 1981 tarihli 7-8. Sayısında yayınlanan, TİP Merkez Komitesi’nin Nisan ayında yaptığı toplantıda kabul ettiği raporun “bilimsel sosyalist hareketin birliği” bölümü. Okuyalım:

“Cephenin kurulması, eylem birliğinin yükseltilmesi açısından da başta gelen sorun, dün olduğu gibi bugün de, işçi sınıfının *politik birliğinin* gerçekleştirilmesidir. Partimizin içten, ısrarlı, yapıcı ve önerici çalışmalarına karşın, birlik konusunda henüz önemli bir mesafe kaydedebilmiş değiliz. *Hareketlerden biri* açısından, *kimi* olumlu girişim ve sonuçlar görülmekle birlikte, *diğeri* için bunu söylemek olanaklı değildir. *Bu hareket*, birlikçi olmayan, sekter, dar grupçu bir politikayı sürdürmektedir. Bu politika hem merkezi tutumda, hem de pratik alanda, eylem sırasında her vesilede kendini ortaya koymaktadır. Her ne kadar *bu hareket* içinde *kimi* birlikçi eğilimler de yeşermekte, bunlar *kimi* durumlarda su yüzüne de çıkmaktaysa da, genel olumsuzluk sürmektedir.

“Genel olarak eylemlerde dar grupçuluk ve

sekteklik, kendi dışındaki hareketlere kara çalma ve eritme politikası, ikili biraraya geliş sırasında oyalayıcı ve erteleyici, buna karşılık üst düzeyde ve dışa yönelik olarak ise birlikten söz açan, hatta kimi övgüler de sıralayan bir tutum söz konusudur.

“Cunta konusundaki değerlendirme farklılığı da *bu hareket* için eylem birliğini zedeleyici bir fırsat yaratmıştır. Aynı *harekette* görülen diğer bir tutum farkıysa *üçüncü harekete* ilişkin olup bu tutum oldukça olumsuzdur.

“*Bu hareket* ile tepede ve tavanda birlik doğrultusundaki çabalar ısrarla sürdürülmeli, eylem birliği olanakları geliştirilmelidir. Olumsuz eğilim ve tutumlarla ideolojik savaşım yoğunlaştırılmalı, tabanda kendini gösteren *kimi* birlikçi eğilimler ise geliştirilmelidir. *Üçüncüye* karşı olumsuz tutumun aşılması sağlanmalı, üçlü çerçevenin gözden kaçırılmayacağı vurgulanmalıdır. Dün olduğu gibi bugün de, politik birlik ile .anti-faşist birlik konularındaki yaklaşımların karşı karşıya konmaması gerektiği açıktır.

“*Diğer hareket* söz konusu edildiğinde ilk söylenecek olan, var olan olumluluğun, kaçamaklara fırsat verilmeksizin mutlaka geliştirilerek sonuçlandırılması gerektiğidir. Ortak girişimler başlatılarak geliştirilmeli, buna *üçüncü hareketin* de katılması sağlanmalıdır. Ortak girişimlerin esasında *üçüncü harekete* de içermeye yönelik olduğunun gözden kaçırılmasına olanak verilmemelidir.” (abç).

Şimdi bu hokkabazlık değil de nedir? Daha faşizme karşı, cuntaya karşı eylem birliği, cephe birliği

yapamadıklarını söylediği hareketle ve bu eylem birliğinden önce *siyasal* birlik yapmak, yani tek partileşmek amacını koyuyor... Hareketlerden biri, ötekisi, ikincisi, üçüncüsü, kimi!! Bunların adı yok mudur? Bilmece mi oynanıyor, küçücük fıçı içi dolu turşucuk. İşte bu, ağız kalabalık birlik tüccarlığıdır. Köşeye sıkıştırma, açmaza düşürme, “tabanı önünde deşifre etme” oyunudur. Bugünün *en tehlikeli* demagojisidir. İşçi sınıfının en güzel duygularını sömürmektedir.

Yoldaşlar, sınıf siyasetçiliği bu değildir. Açıkça söylemekten çekinmiyoruz. Biz ayn, bağımsız bir parti isek, bunun nedeni, dışımızdaki *tüm* örgüt ve hareketleri ideolojik-siyasal yönden *yanlış* bulmamızdır. Şunun şunu doğru söylemesi, bunu doğru yapması bu gerçeği değiştirmiyor. Yoksa, ülkemizde gördüğümüz pekçok kötü örnek gibi davranmayız. Gider, doğru bulduğumuzla birleşiriz. “Birleşmek” istemiyorsa, ona katılırız. Böyle bir durum ortaya çıkmadıkça, siyasal bağımsızlığımızı göz bebeğimiz gibi korumak boynumuzun borcudur. Bunun da yolu, farklılık noktalarını iyi bilmekten, iyi göstermekten geçer.

Dışımızdaki hareketler içinde bize göre az yanlış olanı var, çok yanlış olanı var. Birlikte çalışmayla farklılıkların giderilebileceğini düşündüklerimiz var. Herhangi bir sınırlı ve geçici somut eylem birliğinin bile bugünkü koşullarda akla uzak geldiği hareketler var. Şunun şurasını, bunun burasını takdir ederiz. Ama biz bunların *tümünü* yanlış buluyoruz.

Bu nedenle, saflarımızda hiçbir yanlış akıma, örgüte, kişiye sempatiye yer yoktur. İşçi sınıfının bilincini bulandıracak, “gardını düşürecek”, yanlışla uzlaşmazlığını

köreltecek hiçbir tutuma yayınlarımızda, günlük çalışmalarımızda yer yoktur.

2.3. Cuntaya faşist demeyenlere karşı tutum

Atılım'ın Temmuz sayısında yayınlanan, “Tartışma ve ‘Tartışma’ ” adlı yazı, cunta faşist mi, değil mi sorusu neredeyse devrimciliğin ölçütü yapıyor, herkes yalnızca bu konuyu tartışıyor diye yakınıyor. Bugün devrimci hareket gerçekten cuntaya faşist diyen-demeyen olarak iki kalın hatta ayrılmıştır. Ezici çoğunluk, faşist diyen kesimdedir.

Partimiz açısından, “cuntaya faşist demeyenlerle eylem birliği yapılmaz” diye bir görüş yoktur. Bizim eylem birliği anlayışımız I. ve II. Konferanslarda apaçık işlenmiştir.

Ancak, bu çeşit hareketlerle eylem birliği yapma kararının ya da *niyetinin* değil ama *yapabilmenin* günlük yaşam içinde giderek zorlaşabileceğini tahmin edebiliriz. Çünkü, bu diktatörlüğe faşist deyip dememenin siyasal anlamı, siyasal sonuçları vardır. Bu tartışma, boş, yapma bir tartışma değildir. Hiçbir örgüt, ne denli güçlü olsa böyle yaygın bir tartışma yaratamaz. Bu tartışma tüm devrimci hareketi sarmışsa nedeni, 12 Eylül hareketinin, cumhuriyet yıllarının en önemli olayı olması, halkımızı her yönüyle en derinden etkilemesidir.

Cuntaya faşist demeyenlerle eylem birliği olanaklarını araştırırken, bu kesimi ikiye ayırmak gerekir. Bunlardan birincisi, açık diktatörlüğe karşı topyekun bir kavgaya girmemek için “cuntada ilerici kanat” bulan bizim menşeviklerdir. Onlar bir çözümlemeden sonuca gidiyor değiller. Onlar, “dünya barışı” amacını gerçekleştirmek için cuntaya faşist demiyorlar! Dolayısıyla, bırakın “faşist cuntaya” karşı, “askersel cuntaya” karşı bile onlarla iş

yapabilmek oldukça zordur. Örnek vereyim. TSİP'in yayın organı *Gerçek* gazetesi, 12 Eylül'ün birinci yıldönümü için bile bunlarla ortak bir bildiri çıkarılmayışını güzel sergiledi.

Cuntaya faşist demeyen öteki hareketler için ne söylenebilir? Yanlış çözümlene, yanlış savaş hedefine, yanlış taktiklere gider. Çözömlmelerinde tutarlı olacaklarsa bu kaçınılmazdır. Bu durumda, onlarla da eylem birliğinin zorlaşacağı açıktır. Tutarlı olmayacaklarsa, hedefi, taktiği, zamanlamayı faşist belirlemesini yapanlara uygun seçerler. Bu durumda, savaşkan bir dövüş birliği onlarla da yaratılabilir. Çelişkiyi kendileri düşünsün.

Biz, genel bir yaklaşım olarak, bu açık diktatörlüğe karşı savaş hedefini önüne koşan tüm hareketlerle eylem birliğine hazırız.

2.4. Cuntanın faşistliğini açıklayanlar ve neden faşist olmadığını açıklamayanlar

Atılım, aynı yazıda, bu tartışmayı yapanlar, “bugünkü rejimin neden faşist karakter taşıdığını sınıfsal nedenleriyle açıklamıyorlar” diyor.

Bunlar kadar yalancı bir siyasal hareket herhalde dünyaya gelmemiştir. Hele işçi sınıfı siyasetine hiç gelmemiştir. Bilen'in adı, Türkiye komünist hareketinde boşuna yalancıya çıkmamış.

Faşizm değerlendirmesinin nedenlerini *İşçinin Sesi* açıklamıştır:

- TKP EK Üst Bürosu 14 Eylül 1980 tarihli bildirisi.
- R. Yürükoğlu, “Acil Görevlerimiz”, *İşçinin Sesi*, sayı:141, 5 Kasım 1980.
- TKP Eşgüdüm Komitesi 29 Kasım 1980 tarihli bildirisi.
- Emine Engin, “Devrim İçin Savaşım Acilliğini

Koruyor”, *İşçinin Sesi*, sayı:147-148, 24 Ocak 1981.

- 1981, II.Leninciler Konferansı, “Yeni Dönemin Özellikleri ve Parti Taktiğinin Genel Çerçevesi Üstüne Tezler” *İşçinin Sesi*, 7 Mart 1981, sayı 151-152.

- Hatice Dağlı, Cemile Çakmak, “Gericilik Dönemi Üzerine Lenin”, *İşçinin Sesi*, sayı:158-159, 19 Mayıs 1981.

- Selim Gür “Faşizm Konusuna Devrimci Yaklaşım”, *İşçinin Sesi*, sayı: 161, 23 Haziran 1981.

- Emek Çalışma Gurubu, “OYAK’ı Tanımak, Cuntayı Tanımakla Yakından Bağlıdır”, *İşçinin Sesi*, sayı:164, 27 Temmuz 1981.

- TKP EK Üst Bürosu, 6 Eylül 1981 tarihli bildirisini.

12 Eylül cuntasının neden faşist olduğunun teorik kanıtları bu yazılarda vardır.

Öte yandan kendileri *hiçbir yerde* bu iktidarın neden faşist *olmadığını* açıkça yazmadılar. Kaypakça, korkakça cunta içi kanatlardan, dış siyasette gerçekçi eğilimlerden dem vuruyorlar yalnızca. Bu yavuz hırsızlıktır. Hem cuntanın neden faşist olmadığını *teorik* kanıtlarıyla ortaya sermeden faşist değildir diyorlar, hem faşistliğini teorik kanıtlarıyla gösterenler için, neden açıklamıyorlar diye soruyorlar. İnsanın, Evren bunların babasının oğlu mu diyeceği geliyor. Böyle canla başla uğraşıyorlar. Evet, eskiler boşuna dememişler: Sülük sülüğe yapışmaz!

2.5. Cunta faşist değildir diyenlerin gerekçeleri

Son bir yıl içinde gelişen tartışmalardan süzüle süzüle geriye şu 5 gerekçe kaldı:

I. İçinde kanatlar, kimi gerçekçi dış siyaset eğilimleri vardır.

II. Tabandan değil, askersel darbe yoluyla tepeden gelmiştir. Faşizme tipik yığın hareketliliği yoktur.

III. Ayrı bir faşist ideolojisi yoktur.

IV. Klasik bir bonapartist darbedir.

V. Devletin biçiminde bir değişme yoktur.

Bu gerekçelerden birincisi menşeviklerindir. Gerisi Avrupalı Troçkistlerin ve şimdi de Troçki'yi keşfeden Türkiyeli küçük burjuvaların onlardan aktararak söyledikleridir. Tek tek kısaca ele alalım.

Cuntanın içinde kanatların ve gerçekçi dış siyaset eğilimlerinin varlığı. *Atılım*, sözünü ettiğimiz yazıda (ve başka çok yazıda) bu gerekçeyi özenle satırların arasına yerleştirmiş. Sonra dönüp, *İşçinin Sesi*'ni ve *Tek Cephe*'yi eleştirmiş.

“Tipik örnek” dediği *İşçinin Sesi*'ne karşı şunları söylüyor:

“Egemen sınıfların politik kampında ayrılıklardan yararlanmayı geçici uzlaşma ve bağlaşıklıktan yadsıyan, açık ‘sol’ radikal bir temelde karar kıldı. Beklendiği gibi bu gazete, Komintern’in bugün de geçerli olan faşizm tanımını yalnızca cuntayı faşist diye tanımlamaya yaramadığı için bir kalemde yadsıdı. Böylece hem rejime faşist deyip, hem de antifaşist güçlerin tabanını daraltan ‘tutarlı’ bir sekte çizgiye oturdu.”

Tek Cephe'yi de şöyle eleştiriyor:

“O, cunta rejiminin bağrında yer alan dış politikadaki kimi gerçekçi çizgileri dikkate almaya karşı çıkıyor. Bu eğilimlerle, açık Amerikancı, serüvenci eğilimleri faşizm çuvalına birarada sokmak istiyor”.

Atılım'ın bu söylediklerinin hiçbir bilimsel-tarihsel değeri yoktur. Kanatlar varmış. Olmaz mı? Bu neyi gösterir?

Hitler, kendisini iktidara getiren vurucu gücü, SA'ları bir gecede, "uzun bıçaklar gecesi"nde binlercesiyle öldürmedi mi? Bunu yaparken, asıl olarak, kendi dışında duran Almanya ordusuna yaslanmadı mı? Öldürülen faşistlerin "yaşasın Hitler" diyerek, Nazi selamı vererek öldüklerini belgeleyen filmler dünya film arşivlerinde duruyor.

Atılım'ın son sayıları cuntayı iyice hedef olmaktan çıkardı. Artık, kendi deyimiyle, "cunta içindeki ve dışındaki en gerici, faşizm yanlısı güçler"i hedef alıyor. Ve bu tutumu, "usta taktik", "burjuvazinin iç çelişkilerinden yararlanma" olarak adlandırıyor.

Bir kez burjuvazinin iç çelişkilerinden yararlanmanın yolu komünistler için başkadır. Lenin'in Karayüzler arasında, Çarlık içinde, Oktobristlerde Bilen'in yaptığı gibi ayrımlar yaptığını kimse bilmiyor. *Atılım'ın* anlayışı, Rusya devrim tarihinde gördüğümüz klasik menşevik anlayışıdır. Onlar bile Karayüzleri, Çarlığı, Oktobristleri değil, ancak Kadetleri ayırabilmişlerdir.

Evren cuntası, finans-kapitalin en azgın kesiminin ta kendisidir. *Hangi kesiminin?* Siyasal partileri, parlamentoyu kaldıran, her çeşit özgürlüğü yok eden, yüzbin emekçiyi zindanlara dolduran, onbinlercesini işkenceden geçiren, yüzlercesini hunharca öldüren, DİSK'i kapatan, 52 sendikacıya idam dayatan, komünistlerin üstüne parti tarihinin gördüğü en büyük terörle yürüyen kesiminin.

Cunta, bu yaptıklarından *topluca* sorumludur. Cezasını topluca ödeyecektir. Böyle bir cuntanın da "savaşılacak" bir yarısını bulup çıkartmak gerçekten işkembe ister.

Bir küçük anımsatma yapalım. İ.Bilen'in de üyesi

olduğu TKP Merkez Komitesi (zaten o tarihlerde bir-iki kişiydi), 17.5.1971 tarihinde yayınladığı “*Halkımıza Çağrı*” adlı bildiriye, 12 Mart darbesini faşist olarak niteliyordu. Bu bildiri şöyle diyordu:

“Türk halkı tarihinin en karanlık, en çetin anlarından birini yaşıyor. Memleketimizin ulusal menfaatlerini yabancı emperyalistlere satanlar, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, onun en ilkel demokratik haklarını ortadan kaldırarak, yurtsever, yiğit evlatlarını yığınlar halinde tutuklayarak, işkence kamplarına, zindanlara doldurarak önlemeye kalkışmışlar, *faşizmi, halk düşmanlığının bu en açık ve en barbarca şekli, Amerikan emperyalizminin ve NATO’nun baskısıyla memleketimizde uygulamaya koyulmuşlardır.*

“*Silahların gölgesinde getirilen faşizmin amacı, memleketimizi yıllarca kemiren ekonomik ve sosyal bunalımların gerçek etkenlerine karşı mücadeleyi önlemek, halkımızın açtığı savaşı ezmek, emperyalist tekellerin ve devletlerin soygununa memleketimizin güvenliğini ve geleceğini ciddi surette tehlikeye sokan saldırganlık ve sömürü politikasına karşı mücadelesini boğmak ve bu mücadelede işçiler, köylüler, bütün dar gelirli yığınlar ve anti-emperyalist güçler arasında oluşmaya yüz tutan cephe birliğine yol vermemektir.*

“*Erim hükümeti ve onu iktidara getiren yüksek rütbeli komutanlar, halkımızın uğrunda yıllardan beri savaştığı demokratik ve köklü reformlara susamışlığını sömürerek, maskelenerek ortaya çıktılar. Fakat daha ilk icraatlarında, gerçek yüzlerini, faşist niteliklerini açığa vurdular.*” (Yeni Çağ, Mayıs 1971) (abc).

1971 cuntasına faşist diyenler, 1981 cuntasına faşist değil diyorlar! Biraz düşünelim, neden bunu yapıyorlar? Bu cuntanın ülke içinde yaptıkları, dayandığı-çıkarını gözettiği kesim, saldırdığı sınıf ve katmanlar ortada. Bunlara bakarak, faşist olmadığı sonucuna varılabilir mi? Varılamayacağı için, sorunun yanıtını başka bir nedende aramalıyız. Böyle bir neden vardır. Amiral ve filosu, cuntanın bir yarısıyla uzlaşma arayan ve tek yönlü olarak *de facto* bunu yapan tutumlarını *aslında, özünde* tek bir gerekçeye dayandırıyorlar: “*Dış politikadaki gerçekçi eğilimler*” (Menşevikler, dünya barışını koruyorlar!).

Sovyetler Birliği ile iyice geçinme ya da geçinmeme, ne faşistliğe, ne başka birşeye ölçüt değildir. İngiltere hükümetinin başbakanı Thatcher soğuk savaş eğilimlisi, Sovyetler Birliği’ni kuşatma yanlısıdır. Faşist midir? Hitler, 1939’a, 1940’a dek Sovyetler’le iyi geçindi, hatta saldırmazlık paktı imzaladı. Faşist değil miydi? Her türlü itişmesine karşın Reagan da iyi geçiniyor, daha doğrusu iyi geçinmek zorunda kalıyor. Bu durum, Reagan’ın kimliğini, niyetini değiştirmiyor. Niyetler, kimlikler başka, belli bir anda ve belli güçler dengesi içinde yapılabilecekler başkadır. Türkiye ortada, Sovyetler Birliği ortada. Ne yapacak bu cunta, Sovyetler’e mi saldıracak? Bugünkü koşullarda tabii “gerçekçi” olacaktır.

Menşeviklerin mantığını izleyerek MHP’ye de faşist demek zordur. Evren cuntası, Sovyetler’le iyi geçiniyor, MHP’yi yargılıyor, Atatürkçüyüm diyor diye faşist olmuyorsa, MHP de faşistliği defalarca ve açıkça reddetti.

Tüm söylediklerimizi bir yana bırakalım ve bir an için cuntanın faşist olmadığını kabul edelim. Peki, bu cunta faşist değildir. Ama *eli kanlı açık terörcü diktatörlük*

olduğunda herkes anlaşabilir değil mi? Öyleyse, İ. Bilen ve çevresi neden cuntaya karşı böyle bile karşı çıkmıyorlar? Temmuz *Atılım*'ı hâlâ “faşist, kanlı terörcü MHP” diye bağırıyor. Evren cuntası *daha şimdiden* daha kanlı, daha terörcüdür. Öldürdüğü ve öldüreceğiyle, onbinlere yaptığı işkenceyle. Neden, “kanlı-terörcü cunta “ya karşı savaş bayrağını kaldırmıyorlar?

Eskiden bir “ulusal demokratik cephe” vardı. UDC. Beynimizde boza pişirirlerdi, aşağı UDC, yukarı UDC, in UDC, çık UDC. Hele, Ecevit'in iktidar olduğu dönemde ne denli zevkle, hırsıyla isterdik UDC'yi. Şimdi sözü edilmez oldu. Bir-iki seyrek adet yerini bulsun yazısı dışında vurgu UDC'nin üzerinden tümüyle kalktı. Oysa, *kendi anlayışları içinde* UDC bugün her zamandan daha gerekli olmalı. Demek ki, UDC'nin *nesnel olarak* burjuvaziden bir şeyler dilenmek anlamını taşıdığı dönemlerde UDC baş köşeye koyuluyor. Oysa, burjuvaziye karşı gerçek bir savaş anlamı taşıyabileceği dönemlerde hasır altı ediliyor. Bugün UDC yok, çünkü bu insanların cuntaya karşı gerçek bir savaşım niyetleri yok. Bunun da altında, cuntanın “gerçekçi dış politikası” yatıyor.

Gerçek gazetesi, menşeviklerin konumunu güzel saptamış, güzel anlatıyor:

“Cunta içinde kanatlar düşünüp, bunlardan birisine hayırhah olmak ve ‘bütün gücümüzü bu çelişki, bu çatlağı büyütmeyle harcayalım’ demek, cuntaya karşı mücadele etmemekle özdeştir. Bu gibi ‘taktik içinde taktik’ler, ve böyle ‘ince politikalar’ gerçekte kaba bir uzlaşmacılıktır. Böyle ‘esnek’ yollar gerçekte kaskatı bir hareketsizliktir” (*Gerçek*, sayı:195, Ağustos 1981).

Cuntanın tabandan değil, tepeden gelişi. Faşizme tipik yığın hareketliliğinin olmaması. Bu gerekçe, lise mantık sınavında bile sınıfta kalacak bir hatasıdır. Faşizmin *ne olduğu* iktidara geliş biçimiyle değil, *işleviyle*, ne yaptığıyla belirlenir. Bunun gibi hangi iktidarın faşist olduğu, o iktidara geliş yoluyla değil, ne olduğuyla, ne yapmak için geldiğiyle ve ne yaptığıyla belirlenir.

Sosyalist devrimin barışçı yollardan gerçekleştirilebileceği, proletarya diktatörlüğünün barışçı yollardan kurulabileceği; teorik bir olasılık olarak Marks, Engels ve Lenin tarafından çok kez belirtildi. Bugünkü dünya koşullarında henüz gerçek bir olanak değildir ama teorik bir olasılıktır. Yarın, uluslararası güçler dengesi değiştiğinde gerçek bir olanak olacaktır. Hatta ustalar, belli koşullar altında çeşitli ülkeleri ve toprak parçalarını işçi sınıfının burjuvaziden satın bile alabileceğini söylüyorlar. Böyle değişik yollardan gerçekleşen bir proletarya diktatörlüğü de herhalde proletarya diktatörlüğü olacaktır!

İktidarda faşizmin tanımı, işlevi, yaptığı *devletle* ilgilidir, onun içinden geçerek gerçekleşir. Bu devleti *nasıl* ele geçirdiği, yığın hareketliliği, konuyla ilgisiz bir tartışmadır.

Cuntanın ayn bir faşist ideolojisinin olmaması. Geçen yıl verdiğimiz bir örnek bence çok çarpıcıdır. Mussolini, yazdığı kitabında, kendilerinin iktidara gelene dek belirgin bir ideolojilerinin *olmadığını* söylüyor. Sistemli bir ideolojiye sahip olmak başka, kapitalizmin o gün kurtulabilmesi için yapılması gerekeni görmek başka şeydir.

Bu gerekçe de, en az yukarıdaki denli komik bir yöntem hatasıdır. Bir olgunun yapısal özellikleriyle, ikincil-üçüncül özelliklerini birbirine karıştırmaktır. Bu mantıktan

yola çıkarak kim 1871 Paris Komünü'ne tarihteki ilk *proletarya diktatörlüğü* diyebilir? Komünarların sistemli, belirgin, ayrı bir ideolojileri yoktu.

İdeoloji denen şeyi, son çözümlemede toplumsal yaşamın nesnel gereksinimleri yaratır. İdeoloji bu gereksinimleri yaratmaz. Demek ki, nesnel gereksinimler ve bunların iyi-kötü, tutarlı-tutarsız yanıtları, belirli-sistemli bir ideolojinin oluşmasından önce ortaya çıkarlar. Ama gereksinimler durduğu sürece, bunlar eninde sonunda belirli birsistemleşmiş anlayışla temsil edileceklerdir. Sorun, en başta zaman sorunudur. İktidara gelindiğinde bu sürecin başında, ortasında, sonunda olunabilir. Yani, sistemleşmiş bir anlayış, belirmiş, beliriyor, belirecek olabilir. Bu birşeyi değiştirmez.

Sonra, faşizmin ideolojisi nedir? Faşizm diye, Marksizm ya da Hristiyanlık gibi sistemli-evrensel bir ideoloji yoktur. Ortaya çıktığı ülkenin koşullarına, tarihine vb. göre ve çözmek zorunda olduğu sorunlara göre beliren, belki tam sistemleşmiş belki yarım, bir takım biçimlenmelerden söz edilebilir. Evrensel bir faşist ideolojiden söz edemeyiz.

Faşist ideolojilerin bir takım *ortak özelliklerinden* söz edebiliriz. Bu ortak özelliklerin en önemlileri, irrasyonellik, şovenizm, ırkçılık ve zalimlik. Kendisi faşist bir ideoloji olarak ortaya çıkmamış da olsa, bu özellikleri fazlasıyla barındıran Atatürkçülük bugün cuntanın sistemli anlayış boşluğunu doldurmaktadır. Yeterli bir zaman geçerse, nesnel toplumsal gereksinimler ve bunların en azgın finans-kapital guruplarının bilincinde yansımaları Atatürkçülüğü giderek olgun bir faşist ideoloji durumuna getirecektir.

Oniki Eylül'ün klasik bir bonapartist darbe olması.

Gereğeler arasında en bilimsel gözükeni budur. Bunun nedeni, bonapartizmin Türkiye devrimci hareketinde az bilinen bir konu olmasıdır.

Devlet, ekonomik yaşamda egemen olan sınıfın, toplumsal-siyasal egemenliğini sürdürme aracıdır. Egemen sınıfın topluma karşı baskı makinasıdır. Ancak sınıf savaşında öyle durumlar doğabilir ki, devlet, *geçici bir süre için* egemen sınıftan ve temel sınıflardan göreceli bir *bağımsızlık* kazanabilir. Bu, devletin rolü ve işlevi konusundaki yukardaki satırlarda özetlediğimiz genel belirlemeyi değiştirmeyen bir istisna durumudur.

Devlet, geçici ve özel bir durum olarak böyle bir bağımsızlığı hangi koşullarda kazanabilir? Ülkede derin bir toplumsal-siyasal bunalım, keskin bir sınıf savaşının varlığı ve temel sınıflar arasında güçler açısından bir denge durumunun oluşması koşullarında. Egemen sınıf artık yönetemiyor, ezilen sınıfın ise erki ele almaya gücü yetmiyor. Böyle bir ortamda devlet egemen sınıftan, temel sınıflardan bağımsız bir güç kazanabilir ve temel sınıflar arasında manevra yapabilir. Bu bonapartist diktatörlüktür.

Tarihte tüm bonapartist iktidarlar, *ilk çıkışlarında* daima küçük burjuvaziye, köylülüğe sözcü olmuşlar, ya da böyle gözükmüşlerdir. Örneğin, IV. Bonapart köylülüğün temsilcisi olarak ortaya çıktı. Kısa süreli Kerenski iktidarı, menşeviklerin ve SR'ların sözcülüğünü yaptıkları kent ve köy küçük burjuvazilerine yaslandı. (Kerenski SR partisinin yöneticilerindendi. Kerenski örneğini Lenin verdiği için veriyorum, ancak Lenin de Kerenski hükümetini kesin, oluşumunu tamamlamış bonapartizm olarak değerlendirmiyor. Gerçekten de Kerenski hükümeti klasik

bir bonapartist iktidar olarak değerlendirilemez).

Bonapartist iktidarın *genel amacı* doğal olarak düzeni sürdürmektir. Kapitalizmde, işçi sınıfından başka olumlu alternatif program sahibi bir sınıf yoktur. Öteki tüm sınıf ve katmanların ufku yaşadıkları düzenle sınırlıdır. *Böyle olduğu için* ve kapitalizmde düzeni sürdürebilecek burjuvazinin yolu dışında *gerçek bir yol olmadığı için*, bonapartist diktatörlük, bonapartist karşı-devrim, kendi haline bırakıldığında çok kısa sürede devletin göreceli bağımsızlığını bir yana atar. Çünkü göreceli de olsa, egemen sınıftan uzun süre bağımsız bir devlet olamaz.

Oniki Eylül cuntası, böyle sınıflar arasında manevra yapan, devleti temel sınıflardan bağımsızlaştıran bir iktidar mıdır?

Oniki Eylül cuntası, finans-kapitalin en azgın kolu olan, emperyalizmin saldırgan merkezleriyle en doğrudan bağlı askersel endüstri kompleksinin ta kendisidir. Üniformalı finans-kapitaldir. Uyguladığı ekonomik siyaset, finans-kapitalin parlamenter sözcüsü olan AP'nin belirlediği programın daha cesur, daha acımasız ve daha oy kaygusuz bir uygulamasıdır. Devlet bugün çok daha açık biçimde Koçların istemlerine bağlanmıştır.

Oniki Eylül cuntasıyla devletin biçiminde bir değişme olmaması. Buna da gerekçe değil, laf kalabalığı demek zorundayız.

Devlet ekonomide egemen olan sınıfın siyasal örgütlenmesidir, sınıf diktatörlüğünün kurumlaşmasıdır. Bu kurumlaşma, bu diktatörlük *farklı biçimlerde* düzenlenebilir, örgütlenebilir. Ve her biçim, bir başka *devlet biçimine* karşılıktır.

Burjuva diktatörlüğünün, devlet örgütlenmesinin bir

biçimi olan demokrasiyi ele alalım. Lenin, “demokrasi bir devlet biçimidir, onun çeşitlerinden biridir” diyor (*Devlet ve Devrim*). Bu devlet biçimini ötekilerden ayıran temel özellikleri kısaca sayalım. Azınlığın çoğunluğa uyması, insanların yasalar karşısında eşitliği ve özgürlüğü, anayasa, parlamento ve öteki temsili organlar, yani yasama-yürütme ayrımı ve yürütmenin yasamaya bağımlılığı, yargının bağımsızlığı, seçme-seçilme hakkı ve siyasal özgürlükler. Bu özellikler ortadan kalktı mı, *devletin biçimi değişmiş demektir*. Ne denli mükemmel olduğu bir yana, parlamenter demokrasiden açık diktatörlüğe geçiş, devletin biçiminin değişmesi demektir.

Bu söylenenler ışığında Türkiye’ye bakınca, devletin biçiminin değişmediğini söylemek ahmaklık olur.

Bu arada devrimci çevreleri oldukça meşgul eden bir soruyu da yanıtlamış oluyoruz: Faşizm bir devlet biçimi mi, hükümet biçimi midir? Tabii, devlet biçimidir.

2.6. Faşizm konusunda Komintern’in tanımı ve *İşçinin Sesi*

Atılım, bizim için, “Komintern’in bugün de geçerli olan faşizm tanımını - yalnızca cuntayı faşist diye tanımlamaya yaramadığı için - bir kalemde yadsıdı” diyor. Nasıl da çarpıtıyor. Önce, biz ne demişiz, onu okuyalım:

“Önümüzdeki yıllarda faşizm konusu bizleri çok meşgul edecek ve hepimiz bu konuda çalışacağız. İşin başında bir uyarı yapmak istiyorum. Kendime de, faşizm konusunda çalışacak tüm yoldaşlara da. Dünya komünist hareketinde ve genel olarak ilerici güçler arasında somut, ülkelerdeki faşizm deneyleri hakkında güzel kitaplar var. Çok güzel araştırmalar, incelemeler

var. Fakat faşizmin genel *teorik* ele alınışı açısından, faşizm hakkında genel teorik değerlendirmeler açısından çöle yakın bir durum var. Dimitrof'un 7. Kongre raporu bile faşizmin genel değerlendirilmesi hakkında çok az yer ayırmıştır. Gerisi faşizme karşı yapılacak şeylerdir. Yani, teorik bir anlayış kazanma açısından başvurabileceğimiz kitaplar çok azdır. Klasik bir tanım var: 'Finans-kapitalin en... kesiminin ... çıplak diktatörlüğü'. Çok şey anlatmıyor. Bilimsel birşey değil bu 'en'. 'En gerici, en şoven kesimi'. Bu bir tasvir. Bazı finans-kapital kesimlerini 'en gerici' yapan özellikler nedir, bunlar için bir genelleme yapılamaz mı? Sonra, 'en gerici' sayılmanın ölçütü nedir? Kesinlikle daha ciddi bir tanım gerekiyor. Ve yoktur dünya komünist hareketinde böyle bir tanım (*İşçinin Sesi*, "Acil Görevlerimiz", 5 Kasım 1980, sayı:141).

Komintern'in faşizm tanımını *yadsımadığımız* açıkça görüyoruz. Yadsımadık, yanlıştır demedik, yalnızca *yetersiz* bulduk.

Bir tanımın yetersizliğini görmek başka, daha iyi bir tanım getirebilmek başka şeylerdir. Yanlış değilse ve daha iyisi ortaya koyulmadığı sürece bir tanım alınıp kullanılabilir. Ne var ki, daha iyisi ortada yoktur diye o tanımı *tam* bir tanım olarak kabul etme zorunluluğu yoktur. Güzel yemek pişiremeyen biri de, önüne gelen yemeğin güzel olup olmadığını anlayabilir.

Komintern'in tanımı şöyledir: "İktidarda faşizm, finans-kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür".

TKP II. Leninciler Konferansı faşizmi şöyle tanımlamıştır:

“Genel bir yaklaşımla faşizm, emperyalist aşamanın karşı-devrimidir... Finans-kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘rejimi kurtarma’ çabasıdır”.

Görüldüğü gibi, II. Konferans’ın tanımı Komintern’in tanımını reddetmiyor, hatta ondan kaynaklanıyor. II.Konferans’ın tanımını hiçbir şekilde tam ve mükemmel bir tanım olarak değerlendirmiyoruz. Tam tersine, bu tanım, bir arayışın, bir çabanın anlatımından başka birşey değildir. Hareket noktası, Komintern’in tanımında açık kalan bazı yönleri kapatabilme isteğidir. Ki bu açık yönlere, Dimitrof’un okuduğu raporun çeşitli yerlerinde yanıtlar getirilmiştir. Sorun bu açları tanıma katabilme sorunudur. Dünya komünist hareketinde mutlaka yeni ve gerçekten yeterli tanımlar getirilecektir. Ancak, bu yetersiz tanımın bile, Komintern’in tanımındaki bazı eksikleri kapattığını düşünüyoruz. Bunlar nelerdir?

1. II.Konferans’ın tanımı, faşizmi “*emperyalist aşamanın karşı-devrimi*” diye tanımlayarak onu tarih içindeki yerine, öteki açık diktatörlükler yanındaki özgül yerine oturtuyor. Faşizmin tarihsel anlayışını genişletiyor. II. Konferans şöyle diyor:

“Her toplumsal yapıda olduğu gibi, tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında; ancak nitel bir sıçramayla aşılabilecek bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa, şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumsuzundan, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans-kapitalin açık diktatörlüğü

altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır”.

2. Tanımın “*karşı devrim*” belirlemesi, faşizmin derin toplumsal-siyasal krizle, devrimci durumla olan bağıni ortaya çıkarıyor. Faşizmi rastgele bir anda rastgele bir seçim olarak ele alma yanlışına karşı uyarıyor.

3. Tanımın, faşizmin “*rejimi kurtarma çabası*” olduğunu söylemesi, Komintern’in tanımındaki “*en*”e bir ölçüt getirme anlamı taşıyor. Daha sonra bunu II. Konferans şöyle açıklıyor:

“Faşizm finans-kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘rejimi kurtarma’ çabasıdır. Bu bakımdan, başını, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi gurupsal çıkarları en iyi üstüste düşen finans-kapital gurubu çeker. Başka bir deyişle, yığınlar üzerinde en ağır şiddet uygulamasını, şovenizmi kışkırtarak, silahlanarak, gerekirse savaşıla dışa açılmayı, vb. kendi somut gereksinimlerinden hareketle savunan finans-kapital gurubu faşist diktatörlüğe ‘öncülük’ eder” (abç).

4. Faşizmi, “*rejimi kurtarma çabası*” olarak belirlemek, Komintern’in tanımından kalkarak yapılabilecek ve tarihsel deneylerin gösterdiği gibi yapılmış bir yanlışa karşı da uyarı taşıyor. Bu yanlış, faşizmi *yalnızca* finans-kapitalin en gerici kesiminin bir aracı olarak görmek ve dolayısıyla bu küçük klik dışında kalan orta-büyük, tekeldışı ya da tekelci tüm burjuvaziyi bu diktatörlüğe karşı savaşılabilecek bir güç olarak görmektir.

Böyle yanlış bir anlayış, İ. Bilen’in finans-kapitali 120 aileye indirgemesi gibi, faşizmi de kaçınılmaz olarak birkaç yüz aileye indirgenmiş bir sorun yapar. Böyle bir yaklaşım, ekonomik-toplumsal bir sistem olarak kapitalizmi,

emperyalizmi ve faşizmin bunlarla olan karmaşık bağıni hiçbir şekilde anlamaya yer bırakmaz. O zaman, bu 200 ya da 120 aileyi ortadan kaldırırsın, sorunlar çözülür!

İşte TKP II. Leninciler Konferansı böyle bir yanlışa karşı uyarı yapıyor. Şöyle diyor:

“Ancak bir gurubun kendi somut istemlerinden çıkarak ‘gereksinimleri’ en iyi görüyor olması, bunların yalnız o gurubu ya da yalnız finans-kapitali değil, tüm kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleri olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

“Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Ülkenin yüksek sınıf savaşıları yaşamış olması, burjuvazinin işçi sınıfı korkusuyla dolu olması da onun bu isteğini esirgememesinin güçlü bir öznel dayanağıdır.

“Azınlığa dayalı hiçbir açık diktatörlük, öteki sınıflar üzerinde yalnızca kaba şiddetle ayakta durmaz. Faşist diktatörlüğün de, çeşitli ekonomik manevralarla ve yoğun propagandayla beslenen bağlaşıklık siyasetleri vardır. Bu nedenle faşist diktatörlüğe şu ya da bu kesimin öncülük etmesinden kalkarak, bundan doğrudan ya da dolaylı çıkarı olanları unutmamak gerekir. Bu gerçekler dikkate alınmalı, anti-faşist savaş hiçbir zaman finans-kapitalin de yalnızca bir kesimine, karşı savaşa indirgenmemelidir.”

Faşizm konusunda Komintern’in tanımı ile bizim yaklaşımımızı gördükten sonra, II. Konferans’ın faşizmi ele alış biçiminin altında yatan anlayışı biraz daha açabiliriz.

Faşizmi “karşı devrim” olarak belirlemek, onu insanlık tarihinin binlerce yıllık geçmişiyle bağlar, onun bir parçası yapar dedik. Faşizmin gökten düşen bir rastlantı

olmadığını anlatır.

Bu yargıyı ve faşizmi anlamak için, “*toplumsal dönüşüm aşamaları*” kavramından işe başlamalıyız. Her toplumda üretimin toplumsal niteliğiyle, mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişki iyice keskinleştiğinde, derin bir ekonomik-toplumsal bunalım temelinde *siyasal kriz* ortaya çıkar. Bu aşamada toplum nitelik değişimi ister. Bu nitelik değişimi, bir toplumsalekonomik yapıdan ötekine geçerek, örneğin kapitalizmden sosyalizme geçerek olabilir. Aynı yapı içinde bir ileri aşamaya geçerek, örneğin tekli-ikili mülkiyetten anonim şirketlere ya da kapitalizmden emperyalizme geçerek olabilir. Toplumların bu nitelik değişimi istediği anlar, devrim isteği anlarıdır.

Tarih, bu aşamada devletin kimin elinde olmasına bakmaksızın iki yol belirlediğini gösteriyor. Ekonomik olanakları geniş ülkelerde *reformcu yol*. (Bu yola bile belli derecede baskı önlemleri eşlik eder.) Klasik örneği İngiltere’dir. Bu ülkede serbest rekabetten anonim şirketlere, kapitalizmden emperyalizme geçiş, göreceli olarak barışçıl oldu. İngiltere, “iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın” sözünü başarıyla yerine getirdi... Ekonomik olanakları dar ülkelerde *açık diktatörlük*. 1789 Fransız devrimi, Almanya’da Bismark dönemi, 1917 Büyük Ekim Devrimi, Almanya ve İtalya’da faşizm.

Teorik olarak, bu iki yol da, a) varolan çelişkiyi nedenleriyle birlikte ortadan kaldırabilir, ki buna devrim denir; b) ya da varolan çelişkiyi ortadan kaldırmaz ama hafifletir, ki buna da “tersinden çözme” diyoruz.

Bugünkü uluslararası güçler dengesi altında reformcu yolla devrimin olanağı yoktur. Ancak bu olasılığın teorik olarak Marks, Engels ve Lenin tarafından kabul

edildiğini biliyoruz. Bugüne dek gerçekleşen dönüşümler içinde de reformcu yoldan devrime en yakın örnek olarak İngiltere'nin feodalizmden kapitalizme geçişini gösterebiliriz. Reformcu yoldan “tersinden çözme”ye yine İngiltere'nin kapitalizmin emperyalist aşamasına geçişini örnek verebiliriz.

Açık diktatörlük yoluyla varolan çelişkiyi ortadan kaldırmaya, yani devrime örnek, bugüne dek gerçekleşmiş tüm devrimlerdir. 1789, 1917 gibi. Açık diktatörlük yoluyla varolan çelişkiyi ortadan kaldırmamak ama hafifletmek, yani “tersinden çözmek”, *karşı-devrim* adını alır. Bunun da en güzel örneği faşizmdir.

Faşizm işte bu nedenle, bu anlayış içinde, genel olarak emperyalist aşamanın karşı-devrimidir. Gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür. Rejimi kurtarma yolunda, üretimin toplumsal niteliğiyle mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişkiyi “tersinden çözme” girişimidir.

Tarihteki *tüm* örneklerinde faşist diktatörlükler, ekonomik olanakları dar ülkelerde ortaya çıkmıştır. Örneğin Almanya ve İtalya o tarihlerde Rusya'nın ardından “ikinci zayıf halkalar” olarak adlandırılıyordu. Bunlar son emperyalistleşen ülkelerdi ve ellerinde sömürgeleri yoktu.

Faşizme, *genel olarak* emperyalist aşamanın karşı devrimidir diyoruz çünkü bugüne dek gerçekleşmiş *tüm* faşist iktidarlar genel olarak emperyalizm aşamasında ama *özel* olarak finans-kapitalin *emperyalistleşme aşamasında* ortaya çıkmışlar. Almanya, İtalya, İspanya, Brezilya, Şili, Portekiz, Türkiye hepsi.

2. 7. 12 Eylül cuntası neden faşisttir

Buraya dek söylediklerimizin ışığında, 12 Eylül cuntasının neden faşist olduğunu bir kez daha belirtmekte yarar vardır.

-Türkiye, orta gelişmiş bir taban üzerinde tekellerin, finans-kapitalin büyüdüğü ve ekonomiyi de ele geçirdiği, devlet-tekel kapitalizminin olduğu bir ülkedir. Sermaye ihracı ilk adımlarını atıyor. Ancak güçlü emperyalist devlerin varlığı bu kapıyı kolay açtırmıyor. Bunun üstüne, ülkenin kendisi emperyalizmin sömürsü altındadır. Bu koşulların sonucu, ülke içinde sömürünün aşırı yoğunlaşması, ekonomik toplumsal bunalımın derinleşmesi, sınıf savaşının keskinleşmesi oluyor.

- Böyle bir ülkede 10 yıl kadar süren bir devrimci durum yaşanıyor. Burjuvazi, parlamenter yöntemlerle yönetemez oluyor. Ülke inişli-çıkışlı bir yoldan iç savaşa, devrime doğru ilerliyor. Bunalım derinleşip keskinleştikçe, faşizm tehlikesi de artıyor. Ya devrim-ya faşizm ikilemi, yaşanan yılların gündemine giriyor.

- Finans-kapital, devrimci durumdan çıkabilmek, derin ekonomik-toplumsal-siyasal krizi “çözebilmek” amacıyla 12 Eylül 1981’de bir karşı-devrimci darbe düzenliyor, açık diktatörlük kuruyor.

- Finans-kapital, bu karşı-devrimci açık diktatörlükle, Türkiye’nin emperyalistleşmesinde ve DTK işleyişinde bir dönüşüm, mülkiyetin tabanını kendine uygun biçimde genişletme amaçlıyor. Tüm pratik önlemleri bu amaçlara yöneliyor.

- Ülkeyi yöneten cunta, Türkiye ekonomisini ele geçirmiş olan finans-kapitalin yalnız üst düzeyde bir aracı değil, finans-kapitalin bir kesiminin ta kendisidir.

Üniformalı finans-kapitaldir. Askersel-endüstri kompleksinin, OYAK ve benzeri kuruluşların doğrudan yöneticisidir.

- Bu cunta, yıllardır ilerleyen devletin faşistleşmesi sürecinde de nitelik sıçramasıdır. Bir devlet biçiminden bir başkasına geçilmiştir.

- Oniki Eylül diktatörlüğünün, anayasayı, parlamentoyu, siyasal partileri kaldırması, hükümeti bile beş kişilik cuntanın altında göstermelikleştirmesi, olağan burjuva yargı işleyişini durdurması, yani yasama, yürütme ve yargıyı tek elde toplaması, yığın örgütlerini kendi altında örgütlemeye geçmesi, faşist devletin monolitik yapısına ulaşma çabasıdır.

Bu cunta faşist bir cunta, bu iktidar, bu devlet faşist bir diktatörlüktür. Evren cuntasının Hitler gibi, Mussolini gibi tüm ülkeyi ayaklandırmamış oluşu faşist olmadığını değil, *ne güzel ki*, yeterince yığın gücü olmayan bir faşist diktatörlük olduğunu gösterir.

Yalnız, *Atılım*'a bir noktada hak verilebilir. Türkiye devrimci hareketinde ezici çoğunluk cuntaya faşist demektedir ama bunların büyük çoğunluğunun gerekçeleri ya yoktur, ya mantıksal tümlükten uzak kopuk parçalar durumundadır, ya da yanlış gerekçelerdir.

Örneğin, *Tek Cephe'yi* yayınlayan kadronun çıkardığı *Türkiye'de NATO Darbesi* adlı broşür, faşist cuntayı tamamıyla dış etkene, "uluslararası mali sermaye"ye, "dış komplo"ya bağlıyor. Faşizmin ülke ekonomisindeki, ülke toprağındaki kaynağını göremiyor.

Cuntayı faşist olarak niteleyen kesimde düzgün gerekçelerin pek görülmemesinin nedeni, Türkiye'nin ekonomik-toplumsal gelişmesini ciddi biçimde

incelememekte yatmaktadır.

TKP Eşgüdüm Komitesi Üst Bürosu ise, *darbeden iki gün sonra*, 14 Eylül'de yayınladığı bildiriye partimizin bugün söylediklerinin tüm çerçevesini koyabildi. İki gün! Çünkü TKP'nin Leninci kesimi ekonomik-toplumsal gelişme aşamasını, bunalımın nedenini, emperyalistleşme isteğini, devrimci durumu, faşizm-devrim ilişkilerini çok önceden doğru değerlendirmişti. Bunu yapamayan hareketlerin yol boyunca herhangi bir doğruyu yakalamaları da sade suya helvaya benziyor. Pek tadı tuzu olmuyor.

Yoldaşlar, sorunlar, sorular, konular bir konuşmanın sınırlarına sığacak gibi değildir. Zaten oldukça uzun konuştum.

Bu koca ihtiyar, bu Anadolu ne krallar, sultanlar, padişahlar, milli şefler gördü. Bu psikopat sürüsüne de gereken yanıtı vermesi yakındır. Cunta şimdi işçi sınıfına, halka, komünistlere, devrimcilere deli gibi saldırıyor. Akılları durduracak eziyet yapıyor. Olsun, saldırsın. Deli deli çıkana, bura bura tıklarlar. Öfke birikiyor, kin büyüyor, isyan duygusu yükseliyor.

Bu nabzı elimizde tutmalıyız. Bunun için, yığın bağlarımızı geliştirmeliyiz. Partimizi yeni patlamaya her yönden hazırlamalıyız.

Partimizin 61. kuruluş yıldönümü, yeni bir hamlenin başlangıcı olsun!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın komünizm!

Bu kavga gelecek kavgasıdır!

Artık Gerçek Bir Bütünün Parçasıyız⁴¹

Çok teşekkür ederim yoldaşlar. Kısa konuşacağım. Gerçekten dolu, verimli bir on yıl geçirdik. Belki hayali bir bütünün parçası olarak buna başladık. Ama bu on yıl içinde bize düşeni yaptık. Bugün daha tam anlamıyla gerçek bir bütünün parçasıyız. Bu on yıllık savaşımın en somut, en önemli kazanımı bence budur. Bu on yıl içinde çok şey değişti. Çok genç başladık bu işe. Kimimizin saçları döküldü, kimimiz olgunlaştı. Ne yazık ki kimimizin hem saçları döküldü, hem olgunlaştı. Vaadetme gibi bir özelliği yok bu örgütün. Ama, size birşey vaadedebiliriz: Önümüzdeki on yıl, geçirdiğimiz on yıldan çok daha hareketli olacak. Çok daha dolu olacak. Zor görevlerimizde hepimize üstün başarılar dilerim.

İşçinin Sesi Sayı 174-175 26 EKİM 1981

41 *İşçinin Sesi*'nin introsu: R. Yürükoğlu yoldaşın İTİB 10.Kongresi'nde yaptığı konuşma

CEK-AL

Kankun Konferansı ve Düşündürdükleri⁴²

Ekim ayının (1981-*Red.*) sonlarında Meksika'nın Kankun (Cancun) adasında, dünyanın en zengin ve en yoksul ülkelerinin liderlerini biraraya getiren bir konferans toplandı (Yerli Mayan dilinde Kankun, “yılanlar yuvası” demekmiş). Bu konferans bizim açımızdan dünya emperyalist sisteminin sorunlarının ve olanaklarının, kapitalist gelişmenin tarihsel yönünün kristalize olduğu çok ilginç bir platformdu.

Konferansın düşündürdüğü bu yönleri ele almadan önce, Kankun toplantısına nasıl geldiği hakkında ve toplantının kendisi üzerine kısa bir ön bilgi, konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

I.Ön bilgi

Az gelişmiş ülkeler (ki bunların çok büyük çoğunluğu güneyde toplanmıştır), Birleşmiş Milletler'de uzun bir süredir ekonomik reform konusunda, özellikle yiyecek, dış borçların ertelenmesi ve enerji sorunlarında, alt yapı tesislerinin kurulmasında yardım alma konusunda

⁴² Bu konuşmanın kitap haline getirilmiş örneğine ve İngilizce, Fransızca dillerine çevrilmiş kopyalarına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<https://emarakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/KankunKonferansi.pdf>

dayatıyordu. Gelişmiş ülkeler buna yanaşmıyordu. Bu amaçla bir dizi toplantılar yapıldı. Kankun toplantısı, az gelişmiş ülkeler açısından bu toplantılar arasında en önemlisi oldu.

Kapışmanın tarihi 1950'lere gidiyor. Bu tarihlerde, sömürgelekten kurtularak bağımsızlığa kavuşan ülkeler arasında "tarafsız ülkeler" hareketi doğdu. 1964'de, Birleşmiş Milletler'in düzenlediği "Enternasyonal Ticaret ve Gelişme Konferans"ında ilk kez 77 az gelişmiş ülke biraraya geliyor ve "77'ler Gurubu" denilen ünlü gurup ortaya çıkıyor. Bir 10 yıl daha geçiyor. 1970'lere geldiğimizde, petrol fiyatlarının artmasından hemen sonra 77'ler Gurubu Birleşmiş Milletler'den "Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen" adlı bir karar geçiriyor. İçeriği pek belli olmayan bu karar büyük gürültülerle kabul ediliyor, ama heyecanlı nutuklardan öteye gitmiyor. Gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasında özellikle Birleşmiş Milletler'de kavga iyice yoğunlaşıyor. Hatta Amerika, Birleşmiş Milletler'den ayrılmayı bile düşünüyor. Birleşmiş Milletler Sovyetler Birliği'nin oyuncağı oldu kanısı özellikle emperyalizmin sertçilik yanlısı kesimlerinde yaygınlaşıyor.

İşte bu kilitlenmeyi çözmek amacıyla o zamanlar Dünya Bankası başkanı olan (eski Amerikan Savunma Bakanı) MacNamara, Willy Brandt'dan "İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana uluslararası ekonomik kurumların aksayan yanları" konulu bir enternasyonal araştırma örgütlemesini istiyor. Bu araştırma sonucunda 1980 yılında, "Brandt Raporu" ortaya çıkıyor.

Raporun adı gerçekten çok ilginç: "Yaşayabilme Programı". Raporda "yaşayabilmek" (yani kapitalizmin yaşayabilmesi) için yapılması gerekenler şöyle sıralanıyor.

1. Güneye (yani az gelişmiş ülkelere) büyük bir kredi ve yardım akımı; 2. Uluslararası para sisteminde reform; 3. Gelecek görüşmelere hız vermek için, bir kuzey-güney toplantısı. İşte Brandt Raporu'nun önermeleri temelinde Meksika ve Avusturya başbakanlarının çağırarak Kankun Konferansı'na 8'i zengin kuzeyden, 14'ü yoksul güneyden olmak üzere 22 ülke katıldı. Kuzeyden katılanlar: ABD, Japonya, Kanada, İsveç, Fransa, İngiltere, Avusturya, Federal Almanya. Güneyden katılanlar: Fildişi Körfezi, Tanzanya, Bangladeş, Brezilya, Cezayir, Suudi Arabistan, Guyana, Hindistan, Venezüela, Yugoslavya, Meksika, Filipinler, Çin Halk Cumhuriyeti ve Nijerya.

İtalya ve Avusturalya konferansa çağırılmadıkları için çok kızdılar. Sovyetler Birliği ise, bu ülkelerin yoksulluğu sömürgecilerin mirasıdır, bizi ilgilendiren bir yanı yoktur gerekçesiyle katılmayı reddetti.

Burada kısa bir parantez açmak gerekiyor. Sovyetler Birliği'nin öne sürdüğü gerekçe tutarlı değildir. Nedeni ya da suçlusu kim olursa olsun, insanların açlıktan ölmesi herkesin sırtlaması gereken bir sorundur. İnsanlığı tümüyle ilgilendiren bir sorundur. Sovyetler Birliği toplantıya katılabilir ve yoksulluğun emperyalizmle olan bağı toplantıda belirtebilirdi. Suçlu emperyalizmdir ama bizim de görevimizdir diyebilirdi. Kaldı ki, örneğin yine emperyalizmin mirası bir sorun olan Orta Doğu sorununda taraf olmak için kendisi ısrar ediyor. Dünyanın pekçok yerinde Sovyetler Birliği emperyalizmin, sömürgeciliğin sonucu olan birçok soruna taraf olmak isterken bu konuda istememesinin gerekçesini bizce başka yerde aramak gerekiyor: Sovyetler Birliği'nin olanakları sınırlı, sonuna dek zorlanmış durumdadır. Oysa böyle bir toplantıya

katılmak, büyük bir miktarı yükümlenmek tehlikesi taşımaktadır.

Yoksul ülkelere yapılan yardımlara baktığımız zaman, sosyalist sistemin yaptığı yardım bugün emperyalizmin yaptığı yardımın onda biri kadardır. Ama onda bir gibi bir rakam bile olsa, ilkesel düzeyde sosyalist ülkelerin yoksul ülkelere yardıma karşı olmadıklarını gösterir. Onda bir olması bir de, ekonomik olanakların azlığını gösterir. Emperyalizm herşeyi olduğu gibi bunu da propagandasında mutlaka kullanacaktır, hatta kullanmaya başladı bile.

Konferansın belli bir gündemi, karar tasarıları ve sonuç belgesi yoktu. Konuşmalar yedişer dakika ile sınırlıydı. Bütün bunlar Amerika 'nın isteği ile oldu. Konuşulan konular, yiyecek, ticaret, dış borçlar ve enerji sorunlarıydı.

II. Konuyu ele alıŖta yöntem

Kankun toplantısının kısa ön bilgisi böyle. Daha sonra, katılan ülkelerin kendi içlerindeki ayrımlara da değineceğiz. Sonuçta her kafadan bir ses, bir kör döğüşü çıktı ve hiçbir somut karar alınmadan “tekrar konuşmayı konuşmak üzere” dağıldılar . Ancak bizi ilgilendiren, alınan somut kararlar değil, tarihsel olarak bu toplantının ne anlama geldiğidir. Bu toplantının tarihsel anlamını tam olarak kavrayabilmek için Ŗu üç unsur dikkatle, birlikte düşünmek gerekiyor:

Birincisi, ileri kapitalist ülkelerde çok güçlü bir işçi sınıfının varlığı. *İkincisi*, dünyada bir alternatifin, dünya sosyalist sisteminin varlığı. *Üçüncüsü*, bilimsel-teknolojik devrim.

Gelişmiş ülkelerde, tarihi eski, kültür düzeyi yüksek, iyi örgütlü bir rakip var. Bu, emperyalist burjuvazinin her adımında dikkate alması gereken birşeydir. Gelişmiş ülkeler işçi sınıfının bugünkü durumuyla, örneğin on yıl önceki durumu arasında kötüye doğru önemli bir fark var ve rahatsızlığı artıyor.

Dünyada sosyalist bir alternatif, sosyalist ülkeler var. Önemli başarılar kazanmış olan bugünkü sosyalist sistem, özellikle az gelişmiş ülkeler için güçlü bir çekim merkezidir. Bunun yanında Marksizm-Leninizm gerçekten tek kurtuluş yoludur ve az gelişmiş ülkelerde büyük ideolojik etkinliğe sahiptir. Yenilikçiyim diyen her hareket artık bu kavramlarla ortaya çıkıyor. Marksizmin kavramları dışında devrimci bir hareket olamaz oldu.

Birinci ve ikinci unsurları hepimiz iyi biliyoruz. Burada asıl olarak bilimsel-teknolojik devrim üzerinde durmak gerekiyor.

III. Bilimsel-teknolojik devrim

Marks'ın *Kapital'de* sözünü ettiği bilimsel-teknolojik devrim bugün bir gerçektir. Bu devrimle başlıca üç çeşit yenilik ortaya çıkıyor. Birincisi yeni *araçlar* bulunuyor. İkincisi, yeni *enerji kaynakları* bulunuyor. Üçüncüsü, yeni *otomasyon ve kompütasyon teknikleri* bulunuyor.

Bilimsel-teknolojik devrimin toplumsal gelişme açısından belli başlı sonuçlarını şöyle sıralayabiliriz:

Birincisi, toplumsal üretimde insanların harcaması gereken zaman azalıyor. Eskiden 8 saatte yapılan iş, bugün 4 saatte yapılabilir oluyor.

Ancak kapitalizm özel mülkiyete, sömürüye ve kâr güdüsüne dayalı bir sistem olduğu için bunun pratik

sonucu iş gününün kısaltılması değil, tam tersine artık değer kitlesinin büyümesi oluyor. Ortada bir paradoks var. Makinaların gelişmesi sonucunda sekiz saatte yaptığım işi dört saatte yapabiliyorsam, dört saat çalışıp evime gideyim. Ama öyle olmuyor. Yine sekiz saat çalışmaya devam ediyorum, belki ücretimi biraz arttırıyorlar, ama kapitalistin eline kâr diye transfer olan artık değer kitlesi büyüyor.

Burada bir noktayı unutmamak gerekir. Bu hep böyle olmasına karşın, tarihsel bir eğilim olarak sınıf kavgasıyla işgünü de yavaş yavaş kısalıyor. Ama teknolojik ilerlemenin anında elverdiği hızda değil, arkadan gelerek, yavaş yavaş. İş günü 16 saatten başlamış, şimdi 7 saate iniyor. İngiltere’de madencilerin 5,5 saatlik işgünü için bu kış greve çıkmaları bekleniyor.

Bilimsel-teknolojik devrimin *ikinci* sonucu, toplumsal üretimde kullanılan yaşayan emeğe olan gereksinimin azalmasıdır. İşçiye olan gereksinim azalıyor, ölü emek, yani makinalara artıyor. Bunun da mantıksal sonucunun şöyle olması gerekirdi: On kişinin yaptığı işi beş kişi yapabilecekse, ve çıkacak sonuç yine en az on kişiyi besleyecek bir sonuç olacaksa, işgünü yine bu oranda kısaltmalıdır. Bu olmuyor. Yine kapitalizmin, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin getirdiği bir açmaz olarak, işgücü gereksinimi azaldıkça, işsizlik büyüyor. Mutluluğu artıran bir gelişme olması gerekirken, işsiz kuyrukları artıyor. Eziyet, cefa artıyor.

Burada bir parantez açalım. Yeni teknik, yeni makina işsizlik yaratıyorsa, sendikaların bu durumda tutumu ne olmalıdır?

Gerçekte sendikaların yeni teknolojiye karşı

çıkması gerekirken, ne yazık ki karşı çıkıyorlar. Bu gerici bir tutum oluyor. Geçen yıl İngiltere’de *Times* gazetesinde yeni, kompüterli makinalar konacak diye yapılan grevi hatırlarsınız. *Times* el değiştirdi, yeni makinalar yine konamadı.

İleri makina insanların mutluluğu için olması gerekirken, kapitalizmde insana karşı işliyor. Üretim güçlerinin bir bölümünün gelişmesi, en önemli üretim gücü olan insana karşı çalışıyor! Tarihin en ilerici sınıfı olan işçi sınıfı, işsizliğe karşı savaşım adına yeni makinalara karşı çıkıyor. Endüstri devriminin başlarında makinaları kırmışlar. Ama aradan yüzlerce yıl geçti. Bugün başka şeyler yapmak gerekiyor. İşçiye bu yanlış tutumu nedeniyle kızmak da olmaz, çünkü o makina kendisini açlığa mahkum ediyor. Bu durumun nedenlerini göstermeliyiz ki, makinaya değil, kapitaliste kızsın. Kapitalisti ortadan kaldırıncaya, o makina yaşamı cennete çevirir. Sendikaların kes’nlikle teknolojik gelişmenin önünde durmayan bir program geliştirmeleri gerekir. Tersine, teknik gelişmeyi hızlandırıcı bir programla çıkmalıdır. En başta işgününün kısalması olmak üzere, yeni meslek alanlarına kaydırma vb. olanaklar için savaşım yürütmelidirler.

Bilimsel-teknolojik devrimin sonuçlarına dönersek, *üçüncü* sonucu, emek sürecinde kafa emeğinin oranının yükselmesidir.

Bu iki yönden oluyor. Bir yandan işçi sınıfının içinde kafa emeğiyle çalışanların oranı artıyor. Bir yandan eskiden üretim süreci dışında duran bir takım entellektüel uğraşlar bugün “üretken emek” kavramı içine giriyor, üretim sürecinin bir parçası oluyor.

Bu saydığımız üç sonuç, harcanması gereken emek

zamanının azalması, harcanması gereken emek miktarının azalması ve emeğin niteliğinin değişmesi, tarihsel bir gidiş olarak çok iyi bildiğimiz bazı kavramlara işaret ediyor:

Marks'ın *Gotha Programı'nın Eleştirisi* yapıtında komünizmi tanımlarken söylediği “*üretimin en az enerji harcamasıyla yapılması*”. Yine *Gotha Programı*'nda Marks'ın söylediği “*insan yapısına layık koşullarda üretim*”. Ve *Gotha Programı*'nda, *Alman İdeolojisi*'nde, *Kapital*'de temel bir fikir olarak gelen “*gerçek özgürlük dönemi*”. Bilimsel-teknolojik devrimin üç sonucu da gelişmenin nesnel olarak o yöne olduğunu gösteriyor. Üretim güçlerinin gelişmesinin önündeki boyunduruk, üretim araçlarının özel mülkiyeti kalksa, işgünü bir anda düşecek, bir anda çok insan tüm yeteneklerini istediği gibi geliştirebilecek ve kafa ile kol emeği arasındaki çelişki çok daha hızlı bir biçimde yok olacaktır.

Üretim güçlerinin zorladığı yön, bizim komünizm diye tanımladığımız yöndür. Zorladığı ve her türlü itiraza karşı götürdüğü yön...

Bilimsel-teknolojik devrimin *dördüncü* sonucu, çok yerde devlet kapitalizminin genel gelişmesinin mantığı olarak değindiğimiz birşeydir. Üretimin toplumsal niteliğinin artması, *mülkiyetin toplumsal temelinin genişlemesini* zorluyor. Bilimsel-teknolojik devrim, mülkiyetin toplumsal tabanının genişlemesini ve giderek tüm topluma yayılmasını istiyor. Bu isteğe devrim yoluyla temiz, tutarlı, kesin, tam bir yanıt verilmediği sürece, kapitalizm bu isteği kendi sınırları içinde, kendi yapabildiği ölçüde karşılamaya çalışıyor. “Tersinden çözme” dediğimiz kavram bunu anlatıyor.

Üretim güçlerinin her yeni gelişme aşamasında, ona

uygun bir mülkiyet genişlemesi gerekir. Kapitalizmin tüm tarihi buna örnektir. Marks *Kapital'de* anonim şirketlerin doğuşunu buna örnek veriyor. Daha sonra tekellerin ortaya çıkışı buna örnektir. Devlet-tekelle kapitalizmi, mülkiyetin tabanının çok daha da fazla genişlemesine işarettir. Tarih bu yönde işliyor. Devrimlerle çözülmüyorsa, kapitalizmin mülkiyetin tabanını mutlaka genişletmesi gerekir. Bunu kendine en uygun biçimde yapıyor. Ve öyle bir yapıyor ki, bugün ileri kapitalist ülkelerde artık “özel mülkiyet” deyimini kullanmak bile zorlaşıyor. Onun yerine “kollektif kapitalist mülkiyet”, ya da yalnızca “kapitalist mülkiyet” demek belki daha doğru olur. Özünde kollektif kapitalist mülkiyet de özeldir. Fakat artık şirketlerin binlerce, onbinlerce hissedarı var. Aile şirketleri artık çok azdır. Bu gelişme burada da durmayacaktır. Mülkiyetin tabanı daha genişleyecektir. Mülkiyetin tabanını, üretim güçlerinin isteği doğrultusunda genişletmenin olanağı kapitalizmin varlık sınırına dayandığı an, devrimin önünde hiçbir başka kurtuluşun kalmadığı bir an demek olacaktır. Çünkü bu an, mülkiyet ilişkilerinin üretim güçlerinin gelişmesini *mutlak* olarak engellediği an olacaktır.

Bilimsel-teknolojik devrimin *beşinci* büyük sonucu şu oluyor: Üretim güçleri o denli büyüyor ki kıtasal çapta bir iki ülke dışında (ki onlar da Sovyetler Birliği, ABD, Avusturalya, Kanada ve Brezilya 'dır), hiçbir ülkenin bugünkü üretim güçleri düzeyinde yapılması gereken üretime kaynakları yetmiyor.

Bunun sonucunda, artık ülke çapında da değil, *dünya* çapında *üretim ve dağıtım* planlaması *gerekliyor*. Üretim güçlerinin gelişmesi - ki bilimsel-teknolojik devrim 15-20 yılda tüm insanlık tarihinde sağlanan gelişmeden daha

büyük bir gelişme sağlamıştır - dünya çapında, hammadde, enerji kaynağı ve pazarı birlikte ele alan bir üretim ve dağıtım planlamasını zorunlu kılıyor.

Lenin, tekelci kapitalizm, devlet-tekelci kapitalizmi plansız bir ekonomi değildir, diyor. Sık sık söylediğimiz birşey var. Kapitalizm plansız ekonomidir, sosyalizm planlı. Bu temelden yanlış birşeydir. Devlet-tekel kapitalizmi de planlı bir ekonomidir, ama özel mülkiyet altında uygulanabileceği kadar planlıdır.

Bu beşinci sonuca bağlı olarak, *sınırlar bugün iyice gericileşiyor*. İşgününün azalmasının önünde özel mülkiyet nasıl bir engelse, sınırlar da aynı biçimde üretim güçlerinin önünde engel oluşturuyor. Sınırları düşünmeyen bir planlama gerekiyor. Hem üretim, hem dağıtım açısından, hem hammadde ve enerji, hem de pazar açısından sınırların gericiliği iyice ortaya çıkıyor.

3.1. Komünizm – gerçek bir zorunluluk

Bilimsel-teknolojik devrimin kısaca değindiğimiz en önemli beş sonucundan şöyle genel bir sonuca varabiliriz: *Dünya ve özellikle ileri kapitalist ülkeler sosyalizm istiyor*. Bu beş sonucun gösterdiği ana fikir budur. *Sosyalizmi, üretim güçlerinin engelsiz gelişebilmesi için üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet ve üretimin toplumsal planlaması* olarak tanımladığımızı göre, dünya ve özellikle ileri kapitalist ülkeler sosyalizm istiyor.

Modern üretim teknikleri gelişip yayıldıkça, üretim güçleri bu tempoda büyüdükçe, bunların özel mülkiyet tarafından denetimi *giderek* verimsizleşiyor, uygunsuzlaşıyor. Gereksinime giderek yanıt veremez oluyor. Bu bildiğimiz, üretimin toplumsal niteliğiyle

ürünlere el koymanın özel niteliği arasındaki çelişki büyüdükçe, üretim güçlerindeki gelişmenin engellenmeye başlamasıdır.

Pekçok yoldaşın kafasına bu noktada şöyle bir soru takılıyor. Öyleyse ileri kapitalist ülkeler nasıl hâlâ geliyor ve sosyalist ülkelerden önde gidiyor? Bu soruda bir yöntem hatası söz konusudur. Emperyalist sistemin gelişmesini az gelişmiş ülkelerde kurulan sosyalizmle kıyaslamamak gerekir. Kıyaslayabileceğimiz tek doğru ölçüt, yine bu ülkelerin *kendi* olanaklarıdır. Sormamız gereken soru şudur: İleri kapitalist ülkelerde, kapitalizm olmasaydı, bugünkü üretim güçleriyle ulaşılabilecek düzey ne olurdu? Bu soruyu sorduğumuz zaman, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin gelişmeyi nasıl engelleyici bir rol oynadığını görürüz. Üretim güçleri her zaman belirleyici olanıdır, üretim ilişkileri hiçbir zaman onları kalıcı biçimde durduramaz. Kalıcı olarak durdurabilecek noktaya geldiği zaman o sistem tüm olanaklarını tüketmiş demektir ve sistem olarak çöker. Bugün söz konusu olan bu değildir. Üretim güçleri kendi özgür gelişmesine bırakılsa çok daha hızlı gelişebilecekken, önünde özel mülkiyet engeli durduğu için onunla sürekli kavga içinde, onu sürekli itekleyerek, mülkiyeti genişleterek, yani zaman kaybederek ilerliyor.

Buraya dek söylediklerimizden çıkan genel sonucu bir başka biçimde şöyle belirtebiliriz: Bilimsel-teknolojik devrimin hızının kesilmesi, engellenmesi istenmiyorsa, giderek hızlanarak sürmesi isteniyorsa, üretim sürecinin, Marks'ın deyiimiyle, *kollektif üreticilerin ortak denetimi* altına sokulması gerekiyor.

Bilimsel-teknolojik devrimin ortaya çıkardığı büyük

toplumsal değişiklikler yukarıda söylediklerimizden anlaşılacağı gibi, komünizm açısından çok önemli sonuçlar doğuruyor.

Bir yanda komünizm eskisine oranla çok daha kolay kavranabilir, *pratik bir olasılık* oluyor. Eskiden komünistler için hep, “idealist”, “ütopyacı”, “cennet hayal ediyorlar”, “hayalperest”, vb. denebilirken, şimdi , “yahu gelişme bu adamların söylediği yöne gidiyor deniyor”. Çünkü üretimin gelişmesi, ekonominin gelişmesi komünizmi pratik bir olasılık olarak kavranabilir duruma getiriyor.

Aynı madalyonun bir de öteki yüzü var: Komünizm bir yandan da üretim güçlerinin duraksamadan gelişebilmesi için *pratik bir zorunluluk* durumuna geliyor. Bu zorunluluk eninde sonunda yığınlar, hatta komünizme en çok karşı olanlar tarafından bile kabul edilecektir. Çünkü ekonomik zorunluluklar eninde sonunda kendilerini dayatır, insan bilincine yolunu bulur girer.

3.2. İleri kapitalist ülkeler için tek geçerli strateji

Buraya dek söylediklerimizden, biraz konu dışına çıkmayı da göze alarak, ileri kapitalist ülkeler işçi sınıfı için bir strateji formüle edebilir miyiz?

İleri kapitalist ülkeler işçi sınıfı için tek geçerli strateji bilimsel-teknolojik devrimin üzerine kurulu bir stratejidir. Detant koşullarının da varlığı dikkate alınırsa, Avrupa ve Kuzey Amerika işçi sınıfları için gündemin baş sorunu, *bilimsel-teknolojik devrimin olabildiğince yayılmasını sağlayacak, kapitalist sistemin kendi açmazlarını savaşa önlemesine karşı duracak ve halkları bilimsel-teknolojik devrimden sosyalist devrime ulaştıracak bir strateji çizmektir.*

Bu ülkelerdeki komünist partilerinin programlarını

bu açıdan değerlendirmek, bu sonuca yarıyorsa doğru, yaramıyorsa yanlış demek gerekiyor. Şunu da unutmamalıyız ki, önerilen stratejik çerçevenin de mutlaka revizyonist, sosyal-demokrat, ya da devrimci yorumları olacaktır.

Bilimsel-teknolojik devrimin olabildiğince yayılması üzerine kurulu bir stratejinin ne gibi perspektifleri olabilir?

Bir kez, dünyanın geneline ileri kapitalist bir gelişme daha hızla yayılacaktır. Emperyalist ülkelerdeki ileri kapitalist gelişme, dünyanın geneline yayılmak zorundadır. Sınırlar gericileşiyor.

Üretim güçleri zorunlu olarak sınırları zorluyor, zorunlu olarak az gelişmiş ülkelere doğru açılmak istiyor.

Ancak bu, bugünden yarına olup bitecek birşey değildir, yavaş işleyen bir süreçtir. Biraz ilerde somut rakamlarıyla da göreceğiz, az gelişmiş ülkelerde gerçekten korkunç bir durum vardır. En basit gereksinimlerin sağlanması için büyük miktarda paralara gereksinim vardır.

İkincisi, *bu* olamadığı kadarıyla yani bilimsel teknolojik devrimin ileri kapitalist gelişmenin yayılması ve pazarı derinleştirmesi isteği yerine getirilemediği kadarıyla, gelişmiş ülkelerde sınıf savaşının kızışması sonucu doğacaktır. Çünkü bu istek tatmin edilemediği oranda gelişmiş ülkelerde işsizlik, enflasyon artıyor, işçi sınıfının koşulları zorlaşıyor.

Bilimsel-teknolojik devrimin yayılmasının *üçüncü* bir sonucu da şu olacaktır: Hangi yönden giderse gitsin, nasıl yaparsa yapsın, eninde sonunda varacağı yer, mülkiyetin tabanının daha da genişlemesi, komünizmin *tüm dünya için* pratik bir zorunluluk durumuna gelmesi olacaktır.

Ne yanından bakarsanız bakın, bilimsel-teknolojik

devrim bundan sonra dünyadaki tüm gelişmelerin anahtarıdır. Herşeyi o eksene oturtmamız gerekiyor.

Gelişmiş ve Az Gelişmiş Ülkeler Karşılaştırması		
	Gelişmiş Ülkeler	Az gelişmiş ülkeler
<i>Nüfus</i>	1.1 milyar	3.4 milyar
<i>Kişi başına GSMH</i>	6.468 \$	597 \$
<i>Yaşam süresi</i>	72 yıl	56 yıl
<i>Okuma yazma oranı</i>	%99	%52
<i>Kişi başına eğitim harcaması</i>	286 \$	18 \$
<i>Kişi başına askeri harcama</i>	300 \$	29 \$
<i>Kişi başına sağlık harcaması</i>	199 \$	6.50 \$

KONFERANSA KATILAN 22 ÜLKE KARŞILAŞTIRMASI			
KUZEY			
	Kişi başına GSMH 1980 (\$)	Yaptığı yardım 1980 (m\$)	GSMH %si olarak yaptığı yardım
Batı Almanya	13.422	3.512	0.43
Fransa	12.137	1.041	0.62
İsveç	12.131	928	0.76
ABD	11.536	7.091	0.27
Kanada	10.268	1.035	0.42
Avusturya	10.081	174	0.22
İngiltere	9.280	1.766	0.34
Japonya	8.903	3.300	0.32
GÜNEY			
Suudi Arabistan	14.049	3.033	2.6
	Kişi başına GSMH 1979 (\$)		
Venezüella	3.618,5	–	–
Yugoslavya	2.900	–	–
Brezilya	1.758	–	–
Meksika	1.758	–	–
Cezayir	1.650	–	–
Fildişi Sahili	1.170	–	–
Nijerya	750	–	–
Filipinler	727*	–	–
Guyana	510**	–	–
Çin	510	–	–
Tanzanya	253	–	–
Hindistan	184***	–	–
Bangladeş	123*	–	–

*1980; **1978; ***1977 (Kaynak: *Financial Times*, 22 Ekim 1981)

Öyle bir eksen ki, yararlanılabildiği zaman devrimi yapma olanaklarını içinde taşıyor. Yararlanılamadığı zaman bile devrimi daha erken gündeme sokmaktan başka, komünizmi yakınlaştırmaktan başka bir sonuç vermiyor.

IV. Konferansın tarihsel anlamı

Önce, günümüzün dünyası nasıl bir dünyadır, ileri kapitalist ülkelerle az gelişmiş ülkeler ne durumdadır, onu görelim.

Bu rakamlar, tüm gelişmiş ülkelerle, tüm az gelişmiş ülkeleri kapsıyor. Konferansa katılanlar açısından durum daha beterdir. Aşağıdaki tablo, konferansa katılanlar arasındaki akıl almaz farkı daha iyi gösteriyor.

Böyle bir tablonun sonuçlarını hemen düşünebiliriz.

Güney’de sürekli kriz ... Sürekli açlık, yoksulluk, tüketim darlığı, pazar darlığı... siyasal denge yoksunluğu ... keskin savaşlar... ve devrimci dalga. Güney, sürekli kaynayan bir kazandır.

Kuzey’e geldiğimiz zaman, doymuş bir pazar var, üretim fazlası var. Bu yüzden işsizlik, enflasyon hızla artıyor. Örneğin, Avrupa pazarı doyuma ulaştığı ölçüde, Amerika’nın az gelişmiş ülkelere ihracatının oranı hızla yükseliyor. 1980 yılında Amerika’nın ihracatının yüzde 39’u az gelişmiş ülkelere olmuş. Bu tek başına pek birşey anlatmayabilir, ama Amerika’nın Ortak Pazar, Doğu Avrupa, Japonya ve Avusturalya’ya yaptığı toplam ihracattan daha çok olduğunu düşünürsek, önemli bir sonuç olduğu ortaya çıkar.

Kuzeyde de, güneyde de birbirlerinin istedikleri şeyler var ama bunlar kolay kolay üstüste düşmüyor. Bu toplantı, ikisini üstüste düşürme toplantısıdır.

Gelişmiş ülkelerin pazarı üretimi ememiyor. Öte yanda malları satın alamayacak kadar geri, yoksul, açıktan ölen milyarlar var. Aslında müthiş bakir bir alan, kapitalist pazara yalnız biçimsel olarak bütünlenmiş, derinlemesine bütünleşmemiş bir pazar var.

Çin'in Kankun toplantısına katılımını da bu çerçevede içinde ele almak gerekiyor. Çin başlıbaşına dünya kadar bir pazardır. Bisikletleriyle, çarıklarıyla duruyor orada. Yalnızca Çin'in entegre olması, kapitalizmi uzun süre rahatlatılabilir.

Toplantıdaki güç dengeleri ve çelişkiler konusuna da biraz değinelim. Fransa, Kanada, İsveç ve Avusturya, İngiltere'yle Almanya'nın da son anda kazanılmalarıyla, yoksul ülkelere daha fazla yardım yapılmasını savunuyorlar. Ama burada ilginç bir nokta var, aslında yardımı kendilerinin değil, Amerika'nın yapmasını istiyorlar.

Avrupa ülkeleri ilginç bir paradoks içinde kıvranıyor. Bir yandan yoksullara yardımı arttıralım diyorlar. Bir yandan da yoksul ülkelerin en iyi yapabildikleri malların kendi pazarlarına girmesini engelliyorlar. Fransa'nın öncülüğünde, özellikle gemi yapımı, tekstil ve çelikte, kendi felsefeleriyle tamamen çelişen, eski tarihlerde kalmış gümrük duvarları uygulamaya başlıyorlar.

Amerika Avrupa'nın bu tutumuna karşı çıkıyor. Hem yardım diyorsunuz, hem de bunlara sınırlama getiriyorsunuz. Siz de bizim gibi pazarlarınızı açın diyor. Tabii Avrupa'nın bunu yapmasına pek imkan yok. Örneğin Avrupalılar tekstildeki kısıtlamayı kaldırsalar, Türkiye tekstili Avrupa'da tekstil endüstrisini yıkabilir. Aynı biçimde gemi yapımında, çelikte, özellikle Güney Kore, Tayvan, Singapur ve Malezya ile Avrupa'nın rekabeti çok

zordur.

Dikkat edilirse, bu saydığımız ülkelerin hiçbiri Kankun toplantısına çağırılmadı. Onun da nedenini *Newsweek* açıklıyor: İleri gelişmiş ülkeler az gelişmiş ülkelere yardım etmek istiyor, ama gelişmelerinin hiçbir zaman kendilerini tehdit edecek boyutlara varmasını istemiyorlar.

Amerika ise her zaman ve her konuda olduğu gibi, burada da güç konularından konuşuyor. Güney'in özel yatırım, serbest girişim ve serbest ticaret yoluyla kalkınabileceğini savunan Reagan "gelişmenin nasıl gerçekleştiğini öğrenmek istiyorsanız, Amerika'nın tarihini okuyun" gibi küstah sözler ediyor.

Bangladeş Maliye Bakanı Muhammed Seyfur Rahman'ın buna ilginç bir yanıtı var, onu da okuyalım:

"Reagan yönetimi bizim ülkelerimizde gelişmenin özel kişiler eliyle özel yollardan yapılması görüşündedir. Fakat bu, ülkelerimizin gereksinimlerini ve önceliklerini yansıtmıyor. Ülkelerimizin alt yapısını (içme suyu ve sulama sistemi, enerji kuruluşları, limanlar, tren yolları vb.) kurabilmek için büyük çapta mali yardıma gereksinimimiz var. Böyle bir alt yapı olmadan, özel yatırımın ortamı olmayacaktır".

Aynı dili konuşuyorlar. Hepsi özel mülkiyetçi, hepsi kapitalist. Ancak çıkarları farklı. Buraya dek anlattıklarımızdan Avrupa ile ABD arasında ciddi görüş farkı olduğu ortaya çıkıyor. Bu görüş farkı şöyle özetlenebilir: Avrupa, az gelişmiş ülkelere yardımı arttırma, Amerika ise, "yardım değil, ticaret" görüşündedir.

Az gelişmiş ülkeler de bir bütün değil. Onlar arasında da çok sayıda farklılık var. Ancak en önemli ayrım, petrol üreten ülkelerle, geri kalan az gelişmiş ülkeler arasında.

Amerika, üstüne gelmekte olan yükü bir yandan Avrupa'ya yıkmak istiyor, bir yandan da OPEC ülkelerinin üstüne atıyor. Bu denli zenginler, üstelik o bölgenin ülkesidirler, onlar da yardıma katılsın diyor. Fakat OPEC ülkeleri bunun karşısında şöyle bir mantık yürütüyor: Evet, bugün bizim paramız var. Ama biz paramızı ekonomik gelişmemizle değil, topraklarımızdan çıkan tek madde olan petrolü satarak elde ediyoruz. Petrol bittiğinde, bizim ülkelerimizin tekrar dünyanın en geri ülkeleri olmaması için, bu parayı mutlaka kendi alt yapı ve endüstri kuruluşlarımızı kurmak için kullanmak zorundayız. Yani Amerika'nın yüklemeye çalıştığı rolü üstlenmek istemiyorlar. Dolayısıyla kurulması istenen enerji kredi fonuna karşı duruyorlar.

Tüm bu söylediklerimizden sonra biraz durup düşünelim. Konferans'ta, bunca farklı çıkarın, farklı görüşün altında bir kızıl şerit yatıyor. Gelişmiş ülkelerde 1 milyar, az gelişmiş ülkelerde 4 milyar insan yaşıyor. Az gelişmişler biraz kalkınsa, kapitalist gelişmesi hızlansa, pazarı derinleşse, gelişmiş ülkelerde bugün olanın birkaç katı fabrika tam kapasiteyle çalışabilir. Bu, kapitalizm için büyük bir rezervdir. Ancak, bu rezerv kullanılmazsa, kapitalizmin varlığı tehlikeye girmiştir. Boşuna, "yaşayabilme programı" dememişler.

Bu olanaktan yararlanılmazsa sonun geldiğini emperyalist burjuvazinin uzak görüşlü temsilcileri çok iyi anlıyorlar. Örneğin, Ortak Pazar'ın başkanı Gaston Thorn şöyle diyor:

"Başkan Reagan'ın 'yardım değil, ticaret' felsefesi uygulanırsa üçüncü dünyanın çoğunluğu dümdüz olur ve Avrupa da Afrika ve Güney Asya'nın yanı sıra kenar çizgilere itilir. Reagan'ın ekonomik

mantığı en güçlünün mantığıdır. Bu felsefe zayıf için öldürücüdür, üçüncü dünya için öldürücüdür, Ortak Pazar için son derece zararlıdır. Bu felsefenin sonucunda ancak kıtasal ölçekli ülkeler kazançlı çıkabilir (...) Biz bunu kabul edemeyiz. Avrupa geri kalmış ülkelere çok yakındır, onlarla çok bağlıdır, onlara çok bağımlıdır (...) (Bu felsefeyi izlersek), şunu anlamak için çok düşünmek gerekmiyor, biz bu krizin sonunu görmeden yoksul ülkeler ölüp gidecektir. Onların *ölümü de bizim ölümümüz* anlamına *gelecektir*. Kim bugün ve bu çağda, dünyanın bir parçasının öbür parçadaki açlığı, yoksulluğu ve ölümü görmeyi reddederek zenginlik içinde yüzebileceğine inanabilir?”

Toplantıda ve sonrasında çeşitli liderlerin söyledikleri, kapitalizmin sahip olduğu rezervi de çok güzel anlatıyor. İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Carrington, yoksul ülkelere neden yardım edilmesi gerektiğini üç madde ile sayıyor. Birincisi, (Brandt Raporu’ndaki bir görüş) bu ülkelere yardım gereklidir çünkü dünya *tek bir* dünyadır. İkincisi, “moral açıdan gerekli”dir. Üçüncüsü en az birincisi kadar ilginç, “*kendimize yardım için*”, diyor. Çok gerçekçi konuşuyor. Bu yardımın kendilerindeki işsizliği, enflasyonu kaldırmak için gerekli olduğunu söylüyor.

Mitterand da, “üçüncü dünyaya yardım endüstriyel ülkelere de yarar, çünkü onların malları için talep yaratır” diyor. Evet, açık konuşuyorlar.

Bu noktada Türkiye’deki bütün sol guruplarda çok yaygın olan bir kaba anlayıştan sıyrılmak gerekiyor. Evet, özellikle ileri kapitalist ülkeler ve geneliyle dünya sosyalizm istiyor. Evet, çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Ama bu, kapitalizmin, emperyalizmin sonu *bugün*

gelmiş demek değildir.

Her sistem dönem dönem darboğazlar içine girer. Kapitalizmin dönem dönem içine girdiği bu darboğazlardan devrimci bir çıkışla bilinçli bir biçimde yararlanılmazsa, bunun nesnel anlamı, şöyle ya da böyle, sistemi kendi gelişmesine bırakmak demektir. Kendi gelişmesine bırakılan hiçbir sistem de, tüm gelişme olanaklarını yitirmeden yıkılmaz.

Kankun Konferansı'nın anlamı buradadır. Brandt Raporu'nun adı söylüyor, "Yaşayabilme Programı" diyor. Bu toplantı dünya kapitalizminin yaşabilmesi için yapılmış bir toplantıdır. Ama aynı zamanda tüm olanakların tükenmediğinin kanıtıdır. Yaşayabilmek için bir toplantı yapılabilmesi, *kapitalizmin yaşayabilmesi için önemli bir rezerve sahip olduğunu da gösteriyor*. Kendi haline bırakılırsa dünya kapitalizmi, gelişme yönünde, yaşamını sürdürme yönünde kullanabileceği geniş bir rezerve sahiptir.

Her türlü basitlikten, her türlü vulgar, kaba, takur tukur anlayışlardan uzaklaşmamız gerekiyor. Türkiyeli devrimcilerin en çok çektiği hastalıklardan biri budur: Yıkıldı, yıkılıyor...

Bu, tarihsel bir eğilimi, tarihsel bir doğruyu olmuş bitmiş sayma yanlısıdır. Bu, emekçi insanı sosyalizmden soğutmaktan başka sonuç vermeyen takur tukur devrimciliğin bir de bu alanda yansımasından başka birşey değildir.

V. Olanaklardan yararlanmak zorundayız

Çeşitli parçalarda sık sık çıkacak olan olanaklardan devrimci bir yolda yararlanılmazsa, gidilecek olan yol,

mutlaka bu rezervden yararlanma yolu olacaktır. Reagan gider, Meagan gelir, eninde sonunda, şöyle ya da böyle, gideceği yer orasıdır. Çünkü ekonomik zorunluklar eninde sonunda kafalara kendisini dayatır.

Tabii bu da kapitalizmi sonsuza dek kurtarmayacaktır. Yeni bir gelişme dönemi başlayacak , kapitalizmin ömrü uzamış olacak, ama temel çelişkisi çözülmeyecek. Yalnızca geçici bir süre için söndürülmüş olacak. Bir üst aşamada, yeni bir dengede tekrar ortaya çıkacak. Tarihin bilinçli gelişmesi, insanların sömürü altında yaşaması açısından zaman kaybedilmiş olaksa da, sonunda yine devrim ve komünizm utkuya ulaşacaktır.

Dünya emperyalist sisteminin sonu bugün gelmemiştir ama çeşitli parçalarda doğacak olanaklardan, sistemin zaman zaman girdiği darboğazlardan yararlanarak parçalar koparılabilir. Bunun iki önemli sonucu olur.

Birincisi, dünya emperyalist sisteminin kendi ömrünü tamamlama süresi kısılır. Sömürüden, zorbalıktan uzak bir gelişme daha yakınlaşır.

İkincisi en az bunun kadar önemli bir sonuçtur. Dünya sosyalist sistemini ve tüm insanlığı tehlikeli bir olasılıktan giderek uzaklaştırır. Bu olasılık da ikilidir. Bir tanesi dünya savaşıdır. Ötekisi, dünya sosyalist sisteminin likidasyonu, içerden çözülmesidir. Bu iki olasılık birbiriyle yakından bağlıdır.

Önce ikinci tehlikeden başlayalım. Dünya sosyalist sisteminin başka ülkelerde devrimlerle beslenmeden, kendi başına, bu varolan ülkelerle kapitalizmi geçmesi koca bir tarih gerektirir. İki tane beş yıllık planın, ya da üç tanesinin işi değildir. Sosyalizmin güçsüzlüğünden değil,

sosyalist ülkelerin kendi geri kalmışlık tarihleri yüzünden. Kendi ülke halklarına ileri kapitalist ülkelerin olanaklarını sağlayamadıkları için ve sağlayamadıkları sürece sosyalizm ciddi bir likidasyon tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz, Çin'in entegrasyonu, bu noktaya da bağlanıyor. Çin'in kapitalizmle tam olarak entegre olması, savaşa gerek kalmadan sosyalist sistemin likidasyonu demek olabilir. Böyle bir durum oluştuğunda dünyadaki tüm güçler dengesi altüst olur. Lenin, Sovyetler'le Çin'in birleşmesi çağı değiştirir, diyordu. Tersi de doğrudur. Çağı değiştirmez belki ama gelişmeyi birkaç yüzyıl geri atabilir.

Dünya savaşı tehlikesine gelince, dünya devrimi süreci yeni devrimlerle beslenmezse, dünya savaşı hiç kimsenin küçümseyemeyeceği gerçek bir tehlikedir.

Parçalar koparılması bu tehlikeyi nasıl önleyecektir? Uzun bir süredir dünya savaşının çıkmamasının nedeni zaten işçi devletlerinin varlığında yatıyor. Dünya sosyalist sisteminin varlığı, burjuvaziyi kendi iç çelişkilerini başka yollardan çözmeye itiyor.

Somut örneğini geçenlerde BBC televizyonunun bir Japon işadamıyla yaptığı röportajda dinledik. Japon işadamı, Japon mallarına uygulanan gümrük duvarlarına ilişkin olarak, " Siz gayet iyi biliyorsunuz, dünya savaşları bu gümrük duvarları, yani isteyen malını istediği yere satabilme ilkesine karşı durma yüzünden çıktı. Bu yol çok tehlikelidir, şavaşa giden yoldur" diyordu. Ama ikisinin de karşısında Sovyetler Birliği durduğu için, bu çelişkiyi ikinci plana atmak zorunda kalıyorlar. Bunu da Japon işadamı açıkça söylüyordu.

Ne var ki, sosyalist sistemin savaşa karşı bugün

oluşturabildiği denge, çok hassas ve emperyalist gücün gerisinden gelen bir dengedir. Savaşı önleyebilmenin en kalıcı garantisi, dünya güçler dengesinin sosyalizm lehine çevirmenin gerçek yolu, dünya sosyalist sisteminin yeni devrimlerle beslenmesidir.

Dünya emperyalist sisteminden parçalar koparmak hem zorunludur, hem bunun olasılığı vardır. Burjuvazi, doğası gereği egoisttir, bencildir. Bunlar öznel, psikolojik tanımlamalar değil, üretim araçlarının özel mülkiyetinden gelen nesnel gerçeklerdir. Burjuvazi uzun erimli çıkarı için günlük çıkarını kolay kolay feda etmekten yana değildir. Bu fedakarlık gereğini görüyor. Fakat hepsi de yükü ötekilerin üstüne atmaya çalışıyor. Hiçbir kahraman çıkıp, bunu ben yapayım demiyor.

Ayrıca gelişmiş ülkelerde de derin sorunlar vardır. Yapılması gerekeni görmekle, hatta samimi olarak istemekle de sorunlar kolay kolay çözülmüyor. Gereken miktarı karşılamaları çok güçtür. Toplantının sonuçları da bunu kanıtlıyor. “Yılanlar yuvası” adı çok uygun düştü. Birbirlerini soktular geldiler.

Ama diyelim anlaştılar, Reagan’ı da dize getirdiler, yoksul ülkelerin istediği alt yapılan kurmaya başladılar. Buna bugün başlansa sonuçları yıllar sonra çıkar. Bir liman 5-6 yılda yapılıyor. Sonra onu ekonomiye entegre edeceksin, sorun limanı inşa etmekle bitmiyor. Limanın yolu, demir yolu döşenecek. Bunlar da zaman alacak. Bu temelde “özel mülkiyete dayalı” işletmeler kurulacak, bunlardan yararlanacak endüstri ve ticaret devreye girecek, işçi çalıştıracak, ücret verecek, ithal kapasitesini artıracak, en sonunda Avrupa fabrikalarından mallar satın alınmaya başlanacak. Bu, uzun bir zaman işidir. Oysa yoksul ülkelerin

sorunları acildir, bugün çözüm bekliyor. Demek ki hepsi anlaşılıp istenen miktarları vermeye başlasalar, geri kalmış ülkeler barut fıçısı olmaktan yine kolay kolay kurtulmayacaktır.

İkincisi: Yine az gelişmiş ülkelerin istediği yardımın ilk ağızda verildiğini varsayalım. Yardımı alan ülkede bunun sonuçları belki yirmi yıl sonra çıkacak, ama veren ülkede sorun anında çıkıyor. Burjuvazi bu yardımı kendi işçi sınıfından kesecektir. Yardım için verilen her para, ileri kapitalist ülkelerdeki sınıf kavgasını azdıracaktır. Çok acil, hemen ortaya çıkacak bir sonucu bu olacaktır. (Bu arada önemli bir nokta, ileri ülkeler işçi sınıfı kuşkusuz bu yardıma karşı çıkma eğilimi gösterecektir. Komünist partileri buna karşı ciddi ideolojik savaşım vermek zorundadır).

Böylece yardım verilmesi hem zaten barut fıçısı olan az gelişmiş ülkelerde sorunları hemen çözmeyecektir, hem de yardımı veren gelişmiş ülkelerde anında sorun çıkaracaktır. Yardım perspektifi içinde parçalar koparabilme olasılığı bu şekilde vardır.

Dünya emperyalist sisteminden devrimler yoluyla parçalar koparılamazsa, emperyalizmin isteyerek ya da istemeyerek gideceği yol, dünya pazarını alabildiğine derinleştirmek, komünizmi alabildiğine yakınlaştırmak olacaktır. Son 25-30 yıla baktığımız zaman, Kankun toplantısının yapılabilmesi bile nasıl istemeye istemeye bu ülkelerin bu yöne itildiğini gösteriyor. Hem kendi olanaklarının daralması, hem de az gelişmiş ülkelerin sosyalizme doğru yönelmeleri nedeniyle, 25-30 yıldır güneyin isteklerine karşı durduktan sonra bugün pekçok emperyalist ülke bu toplantıya katılarak az gelişmiş

ülkelerin isteklerinin haklı olduğunu söylüyor. Bu da herhalde emperyalistlerin “iyi insanlar” olmaya başladıklarını göstermiyor. Yalnızca bir ekonomik zorunluluğun kafalara çakılmakta olduğunu anlatıyor. Dünya gelişme istiyor, komünizm giderek daha çok pencereden bakıyor.

Tarihin gideceği yön budur. Devrimci güçlerin görevi, bu sarhoş gidişi, bilinçli bir gidişe çevirmektir.

İşçinin Sesi Sayı 176 9 KASIM 1981

KAVGA VE YORUM

Ölmüş Atı Kırbaçlayanlar

Faşist cunta, 12 Eylül 1980’den bu yana her alanda bir dizi gerici yasa getirdi. Şimdi, hepsi monolitik toplum ve devlete ulaşma amacını güden bu yasaları sistemleştirecek bir gerici anayasa hazırlığı başladı. Batı basınında, yeni anayasanın 1982 sonbaharında referanduma sunulacağı haberi çıktı.

Anayasa, devletin örgütlenme biçiminin belgesidir. Bu nedenle çikartılmak istenen gerici anayasaya karşı savaş, faşist diktatörlüğe karşı savaşın bugünkü aşamasında *ana halkalardan* birisi olmuştur. Önemi giderek artacaktır, çünkü gerici anayasa girişimine karşı savaş, cuntanın bugüne dek yaptıklarına ve bundan sonra yapmak istediklerine karşı, onun tüm sistemine karşı savaş demektir. Faşizmin kurumlaşmasını önlemek, emekçi halkın cunta ya karşı savaş cephesini kurabilmek ve işçi sınıfını hem kendinin hem tüm emekçilerin haklarını savunduğu bir demokrasi kavgasında eğitmek için bu savaşı başarıyla örgütlemek gerekiyor.

Bu savaşımın önümüzde üç pratik hedefi duruyor. Birincisi referanduma sunulacağı söylenen anayasanın reddi için şimdiden kolları sıvamak, somut hedef olarak referandumdan “*anayasaya hayır*” sonucunun çıkması için uğraşmaktır. “Anayasaya hayır” tutumunu halka ulaştırmak için her yolu arayıp bulmak zorundayız. Bu sonuç için yalnız bizler değil, birçok güç çalışacaktır. İstense de istenmese de el birliğiyle çalışılacaktır.

İkincisi, aynı çalışmanın bir parçası olarak referandumda gerici anayasaya “evet” dedirtmek isteyen tutumlarla savaşmak gerekiyor. Yalnız cunta ve yandaşlarına karşı değil. Bir takım iğrenç liberal yazarlar, “gerici yönler de taşısa, anayasalı bir sivil yönetim, anayasasız bir askersel yönetimden iyidir” diyerek, şimdiden “evet”çiliğin hazırlığını yapıyorlar. Halka referandumda “hayır” dedirtmek için bu tutumu sergilemek gerekiyor.

Üçüncüsü, ve işin “püf noktası”, tek başına gerici anayasaya hayır demek yetmez. *Neden reddetmek zorunda olduğumuzu da anlatmalıyız. Demokratik bir anayasanın propagandasını yapmalıyız.*

Öyleyse, günün görevi, *gerici anayasaya karşı demokratik anayasa kavgasıdır.* Çünkü demokratik anayasa, demokratik devlet demektir.

Bu, kimsenin kaçamayacağı bir ana savaşım odağıdır. Şimdiden tarafımızı almak, konumumuzu hiçbir bulanıklığa yer bırakmayacak biçimde belirlemek zorundayız. Propagandanın başarısı, alınan konumun açık seçik, net olmasına bağlıdır.

Anti-demokratik uygulamalarla şu ya da bu düzeyde uyuşmayan çeşitli sınıf ve katmanlar, bu gerici anayasaya ve tüm anti-demokratik yasa ve uygulamalara karşı çıkmak gerektiğini görüyor. Bu sınıf ve katmanların siyasal sözcüleri yavaş yavaş verecekleri savaşımın çerçevesini belirliyorlar.

Tekeldışı burjuvazi, bugünkü koşullarda, cuntanın hazırlayacağı anayasadan *daha* demokratik bir anayasadan yanadır, çünkü burjuva demokrasiden yanadır. Çeşitli burjuva ve küçük-burjuva kesimlere de sözcülük yaparak, ama asıl olarak kendi konumunun sözcülüğünü yaparak,

siyasal temsilcisi CHP'nin ve onun eski genel başkanının ağzından bir çerçeve öne sürüyor. Vereceği anayasa ve demokratik haklar savaşımının çerçevesini çok açık bir biçimde *1961 Anayasası* olarak belirliyor.

Küçük-burjuvazinin devrimci kesiminin sözcüleri henüz olumlu bir program öne sürmediler. Somut anti-demokratik uygulamalara karşı savaşımaları gelişmekle birlikte, ne yapılmasını istedikleri anayasayı reddedecekler mi gibi sorunlarda görüş belirtmediler. Büyük olasılıkla onlar da anayasaya red isteyeceklerdir, mantıkları o yöne gidiyor. Ancak şu ana dek ne söyleyeceklerini belirtmemiş olmakla olayların ardından geliyorlar.

Küçük-burjuvazinin reformist kesimine gelince, bu kesimi aslına bakarsanız, işçi sınıfı reformizminin sahibi olan TKP resmi kanadı temsil ediyor. Bunlar işçi sınıfının içindeki çeşitli geri kesimlerle birlikte, bugün asıl olarak küçük-burjuvazinin uzlaşmacı kesimine sözcülük ediyorlar. Küçük-burjuvazinin devrimci kesiminin sözcülerinden farkları, olumlu bir program ortaya koyuyor olmalarıdır.

Atılım'ın Aralık sayısında, "1961 Anayasası'nın yırtılmasına karşı demokratik bir anayasa için" başlıklı, Hüseyin Kadir imzasını taşıyan bir yazı yer aldı. Yazının başlığı bile Türkiye'de işçi sınıfının devrimci siyaseti dışında kalan sol kesim içinde siyasal açıdan en gelişmiş hareketin menşevikler olduğunu gösteriyor. Tüm devrimciliklerine, enerjilerine karşın, öteki hareketlerin hepsi siyasal ustalıkta bunların yanında cüce kalıyor. Menşevikler, ana halkayı burnundan yakalayarak bir *program* getiriyorlar.

Ancak ne söylediklerine bakınca, küçük-burjuva reformist konuları çok güzel görülüyor. Getirdikleri programın fikirleri üç noktada özetlenebilir: 1. "1961

Anayasası demokratik özlü bir anayasadır” diyorlar. Öyle midir? 1961 Anayasası kesinlikle demokratik özlü bir anayasa değildir. “Adalet mülkün temelidir” anlayışına göre yazılmış, özel mülkiyeti savunan, işçi sınıfına örgütlenme hakkı tanımayan, ama birtakım demokratik yanları olan güdük bir anayasadır. 1961 Anayasası, 1924 Anayasası’ndan *daha* demokratik bir anayasadır, o kadar. 2. 1961 Anayasası için savaş çağırıyorlar. O kadar da “geri” gitmiyorlar. Onun yerine *demokratik* bir anayasa için savaş çağırıyorlar. Ne güzel! 3. Ama yazıda sıralanan maddeler *demokratik* bir anayasayı değil 1961 Anayasası’ndan *daha* demokratik bir anayasayı anlatıyor!

Yazının demokratik bir anayasanın özü olarak getirdiği beş maddenin çoğu, hele menşevikler açısından tekeldışı burjuvazinin de kabul edebileceği maddelerdir. Üstelik bu maddelerin çoğu 1961 Anayasası’nda da vardır. Demek ki hem 1961 Anayasası’yla sınırlı kalmayalım diyorlar, hem de 1961 Anayasası’nın yırtılmasına karşı, ondan *biraz daha* demokratik bir anayasa için kavga öneriyorlar. Amaçları belli, her zamanki gibi tekeldışı burjuvaziyi “ilerletmek”tir. Onun da kabul edebileceğini düşündükleri *biraz daha* demokratik bir anayasa önerisiyle geliyorlar. Ancak, menşevizmin bu tutumu bir yandan tekeldışı burjuvaziyi “ilerletme” işlevi görürken, öte yandan o bildiğimiz hain işlevini, işçi sınıfını geri çekme işlevini görüyor. İşçi sınıfını ve küçük-burjuvaziyi tekeldışı burjuvazinin kuyruğuna takmaya varıyor. Menşeviklerin bu konumu, evet, tekeldışı burjuvazinin konumundan bir adım ileridir, ama *özünde* tekeldışı burjuvazinin anayasacı konumunun ta kendisidir.

Özetlersek, CHP’nin ve menşeviklerin, demokrasi

savaşımındaki konumu: 1. İçerik olarak geridir. 2. Nasıl elde edileceği belirsizdir. Önerdikleri anayasalara nasıl ulaşılabileceği bile belli değildir. 3. Cuntayı devrim yoluyla yıkmaya hedefine bağlanmamaktadır. Hem böyle bir hedef öne koymadıkları için, hem getirdikleri anayasa çerçevesi nesnel olarak devrimi zorunlu kılmadığı için bağlanmamaktadır.

İşçi sınıfının demokrasi kavgasının boyutları ise bambaşkadır. İşçi sınıfı kıran kırana bir demokrasi kavgası vermek zorundadır. Ama bu, *gerçekten* demokratik bir anayasa, *gerçekten* demokratik bir cumhuriyet, *gerçekten* demokratik bir devlet kavgası olmak zorundadır.

Böyle bir demokrasi kavgası, tekeldışı burjuvaziyle küçük-burjuvazinin ve en başta onların siyasal temsilcilerinin nefessizliğini, demokrasiden ne anladıklarını deşifre edecektir. Demokrasi anlayışlarının sınırlarının tarihsel olarak işçi sınıfınıninkinden çok geride kaldığını, bunların ölmüş atı kırbaçladıklarını gösterecektir. Halkın gerçek sözcüsünün işçi sınıfı olduğunu tartışmasız biçimde kanıtlayacaktır.

Gerçekten demokratik bir programın propagandası, zorunlu olarak cuntayı yıkmaya sorununa, devrim sorununa bağlanır. Hiçbir şey ilkokul çocuklarının ezberlemesi gibi, şunu devrime bağlamak bunu devrime bağlamak gerekir demekle bağlanmaz. İşçi sınıfına ve emekçilere, referandumda dayatılacak gerici anayasanın *neden* demokratik olmadığını, demokratik olanının *ne* olması gerektiğini anlatabilirsek, *böyle* bir bilinçle “hayır” deditirtebilirsek, gerici anayasaya hayır süreci, devrim sürecine dönüşür. Demokrasi çoğunluğun yönetimi ise, görelim çoğunluğun yönetimini diyeceğiz.

Demokrasi sosyalizmle özdeş değildir. Ancak gerçek demokrasi, sosyalizme açılacak bir devrimsiz elde edilemez. Demokrasi sorunu, en başta devrim sorunudur. Böyle bir bilinçle referandumda “hayır” denirse, halk bizim önerdiğimiz gibi bir anayasa istiyor demektir ki, bunun önünde hiçbir güç duramaz. Böylece, gerçekten demokratik bir anayasanın hedeflerini halka benimsetmek, bunun kavgasını vermek cuntayı yıkmak ve devrimi yapmakla *doğrudan* bağlıdır.

Liberal burjuvaların ya da İ.Bilen kuyrukçuluğunun kırılmış demokrasisini değil, gerçek demokrasiyi Türkiye’de işçi sınıfının *devrimi* dışında hiçbir güç getiremez.

Türkiye’de halkın gerçekten demokratik bir anayasaya, yani gerçekten demokratik bir devlete sahip olabilmesi için, kendini cuntadan, yalnız ondan da değil, tüm burjuvaziden kurtarması gerekiyor.

Haydi, gerici anayasa dayatmasına karşı gerçekten demokratik anayasa kavgasına!

İşçinin Sesi Sayı 181-182 21 ARALIK 1981

CEK-AL

SBKP'nin 26. Kongresi – I ^{43 44}

Değerli yoldaşlar!

Lenin'in partisinin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kongreleri dünya komünist hareketi için her zaman birinci derecede önem taşır. 26. Kongre de öyle oldu.

TKP Leninci örgütünün “resmi iyimserliklerle” örülü bir yanaşıma olanağı yoktur. Türkiye'nin çok çetin bir döneminde, teorisini ve pratiğini geliştirme göreviyle karşı karşıyadır ve bu görevi yerine getirmeye karardır. 26.Kongre'ye de, en başta bu göreve yardımcı olması amacıyla yanaşacağız. Her kişi ya da örgüt, güneşin altındaki yerini asıl olarak öteki kişi ya da örgütlerle olan

⁴³ *İşçinin Sesi*'nin Notu: Bu yazı bir gurup aktiviste verilen seminer notlarıdır. Amacı, Sovyetler Birliği'nin ve SBKP'nin genel bir değerlendirmesini, hatta 26.Kongre'nin genel bir çözümlemesini yapmak değil, 26. Kongre Raporu'nun belli noktalarına değinmektir.

⁴⁴ *İşçinin Sesi*'nde bir kaç sayı boyunca tefrika edilen bu yazı, daha sonra, gözden geçirilmiş ve genişletilmiş haliyle kitap olarak yayınlandı. *Yaşayan Sosyalizm* kitabına 2 farklı formatta aşağıdaki linklerden ulaşabilirsiniz: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/ryurukoglu_yasayan_sosyalizm_rs.pdf ve <https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/YasayanSosyalizm.pdf>

farklılıkları aracılığıyla belirleyebilir. Dünya komünist hareketi özellikle son 15 yıl içinde çok değişik renkler kazandı. Yüro-komünist partiler, Arnavutluk Emek Partisi, Çin Komünist Partisi, Japonya Komünist Partisi, bizim “resmiler”... 26. Kongre’yi değerlendirme, TKP için SBKP’nin başarılarını ve sorunlarını öğrenme kadar, kendi anlayışını geliştirme için de önemlidir. Bu nedenle, Brejnef yoldaşın kongre raporunda söylediği, SBKP’nin yoldaşça eleştirileri her zaman severek kabul ettiği görüşüne sığınarak, daha çok raporun katılmadığımız yönlerine değineceğiz.

Raporda her görüşü ele almayacağız. Değindiğimiz fikirler arasında da katıldığımız var, katılmadığımız var. En önemlilerine değinmeye çalışacağız.

I - SBKP’nin uluslararası siyaseti

Raporun birinci ana bölümü, *SBKP’nin Uluslararası Siyaseti*. Bunun da birinci alt bölümü, *Dünya Sosyalist Sisteminin Gelişmesi ve Sosyalist Ülkeler Arasında İşbirliği* adını taşıyor.

1. Dünya sosyalist sisteminin gelişmesi ve sosyalist ülkeler arasında işbirliği

Bu bölümde, SSCB, ADC, Bulgaristan, Macaristan, Vietnam, Küba, Laos, Moğolistan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya “*sosyalist topluluk*” olarak adlandırılıyor. Yugoslavya, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Çin ve Kamboçya ise sosyalist topluluk dışındaki *sosyalist ülkeler* olarak ele alınıyor. Arnavutluk’un unutulması dışında, bu olumlu bir tutumdur.

Yine bu bölümde ilginç bir fikir (menşeviklerin bizi çok suçlamaya kalkıştıkları, *Sosyalizm Üstün Gelecektir*’de

değindiğimiz), “tek dünya pazarı” fikri var. Açıkça söylemiyor ama yaşımında ortaya çıkıyor:

“Gerçekte belirtmek gerekir ki, ülkelerimiz son zamanlarda kuruculuk görevlerini daha karmaşık koşullarda yürütmek durumundadırlar.

“Dünya ekonomisindeki kötüleşme ve yükselen fiyatlar etkilerini duyuruyor”.

Üçüncü olarak değinmek istediğim, Polonya değerlendirmesidir. Bu değerlendirme de büyük ölçüde *Sosyalizm Üstün Gelecektir*’de öne sürdüğümüz fikirlerle benzeşiyor:

“Emperyalistler ve suç ortakları sosyalist ülkelere karşı sistemli biçimde, düşmanca kampanyalar yürütmektedirler. Bu ülkelerde olup biten herşeyi kötülüyor ve çarpıtıyorlar. Onlar için en önemli şey, insanları sosyalizme karşı çevirmektir.

“Son zamanlardaki olayların defalarca gösterdiği gibi, sınıf karşıtlarımız yenilgilerinden ders çıkarıyorlar. Sosyalist ülkelere karşı eylemleri giderek inceliyor ve hainleşiyor.

“Ve de nerede emperyalistlerin yıkıcı eylemleri iç siyasetteki *yanlışlar ve yanlış hesaplarla* birleşiyorsa, orada sosyalizme düşman öğeleri harekete geçiren koşullar doğuyor. Kardeş Polonya’da olan budur. Sosyalizme karşı olanlar, dış güçlerin de desteğini alarak, anarşi yaratmaya, böylece olayları karşı-devrimci bir kanala sürmeye çabalıyorlar. Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi’nin son Plenum’unda da belirtildiği gibi, Polonya’da sosyalist devletin temelleri tehlikededir. (...)

“Polonya’daki olaylar, yığınların *sesine kulak vermenin, bürokratizmin ve voluntarizmin* her belirtisine karşı kararlı savaş vermenin, *sosyalist demokrasiyi* aktif olarak geliştirmenin ve *dış ekonomik ilişkilerde* iyi düşünülmüş ve gerçekçi bir siyaset izlemenin parti ve onun *yönetici rolü* açısından ne denli önemli olduğunu bir kez daha gösteriyor.” (abç).

Görüldüğü gibi rapor; emperyalist sabotaj iç siyasette hatalar ve yanlış hesaplarla birleşirse, sosyalizme düşman unsurların bereketli biçimde gelişeceği, azacağı bir ortam doğar diyor. Polonya’da, kardeş Polonya’da olan budur, ülke karşı-devrimci bir yola girmiştir diyor. Bu yorumla önemli ölçüde anlaşıyoruz. İşlenen hataları belirlemede anlaşıyor muyuz bilemiyorum ama suçluyu belirlemede anlaşıyoruz. Sorumluluk, suç partindir. Sosyalizm düşmanları ellerindeki her silahla saldırıyor diyerek işin içinden sıyrılınamaz. Sosyalizm düşmanları öyle davranacak. Söylenecek söz yok. Kendimize bakmamız gerekir.

“*Polonya* olayları göstermiştir ki”! Demek ki, Polonya olayları parti tarafından bunların yapılmadığını gösteriyor. Neler yapılmamış? Partinin yönetici rolü güçlendirilmemiş, bürokrasi ortadan kaldırılmamış, voluntarizm ortadan kaldırılmamış (bu sözcüğe daha sonra döneceğiz, voluntarizm sözcüğünün anlamlı bir yeri vardır), sosyalist demokrasi geliştirilmemiş ve gerçekçi bir dış siyaset izlenmemiş. Bunlar katıldığımız görüşlerdir.

Dördüncü nokta olarak Çin’le ilgili söylenenleri ele alacağız. Rapor, Çin Kültür Devrimi’nden söz ederken şöyle diyor:

“Bugünkü Çin yöneticilerinin kendileri

ülkelerinde sözümona kültür devrimi döneminde olanı, 'en zalim bir feodal-faşist diktatörlük' olarak niteliyorlar. Bizim bu değerlendirmeye ekleyeceğimiz hiçbir şey yok."

Bu çirkin bir mantık oyunudur. Önemli olan Çin'deki kliklerin birbiri hakkında ne söylediği değil, ne olduğudur. Birbirinin gırtlığına yapışmış, birbirini iskemleden atmaya çalışanlar herşeyi söylüyorlar. Hele az gelişmiş ülkelerde neler söylüyorlar. Ama Brejnev'in yapması gereken nedir? Kültür Devrimi en barbar, feodal-faşist diktatörlük müdür, rayından saptırılmış, küçük burjuva devrimci bir girişim midir? Herşey olabilir, feodal-faşist diktatörlük olamaz. Haydi oldu diyelim, o zaman Çin nasıl sosyalist ülke olacaktır?

Birinci bölümün dikkate değer dört noktası, bu değindiğimiz fikirlerdir. Gerisi bilinen genel doğrulardır.

2. Yeni özgür ülkelerle ilişkilerin gelişmesi

İkinci alt bölüm, "*Yeni Özgür Ülkelerle İlişkilerin Gelişmesi*" (bu deyim de yeni çıktı!) adını taşıyor. Raporun geneline egemen olan belirsiz, kesinlikten uzak dil burada iyice yoğunlaşıyor. Dikkatli okunduğunda, "yeni özgür ülkeler" kavramının, "az gelişmiş ülkeler" yerine kullanıldığı anlaşılıyor. Daha sonra gelen bir bölümün "*kapitalist devletlerle ilişkiler*" adını taşıması da bunu kanıtıyor.

"Yeni özgür ülkeler" kavramı, ekonomik-toplumsal-tarihsel gelişmeyi yansıtmayan, hatta yanlış yansıtan, kullanılması doğru olmayan bir kavramdır.

Yeni özgür ülkeler, aynı belirsizlik içinde genel olarak "kapitalist yolu izleyenler" ve "*sosyalist yönelimli ülkeler*" diye ikiye ayrılıyor. Sosyalist yönelimli ülkeler (ki Angola, Etyopya, Mozambik, Yemen ve Suriye(!) adları sayılıyor),

“sosyalist gelişme yolunu seçen ülkeler” olarak tanımlanıyor. Bu kavram, daha önceleri kullanılan, “kapitalist olmayan gelişme yolu”nun yerini tutuyor.

Yeni özgür ülkelerin geri kalan gurubu da, Cezayir, Gine, İran, Hindistan, Irak, Mısır ve tarafsız ülkelerden oluşuyor. Hindistan yeni özgür ülke! Kavramın tersliği nasıl sırtıyor. Öyle bir “yeni özgür” gurup ki, içinde yeni özgürü de var, ilk özgürü de var, hep özgürü de var. Tabii, bunu da bağımsız devlet olma anlamında kullanıyoruz. Yoksa bu ikinci gurubun hepsi emperyalizmin eksenidir.

Bu bölümde değineceğimiz son konu Afganistan’dır ve bizce ele alınış biçimi son derece çirkindir. Önce söylenenleri okuyalım:

“Emperyalizm Afgan devrimine karşı ilan edilmemiş gerçek bir savaş açtı. Bu aynı zamanda *güney* sınırlarımızın güvenliğine *de* doğrudan bir tehdit yarattı. Bu koşullar altında dost bir ülkenin istediği askersel yardımı vermek zorundaydık.” (abç).

Görüldüğü gibi, Kızıl Ordu’nun Afganistan’a girişi için aynı ağırlıkta iki neden sayılıyor. Emperyalizmin açtığı ilan edilmemiş savaş ve Sovyet güney sınırının güvenliği. Birincisine katılırız. “Ülkelerin iç işlerine karışmama”, yaşamın kurtlar sofrasında ne denli çaresiz bir ilke. Genel olarak “uluslararası hukuk” denilen şey, yaptırım gücü olmayan, güç dengelerine göre değişen bir takım kurallar topluluğu. Bu ilke de onlardan biri.

Ne var ki, ikinci nedene katılmak olanaksızdır. Bu nasıl bir mantık olur? Afganistan’da devrimden önce kimler baştaydı? Öteki Sovyet sınırlarında kimler var? İsveç, Finlandiya, ABD, Japonya, Pakistan, İran, Türkiye. Bunlar Sovyet sınırlarına tehdit değil midir? Türkiye’deki faşist

diktatörlük, hem de çok daha can alıcı bir sınıra çok daha büyük bir tehdit değil midir? “Sınır güvenliğine tehdit”in ölçüsü nedir? Böyle bir genellemeyle dünyanın en saldırgan ülkesi olmak da olanaklıdır.

3. SBKP ve dünya komünist hareketi

Üçüncü alt bölümün adı, “*SBKP ve Dünya Komünist Hareketi*”. Bu bölümde değineceğimiz birinci fikir, tümüyle katıldığımız ve *Sosyalizm Üstün Gelecektir*’de ve *Anti-Sovyetizm ve İşçinin Sesi* adlı yazıda işlediğimiz görüşlerle üstüste düşen bir fikirdir. Brejnef yoldaşın okuduğu raporda komünist partiler arası ilişkiler için şunlar söyleniyor:

“Komünist partilerinin etkinliği arttıkça, karşı karşıya oldukları görevler de giderek daha karmaşık ve çeşitli oluyor. Ve bu kimi zaman sınıf savaşının somut sorunlarında farklı değerlendirmelere ve yaklaşım farklılıklarına, partiler arasında tartışmalara yol açıyor.

“Bize göre bu tamamen doğaldır. Geçmişte de kimi sorunlarda komünist partileri benzeşmeyen görüşler taşımışlardır. Gerçekler inandırıcı biçimde kanıtlamıştır ki, görüş ayrılıkları olduğu zamanlarda bile, ortak sınıf düşmanına karşı savaşta siyasal işbirliği olanaklı ve zorunludur. Sorunların çözümünde en büyük hakem zaman ve pratiktir. Lenin, birçok ayrılık ‘yok olabilir ve kaçınılmaz olarak yok olacaktır . Bu, gerçekten güçlü düşmana, burjuvaziye karşı ortak savaşımın mantığı sonucunda gerçekleşecektir’ (*Toplu Yapıtlar*, c.30, s.89) dediği zaman kesinlikle haklıydı” (abç).

Bu toparlayıcı, afaroz etmeyici bir tutumdur. Farklı

görüşler olabilir, önemli olan ortak düşmana karşı savaşta cepheyi bölmemektir. Yürekten katılıyoruz, hatta bir adım da ilerletiyoruz. Zaman ve pratik, hakemliğini zaten büyük ölçüde göstermiştir ve göstermesi giderek hızlanmaktadır.

İkinci değineceğimiz yön SBKP'nin dünya komünist hareketi içinde kendine yöneltilen eleştirilere karşı tutumudur. Önce raporu okuyalım:

“Ülkemizin gelişmesinin *tekil somut yönlerine* ilişkin eleştirel yargılar bazen bazı komünist partilerince dile getiriliyor. Bizdeki herşeyin ideal olduğunu düşünmek bize yakışmaz. SSCB'de sosyalizm son derece güç koşullarda gerçekleştirildi. Parti bakir topraklarda yolunu açtı. Ve, yolda ne güçlüklerle, eksiklerle karşılaştığını ve hangilerinin hâlâ üstesinden gelinmesi gerektiğini bizden iyi kimse bilemez.

“Yoldaşça, yapıcı eleştiriye dikkatle kulak veriyoruz. Ama *sosyalist gerçekliği* çarpıtan ve bilerek ya da bilmeyerek *emperyalist propagandaya*, sınıf karşıtımıza yarayan ‘eleştiri’lere *kategorik* olarak karşıyız “(abç).

Bu yaklaşıma Türkçe’de “sapıyla verip, kaşığıyla geri almak” denir. Eleştiri, yalnızca “*ülkenin* gelişmesinin bazı *tekil somut yönlerine* ilişkin” olabilecektir. Bu “tekil somut yönlerden” kalkarak yapılabilecek herhangi bir genelleme herhalde kabul edilebilir eleştiri içine girmiyor.

Daha önemlisi ve uzlaşılmaz olanı, yukarıdaki alıntı kabul edilebilir eleştiriye şöyle bir ölçüt getiriyor: Sosyalist gerçekliği çarpıtmayacak ve emperyalist propagandaya gereç sağlamayacak.

Bir kez, herhangi bir eleştirinin sosyalist gerçekliği çarpıtıp çarpıtmadığının hakemi eleştirinin yöneldiği kişi ya

da kurum değil, bilim-uygulama ilişkisidir. Eleştiri yanlış ya da doğru olabilir. Yanlışını gösterir, doğrusunu söylersin. Yanlış eleştiriye kategorik olarak izin vermemek gibi bir tutum ne sosyalist demokrasi, ne demokratik merkezîyetçilikle bağdaşmaz. “Doğru eleştiri yapacaksın”, olur mu böyle şey?

Sonra “emperyalist propagandaya gereç sağlamama” ölçütü en az üstteki ölçüt kadar anlamsızdır. Haklı-haksız, yanlış-doğru, sosyalist ülkelere yönelen her eleştiri emperyalist propagandaya gereç sağlar. Emperyalizm orada o iş için duruyor. Öyleyse hiç eleştiri yapılmasın! Bizce, bu anlayışta en azından mantık hatası vardır. Evet, doğru ya da yanlış, her eleştiri gereç sağlar ama yanlış eleştirinin bırakacağı iz de o kadar olur. Hatta, doğrusunu gösterince tersine döner. Olmayan birşeyin eleştirisini emperyalizm uzun süre kullanamaz. Emperyalist propagandaya asıl kalıcı gereç sağlayan, eleştiri ya da o eleştiri yapan değil, yaşayan sosyalizmin kendisindeki eksiklikler, aksaklıklardır. Üçüncü alıntıyı okuyalım:

“ADC’yi ya da Polonya’yı, Macaristan’ı ya da Küba’yı, Moğolistan’ı, ya da Yugoslavya’yı ele alın. Aslında tüm sosyalist ülkeler devrimi kendi yollarından, her ülkede sınıf güçlerinin karşılıklı yeralımının, ulusal farklılıkların ve dış ortamın dayattığı biçimleri kullanarak gerçekleştirdiler.

“Yeni sosyal sisteme silahlı savaşım ile da, barışçıl biçimlerle de geçiş oldu.”(abç).

Gördüğümüz gibi, alıntıda ciddi bir çarpıtma vardır. Ama tırnak içinde bir cümle ile gösterilemiyor. Alt alta yazılı iki paragrafın dikkatli okunmasıyla ulaşıyor. Sosyalist ülkelerdeki *devrimleri* tartışıyor, farklı yollardan

gerçekleşmiştir diyor. Hemen ardından, *yeni toplumsal sisteme* geçiş kiminde barışçıl, kiminde silahlı yoldan olmuştur diyor. Kimi *devrimler* barışçıl yoldan olmuştur demiyor. Böylece, barışçıl yoldan devrimler oldu demiş olmaktan kurtuluyor. Ama okuyanın kafasında bırakmak istediği izlenim bellidir. Tüm Sovyet kitapları , barışçıl yolun olanakları artmıştır, vardır diye yazıyor. Buna örnek gerek. Örnek yok bu dünyada. O zaman, devrimi silahla, Kızıl Ordu'nun belirleyici katkısıyla da yapsa, eski ezici sınıfın bir iç savaş çıkartmadığı ülkelerde “yeni toplumsal sisteme barışçıl yoldan” geçiliyor! Zor kullanımıyla demokratik devrimi yapıp, kesintisiz devrim sürecinden sosyalizme varılınca, bu “barışçıl yol” oluyor!

Anlaşmadığımız ve çarpıtma olarak değerlendirdiğimiz noktalardan biri buydu.

Şimdi, bu bölümün en canalıcı yanlığına geliyoruz:

“Bizim partimize göre, komünistler arasında fikir ayrılıkları giderilebilir, yeter ki, tabii, bunlar devrimcilerle reformistler, yaratıcı Marksizm ile dogmatik sekterlik ya da aşırı sol serüvencilik arasında temel ayrılıklar durumuna gelmiş olmasınlar. Bu durumda tabii, Lenin'in yaşam süresi içinde olduğu gibi bugün de uzlaşma olamaz. Ancak komünistler ortak devrimci dava için savaşıyorlarsa, bizce farklı görüşlerin ve konumların sabırlı yoldaşça tartışması, ortak amaçlarına en büyük hizmettir.

“*Büyük birleştirici ilke*, dünya komünist hareketinin birliğini arttırmada ve saygınlığını yükseltmede güçlü bir etken, komünistlerin emperyalizmin saldırgan siyasetine, bir nükleer felaket tehlikesini içinde barındıran silahlanma yarışına karşı,

barış için ardıcıl savaşımdır.” (abç).

Böylece, dünya komünist hareketinin *büyük* birleştirici *ilkesini* öğrenmiş oluyoruz: Komünistler arasındaki fikir ayrılıkları reformistlerle ve aşırı sollarla komünistler arasındaki fikir ayrılıkları durumuna büyümemişse, ortak devrimci amaç için çalışılıyorsa, bu ayrılıkların üstesinden gelinebilir. Ortak devrimci amaç nedir? Barış için savaşımdır. Barış için savaşım da dünya komünist hareketinin büyük birleştirici ilkesidir.

İşte bu, ideolojinin siyasete teslimidir. Bu noktaya adım adım gelindi. Önce, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi çerçevesi içinde ideolojik birlik şerhi saklı tutularak, komünist hareket içindeki sağ eğilimlere küçük küçük ödünler verildi. Orada durmadı, çünkü ödünler sağ eğilimi daha da güçlendirmekten başka sonuç vermedi. Ardından pek çok parti Marksizmin temel önermelerini ve proletarya enternasyonalizmini reddedince, Avrupa komünist partileri toplantısında bu kavram geri çekildi. Bundan sonra, Avrupa komünist partilerini biraraya getirebilmenin en kolay temeli olarak barış konusu öne çıktı. Bu büyük birleştirici ilkeye böyle gelindi.

Dünya devrimi, sosyalist devrim, proletarya diktatörlüğü, proletarya hegemonyası, enternasyonalizm gibi konular oportünist partiler tarafından yadsındıkça, barış konusu ortak bölen gibi ortaya çıktığı için, barış da düzgün ele alınamazdı. Halkların en temel istemlerinden olan barış böylece komünist değil, pasifist bir yanaşım ile işlenmeye başlandı. Savaşın emperyalizmle, barışın devrim ve sosyalizmle bağı, bırakın devletlerarası görüşmelerde, komünist partileri toplantılarında, kongrelerinde

gösterilmez oldu.

Oysa, en azından komünistler arası platformlarda şöyle konuşmak gerekir:

“İlhak değiş tokuşunun olmadığı, kapitalist soyguncular arasında ganimet paylaşmasının olmadığı bir barışın yolu var mıdır? Vardır: Bu yol, dünya kapitalistlerine karşı işçilerin devriminden geçer.” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.25, s.55).

Komünist platformlarda böyle bir anlayış gerektiği için, 1921’de kabul edilen *Komintern’e Giriş Koşulları*’nın 6.maddesi bu anlayışı koşul koymuştur.

“Yalnızca yeminli sosyal-yurtseverliği değil, aynı zamanda sosyal-pasifizmin sahteliğini ve ikiyüzlülüğünü de açık etmek, Üçüncü Enternasyonal’e katılmak isteyen her partinin görevidir. Her parti, işçilere sistemli olarak göstermelidir ki, kapitalizmi devrimle yıkmadan, ne uluslararası arabuluculuk mahkemeleri, ne silah indirimi için görüşmeler, ne Birleşmiş Milletler’in ‘demokratik’ yeniden örgütlenmesi, insanlığı yeni emperyalist savaşlardan kurtaramaz.” (Lenin, c.31 , s.208).

Raporun, “*SBKP ve Dünya Komünist Hareketi*” adlı bölümünde barış konusunu ele alış biçimine katılmadığımız bir yana, doğru bile ele alınsaydı, barış “*dünya komünist hareketinin büyük birleştirici ilkesi*” olamazdı. Barış halkların en temel bir istemidir ve herşey gibi haklı ve kalıcı bir barış da ancak sosyalist devrimlerin zaferiyle sağlanabilir, ve bu partiler *komünist* partileridir. Bu nedenle, dünya komünist hareketinin büyük birleştirici temeli (ilkesi vb.) barış için savaşım değil, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmidir.

4. Kapitalist devletlerle ilişkiler ve saldırgan güçlere karşı çıkış barış ve işbirliği siyaseti

Bu bölüm, teorik çözümlerinin yer almadığı, silah indirimi, askersel harcamalar, ikili görüşmeler gibi teknik konuların ağırlıkta olduğu bir bölüm.

Türkiye bu bölümde ele alınıyor, ki bu 25. Kongre'nin yaptığından daha doğru bir değerlendirmedir. Ayrıca ele alış sırası da Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye verdiği önemi gösteriyor. Türkiye'ye, kapitalist ülkeler arasında şu sırada değiniliyor: ABD, Fransa, Almanya, İtalya, Finlandiya, Türkiye. Sınır komşusu olmaktan dolayı.

5. Barışı güçlendirmek, detantı derinleştirmek ve silahlanma yarışını durdurmak için

Bu bölümde şöyle bir değerlendirme yapılıyor:

“Yoldaşlar, partimizin ve hükümetimizin dış siyasetinin temel yönü, her zaman olduğu gibi bugün de silahlanma yarışını durdurmak ve savaş tehlikesini azaltmaktır.” (abc).

Tek başına bu alıntı sonuç çıkartmak için doğru olmaz denilebilir. Ancak, komünist hareket bölümünde, kapitalist devletlerle ilişkiler bölümünde ve detant bölümünde tüm söylenenlerle birlikte ele alındığında, barış konusundaki yanlış vurgu çok iyi belirmektedir. Raporda dünya devrimi kavramının hiç kullanılmamış oluşu, bunun yanında sayfalar dolusu pratik önerilerin varlığı da vurguyu güçlendiriyor: *“Herşey barış için”!*

“Partimizin ve hükümetimizin dış siyasetinin temel yönü” barış için savaşımdır demek, *“herşey barış için”* demektir. Komünistler en aktif barış savaşçılarıdır ama herşey de barış için değildir. Sovyetler Birliği

Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin dış siyasetinin temel yönü, en azından şu sıralarda tek tek ülkelerde devrimler yoluyla ilerleyen dünya devrimine kendi gücüyle orantılı aktif yardım, bununla doğrudan bağlı olarak sosyalist ülkeler topluluğunun güvenliğidir. Barış, bu amaçlara en yakından yardımcı olduğu için ve olduğu sürece vazgeçilmez bir savaşım odağıdır. Barış adına örneğin bir büyük emperyalist ülkede başlayan ve başarı şansı yüksek olan bir devrime açık-aktif destek vermemek olamaz. Ya da diyelim emperyalistler Moskova'yı istesinler! ... Sonra, her savaşa da karşı değiliz. Haklı savaşlara karşı değiliz.

“Son olarak bizim ‘barış programımız’, emperyalist güçlerin ve emperyalist burjuvazinin demokratik bir barış veremeyeceğini açıklamalıdır. Böyle bir barış aranmalıdır ve onun için savaşılmalıdır, ama bu geçmişte, emperyalist olmayan kapitalizmin gerici ütopyasında ... değil, *gelecekte*, proletaryanın sosyalist devriminde aranmalıdır.” (Lenin, c.22, s.167-168).

Brejnef yoldaşın okuduğu raporda gelen barış çağrısına ve önerilerine gönülden katılıyoruz. Barış savaşımının dünyada tuttuğu büyük önemi kavriyor ve benimsiyoruz. Ancak bu öneriler herhangi bir burjuva pasifistin de kabul edebileceği önerilerdir. Komünist barış programı değildir. Bu da yapılabilir. Örneğin, 1922 yılında Cenevre barış görüşmelerine giden Sovyet delegasyonu için yazdığı direktif taslağında Lenin böyle burjuva pasifist bir program önerilmesini istiyor ve şöyle diyor:

“Bu program burjuva pasifist bir program

olmalıdır, ama şu koşulla: Bizim delegasyon, uygun bir zamanda ve net bir biçimde, burada komünist bir program - ki bizim görüşlerimize uyan tek program odur - (kısaca anlatın) önermediğimizi, çünkü bizle temelden farklı görüşleri olan öteki delegasyonların önüne, ... bazı palyatif ve reformist tipte önlemler koymak istediğimizi dile getirsin. Bazı koşullarda palyatif önlemlerden oluşan bu program, varolan güç durumu hafifletmeye yarayabilir” (Lenin, c.42, s.396-397). (Burada sözün geçen reformist önlemler, enflasyona karşı önlemler, uluslararası bir altın rezervi kurulması, karşılıklı silah indirimi vb.dir-RY).

Evet bu da yapılabilir. Komünistler burjuva pasifist bir barış programı öne sürebilirler. Ancak bu toplantı, dünya komünist hareketinin öncü partisi, SBKP'nin kongresidir. Lenin, burjuvalarla görüşürken, pasifist bir program önerirken bile komünist barış programını açıklayın derken, kongre raporunda yalnızca o düzeyde durulması doğru değildir.

Lenin'in belirlediği ve bugün de aynı derecede geçerli olan komünist barış programı çok şematize bir biçimde şöyle maddelenebilir:

1. Burjuvazinin, sosyal-şovenistlerin ve sosyal-pasifistlerin demagojilerini sergilemek.
2. İlhaka karşı olmak, ulusların ayrılma hakkı dahil tüm haklarının kabulü için çalışmak.
3. Gerçek demokratik ve kalıcı barışı sosyalist devrimlerde aramak.

CEK-AL

SBKP'nin 26. Kongresi - II

II - Gelişmiş sosyalizm döneminde SBKP'nin ekonomik siyaseti

SBKP'nin 26. Kongresi'ne sunulan Merkez Komitesi Raporunun ikinci büyük bölümü, *Gelişmiş Sosyalizm Döneminde SBKP'nin Ekonomik Siyaseti* adını taşıyor. Bu bölümün de çeşitli alt başlıkları var. Buna karşın, konuların birbiriyle yakın ilgisi nedeniyle biz bu bölümdeki alt başlıkları rapora göre değil, konunun gelişine göre düzenleyeceğiz.

1. Temel stratejik belirlemeler

1.1. İsrافی durdurma

Rapor, önce 10. Beş Yıllık Plan döneminde elde edilen sonuçları sergiliyor, başarılı yanları, eksik yönleri ele alıyor. Bu bilgilerde, Sovyet ekonomisinde elde edilen önemli başarılar rahatça izleniyor. Örneğin, Sovyetler Birliği petrolde, çelikte, çimentoda, kimyevi gübrede, buğdayda, pamukta, elektrik ve dizel lokomotiflerinde, *üretim miktarı* olarak dünyanın öteki ülkelerini geride bırakmıştır. Sovyetler Birliği, dünyada en çok makina envanteri olan ülkedir, en çok sayıda makinaya sahiptir.

Bunlar çok sevindirici gelişmelerdir. Az gelişmiş bir ülkede bile sosyalizmin neler yapabileceğinin güzel bir kanıtıdır. Ancak, Sovyetler Birliği 'nde devrim olduğunda ülkeyi kapitalizm bir uçtan bir uca iyice yağurmamış

olduğundan ve yeni insan da kolay yetişmediğinden, iş disiplini yeterince gelişmediğinden bu en çok sayıdaki makina, aynı verimle kullanılmıyor. Raporun diliyle, “dünyanın en iyi ölçütleriyle karşılaştırıldığında (ileri kapitalist ülkeler diye okumak gerek-R.Y.) biz, ulusal gelirin her ünitesi başına daha fazla hammadde ve enerji kullanıyoruz”. Demek ki, aynı oranda değer yaratmak için Sovyet ekonomisi bu ülkelerden daha fazla enerji ve hammadde kullanıyor. Ekonomi daha verimsiz, daha çok israf var...

Ayrıca, Sovyetler Birliği dünyanın altıda biridir. Kullanılan *teknolojiyi* ve kullanım verimliliğini değerlendirmeden, makina sayısının en çok oluşu tek başına Sovyet ekonomisi hakkında sağlam sonuçlar veremez. Yüz dönümlük meyvalıkta, tabii ki on dönümlükten daha fazla elma ağacı olmalıdır.

Ne var ki, bunlar Sovyet ekonomisinde sosyalizmin büyük başarılarını gölgelemez. Devrim yapıldığında, kurulmaya başlanan ilk elektrik santralına gönderecek çivi bulamayan bir ekonominin bugünlere gelmesi ancak sosyalizmin üstünlüğünü kanıtlar. Eksiklikleri Sovyet komünistleri de görüyorlar. Raporda “*SBKP'nin gelecek dönemdeki ekonomik stratejisinin en önemli ilkesi*” olarak, “*ekonomi ekonomik olmalıdır*” ilkesi getiriliyor. İsrafi durdurma, tutumluluk:

“Üretim birimlerinden, makinalardan, gereçlerden ve ulaşım olanaklarından daha iyi yararlanabilmede büyük olanaklar yatıyor. Çabalarımızı, boşta *geçen zamanı azaltma*, vardiya endeksini yükseltme ve enerji ve hammadde *tasarrufunu* sağlayıcı teknolojiler geliştirme yönünde yoğunlaştırmalıyız.

“Emek kaynaklarına karşı tutumlu, ekonomik bir tutum, seksenli yılların koşullarında özel bir önem kazanıyor. Bu, ekonomik, teknik, toplumsal ve eğitimsel nitelikli pek çok sorunun çözümünü gerektiren karmaşık bir sorundur.

“Parti Merkez Komitesi, Kongre delegelerini *SBKP'nin önümüzdeki dönemde ekonomik stratejisinin en önemli bir ilkesi* olarak bu sonucu onaylamaya çağırıyor.

“*Ekonomi ekonomik olmalıdır - dönem bunu dayatıyor*” (abç).

Raporun bu bölümünde değinmek istediğimiz birinci nokta buydu. İsrافی durdurma.

1.2. Üretimin niteliğini yükseltme

Rapor, üretimin niteliğini yükseltme gereğini ilgili her bölümde, endüstrinin genelinde, dayanıklı tüketim malları için, tarım için ısrarla söylemektedir. Sorunun, Sovyet ekonomisi için taşıdığı önemi, aşağıdaki iki alıntıda görebiliriz:

“Bir başka nokta, malların niteliğine ilişkin aranan ölçütlerle ilgilidir. Bence bunlar en yüksek ölçütler olmalıdır. En yüksek dünya ve ülke içi standartlara uygun bir düzeyin altını kabul edemeyiz ve etmemeliyiz. Kendimizi buna alıştırmak bunun için çalışmalı, zamanı geçmiş, yararını yitirmiş, yaşamın standartların altında olduğunu gösterdiği herşeyi elimizin tersiyle kenara itmeliyiz”. (...)

“Partinin yaşam standartlarını yükseltme için gösterdiği çabada başlıca önem verilmesi gereken şey, tüketim mallarının üretiminin genişletilmesi ve bunların

niteliklerinin artırılması ile kamu hizmetlerinin genişletilmesi olmalıdır.

“Bu konuda başarılar elde ettik ve bunlar büyük başarılarıdır. Ama bir parti kongresinde, başka yönlere dikkatimizi yoğunlaştırmak önem kazanır. Çünkü şu da bir gerçektir ki, yıl be yıl birçok tüketim malının üretimi için yapılan planlar gerçekleşmeden kalıyor. Bu özellikle tekstil, trikotaj, deri ayakkabı, mobilya ve televizyon aygıtlarında böyledir. Ne de nitelik, sunuş ve çeşitte hatırı sayılır düzeltilmeler vardır. Tüm bu sorunlar gecikmeksizin yoluna konmalıdır.” (abç).

Söylenen açık söyleniyor. Sovyetler Birliği'nde üretim niteliği ileri kapitalist ülkelerden geridir. Bunu düzeltmek gerekir. Malın teknolojik düzeyinden, çeşidine ve ambalajının niteliğine dek düzeltmek gerekir. Bu da sevinçle karşıladığımız bir yanıştır. Bizim menşeviklerimizin hala kotardıkları vulgar sosyalizm anlayışını dünya geride bırakalı çok oldu. Bu anlayışa göre, mal çeşidi , modeli, ambalajı v.b., kapitalist kâr oyunlarıdır, israftır. Malın, amaçladığı işi görmesi yeter. Bu anlayış, sosyalist ülkelerin ekonomik olanaksızlıklar nedeniyle zorunlu olarak yaşadıkları bir aşamayı teorik ilke durumuna sokuyordu. Artık onlar geride kalıyor. Sosyalizmin, estetik dahil, her yönden insanın mutluluğu için kapitalizmin yapamadığını yapacak bir örgütlenme olduğu daha iyi anlaşılıyor.

Ancak, eksikliği teşhis ile giderebilme arasında belli bir zaman gerekir. Bu zaman, bu konuda Sovyetler Birliği için bizce nesilleri kaplayacak uzun bir zamandır. Bunun çok çeşitli tarihsel, ekonomik, toplumsal, siyasal nedenleri vardır. Ve de zaten son birkaç kongre raporunda aynı

hedefin varlığı, zamanın ne denli uzun olacağıın kanıtıdır.

1.3. Ticarete daha büyük söz hakkı

Üretimin niteliğini yükseltme çağrısıyla birlikte, bir başka fikir gelmektedir.

“Malların çeşidinin ve niteliğinin belirlenmesinde ticaretin daha büyük söz hakkı olmalıdır”.

Dayanıklı tüketim mallarında niteliği arttırma sorunu birkaç kongredir önümüze geliyor. Ama düzelme, istenenden yavaş ilerliyor. Düzelmeyen mekanizmaları gerekir. Sosyalizmin kapitalizmi her yanıyla yadsıyacağını sanmak yanlışlık olur. Üretilen malın çeşidini ve niteliğini belirlemede *tüketicinin* söz hakkı olmalıdır. Üretim, tüketicinin seçimine göre kendini düzenlemelidir. Ticaret, bu söz hakkının içinden geçerek gerçekleştiği bir ortam olarak, aranan mekanizmayı sağlayabilir. Ancak, bunun hızlı ve anlamlı biçimde gerçekleşmesi isteniyorsa, ülke çapında elektronik bilgi toplama merkezleri (data processing) gerekir. Bu merkezlerle, üreticinin tüketiciyi bulduğu dükkanlar arasında ve merkezi planlama ve fabrikalar arasında elektronik haberleşme gerekir. Sovyet ekonomisi henüz bu düzeyde değildir. Ayrıca, üretimin yönünü her an şu ya da bu mala kaydırabilecek bir finansman ayrımı gerekir.

Üretimin çeşidini ve niteliğini belirlemede *tüketicinin tepkisi* söz sahibi olmadan beklenen ilerleme sağlanamaz. Diyelim ki, tek çeşit otomobil var. Ya alacaksın, ya alacaksın, bitti. Gelişme artık üretimi planlayanın sağduyusuna kalır. Oysa, en azından birkaç seçim olsa, modern bir bilgi toplama sistemiyle üretim aranan çeşide ve niteliğe

yoğunlaştırılırsa durum çok farklı olur.

1.4. "B" gurubuna öncelik

Önce raporun ilgili bölümünü okuyalım:

"Bildiğiniz gibi, yoldaşlar, gelecek beş yıllık plan için hazırlanan Direktifler Taslağı, 'B' gurubu üretimde *belli bir* hızlanma öngörüyor - bunun büyüme hızı 'A' gurubununkini *bir miktar* geçecektir. Bu iyi birşeydir" (abç).

A gurubu, makina üreten makina endüstrisi, eski deyiimiyle ağır endüstridir. B gurubu, tüketim malları endüstrisi, eski deyiimiyle hafif endüstridir. B gurubunun A gurubunu geçmesi, Sovyetler Birliği'nde büyük bir tartışma konusudur. Çünkü, sosyalist modelde her zaman A gurubu önde gider ve tüm ekonominin gelişmesini çeker götürür. Ve Sovyetler'de de hep böyle olmuştur.

Ne var ki, bugünkü somut duruma bakıldığında, iki bölüm arasında büyük bir dengesizlik belirmiştir. Ekonomik olanakların darlığı nedeniyle A gurubundaki gelişme, B gurubundaki gelişmeyi tam sağlayıcı yönde çalıştırılmadı. Varolan sınırlı olanaklar, en başta emperyalizmin varlığı ve tehdidi nedeniyle A gurubuna, özellikle savaş endüstrisine yığıldı. Varolan tüketim mallarının çeşidi ve niteliği sınırlı kaldı. Bu nedenle, son iki kongre de B gurubuna özel önem veriyor. Onbirinci Beş Yıllık Plan, B gurubunun gelişme hızını, A gurubundan daha yüksek belirliyor. Genelinde böyle olmaması gerekir. Fakat Sovyetler Birliği'nin somut durumunda gerçekten böyle olması gerekir.

Hatta, raporun "az biraz geçecektir" biçimindeki cümlesi pek birşey anlatmıyor. Diyelim ki, A gurubu 1000

mal, B gurubu 100 mal üretiyor. B gurubu için yüzde yüzlük bir üretim artışı öngörülse 200 olur. Oysa, A gurubu yüzde yirmilik bir büyümeyle 1200 olur. Böyle büyük bir artış farkıyla bile aranın kapanması, en azından 4-5 planı (25 yıl) kapsar.

2. Tarım sorunu

2. 1. Yiyecek arzını arttırma

Tarım alanında değinmek istediğimiz birinci nokta, raporda konulan *yiyecek arzını arttırma* hedefidir.

1976 yılında düzenlenen bir seminerde, Sovyetler Birliği'nin pek çok bölgesinde, et, süt, yumurta bulmada güçlük çekildiğini söylediğimde belki birçok yoldaş inanmamıştı. Rapor bu gerçeği dile getiriyor. Son 10-15 yıl içinde yiyecek üretiminin sürekli artmasına karşın, "her cumhuriyette ve her bölgede durumun tam farkında olan Parti Merkez Komitesi ve Politik Bürosu, *nüfusun yiyecek gereksinimini karşılama*da güçlüklerin hâlâ var olduğunu görmektedir" (abç) diyor.

Kruşçof bir zamanlar "Sovyetler Birliği 1980'de komünist olacak", "süt ve çelik üretiminde ABD'yi geçtiğimizde ülkemiz komünist aşamaya ulaşacak" demişti. Hatta, sanırım 1980 tarihi, SBKP programına yazılmıştı. 1980 geldi ve geçti. Sovyetler çelik üretiminde Amerika'yı geçti. Ama komünizme daha çok uzun yol var. Demek ki yanlış yapılabiliyor. SBKP olmak, ya da SBKP'nin Genel Sekreteri olmak da yanlışla aşıllı olmayı sağlıyor.

Yirmi altıncı Kongre Raporu yiyecek darlığını gidermek için alınan ve alınması gereken önlemleri sayıyor. Çiftliklerin üretimini büyük oranda arttıracak bir *yiyecek* programı yapılmış. Bu programla, tarımın, depolama ve

tarım ürünlerini işleme alanlarındaki endüstrilerle ve ticaretle daha yakından entegrasyonu öngörüyor.

Kongre, yiyecek konusunda asıl ağırlığı et, süt, yumurta, yağ gibi hayvan ürünlerine veriyor. Şöyle diyor:

“İlk iş, özellikle arzı kaygılandırıcı aksamalara yol açan biçimde yetmez olan tarımsal ürünlerin üretimini arttırmaktır. En başta *et* ve *öteki hayvansal ürünleri* kastediyorum. (...)

“SBKP MK’nın mesajı şudur... : Hayvancılık tarımda bugün ana cephe.” (abç).

2.2. Tarımın alt yapısını geliştirme

İkinci olarak değineceğimiz konu, Sovyet tarımının genel durumunu ve bununla bağlı olarak ülkenin genel gelişme düzeyini yansıtan bir konudur. Rapor, tarımsal üretimde hedeflenen amaçları gerçekleştirebilmek için *tarımın alt yapısını geliştirmeyi* ana halkalardan biri olarak seçmiştir. Bu da çok doğrudur.

Tarımda üretimi, üretimde verimliliği ve niteliği arttırabilmek, genel olarak ülkenin, özel olarak tarımın alt yapısıyla doğrudan bağlıdır. Bunların olabilmesi ve üretilenlerin de halka ulaşabilmesi için en başta, raporun kullandığı deyimle “yol ağı” gerekir. Yol da yetmez, yine raporun deyimiyle “güvenilir ulaşım”, yani hızlı, düzenli, soğutmalı ulaşım gerekir. Silolar, depolar, soğutucular, paketleme ve yükleme istasyonları gerekir. Tarımda ileri kapitalist-emperyalist ülkelerin düzeyine ulaşmak için tüm bunları en iyi biçimde yapmak gerekir. Bunları yapabilmek, ülkenin genel gelişme düzeyiyle yakından bağlıdır.

Örneğin, size İngiltere’nin rastgele bir köyünü seçerek anlatayım. Sovyet köylerini de, bizim köylerimizi

de oldukça biliyorum. İngiltere, ekonomik yönden gerileyen, gelişme hızı düşük, oldukça ciddi bunalım yaşayan bir emperyalist ülkedir. Genel gelişme düzeyi ve yaşam standartları birçok ülkeden geridir. Buna karşın, bu köyde tümü asfalt 5 küçük, 1 büyük, 6 yol vardır. Elektrik, havagazi, kanalizasyon, telefon, televizyon, sabahları süt ve gazete dağıtımı, 1 postahane, 3 bakkal, 1 manav, 1 bahçe gereçleri satan dükkan, 1 evlere donmuş et dağıtan mezbaha, 1 ilkokul, 1 orta okul, 1 benzinci ve oto tamircisi, 1 büyük tarım ilaçları fabrikası, 2 birahane var. Az gelişmiş bir ülkede başlayan sosyalizm için bu düzeye ulaşmak, doğru siyaset, yoğun çalışma, toplumsal bilinç ve *zaman* işidir.

Aynı konuyla ilgili olarak şimdi bir de raporu dinleyelim:

“Bugün bile tarımsal üretimin hacmi, nüfusa çok çeşitli yiyecek maddesinin arzında gözle görülür bir iyileşmeyi olanaklı kılar. Son beş yıllık dönemde, örneğin kişi başına yıllık *ortalama meyve ve sebze tüketimi*, bunların *üretiminden çok daha yavaş büyüdü*. *Bu büyük ölçüde kayıplardan kaynaklanmaktadır.*” (abç).

Bu ne demektir? Aynen bizim ülkemizde olduğu gibi meyve ağacın altında, sebze bostanda çürüyor, pazara, halka götürülemiyor. “Çok daha” diyor, ki böyle derece belirten sıfatlar pek kullanılmıyor. Bu çok önemli bir noktadır. Ne kapitalizmle, ne sosyalizmle ilgili olmayan bir durumdur.

Az gelişmişlik derken neleri kastettiğimiz bununla daha iyi anlaşılır. Ülke komünizmin maddi-teknik temellerini kuruyor ama meyvesini, sebzelerini Kafkas’da yetiştirirken Moskova’da kolayca satamıyor.

Sovyetler Birliği böyle geri bir yerden kalkıp geliyor. Kolay değil ve bu tarihsel geriliğin getirdiği çok çeşitli eksiklik, bozukluk, çarpıklık var. Önemli olan, gidişin yönü ne yanadır? Sovyetler Birliği'nin 64 yıllık gelişimi, bunların da mutlaka gelişip düzeleceğini göstermektedir.

2.3. Maddi ve moral özendiriciler

Bu konuyla birlikte, ele alınışına ve kullanımına göre çok değişik gelişmelere yol açabilecek konulara doğru açılıyor. Maddi ve moral özendiriciler konusu bunlardan biridir. Rapor, tarımı geliştirmek için maddi ve moral özendiricilere daha büyük ağırlık verileceğini söyleyerek başlıyor. Bununla anlaşmamak diye birşey olamaz. Moral ve maddi özendiricilerin dışında (komünizmde değil, sosyalizmde) çok az şey kalır.

Raporda, maddi ve moral özendiriciler sisteminin geliştirilmesi için üç önlem sayılmaktadır. Bunlardan birincisini aşağıdaki satırlarda buluyoruz:

“SBKP Merkez Komitesi ve SSCB Bakanlar Kurulu yakın zamanda bu konuda ayrıntılı bir karar çıkardı. Karar, kolektif ve devlet çiftliklerinin ekonomik işlerine kimi parti ve hükümet yetkililerinin gereksiz karışması uygulamasını kınamaktadır.” (abç).

Parti ve hükümet görevlileri, çiftliklerin ekonomik eylemlerine gereksiz yere katılmayacaklar. Bu önlem, asıl olarak bürokratik karışmalara karşı ise de, kaçınılmaz olarak merkezkaç (desantralizasyon) eğilimini içinde taşır. Raporun çok yerinde getirilen önerilerle işyeri menecerlerinin yetkileri, hem merkezi devlet ve planlama karşısında, hem işgücü karşısında arttırılmaktadır. Böylece, iki eğilimli bir gelişme ortaya çıkmaktadır. Menecerlerle

merkezi kurumlar arası ilişkilerde merkezkaç eğilimi ve menecerlerle işgücü arasında, menecerin yetkileri arttığı için, merkezileşme eğilimi. Menecer-işgücü ilişkisinde ortaya çıkan durum, özellikle işçi sınıfının çıkarlarını, “yanlış da yapabilecek olan devlet”e (Lenin) karşı koruyan sendikaların yetkilerinin arttırılmasını gerektirir. Ancak raporda, bu düzeyde bir yenilik yoktur. Bu konuya daha sonra yine döneceğiz.

Menecerlerle merkezi kurumlar arası ilişkiye gelince. Ekonomik verimliliğin önemli bir unsuru, iş yaşamındaki genel hava olduğuna göre bu önlem, pek çok tatsız ve yersiz tutumu önleyeceği için işyeri yönetimine önemli bir moral özendirici görevi görebilir. Maddi ve moral özendiriciler sisteminde önerilen ikinci önlemi biraz uzun bir alıntıyla okuyalım:

“Kollektif ve devlet çiftlikleri, dün de bugün de sosyalist tarımın köşetaşdır. Ancak bu, *yan kişisel mülkiyetin* potansiyelinin yadsınabileceği anlamına kesinlikle gelmez. *Deneyim göstermiştir ki, bu çeşit mülkler et, süt ve başka bazı ürünlerin üretiminde önemli bir varlıktır. Kişilere ait sebze ve meyve bahçeleri, tavuk ve sığırlar, ortak zenginliğimizin bir parçasıdır.*

“SBKP Merkez Komitesi yan kişisel mülkiyeti geliştirmek için ek önlemler üstüne bir karar çıkartmayı gerekli görmüştür. Karar, vatandaşları yan tarıma, özellikle de hayvancılık ve tavuk yetiştirmeye daha çok özendirecek maddi ve moral koşulların yaratılmasını öngörmektedir. Kollektif çiftçilere ve devlet çiftliği işçilerine yavru hayvan ve gıda konusunda yardımcı olunmalıdır. Bu hem kendi hayvanlarına sahip olanlar, hem de kollektif ya da devlet çiftliklerine ait hayvanları

yetiştirmeye hazır olanlar için geçerlidir. Birkaç cumhuriyette ve bölgede bunların deneyimi vardır ve bu deneyim yaygınlaştırılmaya değerdir.” (abç).

Burada bir yanda teorik açıdan olması gereken, bir de varolan durum söz konusudur. Teorik açıdan ne yana gidilmesi gerektiği bellidir. Özel mülkiyet topraklarına verilen özendiriciler (ya da ödünler) teorik modele uymaz. Kolhozla, kollektif çiftlikle (kooperatiftir bu) devlet çiftliği arasındaki farkı unutmak bir yanılsa, özel toprakla şu ya da bu düzeydeki toplumsal mülkiyet arasındaki farkı unutmak çok daha ciddi bir yanlış olur. Özel toprak onun sahibinin, kollektif çiftlik o kooperatifin, ama devlet çiftliği ya da fabrika *tüm halkın* malıdır. Mülkiyet ilişkileri açısından aralarında fark vardır. Gelişmenin yönü, tüm tarımın devlet çiftliği olmasıdır. Ne var ki, bu genel teorik modeldir. O aşamaya, yaşamın getirdiği çeşitli çelişkileri, açmazları çözerek, bazan tersine davranarak, bazan yavaşlayarak vb. varılabilir. Onun için düşünülmesi gereken, önerilen önlemlerin Marksizmin “lafzına” uygunluğu değil, Marksizmin önerdiği hedefe gitmede yardımcı olup olmayacağıdır.

Raporda sık sık çok anlamlı kullanılan “voluntarizm” sözcüğüyle anlatılmak istenen şey, burada tarihsel olarak 50 yıl sonra çıkıyor. Kapitalist devlette kooperatif (tarımdaki kollektif çiftlik, endüstrideki ya da değer üretmeyen dallardaki çeşitli biçimlerdeki kooperatifler) *kollektif kapitalist* örgütlenmelerdir. Ama devlete işçi sınıfının sahip olduğu proletarya diktatörlüğü koşullarında, kullandığı toprağın ve kullandığı temel üretim araçlarının devlete, yani tüm topluma ait olduğu bir ortamda, “sosyalist kuruluşlardan bir farklılık göstermez.” (Lenin,

Toplu Yapıtlar, İngilizce basım, c.33, s.473). Bu koşullar altında kooperatif çiftlik, “aşağı yukarı her zaman sosyalizmle denk düşer”. (Lenin, c.33, s.473).

Sosyalizmde, devlet mülkiyeti yanında sosyalist mülkiyetin biraz daha farklı, daha geri bir çeşidi olan kooperatif mülkiyetin varlığının nedeni, kapitalist toplumda burjuvazi ve proletarya yanında bir de basit-meta üreticisinin (kır ve kent küçük üreticisi) varlığıdır. Sosyalizme geçecek her ülkede bu iki mülkiyet biçiminin komünizme dek varolacağı, bugünkü toplumsal gelişme düzeyinde kesine yakın söylenebilir. Örneğin, İngiltere sosyalizme geçtiğinde tarımda kollektif çiftlikler herhalde olmayacaktır, çünkü tarım, nüfusun çok küçük bir kesiminin büyük topraklarda yüksek teknikle üretim yaptığı bir alandır. Ancak, bir de servis ve ticaret sektörlerindeki aşırı fazla sayıda küçük işletmede yaşamlarını sürükleyenler ve artizanlar vardır. Bunların sosyalizme geçişi yine kooperatifler eliyle olacaktır.

Sosyalizmde sözünü ettiğimiz bu iki toplumsal mülkiyet çeşidi, devlet mülkiyetinin güdümü altında birlikte varolabilir, varoluyor. Ancak devlet mülkiyeti daha yüksek, daha olgun, modeldeki mülkiyet biçimidir. Zaman içinde gidilecek yerdir. Bu hedefi gözden kaçırmak, planlı ekonomiyi yadsımağa eş değerlidir. Ekonomik farklılaşmaya, birimler arası rekabetin azmasına, en sonunda üretim anarşisine varabilir.

Komünizmde, bu iki mülkiyet biçimi, devlet mülkiyeti, yani tüm toplumun mülkiyeti olarak tekleşecektir. Ne var ki, farklı sınıflar varolduğu sürece (ki sosyalizmde sınıflar vardır), bu sınıfların toplumsal üretim araçlarına karşı ilişkileri de farklı olacaktır. Bu farklılık, iki değişik toplumsal

mülkiyet olarak belirecektir.

Bu uzunca sapıştan sonra, “voluntarizm” sözcüğüne dönelim. Kollektif çiftlikler, proletarya diktatörlüğü altında, küçük üreticinin sosyalist üretime çekilişinin “en basit, en kolay ve köylü tarafından en kabul edilebilir” (Lenin) yoludur. Bu çekiliş ancak *gönüllü* ve *yavaş yavaş* olabilir. Sürecin gelişimi ve başarısı, eskiyi savunan güçlere karşı aktif savaşımın yanısıra, *asıl olarak* tarımdaki nüfusun *bilincinin* gelişmesine bağlıdır.

Sovyet tarımında kollektifleşme, büyük ölçüde bu bilincin gelişme hızına orantısız yapılmıştır. Gönüllülük ve tedricilik ilkesi aşırı derecede zorlanmıştır. 1930’larda, dünya savaşı perspektifinin belirmeye başlaması bu hızlandırmada önemli bir rol oynamıştır. Nesnel koşullar ve öznel seçimler sonucu, ekonominin teknolojik düzeyinin varolması gereken düzeye ulaşmasından çok önce tarımda ve endüstride sosyalist mülkiyet ilişkilerine geçilmiştir. *Geçilmemeliydi demiyoruz*. Yalnızca bugünkü sorunların kökenini anlamaya çalışıyoruz. Sovyetler Birliği’nde sosyalizmin kuruluşu döneminde ve hatta *bugün bile*, üretim ilişkileri, kendine uygun üretim güçleri düzeyinden önde gitmiş ve gitmektedir. Üretim güçlerini ileriye doğru çekmektedir. Bir anlamda, önce çadır kurulmuş ve onun kolaylaştırıcı etkisi altında içi döşenmeye başlanmıştır.

Az gelişmiş ülkede kurulan sosyalizmin kaçınılmaz yoludur bu. Ancak getirdiği dev gibi güçlükler de vardır. Örneğin, 1970’lerin ikinci yarısında, endüstri işçilerinin yüzde kırkı, tarım ve inşaat sektörlerinde çalışanların ise çok daha büyük bir yüzdesi hala *kol emeğiyle* çalışmaktadır. Demek ki, tam anlamıyla olgun-gelişmiş sosyalizme daha çok yol vardır. Böyle bir teknolojik temelde sosyalist

bilincin gelişmesi de kaçınılmaz olarak ciddi zayıflıklar taşıyacaktır.

Bir başka örnekle sözümüzü özel topraklara bağlayalım. Bir yanda üretim araçlarının, üretimin teknik düzeyinin göreceli geriliği, öte yanda sosyalist bilincin zayıflığı en iyi *özel küçük topraklar* konusunda beliriyor. Özel küçük topraklar, kolektif çiftçilerin ve işçilerin sahip olabileceği, büyüklüğü kesin denetim altında tutulan, ekilebilir toprakların küçük bir yüzdesidir. Buna karşın 1965’lerde bu küçük özel topraklar, *tüm Sovyet nüfusunun toplam reel gelirinin yüzde onyedisini* sağlamıştır! Bu büyük oranda, tarım ürünlerinin yetmezliği yanında özel mülkiyet anlayışı ve alışkanlığı da gömülüdür. Bu oranın daha sonraki yıllarda düştüğünü düşündürecek bir gelişme olmamıştır. Hatta, 26. Kongre Raporu, bu toprak parçalarına daha büyük bir görev yüklemektedir.

Özel küçük topraklarda yapılan tarıma, hayvancılığa “özendirici devlet desteği” vermek, bireyci bilincin kökünün kazınmasını en azından sağlamayacak, öte yandan devlet çiftlikleriyle kolektif çiftliklerin verimliliğini tersine etkileyebilecektir. Ekonomideki merkezi denetimi zorlaştıracaktır. Fakat, bilgimin bugünkü sınırı içinde eğilimim, bu desteğe karşı olmak yönünde değildir. Voluntarizm sözcüğünün anlamı da bu gelişmede gizlidir. “Yaparım olur” olmuyor. Bugün küçük özel topraklarda üretimi durdurmak, kıtlık anlamına gelebilir.

Sosyalizm, kendi teorik mantığı içinde kapitalizmin geliştirdiği taban üstüne kurulur. Ondan daha ileri bir üretim güçleri-üretim ilişkileri aşamasını temsil eder. Evet, orta gelişmiş bir ülkede beliren uygun bir siyasal ortamda işçi sınıfı devleti ele geçirebilir. Ama çok uzun bir tarihsel

dönem içinde Marksizmin öngördüğü sosyalizmi kuramaz. Ancak, kapitalizmin yetersiz hazırladığı tabanı daha hızlı döşer, çadırın içini daha hızlı doldurur. Lenin, bu nedenle, orta gelişmiş bir ülkede devrimi yapmak, ileri kapitalist ülkede yapmaktan daha kolaydır ama sosyalizmi kurmak daha zordur diyor.

Bilinç! Bilinci tek başına propaganda, eğitim, öğretim veremez. O, sorunun bir bölümüdür. Öteki bölümü bilincin yeşereceği ekonomik toplumsal tabandır. Bu taban yeterli değilse, iş kolay değildir. Sovyetler Birliği'nde tarım sorunu ancak zaman içinde ve teknik düzeyin gerçekten yükselmesiyle çözülebilir. Bununla yakından bağlı olarak ideolojik eğitimle.

Düşünelim ki, insan arka bahçesinde inek besliyor. İneğin kafası her an mutfak penceresinde. Her akşamüstü yem veriyor, her sabah işe gitmeden sağıyor. İstendiği zaman, istendiği kadar ve ineğin bakım giderinden daha ucuza süt bulursa, o ineği besler mi? Keser yer, o iş de orada biter.

Sosyalizme gerçek anlamıyla uygun üretim güçlerinin ve kültürünün zayıflığı ve toplumsal ilişkilerin yetersiz yoğunluğu, sosyalist üretim tarzının kapitalizme üstünlüğünü bugün *tam* anlamıyla ortaya koymasını geciktirmektedir. Sovyetler Birliği'nde devrim ve sosyalizm, tarihsel olarak sosyalizmi çağırarak gelişmeleri kendisi sağlamak durumunda kalmıştır: Endüstrileşme, tarım emeğinin bir çeşit endüstri emeğine dönüştürülmesi, üretimde ve tüketimde elektrikleşme-otomasyon, okuryazarlık sorununun çözümü, ülke çapında kentleşme, yaygın-modern haberleşme ağı, ülke çapında merkezi muhasebe. Bunlar, tarihsel olarak kapitalizmin çözmesi

gereken ve ileri kapitalist ülkelerde çözdüğü sorunlardır. Sovyetler Birliği'nde bu sorunları da sosyalizm çözmüş ve bir anlamda kapitalizmin "açığını kapatmıştır". Bu bile, gören göz için, sosyalizmin üstünlüğünü kanıtlamaya yeterlidir.

Dört bir yanı planlı ekonomiyle kuşatılmış bir toplumda raporun önerdiği önlemlerin sosyalist tarımı tehlikeye düşüreceğini düşünebilmek zordur. Yalnız şunu iyi anlatıyor: Az gelişmiş bir ülkede sosyalizmi kurmak kahırlı bir iştir.

Tarım için önerilen maddi ve moral özendiriciler sisteminin üçüncü önlemi şöyledir:

"Kendi personelinin gereksinimlerini karşılamak için endüstri kuruluşlarının işlettiği çiftliklere de en yüksek destek verilmelidir".

Bu önlem de, olması gerekeni değil, olabileni vermektedir. Fabrikada üretilen madde, o fabrikanın işçisinin değildir ama çiftliğinin ürettiğini kendi işçisi yiyecektir. Yandaki fabrikanın çiftliği yoksa, onlar yiyemeyecek. Bu, bir anlamda, tarımdaki kooperatif mülkiyetini, endüstrideki tüm halkın mülkiyetinin içine taşımak oluyor. Bunu, Sovyet ekonomisinde varacağını hiç sanmadığımız boyutlara büyüterek düşünürsek, Marks'ın, Engels'in "belediye sosyalizmi" diye alay ettikleri, Yugoslavya çeşidi başka birşeye varırız. Oysa, "sosyalizmin amacı, tüm üretim araçlarını tüm halkın mülkiyetine çevirmektir. Ve bu hiç de gemiler gemi işçilerinin malı, bankalar banka memurlarının malı olacak anlamına gelmez. İnsanlar böyle saçma şeyleri ciddiye alacaklarsa, devletleştirmeyi kaldırıp atalım, çünkü herşey anlamsız olur". (Lenin, c.42, s.63).

Böylece, raporun tarım alanında maddi ve moral özendiriciler sisteminde önerdiği üç önlemi görmüş oluyoruz. Üçünün de ortak olumlu yönü, gerçek çözüme zaman kazandırıcı nitelikte olmalarıdır.

3. Ekonomide demokratik-merkeziyetçilik

3.1. Disiplin ve sorumluluğu arttırma

Ekonomide demokratik-merkeziyetçilik konusu sosyalizmin kilit sorunlarından biridir. Bu alanda değineceğimiz ilk fikir, ekonomide disiplinin ve kişisel sorumluluğun arttırılması gereği. Önce iki alıntı okuyalım:

“Disiplinin önemi, kişisel sorumluluğun önemi, günümüz koşullarında kat kat artmıştır. Bu özellikle önde gelen ekonomi, hükümet ve parti personelinin sorumluluğu için geçerlidir.” (abç).

İkinci alıntı, çalışma temposunu düşürmeme çabasıyla ilgilidir ve Sovyet ekonomisinin karşı karşıya olduğu sorunların bir başka cephesini aydınlatmaktadır:

“Söz etmek istediğim ilk nokta, devlet planının gerçekleştirilmesine ilişkin sorumluluktur. Parti, plana her zaman yasa gözüyle bakmıştır. Ve o da yalnız onaylayan Yüce Sovyet’tir diye değil. Plan yasadır, çünkü ulusal ekonominin uyumlu işleyişini sağlayan tek şey, plana uyulmasıdır. Açık söyleyelim: Bu aksiyomatik gerçek unutulmaya başlanmıştır. Planı aşağı doğru yeniden düzenleme uygulaması yaygınlaşmıştır. Bu çeşit uygulamalar ekonominin örgütlülüğünü bozuyor, personeli demoralize ediyor ve sorumsuzluğa alıştıyor.

“Biçimsel bir tutum almaya hiç eğilimim yoktur. Arasıra planın düzeltilmesi gereken durumlar çıkabilir

ve çıkıyor. Ama bunlar tam da arasına çıkacak durumlar, ayrımlı durumlar olmalıdır. Ne var ki, ayrımlar gitgide sıklaşmaya başlayınca, bu anlaşılır endişelere yol açar. Kendi yaşamlarını rahatlaştırmak, planları gerçekleştirmeden önde gelen işçiler olarak listeye girip ikramiye almak isteyenlerin peşinden fazla sık gitmiyor muyuz”.

Ekonominin daha da gelişebilmesi için disiplinin ve kişisel sorumluluğun artırılması gereği, doğru bir anlayıştır. “Her durumda ve ayrımsız tüm koşullarda, kollektif yöneticiliğe *kesin* sınırlarla saptanmış bir iş için *her* bireyin kesin sınırlarla saptanmış kişisel sorumluluğu eşlik etmelidir. Sorumsuzluğa bir gerekçe olarak kollektif yöntemlere sığınmak en tehlikeli kötülüktür” (Lenin, c.29, s.437).

3.2.Menecerlere daha büyük yetki

SBKP'nin Ekonomik Siyaseti ve de *Ekonomide Demokratik-Merkeziyetçilik* bölümünde ele alacağımız son nokta, bir anlamda SBKP'nin bugünkü ekonomik siyasetinin ana yönünü gösteren çok önemli bir noktadır:

“Birleşik kuruluş (amalgamation-R.Y.) ve işletme düzeyinde *menecerliğe özel olarak* değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, değişik formüller ve değişik semalar denenmiştir. Çok çeşitli bir deneyim birikimi elde edilmiştir. Bu deneyim açıkça gösteriyor ki, arayışı sürdürmek gerekiyor. Bu arayışın genel eğilimi, öyle görünüyor ki, *birleşik kuruluşların ve işletmelerin daha büyük bağımsızlığı ve ekonomik menecerlerin daha büyük yetkiler ve sorumluluk taşımaları yönündedir.*”

(abç).

Görüldüğü gibi, rapor, sürmesi gereken yönelişi şöyle belirliyor: İşletme menecerliklerinin a) bağımsızlığının ve b) yetki ve sorumluluğunun giderek artması.

Bu konu, sosyalist toplumun ve ekonominin demokratik merkezietçi işleyişini, sosyalizmin bürokratik merkezietçiliğe olan farkını ilgilendiren gerçekten karmaşık bir konudur. Bu konudaki görüşlerimizi belirtmeden önce bir başka şeyi ekleyelim. Okuduğunuz alıntı, plan gerçekleştirmelerindeki düşüş paragraflarının hemen ardından gelmektedir. Bu da bize, yukarıda sıraladığımız konular yanında, işletme menecerliklerinin yetkilerini arttırmada bir başka pragmatik endişenin daha rol oynadığını anlatıyor: Plan hedeflerinin gerisine düşmemek.

Burada hemen bir parantez açalım ve komünist propagandaya ilişkin aklımıza takılan bir gerçeği anlatmaya çalışalım. Propagandada kolayına kaçma, basit hazırcevaplıklar belki bir süre iş görüyor ama koşullar değiştiğinde bunu yapanın önüne ek bir sorun olarak dikiliyor. Çeşitli tarihlerde kullanılan propagandadan iki örnek verelim.

Örnek 1: “Trafik kazalarının en düşük olduğu ülke Sovyetler Birliği’dir. Çünkü sosyalizm insancıldır, düşüncelidir.” *Yanıtı:* Otomobil sayısındaki artış! Yollardaki taşıt sayısı arttıkça, kaza oranı ürkütücü biçimde artmaktadır. Boş yolda kaza az olur. Çoğalmasa da sosyalizmin insancıl olmadığını değil, toplumsal bilincin-kültürün geriliğini gösterir. Çünkü, dolu yolda kaza oranı en başta kültür düzeyi ile bağlıdır.

Örnek 2: “Sovyetler Birliği’nin devrimden bu yana

tutturduğu ve hep böyle gidecek olan yüksek gelişme hızı, sosyalist üretim biçiminin yapısal özelliğidir”. *Yanıtı:* Bu mantıkla, Sovyetler Birliği ‘nin gelişme hızı son yıllarda giderek düşen bir eğri çizdiğine göre, sosyalizmin işe yaramazlığı sonucuna varmak gerekir. Öyle mi ya! Üretim hacmi zaten düşük olan ve savaşın bunu iyice düşürdüğü orta gelişmiş bir ülkede seferber edilen toplumsal dinamizm, gelişme hızını çok yükseklerle çıkarabilir. Oysa, zaman ilerleyip, ekonomi büyüdüğünde, yaşam tekdüzeleştğinde bu yüksek hızların düşmesi kaçınılmazdır (On birimlik üretim yüzde yüz arttığında 10 birim artar. Oysa 1000 birimlik üretim yüzde birlik arttığında yine 10 birim artar). Bu süreçte az gelişmişliğin tüm öğeleri etkisini arttırır. Herhangi bir ögenin sosyalizmin yapısal özelliği olması başka, bir somut ülkede ve belli bir zaman dilimi içinde varolması başka şeylerdir. Dün bunlar düzgün açıklansaydı, gelişme hızının düşmesi bugün kafalarda gereğinden fazla sorun yaratmazdı.

İşyeri menecerliklerinin yetki ve bağımsızlığını arttırmanın, üretimin niceliğini ve niteliğini düşürmeme ve yükseltme endişesiyle nasıl bir bağı olabilir? Sovyetler Birliği dev bir ülke, milyonlarca tonluk üretim yapıyor ve merkezi plan uyguluyor. Baltık’dan taygaya dek tüm işletmelerin neyi, ne kadar, hangi nitelikte üreteceğine, kaça satacağına karar veriyor. Ülke ekonomisi küçükken, dünyada ekonomik tempo düşükken, yazışma yoluyla merkezi plan işleyebilir. Üretim büyük boyutlar aldıkça, çeşitlendikçe, nitelik öne çıktıkça, dünya pazarında emperyalizmle rekabet her ülkenin her evini doğrudan etkiler bir önem kazandıkça, bilimsel-teknolojik devrim açılıp serpildikçe gerçekten merkezi bir planın başarıyla

işletilebilmesi *en* başta çok yüksek bir teknoloji ister. Tüm ülkeyi kavrayan elektronik haberleşme, bilgisayar sistemi ister. Sovyet ekonomisi henüz bu düzeyde değildir. Fotokopi makinaları daha yeni yaygınlaşıyor. Bizce, planın uygulanmasında beliren yetersizliklerin başlıca nedenlerinden birisi teknolojik geriliktir.

Yönetim, plan işleyişinin rahvanlaşmasını yakalıyor. Bunun karşısında ne getiriyor? İşletme yönetimlerine daha geniş bağımsızlık ve daha geniş yetki ve sorumluluk. Desantralizasyon (merkezkaçılık). Yanlış anımsamıyorsam, Kruşçofun da böyle bir önerisi vardı.

Sosyalist ekonominin merkeziliği-merkez dışılığı ve demokratik-merkeziyetçilik noktasına dönersek neler söylenebilir? Bir kere, şunu gayet iyi biliyoruz ki, “komünizm ülke çapında büyük ölçekli üretimin *olabilen en yüksek* merkeziliğini gerektirir ve varsayar... Tüm-Rusya merkezini ülke çapında belirli bir işkolundaki tüm işletmeler üstünde doğrudan denetim hakkından alıkoymak... komünizm değil, bölgesel anarko-sendikalizm olur” (Lenin, c.42, s.96) (abç).

Ancak, üretim sürecinin yatay ve dikey gelişmesinin zorunlu kıldığı “olabilen en yüksek merkezilik”, *bürokratik merkeziyetçilik* değildir. Bürokratik merkeziyetçilik, merkezdeki birkaç yetkili dışında herşeyi ve herkesi kibrit çöpleri gibi dizer, bireysel-birimsel-yöresel farklılıkları görmezden gelir. Bürokratik merkeziyetçiliğin disiplini her zaman biçimsel ve dayatmacıdır, bireyin ve kollektifin girişimine alan tanımaz, öznelcidir (sübjektivist). Bunun sonunda ortaya çıkan, Kafka'nın romanları gibi iç bayılıcı, aşılmaz ve ulaşılmaz bir kırtasiyeciliktir.

Sosyalist toplumun ve sosyalist ekonominin

merkeziliği, *demokratik-merkeziyetçilik* kapsamı içindedir.

“Biz *demokratik-merkeziyetçilikten* yanayız. Demokratik-merkeziyetçiliğin bir yanda bürokratik merkeziyetçilikten, öte yanda anarşizmden ne denli büyük bir farklılık taşıdığı açık-seçik kavranmalıdır. (...)

“Demokratik merkeziyetçiliği bürokrasi ve rutincilikle karıştırmaktan daha yanlış birşey yoktur. Bizim şimdi görevimiz, demokratik merkeziyetçiliği ekonomik alanda uygulamak, demiryolları, posta ve telgraf hizmetleri, diğer taşımacılık araçları vb. ekonomik girişimlerde mutlak bir uyum ve birlik sağlamaktır. Aynı zamanda, gerçekten demokratik bir anlamda anlaşıldığında, merkeziyetçilik, tarihte ilk kez yaratılan bir olanağı, yalnız özgül yerel özelliklerin değil, ayrıca yerel yaratıcılığın, yerel girişimciliğin, ortak amaca ilerlemenin çeşitli yol, yöntem ve araçlarının tam ve önü kesilmeyen bir gelişimini varsayar. (...)

“Yerel farklılıklar, özgül ekonomik formasyonlar, günlük yaşantının biçimleri, nüfusun hazır olma derecesi, belli bir planı uygulama çabaları – tüm bunlar devletin belli bir emek komününün sosyalizme giden yolunun özelliklerinde mutlaka yansımacaktır. Bu çeşitlilik arttıkça - yeter ki, tabii egzantrizme dönüşmesin - hem demokratik merkeziyetçiliğin, hem de sosyalist ekonominin başarılarını daha sağlam ve hızlı bir biçimde sağlamış olacağız” (Lenin, c.27, s.207-208).

Sonra, sosyalist ekonominin ve toplumun merkeziliğinden, birkaç kişi dışında herkesin kollektiflik örtüsü ardına gizlenen yetkisi-görevi belirsiz insan yığını olduğu gibi bir anlayışa varılmaması gerektiğine yukarıda

değirmiştik. Sosyalizmde her görevlinin görevinin kesin sınırları ve bu sınırlar içinde kullanacağı yetki ve sorumluluk açıkça belli olmalıdır. Aynı şey, menecerler için de geçerlidir.

Ve sonuncu olarak, sosyalist ekonominin gelişmesine paralel olarak merkezi otoritenin etkinliği, merkezileşme arttıkça tabanın etkinliği, demokrasi de artmak zorundadır. *“Tabanda yaratıcı eylem, yeni kamu yaşamının temel unsurudur ... Sosyalizm tepeden fermanla yerleştirilemez. Mekanik bürokratik yanışım, onun ruhuna terstir; canlı, yaratıcı sosyalizm, yığınların kendi ürünüdür.”* (Lenin, c.26, s.288) (abç).

Buraya dek söylediklerimizden raporun önemli eksikliği beliriyor. Merkezi otorite karşısında işyeri yöneticilerine daha geniş bağımsızlık ve yetki-sorumluluk vermek, Lenin’in çizdiği çerçevenin dışına çıkmadığı sürece anlaşılabilir. İç savaştan, zorlu kuruluş döneminden, anti-faşist savaş yıllarından kalma aşırı ve gereksiz merkezizetçi, bürokratik merkezizetçi alışkanlıklara karşı çıkış ve olması gerekene dönüş olarak yorumlanabilir. Böyle olup olmadığı ancak somut incelemeyle belirlenebilir. Ancak, raporda, yığınların *ekonomik yaşama* daha aktif, daha etkin ve daha yetkili karışımı yönünde bir *somut önlem* yoktur. Bu bizce, 26. Kongre’nin en önemli eksiğidir. Oysa, birim yönetimlerinin yetkilerinin arttırılması, tabanın hak ve yetkilerinin, denetiminin de arttırılmasını çok daha *zorunlu* kılmalıdır. İşçi kolektiflerinin ve özellikle sendikaların ekonomiye yaratıcı etkinlikle, otoriteyle katılımı sağlanmalıdır. Bu örgütlenmelerin ve toplulukların göstermelik olmayan gerçek birer sınıf örgütü olmaları yönünde somut önlemler alınmalıdır. Ancak böyle bir

dengelemeyle demokratik merkezîyetçilik düzgün işler, sosyalist demokrasi gelişir. Ancak böyle bir dengelemeyle işgücü, yetkileri artan menecerlik karşısında savunmasız kalmaz. Ancak böyle bir dengelemeyle milyonlar plan hedeflerini gerçekleştirmeye, komünizmin maddi ve teknik temellerini kurmaya gerçek bir ilgiyle katılabilir.

Raporun bu bölümünü değerlendirmeyi son bir noktaya dikkatimizi çekerek bitirelim. Gördüğünüz gibi, rapor pek çok eksîği oldukça açık sergilemiştir . Örneğin, ekonomide israf, verim düşüklüğü, üretim niteliğinin düşüklüğü, yiyecek yetmezliğı, alt yapı tesislerinin yetersizliğı, ekonomiye bürokratik karışmalar vb. İşte size emperyalist propagandaya geç sağlayan eleştiri! Bunları biz söyleseydik, öyle denebilirdi. Brejnef yoldaş da söylese, yine denebilir.

İşçinin Sesi Sayı 169-170 7 EYLÜL 1981

ÇEK-AL

SBKP'nin 26. Kongresi - III⁴⁵

III. Sovyet toplumunun toplumsal-siyasal gelişimi

SBKP'nin 26.Kongresi'ne sunulan MK raporunun üçüncü bölümü, "*Sovyet Toplumunun Toplumsal-*

⁴⁵ *İşçinin Sesi*'nin introsu: Yoldaşımızın, daha güncel konular nedeniyle, birkaç sayıdır ara verdiğimiz 26. Kongre yazısını bu sayımızda sürdürüyoruz. Bu bölümünü kısaltarak yayınladığımız yazının son bölümü gelecek sayımızda çıkacaktır. Yazı, gazete çapını aşan uzunluğu nedeniyle çıkartılan bölümleriyle birlikte kitap olarak yayınlanacaktır.

Siyasal ve Kültürel Gelişimi ve Partinin Görevleri” başlığını taşıyor ve çeşitli alt bölümlerden oluşuyor.

Bu bölümü değerlendirirken, ilk bölümlerdeki uygulamamızın dışına çıkacak ve asıl olarak raporda geçen iki fikir üzerinde duracağız. Bunun nedeni, söz konusu fikirlerin, tüm ülkelerin komünistleri için yaşayan sosyalizmi ve kendi devrimlerini, dünya devrimini anlamada önem taşımasıdır. Bu fikirlerin birincisi, “sınıfsız topluma sosyalizmde ulaşma”, ikincisi “tüm halkın devleti”dir.

1. Sosyalizm dönemi içinde “sınıfsız toplum”

Brejnev yoldaş, okuduğu raporda sınıfların birbirlerine yaklaştığını, kırla kent arasındaki “önemli ayrımlar”ın hızla kalkmakta olduğunu, kafa ve kolemeğinin hızla kaynaştığını, bir cümleyle sınıfsız toplumun yaklaşmakta olduğunu anlattıktan sonra şöyle diyor:

“Toplumumuzun gelişmesinin geçtiğimiz birkaç onyılda deneyimlerini değerlendirsek, sanıyorum, sınıfsız toplumun ağırlığıyla olgun sosyalizmin tarihsel çerçevesi içinde biçimleneceğini varsayabiliriz.”

Stalin’den bu yana böyle fikirler sürekli yineleniğinden artık dünya komünist hareketinde görmesi gerekli, hatta zorunlu tepkiyi görmüyor. Alışmışlık doğruluğa ölçü olmayacağı ve bu fikri hem teorik, hem pratik açıdan yanlış bulduğumuz için bu konuda görüşlerimizi biraz uzunca belirteceğiz.

Bunun için önce sınıfsız toplumun ne olduğuna bakmak, sonra geri dönüp sosyalist toplumu ele almak ve sonra da sosyalizmden sınıfsız topluma geçişin ne anlama geldiğini ve bunun nasıl gerçekleşeceğini görmek gerekir.

1.1. Sınıfsız toplum – komünizm

1.1.1. Sınıfsız toplum – türdeş toplum farkı

“Sovyetler Birliği’nde sınıfsız toplum doğuyor”, ya da “sınıfsız topluma sosyalizm döneminde ulaşacağız” gibi savlara pek çok Sovyet ekonomi kitabında raslanıyor. Bunlar şöyle bir görüşe dayanıyor: “Sınıfsız toplum” ile “türdeş toplum” (homojen toplum) aynı şeyler değildir.

Bu anlayışa göre sınıflar esas olarak üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kalkmasıyla kalkar. Sınıfsız toplum olabilmesi için kafa ve kol emeği arasındaki çelişkinin yok olması gerekmez. Türdeş topluma ise işbölümünün kalkmasıyla varılır.

Böyle bir görüş çarpıtma olur. Tarihsel olarak işbölümünün, artık-ürünün ve üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin belirmesiyle ortaya çıkan sınıfların tanımında mülkiyet doğal olarak çok önemli bir yer tutar. Ama tek ölçüt değildir. Lenin, *Büyük Başlangıç* adlı makalesinde, sınıfı tanımlamada şu 4 unsuru belirtmiştir: 1. üretim sisteminde tuttuğu yer; 2. üretim araçlarına olan ilişkisi; 3. emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynanan rol; 4. Toplumsal zenginlikten alınan payın miktarı ve alış yöntemi. Bu dört ölçütü birlikte değerlendirmeyen, sınıfın tanımını tek bir mülkiyet unsuruna indirgeyen düşünce, bu anlamda legal-hukuksal bir çerçeveye hapsolmuş demektir. Tek başına ele alındığında mülkiyet hukuksal bir sorundur.

Üretim aracına sahipliği toplumsal işbölümünden kopararak sınıfı anlayamayız. Tarihsel olarak ve her yaşanan an olarak özel mülkiyeti de, sınıfı da durmaksızın üreten toplumsal işbölümüdür.

Kır ve kent arasındaki çelişki, en önemlisi kafa ve kol emeği arasındaki çelişki yok olmadan, devlet ve bürokrasisi

ortadan kalkmadan, toplumsal iş bölümü yok olamaz. Bu aşama *gelmeden*, üretim araçları üzerinde tam olarak kurulmuş toplumsal mülkiyete bakıp sınıflar kalktı demek keyfilik olur.

Toplumsal işbölümünün yok olması aşaması gelmeden üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyetin kurulması, yalnızca sömürücü sınıfların yok edilmesi, sınıfsız toplum aşaması gelene dek yeni sınıflaşmaların doğmaması ve varolan sınıfların da ilerleyen üretim güçleri temelinde giderek kaynaşması için bir önlemdir. “*Sınıfsız toplum*”, *komünist toplumdur*.

Bu söyleneni doğru kabul etmezsek, şunu sormak gerekir: Bugün Sovyetler Birliği’nde kooperatif mülkiyeti sahipleri çalışan nüfusun yüzde 15-20 kadarını kapsamaktadır. Bu denli küçülmüş kolhoz mülkiyeti bir kararnameyle kaldırılırsa, sınıfsız topluma mı ulaşılmış olacaktır?

Marks, Engels ve Lenin “sınıfsız toplum” derken, her zaman “türdeş toplum”u anladılar. *Büyük Başlangıç* makalesinde Lenin, sınıfların ortadan kalkmasına, kafa ve kol emeği arasındaki farkın ortadan kalkmasını ölçüt olarak getiriyor. Okuyalım:

“Açıktır ki, sınıfları tam olarak ortadan kaldırmak için sömürücüleri, toprak sahipleri ile kapitalistleri alaşağı etmek yetmez. Onların mülkiyet haklarını ortadan kaldırmak yetmez. Ayrıca üretim araçları üzerindeki *tüm* özel mülkiyeti kaldırmak, *kent ile kır arasındaki ayrımı ve kol emekçileri ile kafa emekçileri arasındaki ayrımı da kaldırmak gerekir. Bu çok uzun bir zaman süresi ister.*” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.29, s.241) (abç).

SBKP 26. Kongre Raporu, “sınıfsız toplumun ağırlıkla olgun sosyalizmin tarihsel çerçevesi içinde biçimleneceğini varsayabiliriz” derken, acaba sınıfsız toplum ile türdeş toplum “ayrımından” mı yola çıkıyor? Hayır, raporun anlayışı doğru olarak sınıfsız toplum ile türdeş toplumun aynı olduğu yönündedir. Bir kez, raporda bu cümlenin geçtiği yerin öncesinde kafa ve kol emeği arasındaki ve kırla kent arasındaki farkların giderek yok olduğundan söz ediliyor. Biraz ilerde “sınıf farklarını yok etmede yeni görevler” altında sayılan görevler de yine sınıfsız toplumla türdeş toplumun aynı kavramlar olarak ele alındığını kanıtlamaktadır. Bu “doğru” anlayışın ne anlama geldiğine ise ileride değineceğiz.

1.1.2. Sınıfsız toplum ne demektir?

Az gelişmiş bir ülkede, Çarlık toprakları üzerinde kurulan sosyalizm tüm aksak ve eksik yanlarına karşın, bir kez, varolabilmesiyle büyük başarıdır. Sonra, en çetin koşullarla boğuşarak Sovyetler Birliği’ni dünyada bugünkü yerine ulaştırmasıyla büyük başarıdır. Sosyalizmin orada neler yaptığını göstermek herhalde sosyalizme de, Sovyet işçisine de en gerçek övgüdür. Sovyetlerin gelişmesini abartmak ise ona yarar değil zarar veriyor. Bu zararı en iyi ileri kapitalist ülkeler işçi sınıfı üzerinde görüyoruz. Sovyetler Birliği’ni, eksiğiyle-aksağıyla ama *nereden* başladığını koyarak az gelişmiş bir ülkede kurulan *somut* bir sosyalizm olarak ele almak yerine teorideki model olarak göstermek, hele sınıfsız topluma (yani “dünyadaki cennete”) iyice yaklaştığından dem vurmamak, bu ülkeler işçi sınıflarını komünizmden soğutuyor. Varılacak yer buysa istemem

dediriyor. Bu nedenle, sınıfsız toplum-komünizmin nasıl bir gelişme aşaması olduğunu anlamak önemlidir.

Sınıfsız toplum-komünizmin tanımlanmasında iki kaynağa başvuracağız.

Marks, *Kapital*'de komünizmi şöyle anlatıyor:

“Kapitalizm, bir yandan baskının ve toplumsal gelişmenin (maddi ve entellektüel avantajları dahil) toplumun bir bölümünün sırtından öteki bölümünce tekel altına alınmasının kalktığı bir aşamaya yol açar. Öte yandan daha yüksek bir toplum biçiminde bu artık-emeğin genel olarak maddi emeğe daha az zaman harcanmasını sağlayıcı biçimde yürütülmesini olanaklı kılacak maddi araçları ve embriyonik koşulları yaratır.

“Çünkü emek üretkenliğinin gelişmesine bağlı olarak, artık-emek, kısa bir toplam işgününde büyük, uzun bir toplam işgününde göreceli olarak az olabilir. (...) Toplumun gerçek zenginliği ve yeniden üretim sürecinin sürekli genişlemesi olanağı, artık-emek süresine değil, onun üretkenliğine ve içinde yürütüldüğü az çok bereketli üretim koşullarına bağlı birşeydir. *Aslında, özgürlük alanı zorunluluğun ve basit hesapların belirlediği emeğin bittiği yerde başlar. Böylelikle eşyanın doğası gereği, fiili maddi üretim alanının dışında yatar.* Vahşi insan, gereksinimlerini karşılamak, yaşamı sürdürmek ve yeniden üretmek için Doğa ile nasıl boğuşuyorduysa, uygar insan da bunu yapmak zorundadır. Hem de her toplumsal formasyonda, olabilecek her üretim biçiminde. Kendi gelişmesiyle birlikte, genişleyen gereksinimleri sonucunda bu fiziksel zorunluk alanı da genişler. Ama aynı zamanda gereksinimlerini karşılayan üretim güçleri de artar. Bu

alandaki özgürlük ancak toplumsallaşmış insanın, birleşik üreticilerin Doğa ile karşılıklı alışverişlerini rasyonel bir biçimde düzenlemelerinden, Doğa'nın kör güçlerince hükmedilmeleri yerine, onu ortak denetimleri altına sokmalarından, bunu da en az enerjiyi harcayarak ve insanın doğasına en uygun, en layık koşullarda sağlamalarından ibarettir. Ancak bu yine de bir zorunluluk alanıdır. *İşte bunun ötesinde, kendi içinde bir amaç olarak insan enerjisinin gelişmesi, gerçek özgürlük alanı başlar. Bu ise ancak, zorunluluk alanı temelinde yaşayabilir. İşgününün kısalması bunun temel ön koşuludur*" (Marks, *Kapital*, c.3, böl.48) (abc).

Yine Marks, *Gotha Programının Eleştirisi*'ndeki ünlü cümlelerde şöyle söylüyor:

"Komünist toplumun yüksek aşamasında, bireylerin işbölümü altında köleleştirilmesinin ve dolayısıyla *kafa ile kol* emeği arasındaki çelişkinin de yok olmasından sonra, emeğin salt bir yaşam aracı olmaktan çıkıp yaşamın *temel* gerekliliği olmasından sonra, bireyin çok yönlü gelişmesiyle üretici güçler de arttıktan ve kollektif zenginliğin pınarları daha bol akar olduktan sonra - ancak o zaman burjuva hakkın dar çevreni tam olarak geride bırakılabilecek ve toplum flamlarına şu sözleri yazabilecektir: Herkesten yeteneği kadar, herkese gereksinimi kadar!" (abc)

Komünizmde herkes gereksinimi kadarını alacaktır ve bu gereksinimler ekonomik-toplumsal gelişmeye bağlı olarak durmaksızın artacaktır. Ancak bu gelişme işgününün giderek azalmasıyla birlikte yürüyecektir. Bunun olabilmesi için teknolojik gelişme temelinde emek verimliliğinde olağanüstü bir artış gerekir. Bu artış, şu ya da bu kapitalist

ülkenin şu ya da bu anda ulaştığı düzeyle ölçülemez. Bu artış, kapitalizmin ulaştırabileceği *en yüksek* aşamadan sonra ulaşılacak bir artıştır. Kapitalizmin bu en yüksek düzeyindeki emek üretkenliğini, üretim araçlarını ortak mülkiyete sokarak o noktadan alıp ilerleten komünizme geçiş dönemi bu ilerlemeyi sağlayacaktır.

Sözünü ettiğimiz olağanüstü üretim güçleri gelişmesine yakınlaşan, komünizmin nasıl bir ilerleme düzeyi olduğuna biraz ışık tutabilen bir örnek vermek istiyoruz. Üretim ilişkileri açısından sosyalist ülkeler tarihsel olarak daha ileri bir aşamayı temsil etmektedirler. Ancak üretim güçlerinin ve genel ekonomik gelişmenin düzeyi açısından hâlâ emperyalist ülkeler daha ileridedir. Bu nedenle örnek de böyle bir emperyalist ülkeden olacaktır.

Geçtiğimiz Ekim ayında Japon “Yamazaki Demir İşleri” firması, her işin bilgi sayarlar ve robotlarla yapıldığı bir fabrikayı işletmeye açtı. Torna tezgahları ve çeşitli makinalar üreten fabrika 8 saatlik vardiyalar halinde 3 vardiya çalışıyor. Normal olarak 250’şer işçi çalışması gereken her vardiyada yalnızca 6 teknisyen çalışıyor, o da ancak iki vardiyada. Sabah saat 8’de başlayan vardiyaya 6 teknisyen, ondan sonrakine yine 6 teknisyen geliyor. Gece 12’de başlayan vardiyaya kimse gelmiyor. Fabrika kendi başına üretimi sürdürüyor. Makinalardan biri bozulursa, bilgi sayarlar robotları gönderip tamir ettiriyor. Tamir edilemezse, makinalar sabah insan yardımı gelene dek “iş” tatil ediyor. Robotlar karanlıkta da çalıştığı için gece fabrikada ışıklar da yakılmıyor.

Üretim araçlarının özel mülkiyet altında olduğu Japonya’da bu fabrika 738 işçinin işsiz kalması demektir.

Ne var ki bu düzey, komünizme ilerleyebilmeye *zorunlu* bir temeldir. Tabii gelişme burada da durmayacaktır. Mutlaka hiç işçiye gerek duymayan, her çeşit bozukluğu kendi düzelden fabrikalar yapılacaktır. Buradan düşünmeye başlayın ve bu gelişmeyi toplumsal yaşamın *her* alanına uzatın, işte şimdi komünizmi düşünmeye başlıyoruz.

Böylece varılacak olağanüstü teknolojik gelişme temelinde “bolluk” ortaya çıkacak, herkes gereksinimi kadar alabilecektir.

Bu olağanüstü teknolojik gelişmenin öteki sonuçlarını da kısaca özetleyebiliriz: Herkes gereksinimi kadar aldığına göre meta üretimi, para dolaşımı, ticaret, değer yasasının işleyişi son bulacaktır. Kafa ve kol emeği arasındaki ayırım ve insanı belirli bir işe mahkum eden işbölümü ortadan kalkacaktır. Bunun sonunda sınıflar ortadan kalkacak, kadın ve çocuk tam olarak kurtulacak, bireyle toplum arasındaki çelişki yok olacaktır. Herkesin tüm yeteneklerini kısıntısızca geliştirebileceği koşullar, *tam özgürlük* ortamı doğacaktır. Devlet ve devletler ve sınırlar, hepsi yok olacaktır.

“... Kimsenin tek bir eylem alanıyla sınırlı olmadığı, herkesin istediği dalda başarılı olabileceği komünist toplumda, toplum, genel üretimi düzenler ve böylelikle bugün birşey, yarın başka birşey yapmamı, hiçbir zaman avcı, balıkçı, çoban ya da eleştirmen olmadan, aklıma estiği gibi, sabah avlanmamı, öğleden sonra balık tutmamı, akşamüstü sığır beslememi, yemekten sonra da eleştiri yazmamı olanaklı kılar.”
(Marks-Engels, *Alman İdeolojisi*).

1.1.3. Tek ülkede komünizm

Yazımızın başında 26.Kongre raporunun “sınıfsız toplum”dan “türdeş toplum”u anladığını söyledik. Sonra sınıfsız toplumun ne olduğunu gördük. Şimdi “sınıfsız topluma gelişmiş sosyalizm içinde ulaşacağız” anlayışının ne anlama geldiğine bakabiliriz.

Sınıfsız toplum komünist toplum demekse, “sosyalizm döneminde sınıfsız topluma ulaşacağız” görüşü Stalin’in formüle ettiği, Kruşçofun iyice karikatürleştirdiği anlayışı değişik biçimde söylemek demektir.

Stalin’in görüşü şöyleydi: Dünyada emperyalizmin varlığı koşullarında tek ülke içinde komünizme geçilebilir. Bu durumda, ülke içinde hiçbir işlevi olmadığı halde, emperyalist saldırganlığa karşı devletin varlığı sürer. Yani komünist toplumun bu üst evresinde devlet de varolacaktır.

Stalin bu görüşünü 1939’da toplanan 18. Parti Kongresi’ne okuduğu raporda ortaya atmış ve şöyle demiştir:

“İleriye, komünizme doğru gidiyoruz. Devletimiz komünizm döneminde de kalacak mıdır?

“Eğer kapitalist kuşatma eritilmemişse ve yabancı askersel saldırı tehlikesi yok olmamışsa, evet, kalacaktır”.

Tek ülkede komünizmin olabileceği, hem de devletin ortadan kalkmayacağı görüşü bizce ekonomik-toplumsal-tarihsel bir aşama olarak komünizmin neleri gerektirdiğini yeterince anlamamış ve dolayısıyla enternasyonalist olmayan bir görüştür. Stalin’in son yıllarında, “Sovyetler Birliği’nin hızla komünizme yaklaştığı” (ve kısa süre sonra varacağı) propagandası iyice ortalığı sarmıştır. Ardından

gelen Hruşçof dönemi, Stalin’i iyisiyle-kötüsüyle, doğrusuyla-yanlışıyla “reddederken” hatta tarihten silerken bu görüşü almış, bu yoldaki propagandayı görülmedik boyutlara çıkarmıştır. “Yirmi yıl içinde komünizme varacağız” görüşü propagandada kalmamış, 1961’de kabul edilen yeni *parti* programına yazılmıştır. Bugün de *yürürlükte olan*, dolayısıyla tüm Sovyet komünistlerini bağlayan(!) bu programdan bir iki örnek okumakta büyük yarar vardır:

“İçinde bulunduğumuz on yıl (1961-1970) zarfında Sovyetler Birliği, komünizmin maddi teknik temelini yaratarak adam başına istihsal bakımından kapitalizmin en kuvvetli ve en zengin memleketi Amerika Birleşik Devletleri’ni geçecek, emekçilerin maddi refahı ve kültürel-teknik seviyesi önemli derecede yükselecek, herkesin maddi ihtiyaçları giderilecek, bütün kolhoz ve sovhozlar yüksek verimli ve yüksek geliri işletmelere çevrilecek, Sovyet insanların elverişli mesken ihtiyaçları genel olarak tatmin edilecek, ağır beden emeği ortadan kalkacak, SSCB en kısa işgünü uygulayan memleket olacaktır.

“İkinci on yıllığın (1971-1980) sonlarında komünizmin bütün halka maddi kültürel nimetler bolluğu sağlayacak maddi-teknik temeli atılmış olacak, Sovyet cemiyeti ihtiyaçlarına göre paylaşırma prensibinin hayata geçirilmesine tamamen yaklaşacak ve tek genel halk mülkiyetine tedricen geçiş sağlanacaktır. Böylelikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nde komünist cemiyet genel hatlarıyla kurulmuş olacaktır. Komünist cemiyetin tamamen kurulması işi daha sonraki devrede sona erdirilecektir.” (s.56-57).

“Önümüzdeki 10 yıl zarfında (endüstri ürünlerinin hacmi-İ.S.) aşağı yukarı iki buçuk defa arttırılacak ve ABD’nin sanayi istihsal seviyesi geçilecektir.

“20 yıl zarfında en az altı defa arttırılacak ve ABD’nin sanayi istihsalinin şimdiki genel hacmi çok geride bırakılacaktır.

“Bu amaçla, 10 yılda sanayide *emek verimliliği* iki defadan fazla, 20 yılda ise dört-dört buçuk defa arttırılmalıdır. 20 yıl sonra, Sovyet sanayiinde emek verimliliği, Amerika’daki emek verimliliğinin şimdiki seviyesini iki defa geçecek, SSCB’de işgününün kısaltılması sebebiyle de, saat başına istihsal bakımından, Amerika çok daha geride bırakılacaktır” (s.59).

“ ... Köy ahalisi kültür ve yaşayış şartları bakımından şehir ahalisiyle denkleşecektir.

“Şehir ile köy arasındaki sosyalekonomik ve kültürel yaşayış farklarının ortadan kaldırılması, komünizmin kurulmasının en büyük sonuçlarından biri olacaktır.” (s.74).

“Parti resmen ilan eder: Sovyet insanların şimdiki nesli komünizmde yaşayacaktır.” (s.123) (*SBKP Programı*, Sosyalist ülke basımı, 1961).

Dünya devrimci merkezi olan bir ülkenin partisinin, enternasyonal işçi ve komünist hareketinin öncü gücü olan bir partinin programına böyle bilim dışı keyfilikleri yazdırmaya kimin hakkı vardır? Marksizmi en iyi bilen kadrolar yine SBKP’de olduğu halde programa böyle basitliklerin girebilmesi, parti-içi yaşamda bir bozukluk

olduğunu göstermez mi”? ...

“Komünizm aşamasında da belli bir süre emperyalizmin varlığı nedeniyle devlet olabilir” görüşü ile “sosyalizm aşamasında sınıfsız toplum olabilir” görüşü aynı görüştür. Ancak bu ikinci formülasyonda, çok itiraz getiren “komünist” kavramı bırakılmış, yerine “sınıfsız toplum” denmiş. Böylece bir başağrısı çözümlenmiş.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu görüşleri doğru bulmuyoruz. *Birincisi*, devletin varlığı koşullarında sınıfsız toplumun olabileceğini varsayıyor. Devletin yaşadığı sürece hem dışta, hem içte baskıyı temsil ettiğini unutuyor. Birinci anlayışın doğal sonucu olarak *ikincisi*, tek ülkede komünizmin olabirliğini varsayıyor. Dolayısıyla, ülke ne denli büyük olursa olsun, komünizme *dar* bir çerçevede bakıyor. *Üçüncüsü*, sosyalizm aşamasında sınıfsız topluma ulaşılacağını söylüyor. Birinci itiraz noktamıza ve kısmen ikinciye aşağıda değineceğiz. Üçüncüsü ise asıl bu yazının hedefi olan iki konudan biridir, onu daha geniş ele alacağız.

1.1.4. Devletin ortadan kalkmasının uluslararası çerçevesi ve sınıfsız toplum

Dünyanın bir bölümünde kurulmuş proletarya diktatörlükleri, ekonomik üstünlük temelinde yükselen dünya güç dengesi sosyalizm lehine kesin olarak değişmeden tek başlarına başarılı olamazlar. Bugünkü koşullarda başarının en önemli garantisi, en başta varolan proleter diktatörlüklerinin kendi aralarında ve öteki ülkelerin işçi sınıflarıyla kaynaşmış-sarsılmaz bir blok oluşturmalarıdır. Çünkü kurulan proletarya diktatörlükleri yalnızca *kesimsel başarılarıdır*. Ne zaman ki, dünyanın ekonomik-toplumsal ve siyasal ilişkiler ağı sosyalist ülkelerin ve onların dünya çapındaki

bağlaşıklıklarının *lehine* bir ağırlığa dönüşür, işte o zaman bu kesimsel değil kesin, bütünsel sonuç olacaktır. Bu noktaya, büyük bir olasılıkla, emperyalizmin birden ve topluca çökmesiyle değil, tek tek ülkelerde devrimlerle gelinecektir. İşte bu süreç, *dünya proletarya diktatörlüğünün* giderek oluşması sürecidir. Dünya proletarya diktatörlüğünün oluşması, *sosyalizmin sonul zaferi* anlamına gelecektir.

Dünya proletarya diktatörlüğü, şimdiki ve yeni katılan sosyalist ülkelerin her alanda emperyalizme üstün geldiği, geri dönüşsüz egemenlik anıdır. Tam da bu nedenle, dünya proletarya diktatörlüğü, genel olarak proletarya diktatörlüğünün (tarihsel olarak devletin bu en son biçiminin) giderek kendini yadsıması, yok olup gitmesi sürecinin de başlangıcı olacaktır. Bu aşamadan önce hiçbir ülkede devletin kalkmasından söz edilemez. Tersine, bu ana dek tüm işçi devletleri dünya çapındaki düşman burjuvaziye karşı giderek güçlenmek zorundadır. Sosyalizm aşamasında devletin (proletarya diktatörlüğünün) varlığının dış nedeni burada yatmaktadır.

Dünya proletarya diktatörlüğünün kurulması yeni bir tarihsel çağ açacaktır. Kapitalizmin-emperyalizmin bir sistem olarak çöktüğü, savaş tehlikesinin ekonomik kaynağının ortadan kalktığı, insanlığın bayrağına “herkese gereksinimi kadar” ilkesinin yazılmaya başlanacağı bir çağ. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı kapanacak ve *komünizm* çağı açılacaktır. Ordular, silahlar, baskı aygıtları, emeğin zorunlu yapısı, sınırlar bu çağda kalkacaktır. Üretim güçleri, kapitalizm altında kimsenin düşünemeyeceği boyutlarda gelişmeye başlayacaktır. Çünkü üretim güçlerinin değerlendirilmesinde devlet sınırlarının egoist,

kör engeli ortadan kalkacak, dünya ölçüsünde ekonomik yarar belirleyici olacaktır. Sınıflar da ancak *bu aşamada*, bu görülmemiş üretim güçleri temelinde ortadan kalkacaktır.

Komünizm aşamasının bir ülkenin sınırları içinde ele alınmasıyla en azından yöntemsel (metodolojik) yanlış yapılmış olur. *Tek ülkede komünizm olmaz.* (Tek ülkede “sınıfsız toplum” da olmaz!)

Devletin ortadan kalkışının iç ve dış koşullarından söz edilebilir. Asıl olarak komünizmin üst aşamasına geçişin iç ve dış koşulları vardır. Ancak bu “iç ve dış koşullar” birbirlerinden ayrı olarak değil, komünizme geçilip geçilmemesini (ve devletin kalkıp kalkmamasını) *birlikte* belirler. Dünya ölçeğinde bir gelişme olan komünizmi “iç ve dış” koşullar ayrı ayrı değil, *bir bütün olarak* belirler. “İç ve dış” ayrımı yalnızca anlayış kolaylığı içindir. “Dış” ve “iç” koşullar *birlikte* çalışarak ülke içinde sınıfsız topluma geçişi sağlayacak koşulları yaratırlar.

1.2. Sosyalizm – komünizme geçiş dönemi

1.2.1. Sosyalizm nedir?

Sosyalizm genel olarak, “işçi sınıfının iktidarı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve planlı ekonomi” diye tanımlanır. Bu, sosyalizmi kendisinden önceki sömürücü sistemlerden ayıran belli başlı özellikleriyle belirlemektir ve yanlış değildir. Ancak, hepsi bu kadar değildir, hatta sosyalizmin özünü veren asıl bunlar değildir. Çünkü, bunlar sosyalizmin, sınıf kavgası tarihi içindeki özgül yerini açıklamamaktadır.

Komünist toplumun ilk aşaması (sosyalizm) hakkında en güzel anlatımı Marks’ın *Gotha Programının*

*Eleştirisi'*nde buluruz. Önce onu okuyalım:

“Burada karşı karşıya olduğumuz, kendi temelleri üstünde gelişmiş biçimiyle değil, tam tersine, kapitalist toplumdan çıktığı biçimiyle bir komünist toplumdur. Dolayısıyla bu toplum, her açıdan - ekonomik, moral ve entellektüel - hâlâ rahminden çıktığı eski toplumun doğum izlerini taşır. (...)

“Ne var ki bu kusurlu yönler, kapitalist toplumdan uzun doğum sancıları sonucunda çıkar çıkmazki biçimiyle komünist toplumun ilk aşamasında kaçınılmazdır. Hak, toplumun ekonomik yapısından ve bunun belirlediği kültürel gelişmeden asla yüksek olamaz”.

Görüldüğü gibi, sosyalizm, kapitalizmden komünizme geçiş toplumu, geçiş aşamasıdır. “Sosyalizm” diye, tarihte kendine özgü bağımsız yer tutan bir toplumsal-ekonomik yapı, bir üretim biçimi yoktur. Dolayısıyla sosyalizm ancak bir *geçiş aşaması* olarak, *komünizme referans verilerek* tanımlanabilir.

Sosyalizmde Marks’ın “burjuva hak” dediği kavram, insanların neyi yapmaya, neyi istemeye ve neyi elde etmeye hakları olduğu anlayışı (kapitalizmde bunu burjuvazi belirlediğinden “burjuva hak”kı olarak kullanılmıştır), ekonomik gelişmenin yetersiz düzeyi nedeniyle sürmektedir. Herkesin ancak topluma verdiği kadar almaya hakkı vardır. Ve ancak o kadarına (daha fazlasına değil) hakkı olacağı için de, bu kısıtlayıcı bir haktır. *Hak, katkıya bağlanmıştır*. Bu kısıtlamanın aşılması emek üretkenliğinin yükselmesine, dolayısıyla üretimin daha az zamanda daha iyi ve daha çok yapılmasına bağlıdır. Hak ve hukuk sosyalizmde işçinin üretim araçlarıyla ve emeğinin

sonuçlarıyla ilişkisini düzenlemektedir.

Sosyalizm, her çeşit koşuluyla yaşanacak, “bitirilecek” ve bir sonraki aşamaya geçilecek cinsten bir “aşama” değildir. Sosyalizmden komünizme geçiş, sürekli ilerleyen ve genişleyen bir dönüşümdür. Birinin ardından öteki gelmez, sosyalist üretim tarzı diye birşey yoktur. *Sosyalizm, içinde kapitalist toplumun kalıntılarını taşıyan komünizmdir.* Bu kalıntılar, *meta üretiminde* ve *devletin varlığında* somut olarak varolan ilişkilere dir.

Sosyalizm, meta üretiminin ortadan kalkışına gidiş süreci içinde, ama meta üretimi üzerine oturmuş bir dönemdir. Meta ilişkilerinin varlığı, sömürü ilişkilerinin yeniden kurulması yönünde sistemin içindeki sürekli bir eğilimin varlığını anlatır. Bu eğilim aynı zamanda hâlâ yaşayan sınıf farklarının gelişmesi yönünde etki yapar.

Komünizmin ilk aşamasının, devletin varlığında temsil olan kapitalist toplumdaki devraldığı kalıntıyı ise üç yönde ele alabiliriz.

Birincisi, her zaman bir baskı aracı olan devletin varlığının kendisi kapitalist toplumdaki bir kalıntıdır.

İkincisi, kapitalist toplumun kalıntıları bir de, devletin temsil ettiği kafa-kol emeği ayrımıyla belirlenir. Aydınlar, siyasal kadrolar, yöneticiler vb. Bu kesimlerin komünizme dek kalkmayacağını Lenin söylüyor. Sorunun bugünlerde unutulmuş yanı, bu kesimlerin işçi sınıfı ile ilişkilerinin doğurduğu ekonomik-siyasal ilişkiler biçimlenmesidir. Ve bu biçimlenme, mülkiyet ilişkilerinde olduğu gibi “kaldırılır” cinsten değildir, tüm bir eğitim ve “meslek” sistemidir.

Üçüncü olarak, üretim araçları üzerindeki devlet mülkiyeti bile sosyalizmde kapitalizmle komünizmin unsurlarının birlikte var olduğunu anlatır. Devlet mülkiyeti,

proletarya diktatörlüğü aşamasının belirleyici, en tutarlı, en hızlı gelişmeyi; komünizme en hızlı dönüşümü sağlayan mülkiyet biçimidir. Ancak kendisi komünizmin değil, *kapitalizmin* bir unsurudur. Komünizmin kapitalizmden devraldığı, kendi amacına en uygun gelen bir unsurdur. Komünizmin “mülkiyet” biçimi (tırnak içinde yazıyorum çünkü o aşamada bu kavram da anlamsızlaşacaktır) devlet mülkiyeti değil, tüm bireylerinin üretken emek içine girdiği, toplu üreticilerin ortak mülkiyetidir.

Devlet mülkiyeti, kendi içinde bir amaç değildir. Tüm halkın gerçek ortak mülkiyetine, komünizme geçişte proletaryanın kapitalizmden alarak kullandığı, kendi amaçlarına hizmet ettirdiği, geçiş aşamasının en tutarlı mülkiyet biçimidir. Ancak, tam da bu nedenle, sosyalizm aşamasında gerileyen kapitalizmle ilerleyen komünizmin kavgasını temsil eder.

Bu kavganın uçları ya da tarafları nelerdir? Bilindiği gibi devlet mülkiyeti sosyalizmde tüm halkın mülkiyetini temsil eder. Ama *temsil eder*, kendisi değildir. Bu nedenle, işgücü ile üretim araçları arasındaki ayrılığı tam anlamıyla ortadan kaldırmamıştır. İşçi, üretim araçlarının mülkiyetini, kendi adına kullanması için kendi devletine vermiştir.

Zaten toplumun üzerinde bir kurum olan devlet bürokratikleşirse, işçi sınıfından uzaklaşırsa, o ölçüde işgücü ile üretim araçlarının bütünleşmesi *nominalleşebilir*, kağıt üzerinde kalabilir. Bu, kavganın eskiye dönük ucudur. Önlemi, *rıza* demokrasisi değil, yığınların *aktif* demokrasisi yoluyla, işçi sınıfıyla devletin bütünleşmesini giderek derinleştirmektir.

Sosyalizmde bu bütünleşmenin nesnel temeli vardır. Üretim araçlarının proletarya diktatörlüğünün mülkiyetine

girmesi tarihte ilk kez yığınlarla devlet arasındaki uçurumu kapatma olanağı sağlamıştır. Emek alanıyla siyaset alanını birbirine bağlamıştır. Daha da öte, devletin yok olup gitmesi siyasal sorunuyla işbölümünün kaldırılması ekonomik sorununu birbirine bağlamıştır. Bu da kavganın ileriye, komünizme dönük yanısıdır.

Söylediklerimizden bir sonuç çıkar: Toplumsal yaşamın demokratikleşmesi, halkın *demokratik pratiğinin genişlemesi*, sosyalizmin, yani proletarya diktatörlüğünün komünizme, yani sınıfsız ve devletsiz topluma geçebilmesinin koşullarından biridir.

Sonuç olarak sosyalizm, kapitalizmle komünizm arasındaki, içinde kendi çelişkilerini taşıyan bir geçiş dönemidir. *Sosyalizm, proletarya diktatörlüğüdür*. Sınıfların varolduğu, dolayısıyla sınıf kavgasının sürdüğü bir dönemdir. Ancak bu sınıf kavgasını, kapitalizmin sınıf kavgasına bakarak anlayamayız. Bu, komünizme gidiş sürecinde kişilikleri değişmekte olan sınıfların sosyalizm dönemine özgü kavgasıdır. Lenin, bu gerçeği şu sözlerle anlatıyor:

“Sınıflar sürmektedir ama proletarya diktatörlüğü çağında *her* sınıf değişime uğramıştır ve sınıflar arasındaki ilişkiler de değişmiştir. Proletarya diktatörlüğünde sınıf savaşımı ortadan kalkmaz, yalnızca değişik biçimlere bürünür.” (Lenin, c.30, s.115).

Sosyalizm döneminde yaşanan bu kendine özgü sınıf kavgasında uluslararası ve ülke içi güçler dengesine ve *izlenen sınıf siyasetine* göre, kapitalizme geri dönmek, yerinde saymak ve komünizme yürümek olasılıkları vardır. Komünizmin ilk aşaması sosyalizmden komünizme yürüyüş kendiliğinden bir gelişme olmayıp, izlenen siyasal çizgiye

ve geliştirilen *aktif* yığın demokrasisine doğrudan bağlıdır.

Tüm Sovyet kitapları ve 26. Kongre raporu, sosyalizmin bu çelişkili geçiş dönemi olma özelliğini yok sayıyor. Bunun yerine, çelişkisiz çatışmasız, herşeyin uyum içinde olduğu bir dönem anlayışı getiriyor.

1.2.2. Sosyalizmde değer yasası

Sosyalizmde tüm üretim ilişkileri sistemi değişmiştir. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet değil, toplumsal mülkiyet vardır. Ama sosyalizmde meta üretimi yok olmamıştır. Eşyalar, merkezi plana göre meta olarak üretilir ve para karşılığı değişim yoluyla tüketime girer.

Ekonomik özendiriciler, ekonomik muhasebe, para, kredi, ticaret gibi unsurlar meta üretiminin unsurlarıdır.

Sosyalizmde meta üretiminin varlık nedenleri nelerdir?

Bir ara, örneğin Stalin'in yaptığı gibi, bu tamamıyla sosyalist mülkiyetin iki biçiminin (devlet-kooperatif) varlığına ve *bu nedenle* ortaya çıkan toplumsal işbölümüne bağlandı. Bu gerçekten önemli bir nedendir. İki değişik mülkiyet biçimi varoldukça, bunlar arasındaki ekonomik bağlantının doğal yolu meta ilişkileridir. Ama yalnızca bu değildir. Sosyalizmin üretim güçlerini hızla geliştirme ve onu komünizme yaklaştırma görevi, meta ilişkilerinden devlet sektörü içinde de yararlanmayı zorunlu kılar. Devlet işletmelerinin kâr-zarar ilkesine göre çalışması bu demektir.

Sosyalist toplumun üretim güçleri, “herkese gereksinimine göre” ilkesinin uygulanamayacağı bir düzeyi temsil eder. Emegın içeriğindeki farklılaşmalar ortadan kalkmamıştır. Emegın farklılaşmışlığı (kafa ve kol emegi vb.) sürdüğünden, toplumsal emek toplumsal olarak zorunlu iş zamanı birimleri içinde ölçülemez.

Değişik emek biçimleri, ancak belirli bir ölçütle denetlenebilir: *Toplumsal olarak zorunlu emek*. İşte, bir malın değeri, onun üretimine katılan toplumsal olarak zorunlu ortalama emek miktarı ile belirlenir. Bu da, toplumun ulaşılmış ortalama emek üretkenliği ile belirlenir.

Demek ki, sosyalist toplumda değer yasası işler. Sosyalizmin belgisi, “herkese çalışması kadar”dır. Bu çalışma ancak değer yasası yoluyla ölçülebilir. Diyelim bir ayakkabı fabrikasıyla bir otomobil fabrikası, birbirlerinden mal alacaklar. Hangi ölçütle? Sovyetler Birliği’nde çoğu kez yapıldığı gibi, sosyalizmde işleyen ekonomik yasaların nesnellliğini unutarak, öznel biçimde 200 ayakkabı 1 otomobil eder diyebilirsiniz. Ama belki 2000 ayakkabı 1 oto ediyordur. Değer yasası olmasa, sosyalizmde mallar arasındaki değişim oranı bulunamaz.

Değer yasası, tüm takım taklavatıyla birlikte, toplumsal emek doğrudan harcanan *emek zamanı* ile ölçüldüğü zaman, yani komünizmde ortadan kalkacaktır. Meta-para ilişkileri, komünizme geçilmesiyle ortadan kalkacaktır. Üretilen şeyler, komünizme geçilmesiyle meta özelliğini yitirecektir. O zaman, üretim yalnızca toplumsal tüketim için üretilen bir emek ürünü olacaktır, alınıp satılan mal olmaktan çıkacaktır. Şunu da ekleyelim ki, sosyalizmdeki meta ilişkileri toplumsal mülkiyete dayalı özel bir durum gösterir, planlı ekonomi içinde işler ve kendiliğindenlik özelliği göstermez.

1.2.3. *Sovyetler Birliği’nde sınıf farkları*

Lenin’in *Büyük Başlangıç* adlı makalesinde belirttiği ölçütler sosyalist toplumdaki sınıflar için de büyük ölçüde geçerlidir. Sosyalizmin sınıfları, tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sisteminde tuttukları

yerle, üretim araçları karşısındaki konumlarıyla, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve gelir dağılımı biçimleriyle farklılık taşıdıkları için farklı sınıftırlar.

Sosyalizmde sınıflar, üretim araçlarının mülkiyetinin proletarya devletine geçmesiyle birlikte değişime girerler. Sınıfların değişmeye başlamasıyla, onları belirleyen ölçütlerin de görünümü değişmeye, aşırılıklar törpülenmeye başlar. Bu durum, Sovyetler Birliği'nde pek çok yazarın yaptığı gibi sınıfların varlığını reddetmeye ya da sınıf farklarının önemini küçümsemeye götürmez, götürmemelidir. Götürebileceği ve götürmesi gerekli yer, sosyalizm ve komünizm açısından kilit önemde, yepyeni bir teorik sorundur: Komünizme geçiş döneminde sınıfların varoluş biçimlerindeki değişimin derinliğine incelenmesi. Bu sorun, dünyanın bugünkü gelişmesi açısından, dün Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in önlerine koydukları sorunlardan daha az önemli, daha az kapsamlı, daha kolay değildir. Ne yazık ki, yanıtlama bir yana, bu sorun önemli bir sorun olarak "beş yıllık plana" bile alınmış görünmüyor.

Sovyetler Birliği'nde sınıf farklarını önemsiz farklılıklar olarak görmek yanlıştır. Örneğin, işçi ve kollektif çiftçi arasındaki fark yalnızca endüstri ve tarım emeğinin içeriğinin farklılığından gelmiyor. Üretim araçlarıyla olan ilişkilerinin farklılığından geliyor. Bu da, farklı sınıfların varlığının temel bir yönüdür.

Sovyetler Birliği'nin bugün ulaştığı gelişme düzeyinde tüm toplumun üretim araçları karşısında tümüyle eşit bir konumda olduğu an daha gelmemiştir. *Birincisi*, iki değişik mülkiyet biçimi vardır: Devlet mülkiyeti ve kooperatif (gurup) mülkiyeti. Kooperatif mülkiyeti, içinde yer aldığı ekonomik-toplumsal sistemden soyutlayıp

ele alındığında toplumsal mülkiyet değil, tabanı genişlemiş özel mülkiyettir. Sovyetler Birliği'nde onu, sosyalist mülkiyetin bir biçimi (daha geri bir biçimi de olsa) yapan, içinde yer aldığı ekonomik-toplumsal koşullardır. *İkincisi*, devlet mülkiyeti de, tüm toplumca sahip olunduğu halde, eşit bir kullanım görmemektedir, eşit kullanılmamaktadır. Ekonomiye ve toplumsal yaşama yatırımlar, gelir dağılımı, toplumsal fonlar vb. önemli farklılıklar taşımaktadır. Demek ki, sosyalist toplumda farklı sınıfların varlığı, bir kez üretim araçlarına sahiplik farkında yatıyor. Sonra emeğin toplumsal örgütlenmesindeki farklı rollerinde ve sonra (giderek azalmakla birlikte) gelir elde edişlerindeki farklılarda yatıyor.

Ve de, en önemlisi, tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal üretim sistemindeki tuttukları yerlerin farklılığında yatıyor. Söylediğimizin doğruluğunu en iyi işçi-aydın ilişkisinde görebiliriz. [Bir noktayı hatırlatalım . Sovyet istatistiklerinde “aydınlar” diye geçen kesim “aydınlar”ı ve devlet bürokrasisini (asker ve sivil) kapsamaktadır.] Sovyetler Birliği'nde aydınlar göreceli ve mutlak olarak hızla büyüyor. Bu ancak doğaldır. Öte yanda işçi sınıfının da genel kültür ve eğitim düzeyi yükseliyor. Ancak toplumun ve üretimin örgütlenmesi ve yönetimi hala uzmanlık işidir. Dolayısıyla aydınlar, işçi sınıfı adına, onun bir aracı olarak yönetimi yürütüyorlar. Tüm toplum, tüm görevleri yapabilir olana dek, böyle özel bir katmanın varlığı kaçınılmazdır. Bunun anlamı, komünizme dek *üreten-yöneten* ayrımının süreceğidir. Bu da, tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal üretim sisteminde farklı yerler demektir.

Sınıf farklarının ortadan kalkması ancak üretim

güçlerinde muazzam bir gelişmeyle sağlanabilir. Sovyetler Birliği'nde kentle kır, kafa emeğiyle kol emeği arasındaki çelişkilerde kendisini dışa vuran işbölümü hâlâ sürmekte, bu temel üzerinde sınıflar ve katmanlar sürmekte, bölgeler arası farklılıklar sürmekte, ulusal farklılıklar sürmektedir. Tüm bunlar, toplumda çeşitli çıkar farklarının varlığı anlamına gelir. Çıkar farkları, çelişki demektir. Ancak sosyalizmde bu çelişkiler uzlaşmaz (antagonist) çelişkiler değildir. Sovyetler Birliği'nde sınıfların varlığını kabul edenler, örneğin rapor, nedense sınıflar arasında çelişkilerin varlığını kabul etmiyorlar.

Şimdi, Sovyetler Birliği'nde sınıflar arası çıkar farklarına daha yakından bakabilmek için işçi sınıfıyla kolektif çiftçi ilişkisini ele alalım.

Sovyetler Birliği'nde işçi sınıfı ile kolektif çiftçi (nedense köylü diyorlar) arasındaki çıkar farkları, mülkiyet biçimlerindeki farklardan ve kentle kır arasındaki ekonomik ve kültürel gelişme farklarından kaynaklanmaktadır. Bu çıkar farklarını, yaşamın her alanında, ekonomik ilişkilerde, toplumsal ve kültürel alanda, hatta siyasal düzeyde yakalayabilmek olanaklıdır.

Sosyalizmde işçi sınıfı ile kooperatifçiler arasında çıkarların uyduğu genel yönlerden burada söz etmeye gerek görmüyoruz. Bunlar hem bildiğimiz şeylerdir, hem de bu yazıdaki amacımız nedense unutulmuş yönleri hatırlatmaktır.

Üretim araçları üzerindeki devlet mülkiyetinin tüm ekonomi çapında egemenliği, işçi sınıfıyla kolektif çiftçinin çıkarlarını geneliyle uyumlu kılan en önemli unsurdur. Ancak, ne ilginçtir ki, bu unsur aynı zamanda belirli çıkar farklılaşmasının da kaynağıdır. Devlet mülkiyeti, yalnız işçi

sınıfının değil, tüm toplumun mülkiyetidir. Tüm üretken emeğin ortak katkısıyla oluşmaktadır. Toplumun gereksinimlerini karşılamak için devlet, yalnız işçi sınıfının değil, kollektif çiftçinin de yarattığı artık ürünün bir miktarını kullanır. İşte, devletin alım fiyatı aracılığıyla belirlenen bu miktarın ne kadar olacağı çok önemlidir. Sovyet ekonomisinde uzun yıllar pek çok tarım ürünlerinin fiyatları, üretim maliyetlerinin altında tutulmuştur.

Tabii, tarımdan endüstriye *kaynak aktarma* demek olan bu yolun sonunda biriken kaynakların bir kısmı tarımın alt yapısını geliştirmede kullanılmıştır. Yine de, uzun yıllar tarıma sermaye yatırımı yetersiz kalmıştır.

Öte yandan, işçi sınıfı ile kooperatif köylü arasındaki gelir dağılımı, endüstri ürünlerinin satım fiyatıyla, tarım ürünlerinin alım fiyatı arasındaki ilişkiye de bağlıdır.

Kolhozunun ekonomik çıkarı açısından bir de özel yan topraklar vardır. Buralarda üretilenler, kolhoz pazarlarında satılır. Bu pazarda kolhozcu satıcı, işçi alıcıdır.

Bugün Sovyetler’de işçi ve kolhozunun gelir düzeyleri, tarımın göreceli geriliğine ve emek üretkenliğinin düşüklüğüne bağlı olarak hâlâ oldukça farklıdır.

Kırla kent arasındaki çelişkiler toplumsal-kültürel yaşantı farklarında görülebilir. Yaşantı biçimi, kültürel olanaklar, sağlık hizmetleri, konut durumu, eğlence yerleri, lokantalar vb. Tüm bu alanlarda kırla kent arasında farkların ortadan kalkabilmesi çok uzun zaman işidir.

Kafa ve kol emeğiyle çalışanlar arasındaki eşitsizlikler de aynı şekilde, üretim güçlerinin gelişmesi temelinde yavaş yavaş ortadan kalkabilir.

Sosyalist toplumda da, aynen kapitalizmde olduğu

gibi, sınıfların ve katmanların çıkarları en yoğunlaşmış biçimiyle siyaset alanında belirir. Ama sosyalizmin özellikleri çerçevesinde.

Bugün Sovyetler Birliği'nde devlet (yani proletarya diktatoryası), toplumda varolan çeşitli sınıf ve katmanların özel çıkarlarını siyasal alanda da mutlaka dikkate almak zorundadır. Bu da ancak merkezi işleyişle, her düzeyde (bölgesel, örgütsel ya da toplumsal) yığın girişimini düzgün birleştirebilmekten geçer. Merkezilik hipertropisine ve yerel otarşıye düşmeden. Çeşitli sınıf ve katmanların özel çıkarları ancak toplumda *sosyalist demokrasiyi* geliştirerek sağlanabilir.

Görüldüğü gibi, bu açıdan da yine sosyalizmin komünizme büyüebilmesinde zorunlu bir koşul olan demokrasiyi genişletme sorununa ulaşıyor.

1.2.4. Gelişmiş sosyalist toplum

Gelişmiş sosyalist toplumun içinde sınıfsız topluma ulaşılacağı görüşünü değerlendirirken, son yıllarda sosyalist ülkelerde tam bir kabul gören “gelişmiş sosyalist toplum aşaması” anlayışını da ele almalıyız.

Önce şunu belirtelim ki, uzun bir tarihsel dönemi kapsayacak olan sosyalizmin ve komünizmin kendi içlerinde çeşitli olgunlaşma aşamaları geçirebileceklerini, hatta geçireceklerini kabul ediyoruz. Yalnız burada söz konusu olan, soyut olarak kabul edilen aşamalar değil, Sovyetler Birliği'nde *bugün* varolduğu söylenen somut bir aşamadır. Böyle bir “aşama”nın varlığını reddetmek, genel olarak çıkabilecek gelişme aşamalarını reddetmek olmayacaktır.

Teorik modelde sosyalist üretim ilişkisi, kendisine uygun üretim güçleri üzerinde kurulur. Sosyalist üretim

ilişkilerinin nasıl bir ekonomik taban varsaydığını şu alıntıda görebiliriz:

“Sermayenin tekeli, onunla birlikte ve onun altında doğan ve yeşeren üretim biçimine ayakbağı olur. Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması artık kapitalist kabuklarıyla uyumsuz bir noktaya ulaşır. Bu kabuk kırılıp parçalanır. Kapitalist özel mülkiyetin ölüm çanları çalar. Mülksüzleştiriciler mülksüzleştirilir” (K. Marks, *Kapital*, c.1, “Kapitalist Birikimin Tarihsel Eğilimi”).

Üretim araçlarının üzerinden özel mülkiyetin kaldırılmasıyla kurulan üretim ilişkisi, ya da üretim biçimi, adı üzerinde bir *biçimdir*. Bu biçime uygun üretim güçleri düzeyi, makinalı üretimdir.

Somuta gelince, üretim güçlerinin çok değişik gelişme düzeyleriyle karşılaşırız. Üretim güçlerinin belirli bir *minimum'u* üzerinde, sözünü ettiğimiz “*biçim*” yani sosyalist üretim ilişkileri kurulabilir. Kendisine uygun bir “alt yapı” tam anlamıyla varolmadan da uygulanabilir. Böylece, içi çok az dolu bir çadır kurulmuş olur. Doğru yöntemlerle bu çadırın içinin uygun kalabalıkla, hem de daha çabuk dolması sağlanabilir.

Model ile pratik arasında çıkabilecek bu fark, teorik modelin öngördüğü sosyalizmi ayırdedebilmede her çeşit toplumsallaştırmaya değil, *gerçek toplumsallaştırmaya* bakmayı gerektirir. Bu “*gerçek*”i belirleyen ölçüt ülkenin gelişme düzeyidir: Endüstrileşme düzeyi, bilimsel ve teknolojik düzey, makinalı emeğin kol emeğine üstünlüğü.

1917 öncesi Rusya, endüstrinin gelişme düzeyi açısından orta gelişmiş, ülkenin tümü düşünüldüğünde geri bir ülkeydi. Böyle az gelişmiş bir ülkede proletarya

diktatörlüğünün kurulması, Sovyet halkını Marks'ın, Engels'in öngörmediği bir durumla karşı karşıya bırakmıştır. Sosyalizm aşamasının istediği üretim güçleri düzeyini sağlama.

Sovyet toplumunun gelişmesine bakarsak, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, toplumsal mülkiyetin kurulması, üretim ilişkilerini toplumda varolan üretim güçlerinin ancak bir *bölümüyle* uyumlu duruma getirmiştir. O bölüm de, kapitalist makinalı üretimin var olduğu alandır. Kent ekonomisinin geri kalan bölümü ve kırsal alanlar için toplumsal mülkiyetin kurulması, üretim güçleriyle üretim ilişkilerinin uyumlu duruma gelmesi anlamına gelmemiştir. Tersine, üretim ilişkilerinin, üretim güçleri düzeyinden öne geçmesi anlamına gelmiştir. Ve Sovyetler Birliği için tarihsel sorun üretim ilişkilerini kurmak değil, onun gerçekten varolabileceği üretim güçlerini geliştirmek olmuştur. Toplumsal mülkiyete geçiş, ülke içindeki üretim güçlerinin gelişme düzeyinin bir *sonucu* değil, onları geliştirmenin önkoşulu olmuştur.

Bu *biçimsel* toplumsallaşmanın endüstrileşme yoluyla *gerçek* toplumsallaşma durumunu alması (ki buna rapor nedense "gelişmiş sosyalist toplum" diyor) zaman işidir. Bu alanda "tarih yapıcı", "aşamalar katedici" öznelliklerden sakınmak gerekir. Rapora egemen anlayışta da, tüm öteki Sovyet ekonomi kitaplarında da Sovyetler Birliği'nde gelişmiş sosyalist toplumun *göstergeleri* olarak şunlar sayılmaktadır: Verimli bir endüstri, büyük-ölçekli tarım, bilimin giderek daha fazla üretim faktörü olmaya dönüşmesi, nitelikli işgücü, nitelikli uzmanlar ve menecerler, toplumsal gereksinimlerin çeşitlenmesi, teknolojik yatırıma ve bilim ve eğitime daha çok kaynak

ayrılması, sınıflararası farkların giderek azalması. Açıkça görülüyor ki, bu sayılanlar “gelişmiş sosyalist toplum aşaması”nın değil, teorik modeldeki *sosyalizmin* göstergeleridir. Tüm göstergeler, özünde emeğin biçimsel değil, *gerçek sosyalizasyonunu* anlatıyor. Ülkenin geriliği nedeniyle Sovyetler Birliği proletarya diktatörlüğü altında teoride öngörülmemiş bir aşama yaşadı. Biz buna ülkenin bütünü açısından “*biçimsel sosyalizm aşaması*”⁴⁶ diyebiliriz. Bu aşama, sosyalizmin koşulu olan üretim güçlerini yaratma kavgasıyla geçti. Şimdi, Sovyetler Birliği yavaş yavaş istenen üretim güçleri düzeyine çıkıyor, çadırın içi kalabalıklaşıyor, buna da “gelişmiş sosyalizm aşaması” dediler. Sosyalizmin ta kendisi olmaya başlayan⁴⁷ bu aşamaya, SBKP tarihinde sık görülen bir keyfilikle gelişmiş

⁴⁶ Bizim “biçimsel sosyalizm aşaması” dediğimizle, Sovyetler’in “sosyalizme geçiş aşaması” dedikleri aşamalar aynı şey değildir. İkisi de aynı anda, proleter devrimiyle birlikte başlamakta ama biri ötekinden çok sonra bitmektedir. “Sosyalizme geçiş aşaması” denen aşama, devrimden tüm toplum çapında üretim araçlarının özel mülkiyetinin kaldırılmasına, dolayısıyla kapitalist sınıfın ortadan kaldırılmasına dek süren, buna belirli bir endüstrileşmenin eşlik ettiği aşamadır. Dolayısıyla “sosyalizme geçiş aşamasının” gözettiği temel ölçüt, *legal mülkiyet ilişkilerindeki değişmedir*. “Biçimsel sosyalizm aşaması” ise, yine devrimle başlıyor ve bugünlere, hatta yarınlara uzanıyor. Bu aşamanın gözettiği temel ölçüt, *üretim güçlerinin* sosyalizme uygun gelişme düzeyidir.

⁴⁷ Bugün “biçimsel sosyalizm aşaması” yerini büyük ölçüde “gerçek sosyalizm” olmaya bırakmaktadır. Ancak bu sürecin sonu yine de tam gelmemiştir. Önceki bölümlerden küçük bir hatırlatma yapalım. Sovyetler Birliği henüz emek üretkenliğinde emperyalist ülkelerin bugünkü (yarınki de değil) düzeyinden geridedir. Tarımsal üretimin önemli miktarı yan özel topraklarda üretilmektedir. Ve de en çarpıcısı, daha “1970’lerin ikinci yarısında endüstri işçilerinin yüzde 40’ı, tarım ve inşaat sektörlerinde çalışanların ise çok daha büyük bir yüzdesi hâlâ kol emeği ile çalışmaktadır.”

sosyalizm denmesini doğru bulmuyoruz.

1.3. Sosyalizmden komünizme geçiş

Sosyalizmden komünizme geçiş, örneğin feodalizmden kapitalizme geçiş gibi bir ekonomik-toplumsal yapıdan daha yüksek bir başka yapıya geçiş değildir. Tersine, sosyalizmin ekonomik temelleri kuruldu mu sorun bu yapı içinde kapitalist kalıntıları giderek terkecek bir ekonomik gelişmeyi sağlayabilmektir. Bu “geçiş”, insanların gerçekten insanca koşullarda gerçek bir özgürlük içinde yaşamayı henüz tadamadıkları bir ortamdan böyle bir ortama geçiştir. Sosyalizm de, komünizm de aynı üretim biçimidir, komünist üretim biçimidir.

Bugün Sovyetler Birliği’nde işçilerin çoğunluğu, mühendislerden ve memurlardan daha düşük kültürel ve teknik düzeydedirler. Bir yandan da ekonominin genel ilerleyişi, makinalaşma ve otomasyon düzeyinin yükselmesi, hem işçilerin, hem mühendis ve memurların eğitim-bilgi-kültür düzeylerinde yükselmeyi zorlamaktadır. Komünizme geçiş için gerekli olan emek üretkenliğinde ortaya çıkacak olağanüstü artış bu zorlamayla sağlanacaktır. Kafa ve kol emeği arasındaki farkların yok olmasının *nesnel zorunluluğu* da bu zorlamada yatmaktadır.

Kafa ve kol emeği arasındaki ayrım azaldıkça emek üretkenliği artacak, emek üretkenliği arttıkça kafa ve kol emeği arasındaki ayrım azalacaktır. Toplumsal emeğin üretkenliğinin artması, iş gününün giderek kısalmasının ekonomik koşullarını yaratacaktır. Sovyetler Birliği’nde devrimden bu yana endüstrideki ortalama çalışma haftası 58.5 saatten 40.7 saate inmiş, yani yaklaşık 18 saat

azaltılmıştır. Böylece dünya standartlarına ulaşılmıştır. Komünizme geçebilmek ise temelden farklı oranlar gerektirir.

İşgününün kısalması, bireylerin tüm yeteneklerini çok yönlü geliştirebilmelerinin ortamını hazırlayacaktır. İşçilerin yaşam boyu bir mesleğe esir olmalarını getiren eski işbölümü yok olacaktır. Böylece komünizmin üst aşamasına geçilecektir.

Komünizmin içinde kapitalist toplumdaki kalıntılar taşıyan geçiş döneminin nasıl adım adım komünizmin üst aşamasına ilerleyeceğini (ya da ilerlemeyeceğini) anlamak bizi Marks ve Engels'in şu çok önemli fikrine getirir:

“Bizim için komünizm yerleştirilecek bir düzen, gerçeğin kendisini uyarlaması gereken bir *ideal* değildir. Biz komünizm diye bugünkü durumu kaldırıp atan *gerçek* harekete diyoruz. Bu hareketin koşulları, bugün varolan temelden çıkar.” (*Alman İdeolojisi*).

Buraya dek sosyalizmi, sınıfsız toplum-komünizmi ve komünizmin bu iki aşaması arasındaki geçişin özelliklerini gördük. Bunların ışığında, “gelişmiş” ya da az gelişmiş, “olgun” ya da toy sosyalizmde sınıfsız toplumun olamayacağı ortaya çıkmaktadır. Bu, sorunun teorik yönüdür.

Sorunun pratik yönüne gelince, bunun için de, sınıfsız toplumun ayırdedici özellikleriyle 26. Kongre hakkında buraya dek *tüm* yazdıklarımızı birlikte düşünmek, Sovyetler Birliği'nin sınıfsız topluma olan uzaklığını anlatmaya yeter. Bir de 13 Ekim 1981 tarihli *Financial Times* gazetesinde yayınlanan David Satter'in Moskova'dan gönderdiği, “İnsanın en iyi yoldaşına vergi tehdidi” adlı yazıyı okuyalım:

“Sovyet hükümeti, azalmakta olan et stoklarını korumak, ekmek, gazdan ve banyo suyundan tasarruf etmek, devlet gelirlerini arttırmak amacıyla, köpeklere vergi koymayı tasarlıyor.

“Önerilen vergi o denli yüksektir ki, et yiyen yüzbinlerce ev hayvanının yok edilmesi beklenmektedir.

“ ‘Üretici olmayan ev hayvanlarının nüfus tarafından beslenmesine ilişkin düzenleme’ başlığını taşıyan yeni yasa tasarısı, ev başına bir köpek ya da bir kedi beslenmesine izin vermekte, büyük köpeklere yılda 200 ruble (154 sterlin), kucak köpeklerine ise 120 ruble vergi öngörmektedir.

“Yasanın önümüzdeki yılın başlarında yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

“Ortalama aylık maaşın 140 ruble olduğu ve emeklilik maaşlarının 40 ruble yöresinde başladığı bir ülkede, bu tür bir düzenlemenin, yüzbinlerce ev hayvanının yok edilmesine yol açması beklenmektedir.

“Resmi açıklamalar bu yasanın, ev hayvanlarının yeterince denetlenmediği yönünde bir şikayet dalgasının gelmesi sonucunda çıktığı yönündedir.

“Oysa gerçek hareket noktasının, insan tüketimine daha çok et sağlamak, hükümete et stoklarının neden azalmakta olduğu konusunda yeni bir açıklama sağlamak ve siyasal olarak duyarlı sayılabilecek bir önlem olan et fiyatlarını arttırmaya gerek kalmadan, devlet gelirlerini arttırmak olduğu anlaşılıyor.

“Komünist Partisi gazetesi *Pravda* geçenlerde

okurlarına devlet mağazalarında etin gerçek fiyatının yarısına satılmakta olduğunu hatırlatmış, araştırmaların köpeklerin her yıl 1.5 milyar rublelik et tükettiğini gösterdiğini söylemişti.

“Gazete ayrıca ev hayvanlarının sübvansiyon gören ekmek ve süt ürünlerini yediklerini, yıkamak gerektiği için de devletin sağladığı gaz ve su üzerinde yük olduklarını belirtmişti.”

Doğruluğu ya da yanlışlığı vardığımız sonuçları değiştirmeyecek de olsa umalım ki bu yazı bir “burjuva propaganda yalanı” olsun!

2. Tüm halkın devleti ve muazzam demokratik niteliği

Raporda, SSCB’de bugün varolan “*tüm halkın devletinin muazzam demokratik niteliği*”nden söz ediliyor. Bu sözler bizi raporun bu bölümünde üzerinde duracağımız ikinci temel fikre getiriyor.

Demokratiklik konusuna gelmeden önce devlet, diktatörlük, tüm halkın devleti gibi kavramları kısa ele almamız gereklidir.

2. 1. Devlet-proletarya diktatörlüğü

Devletin ne olduğunu, nasıl ortaya çıktığını anımsamak, nasıl ve ne zaman ortadan kalkacağını anlamaya yardım eder. Bu nedenle, önce devletin ortaya çıkışına bir göz atalım.

İnsanın ortaya çıkmasıyla birlikte *en önce bilinç* ve onun somut aracı dil ortaya çıkıyor. İlk başlarda bu bir çeşit “koyun bilinci”, kabile bilincidir. Daha sonraları, *üretkenliğin, gereksinimlerin* ve temel olarak *nüfusun* artmasıyla gelişiyor. Bu gelişmelerle birlikte *işbölümü* beliriyor. Bu işbölümü başlangıçta seksdeki işbölümünden,

sonra güçlü-güçsüz gibi “doğal” işbölümlerinden başka birşey değildir. Ancak daha sonraları emek üretkenliğinin artması temelinde *kafa ve kol* emeği ayırımının belirmesiyle gerçek işbölümü durumuna gelmiştir. Özel mülkiyet, sınıflar ve devlet toplumsal işbölümünün sonuçları olarak ortaya çıkmıştır.

Toplumsal işbölümü ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasında yakın bir bağ vardır. İşbölümü mülkiyeti yaratan insanlar arası ilişki, mülkiyet işbölümünün yarattığı sonuçtur.

Toplumsal işbölümünün belirmesiyle, tekil bireylerin ya da tekil ailelerin çıkarlarıyla tüm bireylerin *ortak* çıkarları arasında çelişki belirir. Çünkü işbölümü, belli bireyler için belli işleri yapmayı *zorunlu* kılar ve ortak çıkar belli bireyler için zorunlu olan belli işlerle ilgilenmese de işbölümünün sürmesini ister. Ortak çıkar, artık emek sürecini aralarında bölüşmüş insanların, birbirleriyle karşılıklı bağımlılık ilişkisi içinde, gerçek yaşamda vardır.

Devlet, tarihte tekil çıkarlarla ortak çıkarın çelişkiye girdiği anda belirmiştir. Marks ve Engels bu gelişmeyi de şöyle belirtiyorlar:

“Özgül ile ortak çıkarlar arasındaki bu çelişkinin içinden ortak çıkar, gerçek bireysel ve kollektif çıkarlardan kopuk ve hayali bir topluluk olarak *devlet* diye bağımsız bir biçime bürünür. Ne var ki, bu hayali topluluk her zaman her aile kümesinde, her kabile kümesinde varolan gerçek bağlara - kan bağı, dil, daha büyük çapta işbölümü, vb. çıkarlara - ve daha ilerde göreceğimiz gibi, özellikle de işbölümünün şimdiden ima ettiği ve bu tür insan yığınlarının hepsinde ayrışarak, birinin tüm ötekilerin üzerinde egemenlik kurduğu

sınıflara dayanır. Dolayısıyla devlet içindeki tüm savaşlar, demokrasi, aristokrasi ve monarşi arasındaki savaşım, oy hakkı için savaşım, vs. vs., gerçekte değişik sınıfların birbiriyle gerçek savaşlarının hayali biçimlerinden - ki genel çıkar ortak çıkarların hayali biçimidir - başka birşey değildir” (*Alman İdeolojisi*).

Toplumsal işbölümü içinde çalışan toplumda varolan ortak çıkarın çarpık-hayali bir yansıması olan “genel çıkar”ı temsil eden devlet, varolan işbölümünü ve onun sonucu olan mülkiyet ilişkisini yani egemen sınıfın üstünlüklerini korur. Dolayısıyla devlet, *Anti-Dühring*’deki anlatımıyla “toplumun bir bütün olarak resmi temsilcisidir, görülebilir bir örgütlenmede somutlanışıdır”. Ancak, yine aynı nedenle ve yine *Anti-Dühring*’in anlatımıyla devlet “her dönemde *üretimin dış koşullarının korunması için sömürücü sınıfın bir örgütüdür.*” (abç).

Bu nedenle *devlet demek, diktatörlük demektir.* Sınıfların varlığını ve sınıf kavgasını kabul eden, bu gerçeği de kabul etmek zorundadır, çünkü biri ötekinin mantıksal sonucudur.

Dolayısıyla devlet biçimi olarak her demokrasi de diktatörlüktür. Burjuva demokrasisi burjuvazinin diktatörlüğü, proletarya demokrasisi, proletaryanın diktatörlüğüdür. Biri azınlığın çoğunluk üzerindeki diktatörlüğü, ötekisi çoğunluğun azınlık üzerindeki diktatörlüğüdür.

Lenin şöyle bir tanım yapıyor: “Diktatörlük, doğrudan zora dayanan ve hiçbir yasayla sınırlanmayan yönetimdir”. Revizyonistler bu “yasayla sınırlanmayan” sözlerine çok kızıyorlar ama işin doğrusu budur. Tabii

yasalar vardır. Tabii örgütlü yasal sistemler vardır. Her devlet toplum üstündeki egemenliğini belirli bir hukuk sistemi ile korur. Ancak tam da bunu söyleyerek hukuk, yasa, vb. egemenliğin kaynağı değildir demiş oluyoruz. Devlet erkinin kaynağı toplumda var olan *sınıflar arası güçler ilişkisidir*.

Sınıflar arası güç dengesi ancak kurumlaşmış baskı yoluyla korunabilir. Ama yalnız onunla da korunamaz. Bunun için sınıf savaşımının her alanını (ve bu alanlara uygun kurumlaşmaları) kullanmak gerekir.

Tüm söylediklerimiz, proletaryanın devleti olan proletarya diktatörlükleri için de geçerlidir.

2.2. Tüm halkın devleti

Raporun proletarya diktatörlüğünden farklı bir devlet biçimi olarak ele aldığı “tüm halkın devleti” ile anlatılmak isteneni daha iyi anlayabilmek için önce SBKP programına bakalım:

“Proletarya diktatorası, komünizmin birinci safhası olan sosyalizmin tam ve kesin zaferini ve cemiyetin enine boyuna komünizm kuruculuğuna geçmesini sağlamak suretiyle tarihi ödevini yerine getirdi ve iç gelişme ödevleri bakımından SSCB’de lüzumlu olmaktan çıktı. Proletarya diktatorası devleti olarak doğan devlet, yeni çağdaş safhada genel halk devleti haline, bütün halkın menfaatlerini ve iradesini ifade organı haline geldi...”

Görüldüğü gibi alıntıya göre Sovyetler Birliği’nde artık proletarya diktatörlüğü *yoktur*. Marksist devlet teorisine göre *her* devlet özünde bir sınıfın diktatörlüğüdür, ama Sovyetler Birliği’nde hem de sınıflar da varolduğu

halde bu devlet bir diktatörlük değildir.

Önce Lenin'in proletarya diktatörlüğünün ortadan kalkışına ilişkin görüşlerini iki kısa alıntıyla gördükten sonra, "tüm halkın devleti" anlayışının nereden kaynaklandığına bakalım.

Birinci alıntı *Büyük Başlangıç* adlı makaleden:

"Latince bilimsel-tarihsel-felsefi bir terim olan 'proletarya diktatörlüğü'nü daha basit bir dile çevirirsek, aynen şu anlama gelir:

"Sermayenin boyunduruğunu kırıp atma savaşımında, bunu fiilen gerçekleştirmede, utkuyu koruma ve güçlendirme savaşımında, yeni sosyalist toplum sistemini yaratma çalışmasında ve sınıfların *tümden* kaldırılması için yürütülen bütün savaşımında, yalnız belli bir sınıf, yani kent işçileri ve genel olarak fabrika, endüstri işçileri, tüm emekçi ve sömürülen halk yığına öncülük etme yeteneğine sahiptir. (...)

"... proletarya diktatörlüğü de sınıf savaşımının sürdüğü bir dönemdir. Sınıflar varolduğu sürece kaçınılmaz olan sınıf savaşımı bu dönemde biçim değiştirir ve sermayenin yıkılmasından hemen sonraki dönemde özellikle keskindir ve özellikle özgüdür. Proletarya siyasal erki ele geçirdikten sonra sınıf savaşımını durdurmaz. Sınıflar kaldırılana dek sürdürür. Tabii değişik koşullar altında, değişik biçimde ve değişik araçlarla." (abç).

İkinci alıntı *Devlet ve Devrim*'den:

"Devlet varolduğu sürece, özgürlük yoktur. Özgürlük olduğu zaman devlet olmayacaktır.

“Devletin tamamen eriyip gitmesinin ekonomik temeli, komünizmin, kafa ile kol emeği arasındaki anti-tezin yok olduğu, dolayısıyla çağdaş *toplumsal* eşitsizliğin ana kaynaklarından birinin yok olduğu denli yüksek bir gelişme aşamasına ulaşmasıdır. Üstelik bu kaynak, hiçbir biçimde sırf üretim araçlarının kamu mülkiyetine dönüştürülmesiyle, sırf kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle anında kaldırılabilir bir kaynak değildir.”

Lenin’in söylediklerinden çok iyi anlaşıldığı gibi, proletarya diktatörlüğü kapitalizmden komünizme geçiş döneminin *tümünü* kapsar. Bu dönemde, şimdiki anlayışın tersine, sınıf kavgası vardır ancak sınıfların *varoluş biçiminde* değişiklikler gelişmektedir. Sovyetler Birliği’nde sınıf ve katmanların bugünkü ekonomik gelişme düzeyinde gösterdiği yeni varoluş biçimleri ve karşılıklı ilişkileri üzerinde yeterince durulmaması raslantı ya da unutkanlık sonucu değildir. Stalin’in “tüm halkın devleti” anlayışını ilk kez formüle ettiği 18. Kongre raporundaki çerçeveye bağlılığın sonucudur. Bu anlayışa göre, sömürücü sınıflar ortadan kalktığı için sınıf kavgası bitmiş, devletin ülke içinde baskı rolü yok olmuştur. İşte bu anlayış, “tüm halkın devleti” fikrinin kaynağıdır.

Stalin’in 18. Kongre konuşması şöyle demektedir:

“Ekim devriminden bu yana, sosyalist devletimiz bellibaşlı iki gelişme aşamasından geçmiştir.

“Birinci aşama, Ekim devriminden sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasına kadarki dönemdir. Bu dönemde ana görev, alaşağı edilen sınıfların direnişini bastırmak, saldırganların saldırılarına karşı ülkenin savunmasını örgütlemek, endüstri ile tarımı yeniden

canlandırmak ve kapitalist ögelerin ortadan kaldırılmasının koşullarını hazırlamaktı. (...)

“İkinci aşama, kentte ve kırdaki kapitalist ögelerin ortadan kaldırılmasından sosyalist ekonomik sistemin tam utkusuna ve yeni anayasanın kabulüne kadarki dönemdi. Bu dönemin başlıca görevi, sosyalist ekonomik sistemi ülke çapında yerleştirmek, kapitalist ögelerin son kalıntılarını ortadan kaldırmak, bir kültür devrimi gerçekleştirmek ve ülkenin savunması için baştan aşağı modern bir ordu oluşturmaktı. Sosyalist devletimizin işlevi de buna uygun bir biçimde değişti. *Ülke içinde askersel baskı işlevi kalktı, öldü gitti. Çünkü sömürü kaldırılmıştı, ortada sömürücüler kalmamıştı, böylece bastırılacak kimse de yoktu.* Bu baskı işlevinin yerini, sosyalist mülkiyeti, halkın mülkiyetini çalıp çırpanlara karşı koruma işlevi aldı. Ülkeyi yabancı saldırıya karşı savunma işlevi olduğu gibi kaldı. (...) Devlet organlarının yürüttükleri ekonomik örgütlenme ve kültürel eğitim işlevi de kaldı ve sonuna dek geliştirildi. Şimdi devletimizin ülke içindeki temel görevi, barışçı ekonomik örgütlenme ve kültürel eğitim çalışmasıdır. Ordu, ceza organları ve istihbarat servisimize gelince, bunların sivri ucu artık ülke içine değil, dışarıya, dış düşmanlara yönelmiştir” (abç).

Stalin, ülke içinde bu devletin baskı rolü bitmiş, hırsızları-dolandırıcıları cezalandırma düzeyine düşmüştür demektedir. Devletin baskıcı rolünü sınıfların varlığıyla değil, kapitalist sınıfın varlığıyla bağlamaktadır.

Devletin, proletarya diktatörlüğünün ülke içindeki baskıcı rolünü burjuvazinin varlığıyla bağlayabilmek için ya bilinçli çarpıtma ya da Marksizmi hiç anlamamış olmak

gerekir.

Bireyler arası ilişkilerin toplumsal işbölümü yoluyla maddeleşmiş ilişkiler durumunu alması ve bunların “düzenleme”, baskı gerektirmesi hiçbir istekçi buluşla ortadan kaldırılamaz. Bunlar ancak bireylerin yeniden maddesel güçleri ve ilişkileri kendi egemenlikleri altına almaları ve işbölümünü *ortadan* kaldırmalarıyla gerçekleşecektir.

Sovyetler Birliği’nde toplumsal işbölümü, meta dolaşımı, ücret, sınıflar, kafa-kol emeği ayrımı sürdükçe, çalışma yaşamın başta gelen zevki durumuna gelmedikçe, devlete (yani baskı rolüne) gereksinme vardır. Hukuk, iş yasaları, mahkemeler, çalışma disiplini vb., hep bu baskının, zorlamanın göstergeleridir. “Herkes çalışması kadar” demek, “çalışmayan aç kalır” demek, çalışma zorunluluğu, *zora* dayalı *emek* değil midir? Hak kavramının sürmesi bu zoru anlatmaz mı?

Sonra, devleti yalnızca karşı sınıflara karşı baskı olarak ele almak da ilkel bir anlayıştır. Bu, özünde ve son çözümlemede böyledir. Öte yanda devlet, tüm topluma, toplumun bireyelerine karşı bir soyutlamadır. Tüm bireyelerin ve sınıfların üzerinde duran, hayali bir “ortak rıza”dır. Dolayısıyla, devlet kendine egemen olan sınıfın bireyelerine karşı da zorlamayı temsil eder.

Burada biraz duralım ve belki devleti ele aldığımız alt başlık altında değinmemiz gereken bir noktaya değinelim. Üretim güçlerinin gelişmesi, emek üretkenliğinin artmasıyla beliren toplumsal işbölümü beraberinde nasıl çelişkiler getirmiştir? Hiç açıklamaya girmeden sınıflamaya çalışalım: toplum X sınıf, toplum X aile, toplum X birey çelişkileri. Sonra, sınıf X sınıf, sınıf X aile, sınıf X birey

çelişkileri. Sonra aile X aile, aile X birey, birey X birey çelişkileri. Her bir çelişkinin ekonomi-toplum-siyaset düzeylerinde, hem de birden fazla yansımaları vardır. Devlet, en başta sınıfsal çelişkiler olmak üzere tüm bu çelişkileri “düzenlemek”, baskı altında tutmak için vardır.

Sonuç olarak, proletarya diktatörlüğü kalktı, “tüm halkın devleti” geldi görüşü, Marksizmin devlet teorisini çarpıtmaktadır. Sosyalizmin *gerçek* sorunlarını kağıt üzerinde kaldırarak yaşamda “ilerleme” sağlamak olabilseydi, belki bu bir işe yarayabilirdi. Oysa, diktatörlüğün “kalktığı” üzerine binlerce kongre karar alınsın, birşey değişmeyecektir. Marks’ın ünlü cümlelerini anımsayalım:

“O zaman şu soru çıkar: Devlet komünist toplumda ne gibi bir dönüşüm geçirecektir? Bir başka deyişle, orada devletin bugünkü işlevlerinin benzeri) olan ne gibi toplumsal işlevler varlıklarını sürdürecektir? Bu soruya ancak bilimsel bir yanıt verilebilir. Halk sözcüğü ile devlet sözcüğünü bin türlü birleştirerek soruna bir pire zıplaması kadar yaklaşamaz.

“Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinin diğerine devrimci dönüşümü dönemi yatar. Ayrıca bunun karşılığı olan bir siyasal geçiş dönemi de vardır ki, bunda devlet, proletaryanın *devrimci* diktatörlüğünden başka hiçbir şey olamaz” (*Gotha Programı*).

2.3. “Tüm halkın devleti”nin muazzam demokratik yapısı

“Tüm halkın devletinin muazzam demokratik yapısı”na gelince, bu konuda da çok dikkatli olmak gerekir. (Sosyalizm döneminde devlet proletarya diktatörlüğü

olduğu için biz bu bölümde de “tüm halkın devleti” yerine bu kavramı kullanacağız.)

Demokrasi nedir? Demokrasi, azınlığın çoğunluğa uyması yoluyla yönetilen bir devlet biçimidir.

“Demokrasi çoğunluğun yönetimidir. Yalnızca genel, doğrudan ve eşit seçimlere demokratik denebilir. Yalnızca tüm nüfusun genel oy hakkı temelinde seçtiği komiteler demokratik komitelerdir”. (Lenin. c.18, s.282)

Yukarıdaki tanımdan proletarya diktatörlüğü ile demokrasinin aynı şeyler olmadığı ama mantıksal gelişmeleri içinde birbirini çağıran kavramlar olduğu ortaya çıkıyor. Tutarlı bir demokrasi yani çoğunluğun yönetimi, ezilen çoğunluğun devleti olan proletarya diktatörlüğünü gerektirir. Aynı biçimde, ezilen çoğunluğun devleti olan proletarya diktatörlüğü, çoğunluğun yönetimi demek olan demokrasiyi gerektirir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün en uygun siyasal biçimi *yığınsal demokrasidir*. Demokrasinin giderek artık kendisinin ortadan kalkacağı en uç sınıra genişletilerek uygulanmasıdır. Çoğunluk devleti olarak proletarya diktatörlüğü özünde, en demokratik burjuva diktatörlüğünden bin kat daha demokratiktir.

Ancak proletarya diktatörlüğünün özündeki demokratiklikle yetinilemez. Mutlaka yaşamın her alanında çoğunluğun gerçekten yönetimini, demokrasiyi kurup geliştirmek de gerekir.

Sosyalizmde demokrasi neden gereklidir? Bir kez, sosyalizm sınıflı ve sınıf çatışmalı bir toplumdur. Demokrasi ise sınıf savaşımının daha özgür, daha açık, daha geniş örgütlenmesi demektir. Sosyalizmde varolan çeşitli sınıf ve katmanların özel çıkarları ancak sosyalist demokrasi

yoluyla sağlanabilir.

İkincisi, sosyalizmde devlet mülkiyeti emekle üretim araçları arasındaki ayrımı tam olarak yok etmemiştir. Devlet bürokratikleştiği, işçi sınıfının aktif denetiminden çıktığı ölçüde, işgücü-üretim aracı bütünleşmesi nominalleşebilir. Bunun önlemi, emekçi halkın devlet işlerine gerçekten sahip olmasıdır.

Üçüncüsü, üretim araçlarının proleter devlet mülkiyetine geçmesi tarihte ilk kez emek alanıyla siyaset alanını birbirine bağlamıştır. Emek alanında, ekonomide gelişme de, siyaset alanında gelişme de artık birbirlerine doğrudan bağlanmıştır. Ve ikisi de gelişebilmek için artık halkın aktif katılımına bakmaktadır.

Dördüncüsü, sosyalizmde toplumun ve üretimin örgütlenmesi ve yönetimi hâlâ uzmanlık işidir. Dolayısıyla üreten-yöneten ayrımı giderek azalsa da sürmektedir. Bürokrasinin imtiyazlı bir kesim durumunu almaması, devletin işçi yığınlarından soyutlanmaması için de sosyalist demokrasinin aktif uygulanması gerekir.

Görüldüğü gibi, komünizmin ilk aşamasında demokrasinin tam anlamıyla, giderek genişleyen biçimde uygulanması, toplumun bu aşamadan *ileriye*, komünizmin üst aşamasına yürüebilmesi için *zorunlu* bir koşuldur.

Sosyalizmde demokrasi, *çoğunluğun yönetimi nasıl sağlanır?* Kısaca söylemeye çalışırsak, en başta, emekçiyi çeşitli oyunlarla yönetimden uzak tutan ve onu ezmede araç olan burjuva devletini dağıtıp yerine proletarya devletini kurarak sağlar. Çoğunluğun devletini kurmak başlıbaşına dünyanın en demokratik kazanımıdır.

Ancak iş bununla bitmez. Amaç çoğunluk adına bir gurubun (bürokrasi) değil, çoğunluğun kendi yönetimi

olduğu için eski devlet bürokrasisine karşı savaş açılır. Her cephede. Yalnız eskisini yoketmek için değil, yenisinin de halka karşı dönmesini engellemek için. Bu amaçla, Paris Komünü'nün ve ilk yıllarında Sovyet iktidarının uyguladığı iki önlem alınır: 1) Tüm görevlilerin (yönetici, hukuksal ve eğitimsel) istendiği zaman seçmenler tarafından geri çekilebilmeleri koşuluyla, ilgili herkesin genel oy hakkına dayalı seçimi, 2) Görevlilerin öteki işçilerle aynı ücreti alması. Böylece devlet bürokrasisi, "toplumun efendisi" olmaktan çıkıp, "toplumun hizmetkârı" olabilir.

Yargı sisteminde demokratikleşme, 1) Halk temsilcilerinin (jüri vb. yollarla) mahkemelere katılması, 2) yargıçların halk tarafından seçilmesiyle sağlanır.

Orduda demokratikleşme, eski ordunun dağıtılması ve halkın ordusunun örgütlenmesiyle ve bu ordunun halkın dışında bir güç olmamasının önlemlerini almayla sağlanır.

Devlet organlarına *tek dereceli* seçim de demokrasinin önemli bir unsurudur. Bunlar yanında, insanlık tarihinin kazanımları olan *tüm* demokratik haklar, örneğin basın özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, vb. hiçbir burjuva devletin sağlayamayacağı ölçüde emekçi halkın yararlanmasına verilir. Böylece, çoğunluğun yönetimi olan demokrasi, her alanda *azınlık görüşlerin de çoğunluk haline gelebilmesinin* olanaklarını yaratır. Bu olanağa yer vermeyen, farklı görüşlerin ortaya getirilebileceği platformları olmayan, açık tartışmayı kurumlaştırmamış bir demokrasi, en azından güdük bir demokrasi olur.

Proletarya diktatörlüğü, hem çoğunluğun çıkarlarını temsil ettiği için, hem tüm kapsamıyla demokrasiyi varsaydığı için en demokratik burjuva devletinden bin kat daha demokratiktir.

Ancak, her alanda olduğu gibi, bu alanda da teori-pratik farklarını dikkate almak ve aceleci olmamak gerekiyor. “Rusya’da, ülkenin çok geri ve küçük burjuva karakterinden dolayı, proletarya diktatörlüğünün bazı özellikleri kaçınılmaz olarak gelişmiş ülkelerde olacağından farklı olacaktır” diyor Lenin. (c.30 s.108) İşte bu konu da böyle farklılıklardan birisidir.

Sovyetler Birliği’nde demokratik yan çeşitli tarihsel-kültürel-ekonomik-toplumsal-uluslararası nedenlerle geride kalmıştır. Bu geri kalışın önemli bir göstergesi olarak *sivil (civic) toplum* çok cılızdır.

Çok çeşitli örgütlenmeleri içinde sivil toplumu, dolayısıyla toplumsal denetimi geliştirme çabaları da cılızdır. Ve böyle yorumlanabilecek çabaların çoğunluğu aslında sivil toplumu, toplumsal denetimi geliştirmeden çok devlet işleyişini geliştirme çabasıdır. Bu da çok gereklidir, çok doğrudur ama bizim söylediğimizden biraz farklıdır.

Raporda, devleti yetkinleştirme anlayışı içinde Halk Denetim Örgütü’nden, Adalet Bakanlığı’nda, mahkemelerden, milisden, devlet güvenlik aygıtlarından söz ediliyor.

Ancak bunlardan sonra, dikkate değer olarak *iki* yığın örgütünden söz ediliyor: Sendikalar ve Genç Komünistler Birliği (Konsomol).

Sendikalar için raporda şöyle deniyor:

“Yoldaşlar, SSCB Anayasası demokrasimizin geliştirilmesinde kamu örgütlerinin rolünü büyük ölçüde zenginleştirmiştir. Bunların en büyüğü *sendikalar*dır. Bugün milyonlarca kollektif çiftçiye de kaydetmiş bulunan sendikalar, artık hemen hemen tüm

emekçi halkı kapsamaktadırlar. Son derece geniş görev ve hakları vardır. Emekçi halkın çıkarlarını koruyorlar, ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunların çözülmesine katılıyorlar ve sosyalist yarışmayı, buluşları ve yenilikleri körüklemeye çok şey yapıyorlar.

“Yine de, sendikalarımızın bazen geniş haklarını kullanmada girişim eksikliği gösterdiklerini söylersem, sanırım yanılmış olmam. Toplu sözleşmelerin uygulanmasında ve iş güvenliğine ilişkin sorunlarda her zaman ardıcıl davranmıyorlar ve iş yasalarının çiğnenmesi durumları, bürokratik uygulamalar ve kırtasiyecilik karşısında hâlâ zayıf bir tepki gösteriyorlar.

“Bu demektir ki, sendikalar ve iş kolektifleri, insanların çalışmasını ve yaşamını ilgilendiren tüm sorunlara ilişkin karar almalar üzerinde denetimlerini sıkılaştırmalı ve üretimin planlanmasında ve yönetilmesinde, personel seçimi ve yerleştirilmesinde, işletmelerin ve örgütlerin hizmetindeki fonların etkin kullanımında daha büyük bir rol oynamalıdır.”

Görüldüğü gibi, sendikalar konusunda raporda doğru bir yaklaşım vardır. Bu yaklaşım bizim açıımızdan da *Sosyalizm Üstün Gelecektir*'i aklamaktadır. “Sendikalar işçi sınıfının çıkarlarını korur”. (Kime karşı? Yanlış yapabilecek devlete, ekonomik karar organlarına, partiye karşı.)

Genç Komünistler Birliği için de bazı güzel şeyler söyleniyor (üye sayısının 40 milyon olduğunu öğreniyoruz), ve konu böylece bitiyor. Polonya olaylarının karşı koyulmaz biçimde gözümüze soktuğu yönde sendikalar konusunda doğru saptamalar var. Gerisi genel sözler. Kadın örgütünden bile sözedilmiyor.

Bu tutum, sivil toplumun örgütlenmesinin aslında

pek düşünülmediğinin göstergesidir. Oysa binlerce, onbinlerce örgütlenme gerekir. Ve bu sivil toplum örgütlenmelerinin, devlet işleyişinde ve toplumsal yaşamın *her* alanında giderek daha fazla yer tutması gerekir. Sosyalist demokrasi ancak böyle sağlanır ve geliştirilir. Ancak böyle, kağıt üzerindeki güzel maddeler, haklar, yığınların aktif katılımı-denetimiyle yaşama geçebilir. *Sivil toplum, ekonomik gelişme ve kültürel gelişme*, bu üçü birlikte ancak Sovyetler Birliği'ndeki proleter demokrasisini teorik modelde öngörülen düzeye ulaştırabilir.

Alalım kadın sorununu. Raporda, bu sorunla ilgili bölüm şöyledir:

“Son zamanlarda keskinleşen nüfus sorunları karşısında etkin bir *demografik siyaset*. Bu sorunları çözenin başlıca yolu, aileye, yeni evlilere ve en başta kadınlara daha çok önem vermektir. Birçok durumda bir annenin görevleriyle üretimde çalışmanın ve kamu yaşamına aktif katılmanın birleştirilmesinin kolay olmayacağını herkes kabul eder”.

Raporda kadın *sorunu* bu çerçevede geliyor. Sınıfsız topluma gidişin koşullarından biri olan kadının özgürlüğü sorunu, kadın sorunu olarak ele alınmıyor, *nüfus* sorunu olarak, nüfusu arttırma sorunu çerçevesinde ele alınıyor. Yalnızca bu ele alış bile, kadın sorununun çözülmediğinin göstergesidir. Ayrıca bırakın az gelişmiş bir ülkede kurulan sosyalizmi, teorik modelinde bile kadın sorunu sosyalizmde tamamıyla çözümlenemez. Bu sorun, tam anlamıyla komünizmde çözülecektir. Bu sorunun bilincinde davranmak, erkek şovenizmiyle sürekli savaşmak zorunludur.

“Tüm halkın devletinin muazzam demokratik niteliği” konusunda başladığımız yere dönersek, proletarya diktatörlüğü, genel ve soyut olarak burjuva diktatörlüğünden bin kat daha demokratiktir. Çünkü biri emekçi çoğunluğun, ötekisi sömürücü azınlığın diktatörlüğüdür. Bütün bunlar çok doğrudur ama söz konusu olan iki sınıfın devletleri arasındaki genel - soyut bir karşılaştırma değil, somut bir anda - somut bir ülkede varolan devletin durumudur.

Lenin’in, devrimin ilk yıllarında burjuva diktatörlüğüyle, Sovyet Rusya’daki proleter diktatörlüğü arasında yaptığı somut karşılaştırmalar da ayrı bir konudur. O dönem devrimin ateşi kaosu içinde bir dönemdi. *Devrim* yapılmıştı, yığınlar ayakta idi. Bir kez bu en demokratik ortamı yaratıyordu. Sonra yıkılan devletin yerine yenisini kurma gereği, demokratikliğin sürmesinin en önemli nesnel gereği oluyordu. Koca bir devlet, yüzbinlerce insanın *aktif* girişimiyle kurulabilirdi. Sonra, Lenin yaşıyordu. Ayaklanan toplum oturmaya, yeni bir düzen içinde günlük yaşantıya dönmeye başlayınca, kurumlaştıkça, az gelişmişliğin, kültür eksikliğinin, emperyalist kuşatmanın ağır etkileri kendini göstermeye başladı. Bürokrasi yeniden dirildi. Lenin bu gelişmeyi *Az Olsun*, *İyi Olsun* adlı makalesinde (ki son yazılarından biridir) acımasızca eleştirdi.

Zor koşullar altında *her* devlet, demokratik yönleri azaltır, otoriter yönünü artırır. Koşullar normale döndüğünde çıplak baskıyı tekrar geri çeker, demokratik yönü artırır. Koşullar daha kötüye giderse, tüm demokrasiyi kaldırır, geride çıplak diktatörlük kalır. Ancak hangi durum olursa olsun, her devlet bir diktatörlüktür.

Somut bir sosyalist ülkedeki devletin demokratikliğini değerlendirirken, yukarıda değindiğimiz *dönem* farkları (ki bunlar kısa ve orta dönemlerdi) yanında bir de *uzun dönem* farklarını dikkate almak gerekir. Uzun dönem farkları, ancak kuşaklar boyu çalışma içinde kapatılabilecek farklardır. Bunlar az gelişmişlik-gelişmişlik farklarıdır. Az gelişmiş bir ülkede sosyalizm kurulabilir ve gelişmişlik farkı nedeniyle bu ülkedeki devlet, olması gerekenden çok daha *nominal* bir demokratik işleyişe sahip olabilir.

SSCB’de kurulan sosyalizm, az gelişmiş bir ülkede kurulmuş sosyalizmdir. Anayasasında, yasalarda çok sayıda demokratik haklar ve güvencelerin varlığına karşın, bunların hakkıyla yaşama geçebilmesi için bunları uygulayabilecek bir gelişme düzeyi gerekir: ekonomik gelişme, kültürel gelişme, sivil toplum. Ve bunların karşılıklı etkileşmesi.

Sovyet toplumunun demokratik düzeyi, demokratik anlayışı sosyalizmin, hele komünizme ilerlemenin zorunlu tuttuğu ölçüde yüksek değildir. Gelişime bağlı olarak düzelecek, yükselecektir. Partinin, bu gelişmenin önünde bilinçle yürümesi gerekir. Çünkü, *demokrasinin kendini yadsıyacağı sınıra dek genişletilmesi, komünizme geçişin vazgeçilmez koşuludur.*

Sosyalizm öncesi toplumlarda şu ya da bu düzeyde uygulanabilen demokrasi, hep rıza *demokrasisi* olmuştur. Çeşitli oyunlarla emekçi halkın şu ya da bu egemen sömürücü sınıf temsilcisine desteği sağlanmış, ama kendisi devlet yönetiminden uzak tutulmuştur. Sosyalizmin demokrasisi bu değil, *eylem demokrasisi* (aktif demokrasi) olmak zorundadır. Çünkü, “Tabanda yaratıcı hareketlilik

yeni kamu yaşamının temel ögesidir ... Sosyalizm tepeden buyurulamaz. Onun ruhu, mekanik bürokratik yaşamları reddeder. Yaşanan, yaratıcı sosyalizm yığınların kendi ürünüdür” (Lenin, c.26, s.288). Yirmialtıncı Kongre raporu bu konularda sistemli bir atılım geliştirmemiştir.

İşçinin Sesi Sayı 178-179 7 Aralık 1981

CEK-AL

SBKP'nin 26. Kongresi - IV

IV. Parti – Sovyet toplumunun öncüsü

SBKP 26. Kongre Raporu'nun dördüncü ve son bölümü, “*Parti – Sovyet Toplumunun Öncüsü*” başlığını taşımaktadır.

1. Artık tüm halkın partisi olan Komünist Partisi'nin rolü giderek artıyor

Raporun parti bölümündeki temel fikir, “gelişmiş sosyalizmde partinin rolünün arttığı”dır. Rapor fikri şöyle dile getirmektedir:

“Yoldaşlar, 25.Kongre’de, gelişmiş *sosyalizmde partinin toplumdaki rolünün* büyüdüğü sonucuna varılmıştı. Son beş yıl bunu doğrulamıştır.”

Bu fikrin bir gerekçesi olarak da şunlar öne sürülmektedir: “Gelişmiş sosyalizm”de varolan sınıf ve katmanlar arasında çelişkiler ortadan kalkmış, yerini “önemli ayrılıklar” a bırakmıştır. Bu sınıf ve katmanlar artık elbirliğiyle, dostça komünizm kuruculuğunda ilerliyorlar. Bu nedenle, kooperatif çiftçiler ve aydınlar işçi sınıfının

ideolojik ve siyasal konumlarını artık iyice benimsemişlerdir. Böylece, Komünist Partisi, “*tüm halkın partisi*” olmuştur. Ancak, “*tüm halkın partisi*” olmayı, işçi sınıfının partisi olmanın karşısına koymamak gerekir. Çünkü işçi sınıfı hala en iyi örgütlü ve gelişkin güç olarak toplumun öncüsüdür. Tüm halkın işçi sınıfının konumlarını kabul etmesiyle, partinin toplumdaki rolü daha da artmıştır!

Gerekçedeki kelime oyunlarını, mantık hatalarını bir yana bırakalım. Ana fikir şudur: Sınıf farkları ortadan kalktıkça, partinin toplumdaki rolü de artmaktadır.

SBKP Programı bu fikri şöyle anlatmaktadır:

“Sovyetler Birliği’nde sosyalizmin zaferi ve Sovyet cemiyeti birliğinin sağlanması sonucunda, işçi sınıfının *Komünist Partisi*, Sovyet halkının öncüsü haline geldi. *Bütün halkın partisi oldu*. Sosyal hayatın bütün alanlarında yön verici etkisini genişletti.” (abç)

Bu akıl yürütme, aynen “*tüm halkın devleti*” konusunda olduğu gibi, başlıbaşına bir çelişkidir. Bir yanda, partinin rolünün arttığını görüyorlar, öte yanda sosyalizm, proletarya diktatörlüğü ve sınıfların kalkması konularında yanlış bir çerçeveye bağlıdırlar. Yapılacak tek şey elmayla armudu birleştirmek ve *sınıf farkları kalktıkça partinin rolü artıyor* demek oluyor. “*Tüm halkın devleti*” de öyle değil miydi? Bir yanda diktatörlük kalkıyor(!), öte yanda geriye kalan bu tuhaf devlet giderek güçleniyordu.

Sınıflar birbirine yaklaştıkça partinin rolü büyüyorsa, partinin rolünün en yüksek olacağı dönem, sınıfların kalktığı komünizmin üst aşaması olmalıdır! Oysa devletin ve onun bir ögesi olan partinin varlığı da, rolü de sınıfların varlığıyla bağlıdır. Sınıf farkları kalktıkça, toplum kendini

yönetme yolunda ilerledikçe devlet ve partiye olan gereksinim de azalır ve sonunda ortadan kalkar.

Sovyetler Birliği'nde bugün partinin rolünün giderek arttığı doğrudur ama öne sürülen gerekçe ve "tüm halkın partisi" kavramı yanlıştır. Sovyetler Birliği'nde devlet ve proletarya partisi güçleniyor, güçlenmek zorundadır. *Dünya proletarya diktatörlüğü* kurulana dek kesimsel başarı kazanmış parçalarda proletarya devleti ve partisi güçlenmek zorundadır. Çünkü emperyalizmin üstünlüğü kırılmamış ve sınıfların ortadan kalkmasının nesnel koşulları sağlanmamıştır.

Komünist partisi işçi sınıfının partisidir ve tüm emekçi halkın da çıkarlarını savunur. Tüm toplumun partisi olacağı an, tüm toplumun işçi sınıfına katıldığı, işçi sınıfının tüm toplumu içine aldığı an olacaktır. Ne var ki o aşamada siyasal partiler de ortadan kalkacaktır çünkü o aşama komünizmdir.

2. Parti üyeliği

Raporda parti üyeliği hakkında şu sayılar verilmektedir:

"Geçtiğimiz dönemde SBKP'nin üye sayısı 1.8 milyon kadar artmıştır. Bugün 17 milyon 480 bin üyesi vardır. Bunların yüzde 43.4'ü fabrika işçisi, yüzde 12.8'i kollektif çiftçi, ve yüzde 43.8'i teknik, bilimsel ve yaratıcı aydınlar, eğitim, tıp ve kültür işçileri, yönetim aparatında çalışanlar ve Silahlı Kuvvetler üyeleridir.

"Son beş yılda işçi sınıfının en iyi 1.5 milyondan fazla üyesi SBKP'ye katılmıştır. Bu, yeni alınan üyelerin yüzde 59'unu oluşturmaktadır. Yeni üyelerin yüzde 10'un üzerinde bir oranı kollektif çiftçilerdir. Sovyet aydınlarının akını sürmüştür."

Sayıların içinden çıkmak güç. Üye sayısındaki net artış 1.8 milyondur. Raporun birkaç paragraf ötesinde aday üyelikleri reddedilenler 91 bin ve partiden çıkarılanlar 300 bin olarak gösterildiğine göre, son beş yılda yeni alınan üye sayısı 2.2 milyon kadardır. Bunun 1.5 milyonunun (yüzde 59) işçi olduğu söyleniyor. Oysa, alınan işçi sayısı, kendi verdikleri sayılarla yüzde 68 gözüküyor.

Yeni alınan üyeler, işçi sayısı çıkarılınca 700 bin kişi kalıyor. Yeni üyelerin yüzde 10 kadarının kollektif çiftçi olduğu söyleniyor. Bu 220 bin eder. Geri kalan 480 bin ise aydınlardır, ki bu da yüzde 22 eder.

Bunlar bir yana, parti üyeliğinin sınıfsal bileşiminin şöyle olduğunu öğreniyoruz: İşçiler yüzde 43.4, kollektif çiftçiler yüzde 12.8, aydınlar ve bürokrasi yüzde 43.8. Çalışan nüfusun ise yüzde 67'si işçi, yüzde 25'i aydınlar olarak verilmişti. Bu durumda, işçilerin parti üyeliğinde tuttukları yer, toplumda tuttukları yerden oldukça geridedir. Bu da, "tüm halkın partisi" olmayla bağlı olsa gerek.

Partiden atılanlar ve monolitiklik

Raporda söylendiğine göre 25. Kongre'den bu yana 300 bin kişi parti üyeliğinden çıkartılmış. Aday üyelik süresi içinde üyeliği reddedilenler ise 91 bin kişi imiş. Bu sayıların ardından raporda şöyle söyleniyor:

"Kategorik olarak belirtmek gerekir ki, yakışsız bir biçimde davranan, Parti Tüzüğü'nü ve Parti normlarını çiğneyenlere karşı tutumumuz, uzlaşmaz olmuştur, öyle oluyor ve olacaktır. Hiç kimse partimizin onuru ve saygınlığı, sıralarının arılığı söz konusu olduğu zaman hoşgörü beklemesin.

“SBKP’nin monolitik birliğini, Sovyet toplumuna önderlik etme ve Sovyet halkını komünizm yolunda kendine güvenle yönetme yeteneğini sağlayan işte bu kesin yanaşımdır.” (abc)

Komünist Partisi’nin monolitikliğini sağlamada bu da bir yoldur. Parti normlarına uymayanları üyelikten çıkartmak gerekir. Ancak sorunu böyle koymak, “monolitik birliği sağlayan bu kesin yanaşımdır” demek, bürokratik bir yanaşımı yansıtır. Parti birliğini asıl garanti altına alan bunlar değildir.

3. Parti liderliği

“Parti Liderliği Yöntemlerinin Geliştirilmesi” adlı bölümde, parti üst kurullarının beş yıl içindeki toplantı sayıları veriliyor. Buna göre, son kongreden bu yana onbir MK Plenumu (aşağı yukarı altı ayda bir), 236 Politik Büro toplantısı, 250 MK sekretaryası toplantısı yapılmış. MK toplantılarıyla Politbüro toplantıları arasındaki büyük fark genel demokratik işleyiş açısından bir fikir verebilir.

Rapor, parti liderliğinin yapısı hakkında sayı vermemektedir. Ancak ilginç şeyler de söylüyor:

“25. Kongre’nin direktifleri uyarınca, ekonomide çalışan birçok uzman parti çalışmasında görevlendirildi. Şu anda Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri *Merkez Komiteleri ve yöre ve bölge komiteleri sekreterlerinin dörtte üçü ve kent ve semt parti komiteleri sekreterlerinin üçte ikisi teknik, ekonomik ya da tarımsal eğitim görmüşlerdir. Bu sevindiricidir. Ancak şunu da dikkate almak gerekir ki, endüstriden parti aygıtına gelmiş olan uzmanların bir kesimi yeterli*

siyasal deneyimden yoksundur ve bazı durumlarda parti organlarına ekonomik yönetim yöntemlerini taşımaktadırlar.” (abç)

Söylenenler, parti liderliğinde aydınların büyük bir ağırlık taşıdığını gösteriyor. Bu aydınlar, işçi sınıfından geliyor olabilirler, babaları ya da kendileri bir zamanlar işçilik yapmış olabilirler. Fakat bugün toplumsal işbölümünde tuttıkları yerle, “... komünist toplumun yüksek gelişme aşamasına ulaşana dek, ayrı bir toplumsal katman olarak varlıklarını sürdürecektir olan uzmanlar. ..” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.42, s.384) içindedirler.

Doğal olarak bunlar partiye, parti yönetimine kendi toplumsal özelliklerini, bakış açılarını ve çalışma stillerini taşırlar. Rapor bu tehlikeye karşı uyarı yapıyor. Bu gönülden katıldığımız bir uyarıdır.

Parti liderliğinde kadının katılımına gelince burada durum tek sözcükle çok ciddidir. Rapor şöyle diyor:

“Kadınların yürütme işine, parti, yerel yönetim, ekonomik, vb. çalışmalara katılımına özel olarak değinmek gerektiği kanısındayım. Kabul edilmelidir ki, bugüne dek kadınları yürütme konumlarına getirmek için varolan olanaklar yeterince değerlendirilmemektedir. Bu düzeltilmelidir.”

Küçücük, tek bir paragraf. Ne sayı, ne oran var. “Adetten” konuşulduğu çok açık. Oysa propaganda kitaplarında kadının Sovyetler Birliği’nde toplumsal yaşama, toplum yönetimine nasıl katıldığı anlatılır da anlatılır. Ekim devriminin ve sosyalizmin kadının konumuna ilişkin kazanımlarını kimse yadsıyamaz. Çeşitli mesleklerdeki oranlar bunu gösterir. Ancak sorun bununla

bitmiyor. Kadınla erkeğin *kendilerine* ve *öteki* cinse biçtikleri rollerin değişmesi söz konusudur. Bunun için, fiziksel gücün ayrımlarını yok edecek çok yüksek bir teknolojik gelişme, yüksek bir kültür oluşumu ve sürekli ideolojik savaşım gereklidir. Uzun zaman isteyen bu koşullar karşısında ve kadın sorununun *tam* olarak komünizmde çözüleceğini bildiğimiz için, hiç kimse kadın sorununun Sovyetler’de bugün çözülmesini beklemiyor.

Ne var ki, burada tartışılan Sovyet toplumu değil, komünistlerdir, komünist partisidir. Yönetimi 65 yıldır *erkeklerle sınırlı bir parti* affedilir bir yanlış değildir. Sovyetler’de kadın delegeler, var, yerel komitelerde de mutlaka vardır. Merkez Komitesi’nde yüzlerce üye içinde daima bir-iki kadın komünist de oluyor. Tereşkova Yoldaş gibi. Oysa, belki yanılıyorum ama asıl yetkin organ olan Politik Büro’da 1917’den bu yana tek bir kadın komünistin görev aldığını bilmiyorum. Raporun öteki bölümlerinde kadın konusunun ele alınışıyla birlikte düşünürsek, bu durum erkek şovenizminden başka neyle açıklanabilir?

4. Parti yaşamının sorunları

Raporun bu bölümünde, gerçek tartışma, açıklık ve eleştiri-özeleştiri konuları üzerinde duruluyor.

Parti toplantılarının göstermelik olmaktan, sıkıcılıktan kurtarılması için gerçek tartışma sağlanmasını isteyen rapor, şöyle diyor:

“Üyeler toplantılara sırf katılmış olmak ve önceden saptanmış konuşmacıları dinlemek için katılıyorsa, parti örgütlerinin çalışmaları gerçekten etkin olmayacaktır.”

İkinci güzel ve katıldığımız görüş açıklık konusunda

biraz çekingen bir biçimde geliyor:

“Çok önemli bir nokta, tüm Sovyet yurttaşlarını parti sorunları üstüne bilgilendirmektir. Parti örgütlerinin çalışmalarında açıklık, partinin yığın bağlarını güçlendirmede etkin bir araçtır. Bu yönde çok şey yapıyoruz, ancak herhalde iyileştirilebilecek olan belli şeyler de vardır.”

Eleştiri-özeleştiri konusunda ise şöyle deniyor:

“SBKP 25. Kongresi’nin direktifleri partide eleştiri ve özeleştirin yaygınlaştırılmasını körükledi. Bu olumlu eğilimi beslemeyi sürdürmek, tüm parti örgütlerinde bir özeleştiri ruhu ve eksikliklere karşı bir uzlaşmazlık yerleştirmek için herşey yapılmalıdır.

“Eleştiriye karşı herhangi bir baskı girişimi kararlılıkla durdurulmalıdır. Bukonudaki tutumumuz Parti Tüzüğü’nde açıkça belirtilmiştir. SSCB Anayasası’nda da yansımaktadır. Eleştiriye gemleyenlere karşı asla hoşgörü olamaz - hem parti hem de devlet yasası böyle diyor.”

Bunlar gerçekten doğru fikirlerdir. Toplumun ve partinin demokratik işleyişi sorununun parçalarıdır. Ne var ki, birbirini denetleme ve durdurma gücüyle donatılmış güç merkezlerinin gelişmediği organizmalarda söylenenlerin uygulanabilmesini sağlayacak somut mekanizmalar da o denli güçsüzdür. Çünkü söyleyen de, yapması gereken de aynı yerdur.

5. İdeoloji ve siyasal eğitim alanlarında parti çalışması

Raporun en açık, en sert eleştiri taşıyan kesimi, partinin ideolojik bölümünün çalışmalarının gözden geçirildiği yerdur. Şöyle denmektedir:

“Bütün bu yeni gelişmeler ve koşullar tümüyle hesaba katılıyor mu? Propagandamızın muazzam olanakları sonuna kadar değerlendiriliyor mu? Buna tek yanıt vardır, o da şudur: Henüz hayır.

“Bu durumda Parti Merkez Komitesi *ideolojik çalışmayı ve siyasal eğitimi iyileştirmede görevlerini* formüle etmiştir. Bunlar SBKP Merkez Komitesi'nin 26 Nisan 1979 tarihli kararında belirlenmiştir. Bu uzun erimli bir belgedir.

“Aslında sorun, ideolojik çalışmanın birçok bölümünün ve alanının yeniden kurulması - evet, bu bir dil sürçmesi değildi, yeniden kurulması dedim - sorunudur. İçeriği daha güncel kılınmalı ve biçimleri Sovyet halkının günümüzdeki isteklerine ve gereksinimlerine uygun olmalıdır.

“Propagandanın hassas konulardan yan çizmemesi ve zor sorunlar olarak nitelenen sorunları ele almaktan korkmaması çok önemlidir. Partimizin siyaseti açıktır. Sovyet insanların sormak istediği her soruyu yanıtlamaya hazırız. Bunda daha fazla girişim gösterilmelidir. Unutmayalım ki, biz bunları yanıtlamazsak, ülkemizin düşmanları sosyalizmi kötülemek için bundan yararlanmaya kalkışacaklardır.

“Bir başka nokta. İdeolojik eğitim canlı ve ilgi çekici bir biçimde yürütülmelidir. Basmakalıp laflardan ve klişeleşmiş bir takım hazır formüllerden uzak olmalıdır. Sovyet yurttaşı eğitim görmüş zeki bir insandır. Ona düşüncesiz, bürokratik bir dilde konuşulduğu zaman, somut yaşanan gerçekler ve gerçek olgular yerine genel lafazanlıkla karşılaştığı zaman, televizyonunu ya da radyosunu kapıyor,

gazetesini kenara koyuyor.” (abç)

Yukarıdaki alıntıda çok ilginç bir cümle var: İdeolojik çalışmanın pekçok alanını *yeniden kurmak!* Silip yeniden yapmak. Kesinlikle katılıyoruz. Propaganda hassas konulardan kaçmamalı, bilimsel çalışma özgür kafalı, cesur olmalı, basmakalıp tekerlemelerden uzak durmalıdır. Son yıllarda yayınlanan hepsi birbirinin aynı Sovyet kitaplarını okumaktan çok zevk alınmadığını hepimiz biliyoruz.

Ancak, tüm öteki güzel istekler, iyi niyetler gibi bu da bir örgütlenme, mekanizmaların kurulması, demokratikleşme sorunudur. Mayakovski, “Devlet Planlama Komitesi hangi konuda şiir yazacağını kararlaştırmak için terlesin(!)” demiş. Sonra? Sonra intihar etmiş. O günkü koşulları ya da Mayakovski’yi yargılama işimiz değil. Ama böyle olmaz. Yazarlar, araştırmacılar, bilim adamları, beş yıllık planların yıllara bölünmüş konuları içinde, bu mekanizmayla çok zor yaratıcı çalışma yapabilirler. Tabii, *genel* bir yön çizmek, düşmanın saldırdığı ya da yaşamın dayattığı alanlarda yoğunlaşmak gerekir. Konu başlıklarına dek belirlemek ise başka birşeydir. İdeolojik çalışmalardaki tıkanıklığın önemli bir nedeni budur.

Bir araştırmacının, yazarın istediği konuyu üstlenebilecek denli şanslı olduğunu düşünelim. Bu kez de ne yazılacağı, daha doğrusu ne *yazılabileceği* o günkü siyasal tutumla belirlenmiştir. Böyle bir ortamda yaratıcı, dinamik, özgür düşünceli çalışmalar insan üstü çaba ister ve büyük bir olasılıkla da gün ışığını görmez. İdeolojik çalışmalardaki tıkanıklığın bir önemli nedeni de budur.

Rapor, aynı konuda devamla şöyle diyor:

“Yığınsal siyasal çalışmamızın biçimleri fazla

fosilleşmiş değil midir? Yetersiz eğitime sahip, öğrenim düzeyi düşük insanlara hitap etmek başkaydı, günümüz Sovyet yurttaşına seslenmek başkadır.

“Bugün hâlâ, parti okullarında ve seminerlerinde yürütülen teorik eğitim, insanları kaygılandırıcı yakıcı toplumsal ve üretime ilişkin sorunlarla yeterince bağlı değildir, insanları teorik çalışmadan soğutan formalizm ve skolastiklik tamamen kazanmış değildir.” (abç)

Bunların da nedeni yukarıda söylediklerimizden farklı değildir. Fosilleşme, formalizm (biçimcilik), tıkanıklık. Bunlar hep, toplumun her alanında olduğu gibi partide de demokratikleşme hızının arttırılması gereğine işaret etmektedir. Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, yönetim kadrolarının iyi niyetinden kurtarılmış nesnel mekanizmalara dönüştürülmesi gereklidir. Bu, Sovyetler Birliği'nin bugün bulunduğu yerden ileri gidebilmesinde giderek *ana halka* olacaktır.

Rapor ideolojik çalışma, propaganda ajitasyon ve eğitim alanlarında bu eleştirileri yaptıktan sonra öküzü boynuzundan yakalıyor mu? Eksiklerin, yanlışların gerçek nedenine iniyor mu? Hayır. Şimdi ne dediğine bakalım.

Rapor, teorik çalışma ile propaganda-ajitasyon-eğitim arasında eleştiriye hak kazanma açısından belli belirsiz bir ayırım yapıyor.

Teorik çalışmanın daha iyi durumda olduğunu düşündüklerini aşağıdaki alıntıdan çıkarabiliyoruz:

“Yoldaşlar, Marksist-Leninist parti olup biten herşeyi düzgün perspektifine koymaya, yeni olguları genellemeye, *Marksist-Leninist teoriyi yaratıcı bir biçimde* geliştirmeye gereken dikkati göstermeden,

görevini yerine getiremez. Bunu her zaman en büyük öneme sahip bir görev olarak gördük ve geçtiğimiz dönemde de buna büyük dikkat gösterdik.

“Yirmibeşinci Kongre’den bu yana partinin teorik cephaneliği bir sıra önemli genelleme ve sonuçlarla zenginleştirilmiştir. Teori alanında başarılıların en başında, gelişmiş sosyalizm anlayışının geliştirilmesini saymak gerekir. (...)

“Kısacası, geniş bir çalışma başarılıdır ve bunu takdir etmek gerekir. Ancak toplum bilimi alanında herşey tatmin edici olmaktan uzaktır. Yirmibeşinci Kongre’de de sözü edilen skolastik teorikleme eğilimi tümüyle aşılmış değildir. Pek çok felsefeci, yeni gelişmelerin köküne inmeye çalışacaklarına, zaten kanıtlanmış olan şeyleri kanıtlamaya uğraşıyorlar. Sosyalizmin siyasal ekonomisine ilişkin birçok çözüme kavuşmamış sorun birikti. Bilimsel teknolojik devrimin toplumu etkilerine daha büyük dikkatle eğilmelidir. Toplumun *siyasal* yaşamındaki gelişmeler *daha derin ve daha cesur* bir biçimde incelenmelidir. Kamuoyunu inceleme konusunda hâlâ az şey yapılmaktadır.” (abç)

Doğru, çözülmemiş çok sorun vardır. Hele toplumun siyasal yaşamı çok daha cesaretle incelenmelidir. Ancak, görüldüğü gibi, teorik çalışma alanında varolan eksiklerin ve hataların nedenleri üstüne hiçbir şey söylenmemektedir. Bir-iki yanlış saptanıyor, birkaç öneri yapılıyor.

Öte yanda, ajitatörlere, propagandistlere, eğitimcilere gelince şunlar söyleniyor:

“... Propagandistlerimizin *seçiminde, eğitilmesinde ve zamanında bilgilendirilmesinde* daha

iyi düşünölmüş bir yaklaşım.

“Çünkü propagandist, en sonunda, parti eğitimi sisteminde baş rolü oynayan kişidir. Seminerlerin, siyasal okulların, üniversitelerin nasıl olacağı pekçok yönüyle ona bağlıdır. Bunlar çoğu zaman sıkıcılığın hüküm sürdüğü ve insanların sırf önceden saptanmış saatleri geçıştirmek için oturdukları yerler mi olacaklar, yoksa tersine, her yerde canlı parti düşüncesinin ve sözünün etkin merkezleri mi olacaklar. *İnsanların parti eğitimine karşı tutumu herşeyden önce partinin ideoloji ve propaganda aktivistlerine bağlıdır.*” (abç)

Göröldüğü gibi, propagandistlere gelince hataların kaynağı bulunuyor: Uygun insanları seçmemek, düzgün eğitmemek ve siyasal tutumlar hakkında çabuk bilgi iletmemek! Bu anlayış, öküzü boynuzundan yakalamayı bırakın, henüz öküzün varlığından habersiz olmayı gerektirir. Ya da sorunların üstüne gitmedeki isteksizliği anlatır.

6. Program değişikliği önerisi

Yirmialtıncı Kongre Raporu, usta genellemeler içinde yeni program yazılması hedefini belirliyor. Böylece 1961’de Kruşçof yönetiminde kabul edilen programın utanç kaynağı olan yönlerinden kurtulmak öngörölüyor. Rapor, yeni program isteğini şu sözlerle dile getiriyor:

“Geçtiğimiz dönemde ölkemizdeki tüm değişiklikler ve dünya arenasındaki tüm eylemlerimiz parti programının belirlemelerine uygun olarak yaşama geçirilmiştir. SBKP’nin bugünkü programı geneliyle toplumsal gelişmenin yasallıklarını doğru yansıtmaktadır. Ancak kabul edildiğinden bu yana 20 yıl

geçmiştir.

“Bu süre içinde SSCB’de sosyalist ve komünist kuruculuk konusunda geniş deneyim biriktirilmiştir. Bu deneyim tartışmasız bir biçimde göstermektedir ki, komünizme ilerleyişimiz, bir gelişmiş sosyalist toplum aşamasından geçilerek gerçekleştirilmektedir. Bu, daha önce belirtildiği gibi, komünist sistemin oluşumunun zorunlu, doğal ve tarihsel olarak uzun bir dönemidir. Bu sonuç parti tarafından son yıllarda çıkarılmış ve geliştirilmiştir ve kuşkusuz parti programına geçirilmelidir.”

Gelişmiş sosyalizm, komünizm, “1980’de komünizm” konularını bir önceki bölümde genişçe ele aldığımız için burada yinelemeyi gerekli görmüyoruz. Ancak şu kadarını söyleyelim ki, 1980’lerde Sovyetler Birliği’nin komünizme ulaşamayacağını herkes biliyordu. Onun için “yaşamın, bilimsel çalışmaların gösterdiği gibi, komünizme uzun bir süreçte varılacaktır” gibi büyük sözlere pek gerek yoktu.

Yirmialtıncı Kongre Raporu böylece bitiyor.

Sonuç

Yirmialtıncı Kongre Raporu, iyi ya da kötü yanıyla olgun bir rapordur. Çiğ savlardan uzaklaşmış bir dili vardır. Ancak “resmi iyimserlik”i de terketmiş değildir. Çoğu konuda büyük bir deneyim birikimini yansıtan sağ duyulu pragmatizmi vardır. Çoğu kez sorunların belirtilerini göstermede anlaşıyoruz. Sorunların kaynaklarını belirleme ve iyileştirmede ise bizim görüşlerimiz farklıdır. Bize doğru gelen çözümleri yazı içinde yeri geldikçe belirttik.

Yirmialtıncı Kongre Raporu’nu değerlendirmemizin

sonunda, bu bölüme dek söylediklerimiz arasından en önemlilerini özetleyen ve birbirine bağlayan bir sonuç yazmayacağız. Çünkü, değerlendirmenin başından sonuna dek bir kızıl şerit gibi uzanan ve eleştirdiğimiz her yönü, her eksiği giderebilmede temel taşı olan böyle bir sonuç vardır: *Proleter demokrasisi geliştirilmelidir.*

SSCB’de kurulan sosyalizm az gelişmiş bir ülkede kurulmuş sosyalizmdir. Çeşitli tarihsel-kültürel-ekonomik-toplumsal- uluslararası nedenlerle aktif yığın demokrasisinin işleyişleri geri kalmıştır. Anayasasında, yasalarında varolan çok sayıdaki demokratik haklar ve güvenceler hakkıyla uygulanamamaktadır. Bunun gerektirdiği ekonomik gelişme, kültürel gelişme ve sivil toplum ve bunların karşılıklı etkileşmesi çünkü yeni yeni oluşmaktadır.

Bir örnek verelim: Yeni Sovyet Anayasası’nın 5. maddesi şöyle diyor: “Önemli devlet konuları ulus çapında tartışmaya açılacak ve halk oylamasına (referandum) sunulacaktır.” Kızıl Ordu’nun Afganistan’a yollanması “önemli devlet konuları” arasında en önemlilerinden olduğu halde, Anayasa’nın zorunlu kıldığı tartışma ve referandum yapılmamıştır. SSCB’de anayasa suçu işlenmiştir. Bunun bu denli kolay yapılabilmesi, siyasal örgütlenme düzeyinde denetim mekanizmalarının, güç merkezlerinin yokluğunu gösterir. Toplumsal düzeyde demokratik hakların alışkanlık durumunu almamış olduğunu, kültürel gelişmedeki geriliği gösterir.

Ne var ki, bir yandan da toplumun her yönüyle gelişmesi ilerlemektedir. Eski anlayışlar, eski örgütlenmeler, eski işleyişler giderek dar gelmektedir. Kısa bir zaman içinde demokratikleşme Sovyetler Birliği’nin

ana sorunu olacaktır. Daha bugünden, karşılaşılan pek çok güçlük bu yönü göstermektedir.

Sovyet toplumunun demokratik kurumlaşması, demokratik anlayışı toplumun gelişimine paralel olarak mutlaka ama mutlaka yükselecektir. Partinin bu gidişin önünde yürümesi, bu gelişmeden korkmaması zorunludur. Çünkü *aktif yığın demokrasisi demek olan proleter demokrasisi, sosyalizmden komünizme doğru ilerleyebilmenin zorunlu koşuludur.*

Sovyetler Birliği'nin geleceğini temsil eden bu konuda hiçbir açılım getirmeyen 26. Kongre bu yönüyle tutucu ve tikanıktır. Konulara genel yaklaşımıyla da (özellikle uluslararası konular, barış ve sosyalist ekonomi konularında) 25.Kongre'den daha sağdadır.

Yirmialtıncı Kongre Raporu'nu değerlendirirken, her komünist partisinin öteki bir komünist partisinde gördüğü yanlışları, eksikleri (hele bunlar tüm komünist partilerin çalışmalarını etkileyecek yönlerse) açıkça, yoldaşça eleştirmesinin hakkı ve görevi olduğu anlayışıyla davrandık. Bu tutum bizce *proletarya enternasyonalizminin* gereğidir.

Sovyetler Birliği dünya devriminin güçlü kurtarılmış bölgesi, dünya devrimci merkezidir. SBKP dünya işçi ve komünist hareketinin lider partisidir. Ondaki eksiklikler, yanlışlar dünya devrimini doğrudan olumsuz yönde etkiler. Bu eksiklerin, yanlışların giderilmesi dünya devrimine büyük bir ivme kazandıracaktır.

Yaşasın Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği!

Yaşasın şanlı Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Gelecek komünizmindir!

ÖZEL SAYI

Polonya’da karşı-devrim ezilmelidir⁴⁸

Polonya konusunda geçen yıl vardığımız temel yargı, Polonya Birleşik İşçi Partisi’nin derinden suçlu olduğu yönündeydi. Sosyalist bir ülkede işçiler devlete ve partiye karşı çıkıyorlarsa, bu son çözümlemede tamamıyla partinin suçudur.

O günden bugüne, Polonya toplumu altüst oldu. Siyasal yapıda, yeni doğan sendikal harekette, partinin yapısında büyük değişiklikler yer aldı. Sonunda ordu yönetime el koydu. Yargımız değişti mi?

1. Partideki değişim

Polonya Birleşik İşçi Partisi’nin disiplini parçalandı, belli başlı üç kanat ortaya çıktı. Bunlardan biri (ki buna “yatay hareket” ya da “reform hareketi” deniyor) Dayanışma hareketinin parti içindeki zantısidir. Yatay hareket denmesinin nedeni, partinin dikey hiyerarşisini

⁴⁸ *İşçinin Ses*’nin introsu: Onüç Aralık 1981 Pazar günü Polonya’da Ulusal Selamet Konseyi yönetime el koydu. Sıkıyönetim ilan edildi. Herkesin yakından izlediğini düşünerek son gelişmelerin detaylarına girmeyeceğiz. Bu sayımızda, dünya sosyalist sisteminde yeni bir dönem açan Polonya’daki son bir yıllık gelişmelerin genel bir değerlendirmesini ve ordunun yönetimine el koyması ile ilgili siyasal tutumumuzu ele alacağız.

dikkate almayarak, partinin çeşitli bölge örgütlerinin yatay ilişki kurup birlikte iş yapmasını önermeleridir.

İkinci kesim, partinin sol kanadıdır. Kendisi için “partinin Marksist-Leninist cevheriyiz” diyen bu kesim ülkenin her yanında çok sayıda *fikir kulüpleri* kurdu. Kulüplere her kademedeki gelen parti üyeleri bireysel üye oluyorlar. Bu kesim, görüşlerimiz tam uyuşmasa da, bizce partinin en sağlıklı kesimidir. Mutlaka aktif yığın çalışması yapmak gerektiğini söylüyor ve yapıyorlar. Bildiriler basıyor, kentleri afişliyor, halk arasında çalışıyorlar. Bu kesimin başını *Kaioviçe Gurubu* çekiyor.

Üçüncü kesim, parti yönetimine egemen olan ortacı kesimdir.

Partinin bu üç kanadı içinde reformistlerin partideki gücü giderek azalıyor. Çünkü sınıf savaşımı giderek keskinleşiyor ve buna paralel olarak kutuplaşma artıyor. Hem Dayanışma’nın, hem Komünist Partisi’nin üyesi olmak olanaksızlaşıyor. Aynı kutuplaşma nedeniyle sağlıklı kanadın gücü artıyor.

Partinin son bir yıl içinde yaptıklarında belirleyici olan ortacıların görüşleridir. Ortacılık sağ ve solu bağdaştırma eğiliminin ürünü olarak ortaya çıkmadı. Dünya komünist hareketi bugün bir bütün olarak ortacı bir konumda yer aldığı için, baştan beri partiye egemen olan ortacı kanattı. İşler kızıştıkça, ortacılığın dışında sağ ve sol güçlendi.

Ortacıların tüm tutumu emperyalizme yaradı. Bunu söylemekten çekinmeyelim. Düşünün, bir politbüro üyesi televizyona çıkıyor ve şöyle diyor: “Grevi kaldırın, yoksa Sovyetler Birliği gelecek”. Bir politbüro üyesi halkını Ruslar geliyor diye korkutuyor! Bu ulusçuluğun ta kendisidir.

Emperyalizme ve Polonya içinde cirit atan ajanlarına yarayacak bundan daha güzel bir davranış zor bulunur. Partinin hattını çizen ortacılar, karşı-devrimci gelişmeye anti-Sovyet, ulusçu bir konumdan karşı çıkıyorlar ve karşı çıkışları da inandırıcı değildir.

Kimi olgular iyi, kimi olgular kötü, kimisinin içinde iyisi de kötüsü de var. Örneğin son bir yılda Polonya Partisi, sosyalist ülkelerin hiçbirinde olmadığı kadar memur, bürokrat havasından sıyrıldı. Partinin sürekli çalışan aygıtının (sekreterlerden vb. oluşan) fosilleşmişliği parçalandı. Son kongre öncesinde bölge parti örgütü sekreterlerinin 25'i MK üyesiymiş. Bu sayı son olağanüstü kongrede 8'e düştü. Son kongrede seçilen MK büyük çoğunluğuyla taban üyelerinden oluşuyor. Öte yanda, olayların zorlamasıyla son bir yılda parti içinde *açık tartışma* önlenemez bir gerçek oldu. Parti yönetimiyle parti tabanı arasında varolan derin uçurumun böylece kapanmaya başlaması, keskinleşen sınıf savaşının *yararlı* bir yan ürünü oldu.

2. Dayanışma hareketinde değişim ve emperyalizmin stratejisi

Aşağı yukarı 18 ay önce bir grevden doğan ve bu süre içinde 9 milyonun üzerinde üye kazanan, “resmi” sendikayı çökerten Dayanışma Sendikası, bugün bir sendika olmaktan çıkmıştır. İktidara yürüyen anti-komünist bir harekettir.

Dayanışma dış bağlaşıklarnı oldukça iyi ördü. Örneğin Amerikan AFL-CIO gangster sendikasıyla ilişki kurdu. Bu sendika Dayanışma'ya 600.000 dolar ve bir matbaa verdi. AFL-CIO'nun Herman adlı bir yöneticisi (CIA

ajanı olduğu tüm dünyada açıklandı), Dayanışma'nın kongresine katıldı. Bu kongreye komünistleri, devlet basınını, televizyonu ise almadılar. Emperyalizmle işbirliğini açıklayan böyle daha birçok somut örnek verilebilir.

Dayanışma bu bir yıl içinde nasıl bir istekler eğrisi çizdi?

Dayanışma önce bağlaşıklannın örgütlenmesini sağladı. İlk genel grev tehdidini bu konuda getirdi. Onu aldıktan sonra, fabrikaları oralarda çalışan işçilerin mülkiyetine vermek gerektiği görüşüyle ortaya çıktı. Bu tutmayınca bu kez, fabrikalarda tüm konularda karar alma yetkisine sahip yönetim komiteleri kurulması ve bu komiteleri başka bir karışma olmadan işçilerin seçmesi isteğini öne sürdü. Böylece ilk öneri biraz biçim değiştirdi ama Dayanışma yönetiminin sosyalist üretim ilişkilerine olan düşmanlığı hiç değişmedi.

Daha sonra Dayanışma, ülke çapında ekonomik konularda parti karar vermemeli, tam yetkili bir toplumsal-ekonomik konsey bu görevi devralmalı görüşünü öne sürdü. Partiyi "ruhani liderliğe", yalnızca ideolojik konulara sınırlamaya kalkıştı.

Son olarak parlamentonun feshini, bir geçici hükümet kurulmasını ve özgür-genel seçimlere gidilmesini istedi. Sıkıyönetim de bu son noktada ilan edildi.

Emperyalizmin stratejisi ile Dayanışma'nın çizdiği istekler eğrisinin ilişkisi hakkında ne denebilir?

Polonya sosyalist ülkelerle sarılı bir ülkedir. Bugün Polonya'yı ani bir iç ya da dış saldırıyla sosyalist sistemden kopartmanın olanağı yoktur. Böyle bir girişim sonucunda yalnızca dünya savaşı çıkar. Tutulabilecek en gerçekçi yol,

adım adım, yavaş yavaş, insanlara sosyalizm elden gidiyor dedirtmeden Polonya'nın sosyalist yapısını değiştirmektir. Dayanışma'nın yönetiminde bulunan ve hükümetle uzlaşma yanlısı görünen ılımlı kanat, emperyalizmin bu stratejisini eksiksiz uygulamıştır.

Dayanışma yönetiminin bugün ne söylediğine değil de, işin başından beri yaptığına, nasıl taktiklerle çalıştığına baktığımız zaman, kuşkuya yer kalmıyor. Bunlar emperyalizmin stratejisini uygulayanlardır. Başından beri bir adım ileri atıyorlar, partiden yarım adım kopanp geri çekiliyorlar. Parti içindeki güçler dengesine göre bir yerde ayak direme ağır bastığında hemen isteklerini yutuyorlar. Sonra yine geliyorlar, yine istiyorlar, yarısını alıp gidiyorlar. Emperyalizmin stratejisi adım adım ilerleme olduğundan Batı basını da Dayanışma'ya sürekli soğukkanlılık tavsiye ediyor, aşırılıklardan uzak durun diyor, Valesa'ya tam destek veriyor.

Kilisenin stratejisi de Valesa'nın stratejisinin aynısıdır. Amaç, kopuşu uzun bir zamana sündürmek, yavaş bir *metamorfoz* yaratmaktır. Koza örülüyor, örülüyor, bir gün bakacaksınız kelebek çıkmış!

Yaşam entelejans servislerinin planlarını izlemedi. Emperyalizmin stratejisi bir yere dek sürdü. Bu arada ülke ekonomisi iyice kötüledi, üretim yüzde 15-30 arasında yeniden düştü. Sınıf savaşı görülmedik derecede keskinleşti. Bu temel üzerinde partide sol kanat güçlenirken, Dayanışma'da aşırılık yanlısı akım ve guruplar güçlendi. İşler "ılımlı" kesimin elinden çıkmaya başladı.

Tabandan gelen ve Valesa'nın yardımcılığını kapan militan sağcı kanat, kör bir öfkenin patlamasını temsil ediyordu. Dizginlerden boşalmış bu militanlık deli deli

akıyordu. O aşırılığı içinde gelişmeleri iyice hızlandırdı, parti içinde sol kanadın güçlenmesine yardım etti. Anti-Sovyet bildiri dağıtarak, parlamentoyu feshedelim diyerek vb. aslında sosyalizme karşı olmayan, ama haksızlıklara karşı çıkan yığınların gözünü açtı. Böylece Dayanışma bir yandan toplumda bulunduğu eski geniş desteği yitirmeye başlarken, öte yanda genel tutumu aşırılaştı.

Bu gelişmeler içinde sistemi yavaş yavaş değiştirme planı altüst oldu. Keskinleşen sınıf kavgası hesapları bozdu. Dayanışma hareketi herşeyiyle açık bir karşı-devrim rayına oturdu. Toplum çapında çatışma hızla yaklaşmaya başladı.

3. Siyasal yapıda değişim

Son bir yıl içinde toplumda girişim, Dayanışma'nın, onun bağlaştığı Kır Dayanışması'nın (köylü birliğinin) ve öteki yandaşı öğrenci örgütünün eline geçti.

Dayanışma sendikasının 9 küsur milyon üyesi, bilinci çorba gibi, yıllardır süren haksızlıklarla çileden çıkmış bir yığındır. Onlar bilinçli ya da bilinçsiz daha demokratik, daha hakçı, daha adaletli bir düzen istiyorlar. Sosyalizme karşı kanalize ediliyorlar, ama işçidirler.

Köylü Birliği özel mülk sahibi, pazar için üretim yapan insanlardır. Bir CIA raporu "Kardinal şapkasını çıkardığı anda bunlar silaha sarılır" diyor. Köylü Birliği koyu katolik, aşırı gerici, sosyalizm düşmanı, gerçekten tehlikeli bir güçtür. Köylünün böyle kalmasında yine partinin suçu büyüktür.

Sonra, Polonya'da partiler vardır. Demokratik Parti, Birleşik Köylü Partisi, Birleşik İşçi Partisi (Komünist Partisi). Bir de çeşitli katolik guruplar vardır. Bunlar *Ulusal Birlik Cephesi* denen bir cephe içindedirler. Polonya'nın

kurtuluşundan bu yana, ülkeyi en azından kağıt üstünde yöneten bu cephenin yöneticisi Birleşik İşçi Partisi'dir. Parlamento, UBC'nin platformudur. (PBİP işçi sınıfını, Demokratik Parti aydınları, Birleşik Köylü Partisi köylüleri temsil ediyor.) Cephe içinde ve parlamentoda yer alan katolik guruplardan birincisi Pax komünizm yanlısı bir harekettir. İkinci olarak Hristiyan-Toplumsal Birliği diye bir ekip vardır. Bu, Pax'dan ayrılan, daha bağımsızlıkçı bir guruptur. Bir de Znak diye bir gurup var ki, bu Kilise'nin siyasal koludur.

Bu yılın ortalarına dek, Ulusal Birlik Cephesi ve partiler göstermelikti. Komünist Partisi'nin en kaba anlamıyla "transmisyon kayışları"ydı, ama yığınlarla Komünist Partisi arasında gerçek bir iletişim görevi de görmüyorlardı. Son bir yıl içinde, partinin toplumdaki otoritesinin dağılmasına paralel olarak bunlarda gerçek bir partileşme ortaya çıktı. Hatta Pax bile, "böyle parlamento olmaz, biz parlamento isek yasa getirmekten, bakanları seçmeye kadar yetkimiz olması gerekir" diyor. İlk kez parlamentoda bir sayı soru soruyor! Bunun ilk uygulandığı oturumda 16 kişi konuşmuş, soru sormuş. Tabii bunlar eski haksızlıkların hesabının sorulması oluyor.

Köylü Partisi, ilk başta tarım birlikleri kurulması isteğine karşı çıkmıştı. Bunun üzerine, kırsal alanlarda köylüler bu partinin merkezlerini işgal ettiler. Genel Sekreteri ve Merkez Komitesini kaldırıp attılar, yerine yenilerini getirdiler. Birleşik Köylü Partisi'nin bugün şöyle bir isteği var: Devletin elindeki topraklar özel çiftlikçilere devredilsin.

Oysa tarım özel mülkiyette olduğundan yıkıntı içindedir. Polonya daha sosyalist üretim ilişkilerini tam

olarak kurmuş, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini tam olarak getirmiş değildir. Daha tarımın yüzde 80'i özel ellendedir. Durum böyleyken Köylü Partisi tarımdaki azıkcı sosyalist “çıkartmayı” bile geri devşirmek için böyle bir öneriyle geliyor.

Parti bunu *kabul* ediyor. Üstelik toprakların bir kısmını da özel ellere devrediyor. Ama kimseyi doyuramıyor. Devlet topraklarının özel ellere geçişi yavaş işlemektedir, hızlandırılmı ve kapsamını genişletelim diye gürültü kopuyor.

Köylü Partisi açıkça restorasyon istiyor. Ve bu tartışma bitmiş değil, sürüyor.

Toplumdaki kalkış, her tarafta organları tek tek düşürüyor. Kaleler tek tek düşüyor. Aynı şey Polonya Demokratik Partisi'nde oluyor. Genel Sekreter atılıyor ve yeni Genel Sekreter geliyor. Parti kongre kararıyla ideolojik otonomi istiyor. Ve yine kongre kararı olarak UBC partileri arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesini istiyor. Komünist Partisi'nin yönetici rolünü, Dayanışma sendikası dışardan, bunlar içeriden tartışmaya başlıyorlar. Yöneticiliğin tüzüğün birinci maddesine yazarak sağlanamayacağını biliyoruz. O bürokratik yoldur. Ancak bugün partinin yanında duranları anlamak için de bu istek iyi bir ölçüttür.

Polonya öyle bir ülke ki, durum öyle karmaşık ki, tüm süreçler içinde iki eğriyi sürekli seçebilmeliyiz. Eğrinin biri gerçekten nesnel bir gereksinime yanıt vermektedir. Yiğın kabarması eski köhnemiş bürokratik yapıları, yolsuzlukları, haksızlıkları, adaletsizlikleri kıran *yeni, temiz, tabandan* bir hareket getiriyor. *Ülkeyi demokratikleştiriyor*. Bu işin iyi yanısıdır. Ötekisi, adım adım karşı-devrim yaklaşıyor. Bu da

kötü yanıdır.

4.Ulusal Selamet Konseyi'nin ülkeye el koymasından önceki ortam

Ordunun yönetimi ele almasından önce ülkede yaşam gerçek anlamıyla çıkmaza girmişti. Yıllardır yapılan yanlışlar ve durmayan grevler sonucunda ekonomi felç olmuştu. İşleyecek hammadde bulamamaktan endüstrinin üçte biri atıl durumdaydı.

Dayanışma hareketi giderek sabırsız bir karşı-devrim gücüne dönüşüyordu. Tüm eylemleri, istemlerinin aldığı içerik, dünyada bağlaşıklıkların niteliği, bu gerçeği gözler önüne seriyordu. Muhafif guruplar tüm ülke çapında beşyüz yayın organı çıkarıyordu. İrili ufaklı tam *beşyüz* yayın organı! Ayrıca Dayanışma'nın ana gazetesi de haftada beşyüzbin adet basıyordu.

Gelen karşı-devrim dalgasıdır ama unutmayalım kullandığı somut istemlerin çoğu özünde haklıdır, alet edildikleri yön haksızdır. Sosyalist bir ülkede şöyle bir yasa olur mu? “Devletin ve partinin yüksek memurlarının alacağı emekli maaşı, hem normalin çok üstünde olacak, hem de birkaç kuşak boyu gidecektir.” (Bu yıl içinde bu yasayı kaldırdılar.) Bir takım partilere “izin ver” ama işlemezler. Gerçekten aşırı boyutlarda olan yolsuzluğu, karaborsayı, hepsini örgütleyen ne yazık ki KP üyeleri. Muazzam bir emperyalist borçlanma, parti üyelerinin eğitimi yok, toplumun yeni ideolojiyle eğitimi yok.

Azgınca gelen saldırı karşısında parti ve devlet organları çaresiz biçimde zaman öldürmekten başka birşey yapmadılar. Bürokratik anlayışlar içinde debelenip durdular. Bu durumda toplumda *hegemonya krizi* doğdu.

Partinin yönetemezliği gün geçtikçe iyice açığa çıktı.

Doğan hegemonya krizini önlemek, toplumdaki yönetim boşluğunu doldurmak için, parti, kilise ve Dayanışma'nın da katılmasıyla UBC'nin yeniden örgütlenmesini önerdi. Ortacılar bu öneriyi yaparken herhalde Dayanışma'yı iktidar çarkı içinde zamanla eritebileceklerini düşünüyorlardı. Oysa bu yolun başarı şansı çoktan kapanmıştı. Muhalefet hareketi çoktan karşı-devrim rayına oturmuştu.

Ordu yönetimi ele aldı.

5. Ne yapmalıydı?

Partinin bu ölü doğmuş önerisi yerine ne yapılmalıydı ki, sıkıyönetimlere, orduyu emekçi halkın üstüne sürmeye gerek kalmadan *halk çoğunluğunun iradesi* yeniden sosyalizm bayrağı altında toplanabilsin?

Bunu yanıtlamadan önce, partinin elindeki olanaklara bir bakalım. Tabii ilk akla gelen, kendi başına kullanıldığında sorunu çözmeyecek, belki daha güçleştirecek, ama öteki olanaklara önemli bir destek verebilecek olanaktır: Ordu.

Polonya'daki ordunun ideolojik yapısıyla partinin ideolojik yapısı arasında bir fark olacağını sanmıyorum. Ama her ordunun ordu olmaktan gelen bir özelliği vardır. Hiçbir ülkede orduyu halkın içine tam olarak çıkarmazlar. Ordu daima kışlada yaşar. Gerçekte sosyalizmde böyle olmaması gerekir. Ama hem çağın özgül koşullarda ilerlemesi, hem de yöneticilerin yaşayışı nedeniyle, bu böyledir. Ve bunun sonucunda Polonya ordusu toplumu etkileyen akımlardan, eğilimlerden en çok kaçınabilmiş guruptur. İdeolojik sağlamlığından değil, bugün toplumda

moda olan akımlarla yüzyüze gelmediği için, Polonya'da ordu sosyalizmin elindeki en önemli güçlerden biridir. Ancak halka karşı kullanılmasında çok ciddi tehlikeler taşıyan bir güçtür.

Partinin elindeki ikinci ve *temel* olanak, yığınların hareketliliğidir. Bu, paradoks gibi görünse de, değildir. Yığın hareketliliği partiyi tehdit ediyor ama *partiyi* ve *sosyalizmi* değil, Polonya'daki işçi sınıfından kopmuş, bürokratik deformasyonun en uç noktasına varmış partiyi ve sosyalizmi tehdit ediyor. *Yığın hareketi, partinin çürümüşlüğü, bürokratik yapısını parçalamada kullanılabilir. Yığın hareketliliğinden işçi sınıfının desteğini yeniden kazanma yolunda yararlanılabilir.*

Emperyalist basın işçi sınıfının yüzde 80'i grevlere katıldı diyor. O öyle diyorsa, gerçek oran yüzde 60 da, yüzde 50 de olabilir. Demek ki en kötümser bir yanaşım, Dayanışma'nın grev çağrısına katılmayan yüzde 30 kadar bir işçi vardır. Bunların bilinçli olarak Dayanışma'ya karşı olduklarını düşünebiliriz, çünkü üstlerindeki toplumsal baskıyı reddediyorlar ve greve katılmıyorlar. Bu sağlam bir göstergedir. En kötümser tahminle partinin işçi sınıfı içinde yüzde 30'luk bir gücü vardır. Durum çok kötü değildir. Ayrıca öteki taraf da homojen değildir. Onların hepsi de sosyalizme düşman değildir. Baskı altında greve çıkana var vs. Yalnız öbür taraf ayakta, parti oturuyor. İşte burada fark var. Basın elinde, ordu elinde, güvenlik güçleri elinde ve en zor koşullarda işçi sınıfının en az yüzde 30'u partinin yanında! O zaman, tankları çağırmadan önce yapılacak çok şey vardı demektir. Bu olanaklara rağmen tanklar çağnıyorsa bu, on yıl sonra çıkacak yeni bir ayaklanmanın daha sağlam temellerini hazırlamak da olabilir.

Polonya'nın sorunu Marksizmi düzgün uygulamaktır. Ekonominin, üretim ile tüketim arasında denge içinde yükselmesi gerekir. Bunun günlük yaşamda yansımaları, piyasaya sürülen mallarla piyasadaki gelirin, harcanacak paranın belli oranda yükselmesidir. Bu yapılmadı. Sosyalizm nesnel yasallıklara sahip bir sistem olmaktan çıktı, plancılara masa başında düzenledikleri birşey haline geldi. O zaman işin dengesi altüst oldu. Partinin suçuyla bu duruma gelindi. Marksizm-Leninizm düzgün uygulayan bir partiyle bu noktaya gelinmezdi.

Sovyetler Birliği böyle mi savunulur? Polonya'yı kurtarmak için altıyüz bin Sovyet askeri ölmüş. Orayı kendi toprağı yapıp oturmamış. Polonya'ya bağımsızlık vermiş. Tüm bunları birlikte düşünmek gerekiyor. Sovyetler Birliği, Polonya ve öteki sosyalist ülkeler için büyük özveri yaptı, yapıyor. Kendi işçisinin sırtından kesiyor, bu ülkelere veriyor. Onlara hiçbir yerden alamayacakları fiyata hammadde, gaz, petrol sağlıyor. Polonya'nın tüm petrolü Sovyetler'den geliyor. Bugünkü fiyatlarla dışardan petrol alamaz. Sovyetler'den Polonya'ya yiyecek, vs. normal fiyatların çok altında, pek çok kez de parasız gidiyor. Sovyet işçisi bunları biliyor. Bu yüzden Polonya'da Dayanışma ortaya çıktığı zaman, Sovyet işçisi onu kolayca şovenist, ulusçu bir hareket olarak değerlendirdi.

İstedığımız tankların gelmemesiydi. Partinin elinde kullanacağı olanak vardı. Bunları kullansa, komünizme bağlı kadroları ayaklandırırsa, sınıf savaşıysa sınıf savaşı yapsalardı. İkide bir de, "keskin bir sınıf savaşı gidiyor, karşı devrimdir bu" diye konuşuyorlar. Öyleyse, ona göre çalışmak gerekir. Polonya'da 1 Mayıs'ı komünistler kutladılar. Çok büyük bir kalabalıktı, fakat yavaş adımlarla

yürüyordu, kızıl bayrak, flama yoktu. Neden kızıl bayraklarla çıkmaz? Neden işgal etmez sokakları, alanları? Kendi devleti bu. Polonya Partisi şimdi daha suçludur. Çünkü bir yıl önce gireceği açık savaş ortamını bir yıl bekletti. Bu bekleme sürecinde büyük güçler türedi.

Evet, partinin kendine çeki düzen vermek, toplumun demokratikleştirilmesinde başı çekmek ve sosyalist yenilemeyi sağlamak için kullanabileceği, kullanması gereken önemli kozları vardı. Bu kozlar kullanılmadı. En kolayından ordu yönetimi eline aldı, sıkıyönetim ilan etti. Polonya'da sosyalizmin üstünde asılı duran soru işareti henüz kalkmadı.

Tutumumuz

Komünist Partisi kapıya dayanan karşı-devrime karşı halka yaslanmaya korktu. Çünkü bu yeni başlangıcı yapabilmek için önce kendi içinde hesaplaşması gerekiyordu. Yapamadı. Sıkıyönetim ilanı ile elindeki en kolay, ama çözücü olup olmayacağı belirsiz yolu seçti.

Gelişmeler bir toplumu devrim-karşı devrim noktasına getirdiğinde sorunların çözümünü artık zor belirler. Herşey bu zoru *doğru örgütleyebilme ve doğru kullanabilmeye* bağlanır. Böyle koyduktan sonra, asıl tartışılması gereken noktaya gelelim.

Polonya'nın sosyalist kalması proletaryanın çıkarına mıdır? Böyle koyunca, sorun basitleşiyor. Her türlü kötülüğüyle, rüşvetiyle, yolsuzluğuyla, bürokrasisiyle, karaborsasıyla, herşeyiyle, herşeye rağmen yararınadır.

Polonya'nın düşmesi en başta Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne önemli bir darbe olur. Dünya, tüm ülkelerde karşı-devrim dalgasının kabarcacağı, dünya

emperyalizminin sosyalist sistemi geriye devşirme planlarının yeniden hızlanacağı korkunç bir gericilik dönemine girer. Müthiş bir emperyalist saldırganlık dönemi başlar. Böyle bir dünyada, zaten üretim güçlerinin gelişme düzeyi geri bir sosyalizmin ayakta durması zordur. Termonükleer bir dünya savaşı kaçınılmaz olur. Tarih artık yön değiştirir. Başka bir yönden ve çok sonra sosyalizme gider. Polonya'nın sosyalist sistemde kalması, hem dünya işçi sınıfının, hem dünya insanının çıkarınadır.

Zararlı gelişmeler olacak. En başta ileri kapitalist ülkelerde sosyalizm iyice gözden düşecek. Anti-komünizm histerisi artacak, "biz demedik mi", "Sovyet emperyalistleri" lafları ortalığı saracak. KP'lerin üye sayıları düşecek. Tüm dünya halklarının bilincinde demokrasi ve sosyalizm kavramları bir kez daha çatışacak. Bunların hepsi olacak ama düşünülmesi gereken, bunu kabul etmezsek ne olacağıdır.

Polonya'da gerçekten Marksist-Leninist bir parti olsaydı, işler bu duruma gelmezdi. Yanlışları şiddetle eleştirmek zorundayız. Bugüne niçin geldiğini anlamak çözümün başlangıcıdır. Komünist partisi, ortacı oportünizmin elinde, sürekli olarak Marksizme ters işler yaptı, hâlâ da yapıyor. Polonya'da sosyalizm ve demokrasi kara gün yaşıyor. Gdansk'da tersane işçilerine, Silezya'da madencilere tanklarla saldırmak bürokratik-ortacı oportünizmin iflasıdır.

Şimdi Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin önünde tarihsel bir görev duruyor. Bugün yaşanan kara günün içinden temiz bir silkiniş çıkartabilmek için son bir yılın demokratik kazanımlarını korumak. Gelen karşı-devrimdi ama haksızlıklara karşı doğruları kullanıyordu. Bu doğruları

gericilerin elinden almak gereklidir. Yalnızca sosyalizm düşmanlarını güçten düşürmek için değil. Asıl olarak *doğrular devrimci olduğu için*. Partinin bu kader belirleyici görevi yerine getirmesinde bugünkü yönetime değil partinin Marksist-Leninist cevherine ve işçi sınıfının sağ duyusuna güveniyoruz. Tüm dünya komünistlerinin de partiyi bu yola zorlamada önemli bir katkısı olabilir. Bu zorlamayı örgütlemek tüm komünist partilerinin enternasyonalist görevidir.

Bir daha altını çizeyim. En sonunda soru, bütün eksliğine, aksağına rağmen, bu dünya sosyalist sisteminin dünyada varolması, dünya devriminin yararına mıdır, zararına mıdır sorusudur.

Böyle bir soru sormak herhalde okuyucuyu köşeye sıkıştırmak olmuyor. Bu yaşamda gerçekten varolan bir sorudur. Herşey buna göre belirleniyor. Ordunun işleri ele almasına karşı çıkıp çıkmamanın altında bu sorunun yanıtı yatar. Çünkü biz hayallerden, niyetlerden konuşmuyoruz. Sovyetler Birliği 'nin çizgisini de ne yazık ki değiştiremiyoruz. Şimdilik bunu veri alıp düşünmeye başlamak gerekiyor. Ortacılık kolay gitmeyecektir. Ortacıların yönetimde olduğu, bu eksikliklere sahip sosyalizmin herşeye rağmen varolması daha iyidir diyorsak, o zaman kabul edeceğiz. Ancak, bu *eleştirisel bir kabul* olacaktır.

Polonya'daki gelişmelere *eleştirisel kabul* göstermemiz, bir başka fikrimizle daha bağlanır. Biz, sosyalist sistem bu sınırlar içinde kendi çabasıyla emperyalist sistemi geçemez diyoruz. Bugünkü koşullarda sosyalizmin emperyalizmi geçmesini ve çağın böylece değişmesini beklemek revizyonizmdir. Bizim menşeviklerin

de yaptığı budur. Tek kurtuluş yolu vardır. Devrimler yoluyla sosyalist sistemi desteklemek. Sosyalizmin başarısı için, likidasyon olmaması için (likidasyon tehlikesi vardır), devrimler gerekiyor. *Bugün sosyalist sistemin varlığı, dünya devrimine zaman kazandırıyor*, destek veriyor. Dünya değişiyor, her gün komünizm ordusuna yeni katılmalar oluyor. Sosyalist ülkelerin dayandığı her gün, dünyanın öteki taraflarında devrim olanakları artıyor ve böyle karmaşık bir biçimde dünya sosyalizme doğru ilerliyor.

“Tarih bizimle beraberdir”. Bu genel bir doğrudur. Genel doğrulara soyut olarak yapışılırsa, mantık döner, yapışanı vurur. Savaşlar, muharebelerle kazanılıyor. Her bir muharebeyi kendi içinde değerlendirip, genelle bağını düşünüp, ona göre tutum almak gerekiyor. Ötekisi kaderci bir anlayış olur. Tarih eninde sonunda tüm dünyaya komünizmi getirecektir. Fakat bu süre elli yıl da olur, üçyüz yıl da. Bu bizlerin, tüm insanlığın bilinçli tutumuna bağlı birşeydir.

Sonuç

Görüşümüzü özetlersek, Polonya’da karşı-devrim ezilmelidir. Bunda, görevi iç ve dış düşmana karşı ülkesini, sosyalizmi korumak olan ordunun önemli rolü olacaktır. Ancak bu, *başrol* değil, *yardımcı* bir rol olabilir. Çünkü, “işçi sınıfına karşı şiddet uygulamak, ya da çeşitli yöntemlerle istekleri eritmek ve eski yolu sürdürmek çıkar yol değildir. Komünistleri Polonya’da bir dış güç yapmaktan başka sonuç vermez”. (*Sosyalizm Üstün Gelecektir*)

Karşı-devrimi ezmenin tek geçerli yolu vardır: İşçi

sınıfının ve emekçi halkın gönlünü kazanarak toplumun aktif çoğunluğuna *başrolü vermek*. Açık, aktif yığın savaşımı!

Açık, aktif yığın savaşımını örgütleyebilmek için partiden başlayarak her düzeyde *demokratikleşmek*, yığın demokrasisini yaşama geçirmek gerekir. Demokrasi sınıf kavgasının en açık, en geniş, en verimli örgütlenmesinden başka birşey değildir. Ancak yığın demokrasisi Polonya ‘da uç noktalara varan ‘işçi sınıfı, devlet, parti’ yabancılaşmasını ortadan kaldırabilir. Sosyalizmi ancak yığınlar kalıcı olarak savunabilir. Polonya ‘da karşı karşıya düşen sosyalizmle demokrasiyi yanyana, elele getirmeden bir adım ileri gidilemez.

“Ne olursa olsun, Polonya olayları dünya komünist hareketinde ve dünya sosyalist sisteminde yeni bir dönem açacaktır. (Bugün açmıştır-R.Y.) Dünya sosyalizminin ... geride kalan demokratik yönü gelişecektir. Gelişmek zorundadır.” (*Sosyalizm Üstün Gelecektir*, Eylül 1980.)

Polonya ‘da karşı-devrim yığın savaşımıyla ezilmelidir!
Demokratikleşme ve sosyalist yenilenme sürmelidir!

İşçinin Sesi Sayı 180 21 ARALIK 1981

CEK-AL

Sosyalizm ve Demokrasi⁴⁹

Bu yazımızda sosyalizm ile demokrasi arasındaki ilişkinin bazı temel yönlerini ele alacağız. Bu bir anlamda komünist partisinin demokrasi ile ilişkisi, bir anlamda proletarya diktatörlüğünün demokrasi ile ilişkisi olacaktır.

İşin özünde sosyalizm-demokrasi ilişkisi oldukça düz, yalın, kolay bir ilişkidir. Proletarya diktatörlüğü, çoğunluğun çıkarlarını savunan devlettir. Demokrasi, çoğunluğun yönetimi demek olan devlet biçimidir. Sosyalizm, çoğunluğun çıkarları ve yönetebilmesi için en başta üretim araçlarından özel mülkiyeti kaldırmak demektir. Proletarya diktatörlüğünün uzun dönemde tek geçerli biçimi ancak demokrasi olabilir. Tam ve tutarlı uygulanacaksa demokrasi proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizmi gerektirir. Sosyalizmin yaşayabilmesi ve komünizme ilerleyebilmesi için proleter diktatörlüğü ve onun demokrasisi zorunludur. Dolayısıyla, demokrasi ile

⁴⁹ *İşçinin Sesi* yayınlarında aynı başlıkla yayınlanmış olan kitabın Türkçe ve farklı dillerde yapılan baskılarına aşağıdaki linklerden ulaşabilirsiniz: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/ryurukoğlu_sosyalizmdemokrasi_rs.pdf ;

<https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/SosyalizmVeDemokrasi.pdf>

sosyalizm arasındaki ilişki teorik olarak bir sorun getirmemektedir.

Dünya işçi ve komünist hareketinin ilk örgütlü çıkış dönemlerinde sosyalizm ve demokrasi kavramlarını birleştirme yönünde yine bir sorun yoktu. İki birbirinin en doğal tamamlayıcı parçası olarak ele alınıyordu.

Bu rahat, kolay anlayışın altında o dönemi belirleyen ekonomik, toplumsal, tarihsel koşullar yatıyordu. O dönemde demokratik hedeflerle sosyalist hedefler, demokrasi kavgasıyla sosyalizm kavgası çok çarpıcı biçimde içiçe geçmişti. Avrupa, emperyalizm öncesini yaşıyordu. Burjuvazi iktidarı ele almış ve gericileşmişti. “Özgürlük-eşitlik-kardeşlik” belgisini çoktan unutmuştu. Bunun karşısında emperyalizme büyümemişti, sorunları katıyla artmaktaydı.

Bu ortamda işçi hareketi bir yandan en genel demokratik haklar için, örneğin, sendika hakkı, eşit ve genel oy hakkı, seçimli hükümet, insan hakları için kavga verirken, öte yandan üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti için savaşıyordu. Avrupa burjuvazisi olanaksızlıkları nedeniyle bu demokratik istemlere karşı durdukça işçi sınıfının bilincinde demokrasi ve sosyalizm iyice bütünleniyordu.

İşçi hareketinin ilk ortaya çıkış sıralarında, ya da teorik düzeyde değil, ama sonraki yaşamın çeşitliliği içinde baktığımız zaman, orada sorunlar vardır. Şimdi bu sorunlar nerelerde ve hangi nedenle ortaya çıkıyor, onu görelim.

1. Sorunlar hangi düzeyde ve neden çıkıyor?

Devletle demokrasi arasındaki ilişki, yani devletin özülle onun işleyiş biçimi arasındaki ilişki somut

durumlarda oldukça karmaşık biçimde belirir. Her *somut* devlet, özü değişmese de, içinde yer aldığı sınıflar dengesine, sınıf kavgasının derecesine, boyutlarına göre değişik oranlarda değişik toplumsal içerikler alır. Her *somut* demokrasi de aynı nedenlerle değişik anayasal biçimler, değişik örgütlenmeler, değişik hukuk çerçeveleriyle örülüdür. İki ülke de burjuva demokrasidir, fakat yakından baktığınızda anayasal çerçevesi, hukuk sistemi birbirinden tamamıyla farklı olabilir. Bu nedenle, devlet-demokrasi- sosyalizm ilişkisi her *somut* ülke için sözünü ettiğimiz özgül koşulların karmaşasında kendine özgü biçimini alır. Böyle olduğu için, aynı özlü devlet çok farklı biçimlerde örgütlenebileceği için, teorik düzeyde bir sorun yaratmayan sosyalizm ve demokrasi ilişkisi, *somut* düzeye geldiğimiz zaman çok çeşitli pratik sorunlar yaratmaktadır.

Tüm özgül biçimlenmeler somut inceleme gerektirir. Buna gözü kesmeyenler için en kolay yol, *somut* bir ülkedeki somut biçimlenmeyi anlamaya çalışırken ortaya genel doğruları sürüp kendinden memnun olmaktır: “Burjuva demokrasisi burjuvazinin diktatörlüğüdür. Proletarya diktatörlüğü burjuvazinin en demokratik devletinden bin kat daha demokratiktir.” Bitti! Böyle bir tutum soruna yanıt getirmez.

Dünya komünist hareketinde her soruyu böyle genel doğrularla yanıtlama alışkanlığı ne yazık ki dönem dönem oldukça yaygın olmuştur. Bu alışkanlığa sahip komünistlerin şu soruya ne yanıt vereceklerini duymak ilginç olurdu: Nasıl oluyor da sömürücü bir azınlığın diktatörlüğü olan burjuva demokrasisi genel seçimler

yoluyla diktatörlüğünü sürdürebiliyor?

Bu soruya, beyin yıkama vb. gibi çeşitli yanıtlar veriliyor. Burjuva propagandasının, toplumun egemen ideolojisi olan burjuva ideolojisinin tuttuğu önemli yeri yadsıyacak değiliz. Ancak soruya asıl olarak bununla yanıt veremeyiz. Hele ki koca bir tarih boyunca insanlar bu aldatmacayı nasıl yutuyorlar? Yalnızca propaganda dersek onları koyun yerine koymuş oluruz. Bu soru, devlet denen koca mekanizmanın nasıl bir toplumsal tabana oturduğu ve nasıl işlediğine getirir bizi. Ve asıl olarak da, “*yönetici sınıf nasıl yönetir?*” sorusunu yanıtlayarak açıklanabilir. Biz, bu yazıda yanıtlamaya kalkışmayacağız çünkü konunun zorunlu bir parçası değildir.

Bu kısa girişten sonra, sosyalizm-demokrasi ilişkisinin tarih içinde nasıl bir gelişim izlediğine bakalım.

2. Sosyalizm-demokrasi ilişkisinin evrimi

Düşünme kolaylığı için bu ilişkinin tarihini birkaç döneme ayıracağım. Ancak bu dönemleri “örgüt emri” gibi anlamamak gerekir, başka çeşit bölümlenmeler de yapılabilir.

Birinci aşama, Marks ve Engels’in de yaşadıkları, işçi hareketinin doğuş dönemidir. En basit demokratik haklar kavgasının verildiği dönemdir. Bu nedenle, daha sonra doğacak bir dizi sorun henüz doğmamıştır. Sosyalizm-demokrasi ilişkisi, herkesin gayet kolay anladığı bir ilişki durumundadır.

Böyle bir dönemde yaşamış olan Marks ve Engels, asıl olarak bilimsel sosyalizmi kurma, bilim olarak ortaya çıkarma görevini üstlendiler. İnsan ömrü 50-60 yıldan fazla değil, önlere koydukları görevler de dev gibi görevlerdi.

Bu nedenlerle Marks ve Engels devlet, demokrasi, sosyalist demokrasi konusunda kapsamlı bir çerçeveden çok, sorunun özünü ilgilendiler. Fakat bu sorunların özünü ilgilenebilmiş olmaları bile bugün yolumuzu aydınlatan ışıktır. *Kapital'e* devlet üzerine bir dördüncü bölüm koymayı düşünmüş olmaları da eksik kalan yönü gördüklerini ama ömürlerinin yetmediğini gösteriyor.

İkinci aşama, Avrupa kapitalizminin emperyalizme büyüdüğü aşamadır. Marks-Engels sonrası bu dönemde hem işçi sınıfının savaşımlı sonucunda, hem emperyalistleşmenin sağladığı olanaklarla Avrupa'da demokratik uygulamalar belli ölçüde genişledi. Bu genişleyen demokratik haklar üzerinde işçi hareketinde belli başlı iki eğilim belirdi.

Birincisi, II. Enternasyonal partilerinin temsil ettiği eğilimdir. Bunların demokrasiye bağlılığı giderek varolan düzene bağlılığa dönüştü ve sosyalizmin önüne fren oldu.

İkinci eğilimi temsil eden Lenin ve Bolşevikler, devlet, demokrasi ve proletarya diktatörlüğü kavramlarını yeniden Marks'a uygun, daha doğrusu bilime uygun, yaşama uygun bir biçimde yerine oturtular.

Lenin de bu sorunla, asıl olarak siyasal kavgaanın içinde, onun gerektirdiği kadarıyla ilgilenmek durumundaydı. Yaşamının sonunda *Devlet ve Devrim'i* yeniden ve genişleterek yazmayı istedi ve kitabın planı üzerinde de çalıştı ama yine ölüm bu görevin yerine getirilmesine engel oldu.

Yaşamlarının son yıllarında Marks ve Lenin'in devlet konusunu kapsamlı ele almak istemeleri, bunun gerekliliğine işaret etmeleri daha sonra yaşayacak Marksist düşünörlere üstlenilmesi gereken görevi gösteriyordu:

Marksizmin devlet teorisini işleyip geliştirmek. Bugüne dek bu görev Marksizme yaraşır biçimde yerine getirilmedi. Devlet konusunda herşey söylenmiş gibi davranıldı. Komünist harekette bu konuda sık sık rastlanan genelciliği, klişeciliği besleyen en önemli unsur bu tutum oldu.

Üçüncü aşama, Komintern partileri dönemi diyebileceğimiz, bir önceki dönemde başlayan demokrasi ve sosyalizm arasındaki açıklığın büyüdüğü bir aşamadır. Bu dönem, Lenin'in ölümünden, faşizmin yükselişine kadarki dönemi kapsar. Batı'da demokratik kazanımlarda, yükselen işçi devrimi karşısında gerileme ortaya çıkmaya başlıyor. Fakat artık bir de sosyalist devlet vardır ve bu sosyalist devlette giderek otoriter bir yapı kurulmaktadır.

Bu gelişmeler karşısında Komintern yanlış bir tutuma kayıyor. Bir yanda demokrasi konusunda iyice genel doğrularla yetiniyor: "Burjuva demokrasisi aldatmacadır." Öte yanda Sovyetler Birliği 'nde giderek otoriterleşen sistemin özürücü savunusunu yapıyor. O zor koşullar altında Sovyetler Birliği'nin durumu aslında anormal bir durum değildi, dünya işçilerine güzelce açıklanabilirdi. Komintern'in, Sovyetler Birliği'nde demokrasinin kısılmasının zorunlu yönlerini ve o gün ve ertesi gün düzeltilmesi gereken uygulamaları göstermeyişinin, her yapıları onaylayışının, Sovyetler Birliği'ndeki sistemin yerleşmesinde ve donuklaşmasında önemli payı olmuştur.

Komintem'in genelci ve klişeci tutumu nedeniyle, sosyalizmle demokrasi arasında iyice açılan ayrımı kimse ele alıp düşünme yönüne gitmedi. "Burjuva demokrasisi uydurmadır, proletarya diktatörlüğü çok iyidir." Ama bu yetmiyor. Açılan arayı insanlar görüyorlar. Böyle olunca ciddi sorunlar çıkıyor ve komünist partilerinin bunlarla

yeterince boğuşamamaları gelişmemelerinin altında yatan en önemli nedenlerden biri oluyor. (Tabii çeşitli başka etkenler de var, ama öteki gelişmeleri bir anlamda dondurup yalnızca bu açıdan anlatmaya çalışıyorum.) İşçi sınıfının partileri olarak gerçek bir güç olamıyorlar. Eski sosyal demokrat işçi partileri, işçi sınıfını toparlayan partiler olmaya devam ediyor. Bu tarihin gerçeğidir, hiç değiştiremeyiz.

Dördüncü aşama, büyük bir belanın içinden güzel bir şeyin çıkma şansına sahip olduğu faşizm dönemidir. Yaşam, sosyalizmle demokrasi arasında açılan arayı bu dönemde kendisi kapattı. Demokratik görevler birdenbire herşeyi o denli kapsadı ki, aynen Marks'ın dönemindeki gibi, komünist partileri en temel haklar için savaşılmaya başladı. Dolayısıyla işçi sınıfının bilincinde sosyalizmle demokrasi yeniden yakınlaşmaya başladı.

Bunu yaşam sağladı ama kp'ler buna amatörce uydu. Kısa bir süre öncesine dek "burjuva demokrasisi aldatmadır" derken, birdenbire faşizme karşı burjuva demokrasisini savunmaya başladı. Komintern büyük bir alabora geçirdi. Dur, ne oluyor demeye kalmadan iyice hat kaydı. Yapılması gereken tabii ki demokratik savaşım yürütmektir, ama demokrasiyi savunmak ayrı, burjuva demokrasisini savunmak ayrı bir konudur.

Komintern, burjuva demokrasisini savunmak gerekir diye sağ bir yanlışı yaptı ama bunun nesnel sonucu sosyalizmle demokrasi arasında açılan uçurumu kapamaya yardımcı oldu. Sonuç olarak, bu dönemde partilerin izledikleri somut yanlıklar bir yana, özel koşullara sahip birkaç komünist partisi de bir yana, komünist partileri ilk kez gerçek yığinsal partiler oldular. Bu da *işçi sınıfının*

kalbini kazanmada demokrasi savaşının önemini tarihsel olarak vurgulayan, altı çizilecek bir noktadır. Buraya dek anlattıklarımızın tümü, her aşamanın özelliği bu sonucu getiriyor, ama bu aşama çok çıplak gözler önüne seriyor.

Beşinci aşama, soğuk savaş dönemidir. Bu dönem hem demokrasi, hem sosyalizm için çok kötü bir dönem oldu. Doğudaki sosyalist ülkeler işçi sınıfıyla batıdaki işçi sınıfı arasında duvar örüldü.

Soğuk savaş sosyalist sistemi geri devşirme stratejisi izlediği, sosyalist sisteme şiddetle saldırdığı için sosyalist sistem savunmaya geçti. Savunmaya geçmesi, devletlerin kendilerini konsolide etmeleri, sert önlemlerin hergün birbirini izlemesi demektir. Bu çok nesnel, çok haklı bir nedenden ortaya çıkıyordu, ama yine bir başka nesnel sonucu, Doğu Avrupa ülkelerinin demokratikleşmesinin önünü kesmesi oldu. Böyle bir ortamda demokratiklik sürecinin gelişmesi olanaksızdı.

Batıda da komünist partileri soğuk savaş döneminde büyük güç yitirdiler. Bunun önemli bir nedeni burjuvazi için önemli bir sömürü konusu olan demokrasi ve sosyalizm arasındaki *günlük* çelişkiler konusunda tutarlı bir yanıtı sahip olmamalarıydı. Çeşitli tarihsel faktörlerle birlikte ekonomik olarak daha güçlü durumda olan dünya burjuvazisi, dünya işçi sınıfına dönüp “bu ne biçim şey” diyerek sosyalizmle demokrasi arasında çeşitli nedenlerle ortaya çıkmış ayrımın içine bıçağı sokup iyice çevirmeye başladı. Komünist partileri bunun karşısında tutarlı bir tez geliştiremedi.

Öte yanda, tüm olumsuzlukları yanında, o dönemin şöyle bir nesnel gerçeği de vardı: Dünya sosyalist sistemi ortaya çıkmıştı. Sovyetler Birliği’nin yanında dev gibi bir Çin

duruyordu. Araları daha açılmamıştı. Bu iki gücün emperyalizme karşı birlikte oluşları ve sosyalist ülkelerin tüm güçlülere ve ablukaya karşı görülmemiş üretim artışlarına ulaşabilmesi, soğuk savaş dönemini zorunlu olarak kapattı. Soğuk savaşın, emperyalistleri varmak istedikleri noktaya vardıramadığını herkes görmeye başladı. Sosyalizmi Moskova'ya itme, oradan da kaldırma hedefinin gerçekleşemeyeceği ortaya çıktı. Bu koşullar altında soğuk savaş dönemi yavaş yavaş eridi, kalktı.

Altıncı aşama, soğuk savaş sonrası bugünkü dönemdir. Bu dönemin en büyük gerçeği bilimsel teknolojik devrimdir. Bilimsel teknolojik devrim sayesinde, ihtiyar dünyanın emperyalizmi yeni olanaklara kavuştu. Bu olanaklar temelinde ve işçi sınıfının savaşımı ve bilimsel teknolojik devrimin zorlamasıyla Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde demokrasi uygulaması genişledi, sosyalist ülkelerde ise en başta kendi ekonomik zorunlulukları nedeniyle donuk bir yapı ortaya çıktı.

3. Günümüzde sosyalizm-demokrasi ilişkisi

Günümüz, işçi hareketi tarihinde ilk kez sosyalizm-demokrasi ilişkisinin gerçekten tartışılmaya başlandığı dönemdir. İlk kez ciddi bir tartışma başladı. Bunun, çeşitli nedenlerin birleşmesiyle ortaya çıkan nedeni şudur: Batı'da demokrasi uygulamasında genişleme var, sosyalist ülkelerde demokrasi uygulamasında sosyalizmin istediği oranda genişleme yok. Bu çelişki, dünyada komünistleri demokrasiye karşı göstermede, doğu-batı işçi sınıflarının arasını açmada, işçi sınıfının dünya çapındaki birliğini bozmada en önemli ideolojik silah olarak kullanılıyor.

Bunun sonucunda Avrupa komünist partileri öyle bir noktaya geldiler ki, demokrasiyle sosyalizm ilişkisini ele alıp çözmezlerse değil gelişmeleri, yaşamaları tehlikeye girmiştir. *Avrupa’da komünizm tehlikeye girmiştir.* Kimsenin reddedemeyeceği biçimde var olan çelişkiyi açıklayamazlarsa, gelişmiş kapitalist ülkelerde komünizmin yaşama şansı yoktur. Bu o denli güçlü bir ideolojik silahtır.

Bu nedenle işçi sınıfı tarihinde ilk kez demokrasi-sosyalizm konusu Batı Avrupa’nın yüro-komünist partileri eliyle gündeme geldi. Bunu da söylemekten hiç gocunmayız. İtalyan, İspanyol, Fransız partileri eliyle dünya işçi sınıfı bu tartışmanın içine girmeye zorunlu tutuldu. Tarihsel olarak bu partilerin katkısı budur.

Ve ilk kez demokrasi-sosyalizm ilişkileri konusunda öne sürülen tezler, hem burjuvaziye, hem sosyalist ülkelere karşı söylenmeye başlandı. Sosyalist ülkelere de eleştiri getirilmeye başlandı. Yüro-komünist partilerin dünya komünist hareketi tarihinde ilk kez bu denli yığınsal partiler olabilmelerinde demokrasi kavgasını gündeme getirmelerinin büyük payı vardır. Her aşamada demokratik savaşımın komünist partilerine büyük canlılık kazandırdığı tarihsel gelişmelere baktığımızda herhalde reddedilir bir gerçek değildir.

Gelişmenin şu yanını da unutmuyoruz: Yüro-komünist partiler kaç yapayım derken göz çıkartıyorlar. II. Enternasyonal partilerine benzediler. Bu yanlışı görelim, onunla da savaşalım. Ancak demokrasi tartışmasının getirdiği nesnel yararı unutmayalım. Lenin’in ölümünden bu yana ilk kez dünya komünist hareketinde “afarozsuz” bir tartışma yürüyor. Afaroz etmek isteyenler yok değil. Ama edilemiyor, güçler dengesi izin vermiyor.

Bizim görüşümüz, tarafların ikisinin de yanlış olduğudur. Fakat böyle bir tartışmanın yürümesi çok hayırlıdır. Batı'daki partilerin bir gerçeği iyi görmesi gerekir. Böyle tartışabiliyorlarsa, hem kendi içlerinde hem de toplumlarında demokratikleşmeyi şu ya da bu derecede sürdürebiliyorlarsa, bu çeşitli nedenlerin yanında başta dünya sosyalist sisteminin, Sovyetler Birliği'nin varlığına ve onun izlediği detant siyasetine bağlıdır. Sovyetler Birliği'nin kalktığı bir dünya bambaşka bir dünya olurdu. Tarih gerçekten kendine özgü garip yollardan ilerliyor! Sovyetler Birliği'nin sağladığı şemsiye altında Sovyetler Birliği'ni eleştiriyoruz. Batılı komünistler o şemsiyenin varlığını görmezlerse tarihsel bir nankörlük yapmış olurlar. Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. Burada Sovyetler Birliği'ne sevgi yine işin içine giriyor.

Dünya işçi ve komünist hareketinde bu konuda ilk kez böyle geniş bir tartışma oluyor. Herhangi bir konuda "yasak" kalktığı zaman aşırıya kaçmamak zordur. Mutlaka aşırılıklar olacaktır, ama mutlaka dengeye gelecektir. Aşırılıklardan kaçınan hareketler de çıkacaktır. Demokrasi ile sosyalizm arasındaki ilişkilerin ciddi olarak düşünölmeye başlandığı bu dönem komünizmin gelişmiş ölkeler işçilerinin kalbini kazanma şansını yakaladığı bir döneme açılabilir. Bu soru hipokrasiden, aldatmacalardan uzak çözümlerse önümüze gerçek bir şans açılır.

4. Ne yapılmalıdır?

Marks'ın zamanında, bugün ve yarın, insan haklarını, en basitinden-en yüksekine insan haklarını savunan komünistlerdir. Oysa bir bakıyoruz Saharof denen kişi kızını Amerika'ya evlendirmeye göndermek için açıklık

grevi yapıyor. Ne var, kız gidecekmiş, Amerika'da oturacakmış. Gitsin. Ne yaparsa yapsın. Koca Sovyetler Birliği bununla mı uğraşacak? Hayır diyor, gidemez. Ardından Batı'da bir iki ses yükselince bırakiveriyor. Bunun gibi binlerce örnek çıktığı zaman, büyük bir engel olur. Komünizmin işçilerin, emekçilerin kalbini kazanması için belki de en büyük engel buradadır. Bu engeli aşmadan, komünist partilerinin dünya çapında başarı kazanmasının şansı yoktur. Yüro-komünistler eliyle gelen ve çok saçma yerlere de götürülen kavga, sorunu çözenin şansını yaratmıştır.

Bugünkü gelişme koşullarında, telekomünikasyonun, insanlar arasındaki ilişkilerin bugünkü düzeyinde, demokrasi bayrağını kaldırmak için yalnızca demokrasi diye bağırarak yetmez. Mutlaka anladığımız demokrasinin *olumlu programını* geliştirip ortaya koymak da gerekir. Artık yığınlar eskisi gibi değil. "Sen şimdi böyle diyorsun, ama gelince ne yapacaksın?" diyorlar. Gelince ne yapacağımızın programını mutlaka geliştirmemiz gerekiyor. Sosyalist ülkelerdeki demokrasi uygulamasını eleştirmek, "bizimki öyle olmayacak" demek, bir başlangıçtır. İlk adım böyle başlayacaktır. Ama bununla çok birşey çözülmez, çünkü bu bir *yadsımadır*.

Mutlaka proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi olan aktif yığın demokrasisi konusunda ne anladığımızı ortaya koymalıyız. Bunu, açık yürekli bir biçimde, "*bu programın ilk anda ne derece uygulanabileceği devrim sırası ve sonrası koşullara bağlıdır*" diyerek yapmalıyız. İstedığımızı yapıp yapamayacağımız yalnızca bize değil, karşımızdakilere de bağlıdır. Bu programı başlangıçta uygulayıp, uygulayamayacağımız ya

da ne denli uygulayabileceğimiz iktidara geliş süreci içinde gelişecek olaylara, geldikten sonraki ortama, sınıf kavgasının durumuna bakar. Belki getirdiğimiz programı hiç uygulayamayacağız, ama o zaman yığınların önüne çıkıp, bizim programımız buydu, biz bunu bugün uygulayamıyoruz demek zorunda kalacağız. Halka bu programı neden uygulayamadığımızı anlatmak ve onu inandırmak zorunda kalacağız. Bu bile *çok önemli* bir kazanımdır. Böylece en azından demokrasi ve toplumun liderliği anlayışımızda büyük bir adım atmış olacağız. Bu tutum kendi başına istediğimiz programa ulaşmada köşe taşıdır. Geriye kaymaması için arabanın tekerleğinin altına koyulmuş takozdur. Fazla geriye kayamazsın, çünkü programı yayınlamışsın. Evet ortamı yoktu, ama ortamı olduğu zaman sorarlar.

Sosyalist ülkelerde uygulanan demokrasiyi eleştirmek, sosyalizm-demokrasi ilişkisini somut işleyişler alanında geliştirmek için zorunludur, yararlıdır, üstelik *kolaydır*. Örneğin Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin 'dissident'lara yaptıkları doğru değildir. Psikiatri klinikleri vb., bunlar bırakın sosyalizme, insanlığa yakışmayan şeylerdir. Akli başında adamı, "sen sosyalizmde yaşayıp böyle bir fikri savunabiliyorsan delisin" deyip tımarhaneye atmak. Tartışma ortamının olmaması, farklı görüşlere olanak tanınmaması, hatta seçimlerin anlamsızlığı, çok şey sayılabilir.

Sosyalist ülkelerdeki demokrasi uygulamasının sınırlılığını göstermek yararlıdır, zorunludur, kolaydır. Asıl *zor olan*, birincisi bu gelişmelerin nesnel temelini unutmamaktır. Evet çok hatalar var, Sovyetler Birliği'nde partinin hataları çok, ama bunların bir de nesnel temeli var.

Sovyetler Birliği'nin nereden nereye geldiğini herkes biliyor. Bunları unutmamak gerekir. Zor olan birinci nokta, düşmanlığa kaymamaktır.

İkinci zor olan, kendi açımızdan sosyalizmle demokrasi ilişkisinin somut işleyişlerini ortaya koymak, bunu yaparken de bilimsel sosyalizmin devrimci özünü boşaltmamaktır. Yüro-komünistler bu ikisini de yapamıyorlar.

5. Özle biçim ilişkisi

Proletarya diktatörlüğü altında somut demokrasi programına geçmeden önce, bir noktayı daha kısaca görelim. O da biçimle öz arasındaki ilişkidir.

Diktatörlük devletin özüdür, demokrasi devletin biçimidir. Her devlet bir diktatörlüktür ama her diktatörlük demokrasi olmayabilir. Burjuva devletinin özü burjuva diktatörlüğüdür. Bu, demokrasi olarak da biçimlenebilir, çıplak diktatörlük olarak da biçimlenebilir. Proletarya devletinde de aynı şey geçerlidir. Proletarya devleti de özünde proleter diktatörlüğüdür ama demokrasi de, çıplak diktatörlük de olabilir. Polonya'daki devlet proletarya diktatörlüğüdür ama sıkıyönetimin ilan edildiği Polonya'da bugün demokrasi yoktur, çıplak diktatörlük vardır.

Yaşanan ortama, partinin izleyeceği hattın yanlışlıklarına vb. bağlı olarak özle biçimin arası derece derece açılabilir. Sosyalizmde bu açılma *bürokratik deformasyonu* anlatır.

Sosyalizm dönemi, devrimin yapılmasından komünizme uzanan bir devrimci dönüşüm dönemidir. Bu dönemin belirleyici özelliği sömürünün, üretim araçlarının özel mülkiyetinin ortadan kaldırılmış olması, fakat kafayla

kol emeği arasındaki ayrımın kalkmamış oluşudur. Dolayısıyla devlet bürokrasisi hâlâ bir *uzmanlık* dalıdır. Böyle olduğu için sosyalizm dediğimiz bu devrimci dönüşüm döneminin önemli kavgası, hâlâ bir uzmanlık dalı olan, devleti yönetmenin halktan soyutlanması ya da soyutlanmaması, halkın iradesine bağlı kılınması ya da kılınmaması kavgasıdır. Komünizmin ilk aşaması denen dönemin önemli bir çelişkisi budur. Hâlâ bir yöneten kesim, bir bürokrasi kesimi var olmak zorundadır. Ama bu devlet işçi sınıfının devletidir. Sorun, o uzman kesimi, devleti işçi sınıfının çoğunluğun iradesine bağlı kılmak ya da kılmamak ve ne denli kılmaktır.

Öz olarak proletarya diktatörlüğü ile biçim olarak demokrasinin uygulanması arasında bu alanda bir açıklığın ortaya çıkması demek, devletin proletaryanın girişimi dışına çıkması demektir. Uzmanlık dalı olmaya devam eden devlet işleyişinin proletaryanın yeterince ağırlığını koymadığı bir biçimde yürümesi demektir. Proletarya diktatörlüğü özünde çoğunluğun çıkarlarını temsil eder, demokrasi de çoğunluğun yönetimidir. Çoğunluğun devlet işlerine aktif katılımı olmadığı zaman, devlet çoğunluğun elinden yukarıya doğru süzölmüş olur. Bunun adı *bürokratik deformasyondur*.

Bürokratik deformasyonu mantıksal sonucuna götürdüğümüz zaman, tarihin kendine özgü garip yollarından kapitalizme geri dönülür. Sosyalizmden kapitalizme geri dönülmez diye birşey yoktur. Komünizme dek kapitalizme geri dönebilir. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyet altında olması yeni bir kapitalist sınıfın ortaya çıkmasına engel olmaz.

Devlet işleyişinde proletarya denetiminin giderek

azaldığı bir proletarya diktatörlüğü düşünelim. Devlet yönetmek hâlâ uzmanlık işi olduğundan işçilerden ayrı olarak varolan yönetici kesim iyice kopuyor. Bu kesim kağıt üstünde üretim araçlarının mülkiyetine sahip değildir. Yani *hukuksal* bir ilişki olarak mülkiyet hakkına sahip değildir, fakat *kullanım hakkı* fiilen onların elindedir. Bu koşullar altında yönetici kesim giderek kapitalist sınıfa dönüşebilir.

Tarihsel bir paralel kurarak Osmanlı toplumunu hatırlarsak, kağıt üstünde köylünün ya da tımarlı sipahinin toprakta mülkiyet hakkı yoktu, kullanım hakkına (zilyetlik) sahipti. Bu zilyetlik, yeniden üretim süreci içinde giderek mülkiyet hakkına yaklaştı ve sonunda mülkiyet hakkı olarak yasaya girdi.

Bürokratik deformasyonu mantıksal sonucuna götürürsek benzer bir gelişme sosyalizmde de olabilir. “Üretim araçlarının mülkiyetine kimse sahip değil, buradan sömürücü bir sınıf çıkmaz” gibi kaba sonuçlardan kaçınmak gerekir. İşçi sınıfından kopmuş, onu yöneten bir kesimin var olması demek, üretim araçlarının mülkiyeti hukuksal olarak nerede olursa olsun, zilliyetliğinin bir başka tarafa gitmiş olması demektir. Buradan kapitalist sınıf doğabilir.

Böyle bir şey olası olduğu için *yalnızca öze bakarak*, proletarya diktatörlüğü çoğunluğun çıkarlarını savunur diyerek, *biçimi arama gereği* duymadan “proletarya diktatörlüğü en demokratik burjuva devletinden bin kez daha demokratiktir” demek, yeterince doğru olmaz. Bu ikisini mutlaka *birlikte* düşünmek gerekir. Lenin proletarya diktatörlüğü en demokratik burjuva devletinden bin kere daha demokratiktir dediği her yerde bu ikisini birlikte düşünerek konuşmaktadır. O tarihlerde proleter devletin iki alanda da burjuva devletinden daha demokratik

olduğunu göstermektedir. Yalnızca özüyle sonuca varılmaz, çünkü çoğunluğun yönetimi yaşama geçmiyorsa, çoğunluğun çıkarları; inı güden proletarya diktatörlüğünün özü zedeleniyor demektir. Bunu mantıksal sonucuna ulaştırdığımız zaman, proletarya diktatörlüğü kalmıyor demektir. Lenin bunu öğretiyor.

Biçimle özü düşünce kolaylığı açısından ayırırız, fakat çok da fazla ayıramayız. “Bu, proletarya diktatörlüğüdür, ne yaparsa zaten çoğunluğun çıkarınadır, çoğunluğun çıkarına olan da daha demokratiktir” mantığı ancak bir karikatür yaratır. Mutlaka demokratik işleyişler, demokratik biçime sahiplik gerekiyor. Mutlaka, devleti ortadan kaldırma aşaması gelmediği için kendi üstünde bir yönetici kesim tutmak zorunda olduğu bu tarihsel dönemde işçi sınıfının bu yönetim kadrosunu çepeçevre sarabilmesinin koşullarını yaratmak gerekiyor.

O zaman şöyle bir soru soralım: *Biçimin olmadığı yerde öz ne anlama gelir?* Demokratik işleyişlerin olmadığı yerde proletarya diktatörlüğü, ne anlama gelir? Çeşitli anlamlara gelebilir. Her somut durumda sınıf güçlerinin yarattığı dengeye bakmak gerekiyor. Bunun en alt sınırı çoğunluğun yararına çalışan, ama otoriter bir devlettir. En üst sınırı, “proletarya diktatörlüğü vardır” dediğimiz en üst sınırı, bürokratik deformasyondur. (Bunun ilerisine gittiğimiz zaman proletarya diktatörlüğü kalmamış demektir.) İkisi de proletarya diktatörlüğüdür, ikisi de özünde belli bir bürokratik deformasyonu anlatır. Ama birisi hâlâ halkın çıkarlarının sözcüsüdür ve gönüllü desteğini alabilmektedir.

Demokratik işleyişlerin olmadığı ama çoğunluğun yararına çalışan bir devlet, istenen birşey olmasa da yararlı

olabilir, tarihsel olarak zorunlu olabilir. Örneğin Sovyetler Birliği'nin savaş komünizmi dönemi.

Özle biçim arasındaki ilişki bir yaklaşım olarak böyle bir özellik taşıyor. İkisini birbirinden *uzun süreli* koparmak olanaksızdır.

6. Sosyalist demokrasi anlayışımız

Demokrasi yalnızca oy verme vs gibi anlaşılabilir. Hele sosyalizmde. *Demokrasi sürekli bir fikir oluşturma ve karar verme sürecidir.* Sürekli bir süreçtir. Altı yılda, beş yılda bir değil. Böyle olduğu için her alanda, her düzeyde geniş tartışma olanağı ister. Tartışma olmadan neye karar vereceksin? Bunsuz demokrasi en iyi biçimiyle olsa olsa burjuvazinin en iyi demokrasisi olan rıza demokrasisi olur. Oysa sosyalizmin gereği yığın demokrasisidir. Aktif demokrasisidir.

Bunları akılda tutarak proletarya demokrasisinin nasıl bir demokrasi olması gerekir? Devrimden sonra nasıl bir yapı kurmak istiyoruz?

Bunun programını burada somut olarak saptamaya olanak yoktur, ama mutlaka belirli bir çerçeve koyabiliriz. Zaten konuşmuş. Üstündeki külleri temizlemek, o mirası yeniden ortaya çıkarmak yeter.

Demokrasi programını dört alanda düşünebiliriz. Ayıracağım dört alan her devlette birbirinin içindedir. Sosyalizmde özellikle daha fazla içiçedir, çünkü üretim araçlarının devlet mülkiyetine geçmesiyle tarihte ilk kez emek alanıyla siyaset alanı tam olarak birbirine geçmiştir. Fakat düşünce kolaylığı olsun diye dört alana ayırabiliriz. 1. Devlet aygıtının örgütlenişinde demokrasi. 2. Siyasal sistemin örgütlenişinde demokrasi. (Ne denli ayrılmaz

olduğu zaten adlarından belli.) 3. Ekonominin örgütlenişinde demokrasi. 4. Uluslararası ilişkilerin düzenlenişinde demokrasi.

6. 1. Devlet aygıtının örgütlenişinde demokrasi

Devlet aygıtının örgütlenişinde proletarya diktatörlüğünün kendi yapısına en uygun olan yığın demokrasisi için şunlara sahip olması gerekir.

a. Lenin'in sözleriyle "merkezde proletarya diktatörlüğü, yörelerde özerklik". Bu, şu anlama gelir: Ülkenin her yanına söz geçirebilen yetkin merkezi otorite. Yerel organlarda, örneğin belediyelerde vb. ise geniş bir özerklik, ve bu özerkliği güvence altına alacak mali kaynak, personel, ekonomik olanak vs. Yoksa özerklik sözde kalır.

Böyle bir mekanizma kurulması bürokratizme karşı en güçlü savaşım araçlarından biridir. Çünkü en küçük bir konuda bile karar almak için yukarıya başvurmak zorunluluğu ortadan kalkar. Yerel organ kendi kararını verir, geneli ilgilendirir biçimde uygun gelmediği zaman merkezin o kararı değiştirme yetkisi vardır. Fakat bu yukarıdan aşağıya doğru birşeydir. Aşağıdan yukarı danışmayı kaldırıncaya bürokrasiyi önleyen en önemli önlemlerden birini almış olursun. Yığınların devlet çalışmasına, yönetime katılmasına kapıyı açan en büyük olanaklardan biri budur. Bu aynı zamanda proletarya diktatörlüğünün hedefi olan *ucuz, basit, çabuk devleti* sağlamanın yollarından biridir.

b. Tüm devlet görevlilerinin – yalnızca sayıların değil, tüm devlet görevlilerinin (yönetim, yargı, eğitim) - seçimle gelmeleri ve seçmenlerin bunları *her an* geri çağırma hakkına sahip olması. (iki yılda bir geri çağırma hakkı vb. değil, sürekli bir hak olarak.)

Paris Komünü'nün uyguladığı bu önlem, Lenin'in, Marks'ın proletarya diktatörlüğünün vazgeçilmez unsuru olarak saydıkları özelliklerden biridir. Gerçek demokrasinin de vazgeçilmez bir özelliğidir. Belli derecelerde ve rahat dönemlerde emperyalist ülkelerde de buna benzer şeyler uygulanıyor. Ancak hiçbir zaman yukarıda belirttiğimiz tamlik içinde uygulanamamıştır, uygulanamaz.

c. Yine Paris Komünü'nde uygulanan ve Lenin'in, Marks'ın ölçü olarak getirdikleri birşey: En yüksek devlet memurunun aylığı nitelikli bir işçinin aylığını geçemez. Hâlâ bir uzmanlık dalı olan devlet işlerini yapanların yaşam düzeylerinin işçiden kopmaması, devletin işçiden kopmamasının önemli koşullarından biridir. Ayrıca, "aylık" konusunu sözcük anlamı içinde de anlamamalıyız. Örneğin, Polonya'da radyo ve televizyonun başındaki kişinin devlet parasıyla satın aldığı bir uçağı, bir helikopteri, 4-5 milyon marklık bir yatı ve birkaç özel villası varmış! Paris Komünü'nün bu ilkesini tüm önlemleriyle birlikte düşünmeliyiz. (İlginç bir nokta: Partimizin menşevik programı, "en yüksek memurun aylığı, kalifiye işçinin aylığının iki katından fazla olamaz" demektedir. Nasıl bir çiftlik düşledikleri ortada.)

d. Yargı alanında iki değişiklik yapmak gerekiyor. Birincisi, mahkemelerde halk temsilcilerinin yer alması. Buna *jüri* deniyor. Jürinin görevi suçu ve suçluyu saptamak, yargıcın görevi cezayı kesmek. İkincisi, tüm yargıçların ve savcılarının seçimle işbaşına gelmesi ve seçmenlerin her an geri çağırma hakkının olmasıdır. Bunun çeşitli ülkelerde uygulandığını ama savcılar için değil, yargıçlar için var olduğunu sanıyorum.

e. Ordu dağıtılıp yeni halk ordusu kurulduktan sonra,

halktan soyutlanmasını, halkın dışında bir güç olmasını önleyecek bir dizi önlem almak gerekiyor. Bunları da komünist hareketin iktidarı almadan önce kaba hatlarıyla geliştirmesinde büyük yarar vardır. Elini bağlayacak somut “planlarla” değil ama teorik çerçevesiyle geliştirmesek, devrimi yaptıktan sonra ordunun sosyalist toplumdaki konumunu düzenlemede büyük sorunlar doğabilir.

Silah üretimi ve dağıtımı kesinlikle proletaryanın bilgisi ve denetimi altında olmalıdır. Ordu cephaneliklerinin tümü işçi kollektiflerinin bekçiliğine devredilmelidir.

f. Toplumu ilgilendiren önemli konuların, çıkartılan önemli yasaların halk oylamasına (referanduma) sunulması.

g. Devlet işleyişinde açıklık ilkesi. Görüşülecek yasa tasarılarının yayınlanması. Yasama organı oturumlarının radyo, televizyon, gazete yoluyla halka açılması. Her düzeyde devlet organlarının mali hesaplarının halk tarafından ulaşılabilir olması.

6.2. Siyasal sistemin örgütlenişinde demokrasi

a. *Çok partili sistemi kabul.* Neden? *Bir kez, çeşitli sınıf ve katmanlar olduğundan. Çeşitli sınıf ve katmanlar varsa bunların komünist partisi içine sızarak, onun işçi sınıfı partisi olma özelliğini bozarak, bir takım organları ele geçirerek, niyet ne olursa olsun nesnel olarak yıkıcı bir biçimde istekleri ortaya koymaları yerine kendi çıkarlarını ayrı siyasal bir partide ortaya sürmeleri en uygundur.* Lenin, “demokrasi sınıf kavgasını ortadan kaldırmaz, tam tersine demokrasi sınıf kavgasını daha açık, daha geniş, daha kolay hale getirir” diyor. Sınıflar, katmanlar varsa, partilerini kursunlar, komünist

partisine sızmasınlar. SBKP'nin yönetimine, hatta üye bileşimine baktığımız zaman çoğunluğu işçi sınıfı oluşturmuyor. Böyle olmasın. Çeşitli sınıf ve katmanlar var olduğu için çok partili sistemi kabul etmede büyük yarar vardır.

İkincisi, aynı sınıf içinde de mutlaka farklı yaklaşımlar olacaktır. Aynı sınıftanım diye bir başkasıyla aynı düşünmek zorunda değilim. Evet, her durumda doğru tektir. Ama o doğruyu herkes bulmayabilir. Farklı görüşler aynı parti içinde kalmayı engelleyecek denli derin bir ayrılığa gidebilir. Hepsi de sosyalizmi kurmak için olabilir. Örneğin, Fransız komünistleri komünizmi istemiyor mu? SBKP komünizmi istemiyor mu? Aynı parti içinde, iki programdan biri temelinde kalmalarına olanak yoktur. Fransız komünistleri Fransız değil de Sovyet olsalardı onlara o hak neden tanınmasın. O yol yanlıştır, ama öteki de yanlış olabilir.

Üçüncüsü, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarını en tutarlı biçimde komünist partisinin savunduğunu bildiğimize göre başka partilerin varlığından neden korkacağız?

Daha da sayabiliriz. Hepsi çok partililiği kabul noktasına bağlanıyor. Çok partililiği kabul, sınıf savaşını daha açık, daha namuslu, daha geniş bir biçime sokar. Yığınları daha fazla bu savaşa katar. Ve komünist partisini deforme etme yönündeki köylü ve aydın etkisini kaldırır.

Sovyetler Birliği'ndeki tek parti sistemi sosyalizmin zorunlu bir özelliği *değildir*. Bunu kimse iddia etmiyor, edemez. O sisteme koşulların dayatmasıyla varıldı. Oysa Lenin, ilkesel düzeyde çok partililiği kabul etmiştir. 1917-18 yılları arasında yazdığı çok yazı buna örnek gösterilebilir.

b. Çok partililiğin doğal sonuçları: Devletimizin anayasası şunları garanti altına almak zorundadır.

I- Komünist partisinin programını kabul etme gereği olmadan, parti kurabilme özgürlüğü. Sosyalist ülkelerde, komünist partisinin programını kabul zorunluluğu koşuluyor. Sonra da farklı partiler var deniyor. Öylesi, farklı parti değil, komünist partisinin transmasyon kayışı olur. Çok partililiği kabul ediyorsan, komünist partisinin programını kabul koşulu koyamazsın.

II- Dolayısıyla, proletarya devletinin *demokratik düzenine karşı çıkmayan* tüm partilere özgürlük. Başka partilerden korkacak neyimiz var. İşçilerin ve emekçilerin çıkarını en iyi komünizm savunur diyorsak ve bunları sağlama yoluna girmişsek, insanların yanışın peşinden gideceğini düşünmek için onları çok hor görmek gerekir. Proletarya devletinin demokratik düzenine karşı çıkmadıkça isteyen istediğini kursun. Bunlar komünist partisinin halkın gönlünü kazanma zorunluluğunu canlı tutar. Bir tehdit varsa o parti hayallerle uğraşmaz, pisliklere dalıp gidemez. Sürekli olarak işçi sınıfının nabzını elinde tutmak, çoğunluğunu korumak zorundadır. Bu da onun halktan kopmasını önleyen en önemli birşey olacaktır.

III- Her partiye toplumda sağladığı destek oranında basında, televizyonda yer. Bunlarsız da parti kurma özgürlüğünün anlamı yoktur.

IV- Halkın iradesine tam saygı. Bu şu anlama gelir: Seçimler yapılacak. Farklı programları olan farklı partiler olacak. Seçimleri kaybettiğimizde gideceğiz. Başka türlü mü mantıksızdır. Temsilcisi olduğu sınıf devlete sahip olduğu, üretim araçlarını toplumsallaştırdığı, sömürüyü ortadan kaldırdığı, sürekli olarak ilerlediği halde, halkın

çoğunluğunun desteğini kaybetmiş bir parti çok beceriksiz bir partidir. Böyle bir parti, İnönü'nün deyimiyle, çadır bile kuramaz. Öyleyse seçimi kaybedince çekilsin daha iyi. Başkacası hipokrazi (iki yüzlülük) olur. Halkın iradesine saygı zorunluktur. Devrime dek halkın gönlünü kazanmak için tüm çabaları harca, devrimi yaptıktan sonra halk ne isterse istesin yerinden oynama. Böyle şey olmaz. Lenin böyle öğretmiyor.

Çeşitli partilerin işçi-köylü ve asker soyyetlerinde temsil edildiği 1918 yılı başında bu *çok partili sovyet sisteminin* üstünlüğünü savunurken Lenin şöyle demektedir:

“Emekçi halk partisinden hoşnut olmazsa başka delegeler seçebilir, *iktidarı bir başka partiye devredebilir* ve hükümeti devrimsiz değiştirebilir.”
(Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.26, s.498) (abc)

c. *Seçim sistemi*: Seçim sistemi nasıl olmalıdır? Lenin'in “bu olmazsa demokrasi olmaz” dediği birşey var. Tek dereceli seçim. Lenin, “tek dereceli seçimle seçilmemiş komiteler demokratik komiteler değildir” diyor.

Eşit ve genel oy hakkı (mahpuslar dahil) ve parti sistemine dayalı nisbi temsil.

Seçim sisteminde mutlaka olması gereken bir başka şey de gizli oylama, açık sayımdır.

Seçim sisteminde *tüm* kişi ve örgütler mutlaka doğrudan aday gösterme hakkına sahip olmalıdır. Hatta, liste dışı insanlara oy verilebilmeli, herkes istediği aday hiçbir şey demeden, hiçbir yerde de adı olmadan gidip kutuya atabilmelidir.

Seçim sisteminin mutlaka olması gereken bir başka yönü de geri çağırma hakkıdır. Seçimler dört yılda bir

yapılıyorsa, iki yılda bir gözden geçirip, kimler iyi çalışmamışsa bunları geri çekme biçiminde değil, seçmen çoğunluğunun belli bir yüzdesi ne zaman geri çekmek isterse, o zaman geri çekme hakkına sahip olması gerekir.

d. Sivil (*civic*) toplumun (bunun tam karşılığı, “vatandaşa ait”, “halka ait” demek) gelişmesi için somut özendiriciler. Örneğin, derneklere devletin mali yardım yapması, toplantı yeri, yayın olanağı sağlaması vs. vs.

e. Demokrasi sürekli bir karar alma demekse, toplumda her konuda serbest tartışmaya olanak tanımak, azınlık görüşlerin çoğunluk haline gelebilmesinin de olanaklarını yaratmak için, belli oranda destekçi bulmuş her görüşe devlet basımevlerinde görüşlerini basma ve yayma hakkı tanınmalıdır.

Diyeğim birisi bir kitap yazdı. Beş yıllık planda yok. Belki kimsenin de hoşuna gitmeyecek. Ama adam geceleri uyumadı, yazdı. Şimdi bunu nerede bastırısın? Hele “ters” görüşler taşıyorsa sosyalist ülkede hiçbir yerde bastıramaz. Böyle olursa herşey donuklaşır, hiçbir şey ilerleyemez. Kimsenin birşey yapmaya isteği kalmaz. O zaman, diyeğim ki onbin kişi bu kitabın basılmasını uygun görüyorsa, kitap devlet basımevinde basılacak. O onbin kişinin kitabın içindeki görüşlerle uyuşması da gerekmez. Fikirleri benimsendiği için ya da yalnızca tartışılın diye belli bir destek sağlayabilmiş her görüşe devlet basımevlerinde görüşlerini basma ve yayma hakkı sağlanmalıdır. Bunu Lenin söylüyor.

f. Toplumsal ve siyasal yaşamda, *açıklık* ilkesinin garanti altına alınması. Açıklık ilkesinin uygulanması bürokrasiyi dizginler. Bürokrasi daima karanlıklarda, kapı arkalarında iş görür. Açıklık, halkın sorumluluk

üstlenmesinin, girişimini arttırmasının yolunu açar. Halk sorunları, dertleri bilmezse, bunların çözümü için seferber olmaz.

g. Kişi ve konut dokunulmazlığı, özel yaşamın özelliği güvence altına alınmalıdır.

h. Ölüm cezasının ve insan onuruyla bağdaşmayan tüm cezaların kaldırılması, işkencenin yasaklanması. (Psikiyatrik hastane cezası vs.) Lenin çok yerde söylüyor, “biz karşı-devrimciyi öldürürüz ama işkence etmeyiz”. Üstelik çıplak diktatörlük dönemi için konuşuyor. Öyle bir dönem ki, beyazlar, yakaladığı işçiyi kızıl yıldızından çiviyle çakıyor. Böyle bir dönemde Lenin “biz cezasını veririz ama işkence yapmayız” diyor. Bu çok önemli birşeydir. Biz ise zaten o çıplak diktatörlük dönemi dışında konuşuyoruz. Proletarya diktatörlüğünün demokrasisini konuşuyoruz. İdam, işkence, eziyet insanlık onuruna yakışmaz, yapanı küçültür.

Saharof, hidrojen bombasını yapmış, dünyanın en büyük bilim adamlarından biri. Bu insanı Gorki’ye sürmek olacak iş değil. Haydi oldu. Saharof sürgünde de çalışıyor. Yalan yanlış yazıyor, ne yazarsa yazsın. Gezmeye gidiyor karısıyla, dönünce bakıyor KGB tüm çalışmalarını götürmüş. Bunlar olur mu? Bunlar da işkencedir. Saharof yazsa ne olur, yazmasa ne olur? Bunlar komünist sistemi bozuyor. Bunların kaldırılması gerekiyor.

i. Düşünce ve söz özgürlüğü: Düşünce özgürlüğü deyince menşeviklerin demokratik dediği 1961 anayasasındaki gibi düşünmeyin. Düşündüğünü söyleyemedikten sonra bu nasıl bir düşünce özgürlüğüdür? Biz düşünce, söz ve toplanma özgürlüğünü birlikte savunuyoruz.

Bunlarla bağlı olarak kişisel ve kurumsal dinsel inanç ve ibadet özgürlüğünü savunuyoruz. Kişi olarak herhangi biri dine inanabilir ve ibadet edebilir. Kurum olarak din cemiyeti de kurar, kilise de kurar. Bu taktik bir gerekçeyle böyle değildir. Bunun altında derin bir felsefi neden yatıyor. Engels'in deyiimiyle "ateizm zorunlu bir inanç maddesi yapılamaz". Kendisi inançsızlıktır. Allaha inanmamayı bir yere yazmak, "inanmak gerekir" diye yazmak gibi birşey olur. Ancak komünist partisi dinlerle savaşıacaktır. Burada menşeviklerden ayrılıyor. Hayır, komünistler yalnızca "kötü" din adamlarıyla değil, *dinle* de savaşmak zorundadırlar. Din halkın afyonudur. Ama şimdi komünist partisini konuşmuyoruz devleti konuşuyoruz. Devlet dine karşı bir kısıtlama getiremez.

j. Ülke içinde gezi ve yerleşme özgürlüğü ve yurt dışına gezi özgürlüğü.

k. Ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkına saygı: Bu da toplumun demokratikleşmesi için zorunlu maddelerden biridir.

l. Herkese silah taşıma hakkı. Bu hakkın, halkın toplumdaki örgütlü silahlı güçlerle başedebilecek biçimde ve çağdaş teknoloji dikkate alınarak örgütlenmesi. Örneğin, *işçi kollektiflerinin* tahrip gücü yüksek modern silahlara sahip olması.

6.3. Ekonominin örgütlenişinde demokrasi

a. İşyeri demokrasisi: Tüm işyerlerinde işçilerin ve işçi kollektiflerinin yönetime ve denetime katılması. Tabii bu fikri gün geldiğinde geliştirmek gerekecek.

Menejerleri kim seçecek? Mutlaka iki taraflı işleyişler koymak, merkezin haklarını güvence altında tutmak, öte yanda menecerin altında çalışacaklarının iradesini

genişletmek gerekiyor. İşyeri demokrasisi, sosyalizmin demokratikliğinin önemli kaynaklarından biridir. Fabrikada ya da işyerinde fiilen çalışanların alınan kararlar üzerinde denetimi yoksa, devlette de demokrasiden söz etmeye olanak yoktur.

b. Sendikaların, ekonominin örgütlenmesi ve denetimindeki yetki ve sorumluluklarının giderek artmasını güvence altına almak. Bunun da somut yollarının geliştirilmesi gerekecek. Sosyalizm komünizmin üst aşamasına uzanan sürekli bir devrimci *dönüşüm* dönemidir. Durağan bir aşama değil, daima akışkan bir süreçtir. Ekonominin gelişmesine göre üst yapısını bilinçli olarak değiştirmek zorunda olduğumuz, işçi sınıfının, çoğunluğun iradesini, sendikaların, yığın örgütlerinin, sivil toplumun yetkilerini her dakika geliştirmek zorunda olduğumuz bir aşamadır.

c. Toplu sözleşme, grev ve genel grev haklarının güvence altına alınması. Sosyalizmde işçi sınıfının kendi devletine karşı grev yapması ters bir durumdur. Ama böyle durumlar çıkabilir. Öyle dönemler ya da durumlar olabilir ki, grev proletarya diktatörlüğünü kurtarabilir. Yine öyle durumlar olabilir ki, Polonya'da olduğu gibi, zararlı sonuçlara gitmeye başlayabilir. Ne var ki, işçi sınıfının bu en doğal hakkını hiçbir zaman elinden alamayız.

d. Ekonominin durumu hakkında kapsamlı istatistiklerin yayınlanması.

6.4. Uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde demokrasi

a. Halkın egemenliğini, iradesini yok eden ya da sınırlayan tüm uluslararası antlaşmaların yırtılması, bu nitelikteki örgütlerden çıkılması.

b. Devrimden sonra, işçi sınıfının ve halkın yararına imzalanacak anlaşmaların, girilecek örgütlenmelerin halk oyuna sunulmasıyla bağlayıcılık kazanması ve belli aralarla yeniden halk oyuna sunulması. Dolayısıyla “gizli” anlaşmaların olmaması.

Bu hakkı verdiğin zaman halkın enternasyonalizmini de geliştirmek zorundasın. Halkı enternasyonalist bir ruhta eğitmiyorsan, herşeye dar ulusçu sınırlar içinde bakacaktır. “Bu anlaşma bana ne kazandırdı? İşte kerestemi aldı, bana ne verdi?” diye bakmaması için enternasyonalist anlayışını geliştirmek zorundasın.

7. Anlatılanların genel çerçevesi

Buraya dek değindiğimiz koşulların tümü yalnızca genel bir anlayışı belirlemek içindir. Çok daha somutlanabilir. Bu çerçeve, yasaların yasası *anayasadır*, ve genel düzeyde ele alınmıştır. Çünkü, bugün bize, partimize adım attırarak nokta bu anayasanın temel çerçevesidir.

Devlet aygıtının örgütlenişine ilişkin önlemleri birlikte düşündüğümüz zaman, bunların hepsi bir yönü gösterir: Devlet aygıtının çeşitli alanları uzmanlık dalı olduğuna göre, başta burjuva aydınlarını kullanmak durumundayız. Sonra işçi sınıfından bunları yapabilecek insanları yetiştirip, onlara devredeceğiz. (Bugün Sovyetler Birliği’nde devlet kadrosu işçi ya da köylü kökenli aydınlardır.) İşçi ve köylünün içinden çıkan, dolayısıyla onların durumundan daha iyi anlayan bu yeni kesim artık aydınlar-bürokrasi denen, işçi ve köylünün *dışında* bir kesim oluştururlar. Dolayısıyla tüm önlemler devlet işleyişine işçi sınıfının ve çoğunluğun iradesini ne denli sızabilirse o denli sızdırmayı amaçlıyor. Tüm önlemler

bürokrasiye karşı savaş, devletin halkın dışında bir güç olmasını önlemek için savaş anlamını taşıyor.

Siyasal sistemin örgütlenişinde sayılan birinci, ikinci ve üçüncü maddelerin altında sosyalizmde devlet-parti ilişkisini düzenleme çabası yatıyor. Bunlar özdeş şeyler değildir. Partiler devletin izleyeceği siyaseti belirler. Devlet kendisi uygular. Devlet katlarındaki partililer parti üyesi olarak bu işleyişi kolaylaştırır, çabuklaştırır, yaşama daha tam, daha etkin geçmesini sağlarlar.

Komünist partisinin sosyalist toplumdaki yönetici rolü de esas olarak bu anlama gelmektedir. Komünist partisi proletarya diktatörlüğü altında egemenliğin, iktidarın ruhudur. Proletarya diktatörlüğünün lider gücüdür ama devletin kendisi değildir, devlet değildir. Devletle parti özdeş değildir. Öte yanda, komünist partisi işçi sınıfının kendisi de değildir.

Toplumun demokratikleşmesi ve toplumun devleti giderek daha etkin denetleyebilmesi, giderek devlet görevlerinin daha geniş bölümünü üstlenebilmesi için de birtakım önlemler gereklidir. Siyasal sistemin örgütleniş bölümünde üçüncü maddenin ardından gelen maddeler de asıl olarak bunu sağlamayı amaçlamaktadır.

Burada saydığımız ve aslında çok daha geliştirilebilecek demokratik hakların kendileri, günlük işleyişlerde aşılması gereken güçlükler yaratmaktadır. Bunun bilincindeyiz. Ama bunlar adım adım aşılabilecek güçlüklerdir. Ve Polonya'daki gibi büyük güçlüklerin gelmesini önleyecek en sağlam güvencelerdir. Birdenbire tüm sistemin alabora olmasını, herşeyin karşı dönmesini engelleyen en önemli güvenceler, bu kendi ellerimizle yaratacağımız küçük küçük engellerdir. Bu küçük engellere

saygı duydukça o büyük, yıkıcı engelle karşılaşma olasılığı yokolacaktır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, proletarya diktatörlüğü kendine en uygun devlet biçimi olan aktif yığın demokrasisine ancak bu saydığımız koşullar sağlandığında sahip olabilir. Ve ancak böyle aktif yığın demokrasisine sahip olursa komünizmin üst aşamasına doğru ilerleyebilir. Çünkü devletin sınıf egemenliği sorunu, devletin yönetilmesi sorunuyla karıştırılmamalıdır. Lenin “ ... sınıfın yönetici sınıf durumuna gelmesi onun derhal yönetebilir duruma gelmesi anlamına gelmez” diyor. (Lenin, c.30, s.457) Komünizme devrimci dönüşüm aşamasının önemli bir çelişkisi budur. İşçi sınıfı yönetici sınıftır, fakat yönetmeye hazır değildir. Onun adına yönetmesi gereken birtakım insanları kabul etmek zorundadır. Bunları ne derece denetleyebildiği sorusunun yanıtı onun komünizme ne denli ilerleyeceğini belirleyecektir. Bunları ne derece avucunda tutabildiği de demokrasinin ne denli uygulandığıyla eş anlamlıdır.

“Demokrasi, proletarya diktatörlüğünün tam da varoluşunun koşuludur, onun yaşamının özüdür. Demokrasi, diktatörlük ilkesinin bürokrasi tarafından çarpıtılmasını önlemeye yarar ve devlet gücünün hiçbir zaman, işçi sınıfının ve onun bağlaşıkları olan emekçi halkın hem günlük hem de uzun erimli çıkarlarını bir an olsun gözden kaçırmamasını sağlar. Sosyalist demokrasi proletarya diktatörlüğünün karşısına dikilemez ve onun yerine geçmesi diye bir sorun yoktur.” (Bela Biszku, “Sosyalist Kuruculuk Döneminde Devlet Gücünün Rolü”, *Power, Liberty, Democracy*, Corvina Press, Budapest, Macaristan, 1978, İngilizce basım)

Bir kez daha demokrasi kavgasının önemi üzerine

Buraya dek çok kaba hatlarıyla, Türkiye’de işçi sınıfı devletinin getireceği demokrasiyi anlatmaya çalıştık. Bu söylenenler, proleter demokrasisinin en üst sınırı da değildir. O sınır, sistemin oturması ve gelişmesi oranında genişleyecektir.

Ne var ki, proleter demokrasisinin bu düzeyi bile *hiçbir* burjuva devletinin, en rahat döneminde verememiş ve *hiçbir zaman* veremeyecek olduğu bir düzeydir. Çünkü demokrasi gerçek olmaya, halkın iradesini süregen biçimde yansıtmaya yöneldikçe kapitalist sistemin temelini dinamitlemeye başlar. Bu nedenle, *çağımızda demokrasinin tek ve gerçek sahibi işçi sınıfıdır.*

Kapitalist ülkelerde üretim ilişkileri üretim güçlerinin gelişmesini engellemektedir. Bu ülkelerde üretim güçlerinin gelişebileceği sınır, sosyalizm altında yapabileceğiyle karşılaştırıldığında çok gerilerde kalır. Sosyalizmde gelişmenin sınırı yoktur. Üretimin toplumsallığı ile mülkiyetin özelliğinin uyuşmazlığı kapitalizmi patlatıp yokedecektir. Bilimsel-teknolojik devrim, kapitalizmin yetmezliğini iyice azdırmaktadır. Bugünkü bilimsel ve teknolojik gelişme ve üretimin toplumsallaşması düzeyinde, giderek daha demokratik bir ekonomik ve toplumsal işleyiş getirmeden *üretimi sürdürmek olanaksızlaşmaktadır.*

Buradan öldürücü bir çelişki doğmaktadır. Bir yanda, bilimsel-teknolojik gelişme temelinde ekonomik ve toplumsal yaşam giderek daha fazla demokratikleşmeyi zorunlu tutuyor. Öte yanda gerçek demokrasi kapitalizmde uygulanamaz. Bir yerden sonra kapitalizmi reddeder. Bu

nedenle, kapitalist, özellikle ileri kapitalist ülkelerde demokrasi kavgası işçi sınıfının sosyalizm kavgasının can alıcı bir parçasıdır.

Bize gelince, söylemekten ne çekinelim, Türkiye toplumu geri kalmış, hoşgörüsü eksik, ödünsüz, barbar tarihinin baskısından kurtulamamış bir toplumdur. Belki belli bir süre çizmeye çalıştığım çerçeve uygulanamayacaktır; ya da ancak belli oranda uygulanabilecektir. Biz, proletarya diktatörlüğünün istediği demokrasi budur diyoruz.

Ulaşmak istediğimiz budur. Programımızda bunlar yer alacaktır. Engel olunmuyorsa kuracağımız da budur. Bunların Türkiye’de ne denli uygulanabileceği bugünden belli olmasa da bu, komünist hareketin bugüne dek çeşitli nedenlerle eksik bıraktığı bir yönü doldurmamıza engel değildir. Sosyalizmle demokrasiden ne anladığımızı ortaya koymaya engel değildir. Devrim sonrasında bir yana bırakalım, *devrimi yapmak istiyorsak* bunu koymak *zorundayız*. Dünya gelişmesi öyle bir noktaya geldi ki, sosyalizm ile demokrasi arasındaki çeşitli somut örneklerinde varolan ayrılıkları açıklamazsak, komünistlerin demokrasiyi gerçekten savunan tek güç olduğunu ortaya koymazsak, devrimi *biz* yapamayız.

Bu sorun Avrupa’da daha şiddetlidir. Orada bunu çözemedikleri sürece komünizm tehlikededir. Ama Türkiye de Avrupa’nın çok dışında değildir. Üstelik gelişmesi Sovyetler’in o günkü gelişmesiyle kıyaslanamayacak denli ileri düzeydedir.

Türkiye’de gerçekten zorlu bir demokrasi kavgasına girmek zorundayız. Bizim kavgamız devrimi yapana kadarla sınırlı değildir. Asıl olarak devrimden sonra ne yapacağımızı

söylememiz gerekiyor. Demokrasi ile sosyalizm arasında somut örneklerle belirmiş olan ayrımı temizlemeden Türkiye’de demokrasi sorununa gelemeyiz.

Demokrasinin sosyalizm için neden canalıcı öneme sahip olduğunu, demokrasinin sosyalizmin komünizme yürümesi için zorunlu koşul olduğunu kadrolarımıza kavratmak zorundayız. Bunu küçümsüyorsak komünist olamayız. Demokrasiyi küçümsemeyi bilincimizde kesinlikle yasaklamak gerekiyor ki, Türkiye’de demokrasi sorununu tartışırken dudak bükme olmasın. Sözcüğün tarihsel anlamını kavrayarak konuşalım. Bu bugün halkın gönlünü kazanmak için, yarın komünizme yürüyebilmek için gereklidir.

Saflarımızda demokrasiyi küçümseyen eğilimler az değildir. Hatta bir yoldaşın Türkiye’de demokrasi kavgası üzerine konuşurken şöyle birşey dediğini hatırlıyorum: “Evet bugün devrimci durum yok, işsiz kalmayalım, demokrasi kavgası verelim.” Demokrasiye böyle küfürle yaklaşmak, onu burjuvazinin cebine koymak olur.

Sosyalizmle demokrasi arasındaki *sahte ayrılık* yalnız o yoldaşın kafasında olan bir anlayış değildir. O yoldaş bunu sosyalizmi benimseyerek söylüyor. Milyonlarca insan ise demokrasiyi benimseyerek söylüyor. Sosyalizmde demokrasi yok, ben bunu istemiyorum diyor. Bunu temizlemek gerekiyor, yoksa komünistlerin öncülüğünde devrim yapmaya olanak yoktur.

Farklı partilere izin vermek gerekiyor, seçimlerde kim kazanırsa, iktidarı ona devretmek de gerekiyor. Bir yere dek halkın iradesini kabul edip, bir yerden sonrasını kabul etmemek iki yüzlülüktür. Bu iki yüzlülüğü yapıp yapmamak herkesin kendi sorunudur. Bizim bir siyasal hareket olarak

böyle bir sorunumuz yoktur.

Halkın önüne doğru biçimde çeşitli platformları serip seç dediğinde, hem de burjuvazinin namussuzluklarından arınmış bir düzende yanlışı seçeceğini düşünüyorsan, bu felsefi olarak ters birşeydir. O zaman *onun adına* komünizmi kuracağını sanıyorsundur.

Biz şunu da söylüyoruz: Seçimleri kaybetmeyeceğiz. Kendi devletinde seçimleri kaybedecek partiye lanet olsun. Böyle bir partiyle hiçbir şey yapılamaz. Yalnızca çöküşü geciktirir, dünya işçilerine en kötü örnek olur.

Ayrıca, bu sorunu çeşitli konularda söylediklerimizi birleştirerek düşünmek gerekiyor. Komünizmin üst aşamasına geçildiği ana dek olan sosyalizm dedikleri aşamada sınıflar vardır. Sınıflar ve sınıf kavgası var ise ve sen demokratik olanakları sağlamıyorsan, sınıf kavgası *var olan* örgütler içinde geçecektir. Siyasal olarak varolan örgüt komünist partisidir. Sosyalizmi kuralım derken komünist partisini *dejenere* edebiliriz. Marksizm-Leninizme, tümüyle aykırı bir anlayışla, sözümona sosyalizmi kurtaracağız. “Halk anlamaz, halk geri, sömürücülere izin mi vereceğiz” gibi laflar arasında yaptığımız, komünist partisini dejenere etmek olur. Sınıflar varsa, sınıf kavgası varsa, bu mutlaka siyasal arenaya yansıyacaktır. Tek bir parti varsa ve o da komünist partisiyse, tüm farklı görüşler, sınıflar kavgası onun içine dalacaktır.

İşçi sınıfının birkaç tane partisi olamaz mı? Tabii ki olur. İşçi sınıfının gerçek partisi tektir, komünist partisidir, ama bu başka bir anlamdadır. *Komünist Manifesto*, işçi sınıfının çeşitli partilerini sayar. Ama işçi sınıfının tümünün uzun erimli çıkarlarını anlatan tek parti vardır, o da

komünist partisidir der. Burjuva toplumunda da çeşitli partiler var. Sosyalizmdeki çatışmalar, o çeşit antagonist çatışmalar değil, ama mutlaka çıkar farkları da olacaktır. Aynı sınıfın içinde de olacaktır. Hele sosyalizm ilerledikçe, işçi sınıfı giderek toplumun öteki kesimlerini içine almaya başladıkça, mesleksel ayrımlar daha fazla önem kazanacaktır. Bunlara dayalı olabilir, olmayabilir, yalnızca ideolojik planda olabilir, farklı partiler olacaktır. Amerika’da ya da İngiltere’de bir burjuva partisi gidiyor, öteki geliyor diye burjuva diktatörlüğü yıkılıyor mu?

Bunları hayal sanmayalım. Bunları hayal sanmak, sosyalizmin bugünkü geri kalmışlığına teslim olmak demektir. Bu dünya neler görecektir. En ileri demokrasiyi de sosyalizmi de görecektir. Biz demokrasiye samimi olarak inanalım, onu aşağılamayalım, onun sürekli geliştirilmek zorunda olan birşey olduğunu, komünistliğimizin ayrılmaz bir parçası olduğunu iyice içimize yerleştirelim. Yalnızca bu anlayış bile iktidara geldiğimiz zaman yapacağımız bir sürü şeyi belirler. Çünkü her zaman daha iyisini yapmak olanaklıdır.

İşçinin Sesi Sayı 186-187 8 ŞUBAT 1982

KAVGA VE YORUM

Dönemler ve Kadrolar

Partimiz, Türkiye Komünist Partisi içinde her verilen görevi tam tamına yerine getirerek ve parti organlarının işlemesi, organlarda tartışma üzerinde sürekli ısrar ederek on kadar yıl geçirdikten sonra 30 Temmuz 1979'da *İşçinin Sesi'nin* 100.sayısıyla açık savaşıma geçtik. Hemen ardından gelen 101. sayıda, “Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir” adlı yazı yayınlandı. Üç yıl sonra, *İşçinin Sesi'nin* 200.sayısını kutladığımız şu günlerde bir başka yönüyle kadro sorununa değinmek uygun olur.

Komünistlerin, sürekli olarak kendilerini yaşadıkları ortamdan soyutlayarak “neredeyiz, nasıl bir zamandayız, ne yapıyoruz” sorularını yanıtlamaları gerekir. 1979'da ülkede devrimci durum vardı, her yerden devrimci fişkiriyordu. Partimiz, birkaç yılın olumlu-olumsuz gitgellerinden sonra tümüyle oportünist, liberal burjuva kuyrukçusu bir çizgiye oturmuştu. Partiyi yanlışlardan kurtarabilmenin yolu olan organ çalışması yapılmıyordu. Organlarda görüşme, tartışma, fikrini söyleme engellenmişti. TKP'de ihtilalci komünizm teslim alınmak isteniyordu. Böyle bir ortamda TKP'nin Leninci kadroları açık savaş bayrağını kaldırdılar.

Bugün, 1982, koyu bir gericilik dönemi terörü altında yaşıyoruz. Yığınlarda yılgınlık, siyaset dışı konumlara kayma sürüyor. Yığınların psikolojik durumu devrimci hareketin kadrolarını da derinden etkiliyor. Gericilik

dönemi basıncını şimdi iyice duyuruyor. Bölünmeyen hareket kalmadı gibi. Ortamdaki bu olumsuzluklara karşın, TKP Leninci kadroları üç yıl içinde partileşti, *Türkiye Komünist Partisi - İşçinin Sesi* oldu. Bugün de, gelişmesini sürdüren bir-iki örgütten biridir. Türkiye’de ve Avrupa’da parti örgütleri ve organları sürekli ve düzenli çalışıyor. Ortamın dayatmasıyla, gençlik kesiminden gelen (ve gerçekten her açıdan genç olan) yoldaşlar arasında zaman zaman sorunlar doğuyor. Haberleşme güçlüklerinin de azdırmasıyla zaman zaman yurt içi örgütleri arasında uyum kopmaları oluyor. Ancak parti örgütlerinin *tümü* parti hattında inatla, ardıcıl savaşıyor. Gelişme eğrimiz hızından hiç yitirmeden ilerliyor.

Söylenmeden geçilmemesi gereken bir nokta bu dönemde işçi yoldaşlarımızın ve işçiye dayalı parti örgütlerinin genel ortalamasının çok üzerinde bir çalışma gösterdikleridir. Merkez organın son sayılarında ısrarla yinelediğimiz belgi boşuna söylenmemiştir. “Devrimin de, partinin de güvencesi işçilerdir.”

Gericilik dönemlerinin örgütsel açıdan, kadrolar açısından baş köşeye oturttuğu konu parti disiplini konusudur.

Şunu en başta koymak gerekir ki, Türkiye Komünist Partisi illegal bir partidir. İlegal bir partide disiplin *her zaman* legal bir partide olduğundan çok daha katı olmalıdır. Çünkü her zaman bir *seferberlik* durumu vardır. Hatta, illegal partinin yaşamına sürekli askersel durum da denebilir.

Parti bir bütündür. İstanbul’u, Konya’sıyla bir bütündür. Partili tutumu her yerde aynı olmak zorundadır. İlegal bir partinin legal ortamlarda çalışan parçaları için bu

durum mutlaka çeşitli uyum zorlukları taşıyordur. Böyle koşullarda liberalizme kaymak sürekli bir dürtüdür. Bunu bilincimize yerleştirmek, komünist partisi demokrasisi ve disiplini arasındaki o diyalektik ilişkiyi iyi yakalamak gerekiyor.

İllegal partilerde disiplin her zaman olağandan yukardadır ama bunun ötesinde disiplinin daha da öne çıkmasını gerektiren dönemler vardır. Kılıcımız yalnız bir yana kesmiyor. Demokrasiyi sonuna dek savunan biziz, ama disiplini de sonuna dek savunan biziz. Sorun, neredeyiz, nasıl bir zamandayız, ne yapıyoruz doğru değerlendirme sorunudur.

Disiplinin iyice öne çıkması gereken dönemler, bir kez hepimizin bildiği devrimci durum dönemidir. Lenin'in dedikleri açıktır. Devrimci durumda partinin çevresel (periferal) örgütlerinin kapısını açacaksınız, geniş tutacaksınız. Fakat *parti çekirdeği* dediğimiz, partinin gerçek kadroları için disiplin, olağan barışçıl dönemdekinden çok daha yüksek olacaktır.

Disiplinin iyice öne çıkması gereken bir dönem devrimci durumsa, ikinci dönem de gericilik dönemidir.

Demek ki iki dönem vardır ki, her partide disiplinin olağandan çok daha fazla öne çıkması gerekiyor. Bunun da nedeni var. İki de olağanüstü dönemlerdir, göreceli barışçıl dönemlerden farklıdır. İkisinde de parti sorunlarla karşı karşıyadır. Biri ileri atılabilmenin sorunlarıdır, ötekisi geriye çekilebilmenin sorunlarıdır. Ama ikisi de büyük sorunların olduğu dönemlerdir. İkisinde de disiplin o dönemleri başarıyla atlatmada canalıcı faktördür. İki dönemde de liberalizm komünist hareketin baş düşmanıdır. Nasıl bir durumdan geçtiğimizi tüm yoldaşlar

değerlendirmelidirler. Gericilik dönemindeyiz. Geri çekiliş dönemindeyiz. Bu dönemde disiplin gerçekten utkunun anahtarıdır. Lenin hatta şöyle diyor: Böyle dönemlerde en ufak bir sallantı gösteren iyi komünistleri bile görevden uzaklaştırmalısınız.

İllegal bir harekette disiplin legal bir harekette olduğundan çok daha önde gelmek zorundadır. Olağanüstü dönemlerde disiplin daha da öne çıkmak zorundadır. Bunları iyice içermemiz gerekir, çünkü olağanüstü dönemlerde, sıkıntılı, sıkışık dönemlerde disiplinin azalması yönünde *nesnel bir dürtü* vardır. İnsanlar aynı insanlar. Fakat sıkıntı dönemlerinde günün yirmidört saati, yaşamın her parçası insanları disiplini ufalamaya itiyor. Yapmamız gerekene, almamız gereken tutuma karşı yaşamın sürekli bir eğilim taşıdığını bilmeliyiz. Sıkıntı dönemlerinde disiplin azalır. Tüm liberal hastalıklar öne çıkar. Bu nesnel bir gelişmedir. Dışına çıkıp bakabilmek gerekir. Ahmet yoldaştan, Rüştü kardeşten ayırmak gerekir, çünkü toplumsal bir olaydır. Bunun ancak bilgiyle, bilinçle, inançla üstesinden gelinebilir. Onun ötesinde yaşam gevşeyenleri eskitir, onları posası çıkmış gibi kenara atar.

Özetlersem, birincisi, disiplin illegal bir partide öndedir. İkincisi, zor dönemlerde daha da öndedir. Üçüncüsü, ama, zor dönemlerde disiplinin azalması yönünde nesnel bir eğilim sürekli işlemektedir.

Onun için bu dönemde *komünistliğin ölçütü* partinin örgütsel ve taktik kararlarını harfiyle uygulamaktır. Her insan istediğini yapmakta özgürdür. Ancak her örgüt kendi niteliğini korumakta özgürdür. Her örgüt, ben bu yoldan gideceğim demekte özgürdür. Gitmeyenlere karşı gereken tavır almakta da özgürdür. Burada iktidarsızlık gösteren

örgütler zaten siyasal sahnede yaşayamazlar. Buraya dek fazla bir sorun yoktur. Parti disiplinine uyan ve uymayan hemen ayrılır. Bu dönemin asıl sıkıntısı bu noktadan sonra başlıyor.

Bu dönemin asıl korkulacak ve bilinçle uyanık olunacak yönü şudur: Partinin taktik ve siyasal tutumlarını, örgütsel kararlarını uygularken kendi istediği yönlere doğru çekiştirmek. Uygulamak, ama çekiştirerek uygulamak. Çünkü bu dönem nesnel olarak disiplinin azalması yönünde çalışıyor. Günlük çalışmada taktikleri, siyaseti uygularken kendi istediğine doğru çekiştirmek daha kötüdür. Ötekisi ben elmayım, sen armutsun diyor. Git o zaman elmaların yanına dersin biter. Ama bu *kendi dokumuzu* zayıflatır. Liberal eğilimler buralarda sızar.

Olabilir ki bir karar yanlış olmuştur. O zaman onun yolu vardır. Organlarımızda tartışırız, öneri götürürüz. Bu değişsin deriz. Daha yukarı gideriz. Konunun peşinden koşarız, bırakmayız, medeni cesaretsizlik göstermeyiz. Öte yanda hiç çekiştirmeden uygularız partinin dediklerini. İçinde bulunduğumuz dönem bu tutuma karşı çalışıyor. Bunun bilincinde olarak davranmamız gerekir. Bu dönemde gerçekten komünistliğin ölçütü budur. Parti hattını, parti kararlarını çekiştirmeden tam olarak uygulamak.

Alt organlar üst organlara kesinlikle uyar. Bilinçli, gönüllü bir biçimde. Yoksa tüm komünist partisi teorisini atmak gerekir camdan dışarıya. Alt üste her zaman uyar. Bu dönemde çok daha fazla uyar.

Azınlık çoğunluğa kesinlikle uyar. Azınlıkların “platform” larda birleşmeleri, ayrı “platform”ları sürdürmeleri gibi birşey Troçkizm’de var. Marksizm-

Leninizmin parti anlayışında yoktur. Tartışılır, çoğunluk görüşünü koyar, ondan sonra azınlık bu dünya yüzünden yok olur. Yok olmazsa bu hareket içinden yok olur. Azınlık çoğunluğa uyar, alt organlar üst organlara uyar. Komünist partisinin merkezi anlayışında dükalıklar yoktur. Komünist partisi monolitik bir partidir.

* * *

Bunların dışında, bir de dönemlerle kadroların ilişkisi sorunu var. Her partinin bir kalıcı kadrosu, çekirdeği vardır. Bu çekirdek bir yılda, iki yılda ortaya çıkmaz. Onyıllar içinde, kavganın içinde ortaya çıkıyor. Bir de çekirdeğin çevresinde yine parti kadrosu (çevresel partilileri de kastetmiyorum - yine parti militanı kadrolar) var. Fakat işte bu kadrolarda farklı durum var.

Her değişik dönem, kendi kadrosunu beraberinde getirir. Sanki cebinde taşır. Nereden çıktı bu adamlar? Çıkar. Her dönem, gereksindiği insan tipini doğurur, üretir. O dönem değiştiğinde, bir bakarsın, o dönemin ürünü olan kadro da beraber gitmiş. Nereye gider? Evine gider, okumaya gider, kendini “yenilemeye”, sonraki devrim savaşına “hazırlamaya” gider. Dönemler bu tür kalıcı olmayan kendi ürettiği kadrolarıyla beraber gelir, beraber gider. Devrimci durum da öyledir. Bir sürü insan üretti. Onlar şimdi gidiyor. Gericilik dönemi bambaşka bir ortam. Az parlak. Çok nankör. Kağıt katlayacaksın sürekli. Ne yapalım, böyle. Gösterişsiz. Sabır işi. Nankör bir dönem. Bu da kendine uygun kadroları beraberinde getirecek.

Tüm hareketler neden bölünüyor? “Doğruyu mu buluyorlar”? Dönem değişti. Basıncı şimdi biniyor. Kadrolar yer değiştirecek. Bu döneme uygun kadrolar öne gelecek. Görüşmeye gelen bir yoldaş anlattı. Bir sürü hareket

yeniden bölünmüş. Oysa yoldaşı son görelî bir ay oldu en fazla. Neden? Bırakın bu bölünmelerin rastlantısal nedenlerini. Çarşaf çarşaf yazıyorlar, insanın midesi kalkıyor okurken. Altında yatana bakın. Dönem değiştî, tüm örgütlerde dönemlerin kadroları değiştir. Olan budur, nesnel olarak olan budur. Yani her dönem kendi kadrosunu beraberinde getiriyor, beraberinde götürüyor. Ama *kalıcı kadrolar* bunu anlayabilen kadrolardır. *Kalıcı komünist kadrolar*, her dönemde ne gerekiyorsa onu yapan kadrolardır. Bugün böyle, 24 saat kağıt katlarız. Yarın dün ne yaptıksa onu yaparız, öbür gün tetik boşaltırız. Komünist partisini yaşatacak kadro dönemlere bağlı olmayan kadrodur. Tüm değişiklikleri iyi anlayacak, kavrayacak. Dönem ne istiyorsa ona göre davranacak. *Kadro asıl budur.*

Bu yaz dönemini, 6. Yaz Taarruzu'nu partimizdeki gönüllü komünist disiplini katıyla arttırarak bitirmek ana hedefimizdir. Elbirliğiyle disiplini yükselteceğiz. İdeolojik, siyasal, örgütsel açıdan hiçbir sallantıyı ve sallantılıyı örgütümüze bulaştırmayacağız. Yine Lenin'in bir sözü kulağımıza küpedir. Sıkıntılı dönemlerde, parti rotasını tek birşeye göre çizer. *Tüm sallantılardan arınmak.* Tek tek komünistler olarak kendimizi tüm sallantılardan arındırmak. Hareket olarak tüm sallantılı görüşlerden ve unsurlardan arınmak. Bu dönemin hedefi budur. Leninizmin bize öğrettiği budur.

İşçinin Sesi'nin 200. Sayısı hepimize kutlu olsun!

Haydi 6. Yaz Taarruzu'na!

Herşeyin sonunu kadrolar belirleyecektir!

Komünist yayıncılık kadro işidir

Gazetemizin editörü R. Yürükoğlu yoldaşla söyleşi

SORU *Merkez organımız İşçinin Sesi komünist gazetecilik açısından yıllar içinde sürekli gelişti. Gazetemizin editörü olarak bu sonuca ulaşmada işlere nasıl bir yaklaşımın rol oynadığını bize anlatır mısınız!*

R.Y.: Geniş bir soru. Komünist basın alanında da Marks'ın, Engels'in, Lenin'in dediklerini ve yaptıklarını öğrenme ve kendi koşullarımıza uygulama çabası içindeyiz. Komünist gazetecilik konusunun değişik yönleri var. Örneğin, gazetenin işlevi, seslenmek istediği kesimler, konu ölçütleri, seslendiği kesim ile arasındaki bilgi alışverişi, tüm bunlar komünist gazetecilik içinde ayrı ayrı ele alınıp işlenmesi gereken yönlerdir. Ancak bunları bir yana bırakmak ve asıl olarak sorunun bir yönünü, bunların dışında kalan bir yönünü ele almak istiyorum. Çünkü *İşçinin Sesi*'nin yayın yaşamına girmesinden, ve özellikle de TKP içinde ihtilalci komünizmin savunusu görevinin omuzlarına düşmesinden sonra boğuştuğumuz en çetin sorun bu olmuştur.

Komünist yayıncılık kadro işidir. Karşılaştığımız en çetin sorun da bu olmuştur. En başından bu yana öyle bir yayın kadrosu amaçlıyoruz ki, entellektüelizm hastalığına tutulmamış olacak ve tutulmayacak, proleter tutumlu, çok yoğun, ağır bir çalışmayı sonuna dek götürebilecek, burnu büyük olmayan ve burnu büyümeyecek, çağdaş bilginin en

son ulaştığı noktaları içermiş, gelişmeleri sürekli izleyen, kalıpsız kafalı ve cesur düşünceli ama Marksizmin temellerine, Marksizmin devrimci ruhuna tüm varlığıyla kendisini adanmış.

Birbirini insan olarak, arkadaş olarak, yoldaş olarak seven, birbirine karşı sadakat ve vefa duygularını hor görmeyen, duygudan ve insanlıktan utanmayan bir yayın kadrosu yaratabilmek.

Bu alanda da geçmişten birşey devralmadık. Ancak açık savaşıma başladığımızdan bu yana üç yıl geçti ve bugün dönüp arkamıza baktığımızda şunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliyoruz ki Türkiye devrimci hareketine teorik çalışmasıyla, yazısıyla, çizgisiyle, resmiyle, dizgisiyle, mizanpajıyla, baskısıyla gerçekten değerli komünistler verdik. Bir benzetme yaparsam, *İşçinin Sesi* Türkiye devrimci hareketinin Trabzonspor'udur diyebilirim. Başından beri, en başından beri yıldız adlardan kaçındık, korktuk, ürktük. Bir türlü sevemedik. İstedik ki kendisine ayrıcalık tanımayan, özgül yerler istemeyen, örgüt içinde bir vida olabilen, örgüt yaşamı içinde yer alabilen bir yayın kadromuz olsun. Üç yıl içinde *İşçinin Sesi'nin* ürettiği değerler ortadadır.

Yayın kadrosunu oluşturma, üretme, geliştirme yönünde nelere dikkat ettik ve nasıl çalışıyoruz? Birincisi, örgütlerin kahrını çekmemiş, yıllarca örgütlerde yontulmamış yoldaşları yazı çizi işlerine koymuyoruz. Ya da zaman içinde aramıza katılmakta olan, derin burjuva bilgisine sahip örgüt deneysiz yoldaşları örgüt anlayışı kazanmaları için uzun bir dönem örgütlerin öğreticü çarklarına teslim ediyoruz. Çünkü komünist yayın kadrosu pratik örgütsel çalışmayı bilmeyen, anlamayan, en az öteki

yoldaşları gibi başaramayan bir entellektüeller gurubu değildir.

İkincisi, araştırma-geliştirme yoluyla hareketimizin teorik ve siyasal konumunu yazılarıyla belirleyen yoldaşlarımızı da içeren ama ondan daha geniş bir yazı kurulumuz var. Kadrolarımızın bugünkü gelişme aşamasında yazı kurulunu bağlayıcı karar alan, oylayıcı bir organ olarak değil, sıkı çalışma, yoğun öğrenme forumu olarak ele alıyoruz. Marksizm bilirse önce derinden öğrenilecek. Kitaptan okumak da yetmez, yaşamla birleştirilecek. Diyebilirim ki, hareketimiz içinde en yüksek disipline sahip birim basın-yayın örgütüdür. Toplantılarda bilgiye dayanmayan akıl yürütme, gevezelik, ukalalık, laf yetiştirme, bilgiçlik kesinlikle yasaktır. Ve zaten yapan da yoktur.

Üçüncüsü, konular yazı kurulunda gerektiğince tartışılır. Bazen bu tartışmalar haftalar sürer. Örneğin faşizm, Polonya, sosyalizm ve demokrasi tartışmalarında böyle olmuştur. Ancak karar yetkisine yalnız editör sahiptir. Editörün katılmadığı toplantılarda yetkili yardımcı editördür. TKP 1980, 1981 Konferansları pratiğimizde varolan bu işleyişi yasalastırmıştır.

Gördüğünüz gibi sorunun ancak küçük bir bölümünü ama bizim için en büyük zorluk yaratan ve sanıyorum ki başarıyla çözmekte olduğumuz yönünü anlattım. Komünist gazetecilik üzerine her yönüyle geniş bilgi edinmek isteyen yoldaşlarımıza bir kitabı öğütleyebilirim. Çekoslovakların sanıyorum ya 1969 ya da 1970’de bastıkları *Basın Üzerine Lenin* adlı bir derleme var, iyi sistemleştirilmiş, bölümlenmiş bir kitaptır.

SORU *Parti merkez organının editörü olarak, örgütlere ne iletmek isterdiniz?*

R.Y.: Sanıyorum Türkiye komünist ve devrimci hareketinde gazetesinin işlevini en iyi yerine oturtabilmiş, örgütleriyle gazetesi arasında doğru bir anlayışı yerleştirebilmiş olan hareket *İşçinin Sesi*'dir. Buna karşın örgütlerden dün istediğimiz, yarın yine isteyeceğimiz şeyler de eksilmemiştir. Örneğin en başta, tüm yoldaşlarımız, tüm örgütlerimiz çevrelerinde gelişen siyasal tartışmaları, insanları meşgul eden konuları sığağı sığağına gazetemize bildirmelidirler. Bazı örgütlerimiz bunu çok başarılı yürütüyor, bazı örgütlerimiz yeterince önem vermiyor.

İkincisi, gazeteye bölgelerden haber, yazı, resim mutlaka düzenli bir iş bölümü içinde yollanmalı, organ toplantılarında mutlaka sürekli gündem maddesi olarak yer almalıdır. Yeni kurulmakta olan örgütlerde bazı yoldaşlarımızın şöyle endişesi olabiliyor: Gazetemizin teorik düzeyi çok yüksek, bizim yazdıklarımızı istemezler, basmazlar, vb. *İşçinin Sesi*'nin başarısının bir sırrı da burada. Hem yüksek düzey, hem de militanıyla bağlı. Her geçen sayı bunun kanıtıdır.

Üçüncüsü, mutlaka yayın satış paraları daha muntazam bir biçimde gazeteye iletilmelidir.

SORU: *Dünya komünist basınının bugünkü durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?*

R.Y.: Bunu da konunun teorik ve siyasal yönlerini dışarıda bırakarak yanıtlamak istiyorum. Çünkü teorik ve siyasal açıdan dünya komünist partilerini ve dolayısıyla basınına nasıl değerlendirdiğimiz

gazetemizin yazılarında vardır. Daha çok gazete mizanpajı ve teknik düzeyi olarak ele almak istiyorum.

Gazetecilik tekniği, yöntemleri açısından dünya komünist basınında ilginç bir görünüm, bir paradoks var. Geneliyle sağa kaymış olarak değerlendirdiğimiz dünya komünist hareketi içinde göreceli olarak daha solda duran partilere, en azından Marksizmin temel direkleri olan proletarya diktatörlüğü, proletarya enternasyonalizmi gibi konularda sağlam duran partilere bakalım. Bu partilerin basınları gazetecilik tekniği açısından, resim kullanımından başlık seçimine, harf karakterinden sayfa düzenlemesine dek 1920'ler, 1930'lardaki ölçütlerle, ya da genel geçerli zevk ile davranıyorlar. Özellikle sosyalist ülke basını. Öte yandan Marksizm-Leninizmin, komünizmin temel önermelerini reddeden iyice oportünist ve revizyonist partilerin basınına baktığımız zaman bunların çoğunluğu gazete-tekniği alanında, redaksiyon, editörlük ve mizanpaj alanlarında modern bir anlayışla çalışıyorlar. Yalnız teknik açıdan söylüyorum, gerçekten kendini zorla okutan, güzel yayın örnekleri veriyorlar.

Türkiye komünist hareketi olarak yapmamız gereken, Marksizmin özünü her saldırıya karşı savunurken öte yandan her güzel uygulamayı her zevkli uygulamayı, modern tekniğin gazetecilik alanına getirdiği her ilerlemeyi, her başarılı örneği alıp kendi koşullarımıza uygulamaya çalışmaktır. Doğru devrimci görüşlerin güzel sunulduğunda, insan psikolojisini dikkate alan, bu konuda yapılmış çalışmaları bilen bir kadro elinde çok daha geniş kesimlere ulaşabileceğini, çok daha yankı uyandırabileceğini iyi bilmeliyiz. Gazeteciliğin teknik ve mizanpaj yönlerini küçümsemiyoruz. Tersine, üzerinde özenle duruyoruz.

Gazeteyi eline alan insan ne için gazetenin şu sayfasına eğilim gösterdiğini, ne için bu gazeteyi değil de, şu gazeteyi aldığını belki farketmiyordur, belki bilincine çıkarmıyordur ama bilinçaltı seçtiği gazetede ötekilerde olmayan birşeyi yakalamıştır.. Dünya komünist basınında güzel gazetecilik örnekleri veren revizyonist kesimle bayat gazetecilik tekniğini sürdüren ama daha doğru şeyleri savunan gazetecilik arasında bir seçim yapmak zorunda değiliz. Her alanda en iyisini seçip Türkiye komünist hareketine taşımak görevimizdir.

İşçinin Sesi Sayı 200 7 HAZİRAN 1982

10 Eylül 1982 konuşması^{50 51}

Yürükoğlu yoldaşımız, bu yılki 10 Eylül konuşmasına partimizin Ege Yöre Komitesi'nden gelen kutlamayı okuyarak başladı. Daha sonra değineceği konuları şu sözlerle özetledi:

“Yoldaşlar, bu yılki konuşmam, bizi bugün ilgilendiren üç konuya ağırlık veriyor. Dünya ve Türkiye'nin durumu, son dönemlerde devrimci harekette çok önemli bir konu olan eylembirliği ve cephe sorunu ve üçüncüsü, belki ikinci-üçüncü kez yineleyeceğimiz, demokratik merkezîyetçilik ve örgüt sorunları olacak.”

Konuşmanın ilk bölümüne giriş olarak yoldaşımız, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye'nin* ilk broşür basımında sözü geçen, Türkiye'yi dünya bütünü içinde ele alma gereğini vurgulayan yaklaşımı hatırlattı. Broşürde değinilen, dünya kapitalist sisteminin geçirdiği yapısal değişikliklerin bazılarının o zamandan bu yana kesinlik kazandığını, bunları anlamadan Türkiye'nin karşılaştığı ekonomik sorunları, emperyalizm-Türkiye ilişkisini,

⁵⁰ *İşçinin Sesi*'nin introsu: R.Yürükoğlu yoldaşın 10 Eylül'de partimizin 62.yıldönümünü kutlama toplantısı konuşmasının özeti

⁵¹ Bu konuşmanın tam metni, *İşçinin Sesi* yayınları tarafından *Durum ve Görevlerimiz 1983* başlığı altında yayınlandı. Bu kitapçığa aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz: https://emarvakfi.net/wp-content/uploads/TKP-IS/Kitaplar/PDF/durum_ve_gorevlerimiz_1983_101982.pdf

sosyalizmin ülkenin sorunlarını nasıl çözebileceğini anlayamayacağımızı belirtti.

I. Dünya ve Türkiye

Bu bölümde yoldaşımız, önce dünya kapitalist sistemini, sonra Türkiye'yi ele aldı.

1.1 Dünya kapitalist ekonomik sisteminin bugünkü durumu

Emperyalist ülkeler

Bu bölümde yoldaşımız, emperyalist ülkelerin tümünde ciddi bir bunalım olduğunu, ABD'nin kapitalist dünyadaki hegemonyasının sürekli gerilediğini, emperyalistlerin iç kavgalarla bir anlamda zayıfladıklarını anlattı.

Emperyalist ülkelerde işsizliğin 1960'ların sonundan beri arttığını ve yapısal bir özellik kazandığını, üretimde gerileme, kapasite fazlası, zorunlu kısa çalışma, yaygın yığınsal işten çıkarmaların gözlendiğini belirten yoldaşımız, bu yığınsal işten çıkarmaların bir nedeninin otomasyonun hızla genişlemesi, öteki nedeninin ise, üretim süreçlerinin rasyonalizasyonu olduğunu söyledi.

Emperyalist ülkelerde iç yatırımların giderek azaldığını, yapılanların da giderek artan bir bölümünün varolan işletmeleri rasyonalize etmede kullanıldığını, buna karşılık dış yatırımların, bunlar içinde de az gelişmiş ülkelere gidenlerin ve endüstriyel yer değiştirme amacıyla yapılanların payının arttığını anlatan yoldaşımız, bunların sonucunda emperyalist tekellerin kârları hızla artarken, emperyalist devletlerin mali bunalım içinde olduklarını söyledi. Sonuç olarak, emperyalist ülkelerin yaşadıkları

ekonomik sorunların kendi emperyalist tekellerinin uluslararası hareketleri sonucu olduğunu belirtti.

Az gelişmiş ülkeler

Az gelişmiş ülkelerde işsizliğin yüz milyonları geçtiğini, bunun en düşük ücret, en sınırsız sömürü için tükenmez bir kaynak oluşturduğunu ve bir yandan olduğu kadarıyla endüstrileşmeyi beslediğini, öte yandan iç pazarı daralttığını belirten yoldaşımız, bu durumun şöyle bir açmaz yarattığını söyledi: Gelişmeye başlayan bir endüstri ya malını dışarıya satacak, ya çökecek.

Bu temelde, az gelişmiş ülkelerde uluslararası üretim sürecinin doğrudan parçası olan, dışa bağımlı endüstrileşmenin yürüdüğünü belirten yoldaşımız, emperyalist tekellerin, endüstriyel yer değiştirmeye, kendi ülkelerindeki fabrikaları kapatıp bu ülkelerde açtıklarını, çoğu girdiyi dışardan getirip, bu ülkenin elektriğini vb., en önemlisi ucuz işgücünü kullandıktan sonra, ürettiklerini de dış pazarlara aktardıklarını, bu çeşit fabrikalara dünya pazarı fabrikaları dendiğini anlattı.

Az gelişmiş ülkelerde, ihracata yönelik bir endüstrileşme olduğunu söyleyen yoldaşımız, bunun toplumsal beklentileri yükselttiğini ama karşılayamadığını, tersine sorunları daha da ağırlaştırdığını, bu ülkeleri emperyalizmin zayıf halkaları olmaktan kurtaramadığını belirtti.

Dünya kapitalist sisteminde ortaya çıkan yapısal değişim

Dünya kapitalist ekonomisinde ortaya çıkan yapısal değişimlerin ilk göstergesinin dış *ticarette* gözlemlendiğini belirten yoldaşımız, ikinci gösterge olarak dış yatırımlarda az gelişmiş ülkelere yönelişin arttığını

söyleyerek özellikle üretimin yer değiştirmesi denen olgu üzerinde durdu.

Yürükoğlu yoldaş, bunların sonucunda artık anlamlı bir kapasitede çalışan tüm şirketlerin üretimlerini uluslararası düzeyde örgütlemek zorunda olduklarını vurguladıktan sonra, üç önemli noktaya değindi: Biri, üretim sürecindeki artan uluslararasılaşma sonucunda artık gerçek anlamda bir dünya işçi sınıfından sözedilebileceği, ikincisi, devlet sınırlarının gerçekten gerici bir rol oynadığı, bununla bağlı olarak üçüncüsü de bu engeli tersinden aşmaya çalışan emperyalist sermayeyle emperyalist devletler arasında bir çelişkinin söz konusu olduğudur.

Türkiye konusuna gelmeden önce yoldaşımız ihracata dönük endüstrileşmenin az gelişmiş ülkeleri kurtarmadığını, az gelişmişliği bu kez de endüstrileşme temelinde yeniden ürettiğini belirtti ve bugün kapitalist dünyada yaşanan ekonomik bunalımın uluslararası sermayenin hareketi nedeniyle olduğunu vurguladı.

1.2 Türkiye

Türkiye ekonomisinde çeşitli nedenlerle, çok büyük dengesizliklerin olduğunu, bazı dalların hızla gelişmiş olduğunu, ancak bunların da artık iç pazarın emebileceği kapasitenin dışına taşmış olduklarını söyleyen yoldaşımız, tekelleşmenin doğurduğu hem sermaye, hem mal ihracı gereksiniminin gerçekleşemediğini belirtti.

Türkiye’de tekstilin durumunun bir laboratuvar olduğuna değinen yoldaşımız, bunun üç şeyi yansıttığını söyledi: Biri, emperyalist ülkelerdeki gerileme nedeniyle yükselen korumacılığın az ve orta gelişmiş ülkelere kriz

olarak transfer oluşu, ikincisi emperyalistleşme aşamasına yükselen ülkelerin karşılaştıkları güçlü barajlar, üçüncüsü de emperyalistleşme çabası içinde olan ülkelerdeki dengesizliklerin en ileri dalı bile bunalıma sürükleyebildiğidir.

Türkiye’de de gelişen endüstri dallarının üretimiyle, üretimi ememeyen iç pazar ve emmek istemeyen dış Pazar arasında bir açmaz olduğunu söyleyen yoldaşımız, bu konuda burjuvazi içinde yürüyen tartışmaya değindi. Bir kesimin sıkı para siyasetini sürdürüp ihracata yönelelim, öteki kesiminin ise iç pazarın efektif talebini yükseltelim dediğini belirtti. Burjuvazi için ikinci yolun hepten çıkmaz, birincinin ise çok çeşitli güçlüklerle dolu olduğunu anlattı.

Finans kapitalin, hem mal, hem sermaye olarak dışa açılma gereksinimini gördüğünü, ama bunu gerçekleştirmeye gücü yetmediği için yaz aylarında bunalımın yeniden derinleştiğini söyleyen yoldaşımız, IMF’nin sıkı para siyasetinden yana olduğunu belirtti. Tam ekonomik bunalım üstelemişken, endüstrinin güçlükleri bankalara da yansımışken, 150 kadar şirket mali yardım isterken, ve tam cuntanın halk oylamasına gideceği bir sırada, sıkı para siyaseti uygulama gerekliliği nedeniyle, cuntanın kısa erimli istemlerle, yerli ve emperyalist sermaye odaklarının temel istemleri arasına sıkıştığını söyledi.

Faşizmin de sorunları çözemediğini vurgulayan yoldaşımız, ihracata yönelik endüstrileşmenin süreceğini ancak bununla az gelişmişlik zincirinin kırılmayacağını, dünya kapitalist sistemine ilişkin bölümde sözü edilen eğilimlerle de bağlı olarak, tarihin çok zevkli, fırsatlarla dolu bir döneminde devrim göreviyle karşı karşıya

olduğumuzu, Türkiye'nin emperyalizmin zayıf halkası olmaktan ancak böyle kurtulabileceğini söyledi.

II. Devrimci güçlerin birliği - Cephe sorunu

Bu bölümde yoldaşımız, devrimci güçlerin birliğinin, Türkiye devrimci hareketi için çok güncel bir konu olduğuna, devrimci hareketin faşist cunta karşısında ciddi bir güç merkezi yaratmak zorunluluğuna ve içinde bizim de yer aldığımız cephe hareketinin varlığına değinerek söze başladı.

Bizim birinci görevimiz yoldaşlarımıza, işçi sınıfına doğruları söylemek olduğu için ve cephe konusunda oportünist anlayışların yaygınlığı nedeniyle, yoldaşımız, konuşmasında hataların yapıldığı noktalara vurgu vuracağını belirtti.

Önce işçi sınıfının partisi nedir konusunu ele alan yoldaşımız, bunun yalnızca işçi üyelikle değil, yöneten kişilerle ve en önemlisi partinin eylemlerinin ve siyasal taktiklerinin içeriğiyle belirlendiğini söyledi. Avrupa sosyal demokrat partilerinin işçi sınıfının burjuva partileri, bizdeki CHP'nin ise düpedüz burjuva partisi olduğunu belirten Yürükoğlu yoldaş, küçük burjuva sosyalist partilerin de işçi hareketi içinde reformizmin ve şovenizmin gerçek kanalları olduklarını söyledi.

Yoldaşımız, işçi sınıfının tek gerçek siyasal partisinin komünist partisi olduğunu belirttikten sonra işçi sınıfının birliğinden sayısal birlik ve komünist partilerin sosyal demokrat, sosyalist partilerle işbirliği anlaşılmamalı dedi. İşçi sınıfının birliğinden onun Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde çalışan partisinin güçlenmesini anladığımızı söyledi.

Yoldaşımız, KP ile işçi sınıfının burjuva partileri arasında birliğin devrim hareketine yararlı olacağı durumlar çıksa bile, bu yine komünist partisinin gücüne bağlıdır, dedi.

Bundan sonra cephe anlayışına gelen ve Lenin'den “Çok Fazla Ödedik” (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.33, s.330-334) ve “Kolçak’a Karşı Kazanılan Utkuya İlişkin Mektup” (Lenin, c.29, s.552-560) başlıklı, uzun ama çok öğretici iki yazı okuyan yoldaşımız, bu yazılardan süzülen cephe anlayışını, “işçi sınıfının hegemonyasına destek olacak cephe” diye özetledi.

Cephe anlayışından hegemonya konusuna geçen Yürükoğlu yoldaşımız, hegemonyanın toplumsal anlamda halkın aktif çoğunluğu arasında benimsenmek, felsefi anlamda ise zorun örgütlenmesi anlamına geldiğini belirtti.

Oportünistlerin, ‘ortak cephe programı uğrunda en iyi savaşılan öncü olur’ anlayışının yanlışlığına değinen yoldaşımız, hegemonyanın özü yığınların öncüyü izlemesi olduğuna göre, komünist partisinin öteki güçlerin tutarsızlığını, nefessizliğini yığınlara sergilemesi, bunun için de renk farklarını ortadan kaldırması değil, tersine kendi rengini her konuda ötekilerden ayırması gereklidir dedi. Bunu yapmanın aynı zamanda devrimi ilerletmek anlamına geldiğini vurguladı.

Hegemonyayı sağlamanın anahtarının en başta izlenen siyasette, ortama en uygun, en doğru belgi olarak en ileri belgiyi atmada olduğunu söyleyen yoldaşımız, yığınlar düzeyinde baş silahımız bilimimizdir ama tek başına doğruları söylemek de yeterli değildir, güçlü olmak gerekir dedi. Doğru görüşlerle hegemonyanın komünistler için birleştiğini, ama hegemon olmak için doğruları

savunmanın zorunlu olmadığını söyledi.

Hegemonyanın ele geçiriliş biçiminin, uygulanış biçiminin ve amaçlarının ortama göre değiştiğini belirten yoldaşımız, sınıf savaşımı kızıştıkça, şiddetin daha açık ortaya çıkacağını vurguladı. Devrimin kendisi şiddet olduğu için, ancak zor kullanmaktan korkmayanlarca kazanılacağını belirtti.

Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi'ne (FKBDC) ilişkin olarak, yoldaşımız, bunun ilk kez ciddi bir cephe girişimi olduğunu, henüz ilk adımlarını attığını, gelişmesi önünde kaçınılmaz olarak çeşitli güçlüklerin de bulunduğunu ama daha şimdiden önemli bir çekim odağı oluşturduğunu, dışarda duran örgütlerin de cepheye çekilmesinin gerektiğini belirtti.

FKBDC'ye karşı baştan beri bizim tutumumuzu, uyumlu çalışmayı bozan, hırçın, dayatmacı tavırlardan kaçınmak, ciddi ve birleştirici olmak diye özetleyen yoldaşımız, ideolojik sorunlarda ise her zaman olduğu gibi geçimsizlikten hiç kaçınmayacağımızı vurguladı.

III. Örgüt yaşamı

Konuşmasının bu bölümüne yoldaşımız, parti örgütleri hakkında bilgi vererek başladı. Türkiye'de tek bir bölge dışında hepsiyle düzenli örgüt bağlarının bulunduğunu, tüm bölgelerde il komitelerinin görev başında olduğunu, *İşçinin Sesi*'nin Türkiye'de düzenli dağıtıldığını söyledi.

Avrupa örgütleri arasında en sevindirici gelişmenin Almanya'da olduğunu belirten yoldaşımız, bu örgütün disipliniyle, özverisiyle, bilinciyle ve siyasal ustalığıyla hızla geliştiğini söyledi. Fransa örgütünün canlı bir atılım içinde bulunduğunu, Avusturya'da etkin, sağlam bir komünist

çekirdeğin olduğunu, Norveç ve İsviçre’de yeni örgütlerin doğduğunu söyleyen yoldaşımız İngiltere örgütünün de profesyonelliği, ardıcılığı ile sorumluluklarını başarıyla yerine getirdiğini belirtti.

Avrupa’da, Türkiye’de siyaseti ya da partisini bırakanların tümünün öğrenci ya da aydın olduğunu belirten yoldaşımız, bunun sevindirici bir arınma olduğunu söyledi ve bir kez daha vurguladı ki devrimin de partinin de güvencesi işçilerdir.

Bundan sonra partinin yığınları sarması konusuna geçen Yürükoğlu yoldaşımız, geçen dönemde üye sayımızın arttığını ama bunu bir istisna olarak görmek gerektiğini, gelişme sürse de kural dışı bir eğilimin sürmüş olacağını vurguladı.

Militan, ideolojisinden, örgüt standartlarından ödün vermeyen bir komünist partisinin genel olarak devrim çok yakınlaşana kadar küçük kalacağını, devrime doğru sıçramalı bir gelişme izleyeceğini söyleyen yoldaşımız, bunun Bolşevik Partisi’nin tarihi açısından da böyle olduğunu verilerle anlattı.

Zamanı gelince geniş yığınları sarabilen bir parti olabilmek için disiplinin, demokratik merkezîyetçiliğin can alıcı önemine değinen yoldaşımız, önce Lenin’in “Komintern’in Temel Görevleri Üstüne Tezler” yazısından bir bölüm (Lenin, c.31, s.187-188) okudu ve buradan, zor dönemlerde mutlak merkezîyetçiliğin, demir disiplinin zaferin vazgeçilmez koşulu olduğunu vurguladı.

Bundan sonra yine Lenin’den (Lenin, c.31, s.24-26) uzun bir bölüm okuduktan sonra, yoldaşımız çıkan sonuçları özetledi, disiplinin sağlanabilmesinde öncünün sınıf bilincinin, devrime adanmışlığının, özverisinin,

yığınlarla bağlanma yeteneğinin, siyasal strateji ve taktiklerinin doğruluğunun ve yığınların bunu kendi deneylerinden görebilmelerinin önemine değindi.

Bizim partimizde disiplin sorununu da ele alan yoldaşımız, komünist partisinin monolitik bir örgüt olduğunu ama bunun zaman içinde tam sağlanabileceğini, farklı görüşlerin çıkmasına olanak tanıyan bir mekanizmanın olması gerektiğini ama partide hiziplere yer olmadığını, ancak doğru temelde, yanlışa karşı zorunlu doğan hiziplere karşı olunamayacağını anlattı.

Partide monolitik yapıyı sağlamada fikir birliğinin yanısıra, tüzük çerçevesinde ortak davranışın önemine değinen yoldaşımız, zaten tüzüğün kendi içinde fikir birliğini sağlama yollarını da içerdiğini vurguladı.

İçinde yaşadığımız dönemde, kararları çekeştirerek uygulamanın, dokumuzu zayıflatıcı etkisi olacağına değinen yoldaşımız, bizim partimiz ve içinde bulunduğumuz dönem açısından merkezîyetçiliğin taşıdığı özel ağırlığı anlattı.

Bundan sonra yoldaşımız, hareketimizin belli eksiklerine değindi. İdeolojiye çok önem veren bir hareket olmamıza karşın üyelerde ideolojik düzeyin hâlâ yeterli olmadığını, devralınan mirasın eksiklerinin bize de yansıdığını, orta yaşlı kadro eksikliğimizin bulunduğunu, işçi sınıfıyla kaynaşma düzeyimizin yeterli olmadığını, yetişkin kadro darlığı çektiğimizi, hâlâ artizanca, amatörce çalışmanın yaygın olduğunu eksiklerimiz olarak sıraladı.

Buna karşılık, güçlü yönlerimizin de bulunduğunu söyleyen yoldaşımız, Lenin'in disiplin için gerekli diye sıraladıklarının, devrime adanmış kadrolarımızın, yaşamın doğruladığı doğru bir siyasal çizgimizin, Markizmin sağlam

zeminine oturmuşluğumuzun olduğunu belirtti. Zamanın bizden yana olduğunu, bizim de başaracağımızı vurguladı.

Yoldaşımız, bu dönemde iki önemli görevimizin olduğunu belirtti: Biri, yığınlarla bağlanma yeteneğini arttırmak, ikincisi de teorik anlayışımızı geliştirmek, derinleştirmektir.

Son olarak hapisteki yoldaşlardan söz eden Yürükoğlu yoldaşımız, yoldaşlarımızın güzel bir sınav verdiklerini, özverilerinin boşa gitmediğini, gücümüze güç kattıklarını, partimizin onuru olduklarını vurguladı ve konuşmasını şu sözlerle bitirdi:

“Bu yıl örgüt yapımızı, kurumlarımızı geliştirmede bir atılım yılı olmalıdır. Elbirliğiyle yeni görevlere hazırlanalım.

“Yaşasın Türkiye Komünist Partisi! “Yaşasın komünizm!”

İşçinin Sesi Sayı 209-210 27 Eylül 1982

KAVGA VE YORUM

Devrim ve sosyalizm için örgüt seferberliği

İşçinin Sesi'nin bu sayısında yayınlanan TKP Eşgüdüm Komitesi duyurusuyla partimiz *örgüt seferberliğine* giriyor. Siyasal ortamın ilerlemekte olduğu geçitte bundan daha yerinde bir karar olamazdı.

Gerçekten, Türkiye son yılların en kritik, en beklenmedik dönüşümlere gebe, en tehlikeli ama olanakları da buna yakın ölçüde artmış kışına giriyor. Bunları nereden çıkarıyoruz?

Bir kez, toplumsal psikolojide elle tutulur bir değişiklik izlenmektedir. Çıplak faşist zorbalığa karşı içten içe birikmekte olan tepki yavaş yavaş kendini dışa vuruyor. Suskunluk bitiyor. Dolmuşta, otobüste, aile sohbetlerinde sıkıntılar yüksek sesle dile getiriliyor. Küfür düzeyinde karşı çıkış yayılıyor. Özellikle işçi sınıfında ve tarım emekçilerinde tepki iyice yükseliyor.

Son referandum sahtekarlığı ve anayasa “tartışması” cuntanın siyasetten uzak tutmak için ölesiye çırpındığı yığınlarda siyasete ilgiyi birdenbire canlandırdı. Öyle bir tartışma ki, anayasayı eleştirmek yasak! Öyle bir referandum ki, “hayır” propagandası yasak! Öyle bir cumhurbaşkanlığı seçimi ki, seçimsiz ve karşı aday yasak! Bu çelişkiler faşist itlere karşı öfkeyi birdenbire yükseltti. İşçi sınıfının bunaltıcı baskısı altında Türk-İş anayasaya “hayır” diyeceğini belli etti. Küçük burjuvazinin yoğun

baskısı altında CHP “hayır” diyeceğini dışarıya sızdırdı. En büyük 6 gazetenin 5’i anayasanın “karşısında” yer aldı, sonuncusu da açık destek veremedi. Her türlü faşist zorbalık ve hile altında yapılacak referandumdan “hayır” çıkma olasılığı yüksek değildir. Ne var ki, halkın büyük çoğunluğunun anayasaya “hayır” dediği de bugünden aydınlığa çıkmıştır.

İkincisi, faşist cuntanın tutumunda bir değişiklik izlenmektedir. İşler kızıştıkça, durum zorlaştıkça cunta faşist kimliğini daha fazla açığa çıkarıyor. “Faşistleşmiyor”, miyop siyasetçilerin gerçeği görmesini “zorlaştıran” örtüleri üzerinden atıyor.

Faşist cunta referandumdan sonra iki derin açmaz karşısındadır. 12 Eylül’den bu yana devlet denen çarkı döndüren ordu kadroları büyük ölçüde kışlaya dönmek zorundadır. Ve bugüne dek cunta, devleti yönetecek sayıda kendi kadrosunu yaratamamıştır. Bu birinci açmazdır. İkincisi, her ülkede, her dönemde her yönetim ne denli zorba, ne denli gayri meşru olursa olsun sivil bir tabana yaslanmak zorundadır. Faşist cuntanın halkta böyle bir taban bulamadığı bugün ortadadır. Bu da ikinci açmazdır.

Bu açmazlar karşısında cunta nerede durduğunu, ne olduğunu daha açık gösteriyor. Bir yandan şovenizmi ve savaş kışkırtıcılığını görülmedik biçimde arttırıyor. “Ermeni yatağı güney Kıbrıs”, “Ermeni sorunu”, “tüm dünya Türklere düşman” tezleri zorunlu olarak günlük basının baş sayfalarına sokuluyor.

Öte yandan, devleti yönetme gereklerini MHP kadrolarıyla çözme, MHP tabanına yaslanma yoluna gidiyor. Üniversite rektörlüklerine atananların beşi, MHP

dergilerine yazı yazmış sicilli faşist MHP üyeleridir. Gerisi, MHP ile işbirliğini zorlayan AP'nin sağ kanadındandır. Bu rektörlerin atadıkları dekanlar da ya yine sicilli faşist, ya da AP sağ kanat üyesidir. Orduda yapılan atamalar sivil yönetime çabuk geçme, daha "liberal" anayasa ve MHP'ye karşı tutum isteyen çevrelerin temizlenmesi için kullanılmıştır. Açık faşist görüş belirten sıkıyönetim kumandanları yerlerinde kalmışlardır. Göstergelerin en ilginç de, Türkeş hapiste ama başbakan Ulusu'nun MHP'nin ikinci adamıyla herkesin gözü önünde yemek yemesidir.

Tüm bu göstergeler 1983 kışının olağanüstü bir kış olacağını gösteriyor. Saatin rakkası iki yöne de gidebilir. Ancak şurası açık ki, referandumla birlikte 12 Eylül'den bu yana yaşanan dönem yerini belki daha zor ama daha hareketli bir döneme bırakacaktır.

Partimiz yeni dönemin getireceği görevlere hızla hazırlanmak zorundadır. İşte *örgüt* seferberliğinin anlamı buradadır.

Ve allah menşevikleri yarattı

Allah bir gün çevresine bakındı. İşsizlik, enflasyon, sömürü, zulüm, uğraşan didinen yığınlar, gülmeyi unutmuş yüzler. "Böyle olmaz" dedi, "insanların gülmeleri de gerekir". Ve işe dünyanın Anadolu'sundan başladı. TKP'nin menşevik "teorisyen"lerini yarattı.

İyi mi etti? Bilmem, allahın işine karışılmaz.

Menşevizmin halkımızın kaderinde oynadığı rol acıdır, kahredicidir. Ancak arada bir de güldürmüyor diyemeyiz. Bakın *Atılım*'ın "İşçinin Sesi uzmanı" N. Gürel, Eylül sayısında yer alan "Opportunizme Vura Vura" adlı

yazısında neler diyor:

“Politik savaşımın yeni bir evreye girdiği günümüzde, oportünizmin her türüne karşı savaşım daha büyük bir önem kazanıyor. Bu, oportünist akımların etkisi altındaki iyi niyetli savaşkan kadroları yığınların savaşımına kazanmak için de zorunludur. Bugün ‘cunta koşullarında yığın eylemi yapılamaz’ biçimindeki sağ akımlarla, yığınların gündemlerine aldıkları her yakıcı sorun karşısında ‘Bu ancak devrimle çözülür’ şablonuyla somut devrimci savaşımından yan çizen ‘sol’ akımlar, yığınları anayasa savaşımından uzak tutmada birleşiyorlar.

“Örneğin, ‘İşçinin Sesi’ne bakalım. Bu derginin 204. sayısında E.Engin yandaşlarına ‘Hazır olalım!’ diye sesleniyor. ‘Değişmeler bir anda başlayabilir ve olaylar çığ gibi büyüyebilir.’

“Bu üç dört kelimedede oportünizmin tüm enginliği yatıyor. E.Engin’in kısa süre önce ‘uykuya yattığını’ ‘bayıldığını’ yazdığı ‘devrimci durum’u, ilk protesto sesleri ile ‘diriltme’ tutkusuyla kullandığı abartmalı üslubunu hoşgörelim. Ve onun önümüzdeki dönemde kendiliğinden yığın eylemlerinin gündeme gelebileceğini doğru bir biçimde öngördüğünü kabul edelim. Asıl oportünizm, ‘Hazırlanalım’ sözünde ve bunun pratik işlevinde yatıyor. Gerçek bir devrimci hiçbir zaman yığınların kendiliğinden eyleme geçmesini beklemez. Komünistin görevi yığınları bilinçli eyleme yöneltmektir. E. Engin ise ‘İşçinin Sesi’ yandaşlarını, bugün ‘hazırlanmaya’ çağırıyor. Yığınları hazırlamaya değil!”

Espirisi yazının içindedir, belirtmek gerekmez ama

yine de bir iki yönüne değinelim. *İşçinin Sesi*, onlara göre yıllardır “gurupçuk” idi. Şimdi görüyoruz ki, Komünist Partisi’nin, savaştan kadrolarını kazanmaya çalıştığı belirleyici bir hareket olmuş.

İşçinin Sesi, “yığınların gündemlerine aldıkları her yakıcı sorun karşısında ‘bu ancak devrimle çözülür!’ şablonuyla somut devrimci savaşımdan yan çizen ‘sol’ “ akımmış. Bunu da Emine yoldaşın “hazır olalım” sözleriyle yapıyormuş. Kaçınılmaz olarak gelecek devrimci kabarığa hazır olmak başka, her “yakıcı” sorunla boğuşmak başka değil mi? Birini yapmak ötekini yapmamayı mı getirir? *İşçinin Sesi*, “yığınları anayasa savaşımından uzak tutmaya” mı çalıştı, yoksa bu savaştan kendisi mi uzak durdu? Bunların hiçbirini yapmadı. Tersine en tutarlı demokrasi kavgasını veriyor. Kendileri ise yığınları yalnızca anayasa tartışmasına *hapsetmek*, demokratik bir anayasa kavgası verirken bunun ne anlama geldiğini göstermemek, *gerçekten demokratik* bir anayasanın bizi *devrim* gereğine çıkardığını gizlemek için çirpiniyorlar.

Komünist tutum, demokratik anayasa kavgasını aktif yürütmek ve bunu devrime bağlamaktır. “Bu devrimin işidir, şimdi uğraşmaya değmez!” diyenler de, demokratik anayasadan söz ederken devrim dendi mi “işte somut yakıcı görevi boşluyor” diyenler de aslında aynı anlayışın tersyüz edilmişidir. O anlayış da parçayı *bütünün*, parça savaşlarını sonul savaşım amacının karşısına *koymak*, bunları birbiriyle çelişir saymak anlayışıdır. Görünüşte biri “sol”, öteki sağdır ama aynı anlayıştır.

En hoşu da, *İşçinin Sesi* “hazırlanalım” diyerek “yığınları hazırlama” görevinden yan çiziyormuş! Hiç böyle “yakıcı” mantık gördünüz mü? Hazırlanmak ve hazırlamak,

hazırlanırsan hazırlayamazsın, hazırlayan hazırlanmaz! Bu bana yavrukurt yeminini hatırlatıyor: “Yavrukurt daima hazır!”

Şimdi iğrenç menşeviklerin neden halkımızı yarı yolda bıraktıkları daha iyi anlaşılıyor. Halkı hazırladıkları için kendileri hazırlanmamışlardı! Bu N. Gürel’i nereden, hangi tozlu raftan bulup çıkardılar bilmem ama “ideolojik savaşıyla” kendi işlerini bayağı zorlaştırıyor.

Biz bu saçmalıkları bir yana bırakalım. Komünist partisinin görevi emekçi halkın ideolojik-siyasal-örgütsel öncüsü olmaktır, yığınları bilinçli-örgütlü savaşa yöneltmektir. Parti halkın kolektif savaş ruhudur. Komünist adını takınca bu görevleri yerine getirir olunsaydı menşevikler olurdu. Bu görevlere uzun ve çetin bir savaş süreci içinde hazırlanılır. Komünist partisinin tüm yaşamı bu kutsal görevlere hakkıyla layık olabilmek, bu görevleri hakkıyla yerine getirebilmek için bir hazırlıktır. En küçüğünden, en büyüğüne her çalışması bir provadır, hazırlıktır.

Bugün Türkiye çok kritik bir döneme başlıyor. Kendimize yeni bir çeki-düzen vereceğiz. Öncü müfrezeyi yeni ve daha üst bir düzene sokacağız. Safları sıklaştıracamız. Yeni döneme hırsıyla, tutkuyla, çıldırasiya HAZIRLANACAĞIZ!

Tüm sapıklara en güzel yanıt da bu olacaktır: Daha iyi çalışma daha iyi işler başarma. Yığın bağlarını geliştirme. Demir disiplini ve merkezîyetçiliği yükseltme.

Haydi komünistler! Haydi yoldaşlar! Hep birlikte devrim ve sosyalizm için örgüt seferberliğine!

KAVGA VE YORUM

Örgütlülük ve Özgürlük

Şu sıralarda devrimci harekette iyice yaygınlaşan bir yaklaşım var ki partimiz bundan tam ve kesin olarak arınmak zorundadır. Dönemin getirdiği “olanaklar”dan küçük burjuvanın yararlanması anlamını taşıyan bu yaklaşıma günlük yaşantıda sık sık şu cümlelerde rastlarız: “Aklıma yatmayanı yapmam”. “Şunu yap, bunu yap olmaz, ben kendim karar vermeliyim”. “Özgürlüğüm kısıtlanmamalı”. “Evet efendimcilik isteniyor”, vb. Bu çok “kişilikli”, çok “özgürlükçü” yaklaşım aslına bakarsanız likidatörlük ve küçük burjuva anarşizmidir. Tüm emek hareketi, tüm devrimci hareket için, ama özellikle komünist partisi için yoğun olarak savaşılması gereken bir illettir. Hele bugün.

Bu yaklaşım üç düzeyde ele alınabilir. Birincisi, TKP’nin yeni tüzüğü düzeyinde, ikincisi Leninci parti teorisi düzeyinde ve üçüncüsü genel olarak örgüt kavramı düzeyinde.

Birinci düzeyden başlarsak, TKP’nin bugünkü tüzüğü, demokrasi asıl ve tam olarak MK’da işler, belli kısımlarla il komitesine dek iner, o düzeyin altında demokratik işleyişler bugün yoktur der. Bu tüzüğü onaylayarak partiye katılan kişi, “aklıma yatmayanı yapmam”, “evet-efendimcilik”, “özgürlüğüm kısıtlanıyor” derse ya ikiyüzlü bir küçük burjuva, ya da okuduğunu anlamayan biri olduğunu kanıtlar.

Bırakalım tüzüğümüzü, gericiilik dönemini, kritik

dönemleri, ikinci düzeye bakalım. Leninci parti teorisine göre parti tepeden aşağıya kurulur. Bu ne demektir? Hiçbir “biçimsel demokrasi” arayamazsın. Birisi gelir, sen sen sen il komitesisin, sen şu ülkeye, sen şu kentten şu kente gideceksin der. Bu insan kimdir? Nereden almış bu hakkı, meşruluğu nereden geliyor? Özünde yoldaşça *güvenden*, *partiyi kabulden* geliyor, başka hiçbir şeyden değil. Böyle bir anlayış içinde çalışacaklar parti saflarına katılır. İşin özünde merkezi otorite vardır. Komünist partisi en başından merkezîyetçidir. Tepeden aşağıya örgütlenir. Bunu kabul etmeyene komünist denmez.

Üçüncü düzey ise, bu küçük burjuva bireyciliğine tutulmuşların o çok “aydın” tutumlarının altında koyu bir karacahillik yattığını ortaya serer. Felsefi anlamda, “özgürlük-örgütlülük” konusunu hiç anlamadıklarını, örgüt nedir bilmediklerini gösterir. Hangi örgüt olursa olsun, hayvanları koruma derneği olsa bir takım kurallara sahiptir. Böyle kurallara sahip bir örgüte girdiğin zaman, “özgürlüğünü” o kurallar oranında kapıda bırakıyorsundur. Örgüt ile özgürlük arasında diyalektik bir çelişki vardır.

Bir kez çoğunluk diye bir kavram var. Çoğunlukla karar belirlenen yerde tam bir özgürlüğün olanağı yoktur. Hem öyle ki, azınlığın büyüdüğü oranda, özgürlükler de o denli budanıyor demektir. Şimdi bir örgüt düşünün, karşı görüş %1 olsun. O örgüt gerçekten çok özgür demektir. Ancak % 1’in isteğine karşı tutum alıyor, ancak % 1’in isteğini reddediyor. Fakat bir örgüt düşünün, %51 çoğunluk, %49 azınlık. Orada özgürlük çok daha fazla budanmış demektir, çünkü %49’un dediği hiçe sayılıyor. Bunlar komünist partisinin değil, örgüt kavramının içinde vardır. Görülüyor ki, konuya hangi yönden yanaşsak, küçük

burjuvazinin tutarsızlığına varmak zor olmuyor.

Bir de şunu görmek gerekir. “Aklıma yatmayanı yapmam”cılar genel olarak Türkiye’de değil, Avrupa’da ortaya çıkıyorlar. Bunlar Batı Avrupa’daki demokratik işleyişleri, örtüleri biraz fazla abartıyorlar. Kapitalist toplumu vitrinindeki en iyi görüntülerle alıp kabul ediyorlar, bu nedenle işin özünü gözden geçiriyorlar. Bu hatayı işledikten sonra ikincisi ve en az birincisi denli ağır bir hata daha yaparak, toplumla illegal komünist partisi arasında paralel kuruyorlar(!) ve buradan akıl yürütmeye başlıyorlar. Bu bir yana, bir takım işleyişleri özün yerine geçirmeye çalışan bu yarım-aydınlar, bu ülkelerin en demokratiğinde bile önemli odaklarda merkezîyetçiliğin ve disiplinin mutlaklığını ya görmüyorlar, ya herkesi kendileri gibi sanarak hasıraltı etmeye çalışıyorlar.

Bir kez kapitalist toplumda insanlık dışı bir disiplin, *açlık disiplini* vardır. Tüm toplum buna göre örgütlenmiştir. Sonra, evet partilerde, örgütlerde bir düzeye dek demokratik işleyişler vardır. Ancak, mekanizmaya bir zarar gelebileceği anda neler olabildiğini Tony Benn’e yapılanlarda görebiliyoruz. En önemlisi de, kapitalist toplumu çekip götüren, kapitalist toplumun canalıcı mihrakları olan orduda, gizli servislerde, korporasyonlarda, tekellerde, hiçbir şekilde “biçimsel demokrasi” işleyişleri göremezsiniz.

Bu son söylediğimden önemli bir sonuç çıkar. Bir düzeni yaşatacak, ya da yıkacak mihenk taşı örgütlenmeler, merkezîyetçi ve yüksek disiplinli örgütlenmeler olmak zorundadır. Lenin’in yaptığı, işte tam bu noktada işçi sınıfı açısından bir ikiyüzlü tutumu kaldırmak olmuştur. Lenin savaşmak isteyen, merkezi olarak örgütlenir diyor. Ve

demokratiklik o örgütlenmenin izin verebildiği çerçeve içinde uygulanır. Lenin'in parti teorisine yaptığı katkının en önemli yönü buradadır. Tarihin verdiği en büyük ders, savaştaki örgütlerin merkezi örgütler olduğudur. Tüm insanlık tarihinden, sınıf kavgaları tarihinden bu sonuç çıkmaktadır. Bunun tersine bir tek örnek gösterilemez. Lenin bu dersi çıkarıyor ve bir aldatmacayı, demokrasi adı altında sahtekarlık yapılmasını reddediyor. İşçi partileri için Lenin'in dönemine dek bir tek kavram vardı: Demokrasi. Demokratik merkezîyetçilik kavramı Lenin'le geldi. Demokratikliği belirleyen asıl olarak yoldaşça güvendir, devrimi yapacak parti merkezi bir partidir. Bu Lenin'in katkısıdır. Menşeviklerin Lenin'i diktatör diye "eleştirmelerinin" nedeni de buradadır. Lenin'i öteki renklere ayıran önemli unsur budur.

Savaştaksan, karşıdaki örgütlü güçleri yeneceksen, merkezi bir güç olacaksın. Gemide kaptanın (ya da kaptanlık kurumu) sözü geçer. Mutlak otoritedir. Orada koca denizle boğuşan bir küçük tekne, burada büyük düşmanlarla boğuşan bir örgüt. Lenin'in parti teorisi, merkezîyetçiliği getirerek, savaşmak isteyenler için bir aldatmacayı ortadan kaldırıyor. Savaşmak istemeyenler için de örgütü kapatıyor.

Savaşmak isteyenler için demokratikliğini *kendi içinde zamana, yere ve yaptığı işe uygun olarak biçimlendiren, ama merkezîyetçi ve demir disiplinli* örgütlenmeler gerekir. Bu sınıflar kavgası tarihinin gösterdiği yasadır.

Biz Türkiye'de düzeni devirmek, ihtilal yapmak, yeni bir düzen kurmak istiyoruz. Yine Lenin'in bir sözü var: Devrim dünyanın en otoriter işidir. Karşımızda en merkezi

biçimde örgütlenmiş bir düşman var. Ordusuyla, polisiyle, mahkemeleriyle, hapishaneleriyle, gizli servisleriyle. Bu düşmanın karşısında ancak merkezi bir güçle durulabilir. Bu düşman ancak merkezi ve demir disiplinli bir örgütle yere çalınabilir.

“Aklıma yatmayanı yapmam!” Öyle bir tıngırtısı var ki, “ileri”, “modern”, “aydın” bir tutum gibi geliyor değil mi? Tam tersine, bu tutum bizi düşman karşısında teslim almak isteyen bir görüşü simgeliyor. Bu görüş, düşman sınıfın kendi canalıcı örgütlerine (ordular, gizli servisler, polis, tekeller, korporasyonlar, işletmeler) hiç bulaştırmadığı ama orta katmanların ve genel olarak halkın içine onu pasifleştirmek için “aydın-ileri” tutum olarak soktuğu çıplak *burjuva* bireyciliğidir. En başta küçük burjuva entellektüelleri (siz yarım-aydın diye okuyun) koşarak bu oltayı yutuyorlar.

“Aklıma yatmayanı yapmam!” “Doğruluğuna ben karar vermeliyim!” Bu tutum özünde ne demektir? Bu, büyük harflerle yazılmış, altı da iki kez çizilmiş “BEN” demektir. BEN bilirim, BEN yaparım, BEN karar veririm. Üstün karşısına BEN, çoğunluğun karşısına BEN. BEN, BEN, BEN! Bu, işte özünde böyle iğrenç bir anlayıştır. (Bu çeşit “demokrat”lardan iyi diktatör çıkar!) Nesnel anlamı ya da sonucu da, amaçlarına, yaptığı işe, örgütüne, yoldaşlarına, yöneticilerine inançsızlıktır.

Bu noktada, yanıtlanması gereken iki soru aklı geliyor. Birincisi: Yöneticiler (yani üst) ‘her zaman en iyisi midir, her zaman doğru mu karar verir?

Tabii ki yöneticiler her zaman en iyisi olmayabilir. Tabii ki her örgütte yönetimin dışında daha yetenekli insanlar bulunabilir. Çeşitli nedenlerle olabilir. Gözden

kaçmış olabilir. Ya da yönetici, bu gelirse benim ayağımı çecek diye kasıtlı olarak dışarıda tutmuş olabilir. Herşey olabilir. Ya da tabii yönetici yanılabilir. Yanlış karar verebilir.

Ancak soruna iki noktadan bakmak gerekir. Birincisi, sosyolojik açıdan, uzun dönemli baktığımızda hayvanları koruma derneğinden komünist partisine, hangi örgütü alırsanız alın, daima yöneticiler daha yetişkindir. En doğru karar verme şansları daha yüksektir. Bunun tersini düşünmek, örgütün kendi varoluş nedenine karşı savaşıyor olmasını kabul etmek olur. Her örgüt, amacı ne olursa olsun, kendi amaçları doğrultusunda gelişmek, kendi amaçlarına göre birşeyler yapmak, birşeyler başarmak ister. O zaman, o örgütün bunu en iyi yapabilecek olanları kenarda bırakıp, daha kötülerini başa getireceğini ve uzun süre bunun böyle gidebileceğini düşünmekte mantık yoktur. Sosyolojik açıdan, o itiş-kakış, o eleme içinde yöneticiler daima örgütün en ileri unsurlarıdır.

İkinci bakmamız gereken nokta da şudur: Yanlış yapabilir yönetici. Ama düzeltmenin yolu, ancak o örgütün *o günkü* işleyiş kurallarında bulunabilir. Bunun dışında, bu kuralları reddederek bu yanlış düzeltmeye kalkmak, buna kalkışan kişi açısından sahtekarlık, kalleşlik anlamına gelir. Altına imza attığı, söz verdiği şeyi reddetmek anlamına gelir. Örgüt açısından ise o kişilerin taşıdıkları güce bağlı olarak ya sinek vızıltısı anlamına, ya da yıkıcılık anlamına gelir. Yönetici yanlış yapabilir. Düzeltmenin yolu örgütün kendi kurallarından geçer.

İkinci soruya gelirse. Bu “aklıma yatmayanı yapmam” vb.’nin içinde asıl olarak şu düşünce gizlidir: Çoğunluk her zaman doğru mudur? Bizim de yanıtlamak istediğimiz ikinci soru budur.

Tabii ki çoğunluk her zaman doğru söylemez. Ancak burada da yine iki noktadan bakmak gerekir. Birincisi, sosyolojik açıdan, uzun erimli bir çerçeve içinde baktığımız zaman, çoğunluğun daha doğru tutum alma şansı karşılaştırılmaz.

İkincisi, çoğunluğa uyma kararını kaldırdın mı geriye anarşi, kaos kalır. Örgüt kalmaz. Uzun dönemde çoğunluğun tek tek insanlardan daha iyi düşünebileceği doğruysa, uzun dönemde çoğunluk kendi yanlışını düzeltir. Şu ya da bu yöne, kendi anlayışı doğrultusunda. Çoğunluğun bir yanlışının düzelmesini istiyorsak, o yine ancak çoğunluğun *o günkü* işleyiş kuralları içinde kendini düzeltmesinden geçer. Bunun karşısına örgüt kurallarını yıkıcı biçimde çıkılırsa, ortada örgüt değil kaos kalır.

Bütün bunlardan çıkan sonuç: Örgütle özgürlük arasında bir diyalektik çelişki vardır. En başta bunu görmek gerekir.

Biz gerçek bir Leninci komünist partisi olmayı, demir gibi bir disiplini ve merkezîyetçiliği amaçlıyoruz. Bunu açıkça söylüyoruz. Tüzüğümüz bu anlayıştadır. Siyasal özgürlüklerin varolmadığı bir ülkenin illegal bir partisinin bu tüzüğü yine de demokratiklik sağlayan pek çok işleyişe sahiptir. Çekal'da Hatice yoldaşın söylediklerine ben de şunları ekleyebilirim:

- parti hattını tam öğrenme hakkı
- organında görüş getirme, üst organlara iletme, eleştiri-özeleştiri
- karar alınmamış her konuda parti içinde ve dışında istediği görüşü savunma
- parti basınına yazı yazma
- açık tartışma

- il ve yukarısı örgütler için kongre toplama
- MK'nın seçimle gelmesi
- yerel örgütlerin özerkliği

Tüzüğümüzün güvence altına aldığı bu işleyişler, pekçok legal komünist partisinin tanımadığı özgürlüklerdir. Ve de siyasal özgürlükler sağlandığı oranda alanı genişleyecek ve çeşitlenecektir.

“Leninci parti, merkezi bir partidir, tepeden aşağıya kurulur.” Bunun özünde, temelinde, başlangıcında karşılıklı bir anlaşma, yazılı ya da yazısız bir sözleşme vardır. Yoldaşlık *güveni* vardır. Bunun ötesinde de hiçbir şey yoktur. Yoldaşça güven temelinde insan kendi özgür iradesiyle bir işleyişler-kurallar topluluğuna katılıyor. Bunun içinde özgür iradesiyle çalışıyor.

Çıkacaksa da kendi özgür iradesiyle bunun dışına çıkıyor. İşte özgürlüğün çerçevesi budur. *Partinin ve komünist, bireyin ortak olan amaçları ve inançları yolunda savaşmanın dışında bir özgürlük yoktur. Özgürlük gönüllülüktedir.* Yoldaşça bir güvene, böyle bir sözleşmeye dayanmasındadır. Bunun ötesinde başka birşey aramak korkunç bir burjuva entellektüelizmine çıkar.

Bunları çok yinelemeliyiz. Bugün böyle bir yineleme hepimizin anlayışının yanlışsa değişmesini eksik-yanlış yanları varsa düzelmesini sağlamak içindir. Ancak, yalnız bugün değil, sonuna dek bu sorun önümüzde duracaktır. Bu Leninci anlayış devrimi gerçekleştirecek bir parti yaratma, devrim yapma sorunudur. Başarıya ulaşmak için merkezi, demir disiplinli bir parti olacağız. Ve bunu kafalarımızda özgürlükle çeliştirmeyeceğiz.

KAVGA VE YORUM

Örgüt seferberliği

TKP'nin Leninci örgütlerinde *örgüt* seferberliği çalışmaları hızlandı.

Örgütlerin hazırladıkları ve EK'ya gönderdikleri planlardan tüm örgütlerin örgüt seferberliğini özülle kavradıkları, akıllı düşünülmüş hedefler belirledikleri, hayalci yanaşımlara düşmedikleri ve en önemlisi hedefleri gerçekleştirme azmi taşıdıkları yansımaktadır.

Kısa bir planlama sürecinden sonra tüm örgütler yoğun bir çalışmaya daldılar. Başta Türkiye örgütleri olmak üzere, Londra, Hamburg, Köln, Mannheim ve Paris örgütleri ilk aşamada EK'nın örgüt seferberliği çağrısına en başarılı yanıt veren örgütler durumundadır. Hamburg'da yoldaşlarımız sabah saat 5'de yola düzülerek fabrika kapısına dayanıyorlar, önemli yanı, bunu zevkle yapıyorlar. Köln'de yabancı işçiler sorununda, her çeşit "sol"un özünde ulusçuluk taşıyan belirsiz bildirilerinin dışında gerçekten güzel bir bildiriyle işe daldılar. Mannheim'da parti örgütünün kurumlaşması ve ideolojik eğitim yönünde ciddi atılımlar var. Paris örgütü, ev ziyaretleri yönünde yeni ve başarılı yöntemler geliştireceğe benziyor. Bu arada Paris'te bir sosyalist yığın örgütü kuruluyor.

Yığın çalışmasını arttırmada belki de en ilginç güçlük Londra örgütünün önünde duruyordu. İngiltere'de EK'ya bağlı merkez uzmanlık bürolarında çalışan yoldaşların sayısı yanında, asıl yığın çalışmasını yürütecek parti komitesine bağlı yoldaşların oranı 1/3 idi. Bu nedenle, yığın

çalışmasına daha çok yoldaşı seferber etme gereksinimi ile, EK'nın "altında yığın bağı olmayan hücre kalmayacak" kararını birleştiren komitedeki yoldaşlar EK'dan onay alarak merkez büro sekreterleriyle bir toplantı yaptılar. Bu toplantıda, bürolarda çalışan tüm yoldaşların değişik yollarla (ve kendi büro disiplinleri altında) yığın çalışmasında görev almaları için ortak bir plan hazırladılar. Sonra bu öneriyi, kendi karar alanlarını aştığı için EK çalışma toplantısına getirdiler. EK öneriyi onaylayınca da parti çalışmamızda bir yenilik olan bu planı uygulamaya geçtiler.

Böylece tüm parti örgütleri, örgütçüye yaraşır güzel çalışma planları hazırlayarak ve hızla işe koyularak bir nalı cebimize koyduk. Geriye üç nal - bir at kaldı. Yani görevin asıl zor bölümü önümüzde duruyor. O da, tempoyu düşürmeden, gevşetmeden inatla koyulan hedefler doğrultusunda çalışmaktır. Her örgütte genel olarak belli bir yoğun çalışmadan sonra işlerin şu ya da bu yönünde ya da tümünde bir tavsama ortaya çıkar. Bu olağandır. Önemli olan, komitelerimizin bu anı zamanında kavrayıp yeni önlemlerle, yeniliklerle yeni bir atılımla ivmeyi yeniden yükseltebilmeleridir. Tuttuğunu bırakmamak, inat!

Örgütlenme seferberliğinin başarısı büyük ölçüde yöreler arası bilgi alışverişine bağlıdır. Bu sorunu nasıl çözdük, şu güçlük için ne önlemler düşündük, uygulamada ne gibi güçlükler ya da zaafılar çıkıyor ve bunlara karşı ne düşünüyoruz? Bunlar ve bunlar gibi çok çeşitli deneyimler ancak merkez organımız üzerinden geçerek tüm partinin malı olabilir. Ancak böylece, güzel ve başarılı örnekler genelleşebilir, bir bölgedeki yanlış, öteki bölgelere uyarabilir, bir bölgedeki yaratıcı bir çözüm öteki bölgelere

örnek olabilir. Partinin kollektif deneyimi böyle gelişir.

Bu nedenle merkez organa genel olarak haber, yazı, yoldaş mektuplarını arttırmalıyız. Teorik yazıdan çok, işçi-parti yaşantısından haber - kısa yazı. Belgilerin, keskin, süslü cümlelerin giderek yokolduğu yalın, temiz, hedefe uzatmadan vuran örgütçü yazışmaları!

Merkez organa yollanan mektupları en az 20-30 katı arttırmalıyız. Bunlar ille basılmak için de olmayabilir. Editörle, yazı kuruluyla mektuplaşın. Düşündüklerinizi, önerilerinizi, çevredeki işçilerin dertlerini, yaşam koşullarını anlatın. Anlattıklarınızın hepsi gazetenin satırlarına sızar . Gazetemiz daha da başarılı bir gazete olur. Partimizin, anayasa oylamasından sonra devrimci çalışma açısından yeni bir dönem açılacağı yolundaki saptaması *son hızla* doğrulanıyor. Yanıtını da *son hızla* yapıştırmak gerekiyor: *Son hızla örgütlenmek!*

İşçinin Sesi Sayı 221-222 3 OCAK 1983

KAVGA VE YORUM

TKP’de oportünizme yeni başkaldırı

TKP’de, oportünist klik için amacının asıl olarak Türkiye’de sosyalizm propagandası yapacak legal bir komünist partisi kurmak olduğu şimdi daha iyi anlaşılan 1973 atılımı dönemi, faşist cuntayla birlikte kesin olarak kapandı.

Cuntadan bu yana, oportünist yönetim kliği Türkiye’de çalışmayı durdurdu. Örgütleri kendi durumlarına bıraktı. Cuntanın faşistliğini gizlemek için terledi. Ülkeye gerici bir diktatörlük kurulduktan sonra bile Avrupa’da “TKP’ye özgürlük” belgisiyle eylem yaptı. Burjuva Kemal’le Lenin’in resimlerini paçavralarında yanyana basma küstahlığını gösterdi. Küçük burjuva sosyalizminin simgesi TİP’le birleşme yolunda çok yol aldı. (Belki de gizliden birleşti!) Daha çok sayılır.

Tüm bu gelişmeler, “resmi” yönetimin etkisindeki devrime inançlı kesimlerde yeniden büyük bir tepki yarattı. Merkez disiplinini reddeden çok sayıda irili ufaklı grup doğdu. Yönetimin yanında duran belli bir düzeyin üzerinde yetişkin ve yetenekli kadroların sayısı iyice azaldı. “Resmiler partisi” bitkisel yaşama geçti.

Kötünün çökmesi iyidir, ancak, merkez oportünizmine karşı bu son başkaldırıların taşıdığı bazı özellikler etkinliğini büyük ölçüde engellemektedir. Dahası, bugün Politik Büro’yu ve MK’yı, başını “yardımcı genel

sekreter” Tahir Yalaz ve N.Gürel’in cektikleri “Partizan” kligi kesin olarak ele geçirmişse, bunda partinin devrime gönül vermiş öğelerinin 1979’dan bu yana yaptıkları yanlışlar yanında, sözünü ettiğimiz özelliklerin de payı olması gerekir. Bir kez, parti içinde oportünizme başkaldırının doğurduğu örgütlenmeler arasında ilişki, eşgüdüm, yardımlaşma, hatta haberleşme bile yoktur. Bu durum azılı oportünist “partizan” kliginin işine yaramaktan başka sonuç vermez. İkincisi, partimizde oportünizme karıbugün açık kavga yolunu seçenlerin çoğunluğuyla, bu ergeç gel,necek yola 1979’da girmiş Leninci parti örgütleri arasında ilişki, eşgüdüm, yardımlaşma, hatta haberleşme bile yoktur. Bu durum da oportünizmin işine yaramaktan başka sonuç vermez.

Kötünün yıkılması iyidir ama iyinin de kurulması gerekir. Siyasal-ideolojik-örgütsel almaşık gerekir. Yoksa pekçok unsur için girilen yolun sonucu çürüme olur.

Önemli olan, günlük siyasal seçenekler ya da çeşitli taktikler arasından kavgaya asıl olarak sonuçta belirleyici olan ideolojik mercekten bakabilmektir. Bugün, Türkiye işçi hareketinde *İşçinin Sesi* dışında bir başka Leninci teori-pratik yaratılamaz. Geçici olarak daha güçlü örgütlenmeler yaratılabilir (ve zaten vardır) . Ancak buna da bugün bayrak açmış parti içi gurupların gücü yetmez.

1979’dan bu yana parti içinde geçirilen deneyler pekçok konuda farklı düşünceleri mutlaka değiştirmiştir. Yine de, bazı farklı yaşanımlar olabilir. Ancak, önemli ideolojik ve siyasal konularda uyum gözlenmektedir. Türkiye’de sınıfların konumu, tekeldışı burjuvazi, cuntanın kimliğı, parti işleyişi, CHP, TİP, sosyalist sistemin rolü, dünya devrimini ve Sovyetler Birliğı’ni savunma vb.

Öyleyse, varolduğunu düşünebileceğimiz farklı yaşayışlar örgütlü savaş yürütmeye engel değildir. Zaten kimse kimsenin ikiz kardeşini aramıyor. Komünist partisinin işleyiş kuralları güçleri birleştirmede granit bir tabandır.

Bugün oportünizme karşı kavgaya veren tüm partililer birleşmek, birlikte savaşmak zorundadırlar. 1979'da işlenen hatayı bir daha işlemeyelim. Oportünizme karşı parti içi kavgada güçleri bölmeyelim. Bu bir kez daha yalnızca oportünizme yarar.

Sizlerin ve bizlerin, hepimizin en genç yılları, en temiz özlemi, tüm yaşamı TKP'yi gerçek bir komünist partisi, devrimin genel kurmayı yapmak üstüneydi. Bu amaç için dün TKP'de canla başla çalıştık. Bu amaç için bugün bizler oportünizmden arınmış TKP'de aynı hırsıyla çalışıyoruz. Yuvaya gelin. Partimizi, Türkiye Komünist Partisi'ni elbirliğiyle yükseltelim, 5. Kongre'ye götürelim.

İşçinin Sesi Sayı 221-222 3 OCAK 1983

KAVGA VE YORUM

Sosyalist yığın örgütleri üzerine

Türkiye Komünist Partisi Eşgüdüm Komitesi'nin 17. 9. 1982 tarihli kararıyla açılan *Örgüt Seferberliği*'nin önemli bir hedefi partimizin ideolojik-siyasal hattına bağlı çalışma yürüten '*sosyalist yığın örgütlerini güçlendirme*'dir.

Sosyalist yığın örgütlerini (SYÖ) çeşitli bölgelerde var olan hazır potansiyeli örgütlemenin üstünde güçlendirebilmek için iki konuyu iyi kavramış olmak gerekir. Bunlardan *birincisi*, SYÖ'nün nasıl bir örgüt olduğu, ikincisi gericilik döneminde yığın çalışmasının vurgusunda nasıl bir değişiklik ortaya çıktığıdır.

SYÖ nasıl bir örgüttür

Bu konuda, dünyada hızlı bir yayılma gösteren oportünizmin özel etkisiyle geniş bir karışıklık vardır.

Oportünistler en başta SYÖ kavramına karşı çıkmakta ve demokratik yığın örgütünden farklı bir SYÖ'nün olabilirliğini ve olması gerekliliğini reddetmektedirler. Bunun yanısıra, yığın örgütü-parti ilişkisinde, yığın örgütünün amaçları-görevleri-çalışma biçimi konusunda küçük burjuvaziye özgü görüşler son derece yaygındır.

Partimizin SYÖ anlayışı, yalnızca bu kavramın kullanılışı bile oportünizmin sağ anlayışına indirilmiş bir tokat olmuştur. Ancak bu kadarı yanlışları ayıklamaya, saflarımızın Marksçı-Leninci arılığını korumaya yetmez. Burjuva ideolojisinin *egemen* ideoloji olduğu kapitalist

toplumda, partinin oportünizmle parti içinde ve dışında uzlaşmaz savaşı süreklidir. Marksçı-Leninci anlayışı derinleştirmek bu savaşın başarısının koşuludur.

Şimdi, sosyalist yığın örgütünün nasıl bir örgüt olduğuna bakalım.

1. Sosyalist yığın örgütü, *sınıfsal özü açısından proletarya örgütüdür*. Proletarya örgütü oluşu, proletaryanın genel amaçları doğrultusunda çalışmasından gelir. Bunların dışında, bunları dışlayan bir anlamda kendine özgü amaçları yoktur.

2. SYÖ, *kapsamı açısından yığın örgütüdür*. Toplumun ezilen emekçi sınıflarının üyelerini içinde taşır.

3. SYÖ, kuruluş biçimi açısından yan örgüttür. Parti değildir, çünkü iktidara yürümez, iktidarı amaçlamaz, gerçekleştirmek için çalıştığı kendine özgü programı yoktur. Kendi çalışmasının özel amaçları, toplumdaki devrim kavgasının bütünü için program sahibi olan partinin amaçlarının çeşitli yönlerini anlatır, onları destekler.

4. Taşındığı bu üç özellik nedeniyle sosyalist yığın örgütlerinin kuruluş *ilkesi*, örgütsel bağımsızlık, davranışta bağımlılık” olarak ortaya çıkar.

Örgütsel bağımsızlık, kendi kongresini yapan, kendi organlarına ve hiyerarşisine sahip ayrı bir örgüt olmayı anlatır.

Davranışta bağımlılık, siyasal sorunlarda proletarya partisinin tutumuna bağımlılığı anlatır.

5. SYÖ'nün *genel amacı* her somut devrimci aşamada işçi sınıfına o aşamanın hedeflerini gerçekleştirmede omuz vermektedir. Bugün Türkiye devrimci çalışmasında SYÖ'nün genel amacı, ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmede işçi sınıfına omuz vermektir.

6. SYÖ'nün bu genel amaç doğrultusunda başlıca iki temel görevi vardır:

a) Üyelerine bilimsel-sosyalizmi öğretmek, komünizm okulu olmak. Bu da ancak şu üç yönde ısrarlı çalışmayla sağlanabilir:

- Yüzyıllar boyu insanlığın biriktirdiği bilgiyi zararlı sınıfsal yanlarını ayıklayarak üyelerine öğretmek.

- Sosyalist ahlakı üyelerine yerleştirmek. Bunun için (bireycilik, kariyerizm gibi) burjuva ahlakının zehirli mantarlarıyla amansız ve sürekli bir savaş yürütmek.

- Üyelerini, emekçi sınıfların yaşamına, eylemine, kavgasına katmak, onlarla organik ilişkilere sokmak. Böylece hem öğrenmek, hem öğretmek.

- Başını Türkiye proletaryasının çektiği devrim savaşında yerini almak ve üzerine düşen görevleri korkusuzca yerine getirmek. Yalnız kendi üyelerini değil, yöneldiği toplumsal kesimin tümünü savaş alanına çekmek.

SYÖ'nin bu iki temel görevin yanında ve bu görevleri başarabilmek için bir dizi başka görevleri de vardır. Yaşanılan dönemin özelliklerine bağlı olarak bu ikincil görevlerin önemi geriye kayabilir ya da gerçekten çok öne çıkabilir. Bu ikincil görevler dizisi, seslendiği kesimin her çeşit ekonomik-demokratik sorunlarıyla ilgilenmek başlığı altında toplanabilir.

SYÖ, demokratik yığın örgütünden özellikle amaç ve görevler konusunda derin bir farklılık taşır. DYÖ'nün taşımadığı görev ve amaçlara sahiptir. Ancak kendisi DYÖ'nün amaç ve görevlerini de *içeren* daha yüksek bir örgütlenmeyi temsil eder. Örneğin, SYÖ de ekonomik-demokratik sorunlarla, haklar savaşımıyla yakından ilgilenir. Bu düzeyde aralarında bir fark yoktur. SYÖ, bu

sorunlarla ilgilenmez görüşü, onu yığınlardan soyutlayan *sekte* bir görüştür. Ancak SYÖ'nün bu sorunlarla ilgilenirken getirdiği *platform*, getirdiği görüşler DYÖ'nden farklıdır, proletarya partisinin platformudur, görüşleridir. Demek ki, SYÖ'nün, DYÖ'nden farkı kızıllığında, komünizmi savunmasındadır. Çalışma alanlarından çok, çalışmasının içeriğindedir.

SYÖ'nün partiden farkı, yukarıda söylediğimizin dışında bir de istediği disiplinin düzeyindedir. SYÖ de disiplinli, örgütlü bir kollektiftir ama bu disiplin partinin demir disiplini değildir.

SYÖ'nde çalışan komünistler, partililer, iki örgüt arasındaki disiplin ve merkezîyetçilik farkına, SYÖ'nün kapısından içeri girince, “burada parti disiplini aranmaz” diye yavaşlarsa, ona göre davranırlarsa büyük bir yanlış yapmış olurlar. Bu, yığın örgütünün partiye göre daha geri düzeyinin ardına sığınıp parti disiplininden kaçınmak anlamına gelir. Yığın örgütünün üyesi bir partili, partisi öyle istediği için orada üyedir. Bir partili, son çözümlemede yalnız ve yalnızca partisinin disiplinine bağlıdır. Yığın örgütleri içinde bir partili disipliniyle çalışmak, dolayısıyla o örgütlere kendi tüzüğü dışında disiplinli-ilkeli davranış taşıyarak onların düzeyini yükseltmekle yükümlüdür.

SYÖ'nün varoluş nedeni, işlevi, partinin tutumunu yığınlara ulaştırmak, ve giderek genişleyen sempatizan havuzları yaratmaktır. Bunun için yığının konumuna uygun çalışmalarda uzmanlaşacaktır

SYÖ-Parti ilişkisi

SYÖ'leri, a) ayrı-bağımsız örgütler olarak kuruldukları, b) parti disiplini aramadıkları, c) genel olarak legal ya da

yarı-legal çalıştıkları için, genel olarak çalışma alanlarında illegal bir komünist partisinden daha hızlı büyüme şansına sahiptir. SYÖ çevresinde toplanan bu geniş yığın ideolojik-siyasal anlayış düzeyi, partiliye oranla geridir. İlegal partinin üye ve yöneticisi, “karanlıkta” dururken, yığın örgütü üye ve yöneticisi “ışık altında” kamuoyu önündedir.

Bu özellikleri nedeniyle legal yığın örgütleri tarihte çoğu zaman oportünistlerin biriktiği bir odak olmuş ve oralarda toplanan güçle gelip kendi partisini vurmıştır.

SYÖ-parti ilişkisini partinin zararına bozmak isteyen her çeşit fırsatçı eğilim, “örgütsel bağımsızlık-davranışta bağımlılık” ilkesini çarpıtarak işe başlar. Bu çarpıtmanın en yaygın ve Türkiye devrim savaşının bugün geçtiği dar boğazda özellikle yaygınlaşacak biçimi, “davranışta bağımlılığı” yokeden bir “örgütsel bağımsızlık” vurgusudur. Parti, yığın örgütünün yönetimine seçilmiş partiliye, o yığın örgütünün çalışmasına-tutumuna ilişkin direktif veremez! Neden? Bu, yığın örgütünün “örgütsel bağımsızlığını” çiğnemek olur da ondan!

Parti, legal yığın örgütünün tüzel kişiliğine, örgütsel bağımsızlığına saygı gösterir, onu zedelemes. Örgüt, kongresinde organlarını, yöneticilerini kendisi seçer, çalışmalarını bu seçtiği organlar eliyle yürütür. Parti, çeşitli partilileri örgüt tabanının güvenini kazanarak yönetime gelmekle görevlendirebilir. Bu görevi başaran yoldaşlar *o örgütün kongresinde* seçildikleri için bu işleyiş örgütsel bağımsızlık ilkesinin yaşamda uygulanışı anlamına gelir.

Parti, yığın örgütünün tüzel kişiliğine, örgütsel bağımsızlığına karışmaz, ama o örgütte çalışmakla görevlendirdiği partiliye karışır, direktif verir. Parti, bunu

yaparken yığın örgütüne değil, kendi kararıyla o örgüt içine çalışmaya gönderdiği üyesine karışmış olur. Yığın örgütlerinde komünistler, partinin hattını, partinin istediği yönde çalışmayı o örgütlere benimsetmek göreviyle yükümlüdürler. “Örgütsel bağımsızlık” ardına gizlenerek bu görevden kaçamazlar. Yığın örgütünün siyasal bağımsızlığı yoktur. Tutumlarda partiye bağımlılığı SYÖ’ne taşıyanlar, oralarda partinin direktifi altında çalışan komünistlerdir.

Öte yanda, dernek-parti çatışması, böyle bir şeyin *olabilmesi*, o bölgedeki parti liderliğinin kadroları üzerindeki otoritesini tam kuramamış oluşunun da göstergesidir.

Tarihte çoğu zaman, partinin illegal olduğu koşullarda legal yığın örgütleri oportünizm odağı olarak gelip kendi partisini vurmuştur. Bizim pratiğimizde böyle sonuçlarla karşılaşmamak için şimdiden bazı önlemleri genel uygulama durumuna getirmek gerekir.

Bu önlemlerin en başında, legal yığın örgütlerinin yönetimine en güvenilir, partisine bağlılığı tartışmasız insanları (ki bunlar parti üyesi olmayabilirler) seçmek gelir. Bu, asıl olarak partinin saygınlığının kazandırdığı yığın örgütü üyelerini partiye karşı kullanmayı deneyecek kariyerizme, fırsatçılığa karşı güçlü bir önlemdir.

İkincisi, SYÖ’nde bilimsel-sosyalist eğitimi ciddi biçimde planlamak ve yürütmek, üyelerin parti hattını derinliğine öğrenip kavramalarını sağlamak gerekir.

Üçüncüsü, SYÖ’lerin içinde partinin moral otoritesini her yoldan yükseltmek için bilinçli-ardıcıl bir çaba gerekir.

KP-SYÖ ilişkisinde derneği partiyle karıştıran eğilimler de az değildir. Örneğin, dernek, “parti binası”

değildir, böyle anlayışlar yanlış olur.

Gericilik döneminde SYÖ'ler için değişen yığın çalışması vurgusu

Türkiye, 12 Eylül faşist cuntasıyla gericilik dönemine girdi. Yığın hareketliliği bastırıldı. Öte yanda, ekonomik bunalım çözülmedi, derinden ağırlaşarak sürüyor. Dolayısıyla, ancak devrimle çözülebilir bir durum sürüyor. Bu nedenle komünist partisinin ve tüm devrimci örgütlerin görevi devrim propagandasını ve hazırlığını gündemden indirmemektir.

Ancak, yığınların hareketliliğinin sönüşü, direnişlerin, işgallerin vb. yokluğu bu dönemde devrimci yığın çalışmasına değişik bir vurgu getiriyor. Bu da ekonomik-demokratik haklar savaşının kazandığı büyük önemdir. Ekonomik-demokratik haklar savaşı bu dönemde geri çekilen yığınların hareketlenmesinde *canalıcı* halkadır. TKP II. Leninci Konferansı bu değerlendirmeyi kesin bir biçimde yapmıştır.

II. Konferans'tan bu yana örgütlerimiz bu alanda da belli bir birikim sağladılar, deneyim kazandılar. Yine de, çevremize bakınırsak yanlış yaklaşımlar yok değildir.

Oldukça yaygın bir eğilim, SYÖ'lerini "yığını kaçırmız" endişesiyle giderek "pembe"ye, "beyaz"a boyama eğilimidir. Giderek eğitimlerin içeriği düşürülür, duvarlardan Lenin resimleri kalkar vb. ki bu oportünist, sağ bir tutumdur.

Bir başka eğilim de, çevrenin somut sorunları, işçilerin ekonomik-demokratik hakları gibi sorunlarla uğraşmayı küçümseyen, yeterince devrimci bulmayan eğilimdir. Giderek örgüt sokaktan içeriye, lokaline çekilir,

halkla bağları kopar. Bu da sekter, sözde devrimci bir tutumdur.

TKP'nin yolunu yol tutmuş SYÖ'ler bu iki yanlıya karşı da uyanık durmalıdırlar. Komünistlerin etkinliği altında çalışan SYÖ'lerin kızılığına kimse el, dil uzatamaz. Bu bereketsiz ortamda, komünistlerin etkinliğinde çalışan SYÖ'lerin, ekonomik-demokratik haklar savaşına kimse dudak bükemez, bu "lükse" izin veremez.

Lenincilerin ekonomik-demokratik sorunlara yaklaşımı "sol"lardan ve oportünistlerden elbette ki temelden farklıdır. Bizler bu sorunların hepsiyle boğuşuruz ama ajitasyon ve propagandamızın devrimci içeriğini hiçbir biçimde budamayız. Çalışmayı o sorun çerçevesinde dondurmaz, onu ustaca devrim kanalına akıtmaya çalışırız. Folklor, tiyatro, koro gibi kültürel çalışmalardan ve spordan sonuna dek yararlanırız. (Ancak bugün hakkıyla yararlandığımız söylenemez. Bu alana daha özen göstermeliyiz.)

Sonuç olarak, SYÖ'leri, partinin savaşında çok önemli bir yer tutar. Çalışmasının özgül koşullarından gelen tehlikeli bir yanı da vardır. Bu yönlere karşı uyanık ve önlemleri çalışıldığında bu örgütlerin devrime katkıları çok yüksek olacaktır.

İşçinin Sesi Sayı 223-224 17 Ocak 1983

KAVGA VE YORUM

Papaza kızıp oruç bozulmaz

Önce, şu günlerde özellikle sınıf kavgasında yeterince pişmemiş bazı yoldaşlarda gelişen bir eğilime değineyim.

Bu yoldaşlar, tüm devrimci duygularına karşın önemli bir yanlış yapıyorlar ve şöyle diyorlar: “Neden sürekli TKP’nin oportünist kanadıyla uğraşıyoruz? Bunların ne olduğunu anladık artık.”

Son 10 yılın deneyiminden biraz olsun genel sonuçlara ulaşabilmiş bir devrimci için bu görüşün hamlığı ortadadır. Son 10 yıl, devrimi gerçekleştirebilmek için oportünizmin yerle bir edilmesi *zorunluluğunu* anlatmıyorsa hiçbir şey anlatmıyor demektir. TKP’nin oportünist kanadı, oportünist akımlardan “bir tanesi” değil, dünya çapındaki oportünizmin ülkemizdeki kaynağı, özü, ruhu, örgütüdür. Onun her alandaki tipik fikirleriyle kavgaya, oportünizmle kavganın ta kendisidir.

Onunla kavgaya, tüm öteki oportünist hareket ve partilerle de kavgaya anlamını taşır.

İkincisi, TKP’nin menşevik kanadı bugün hâlâ oportünist yelpazenin en büyük gücüdür. TKP oportünistleri ile uğraşmayı bırakalım diyen yoldaşlar bu nedenle bildik bir sekte yanlışa düşüyorlar. Kendileri için çözülmüş, açık bir sorunu, başkaları, öteki devrimciler, yığınlar için de çözülmüş sayma hatasını işliyorlar. Öyle olmadığı açıktır. Oportünizmin belini kırmak, devrimciler ve yığınlar için tehlike olmaktan çıkarmak görevi

önümüzde duruyor.

Üçüncüsü, *TKP komünistlerindir*. Partimizi bırakıp bir yere gitmeyeceğimizi, bırakın partiye girerken ettiğimiz yemini, 1979 kavgasına girerken söyledik! Parti içi kavga bitmedi. Yeni açılımlar kazanıyor. Dört yıldır söylediklerimizin doğruluğunu her yaşanan olay kanıtıyor ve bu her geçen gün yeni yeni yoldaşların parti içi kavgayı yükseltmesini getiriyor. Bugün TKP'nin gayrimeşru menşevik yönetimiyle aktif savaşımı *her alanda* Leninciye yararlı bir ataklıkla yürütmek tüm örgütlerimizin başta gelen görevidir. Bu karar *tüm* organ toplantılarının zorunlu gündem maddesi yapılmalı ve herkes bölgesinde yapabileceklerini en kısa zamanda yaşama geçirmelidir.

Siyasal yaşamın diyalektiğini anlayamayan görüşler yanımıza yanaşmasın. Menşevizmle *savaşı yaşamın her alanında* yükseltiyoruz!

Yukarıda değindiğim üçüncü nokta bizi bir başka önemli soruna bağlıyor.

Parti içinde 1973'den bu yana geldiğimiz yolu herkes biliyor. Parti yaratma çabası, idealizasyon, idealler uğruna her çeşit haksızlığa katlanma, yanlışları düşüncelerde geriye itme, böyle başladı. CHP iktidarına tam destek, tekeldışı burjuva kuyrukçuluğu, işçi hareketini geri çekme, sendikaları soysuzlaştırma, böyle ilerledi. CHP'nin, faşizmin yollarını döşeyen yasa tasarıları karşısında susuş, 1 Mayıslarda geri adım, İzmir ayaklanmasında çizgi dışı durma, devrimci durumu reddetme, cuntanın faşistliğini reddetme, cuntada ilerici kanat bulma, böyle bağlandı.

Bugün yaptığı Bizans darbesiyle Politik Büro'yu ele geçiren Partizan kliği bazı çok önemli sorulara yanıt vermek

zorundadır:

1. TKP ile ilgili her satırın MİT elinden çıktığı bir ortamda Kutlu diye bir kişinin yakalandığının gazetelerde yayınlanması, ardından bir daha sözünün edilmemesi (bu kişi Avrupa'dadır) ne anlama geliyor?

2. Politik Büro, 30 il komitesinin poliste resimli dosyalarının varlığını biliyordu. Tutuklamaların başladığı Mayıs ayına dek ne yaptı?

3. Politik Büro Türkiye'de örgüt çalışmasını neden tatil etti? Ne hakla "nerede bir komünist varsa parti oradadır" edebiyatı ardında partiyi likide ediyor?

4. Partizan kılığı neden partiye haber vermeden kendi kadrosunu tek tek ülke dışına çıkardı?

5. Sapancı yoldaşın kahraman çıkmadığı ortadadır. Kahramanlar sık çıkmıyor. Ancak, sorunun iki yönü var. Bir kez, Sapancı yoldaş bilmesine olanak olmayan şeyleri de "konuşmuş" görünüyor. Polis bu bilgileri nereden aldı? İkincisi, bu yoldaş provokasyon anlamı taşıyan bir görevle neden ülkeye yollandı?

6. Sapancı yoldaşa, o provokasyon anlamı taşıyan görevini yerine getirebilmesi için bile neden bilinçli olarak hiç olanak (parasal dahil) sağlanmadı? Neden onun yanında çalıştırmak istediği yoldaşlar İzmir'de iken, ona "ülke dışına çıktılar" denildi?

7. Erdal yoldaşın Politik Büro'ya görüşülmek isteğiyle verdiği öneriler neden gündeme bile alınmadı?

8. Partizan kılığı, Avrupa'da ve özellikle Almanya'da ayrı bir barış hareketi tezgahlamaya çalışarak neden bu ülkelerde barış hareketini bölüyor?

Bunlar ilk akla gelen soruların en önemlileridir. Tüm parti tabanı şu ya da bu düzeyde, nasıl bir yönetimle karşı

karşıya olduğunu bugün daha iyi anlıyor. Karşımızdaki ekip, komünist bir yönetim değil, Borjiyalara rahmet okutan hilekar bir memur takımıdır. Hiçbir kimsenin, hiçbir şeyin, bizce kutsal hiçbir yerin ardına sığınmaları onları kurtaramayacak. Kinimiz sınıf kinidir, fillerinki yanında hiç kalır.

Ancak yoldaşlar, bunun olabilmesi için *üç unsurun* birlikte yürümesi gerekir.

Birincisi parti içinde en büyük, en örgütlü, en aktif ve en etkin muhalafet gücü olan *İşçinin Sesi*'nin oportünizmle kavgayı yükseltmesidir. Bunu, son üyemize dek yerine getireceğimizden kimsenin kuşkusu olmasın.

İkincisi, parti içinde Partizan kliğine karşı oluşan hiçbir gurup, oportünizmle uyuşmayan, onun ikballerine ve vaatlerine kanmayan hiçbir komünist, oportünist yönetimin oldukça başarıyla yerleştirdiği "*İşçinin Sesi*'yle birleşmeme" kompleksine düşmemelidir. Bugün, ve bugünden sonra, artık *İşçinin Sesi* ile eşgüdümlü bir kavgaya girmeyen hiçbir güç TKP'de dengeyi Leninizm lehine değiştiremez. Bu yalnızca güçleri böler ve oportünizmin işine yarar.

Üçüncüsü, oportünizme düşman hiç bir üye partisini bırakıp bir yere gitmemelidir ki *bugünün acil sorunu budur*. Bu da devrimci komünistleri güçten düşürür ve yalnızca oportünizmin işine yarar. Son aldığımız haberlere göre, TKP'den TİP'e geçen bir azılı oportünist, yönetimin oportünistliğine düşman ama çıkış yolu bulamayan üyeleri tek tek dolaşip TİP'e(!) üye yapmaya çalışıyormuş. Yoldaşlar! Bu oyuna düşmeyin! Attan inip eşeğe binmeyin. Papaza kızıp oruç bozmayın. *TKP'li TİP'e gidemez!* TKP'li partisinde savaşıacak. Partisindeki oportünizmi, dolayısıyla

TİP'deki ikinci kopya oportünizmi yıkmak için dışıyla tırnağıyla savaşmaya yazık olsun!

Bu üç unsur biraraya geldiğinde, partimizde menşevizmi yıkmak ulaşılır olur. Partide oportünizmle kavganın temel direği, *gerçek bir kongre* hedefidir. Herkes her yandan gerçek bir kongre istemini yükseltmelidir.

Gerçek bir kongre: 1. delegelerinin çağrılı değil, seçimle geldiği, 2. parti içindeki tüm eğilim, gurup ve örgütlerin *güçleri oranında* temsil edildiği, 3. TKP Leninci kanadının ülke içindeki ve dışındaki tüm örgütlerinin sayıları oranında temsil edildiği, 4. “resmi iyimserlik”lerden uzak gerçek bir tartışmanın yürüdüğü, 5. Vural Demir, H.Erdal ve Veli Dursun yoldaşların Merkez Komitesi üyeleri olarak katıldıkları, 6. Türkiye'nin ekonomik-toplumsal-siyasal ortamına denk düşen bir programı kabul edecek, 7. Partimize yeni ve işler bir tüzük kazandıracak bir kongredir.

Bu koşulları taşımayan bir kongre Marksizm-Leninizm, devrimci ahlak ve toplumsal meşruiyet açılarından *sahte* bir kongre olur. Pek çok enerjiyi birkaç yıl daha ziyan etmekten başka sonuç vermez. Sonunda yine sınıf kavgasının inatçı mantığı üstün gelir. İşçi sınıfının böyle dev bir güç, sınıfsal çelişkilerin böyle yumuşatılamaz olduğu bir Türkiye'de Leninizm geçici bir kabus değildir.

Tarihsel rolümüze hepimiz sahip çıkalım. Partinin tüm sağlıklı güçleri, menşevizme karşı *örgütlü* savaşa!

İşçinin Sesi Sayı 227 28 ŞUBAT 1983

KAVGA VE YORUM

Bir boş çaba daha

Türkiye’de parti çalışmasını tatil eden saray darbecisi partizan kliği Avrupa’da yeni bir maceraya açılıyor: Kendi deyişleriyle “sözde değil özde demokrat bir yayın organı”, *Türkiye Postası* yayına başlıyor.

Bu yayının anlamını iyi değerlendirebilmek için iki eksen birlikte ele almak gerekir. Birincisi, parti içi durum ve ikincisi, partinin devrimci kamuoyu önündeki durumu. Bu iki eksen, karşılıklı ilişki içinde birbirlerini etkileyerek her gelişme aşamasında değişik bir noktada yine birlikte bir uyum oluşturuyorlar. Örneğin, parti içinde tek sesliliğin azalması partinin çalışmalarını, o da partinin devrimci kamuoyu önündeki konumunu etkiliyor. Partinin oportünist hattının devrimci kamuoyunda deşifre olması oranında da parti içi kriz ağırlaşıyor.

Parti içi durum açısından *Türkiye Postası*’nın anlamı nedir? Hepimizin bildiği gibi, parti içi oportünizm-devrimci Marksizm kavgası bugün yeni bir doruk noktası yaşıyor. H. Erdal yoldaşın Politik Büro’dan (*parti* üyeliğinden değil) istifa etmesi ve oportünizme karşı açık-ödünsüz-örgütlü savaşımın zorunluluğunda anlaşılan öteki yoldaşlarla birlikte partinin öteki parçasına, TKP’nin Leninci örgütlerine katılması bu doruk noktasını anlatıyor. “Resmi” kanadın etkinliğindeki ‘tabanda “bu adamlardan hayır çıkmaz” anlayışının yayılması ve oportünist disiplini kabul etmeyen çeşitli örgütlenmelerin çıkması bu doruk noktasını anlatıyor. Erdal yoldaş olayından sonra partizan

kliğinin Politik Büro’da kendi dışında kalanlara karşı binbir hileyle kavgaya girişmesi bu doruk noktasını anlatıyor.

Bu doruk noktasında birşey tartışmasız biçimde ortaya çıkmıştır: Politik Büro’yu bir saray darbesiyle ele geçiren partizan kliği parti içinde *mutlak olarak* azınlıktadır. TKP’nin devrimci bir hatta oturmasını isteyen *İşçinin Sesi* ve öteki guruplar bugün partinin “aktif çoğunluğu” değil, *tüm* üyeliğın *ezici* çoğunluğudur. 1920’den bu yana, oportünizmi bir daha gelmemek üzere yok etmek parti yaşamında *ilk kez* bugün ciddi bir olasılıktır. Yalnız bu olasılığın gerçekleşebilmesi için *bir tek* koşul vardır. Oportünizme karşı olan güçlerin oportünistlerin hazırladığı tuzağa düşmemeleri, *İşçinin Sesi’ne* karşı bilim dışı, irrasyonel psikolojik koşullanmalarını bir yana itmeleri. Partide, oportünizme karşı gurupların tümünün toplamından daha büyük, daha örgütlü, ideolojik ve siyasal açıdan daha tam bir devrimci güç olan *İşçinin Sesi* olmadan oportünizmi yenmek olanaksızdır.

Bugün partinin eline geçen olasılık değerlendirilebilecek mi? Bakalım, göreceğiz. Belki, parti içinde tüm devrimci niyet sahibi güçlerin oportünizme karşı birleşmesine, bugün yaşanan parti içi bunalım da yetmeyecektir. Belki bunun için yeni ve daha şiddetli bir bunalım gerekecektir. Yoldaşların, söylediklerimizin doğruluğunu kabul etmeleri için belki bir süre daha çıkmaz yollarda taban tepmeleri gerekecektir. Olsun. Yeni ve daha şiddetli bir bunalım mutlaka gelecektir.

Yaşanan ve yaşanacak deneyler, her çeşit soyut fikirden daha öğreticidir. Partimizde 1920’den bu yana süren *periyodik likidasyonlar* zinciri bir rastlantı değildir. Kişiler *gidiyor, Türkiye’de devrimi istemeyen tutum* kalıyor.

Neden? İşte üstünde düşünülmesi gereken bir soru. Düşünün, partinin tarihine bakın, çevrenize bakın ve söyleyin: Türkiye’de devrim (dolayısıyla “karışıklık”!) istemeyen tutum dünya devriminin çıkarlarıyla ve dolayısıyla sosyalist dünyanın *gerçek ve uzun dönemli* çıkarlarıyla uyumlu mudur? Uyumlu değil diyorsanız, Sovyetler Birliği ve dünya sosyalist sisteminin gerçek bir dostu olmayla, Türkiye’de bir tarih boyu proletaryanın ve emekçi halkın çıkarlarını satan çizgiye karşı durmayı birbirinin karşısına çıkarmaya çalışan menşevik tuzağa düşmeyin. Partimizin tarihi bu tuzağa düşenlerin cesetleriyle doludur.

Bu tuzağın iki sonucu olmuştur, olmaktadır: Denklem bir yanını seçenler devrimci özlerini boşaltmış, yığınlardan kopmuş memurcuklar durumunu almışlardır. Denklem öteki yanını seçenler ise ülke gerçeklerine oturan sağlam bir teorik taban geliştirmediklerinden ve dayanabilecekleri proletarya tabanının o dönemlerdeki zayıflığından dolayı yollarını şaşırılmış, pekçoğu da anti-sovyetizme kaymışlardır. Partimizin tarihinde sağlıklı, dengeli ve serin kanlı Sovyet dostluğuyla Türkiye’de gözü kara bir devrimci çizgiyi yaratan ve birleştiren ilk ve tek örnek *İşçinin Sesi*’dir.

TKP’de oportünizme karşı olduklarını söyleyenler bugün doğru tutum almazlarsa, bu demektir ki, yeni ve daha şiddetli bir bunalıma gereksinimleri vardır. Devrimci tutumda *ısrar ettikleri* sürece yeni yeni bunalımlar göreceklerdir. (Devrimci tutumda ısrar etmezlerse denklem bir yanını seçmiş ve memurlaşmış olacaklardır.) Ve *İşçinin Sesi*’ni o gün yine yanlarında, hem de çok daha gelişmiş olarak bulacaklardır. Proletaryanın toplumda

böylesine büyük bir yer tuttuğu Türkiye’de, gerçek proletarya aydınlarının en seçmelerinin, küçük burjuva entellektüellerine toz attıran komünist işçilerin birlikte yarattığı böyle özverili militanlar topluluğu kalıcı, *en kalıcı* bir siyasal varlıktır.

İşte, parti içi oluşumların böyle kader bağlayıcı bir noktasında *Türkiye Postası* yayına başlıyor. Bir saray darbesiyle üst yönetimi ele geçiren partizan kliğinin, bu oldu bittiyi parti çoğunluğuna benimsetmek için bazı girişimlerde bulunacağı bekleniyordu. Bu girişimler, ilerliyoruz, evi düzene sokuyoruz, atılım yapıyoruz havasında olmak zorundaydı. *Türkiye Postası* bu girişimin aracı, yeni bir *sahte umut* üreticisidir. Partiye sahte bir umut, sahte bir canlılık sunmayı amaçlıyor.

Türkiye Postası’nı çıkaranlar, partizan kliğinin ideolojik-siyasal çizgisiyle, çalışma yöntemleriyle uyumsuzlar. Devrimci kamuoyunda belirli ağırlığı olan bir kadrodur. İçlerinde, adlarını orada görmekle içimizin yandığı, devrimciliklerine inandığımız kişiler vardır. Ancak siyaset tuhaf bir oyundur, niyetlerle değil atılan adımların somut anlamıyla biçimlenir. Bu dostlar, geçmişte ciddi yanlışlar yaptılar. Bugün de yeni bir yanlış adım atıyorlar. Herkesin çeşitli amaçlara ulaşmak için belirli düşünceleri vardır. Belki bu arkadaşlar partizan kliğinin likidatör çizgisine “etkili” biçimde karşı çıkabilmek için parti tabanında ve devrimci kamuoyunda daha büyük bir ağırlık kazanmak istiyorlar. Ve *Türkiye Postası*’nı bu amacın bir aracı olarak ele alıyorlar. Öyleyse de çok yanlışlıyorlar. Türkiye işçi hareketinin tarihini yakından bilen kişiler, bu tarihten çıkarılması zorunlu ve o derecede kolay sonuçları çıkarmada neden aciz kalıyorlar? Oportünizmle uyuşma

İçinde oportünizm yenilemez. Evrimci yoldan devrim yapılamaz. Partimizde bugün devrim gerekiyor.

Niyetler ne olursa olsun, *Türkiye Postası*'nın kısa *erimli* sonucu, partizan kliğinin likidatör çizgisini güçlendirmek ve meşrulaştırmaktır. Sahte umutlar yayılmasına bir kez daha yardımcı olmaktır. Uyuşmalı - uzlaşmalı – budanmış – sulanmış görüşleri doğrular diye militanlara bir kez daha sunmadır. Bu da, yoğun savaşı hak eden ağır bir suçtur. Niyetler ne olursa olsun, *Türkiye Postası*'nın, eğer yayını sürerse *uzun erimli* sonucu, menşevizmin ideolojik sefaletini deşifre etmek, menşevik cephedeki iç çelişkileri derinleştirmek ve azdırmak olacaktır. Partinin parasal olanaklarını da çürütecektir.

Partinin devrimci kamuoyu önündeki durumu açısından *Türkiye Postası*'nın anlamı nedir? Hepimizin bildiği gibi, TKP'nin oportünist “resmi”leri devrimci kamuoyunda şiddetli bir *soyutlanma* içindedir. Sosyalist ülkelerin yersiz ve yanlış yere verdikleri destek dışında hiçbir açıdan, ne ideolojik etkinlik, ne örgütlülük açısından bugün ciddiye alınmamaktadır. Partizan kliği, *Türkiye Postası* ile bu durumu değiştirmek ve bu değişimin getireceği moral güçle parti içi kavgayı kendi lehine kesin sonuca bağlamak istiyor.

Ne var ki, yanlış ideolojik-siyasal konumların yanlış pratik adımlar ve tutarsızlıklar doğurması kaçınılmazdır. Ve daha gazeteyi tanıtma bülteninde yanlış adım (bölücülük) ve tutarsızlık hemen sırtıtmıştır. Kısaca görelim.

Devrimci hareketin, özellikle Avrupa parçasının bugün içinde bulunduğu koşullarda *Demokrat Türkiye*, çeşitli devrimci-demokratik güçler için bir buluşma platformu olmaya başlarken yeni bir “demokrat” yayın

organının gereği nereden doğmaktadır?

Türkiye Postası'nın çıkış bültenini okuyunca bu soruya iki yanıt buluyoruz: 1. “*Türkiye Postası* ... sözde değil, özde demokrat bir yayın organı ... olacaktır.” (s.1) 2. “Batı Avrupa’da yayınlanan birçok ilerici gazete de var. Ama bunların çıkış süreleri, kapsamaları, habercilikleri, yığınsallıkları ihtiyacı gidermeye yetiyor mu?” (s.2)

Birinci yanıt, partizan kliğinin Türkiye devrimci, demokratik güçlerini bölme çabasının kanıtıdır. Öteki tüm yayınlar “sözde demokrat”tır. Kendileri ise “özde demokrat”tır. Bunu tartışmak bile gereksiz, devrimci hareket onların demokratlığının nasıl bir sınıfsal öze dolu olduğunu iyi biliyor. Zaten kendileri de kısa sürede bir kez daha gösterirler. Bugün açıkça görülmesi gereken yön, girişimin bölücülüğüdür. *Türkiye Postası*, Avrupa’da gerçekleşmeye başlayan devrimci, demokratik güçlerin birlik hareketini bölme girişimidir.

İkinci yanıtları da tutarsızlığın kanıtıdır. Öteki ilerici yayınların çıkış süreleri gereksinimi karşılamıyormuş! Söz konusu yayınların büyük çoğunluğu 15 günde bir yayınlanmaktadır. Peki, *Türkiye Postası* günlük mü, haftalık mı? Hayır, 15 günlük!

İlerici yayınların kapsamaları ve habercilikleriyle *Türkiye Postası*’nı karşılaştırmak için birkaç sayısının çıkışını bekleyelim. Ancak perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Devrim kavgasını çizgi dışından seyreden, Avrupa’daki Türkiyeli topluluğunun giderek dışına düşen, örgütlerinin yığın bağlarının eridiği bir hareketten nasıl bir kapsam ve habercilik çıkacağı ortadadır.

Avrupa’da çıkan öteki ilerici yayınların yığınsallıkları

gereksinimi karşılamıyormuş! Söz konusu yayınların büyük çoğunluğu 2-4 bin, *İşçinin Sesi* 7 bin, yanlış bilmiyorsak, *Demokrat Türkiye* 20 bin basıyor. Peki *Türkiye Postası* nasıl bir hedef koymuş? 20 bin mi, 50 bin mi? Hayır 2 bin abone, 5 bin satış! O da gerçekleştirebilirse!

Görüldüğü gibi, *Türkiye Postası*'nın nesnel işlevi parti içinde ve devrimci harekette bölücülüktür. Ancak, boş bir çabadır. Sınıfta kalmaya mahkumdur.

Oportünist uzlaşmalar içinde *Türkiye Postası*, kendi deyişleriyle ne “özgür” ne de “özde demokrat” olabilir. Ancak *gerici* olabilir. Örnekler “tanıtma bülteni” ile bile sıralanmaya başladı. Bültenin ikinci sayfasında “*ünlü bir gazeteci*”den bir alıntı yer alıyor. Bu adı belirtilmeyen, “illegal” tutulan ünlü gazeteci kimdir biliyor musunuz? *Lenin!* Yirminci yüzyılda, hele devlet-tekelci kapitalizminin egemen olduğu Türkiye’de Lenin’in adını gizleyerek hem de “özde” demokratlık yapmaya kalkışmak! İşte bu çok ilginç. İşte bu tüm kavgayı özetliyor!

İşçinin Sesi Sayı 228 14 MART 1983

KAVGA VE YORUM

Tarihin savaş çağrısı

Bundan 100 yıl önce, tarihin bugüne dek gördüğü en büyük deha, Karl Marks öldü. Onun bir ömre sığdırdığı bilimsel ve siyasal çalışmaların sonuçlarını şöyle bir sıralamak bile akıllara durgunluk vermeye yeter. Marks'ın insan düşüncesine katkılarının belki de en büyüğü, bütün komünistlerin davranışlarının anlamını veren, kuşkusuz *tarihin hareket yasası* dediğimiz bulgusudur:

“Tarihin büyük hareket yasasını ilk bulan Marks'tı. Bu yasaya göre *tüm tarihsel savaşlar*, ister siyasal, ister dinsel, ister felsefi ya da başka bir ideolojik alanda yürüsünler, gerçekte *toplumsal sınıfların savaşlarının* az ya da çok açık ifadesinden başka birşey değildir. Bu sınıfların varlığı ve dolayısıyla aralarındaki çarpışmalar da, aslında ekonomik konumlarının gelişmişlik derecesi, üretimlerinin biçimi ve onun belirlediği değişimlerinin biçimi tarafından koşullanır. Tarih açısından, doğal bilimlerde enerjinin dönüşümü yasasının taşıdığı önem kadar önemli olan bu yasanın ... “ (F.Engels, “K. Marks'ın '*Louis Bonaparte'in 18.Brumaire'inin Üçüncü Almanca Baskısına Önsöz*”)

Tarihin hareket yasası ya da toplumların gelişme yasası diye birşeyin varlığını, biz şimdi kolayca öğrenip kabul edebiliyoruz. Tarihsel determinizm var diyoruz.

Dünya genel olarak bir takım aşamalardan geçmiş, ilkel komünal toplumdan başlamış, köleciliğe, feodalizme, kapitalizme varmış, oradan sosyalizme gidecek diyoruz. Fakat ilk ortaya atıldığı zamanı düşünürseniz, bu yasanın toplum bilimlerini gerçek bilime dönüştürmede ne büyük bir katkı olduğu görülür. O güne dek toplum gelişmesinin bir takım yasalara bağlı olduğu gibi bir anlayış yoktu. Bunu getiren, doğada nasıl bir takım yasalar varsa insan toplumunda da yasalar vardır diyen Marks'tır.

Bizim için sosyalizmin kaçınılmazlığı nereden geliyor? Tarihsel determinist anlayışımız neye dayanıyor? Bu yasaya dayanıyor: Toplumun gelişmesinin kendine özgü, insanların isteklerinden bağımsız nesnel yasallıkları vardır. Dünyanın gelişmesi bu yasallıklar içinde ilerleyerek komünizme varacaktır.

Tarihin hareket yasası, toplumsal gelişmenin *zorunluluklardan* doğduğunu anlatıyor. Toplumun gelişmesi, şu ya da bu insan, parti öyle istediği için şu ya da bu yöne gitmiyor. Dahası, toplumsal gelişmenin gidişi yalnızca insanların isteklerinden, planlarından bağımsız değildir, tersine onların bilinçlerini belirleyen bir özellik de taşıyor.

İkincisi, bu yasa bize toplumsal gelişmenin nesnel zorunluluklardan doğduğunu, ama bu zorunlulukların toplumsal güçler üzerinden, insan kafası ve insan eylemi üzerinden gerçekleştiğini anlatıyor.

“İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar. Ancak gönülleri dilediğince, kendi seçtikleri koşullar altında değil, doğrudan karşılaştıkları, veri olan ve geçmişten devralınan koşullar altında yaparlar.” (Karl Marks, *Louis Bonaparte'in 18. Brumaire'i*)

Tarihin hareket yasasını doğru anlamanın devrimci çalışma açısından büyük önemi vardır. Yaşamın her alanında önümüze çıkacak olaylarda, nesnel koşullarla insan iradesinin, insan bilincinin karşılıklı etkileşimini doğru anlarsak çok şeyi çözeriz.

Bu yasayı, öznel koşullarla nesnel koşulların ilişkisini doğru anlamak, sosyalist devrimin de anahtarını taşır. Çünkü tarihin hareket yasasının özünde toplumsal gelişmenin kendiliğinden, keyfi değil, belirli yasallıklara göre ilerlediğini kavramak ve bu kavrayış temelinde gelişmelere *müdahale* etmek vardır. Yasanın en sonunda verdiği mesaj budur. Sosyalist devrim de ancak böyle yapılır.

Toplum Yasaları - Doğa Yasaları

Marksizmi çarpıtmak isteyen her türlü sapık görüş ya başında ya sonunda gelip bu yasayı çarpıtır. Bu çarpıtmanın en klasik örneği şu soruda yatar: Toplumsal gelişmenin insanların isteklerinden bağımsız yasaları varsa, toplumsal gelişme insan bilincinden bağımsızsa, gerçekleşen şeyler gerçekleşmesi zorunlu olan şeylerse, sosyalizm kaçınılmazsa, o zaman sosyalizm için boğuşmaya ne gerek var?

Bu soruyu yanıtlayamadık mı herşey anlamsızlaşır.

Marks ve Engels'in toplumun yasallıklarını "kaçınılmazlık", "zorunluluk", "tarihin önünde durulmaz gidişi" gibi deyimlerle açıklamaları, en hafifinden, Marksizme hakkını vermek istemeyen insanlar için, Marksizmi tahrifde bir fırsat anlamında ele alınıyor.

Marksizmi saptıranlar Marks ve Engels'in çeşitli yerlerde kullandıkları "doğa yasaları gibi" deyimine

özellikle yapıyorlar. Öyle ise, insan iradesi, bilinci, insan çabası gereksizdir, sosyalist devrime kendi kendine gideceğiz diyorlar. Onun için Marks'ın doğa yasalarıyla toplum yasalarını ne anlamda karşılaştırdığını çözmek gerekiyor.

Toplum yasalarını doğa yasalarıyla karşılaştırmak ancak analogi, ancak benzetme olarak kabul edilebilir. Onun ötesinde hiçbir biçimde birbirlerine eşitlenemezler. Onun ötesine götürmeye çalıştığımız zaman yasanın vermek istediğinin tam tersine sonuçlar alırız.

Her bilim dalında geçerli olan şey Marksizm için de geçerlidir: Tek tek ele aldığımız zaman anlam taşımayan bir takım şans ve kaza unsurları, bir bütün olarak ele alındığında anlam kazanır.

Her alanda olduğu gibi toplumsal alanda da pek çok beklenmedik tekil, anlamsız olguyla karşılaşılabilir. Bunlar tek başlarına bir sonuca götürmez. Fakat ne zaman ki olgulara tek tek değil, geniş çapta, büyük ölçekte, birlikte bakarız, o zaman matematikteki “olasılık teorisi” toplumsal olgular için de işler. Şans ve kaza unsurları birbirlerini götürür, olayların içinden eğilimler, iç bağlantılar ortaya çıkar. Geniş ölçekte ele almaya başladıkça en anlaşılmasız, en birbirinden ilgisiz gibi gözüken şeylerin *zorunlu* sonuçları, *kaçınılmaz* olarak gelişeceğini söyleyebileceğimiz eğilimleri ortaya çıkar. Tekil durumların rastlantısallığı, olasılığa dönüşür. Bu bir anlamda niceliğin niteliğe dönüşümüdür. Şans ve kaza unsurları *zorunluluğa*, başıbozukluk *düzenliliğe*, hesaplanamazlık da *önceden görülebilen* gelişmeye dönüşür.

İşte Marks'ın toplumsal yasalar için kullandığı “kaçınılmaz”, “önünde durulmaz”, “zorunluluk” gibi

kavramlar bu anlamda kavramlardır. *Tarihsel genellemeler* anlamında kavramlardır. Acil, bugün ya da yarın kaçınılmaz anlamında kavramlar değildir. Bakın Marks bir mektubunda tarihin gelişimini nasıl anlatıyor:

“Yalnızca açınımların kesinkes elverişli olacağı koşuluyla savaşıma girişilecek olsaydı, dünya tarihini yapmak gerçekten de kolay olurdu. Öte yandan ‘kazalar’ bu işte hiçbir rol oynamasaydı, dünya tarihinin-son derece mistik bir niteliği olurdu. Bu kazalar doğal olarak gelişimin genel hattının parçasını oluşturur ve başka kazalar tarafından etkisizleştirilir. Fakat hızlanma ve gecikme bu tür kazalara, bu arada hareketi ilk yönetenlerin karakterinin de bulunduğu ‘kaza’ya çok bağlıdır. (K.Marks, *L. Kugelman’a Mektup*, 17 Nisan 1871)

Engels de aynı konuda şunları söylüyor:

“Genel olarak ekonomik yasalara gelince. Hiçbirinin yaklaşıklık, eğilim, ortalama dışında bir gerçekliği yoktur, hiçbiri acil gerçeklik değildir. Bu bir yanıyla bu yasaların işleyişlerinin başka yasaların aynı andaki işleyişleriyle çatışmasından, ama bir yanıyla da kavram olarak kendi niteliklerinden kaynaklanır.” (F. Engels, *Conrad Schmidt’e Mektup*, 12 Mart 1885)

Tarihi Yaratan İnsan Eylemidir

Şimdi toplum yasalarının neden doğa yasaları gibi ele alınamayacağını daha yakından görelim. Bunun anahtarı da Marks’ın “tarihi yaratan insan eylemidir” sözündedir.

Toplumsal yasalar insan eylemini ilgilendiren yasalardır. İnsan ise bilinçli bir varlıktır. Karar verme

yeteneği vardır. Toplum yasaları doğa yasalarından bu nedenle farklıdır. Bu nedenle, doğa yasalarındaki kesinlik yerine, daha genel eğilimler söz konusudur.

Tarihi yapan insan eylemidir, yani sınıf kavgasıdır. Toplumun nesnel yasalara bağlı olarak gelişmesi tarihi insanın yaptığı gerçeği ile çelişmez.

“Tarih hiçbir şey yapmaz. ‘Hiçbir dev zenginliğe sahip’ değildir, ‘savaşlar’ yürütmez. Bütün bunları yapan insan, gerçek, yaşayan insandır. İnsandır sahip olan ve savaşan. ‘Tarih’ insanı kendi özel amaçları doğrultusunda araç olarak kullanan ayrı bir kişi değildir. Tarih, kendi amaçları peşinde koşan insanın eyleminden başka birşey değildir.” (Marks-Engels, *Kutsal Aile*, 6. bölüm)

Görülüyor ki, Marks için bilinç ve bilinçli eylem, “tarihsel zorunluluğun”, “kaçınılmazın” *zorunlu ve kaçınılmaz bir* parçasıdır. Bilinçli insan eyleminin *kendisi*, zorunluluğun *zorunlu* parçasıdır. Marks insanların dışında bir tarihten söz etmiyor. Dünyanın sosyalizme gitmek zorunda oluşu da, içinde insan eylemini taşıyan bir zorunluluktur.

Bütün bunlar komünistlerin görevlerine bağlanıyor. Tarih insanların bilinçli eylemiyle ilerliyorsa, toplumsal gelişmelerin kaçınılmazlığı, özellikle sosyalist devrimin kaçınılmazlığı, kaçınılmaz olarak insanların bu kaçınılmazlığı kavramasını içerir.

Marks’a göre ekonomik gelişmenin yaptırımı, her dönemde, savaşa ilerleyen sınıfın başkaldırısını, eylemini de içinde taşır. Marks, *Kapital’in* en güzel bölümlerinden birinde nesnel ile öznelin nasıl birlikte toplumsal gelişmeyi sağladıklarını şöyle anlatıyor:

“Bu dönüşüm sürecinin tüm yararlarına konan ve onları tekeline alan sermaye babalarının sayısının giderek azalmasıyla birlikte, sefalet, ezgi, kölelik, aşağılama ve sömürü büyür. Ama aynı zamanda, sayısal olarak sürekli büyüyen ve kapitalist üretim sürecinin kendi mekanizmasının disiplinli, birleşik ve örgütlü kıldığı bir sınıf olan işçi sınıfının isyanı büyür. Sermayenin tekeli, onunla birlikte ve onun altında doğan ve yeşeren üretim biçimine ayakbağı olur. Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması artık kapitalist kabuklarıyla uyumsuz bir noktaya ulaşır. Kapitalist özel mülkiyetin ölüm çanları çalar. Mülksüzleştiriciler mülksüzleştirilir.” (K. Marks, “Kapitalist Birikimin Tarihsel Eğilimi, *Kapital*, 32. Bölüm)

Bu alıntıdan çok güzel görüldüğü gibi, Marks’ın düşüncesinde iki unsur her zaman birlikte varolmaktadır. Toplumsal gelişmenin önüne geçilmez bir süreç oluşu ve örgütlü işçi sınıfı isyanıyla sosyalizme gidiş. Sosyalizme gidiş hem önüne geçilmez bir süreçtir, hem de insan eylemiyle gerçekleşecektir. Zorunluluk ile zorunlu kavrama tarihte birliktedir. Sık sık kullanmaktan hoşlanmadığımız, ama burada tam yerine oturan bir kavramla anlatmaya çalışırsak: Marks, insan eylemi ile tarihin hazırladığı zorunluluğu, aralarındaki karmaşık diyalektik ilişki içinde ele almıştır.

Bilinçli eylemin tarihteki rolü ve yeri üzerine, belki de en güzel sözler şunlar. Onu da okuyalım:

“Dünyaya doktriner biçimde dönüp, ‘gerçek budur, burada diz çökün’ diye ilan etmiyoruz. Dönüp dünyaya, ‘savaşlarınızı kesin, aptalcadır, biz size

savaşımın gerçek parolasını vermek istiyoruz' demiyoruz. *Bizim yaptığımız yalnızca dünyaya gerçekte neden savaştığını göstermektir. Ve bilinç, dünyanın istemese de kazanmak zorunda olduğu birşeydir.*" (K.Marks, *Ruge'ye Mektup*, Eylül 1843) (abç)

Zorunluluk ile zorunlu kavramanın nasıl içiçe olduğunu bundan daha iyi ne anlatabilir? Bu sözler üstünde düşündüğümüz zaman anlaşılıyor ki, herşeyi bilinç yapacaktır, ama bu bilinç de gelmek zorundadır.

Tarihin hareket yasası, insanın eylemiyle işler dedik. Şimdi bunu bir adım daha ileri götürelim. Tarihin hareket yasası *ancak* insanın eylemiyle işler.

Sosyalizmin kaçınılmazlığı anlayışı, iki fikri birlikte barındırır. Birincisi, toplumsal gelişmenin belirli yasaları izlediği fikrini, yani kaçınılmazlık fikrini, ikincisi, toplumsal gelişmenin insanlar tarafından hele sosyalizmi düşünüyorsak, devrim yoluyla gerçekleştirileceği fikrini birlikte taşır. Tarihin hareket yasası insan toplumunun yasasıdır. Bu nedenle de ancak insanın üzerinden geçerek işler. Bu şu anlama gelir: Tarihin hareket yasası, nasıl ve ne zaman işleyeceği önceden çizilmiş bir tarihsel çerçevede içinde, insanın yargı ve girişimine bağlıdır.

Toplumsal yasaları doğa yasalarından farklı kılan işte budur.

Toplumsal Devrim

Tarihin gelişmesinin, dolayısıyla en büyük toplumsal gelişme aşaması olan toplumsal devrimlerin de altında yatan asıl belirleyici nesnel koşullardır. Toplumsal devrimin nesnel temeli, hepimizin bildiği, üretim güçleriyle üretim ilişkisi arasındaki çelişkidir.

Şimdi, Marks'dan, pek çok sapmanın kaynak yapmaya çalıştığı bir bölüm okuyalım:

“Araştırmalarım beni şu sonuca ulaştırdı; *Yasal* ilişkiler de, *devlet biçimleri* de, ne kendi içlerinden ne de insan aklının sözümona genel gelişmesinden kalkarak kavranamaz. Yasal ilişkilerin ve devlet biçimlerinin kökleri, yaşamın maddi koşullarında yatar.

“(...)

“Vardığım ve bir kez varınca araştırmalarımın yönlendirme ipliği görevini gören genel sonuç şöyle ifade edilebilir:

“Yaşamlarının toplumsal üretiminde insanlar vazgeçilmez ve iradelerinden bağımsız olan belirli ilişkilere girerler. Bu üretim ilişkileri maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin toplamı, toplumun ekonomik yapısını, üstünde yasal ve siyasal üstyapının yükseldiği ve toplumsal bilincin belirli biçimlerinin tekabül ettiği gerçek temeli oluşturur. Maddi yaşamın üretiminin biçimi, genel olarak toplumsal, siyasal ve düşünsel yaşam sürecini koşullar. İnsanların varoluşunu belirleyen bilinçleri değildir. Tersine, insanların toplumsal varoluşları, bilinçlerini belirler. Gelişmelerinin belli bir aşamasında toplumun maddi üretici güçleri, varolan üretim güçleriyle - ya da aynı şeyin yasal ifadesi olarak, o güne dek içinde çalıştıkları mülkiyet ilişkileriyle çatışmaya girer. Bu ilişkiler üretici güçlerin gelişme biçimleri olmaktan çıkıp, onlara ayak bağı olurlar. *O zaman bir toplumsal devrim* çağı başlar. Ekonomik temel değişmesiyle, o koca üstyapı da tümüyle aşağı yukarı hızlı bir biçimde dönüşüme uğrar.

Bu tür dönüşümleri ele alırken, doğal bilimlerin kesinliğiyle belirlenebilen üretimin ekonomik koşullarının maddi dönüşümü ile, insanların bu çatışmanın bilincine varıp, savaşımları yürüttükleri yasal, siyasal, dinsel, estetik ya da felsefi – kısaca ideolojik biçimler arasında bir ayırım her zaman yapılmalıdır. Nasıl bir kişi hakkında görüşümüz o kişinin kendisi hakkında düşündüklerine dayanmıyorsa, aynı biçimde, böyle bir dönüşüm dönemini de kendi bilinciyle yargılayamayız. Tersine, bu bilincin maddi yaşamın çelişkilerinden, toplumsal üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında varolan çatışmadan çıkarak açıklanması gerekir. Hiçbir toplumsal düzen, içinde barındırabileceği tüm üretici güçler gelişmeden yok olmaz. Ve de yeni, daha yüksek üretim ilişkileri, hiçbir zaman, varoluşlarının maddi koşulları eski toplumun rahminde olgunlaşmadan ortaya çıkmaz. Dolayısıyla insanoğlu önüne ancak çözebileceği görevler koyar. Çünkü soruna daha yakından bakarsak, her zaman görülecektir ki, görevin kendisi, ancak çözümünün maddi koşulları varsa, ya da en azından olgunlaşma sürecindeyken gündeme gelir.” (Karl Marks, *Siyasal Ekonominin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz*)

Burada tartışma asıl olarak şu noktada odaklanıyor: Marks bir takım nesnel gelişmeleri anlattıktan sonra, “o zaman bir toplumsal devrimler çağı başlar” diyor. Marksizmi yeterince kavramamış insanlar bu noktada ayağa fırlıyorlar. “Marks insanı unuttu. Birey tarihten silindi. Herşey determinizm oldu. İnsanlar kukla oldu. Gelişme insan dışı bir mistik yapıya büründü” demeye başlıyorlar.

Ancak, cümleleri cımbızlamadan, Marks'a ve Marksizme hakaret etmeden anlamaya çalışırsak, şunu gayet iyi görürüz ki Marks burada tarihsel bir perspektiften, kapitalizmin işleyişinin, üst aşamaya geçişinin modelini çiziyor. Tabii ki *tarih* açısından belirleyici olan ekonomik koşullardır.

Peki, bunu sınıf kavgasının *içinde belli bir anda bulunan insanlar* olarak bizler nasıl anlayacağız? “Kapitalizmin üretim ilişkileriyle üretim güçleri çelişkiye düştüğü zaman, bir toplumsal devrimler çağı başlar” cümlesini, *bugün* görevler üstlenmiş ve zaman süresi daha kısa dönemlere bakan insanlar olarak bizler nasıl anlayacağız? Şöyle anlayacağız: *Üretim ilişkileriyle üretim güçleri çelişkiye düştüğü zaman toplumsal krizler ortaya çıkar. Bu toplumsal krizler ise devrimci sınıflar tarafından toplumsal devrimler yoluyla aşılır.* Bu cümleyi böyle anlamamak, görevlerden yan çizmenin yolu olur.

Devrim yaparak toplumsal krizleri çözecek olan insanlardır. Lenin'in devrim teorisine katkısı da tam bu anlayışın üstüne oturur. Lenin ne diyor? Bir ülkede devrimci durum varsa, ama vurup devirecek örgütlü bir güç yoksa, toplum çürür. Devrimci sınıf tarihin yakasına yapışıp tutmazsa, devrimi yapacak örgütlü gücü oluşturmazsa, o toplum kısa bir süre çürüyor, sonra, (tarihte çok örneği var) burjuvazi çok dinamik bir sınıf, şuradan buradan yeni olanaklar yaratıyor, toplumu yeni bir dengeye getiriyor ve bir süre daha egemenlik sürüyor. Demek ki, tarihin hareket yasasının içinde otomatik bir değişim mekanizması yoktur. Çelişkiler krizleri getiriyor. Krizlerden yararlanmak, bilinçli unsurların işidir.

Marks'ın çok ilginç bir sözü var. “Ya sosyalizm, ya

barbarlığa dönüş”, diyor. Bunu termonükleer silahların gölgesindeki bugünün koşullarında düşünürsek, nükleer dünya savaşı bir olasılık değil midir? Bugünkü silah dengeleri içinde verilecek bir savaş, tüm insanlığı yok etmeyebilir. Ama gelişme burada durmuyor. On yıl önce daha az insan öldü. Şimdi çok daha fazlası ölecek. 15-20 yıl daha beklersek, kavga çıktığı anda, dünyada bir tek insan kalmayabilir. Dünya, kainat sistemi içinde bir küçücük yer. Ötekiler gibi bir duruma birdenbire dönüverir. Olamaz mı? Mussolini’ler, Hitler’ler nasıl çıkmış? Olmayacak birşey yok.

O zaman şunu söyleyebiliriz ki, tarihin hareket yasası, insan toplumunun yok olmamasının garantisi değildir. Yenilginin, gerilemenin, çöküntünün, çürümenin önünde duran birşey değildir. Tarihsel determinizm tam da bu nedenle savaşıma sorumluluğundan, karar verme sorumluluğundan, taraf tutma sorumluluğundan hiç kimseyi kurtarmıyor. Tarihsel determinizm, *tarihin hareket yasası, kavgaya, kavgaya, daha fazla kavgaya gitmek gerektiğini anlatıyor*. “Filozoflar bugüne dek hep dünyayı anlamaya çalıştılar, oysa sorun onu değiştirmektir” diyen Marks’ın kendisidir.

Tarihin hareket yasası, sınıflı toplumun ilk çıkışından günümüze, insan eylemiyle dönen o dev çarkın her çığığında, ilk köle isyanından, Komünden, Moskova ve İzmir barikatlarına, barut kokusunda, borazanların, trampetlerin sesinde gelen savaş çağrısıdır.

Karl Marks’ın öğretisi, sömürülen yığınların bu savaşta altında toplandıkları kızıl sancaktır!

KAVGA VE YORUM

Elmada yarım kurt

Partimizin “resmi” menşevik kanadının içine düştüğü bu son (ne ilk ne de son olacak) krizle birlikte gayrimeşru yönetimin yeni ve ilginç bir dizi taktiği gözlerimizin önünde açılıyor.

1978-79'lardaki *İşçinin Sesi*'nin bağımsız komünist siyasetinin oluşmasıyla belirlenen kriz sırasında oportünist yönetim *İşçinin Sesi*'ni ağza almayı yasakladıydı. Evinde *İşçinin Sesi* bulunan, *İşçinin Sesi*'nin görüşlerine (tümüne ya da bir tekine) sempati duyan herkes tüzük çiğneyerek üyelikten “çıkarılmıştı”. Öte yandan *İşçinin Sesi* hattı kesin olarak “anti-Sovyet” bulunmuştu.

Eskiden o denli “ödünsüz”düler ki, partinin en büyük örgütlerini sorgusuz-sualsiz, tüzüğü de bir yana fırlatarak partiden “çıkartıldılar”. Bugün, “ben *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini doğru buluyorum” diyen yoldaşlara bile her yerde, Almanya'da, Danimarka'da, Fransa'da, İsveç'te, her yerde şöyle diyorlar: “Aman partiden ayrılma, istersen görev yapma, kenara geç bekle, doğru olduğumuzu göreceksin.” İdeolojik-siyasal-örgütsel açılardan ve hapisteki yoldaşlara karşı suçluluklarının o denli bilincindeler ki, o denli korku ve telaş içindeler ki, komünist partisini Mevlana tekkesine benzetmekten bile utanmıyorlar. Uzlaşmalar, uyuşmalar, pazarlıklar. Yoldaşlar! Bu yaratıkları iyi tanıyın. Komünizmi, komünist partisini devrimci kamuoyunda ve halkın önünde gözden düşürenler bunlardır. Ekmeğimize, aşımıza,

mutluluğumuza, yarınımıza göz koyanlar yalnız burjuvalar değil. Bunlar da var.

Bir de *İşçinin Sesi*'nin tutumuna bakalım. *İşçinin Sesi* hareketi TKP'nin içinden ayrı örgütlenme hesabıyla büyümedi. 1979 yılında Veli Dursun yoldaştan Politik Büro'nun haksız ve yersiz yere bir "disiplin suçu" icad ederek özeleştiri istemesini bu yoldaşın reddetmesi ve tersine onları ideolojik olarak mahkum eden bir konuşma yapmasından sonra üç yoldaşla başladı.

Ta baştan *İşçinin Sesi*'nin ideolojik-siyasal-örgütsel doğruları korkusuzca koymaktan başka bir kaygusu olmadı. Üç kişiyken de, 300 kişiyken de, bugün de, hiçbir zaman Leninci parti normlarını tartışma konusu yapmadı.

Menşevizme başkaldırının en taşkın, en deli dolu anları olan ilk çıkış anlarında bile komünist partisinin birliğinin granit temeli olan disiplin ve merkezîyetçiliği savundu, onun menşevikçe yorumuna karşı çıktı. Çünkü, "inançları, programları ve partilerinin tüm taktikleriyle merkezîyetçi olan Bolşeviklere merkezîyetçiliğin zorunluluğunu kanıtlamaya kalkışmak gerçekten açık bir kapıyı açmaya uğraşmak olur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.26, s.116)

Canından çok sevdiği, dünyaya gözünü *İşçinin Sesi*'nin görüşleriyle açmış, kişiliği onunla yoğrulmuş, partinin en değerli varlıklarını bile, parti normlarına uymaz tutum gördüğünde hiç tereddütsüz acımasızca (ama yoldaşça) eleştirdi. Bu tutum sapı samandan ayırdı. Kişilik meraklıları döküldüler. Ne var ki, her yaşanan olayda partinin liderliğine güveni arttı. Parti normları üstüne hiç ödünsüz tutumun nasıl hem kendilerinin, hem partinin iyiliği, genel çıkarları ve sağlıklı gelişmesi için vazgeçilmez

bir tutum olduğu anlaşıldı.

Parti normları üzerinde bu kollektif ısrar, doğru ideoloji ile birleşince, Türkiye'nin yaşadığı şu en zor bir-iki yıl içinde TKP Leninci kanadı devrimci harekette önemli bir örgüt oldu. Bugün, "resmi" oportünist kanatla her alanda, her düzeyde, her yöntemle (onların simgesi olan iğrenç yöntemler dışında) savaşa ve tepelemeye hazır bir *komünist partisi* var.

Bunu onlar da görüyor. Onun için, yaşadığımız bugünkü parti-içi krizde bir ikinci ilginç ve yeni taktikleri de şu oluyor: Türkiye'de zaten hiçbir yerde görünmüyorlar, Avrupa'da da oldukları her yerde gerçek komünistlerle tartışmadan, ideolojik-siyasal konuları gözden geçirmekten ısrarla kaçıyorlar. "Bu konuları tartışmayalım, bu konuları tartışamayız" diyorlar.

Bu taktiği de kırıp parçalayacağız. Böylece, aralarındaki devrime inançlı yoldaşları kavgaya kazanacağız. Yalnızca biraz toparlanmak için zaman kazanmaya çalışan yeminli oportünistlerin de maskelerini indireceğiz.

Anti-Sovyet suçlamasına gelince, bu konunun *İşçinin Sesi*'nin devrimci varlığı içinde yer alabilecek çok yoldaşın kafasını dün, hatta bugün de karıştıran *tek* nokta olduğunu kabul ederiz. Ancak, bizler için seçim en çok sayıda yoldaşı biraraya toplamak değil, bilimi-dünyayı-ülkesini tanıyan savaşçılar örgütü yaratmak olduğu için yolumuzun doğruluğunda ısrarlıyız.

Karmaşık toplumsal ve siyasal olguları ve bunlara yaslanan siyasal konuları, sorunları böyle kavramlarla ele almanın tüm sakıncalarını, basitleştirici, vulgarlaştırıcı etkisini bile bile söylüyorum: *TKP Leninci* kanadı *Sovyetçi*

bir örgüttür. Partimizin bu karakteri, Sovyetler Birliği'nin dünyada tuttuğu *nesnel* yeri, onun dünya devrimci merkezi oluşunu tanımaktan kaynaklanır. Tam da böyle olduğu için ve yakın amacımız Türkiye'de devrimi gerçekleştirebilecek bir komünist partisi yaratmak olduğu için, dünya devrimine, dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin de uzun erimli ve gerçek çıkarlarına ve Türkiye devrimine zararlı gördüğümüz her tutumu açıkça, yoldaşça eleştiriye, bir komünistin onurunu elden bırakmadan reddedemeyeceği görev biliyoruz.

Bu tutumu bize Lenin öğretmiştir: "Bizim en azından en önemli dökümanlarımızı inceledikten sonra siyasetimizin eleştirisini yapan her Batı Avrupalı Marksiste sonsuz bir şükran duyardık. Çünkü o böyle davranarak bize büyük bir yardım yapmış ve aynı zamanda tüm dünyada olgunlaşmakta olan devrime yardım etmiş olurdu." (Lenin, "Dönek Kautsky", c.31)

Gelişmeler yolumuzun doğruluğunu kanıtlıyor. Her geçen gün, *İşçinin Sesi*'nin nasıl gerçek bir Sovyet dostu olduğunu kavrayan yoldaşların sayısı artıyor. "Anti-Sovyet" suçlamasının dolandırıcı yüzünü gelişen olgular, yaşamın kendisi sergiliyor. Böyle olduğu için de yaşanan bu yeni parti içi krizde menşeviklerimiz bir yeni tutum daha takınmak zorunda kalmışlardır. Önceki krizlerde kabaca "anti-Sovyet" diye saldırırlardı, şimdi daha ince bir taktikle geliyorlar: "Hareketin dışına düştünüz"! Hatta içlerinden bazıları tüm anlayışlarını sergiler biçimde, "ailenin dışına düştünüz"(!) diyorlar. "Hareket" ve "aile" sözcükleri dünya komünist hareketini anlatıyor.

Menşeviklerin bu son "yaratıcı" buluşları, yavanlıkta, önceki buluşlarını bile aratıyor. Elma yerken kurt çıktı mı ne tatsız iştir değil mi? Ya yarım kurt çıkarsa...? Bunlar işte

böyle. Bütün bir kurt bile olamıyorlar. Elmada yarım kurt.

Bu aklievvelere şunu sormak gerekir: *Dünya komünist hareketini bize tanımlar mısınız?* Tanımlayabilir misiniz? Marksizm-Leninizm kavramını, proletarya diktatörlüğünü, proletarya enternasyonalizmini reddeden İspanya Komünist Partisi mi? İtalyan KP’si mi? Sovyetler’den toprak isteyen Japonya Komünist Partisi mi? Bunlar “Sovyetçi” değil! Kendi faşist cuntasıyla işbirliği yapan Arjantin partisi! Aşağı yukarı tüm geçiş kuşağı ülkelerinde kendi burjuvazileriyle işbirliğine itilen partiler! Amin’e ajan diyen Afgan Partisi! Amin’in ajanlığını reddeden Alman Demokratik Cumhuriyeti Partisi!

Dünya komünist hareketinin sorunları üzerine biraz durup düşünen kişi *ideolojik ve siyasal* birliği parçalanmış olan bu çok geniş ve çok renkli hareketin, kimsenin tekelinde olmayan, dünya işçi sınıfının varlığı ve çok farklı konumlarda kavga veriyor oluşu denli *nesnel* bir hareket olduğunu görür. Hiç kimsenin babasının malı, istemediğini sokmadığı bostanı değildir. İyisiyle kötüsüyle, doğrusu-yanlışıyla, haklısı-haksızıyla, Çin Komünist Partisi’yle, Arnavutluk Emek Partisi’yle, İtalyan ve Şili partileriyle, *işçi sınıfının dünya çapındaki nesnelliği gibi nesnel*dir.

Dünya komünist hareketinin parçası olmak da aynı nedenlerle, aynı şekilde nesnel. Yeter ki, ülkedeki sınıf kavgasında yer tut! *İşçinin Sesi* hareketinin, ülkedeki kavgada nasıl bir yeri olduğunu şu yaşadığımız bir-iki kısa yıl gösterdi. Daha az iyi görenlere ise önümüzdeki bir-iki kısa yıl gösterecektir, hiç tasalanmasın menşevik yoldaşlarımız!

İşçinin Sesi hareketi, TKP’nin Leninci örgütü her geçen gün “resmi” oportünist kanattan yuvaya dönen

komünistlerle, sınıf savaşının içinden bulup çıkarttığı komünistlerle güçleniyor. *İşçinin Sesi*'nin pırıl pırıl Marksçı-Leninçi çizgisini *tüm gönlüyle kabul ederek* partimizde görev üstlenen her yeni yoldaş, Marksizmin devrimci özünü titizlikle yükselten ve onu örgütsel güce dönüştüren tutumun doğruluğunun kanıtıdır. Ne ilk, ne son olacak bu yaşanan parti içi krizdeki meyvalarıdır.

Bugün oportünizme karşı daha güçlüyüz. Kavgayı hızlandırın!

İşçinin Sesi Sayı 230 11 NİSAN 1983

KAVGA VE YORUM

Yetmez

Partimizin menşevik kanadında bir değişiklik var. Faşist cuntaya faşist dediler!

Önce gerekçelerini görelim:

“Son gelişmeler cunta yönetiminin dış politikasının ABD emperyalizminin dünya çapındaki saldırgan politikasıyla uyum içinde olduğunu, son yıllarda imzalanan gizli anlaşmalara göre yürütüldünü ortaya koymuştur.

“Cunta yönetimi komşu sosyalist ülkelere ve Ortadoğudaki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ABD emperyalizminin bir uydusu olmuştur. Ayrıca 12 Eylül’den bu yana erk organlarının yeniden yapılandırılması, militaristleştirilmesi yolunda atılan adımların yeni bir aşamaya ulaştığını, cunta yönetiminin burjuvazinin uluslararası tekellerle içiçe geçen hem işbirlikçi tekeli kesimlerinin ve büyük toprak sahiplerinin erkine dönüştüğünü gösteren olgular şimdi çok daha açık ortaya çıkmıştır.(!)

“Ordu üst yönetiminin içiçe geçtiği bu asalak kesimlerin çok sınırlı da olsa bir parlamenter rejime geçilmesine her araçla karşı koyacakları artık açıklık kazanmıştır. Tüm bunlar 12 Eylül devirmesiyle kurulan gerici askersel diktatörlüğün partimizin en baştan beri vurguladığı gericileşme sürecinde adım adım faşistleşerek sonuçta açık bir faşist nitelik kazandığını

gösteriyor... “ (TKP’nin Sesi, 4.8.1983)

Şurası çok açık görülüyor ki, cuntaya *hiçbir geçerli ideolojik gerekçeyle* faşist demiyorlar. Gerçekten, alıntıda söylenenlerin hiçbirinde dün olmayıp bugün ortaya çıkan birşey yoktur. Söylenenlerin hiçbirisi de bir iktidarı faşist diye nitelemeye yetmez.

Öyleyse, cuntaya bugün bu “adet yerini bulsun” çeşidinden gerekçelerle faşist denmesi ideolojik bir konum değişmesini değil, taktik bir manevrayı anlatmaktadır.

Neden faşist dediler?

Şimdi bu manevranın nedenlerini (ya da nedenini) görmeye çalışalım. Neden bu insanlar üç yıldır faşist olduğu çok kolayca görülebilen bir iktidara faşist demek için uğraştılar ve bundan kısa bir süre önce bir de “*Neden Cuntaya Faşist Demiyoruz*” diye broşür çıkarttılar da üç yıl sonra *hiç gerekçesiz* birdenbire faşist deyiverdiler?

Çeşitli nedenler sayılabilir. Önem sırası içinde olmadan kısaca ele alalım. Devrimci hareket içinde faşist dememelerinde odaklaşan bir tartışma yürüdü. Faşist deyip dememek kendi içinde fazla bir önem taşımıyordu, iktidara karşı nasıl tutum alınacağını belirlediği için öne çıkmış bir tartışma noktasıydı. Ancak, devrimci hareketin büyük çoğunluğu, dünya kamuoyunun giderek artan bölümü faşist derken bunların faşist dememesi tartışmayı o noktada yoğunlaştırdı. Bu yoğunlaşma sonucunda son üç yılda menşevikler devrimci hareket içinde hiçbir dönemde yaşamadıkları denli soyutlandılar, maskara oldular. Bu nedenle bir kez faşist mi, değil mi tartışmasının kendilerine getirdiği şanssız durumdan kurtulmak istiyorlardı.

H. Erdal yoldaştan sonra İ.Bilen’i de kenara itip parti yönetimini tam anlamıyla eline geçiren bu ekip doğal olarak partiyi “yeniden kurmak” için kolları sıvamak durumundadır. Parti derin yaralar aldı. Bunların da bir partiye gereksinimi var! Yalnız, parti kurmak, partiyi geliştirmek militanlardaki moralle bağlıdır. Militanlarda büyük bir moralsizlik var. Özellikle devrimci hareketteki değişik öğelerle kaçınılmaz bir ilişki içinde olan tabanda büyük bir moralsizlik var.Tabandaki bu moralsizliği, inançsızlığı, sıkıntıyı ortadan kaldırmak istediler. Partiyi kendi istedikleri gibi yeniden kurmak için böyle bir dönüşe gerek vardı.

Son birbuçuk yıldır dünya komünist hareketinde durum hiç de onların istediği gibi gelişmedi. Dünya komünist hareketi içinde bizim bir yönden, TİP’le TSİP’in bir başka yönden ama bu konuda aynı sonucu veren etkileri var. Bu üç hareketin etkisiyle çeşitli komünist partileri cuntaya giderek açıktan faşist demeye başladılar. Bu da sıkıntı yaratıyordu.

Faşist demelerinin hem nedeni hem de bir yan ürün olarak düşündükleri şey herhalde şudur. Partiyi “yeniden” kurmaya kalkarken parti içinde eritemedikleri guruplarla bir uzlaşma zemini yaratmak zorundaydılar. Örneğin Devrimci Kanat denilen ekip ve bunlar dışında çok sayıda kendi içinde örgütlenmemiş, görev almayan ama partiden de ayrılmayan, bu cuntayı faşist olarak değerlendiren bir kalabalık var. Bunlarla bir uzlaşma ortamı yaratmak gerekiyordu.

Bir neden de şudur: Son üçbeş aydır özellikle Almanya’da yürüyen birlik toplantıları, eylem vb.toplantılarında FİDEF eliyle menşeviklerin getirdiği

temel bir strateji var, *İşçinin Sesi*'ni soyutlamak. Bütün çabaları bu amaç üstüne geliyor. *İşçinin Sesi*'ni soyutlayabilmek için ortada duran engellerin biri ise bu konudur. Bu yeni hareketle *İşçinin Sesi*'ni soyutlayan yeni bir cepheleşme yaratma şansını elde edeceklerini düşünmektedirler.

Bütün bunlar nedenlerdir. Ancak hiçbiri yeterli neden değildir. Bir bölümü yan üründür, faşist dedikten sonra elde edilecek, cebe atılacak küçük yararlardır. Bir bölümü doğrudan hedeflenmiş amaçlardır. Fakat bunların hiçbirisi, tek başına ya da birlikte, cuntaya faşist dedirtmeye yetecek neden değildir. Bir tek ana nedeni vardır. SBKP artık bu cuntaya faşist denmesini istemiştir.

Sovyetler Birliği'nin nasıl bir yorumdan kalkarak cuntaya faşist denmesini istediğini bilemeyiz. İki almaşık ya tek tek ya birlikte olabilir: Ya Sovyetler Birliği bu cuntayla artık belli bir düzeyde donmuş ilişkiler bile yürütemeyeceğini ve kısa bir süre içinde açık bir tartışmaya ya da çatışmaya gidileceğini düşünüyor. Ya da, Demirel'in de tutumundan kalkarak cuntanın uzun ömürlü olmadığını düşünüyor. Ne olduysa, ayıya dayı demek zorunluluğu anlaşılıyor ki kalktı. Bunlar dışında başka hiçbir neden bir sınır komşusuna faşist dedirtemezdi. Tarihin tüm deneyleri bunu gösteriyor.

Sovyetler Birliği'nin bu dönüşü ne düşünceyle yaptığı üstüne değil de bu cuntanın geleceği üstüne bizim öngörümüz ise suyunun ısındığıdır. Üzerindeki basınç hızla yükseliyor. Burjuva muhalefetin halk kahramanlığına soyunması da bunun göstergesidir. Evet, devrimci harekete büyük zararlar verme pahasına TKP'nin menşevik kanadının üç yıl faşiste faşist demedikten sonra bugün

“deyivermesinin” anlamı budur.

Kısa erimli etkileri ne olabilir?

Bu son derece pişkince gerçekleştirilen dönüşü, çocuk aldatırcasına sıralanmış “gerekçe” lerin kofluğuna bakarak hafife almamalıyız.

Bir kere sol gözüken, zaman zaman menşevikleri eleştirerek rahatça oportünizmle de savaştığını düşünen bir takım guruplar var. Bunlar ortalığa saçılacaklar. Ağızlarında da şöyle bir cümle takılmış olacak: “Bu hem kendileri için, hem devrimci hareket için çok olumlu bir gelişmedir”. Bu dönüş, sol gözüken oportünistleri birdenbire coşturacaktır.

İkincisi bizimle menşevik yönetim arasında kalmış iyi niyetli pek çok yoldaşın ideolojik kavganın özünü anlamasını zorlaştıracaktır. İdeolojik düzeyi yeterince yüksek olmayan pek çok yoldaş şimdi, “onlar da faşist diyor siz de faşist diyorsunuz, bu ayırım nedir artık?” diyecek.

Bununla bağlı olarak parti içinde bir başka sonuç da şu olacaktır: Partizan kliğine muhalefet eden kesimlerin bir taktik hatası var, kavgayı faşist midir değil midir noktasında odaklaştırdılar. İdeolojik ayırım, Türkiye’deki devrimin stratejisi üzerine ayırım daraldı daraldı “faşist midir değil midir” konusuna geldi. Böyle olunca faşist demekle bu muhalefetleri büyük ölçüde nötralize ediyorlar. Bunun sonuçları hemen çıkıyor. Fransa’daki devrimci kanat üyesi insanlar açıkça şunu söylediler: “Merkezle hiçbir ayrılığımız kalmamıştır artık”. Bu etki yayılacaktır.

Bunun parti içinde bir başka yönden daha etkisi olacaktır. İyi niyetli pek çok yoldaş yeniden şöyle bir hayale kapılacaktır. “Görüyor musunuz biz parti içinde kalıp

savaşarak faşist demeyenlere faşist dedirttik. Demek ki savaşımın yolu açıktır. Demek ki biz parti içinde kalarak bu hatalı ideolojik çizgiyi değiştirebiliriz”. Bu anlayışa da doğal olarak büyük bir canlanma gelecektir.

Bunun tahmin edilebilir bir etkisi de *İşçinin Sesi*'ne menşevik kanattan süren kayışı belli bir süre için durdurması olacaktır. Ve onların arasında belirli bir toparlanma yaratacaktır. Çünkü artık ele güne bakabilir bir halleri var! “Hep beraber bu cuntaya faşist diyoruz!” Menşevik kanadın yelkenleri rüzgar alacak.

Partinin Erdal yoldaşın olayıyla yaşadığı son bunalım sonuna gelmiştir. Tabii ki toplumsal bir bunalım, partinin vicdanını derinden yaralayan bir bunalım olduğu için etkileri şurada burada sürecektir. Tekil insanlar düzeyinde sürecektir, tekil örgütler düzeyinde sürecektir. Ama parti çapında bu bunalım kapanmıştır. Biz 1979'da açık kavgaya başladığımızdan bu yana birkaç kez bunların bunalımına tanık olduk, onun için rutini aşağı yukarı biliyoruz. Bu bunalım bitti, şimdi bizim örgütlerimiz kendi örgütlenmelerine büyük bir hızla dalacaklardır.

Onların başından bunalım eksilmeyecektir. Eksilmesine olanak yoktur çünkü çizdikleri yol yanlıştır. Türkiye öyle olaylara gebe bir ülke ki, çizdikleri yol yanlışlığını kısa sürede gösterecek ve yeni bir bunalım kaçınılmaz olacaktır. Gidilen yolun yanlışlığı ortaya çıktığı zaman yeni bunalımı patlatacak saatli bombalar orada fazlasıyla vardır. Ama bu son bunalımı kapattılar. Bizim de buna göre çalışmamız gerekir.

Faşist demelerinin bir etkisi de, “bu olumlu bir gelişmedir” diyen bütün sol gözükten oportünistleri toparlayarak yeni bir odaklaşma yaratmak olabilir. Ne

olursa olsun çok daha sağda y yeni bir odaklaşma ortaya çıkabilir.

Bu olumlu bir adım mıdır?

Şu soruya açık bir yanıt gerekiyor. Menşeviklerin bu “eureka” yollu dönüşü kendileri için olumlu bir adım mıdır, devrimci hareket açısından olumlu bir adım mıdır?

“Takım tutma”, “rekabet duygusu” vb. her çeşit kaygunun çok uzağından söyleyelim bu dönüş kesinlikle olumlu bir adım değildir. Bu gelişmeye olumlu demek, nesnel olarak zaten sağa kaymakta olan devrimci hareketin bütününe daha fazla sağa itmek demektir. Bu olumlu bir adım değildir.

Birincisi, hiçbir bilimsel gerekçeye dayanmadan üç yıl en hayasızca bu iktidara faşist değildir dedikten sonra en olmadık sudan bir küçük paragrafta, “MK üyelerine de sorduk” diyerek yine hiçbir bilimsel gerekçeye dayanmadan faşist diyorlar. Bu en başta bilimsel bir namussuzluktur. Bu bizim çeşitli olayların zorlamasıyla sıklık söylediğimiz, ideolojinin siyasete kurban edilmesinin en iğrenç örneğidir.

İkincisi, evet, ideolojiyi siyasete, ama hem de Demirel’in siyasetine kurban etmenin yolunu açmaktadır. Ne diyorlardı bunlar? “Biz faşist demiyoruz. Faşist deseydik Demirel’i de cepheye çağırırdık.” Şimdi onu yapıyorlar!! Faşist diyorlar ve Demirel’i cepheye çağırıyorlar. Faşizme karşı burjuva demokrasisini bile savunmuyorlar (Ki biz buna da karşıyız. Komünistin görevi faşizme karşı burjuva demokrasisini değil devrimi hedeflemektir. Reformların devrim kavgasının yan ürünü olması gibi, devrim kavgasının sonunda burjuva demokrasisi de kurulabilir.

Ondan da halk, faşizme kıyasla yararlı çıkar. Ama hiçbir zaman budanmış hedeflerle komünistler yola çıkmazlar.) Böyle yaparak faşizme karşı burjuva demokrasisini değil, faşizme karşı *gerici Demirel demokrasisini* savunmuş oluyorlar, onu istemiş oluyorlar. Demirel'in burjuva demokrasisinin ne olduğunu biz biliriz. Demirel'in demokrasisi, Avrupa'daki burjuva demokrasisi değildir. Halkın isteği 11 Eylül'e dönmek değildir. Bu açıdan da hiçbir biçimde olumlu adım değildir.

Üçüncüsü, bu namussuz dönüş devrimci harekette zaten sürmekte olan sağa kaymayı daha da hızlandıracaktır.

Dördüncüsü, üç yıl önce 12 Eylül yapıldığı zaman bu adamlar cuntaya faşist deselerdi belki olumlu bir adım olurdu. Üç yıl içinde dünya alem cuntanın faşistliğini gördükten, devrimci hareket silme bir biçimde bunların faşistliğini tanıdıktan sonra, artık nasıl yıkacağız konusunda adam gibi tutum göstermek gerektiği bir zamanda faşist demek yetmez. *Bugün yetmez!*

Bugünün sorusu şudur: Bu faşist iktidar nasıl devrilecek? Nasıl savaşılabilecek? Yerine ne konması hedeflenecek? Bu konularda *devrimci* konumlara geçerlerse ilerleme budur, olumlu adım budur. Yoksa faşist mi değil mi, yaşam öyle eskitti ki bu soruyu.

Üç yıl önce cunta geldiği zaman faşist midir değil midir tartışması reformcu-devrimci ayrımında önemli bir noktayı simgeledi. Ama hiçbir zaman bu tartışma kendi içinde bir anlam taşımadı. Ne için tartışılıyordu? Ana soruya yolu açıyordu. Bu tartışma ne yapılacak konusundaki farklılaşmada *ilk çizgiyi* çektiği için yürütülüyordu. *Ne yapacağız?* Ne yapılacak? Sorulması gereken soru budur. Faşist *dedin ama ne yapacağız?* Nasıl

bir savaşım ve nasıl bir iktidar istiyoruz? Devrim mi, burjuva demokrasisi mi istiyoruz? Tartışma bu noktadadır. Bu noktada da doğrusu menşevikler çok açık konuşuyorlar. Demirel'in gerici burjuva demokrasisini istiyorlar, en namussuz yanıtıdır: Demirel'le işbirliği.

Demek ki hiçbir biçimde olumlu bir adım değildir. Tersine, devrimci hareketin kafasını karıştırmak amacına hizmet etmektedir.

Devrimci hareketin sağa kaymasını, burjuva kuyrukçuluğunun sel gibi boşanıp yiğit işçi sınıfımızı boğmasını engellemek için bu oluşuma karşı şiddetle savaşılmalıdır. Bu savaş yalnızca partimizin menşeviklerine karşı değil, daha geniş bir çevreye karşı verilecektir. Çünkü oportünizmle, küçük burjuva solculuğu aynı çamurdan yoğrulmadır. Siyasal yaşamın her kritik anında bunlar ikisi birden "esneklik" adına, "en geniş"lik adına kendilerine ve proletaryaya inançsızlıktan liberal burjuvazinin önünde eğilirler: "Senin neyin var, Demirel'in gücü var"!

Burjuva kuyrukçuluğuna karşı var gücümüzle savaşağız. Bunu, devrimi görebilmek, yaşayabilmek, *yapabilmek* için yapacağız. Türkiye, toplumsal sıçrama açısından tarihin en olanaklı dönemini yaşıyor. Bir saydığımız kişinin bir zamanlar yazdığı gibi, "fırsatlar tükenmez", ama fırsatların arası yüzyılları bulabilir. Bizler, bu savaş kuşağı, bu proletarya ise devrimi *bizler* yapmak istiyoruz. Çekilen acılar bu amaç içindir.

Burjuva kuyrukçuluğuna karşı savaş!

Halk düşmanlarını birliğe çağırın genişliklerle savaş!

Tanklarla gelen devrimle gitmelidir!

KAVGA VE YORUM

Gelecek Onun İçin Savaşanlarıdır⁵²

Yoldaşlar! Her yaz taarruzu bitiriş gecesinde benden yalnız bir-iki cümle dinlediniz, rahat ettiniz. Bu kez biraz uzun konuşacağım, bağışlayın.

Türkiye’de hava dönüyor. Halkta gözle görülür bir kıpırdanma var. Bu olguyu, benden önce konuşan, Demokratik Hakları Savunma Komitesi adına gittiği inceleme gezisinden yeni dönmüş olan Sayın Chris Smith’in konuşmasında da izledik.

Ancak, halkta öfkenin, cuntada tedirginliğin ve o ölçüde şımarıklığın, zindanlarda devrim ateşinin yeniden coştığı şu günlerde, Türkiye devrim hareketinin durumu ne yazık ki, ve bir kez daha, hiç iç açıcı değildir.

Bir kez, ülke içinde devrimci güçler arasında hiç bir dayanışma, yardımlaşma ve eşgüdüm yoktur. Avrupa’da bu alanda olumlu bir ilerleme var ama o da şiddetli bir sağa kayışla sakattir.

Devrimci hareketin sağa kayış nedenlerine girmeyeceğim. En ilginç, en son dört göstergesine değineceğim.

⁵² *İşçinin Sesi*’nin introsu: Bu yazı, Yürükoğlu yoldaşımızın 7. Yaz Taarruzu kapanış gecesinde yaptığı konuşmanın metnidir

Birincisi, TKP'nin resmi kanadı ve adları ne denli "büyük" olursa olsun birkaç çizgi gurubu, Demirel'i, AP'yi, Ecevit'i cepheye çağırıyorlar. Bir kez daha, utanmadan, yükselen burjuva muhalefetin kuyrukçuluğunu yapıyorlar.

İkincisi, "yerel girişimcilik". Çok demokratik gibi gözükse, aslında başıbozukluğun kılıfı olan bu tutum nereye varır? Dernek kurarlar, yönetim kurulu, başkanı olmaz, her hafta biri başkanlık yapar. (Bazı yerlerde tam da böyle yapıyorlar!)

Yerel girişimcilik fikirlerinin kalıcı olacağını sanmıyoruz. Bugün bu fikirleri savunan akım, her yerde az çok var olan yaygın, büyük bir harekettir ama yine bugün bu akımın her tarafa egemen olabilecek yeterli bir yönetim kadrosu yoktur. "Yerel girişimcilik" bu durumun yanıtı olarak gelmektedir. Devrimciliğine inandığımız bu akım yarın bu güçlüğü çözüncü, bu görüşü geri almak zorundadır. Çünkü, gerçek bir savaş için, her yerde bir anda aynı davranabilen merkezi örgütlenme esastır.

Sağa kayışın üçüncü göstergesi, "devrimsiz demokrasi" hayalleri. Hem de Türkiye'de!!!

Türkiye'de kapitalizmin Avrupa'daki demokrasiyi kurmasının nesnel tabanı yoktur. Olsaydı kurardı. Kötü insan olduklarından mı? Avrupa'daki burjuvazi iyi insan mı? Demirel'in demokrasisini değil, Komünist Partisi'nin yasak olduğu, olduğu kadarıyla demokrasiyi yığın savaşımının sağladığı *sahte* demokrasiyi değil, gerçek bir demokrasiyi amaçlıyorsak, o, Türkiye'de devrim sorunudur. Bunu bilmek için okumuş olmak da gerekmiyor. Biraz sağduyu yeter.

Bir de "bağımsızlar" akımı var. Bir kısmı şurada burada iş yapmış. Bugün ne diyorlar; "Örgüt, örgütlülük

olmamalı, disiplin olmamalı.” Bir kuşak çürüyor. Türkiye ayağa kalktığında belki bir kısmı geri gelir. Büyük çoğunluğu için iş bitti. Bu bile gösteriyor ki, iyisiyle-kötüsüyle örgüt, örgütsüzlükten bin kat daha iyidir.

“Bağımsızların” ortalıkta gezinen, iş yapmak ister görünen bir kesimi de, “yepyeni”, “birleşik” bir KP kurmak peşindeler. Oysa ne boş çaba. Ülkenin en kritik yıllarında kenara çekilenlerin artık devrimci hareketten bekleyebilecekleri tek şey, verecekleri özeleştirinin kabulüdür.

Devrimci hareketin on yıllar içinde yarattığı örgütler, kadrolar şans eseri değildir. Bugün bulunduğumuz noktadan nereye gidilecekse, yine bu örgütlerle ya da bunların evrimi yoluyla gidilecektir.

Türkiye’de işler giderek açılacağı benziyor ama devrimci hareket hiçbir zaafını henüz yenebilmiş değildir. Tüm *gerçek* devrimci hareketlerin yönetici kadroları bu durumu görmeli, ortamın gerektirdiği sağduyu ile davranabilmelidir. Türkiye bizlerden mevlana tekkesi değil, savaştı güçlerin birliğini istiyor. Türkiye bizlerden, açıktan burjuva demokrasisini (Türkiye’de bu Demirel’in demokrasisidir) hedefleyen sahte siyasetçilerle tartışarak bir dakika bile yitirmemizi değil, demokrasi için devrimci kavga bayrağını yükseltmemizi istiyor.

İşçinin Sesi ilerliyor

Kendimizden öyle çok hoşnut olmayalım ama Leninci TKP örgütleri ilerliyor. Bunu artık yalnız biz söylemiyoruz, tüm dost hareketler söylüyor.

İdeolojik-siyasal yönden ilerliyoruz, derinleşiyoruz. Bugün Türkiye devrimci hareketindeki sağa kayışın hiç

tartışmasız en önemli engellerinden biriyiz.

Bu arada, özellikle kıta Avrupa'sındaki örgütlere bir uyarı yapmak istiyorum; Sol kesimde çeşit çeşit gurup var. Hepsi de “siyasal” hareket olduklarını söylüyorlar. *Görüşsüz-yayinsız siyasal hareket olmaz!* Hiç yapamıyorsa teksir eder dağıtır. Siyasal bir hareket halka şuradan değil buradan yürümek gerekir demek için var olduğuna göre, böyle yayinsız “siyasal” hareketlere rastlarsanız bilin ki bunlar başka birşeydir.

İdeolojik-siyasal yönden ilerliyoruz, örgütsel yönden ilerliyoruz. Örgütlerimiz büyüyor, olgunlaşıyor. Dostluk, ahbablık yerine partiye, parti hattına bağlılık herşeyi belirlemeye başlıyor.

Örgütümüz yeni çalışma alanlarına açılıyor. Bursa, Frankfurt, Hollanda, İsveç, Avusturalya son bir yılın kazanımlarıdır. Bazı bölgeler çeşitli nedenlerle dün yapamadıklarını bugün yapıyorlar, gerçek bir örgüt oluyorlar: Ankara, Münih.

Partimizin resimleri geçenlerde bize “gurupçuk” diyerek yine ideolojik(!) savaşım yürüttüler. Buna en güzel yanıtı 7. Yaz Taarruzumuz verdi. On haftada ne kadar katkı topladığımızı hepiniz biliyorsunuz. Bu miktar Avrupa'nın her yanında binlerce işçinin hareketimize olan güveninin göstergesidir.

Bir yanıt da ben vermek istiyorum. Üç komünist partisinin her yıl düzenledikleri parasal kampanyaları ele alacağım. Bakalım şimdi bu gurupçuğun, bu üç “gurupçuk”la karşılaştırdığında durumu nedir? Birincisi, ABD Komünist Partisi'nin merkez organı *Daily World* çevresinde açtığı ortaklık kampanyası. ABD Komünist Partisi güçlü geleneklere sahip bir partidir. Bu yıl

gazetelerini kompüter tekniğine geçiriyorlar. Haziran-Temmuz aylarını kapsayan 250.000 sterlin hedefleyen bir kampanya. Bir noktaya dikkat çekeyim, bağış değil ortaklık kampanyası. 1 Temmuz'a dek %60'ını toplamışlar. Daha yeni bilgi yok.

İkincisi, Britanya Komünist Partisi - *Morning Star* gazetesi, 20 bin üyesiyle 1981'de 138.590 sterlin. 1982'de 143.661 sterlin toplamış. Burada da bir noktaya dikkat çekeyim, bu kampanya 10 haftalık değil, bir yıl boyunca süren bir kampanyadır.

Üçüncüsü, Kanada Komünist Partisi ve onun merkez organı *Canadian Tribune*'nin 1 Mart-30 Nisan arasında açtığı 2 aylık "Yaşatma Kampanyası". Hedef 40.000 sterlin.

İlk genel açıklama 9 Mayıs'ta yapılıyor. İki aylık süre bitmiş, 15.000 sterlin toplanmış, hedefin ancak %37'si. 30 Mayıs'a dek ise 32.000 sterlin toplamışlar, başka bilgi yok.

Yoldaşlar! Bu sayılan bu komünist partilerini küçültmek için okumadım. Bizim yaptığımızı, yerimizi, gücümüzü hem kendimize, hem dışımızdakilere daha iyi anlatabilmek için okudum.

7. Yaz Taarruzu'nda yoğun bir çaba gösteren tüm örgütlerimizi candan kutlarım.

Yaz taarruzu komünist okuludur

Eksiklerimiz, hatalarımız yok mu? Sayılamayacak kadar ve bunları bizden daha iyi kimse bilemez. Her düzeyde. Burada yalnızca 7.Yaz Taarruzu'nun gösterdiği üç noktaya değineceğim.

Yaz taarruzu büyük bir okul. Safraları ayıklayan, tüm yoldaşlarda batılı dostlarımızın kolayca anlayamayacakları düzeyde davaya tutku, humma gibi tutku aşıl原因,

bireylerin kişiliğini ortadan silmeyen ama kişilikleri örgütün arkasında hizaya sokan, komünist formasyonumuzu geliştiren büyük bir okuldur.

Böyle olduğu için de eksiklerimizi belki en canlı biçimde o gösterir. Her eksiği göstermez ama gösterdikleri en sıcak sıcaklığına olanlardır.

1. Bazı bölgelerde örgütlere tanınan harcama oranlarının üstüne çıkmıştı.

2. Bir bölgede örgütün bir bölümü hedefini tamamlayamadı ve o örgütün geri kalan bölümleri o yerel örgüte yardım-dayanışma örgütlemeyi aklına getirmede.

3. Yaz taarruzunun çeşitli spor karşılaşmalarında takım tutma, rekabet yer yer genelin-bütünün çıkarı için sosyalist rekabet ölçüsünü aştı.

Bundan sonraki yaz taarruzu sporu için bir de önerim olacak: Kollektiflere dayalı takım yöntemini kaldırmak, karma takım. Hem böylece, sporun tabanını genişletmek.

Bu üç aksamanın da gösterdiği yön aynıdır yoldaşlar: Objektif olarak kendi parçasını bütünün önüne koymak.

Hiçbir yoldaşın niyetini sorguya çekmiyorum. Tüm yoldaşları çok iyi tanıyorum. Tutumun objektif anlamından konuşuyorum. Önümüzdeki dönemde, uzun süre birlikte çalıştığı kollektifin değil, kendi sorumluluk alanı olan işin değil, genelin ve bütünün ve yalnızca onun vidası olduğumuz anlayışını daha da geliştireceğiz.

Ancak yoldaşlar, ilerleme var. Her alanda ve bu alanda. Hem de hızlı bir ilerleme ve neler pahasına.

Fransa'daki yoldaşların nasıl koşullar altında çalıştıklarını iyi biliyoruz. Avusturya'nın yaşadığı yılları hepimiz biliyoruz.

Hamburg örgütüne İngiltere Türkiyeli ilericiler

Birliği'nin gösterdiği dayanışmanın da nedeni budur. Bu, hedefini tamamlayamamış bir örgüte yardım değildir. Bu, yıllardır en başta hareketin merkezini, sonra öteki örgütleri kendi örgütünün önüne koyan bir kollektife şükran ve takdir duygularımızın anlatımıdır.

Türkiye örgütüne ise hiç değinmiyorum. Geçici yol arkadaşları ringe havlu attı, hepsi onların yakın arkadaşlarıydı, yaprak kımıldamadı. Türkiye'de çalışan, hapislerde direnen yoldaşlarımız, partimizin onurudur. Asıl kavga orada veriliyor, verilecek. Avrupa'da hepimiz orası için, o günler için çalışıyoruz.

Evet yoldaşlar, geneli özelin, bütünü parçanın, merkezi yerel birimin, yaşamın her alanında önünde tutmak, komünistliğin en önemli ayırıcı özelliğidir. Ve örgütümüz bu alanda da hızlı bir gelişme içindedir.

Yeni keskin dönemeçlere hazırlanın

Şimdi önümüzdeki ilk hedef Avrupa'nın her yanında, özellikle Almanya'da 12 Eylül eylemleridir.

Türkiye devrimci güçlerinin bu eylemlerde burjuva ajanı - teslimiyetçi - kuyrukçu- mevlanacı görüşlerin etkisini kırarak göstereceği *devrimci* birlik, dayanışma, coşku, halkı sokağa çıkarabilme gücü, zaaflarımızı aşmada önemli bir köşetaşı olur. Demirel, Ecevit, sahte-soyut demokrasi filan değil, demokrasiyi getirecek olan *devrim*. Bunu istiyoruz.

Yıllardır ideolojik ve siyasal konularda herşeyi bizden, hem de dip not vermeden (!) alanlar için ise şunu diyoruz: *İşçinin Sesi* yıllar içinde ideolojik canlılığın tek merkezi oldu. Teorik ve örgütsel alanlarda komünist çizgiyi derinleştirdi. Siyasal sahnede başkasından aktarma suyla değirmen döndürmeye çalışan bu guruplar *İşçinin Sesi*'ne

katılmalıdırlar.

Bugün bizim ihtiyacımız, deneyimli örgüt kadrolarıdır. Katılmazlarsa, biz onu da kendi çalışmamızla yaratıyoruz. Ama bu kendileri için son şanstır. Siyasal sahnede gerçek yer tutan bir konuma geçmezlerse, dejenere arkadaş gurubuna dönüşmeleri çok yakındır.

Yoldaşlar, ülkemiz içten içe kaynıyor. Beklenmedik dönüşler ortaya çıkabilir. Hazır olmazsak yol sapar, biz düz gideriz. Örgütleri hazırlayın. Örgütleri güçlendirin. Komünist-siyasal eğitimi geliştirin.

Yaşasın 7. Yaz Taarruzu!

Şan olsun Türkiye işçi sınıfına!

Şan olsun halkın savaştı ruhunun simgesi iki yiğit kızımıza!

Gelecek, onun için savaşılanlarıdır!

İşçinin Sesi Sayı 241 1 EYLÜL 1983

CEK-AL

TKP'nin 63.Kuruluş Yıldönümü Konuşması⁵³

Partimizin 63. yıldönümü hepimize kutlu olsun. Nesiller boyunca halkların kurtuluşu için ölenleri, işkencelerde, hapislerde direnenleri saygıyla selamlarım.

1983 yılı partinin bütününde H.Erdal olayı çevresinde gelişti. Erdal yoldaşın tasfiye biçimi, ardından getirdikleri gerekçeler, partizan kliğinin partimizin kötü alışkanlıklarının yalnızca dolaylı bir temsilcisi değil, doğrudan ürünü, ta kendisi olduğunu açıkça ortaya serdi.

İ.Bilen'in tasfiyesi, bu oportünist kliğın parti yönetimini bir kadro halinde ele geçirdiğini anlattı.

Bu kliğın parti yönetimini ele geçirdikten sonra yaptığı ilk iş, Demirel'i cepheye çağırarak, devrim hareketinde komünistlerin hegemonya istemediğini, kurulacak ilerici bir hükümette yer almak gibi istekleri olmadığını söylemek oldu.

Son yaptığı da, sizler belki bilmiyorsunuz, 10 Eylül 1983 Köln Yürüyüşü Hazırlık Komitesi'ne Türkiye'den aldıkları(!) bir enformasyon getirmek oldu. Buna göre cunta, Köln mitingine silahla saldırmak üzere Almanya'ya

⁵³ R.Yürükoğlu'nun 10 Eylül 1983'de Almanya Köln'de düzenlenen "TKP'nin 63. Kuruluş Yıldönümü Toplantısı"nda yaptığı konuşma

600 tane tam silahlı polis göndermiş! Bu bilgiyi Türkiye’den mi, Almanya’dan mı, neredense duyup getirdikleri için (eğer kendileri uydurmadıysa) suçlamıyorum. Fakat nedense insanların psikolojilerini geriye çekici bilgileri hep bunlar getirirler. Türkiye’de de defalarca, şunu yapmayalım faşizm gelir, bunu yaparsak geliyorlar diyen bunlar değil miydi?

Yoldaşlar, bu oportünist yönetim, son yıllarda Sovyetler Birliği ve sosyalizm üzerine getirdiğimiz görüşler nedeniyle bize anti-Sovyet çılgınlıklarıyla, ağzından köpükler saçarak saldırıp durdu. Şimdilerde, sıkı durun, bu fikirleri aynen söylemeye başladıklarını duyarsanız hiç şaşırmayın. Çünkü sanıyorum, Andropof yoldaşın yönetiminde SBKP de “anti-Sovyet” olmaya başladı. Bir süredir Sovyetler Birliği’nin yayınlarını izleyen yoldaşlar gayet iyi görmüşlerdir ki, yeni yönetim bazı yanlışları geri çekmekte, birçok konuda doğru görüşler öne sürmektedir.

Sovyetler Birliği’nden açılmışken güncel bir sorunda tutumumuzu belirtmek gerekir. Sivil bir yolcu uçağının düşürülmesi, 269 insanın yok yere ölmesi, tüm insanlık ailesiyle birlikte üzüldüğümüz, son derece acı, şanssız bir olaydır. Ancak bu olayın asıl sorumluluğu, sivil bir uçağı ördek tuzağı olarak kullanmaya kalkışan, bu uçağın ışsız, uyarılara aldırmadan, radyo haberleşmesinde kasıtlı olarak yanlış bilgi vererek 2,5 saat - 300 mil Sovyet hava sularını en hassas bir askersel bölgede ihlal etmesini hazırlayan ABD emperyalizminin omuzlarındadır. Sovyetler Birliği, uluslararası hukuk çerçevesi içinde tüm uyarıları yerine getirmiştir. Bu acı olayı iğrenç biçimde sövmeye çalışan ABD’nin ise, bunları söylerken aynı anda Lübnan’da bir başka ülkenin suçsuz ve haklı insanını bombalamasını

lanetliyoruz.

Geçtimiz yıl içinde menşevikler parti içi krizde zararlı çıktılar ve partinin savaştı kesimi çok değerli yoldaşlar kazandı. Bu yoldaşların katkısı pratik çalışmalarımızda hemen hissedilmeye başlandı. Bunu hepimiz yakından biliyoruz.

Yoldaşlar, ülkenin durumu örgütlenmeye büyük bir hız vermemizi gerektiriyor. Örgütlenme seferberliğinin getirdiği alışkanlıkları daha ısrarlı uygulamamız gerekiyor. Bu yılın vurgusu *örgüt* olacaktır. 10 Eylül toplantısını Almanya'da yapmamızın anlamı budur.

Sözümüzde durduk

Yoldaşlar, bildiğiniz gibi Türkiye Komünist Partisi, Büyük Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında, yeryüzünde yeni bir çağ açtığı dönemde, 10 Eylül 1920'de kuruldu. Mustafa Suphi yoldaşın liderliği altında Bakü'de toplanan 1. Kongre, ülke içindeki ve dışındaki komünist gurupları birleştirdi ve partimizin 1. Programı'nı kabul etti.

Ardından gelen yıllar partiye çok çetin koşullar dayattı. Onbeşler'in Kemalciler eliyle Karadeniz'de boğdurulması, partinin en seçkin yönetim kadrosunu bir anda yitirmesi, gelecekte karşılaşılabilecek tüm sorunların altında yatan önemli bir neden oldu.

Yine de o yıllarda parti tüm ağır teröre, işçi sınıfının azlığına, toplumsal ortamın hazır olmamasına rağmen çalışmalarını olabildiğince sürdürdü. 1926 yılında Viyana'da Şefik Hüsnü yoldaşın yönetiminde toplanan, Nazım Hikmet yoldaşın da katıldığı konferans, ülkenin değişen koşullarını yansıtacak biçimde partimizin II.

Programı'nın hazırlanması kararını aldı. Bu program daha sonra 1929'da örgütlere sunuldu ve 1930 yılında yayınlandı.

1932'de partinin 4. ve *son kongresi* toplandı. Bu iki yıl içinde ne olduysa, 1930'da kabul edilen programı, 1932'de toplanan kongre sekter buldu ve değiştirilmesini kararlaştırdı. 1973'de ortaya çıkan III.Program'ın "giriş" bölümünde de II.Program için sekter denir. Yine 1973 programının "giriş" bölümündeki anlatımıyla bu karar, "parti yönetiminde uzun süre oportünistlerin program ve tüzüğün yenilenmesi önerilerine aldırılmaları" nedeniyle tam 41 yıl yerine getirilemedi! Yalnızca bu gerçek bile TKP'de bugün yürüyen kavganın çerçevesini ve derinliğini, nasıl bir kanserle karşı karşıya olduğumuzu iyi anlatıyor.

Bu bir yana, durumu tam olarak anlamak da pek olanaklı değildir. Sekter denilen bir programı oportünist dedikleri bir yönetim değiştirmek istemiyor, bunun için 41 yıl direniyor. Bir de bugünkü oportünistler, sekter bir programı değiştirmemek için 41 yıl direnmiş bir yönetime oportünist diyor. İşin içinden çıkmanın olanağı yok.

Elimizde belge yok ama sezgiyle de olsa toplumsal bir olay olduğu için akıl yürütebiliriz. 1930-1932 arası Komintern'in çizgi değiştirme yıllarıdır. 1928'de toplanmış olan Komintern 6. Kongre kararlarının "sekter" bulunup, 7. Kongre'nin ideolojik platformunun hazırlanmakta olduğu yıllardır. Bu çark edişle, bizim programın sekter bulunması ve yeni program istenmesi ardından, 1932'den bu yana TKP bir daha belini doğrultamamıştır. Demek ki partinin çoğunluğuna karşı bir istek dayatılmıştır. Bu tarihlerden başlayarak partinin sürekli olarak birkaç yönetim merkezi yaratması, "parti yönetimi hangisidir" sorusunun sürekli olarak canlı kalması da bu yargıyı destekler. Kim, nasıl

dayatmış, bunu da elbet *İşçinin Sesi*'ne geçecek yeni yoldaşlarla beraber yeni belgeler ortaya çıktıkça öğreniriz.

1950'lerle beraber, giderek çalışmasını iyice tatil eden parti, örgütsüz, programsız, tüzüksüz 1970'e dek geldi. Bu tarihlerde başlayan yeniden örgütlenme çabası, yeni bir programın da yazılması gereğini dayattı. Özellikle Yakup Demir yoldaşın yazılarında getirdiği çerçeveye dayanan III. Program'ın yazılması 1973 yılında bitti, 1974 yılında parti örgütleri onayladı. Bu program en başta Yakup Demir ve İ.Bilen yoldaşların ürünü oldu.

Birinci Program dışındaki öteki iki program bir kongrece onaylanmadı. Partimizde 1932'den bu yana kongre toplanmadı. III. Program'ın kendisi de eklektik, oportünist bir program oldu. Böyle bir kalıtım altında, partinin oportünizmin elinden kalıcı olarak çekilip alınması davasına baş koyan komünistler, 1979 yılında açık-örgütlü-disiplinli kavgalarını başlattılar. 1980 yılında toplanan TKP Leninci örgütlerinin I.Konferansı, Marksizmi ve Türkiye'yi doğru yansıtan IV.Program'ın hazırlanmasını ve toplanması gereken 5.Kongre'ye sunulmasını kararlaştırdı.

1981 yılında toplanan TKP Leninci örgütlerinin II. Konferansı bu istemleri yineledi.

IV.Program, Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizminin oluştuğu, yönetici sınıfın gitgide emperyalistleşme zorunluluğuna dayandığı, yayılmacı eğilimlerin belirleyicilik kazanmaya başladığı bu amaçlara erişemediği için de kapitalizmin çıkmazda olduğu, ekonomik-toplumsal sorunların ancak devrimle çözülebilir olduğu bir aşamanın programı olacaktır.

Yoldaşlar! 10 Eylül 1983'de, partimizin 63.kuruluş yıldönümünde hepimizi sevindirecek bir açıklama

yapabildiğim için gerçekten mutluyum. *Sözümüzde durduk!* Türkiye Komünist Partisi'nin IV. Programı hazır. Bu toplantıyla tartışmaya açıyorum.

IV. Programın kurgusu

Yoldaşlar, Lenin'e bir program üç fikir gurubunu kapsmalıdır: 1) Program partinin temel görüşlerini formüle etmelidir. 2) Acil siyasal görevleri tam tamına ortaya koymalıdır. 3) Ajitasyonel eylem alanını kapsayan acil istemleri göstermelidir.

Yine Lenin'e göre birinci gurupta programın formüle etmesi gereken temel görüşler şunlardır: Ülkenin ekonomik gelişme düzeyi, egemen üretim tarzı. Bunun sonucu olarak toplumda ezilmenin ve sömürünün artışı. Proletaryanın toplumdaki rolü ve sonul amacı.

İkinci gurupta ortaya konacak acil siyasal görevler, ana düşmanı ve işçi sınıfının bağlaşıklarını ayırmak, devrimin stratejisini çizmek olacaktır.

Üçüncü gurupta yer alacak olan ajitasyonel eylem alanını kapsayan acil istemleri de Lenin üç parçada ele almıştır: a) Ülke çapında istemler. b) İşçi sınıfı için istemler. c) O tarihin Rusya'sı açısından köylülük için istemler.

Bugün taslak olarak tartışmaya sunduğumuz TKP'nin IV. Programı altı bölümden oluşmaktadır:

1 "*Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır*" adlı bölüm. En genel hatlarıyla dünya ve çağ değerlendirmesi yapıyor, dünyanın ilerlemesinin global yolunu, dünya devrimini ele alıyor.

2. "*Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi*" adlı bölüm. Türkiye'nin ekonomik gelişme düzeyini, üretim biçimini ve bunların toplumsal sonuçlarını ele alıyor.

3. *Türkiye’de devrimci aşama, sınıfların konumu ve halkın birliği*” adlı bölüm. Türkiye’de devrimin karakterini, sınıfların potansiyellerini ve komünist partisinin stratejisini, ana düşmanı ve bağlaşıkları ele alıyor.

4. “Tekellere karşı halkın savaşı ve ileri demokratik halk devrimi programı” adlı bölüm. Ajitasyonel eylem alanını kapsayan istemleri içeriyor.

5. “Sosyalist toplum ve sosyalist devlet” adlı bölüm. Sonul amacımızı ve nasıl bir sosyalizm hedeflediğimizi ele alıyor.

6. “Komünist partisi” adlı bölüm. Tüm bu görüşleri öne süren ve bunlar için savaşan bu parti nasıl bir partidir, nasıl bir parti olmayı amaçlıyor sorusunu yanıtlıyor.

Görüldüğü gibi, Lenin’in birinci bölüm için söylediği temel görüşler, bizim programımızda birinci, ikinci ve beşinci bölümlere dağılmıştır. Altıncı bölüm, komünist partisi bölümü Lenin’in önerisinde yoktur. Ancak bugünkü dünya koşulları altında, çeşit çeşit komünist partisinin var olduğu bir dönemde, böyle bir bölümün varlığı gerçekten zorunludur, hem de temel görüşlerimiz arasındadır. Birinci ve beşinci bölüm, dünya değerlendirmesi, ve sosyalist toplum bölümleri Lenin’in önerisinde çok kısadır. Fakat yine tarihin bu noktasında, dünyanın bugün geldiği yerde ve komünist hareketin çözmek durumunda olduğu sorunlar karşısında bu bölümlerin de Lenin’in önerisinden daha uzun olması gerekiyordu. Hele yaşayan bir sosyalizm varken, hele sosyalizmin çok sayıda sorunu varken ve bu sorunlar emperyalizm tarafından sömürülüyorken.

Lenin’in ikinci bölümü bizde tam karşılığıyla üçüncü bölüm, “Türkiye’de devrimci aşama” denilen bölüm

olmaktadır.

Lenin'in önerisinin üçüncü bölümü ise bizde tam karşılığıyla dördüncü bölüm olan "Tekellere karşı halkın savaşı" bölümü olmaktadır.

Söylediklerimi toparlarsam, Lenin'in önerdiği üç fikir gurubu da bizim programımızda vardır. Fakat kurgusu değişiktir. Birbiri ardından değil, birbiri içinden geçerek, yerleri yer yer değişerek gelmektedir.

IV. Program taslağını biraz uzun bulacaksınız. Bir programda belki olmaması gereken açıklama, tanımlama, kanıtlamalar taşıyor. Bu, program tartışma aşamasında daha anlaşılır olsun, çeşitli fikirlerin altındaki mantık daha iyi anlaşılabilir diye yapıldı. En mükemmel bir belge olabilmesi için üzerinde yoğun olarak çalışacağız.

Uzunluğuyla bağlı olarak, üslup da yer yer acıcılıktan uzaktır. Bunları da düzeltmek gerekecektir.

Yalnız yine de uzunluğunu, kafanızda pek sorun yapmamalısınız. Dünya komünist hareketinde, ilginç bir durum, programlar uzunluk açısından dönemlere göre epey değişmiştir. Yadsımanın yadsıması gibi, bir dönem uzamış, bir dönem kısalmıştır.

Marks'ın zamanında parti programları uzun ve kapsamlıymiş. *Komünist Partisi Manifestosu* hiç de kısa değildir. Lenin'in dönemine gelince, özellikle Bolşeviklerin yaklaşımı olarak programlar iyice kısalııuş. RSDİP'nin çok kısa olan programı 1903'de yazılmış, 1918'de değişmiş.

Bugün, öteki komünist partilerine bakarak değil, gerçekten devrimci hareketin gereksinimlerine bakarak şunu söyleyebilirim ki programların yeniden kapsamlı olması, biriken sorunları yanıtlaması zorunludur. Komünist hareket tıkanıklık içinde, çok yönden çekiştiriliyor,

komünizm adına çok tuhaf şeyler getiriliyor. Bunlar karşısında konumumuzu açık olarak ortaya koymak zorunludur. Bunu da çok kısa bir programla yapmak gerçekten güçtür. Ancak tartışma sihirli birşeydir, herşeyi billurlaştırarak ve daha kısa biçimde anlatmayı getirecektir. Özünden budamamak koşuluyla.

Dördüncü program Marksizmi Türkiye'ye uygulayarak derinleştiren yepyeni bir programdır

Yoldaşlar, sizler, İşçinin Sesi'nin görüşlerini birlikte yaratan ve benimseyen insanlar olarak, IV. Program'da "yepyeni" çok az şey bulacaksınız. Hepsi yıllardır İşçinin Sesi'nin araştırdığı, geliştirdiği, sonuçlandırdığı konular, görüşlerdir. Bu yıllardır planlı biçimde, teoriyi, dünyayı ve ülkemizi en doğru yansıtan bir program için çalıştığımızın kanıtıdır. Ne yaptığımızı biliyorduk. Bazen yoldaşlar, "şu konuyu neden işliyorsunuz?" gibi sorular da yöneltiyorlardı. Herhalde şimdi anlamı yerine oturur.

Programda tüm yoldaşlar kendilerinden, yıllardır yapmakta oldukları pratik-teorik çalışmalardan sonuçlar bulacaklardır.

IV. Program, Türkiye komünist ve işçi hareketi için, tüm fikirlerini-yıllardır geliştirmekte ve söylemekte olmamıza rağmen *yepyeni* bir programdır. Hatta, çok konuya yaklaşım biçimiyle dünya komünist hareketi içinde de yeni ve farklı bir programdır. Sayısız örneğinde rastladığımız gibi 'basmakalıp, soru sormadan ezberlenmiş, mantığı kavranmadan aktarılmış tek bir cümlesi yoktur.

IV. Program, Türkiye devrimci hareketi içinde komünist çizgiyi tüm öteki renklerden bıçak gibi ayıracaktır. Her konuyu ele alışı, "resmi iyimserlik"lerden,

abartmalardan uzak, zorlukları saklamaz ama sarsılmaz bir komünist iyimserlikle doludur.

Şimdi yoldaşlar, programın bazı önemli yanlarına bir-iki cümleyle değinelim.

IV. Program, şimdilerde iyice unutulmuş olan *dünya devrimi* kavramını tüm görüşlerinin omurgası yapmış ve bu amaca varmada hangi güçlere ne görevler düştüğünü büyük bir açıklıkla işlemiştir.

IV. Program. Türkiye’de 1970’lerden bu yana devlet-teknelci kapitalizminin belirleyici olgu olduğunu ve ülkenin emperyalistleşme aşamasına vardığını söyleyen *tek* programdır. Zaten bunları söyleyen tek örgüt de biziz. Ülkenin genel geriliği, güçlü emperyalist devlerin varlığı gibi nedenlerle bu amacına ulaşamayan Türkiye burjuvazisi, ülke içinde sömürüyü giderek ağırlaştırmakta, bunu sağlayabilmek için de sürekli olarak totaliter, faşizan ve faşist rejimler üretmektedir. Toplumsal yaşamın her alanı, ya faşizm ya devrim ikilemini yansıtmakta, üçüncü yollar hep geçici olmaktadır.

Türkiye devrimci hareketinde, ülkenin önündeki *devrimci* aşamaya, devrimin karakterine ilişkin olarak, uluslararası oportünizmin derin etkileri altında uzun yıllardır anlamsızlık, bulanıklık, ne dediği anlaşılmazlık egemendir. Çok sayıda parti ve hareket, ülkenin önündeki devrimin karakterini “burjuva *demokratik özlü*” olarak açıkça belirlemiş, geri kalanların çoğunluğu ise, tekeldışı burjuvaziyi halk sınıflarının birliğine çağırarak bunu belki daha kapalı, ama daha az dürüst biçimde yapmıştır. IV. Program bu konuda getirdikleriyle tüm renklerden kendini ayırmıştır. Programın verdiği adla, *ileri demokratik halk devrimi* burjuva özlü bir devrim değil, proletaryanın *siyasal*

devrimidir. Görevi, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek değil, baş düşman emperyalizmi ve yerli finans oligarşisini alaşağı etmektir. Devlet-tekelci kapitalizminin egemen olduğu, yerli finans oligarşisinin devleti eline geçirdiği Türkiye’de önümüzdeki *toplumsal devrim* aşaması ise sosyalizmdir. Böyle bir ülkede demokrasi kavgası, anti-feodal çerçeveden çoktan çıkmış, bir üst aşama olan kapitalizmden sosyalizme geçişin çerçevesi içine oturmuştur.

IV. Program’ın getirdiği önemli bir başka fikir, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olan bu çağda, proletaryanın yalnızca ideolojik değil, fiili öncülüğü altında kurulacak her çeşit erkin, *proletarya diktatörlüğünün* bir çeşidi olacağı fikridir.

Bu nedenle IV. Program, Türkiye devriminde *proletarya hegemonyası* fikrini çeşitli açılardan büyük bir önemle ele almıştır. Proletarya hegemonyası ve proletarya diktatörlüğünü öznel bir seçim değil, nesnel, tarihsel açıdan zorunlu bir uğrak olarak açıkça belirleyişiyle tüm oportünist, revizyonist, yüro-komünist görüşlerle arasına çizgiyi çekmiştir.

IV. Programı’nda “cephe” adı geçmemiştir. Bu, partimizin devrimci güçler arasında birlik fikrinin canalıcı önemini küçümsediğini değil, şablonlara, klişelere karşılığını göstermektedir. Savaş birliği zorunludur ama bu, kavganın gelişimi içinde çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Taktik sorunlar strateji, hele ilke düzeyine hiç çıkarılmamalıdır. Dünya komünist hareketi bu yanlışa zaman zaman düşmüş ve zararlı çıkmıştır.

IV. Program, Türkiye’de demokrasi sorununu kategorik olarak, koşulsuz olarak devrim sorununa

bağlayan bir programdır. Türkiye kapitalist olduğundan bu yana burjuva anlamda bile sahte demokrasiden başka birşey yaşamadıysa, bunun nedeni bizdeki burjuvanın daha “kötü” insan olması değildir. Avrupa’da burjuva demokrasisi yaşıyorsa, Avrupa burjuvası daha “iyi” insan olduğundan değildir. Türkiye kapitalizminin demokrasi getirmeye hiçbir düzeyde gücü yoktur. Türkiye’de demokrasi devrim sorunudur.

Bu konuda böyle “sekte” olan program, demokrasi konusunda kapsamlı bir çerçeve getirmiştir. Böylece demokrasi, adını ağızdan düşürmeyen sahte solcuları her açıdan köşeye sıkıştıracaktır. Programın getirdiği demokratik istemler sosyalizm filan değil, demokrasinin ta kendisidir. Neden hiçbir sol akımın, en başta partimizin oportünist kanadının, demokrasi dedikleri zaman akıllarına bu istemler gelmemektedir? Ne kadar ilginç değil mi? Herkes demokrasi diye bağırıyor da, işte demokrasi budur, bunun dışında gerçek demokrasi yoktur demiyor, bunu istemiyor.

İstemiyorlar çünkü bunların bir kısmı açıktan burjuva kuyrukçusudur, bir kısmı ise komünist harekette şu sıralarda ortalıkta gezinen bazı moda görüşleri soru sormadan alıp kullanmaya kalkıştığı için, demokrasi kavgasının komünistler tarafından nasıl verilmesi gerektiğini bilmemektedir.

Siyasal demokrasinin tüm önemli istemlerinin kapitalizm altında kaderi, uygulanmamak ya da eksik uygulanmaktır. Partimizin oportünistleri bu gerçekten kalkarak demokratik istemleri kapitalist düzenin *verebileceğiyle* sınırlıyorlar. Oportünist ve uzlaşmacı olmasa da bu yanaşımı “sağduyulu”, “gerçekçi” sanan çok

hareket de aynı yolu izlemektedir. Oysa IV.Program, bu gerçeği, kapitalizm altında demokrasinin hiçbir zaman tam uygulanmadığı gerçeğini demokrasi savaşımını devrim hedefine *bağımlı kılmanın* somut maddi tabanı, fırsatı olarak görmektedir. Bu nedenle de, demokratik istemlerin reformcu değil devrimci biçimde, burjuva legalitesinin sınırlarını parçalayıcı biçimde öne sürülmesini istemektedir.

IV. Program'da “köylülük” diye bir bölüm konmamıştır. Buradan “Troçkistliğimize” hüküm giydirmesinler. Köylü deyimi, günlük dilde, hatta istersek yazılarda, ama içi düzgün doldurularak kullanılabilir. Bilimsel anlamıyla “köylülük” kapitalizm öncesine aittir. Kırdaki kapitalizm geliştikçe ayrışır, kapitalizmin sınıflarına bölünür. Bir kesimi kır burjuvazisi, çoğunluğu küçük burjuvazi, yine bir bölümü kırdaki ve kentte proletarya olur. Türkiye’de de durum budur, ayrışmamış tek bir yığın olarak “köylülük” ve “köylü sorunu” yoktur. Kırdaki kapitalizmin sınıflarının sorunları vardır.

IV. Program komünizmin ilk aşaması olan sosyalizmi, sosyalizmde sınıfları ve sınıf kavgasını, sosyalizmde demokrasiyi anlayışıyla da Türkiye devrimci hareketinde ötekilerin hepsinden ayrılacaktır.

Program tartışması

Şimdi bu program taslağının en yoğun biçimde tartışılması gerekir. Fikirlerin üretimi partinin kollektif savaşımının sonucu oldu. Bağlayıcı belge durumuna gelme aşamasında da kollektif düşünmeye dayanmalıdır. İkincisi, program partinin ideolojik ve siyasal birliğinin temelidir. Pratik çalışmayı bağlayıcı ve belirleyicidir. Bu nedenle tüm yoldaşların derinliğine

öğrenmesi, her yanda bir örnek başarılı pratik çalışma için zorunludur. Üçüncüsü, dışarıdan gelecek eleştirilere yalnızca merkez organ düzeyinde yanıt yeterli olamaz. Tüm yoldaşlar gelecek eleştirileri anında çöktürücü biçimde yanıtlayabilmekle yükümlüdürler. Bu üç nedenle, önümüzdeki aylarda programı yoğun biçimde tartışacağız.

Tartışma şöyle bir yol izlerse en uygunu olacaktır. *Birinci aşamada* taslak organlarda tartışılacak ve görüşler yazılı olarak üst organlara bildirilecektir. Bu çalışmanın sonuçları belirlemeye başlayınca, *ikinci aşamada* merkezin duyurusuyla yığın örgütlerinde tartışma açılacak ve sonuçlar yine merkeze iletilecektir. Bu aşamada program kamuoyuna açılacaktır. *Üçüncü* aşamada gelen görüşlerin ışığında program düzeltilecek, yeniden yazılacaktır. Önerilerin kapsamlı bir istatistiği tutulacaktır. *Dördüncü aşamada* yeni taslak ve öneri istatistiği (ne kadar öneri gelmişse, ne kadarı kabul edilmiş, ne kadarı birleştirilmiş, ne kadarı kabul edilmemiştir vb.) yayınlanacak ve komitelerden onay istenecektir. Program, onaylayan komiteler için o günden itibaren bağlayıcı olacak, onaylamayan komiteler görüşlerini 5.Kongre'ye getireceklerdir. *Beşinci aşama* olarak TKP 5. Kongresi programı son kez tartışıp karara bağlayacaktır.

Bir noktaya daha dikkat çekmek istiyorum. Yazılı olarak verilecek görüşler iki bölümde hazırlanırsa değerlendirmede kolaylık sağlar. Birinci bölümde genel değerlendirmeler ve öneriler, ikinci bölümde teknik değişiklik önerileri. Her öneri ayrı maddeler halinde ve mümkünse her öneri somut formüller içinde olursa yardımcı olur.

Program tartışmasının böyle bir yol izlemesi belki biraz uzun olacak ama yoğun biçimde tartışılmasını, gözden kaçan yanlışlar varsa düzeltilmesini ve programı derinden öğrenmemizi getirecektir. Bunu yapmadan programı yayınlasak ne olur, yayınlamasak ne olur. Hepimiz programın mantığını tam kavrayıp o yolda çalışabiliyorsak programın o zaman örgüte bir katkısı vardır. Onun için bu tartışmayı herhangi bir tartışma gibi değil, en önemli, yarınlarımızı hazırlayan bir tartışma olarak alalım ve yoğun olarak tartışalım.

Program tartışmasını günün görevine bağlamalıyız

Yoldaşlar, biliyorsunuz, her yönden ağır bir saldırı altındayız. İdeolojik, siyasal ve son zamanlarda yoğunlaşan biçimde MİT'ten gelen yoğun bir saldırı altındayız. Olsun diyoruz, olacak. Bunlarla başedemeyen, Türkiye gibi bir ülkede devrimi nasıl yapar?

Bunlara olağan gözüyle bakıyorum da, bazen öyle eleştiriler geliyor ki gerçekten komik oluyor. Örneğin bir gurup, adını vermeyeyim, bilirsiniz, bizi programsız olmakla suçladı. *İşçinin Sesi* kendine parti diyor, programı yok, bizim programımız var, komünist partisi biziz dedi. Arada bir, zaman bulduklarında yayınladıkları merkez organlarında böyle yazdı.

Bu eleştiri sahiplerinin programı gibi bir program yazmak herhalde çok güç olmazdı. Ağırlarına gitmesin, şaka yollu söylüyorum, bir yoldaşın bir şişe rakıyla iki gecesine mal olurdu en fazla. Böyle eleştiri olmaz. Sonuçta herkes ürünüle ortadadır. *İşçinin Sesi* de bugünüyle,

yarınıyla, ürünüyle ortadadır.

Öte yanda, geniş anlamda düşünürsek, *İşçinin Sesi* hiçbir zaman “programsız” da olmadı. Merkez organ tüm programatik konulardaki başarılı yayınlarıyla pusulasız kalmamamızı sağladı. Program diye bir metnimiz olmadığı zaman bile “programlılardan” çok daha programlı bir harekettik.

Yoldaşlar, parti içi kavga patladığından bu yana dört tam yıl geçti. Bu dört yıl içinde en önemli bir kazanım, kalıcı bir kadronun ortaya çıkması oldu. Azdır, tüm görevlere koşacak kadar değildir, ama geliyor. Önemli olan, değişim eğrisi ne yanadır, düşüyor mu, yükseliyor mu? Yükseliyor. Öte yanda, kadromuz devrimci harekette bilgi birikimi, profesyonel hüner ve yaratıcı çalışma açılarından en seçme kadrolardan biridir.

Böyle kısa sürede bu nitelikte bir kadro oluşumu büyük bir başarıdır. Biz, başkaları gibi hazır birikimi alıp yağurmuyoruz.

Hazır bir potansiyelin üzerine oturmuyoruz. Biz yoktan var ediyoruz ve ideolojimiz Türkiye'nin bu koşullarında insanların en güç gelebilecekleri ideolojidir. Buna rağmen böyle ilerliyorsak, bu yarınımızın da nasıl olacağını gösterir.

Dedim ki, en önemli kazanımımız bu siyasal çizgi için canını vermeye hazır kalıcı bir kadronun çıkmasıdır. Şimdi bu merdivenle binanın ikinci katına çıkmak zorundayız. Kadrolaşmayı, derinliğine ve yaygınlığına örgütlenmeyi geliştirmek zorundayız. Program çalışmasını bu amaçlara bağlayabiliriz. Bu amaçlar uğruna yürütülecek günlük çalışmanın içine oturtabiliriz. Öyle de yapmalıyız. O zaman program tartışması soyut bir fikir tartışması olarak kalmaz,

o zaman programın varlığı pratik örgüt çalışmasını derhal etkilemeye başlar. Çalışmanın iki yönü de bu kaynaşmadan son derece yararlı çıkar.

Şu sıralarda sanki kafamın arkasından biri oturmuş sürekli olarak, “zaman azalıyor” diyor. Gerçekten Türkiye’de zaman azalıyor. Cuntanın içine düştüğü durum gösteriyor. Halk yönetime karşıdır. Diller değişti. Zaman azalıyor. Elimizi çabuk tutmak zorundayız. Şu yaşadığımız son yılları yeni baştan, bir daha baştan yaşamamak için elimizi çabuk tutmak zorundayız.

Böyle giderse tüm devrimci hareket bir kez daha yaya kalacaktır. Bu konuşmanın ilgi alanı kendi örgütümüz olduğu için devrimci hareketin durumunu bir yana bırakalım, ama biz de yaya kalırız. Ufukta haberci bulutları birikmeye başlayan yeni açılımı karşılayabilecek, doyurabilecek durumda değiliz.

Acele etmek zorundayız. Örgütsel, siyasal, teorik açılardan, parasal açıdan, eğitim açısından, sayın ne sayarsanız, çalışmayı arttırmak zorundayız. Çok güzel bir başlangıcımız var. Artık üstüne dayanabileceğimiz bir birikimimiz var. Ancak Türkiye’deki sorun karşısında yetmiyor, gücümüz yetmiyor. Zaman az, hızlı çalışmak zorundayız. Günde 25, 26 saat çalışmak zorundayız. Bir parantez açarak, merkezi kayırma, merkezi herşeyin önüne koyma bilincinin önemini de bir kez daha vurgulayayım.

Yoldaşlar, yapmakta olduğumuz görevin büyük anlamını hepimiz içimizde duyuyoruz. Elbirliğiyle, sıfırdan başlayarak bir varlık yaratıyoruz. Biraz önce döndüğümüz çok başarılı yürüyüşümüz nunun en güzel göstergesidir. Bunda hepimizin katkısı var. Bizim yaratıcılığımız, bizim hünerimiz işte bizim örgütümüzdür diyoruz. Öyle bir varlık

yaratıyoruz ki, en temiz kalpli, en yufka yürekli ama en acımasız, önündeki hiçbir engeli tanımayacak, ezip geçecek bir varlık. Bizlerden sonra da, nesiller nesiller boyu bekçiliğini sürdürecektir. Türkiye’de devlet ve sınıflar yok olana dek kalacak bir mekanizma yaratıyoruz. Bunun heyecanını duyan kadrolar, halkın gönlünü kazanır yoldaşlar. Çünkü içtenlik bulaşıcıdır.

TKP’nin IV. Programı, Türkiye işçi sınıfının, komünizmin yeni ve utkan geleceğinin başlangıcı olsun!

İşçinin Sesi Sayı 242 19 EYLÜL 1983

CEK-AL

Topancı siyasete hayır

Hatırlarsanız, *İşçinin Sesi* birkaç ay önce şöyle bir öngöründe bulunmuştu: Menşeviklerin bu bunalımı bitti, yenisine dek biraz kıpırdanacaklardır. Ancak yeni bir bunalımın geleceği de, en az yeniden canlanmaları denli kaçınılmazdır.

Aradan geçen aylar öngörünün doğruluğunu kanıtladı. Canlanıyorlar! İdeolojik yönden, henüz tokatı yememiş bazı yeni şeyler getiriyorlar. Ukala bir öğrenci diliyle, kendilerinden çok emin konuşuyorlar. (Bu yeni getirdikleri fikirler, belki daha ustaca, daha “derin” getiriliyor ama öncekilerinden çok daha temelli sapmalar ve çarpıtmalar taşıyor. Devrimci hareketin bu fikirleri de tokatlaması zor olmayacak.)

Canlanmaları yalnız ideolojik değil, siyasal-örgütsel alanda da görülüyor. Ama nasıl canlanma? Doğaldır ki can düşmanları biz olduğumuz için saldırının “keskin” ucunu bize yöneltiyorlar. Fakat yalnızca bize yönelmiyor. Tüm gerçek devrim hareketine yöneliyor.

Bu örgütsel-siyasal canlanmanın, kendi ideolojik karakterleriyle bağlı bazı özellikleri de geliyor. Bunlar belki yeni olmayan, Türkiye’de çok kez uyguladıkları şeylerdir, ama bugün üstünde durulması gereken yönü, biraz kendilerini toparladıklarında derhal eski melun özelliklerini dışarı vurmalarıdır. FİDEF kongresinde, Paris’te, Frankfurt’ta ve son olarak da Brighton’da *İşçinin Sesi*’nin militanlarına saldırdılar. Hollanda’da Dev-Yol yöneticisini

dövdüler. FİDEF olayları sırasında, Paris'te yoldaşlarımızı polise verdiler. Hamburg'ta Dev-Yol'u mahkemeye verdiler ve galiba da 10 bin DM para aldılar. Bu "pratik" şu özellikleri dışa vuruyor: Bir yandan Türkiye devrimini burjuvaziye satmak için ideolojik olarak saldırıyorlar, bir yandan devrimci örgütlere yapabildikleri yerde fiziksel olarak saldırıyorlar ve bir yandan da bu "pratiği" buldukları yerin kurulu düzeniyle uyuşma içinde yapıyorlar.

Bu durumu devrimci harekete götüreceğiz, tüm devrimcilerin dikkatini, uyanıklığını, ortak tutumunu isteyeceğiz. *İşçinin Sesi*'nin, "bu benim parti içi sorunumdur, kimseyi karıştırmam" gibi bir tutumu, menşevizme karşı tek başına savaşım gibi bir kararı yoktur. Tam tersine oportünizme, işçi ve emekçi yığınlar arasındaki burjuva ajanlığına olabilecek en geniş *devrimci* karşı duruşu yaratmanın, bu kansere karşı tek başarı şansı olduğunun bilincindeyiz. *İşçinin Sesi*, Türkiye devrimci hareketinde sorunların ideolojik-siyasal tartışma yoluyla aydınlatılması konusunda en ısrarlı, verdiği teorik ürünlerle bu alanda en fazla yol almış bir örgüttür. Böyle bir örgütün sol yelpaze içinde fiziksel kavgayı savaşım yolu olarak seçmesini gerektiren hiçbir koşul yoktur, yarın da olmayacaktır. Bugün sol hareketler içindeki varlığımız, başarılı ideolojik savaşımın gücünün kanıtıdır. *İşçinin Sesi* kendisine sataşmayan hiçbir kişiye ve örgüte devrimci saygı dışında davranmamıştır. Bundan sonra da aynı tutumu sürdürecektir. Öte yanda, *İşçinin Sesi* kimsenin vesayeti altında değildir. Bunu yapmaya da kimsenin gücü yetmez.

Yoldaşlar, özellikle Türkiye devrimci hareketinin

bugün geçmekte olduğu derecede, sol içi kavgalar tüm hareket için son derece zararlı olmaktadır. Bu nedenle, provokasyonlara karşı uyanık ve tedbirli olmalıyız. Menşevikler korkaktır, menşevikler kavgayı göze almaz, bunları bir yana bırakın. Güçlüyseniz menşevikler ve tüm öteki bulanık su balıkları korkaktır. Güçsüzsенiz, dünyanın en hain insanlarıdır. Çünkü ideolojik yönden acizdirler. Güçlü olacaksınız. Yoksa, onların her türlü melaneti yapabileceklerini bileceksiniz. Eyleme güçlü ve yığınsal çıkış, provokasyonların üzerinden atlamanın en emin, en kestirme yoludur. Biz güçlüyüz. Onları ideolojik-siyasal çalışmamızla siyaset sahnesinin dışına süreceğiz. Ancak bunun yolu kendine boş güvenden geçmiyor, harıl harıl çalışmaktan ve *doğru* çalışmaktan geçiyor. Bu konuya yeniden döneceğim.

Asıl üzerinde durmak istediğim konuya geçmeden önce ilginç bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Ortamı daha derinden anlamaya yardım edecektir. Şu sıralarda her yandan uyarlanmış, sanki görünmeyen bir el tarafından hazırlanmış bir mizansen yürüyor. Bir yandan *çeşitli güçler* bizi devrimci kamuoyu önünde saldırgan, ayrılıklarını ideolojik yoldan çözmeyen (!!!) ikide bir kavga yoluna sapan bir örgüt gibi yansıtmaya çalışıyorlar. Öte yandan, Avrupa'nın her yerinde yoldaşlarımıza saldırının ardı kesilmiyor. Böylece, fasit bir çember içine alınmamız ve hızlı ilerleyişimizin önü kesilmek isteniyor. Saldırılara yanıt versek "saldırgan" olacağız, vermezsek şapkaayı alıp gideceğiz.

Bu gelişmeler birşeyi tartışmasız biçimde ortaya seriyor. Menşevikler yalnız değil! Umulmadık köşelerden menşeviklerin destekleri var. Ortalıkta başkasının

elbisesini giymiş çok menşevik var. Bu, devrim hareketinin sağa kayışının bir göstergesidir. Hatta, dahası var. Siyasal hareketin haber-alma yönlerini ilgilendiriyor.

Bu “fasit çember” karşısında tüm devrimci örgütlere, *haklıyı – haksızdan ayırmaya* istekli tüm devrimcilere sesleniyoruz. Bizi böyle bir açmaz karşısında bırakmayın! Türkiye devriminin çıkarı için burjuva kuyrukçusu oportünizmin provokasyonlarına hep birlikte dikilelim. Unutmayın, dün okun ucu sizlere yönelmişti. Bugün bize, ama yarın *mutlaka* size de. Devrimin önündeki en büyük engel olan TKP menşevizmine karşı hep birlikte. *İşçinin Sesi* şapkasını alıp gitmeyecektir. İstese de yapamaz, çünkü o şapkayı yakalı yıllar yıllar oluyor!

Şimdi yoldaşlar, asıl olarak üzerinde durmak istediğim konuya geliyorum. Türkiye devrimci hareketinden oportünizmin sultasını kaldırmada, işçi ve emekçi yığınların gönlünü ve kafasını devrime, sosyalizme kazanmada *yığın çalışması* canalıcı öneme sahiptir. Türkiye’de ve Avrupa’da örgütlerimiz, bizler, yığın çalışmasını düzgün götürmüyoruz. Açık özeleştir mi? İşte hareketimiz bu noktada kendi açık özeleştirisini yapma durumundadır.

TKP I.Leninciler Konferansı 1980 yılında yığın çalışmasının ana hatlarını ele aldı, demokratik ve ekonomik sorunların önemine dikkati çekti. Ardından aynı yıl içinde yazılan *Propaganda ve Ajitasyonun Güncel Sorunları* kitabı konuyu geniş bir çerçeve içinde ele aldı ve nasıl bir yığın çalışması yürütmek gerektiğini işledi. 1981 yılında toplanan TKP II. Leninciler Konferansı bu konudaki görüşlerimizi daha da olgunlaştırdı ve özel kararlar çıkarttı. Bu arada, merkez organ konuyu periyodik olarak sık sık ele

aldı. Son olarak da *sosyalist* yığın *örgütleri* üstüne yazı yığın çalışmasında atılacak adımları ve çalışma biçimini işledi.

Peki biz. bu belgelerde işlenen, bir bölümü bağlayıcı karar durumuna gelen ve bizlerin ortak ideolojimiz olan tutumları gerçekleştirebildik mi? Neden yapmıyoruz? Bu görüşleri yaşamda uygulamak için geliştirmiyorsak ne için uğraşıyoruz? Bir yanda en doğru fikir ve tutumları geliştir, öte yanda yaşam kendi bildiği gibi, kendi ataleti ve alışkanlıkları içinde yürüyüp gitsin, bu bize yakışmıyor. Hepimizin bu konuda özeleştiriyi yapması ve pratik çalışmayı partimizin ısrarla istediği yöne çevirmesi gerekiyor.

Bildiğim kadarıyla son iki yıl içinde Almanya'da *çevrenin somut sorunlarına* ilişkin bir tek bildiri çıktı. Bir tek bildiri! Yabancı düşmanlığı üstüneydi ve çok güzel bir bildiriydi. Ardı gelmedi. Öteki bölgelerde ise bu bile yapılmadı.

Oysa çevredeki emekçilerin somut sorunlarından, onların psikolojilerini dikkate alan biçimde ekonomik-demokratik sorunlardan kalkmak gerektiğini defalarca işledik. İşten mi atılıyor, horlanıyor mu, yabancı işçiye karşı düşmanlık mı var, sendika sorunu mu var? Yığın örgütlerimizin hangisi bu konularda dikkate değer bir çalışma yapıyor? Hangi yerel sorun var önümüzde? Örgütlerimizin bulunduğu bölgelerde emekçi insanlar yaşamıyor mu? Bunların sorunları yok mu?

Kompartımanlarda yaşamıyoruz. Okuduğum ideolojiktir, yaptığım alışkanlıktır. Öyle değil. İdeolojik çalışmayı, pratiğimize ışık tutsun, pratiği değiştirsin diye yapıyoruz. Pratiğimizi gerçek komünist pratik yapmak için.

Somut sorunları, somut dertleri alarak, bunları devrim davasına bağlamada bugüne dek gelmiş geçmiş tek

bir usta hareket var, Bolşevikler. Devrimi de ancak böyle yapabilmişler. Soyut laflarla olmuyor. Onlardan öğreneceğiz.

Soyut ve genel laflarla yığın çalışmasının yürütülemeyeceğini menşeviklerimiz güzel görüyorlar. Şu sorunlarda iş var diyorlar. Doğru, o sorunlarda “iş” var. Ama onlar devrimci çalışmayı yalnızca o sorunlara hapsediyorlar ve oportünistliğin büyüğü, o sorunlar düzeyinde bir de “eylem programı” çıkarıyorlar. Orada bağlayiveriyorlar üstünü. Komünistin işi bu değil. Bu tutumu küçümseriz tabii. Doğru. Ancak o çalışma alanlarını küçümsemeyebiliriz. Gerçekten o çalışma alanlarından kalkmazsan, halkı kazanamazsın. Yaşadığın bölgenin somut sorunlarından kalkmazsan insanları kazanamazsın. O düzeyde de menşeviklik var, bolşeviklik var. Onlar menşevikçe, biz bolşevikçe çalışırız. Çalışma stili farklıdır, çalışma alanları büyük ölçüde aynıdır.

Oportünistler çalışmayı bu alanlara hapsederler. Oysa komünistler için sorun bir çalışma düzeyinin yerine, bir başkasını, genel siyasal devrim çalışmasının yerine yerel-ekonomik-kesimsel demokratik çalışmayı geçirme sorunu değildir. Komünistler için sorun bir çalışma düzeyini bir başkasıyla, genel siyasal çalışmayı yerel-ekonomik-kesimsel demokratik çalışmayla *desteklemek* sorunudur.

Yerel kavganın üstüne oturmayan örgüt, örgüt olamaz. Örgütlerimiz hâlâ ideolojik gücün kazanımlarını kullanıyorlar.

Dönemin şanssızlığı da var, ama döneme uygun çalışmayı da yürütmüyoruz. İTİB neden öteki rakiplerini sildi de tek örgüt oldu İngiltere’de? Çünkü yerel bir kavga götürdü. Yerel bir kavganın üstüne oturdu. Wimpy

işçilerinin sendikalaşması, onların grevleri, doktoru, hastahanesi, buralardan kalktı.

Şırıngayla örgüt olunmaz. Örgüt, bölgenin sorunlarıyla itiş-kakış içinde ortaya çıkar. Ya yerel çalışmalar içinde doğacak, ya da onun dışında kurulabilir ama mutlaka yerel sorunların üstüne oturacak, hemen çevrenin sorunlarına eğilecek. Oportünizmden nefretimiz, yanlışlıkla bazı doğruları da güme götürmesin.

Bu her zaman böyledir. Her zaman örgüt, örgüt olmak istiyorsa yerel sorunların üstüne oturmak zorundadır. Onları küçümsememek zorundadır. Faşizm koşullarında çok daha fazla böyledir. Her yerde bildiriler çıkıyor. Antetli, renkli. Ne var ki, hep genel siyasal konularla ilgileniyor. Oysa işçiler fabrikadan atılıyor, işsizlik, açlık, baskı, zorbalık, sayılmayacak denli sorunlar emekçiyi yakıp kavuruyor.

Hatta şunu söylüyoruz. Bu yalnız Avrupa'daki çalışma için değil, dünyanın her yeri için, Türkiye için de böyledir. Yerel kavganın üstüne oturmaman örgüt örgüt olamaz.

Yerel kavgaları tek bir devrim kanalına akıtmaktan sözediyor Lenin. Söylediği ve yaptığı budur. Biz bunları güzel söylüyoruz, ama kötü yapıyoruz. İşte bu, olmuyor! Biz de güzel yapacağız. Nerede insanlar toplanabiliyorsa biz o işin içindeyiz. Yabancı düşmanlığına hayır mı, yabancı düşmanlığına hayır.

Bu mesajı vermek için merkez organ yabancı düşmanlığı konusunda kaç çekal yayınladı. Şunu söylüyordu. Yabancı düşmanlığı yakalanması gereken bir halkadır. Almanya'daki kaç milyon insanın can derdidir. Fark, konulara yanaşımda gelecek. Çeşitli hareketler hep Türk ulusçuluğu çerçevesine sokuyorlar yabancı

düşmanlığı sorununu. Bolşeviğin çerçevesi farklı olur. Yabancı düşmanlığı konusunda hiçbir örgütün söylemediği şeyler söylüyoruz, ama bunları yaşama akitmıyoruz.

Hatamızı, hızla dağıtıp yoketmemiz gereken hatamızı şöyle söyleyeyim: *Toptancı, global siyaset*. Çoğunluk yoldaşımız global siyaset yapıyor. Türkiye’de devrimden konuşuyor, dünyada devrimden konuşuyor, bölgesinin, insanının sorunundan konuşmuyor. Yerel siyaset yapılmıyor. Hatamızı düzeltmenin yolu *yerel siyasete* gereken önemi vermektir.

Şiddetli bir özeleştiri yapmak zorundayız. Burada şu ya da bu yoldaşı ya da örgütü değil, kendim dahil hepimizi eleştiriyorum. Bu bütünsel bir özeleştirmedir. Siyasal çalışmayı, yalnızca yerel siyaset düzeyinde tutmak sendikal siyaseti devrimci siyasetin yerine geçirmek olur, kapitalist düzenin istediğinin ta kendisidir. Ancak, yerel-somut sorunlar üzerinde çalışmayı reddetmek de gerçekten “solcu” suçlamasına hak verdirir.

Siyasal çalışmanın, çalışmayı yürütenleriyle ve konularıyla böyle iki ayrı kampa ayrılması, kapitalist düzenin oyununa düşmektir. Uzun dönemde devrim hareketinin halktan soyutlanmasını ve etkisiz bir güce dönüşmesini getirir.

Bir yanda yerel siyaseti oportünistlere, “sosyal işçi” tiplerine, liberal “kanayan kalpler”e bırakmışız. Bu yanda da devrimciler devrimlerden konuşuyorlar... Hayır, bu ikisi birlikte yürütülmeden devrime olanak yoktur.

Bizde olmayan, olması gereken yerel siyasettir. Genel siyasetimizin yönü herkesten. güzel ve doğrudur. Günlük pratik çalışmada bunu yerel çalışmayla dengelemek gerekir. Yayın organımız var, yayınlarımızın

içeriği var. Onunla eğitim, onu sokaklarda satma, onun görüşlerini yayma, bunlar sürececek. Ama saha operatörü olan yoldaşlar, yığın çalışmasının içindeki yoldaşlar global siyaset tutumunu bırakmalıdırlar. Yerel siyaset, yerel sorunlara gereken önemi vermek. Tüm ustalık burada.

Yerel çalışmaya hakkı olan önemi vermek ve bu çalışmayı devrim davasına bağlamak zorundayız. Allaha şükür, herşeyi devrim davasına herkesten güzel bağlıyoruz. Şimdilik olmayan şeyleri bağlıyoruz. Yerel sorunları, insanları, bunları devrim kanalına bağlamak sorunu var. Biz bağlıyoruz ama bağlananlar ortada yok. Bağlanacaklara gitmek gerek. Şaka bir yana yoldaşlar, bu çerçeveyi ciddi olarak, son hızla yaşama geçirmeliyiz. Hepimizin hatası oldu. Şimdi düzeltelim.

Siyasetin yerel ve genel, kesimsel ve genel düzeylerini başarıyla birleştiremezsek, oportünizmin işçi hareketi içindeki etkinliğini yok edemeyiz. Ayrıca bunu oportünizm diye de ele almayın. Karşınızdaki kapitalizmdir, kurulu düzendir. Devrime dek, gücümüzün ve saldırımızın artışı oranında artacak bir saldırıyla karşı karşıyayız. TKP “resimleri” olarak çıkar, onlar gider başka menşevik çıkar, o ad kalkar başkası gelir. Bu, *düzenin devrim hareketine saldırısıdır*.

Bu saldırıya ancak yığınların içine yerleşerek (“daha iyi yerleşerek” diyemiyorum) yanıt verebiliriz. Yengeci bilirmisiniz? Tehlike karşısında yüzmeyi bilmeyen, hızla oradan savuşmayı bilmeyen (yani şapkasını alıp gitmeyi bilmeyen) bu hayvan yavaş yavaş kumun içine gömülür ve kendisini kapatır. Bizim de yapacağımız, benzetmenin sınırlılığı içinde, budur. Bizim kumumuz işçiler, emekçiler, yığınlardır. Onun içine gömüleceğiz, onunla birlikte ülkeyi boydan

boya ayaklandıracak karşı saldırıyı örgütleyeceğiz. Daha yapamadık.

Yapamayışımızın nedeni, söylediklerimizin yanlışlığı değildir. Yığınların en gerçek, en kapsamlı ve en kalıcı çıkarlarını ilgilendiren konuları getirmeyişimiz değildir. Yığın çalışmasının dinamiğini düzgün oturtmadık. Emekçinin somutundan kalkarak, onun en önemli çıkarlarını nasıl savunduğumuzu gösteremedik.

Onun somutunda çalışacağız. Dudak bükmeden yerel siyasette harıl harıl çalışacağız. Ekonomik sorunlar, sendikalar, belediyeler, şunlar bunlar, oradan oraya koşturacağız. Bu iş böyle olacak.

Komünist olduğumuzu herkes biliyor. Neyi savunduğumuz da apaçık ortada. Bunları bilerek yerel düzeyde bizimle çalışan işçi daha başından koşullanmalarının önemli bölümünü kendi eliyle yıkmış, oluyor. Bu yönlere girmeyelim. Bilmediğimiz şeyler değil bunlar. Yalnız yapmadığımız şeyler. Şimdi yapmamız gerekiyor. Global, toptancı bir siyasal çalışma yerine yerel çevresel sorunlara oturmuş, oralarda odaklanmış, oralardan genel devrim kanalına akan bir çalışma gerekiyor.

Bu örgütün yıllar içindeki gelişmesine bakarsanız yoldaşlar, çok hatalar yaptı. Ancak, örgütün en güçlü yanı, hatalarını zamanında gördü ve ona göre tutum aldı. Onun için eminim, çok eminim, yarından başlayarak başka türlü çalışacağız. Üstümüze düşeni yapacağız.

Toptancı siyaset değil, yerel çalışmaya oturmuş devrimci siyaset!

TDHSK Uluslararası Konferansı konuşması⁵⁴

Türkiye, çok yaygın bir küçük üretim tabanı üzerinde tekellerin, finans gruplarının oluştuğu, finans-kapitalin devleti ele geçirdiği bir ülkedir. Aynı zamanda, yerli tekellerle içiçe geçmiş emperyalizmin, başta Amerikan emperyalizminin her yoldan sömürdüğü ve askersel güdümü altında tuttuğu bir ülkedir. Türkiye, az gelişmiş ülkeler çerçevesi içinde, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir.

Ülkemizin bu yapısı, son derece önemli jeopolitik-stratejik konumu içinde, halkımıza ağır koşullar dayatmıştır. Toplum, sürekli olarak ekonomik-toplumsal-siyasal bunalımlar içinde çalkalanmış, dış dokunur bir demokrasi yaşamamış, sık sık baskıcı, totaliter rejimler görmüştür. Bu sonuçlardan kalkarak, zaten “Türkiye demokrasi yaşamadı ki”, “işkence zaten her zaman vardır” gibi gerekçelerle bugünkü faşist rejime karşı yükselen sesi azaltmaya çalışmak, karanlığın apolojisini yapmak için, ya ahmak olmak, ya o karanlığın insanı olmak gerekir.

Türkiye halkı da, tüm halklar gibi demokrasiye layıktır. Ve bu uğurda son 25 yıldır yoğun bir mücadele

⁵⁴ Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi TDHSK'nın 29-30 Ekim 1983 tarihleri arasında Londra'da düzenlediği Uluslararası Konferans'ta R.Yürükoğlu'nun yaptığı konuşma

vermektedir. Sorun, halkımızın demokrasiyi istememesi, ona layık olmaması, bulduğuyla mutlu olmasında değil, ekonomik-toplumsal ve siyasal açıdan Türkiye egemen güçlerinin, güdük bir demokrasiye bile dayanamayacak denli zaafı taşıyan yapısındadır. Demokrasiyi sağlamanın yolu Türkiye’de ona düşman güçleri iktidardan uzaklaştırmaktan geçiyor.

Halkımız demokrasi istiyor ve bu uğurda, dönem dönem gerilese, susturulsa da, sürekli ilerleyen ve yükselen bir kavga veriyor. 1960’ların ortalarından bu yana Türkiye’nin Avrupa’da toplumsal çatışmanın en yoğun olduğu ülke olması bunun kanıtıdır. Halkın siyasallaşma düzeyi bunun kanıtıdır.

Bir örnek vereyim: Ülkemizin ilerici yayınevlerinden biri olan Sol Yayınları, 12 Eylül öncesinde, her *kitabını* 20.000 basıyordu. Bu sayı da kısa zamanda tükeniyor, ikinci, üçüncü baskılar yapılıyordu. Bu kitaplar polis romanları vb. değil, Marks’ın kitaplarıydı. Ve Sol Yayınları, ilerici yayınevlerinden yalnızca bir tanesiydi. Bu sayıları, Avrupa’da basılan ilerici yayınlarla karşılaştırmak bir fikir verir.

İlerici güçlerin Türkiye’de büyük bir ağırlığı vardır. Bir kez, onlar objektif olarak halkın tümünün çıkarlarını temsil etmektedirler. Sonra, sübjektif açıdan da küçümsenemez denli büyük kalabalıkları hareketlendirmiş, seferber edebilmişlerdir. İlerici güçlerin, objektif olarak çıkarlarını temsil ettiği yığın tümünü harekete geçiremeyişinde çeşitli faktörler arasında, devrimci hareketin aşırı bölünmüşlüğü ve eşgüdümlü çalışmaması çok önemli rol oynamıştır.

Bu koşullar altında, 12 Eylül’de ülkemize faşizm geldi.

Çok zor bir dönem yaşandı, yaşıyor. Türkiye'nin faşizm altındaki durumunu tanıtmaya, Türkiye halkıyla dayanışma sağlama hareketi Avrupa'da son derece önemli bir alan olarak öne çıktı. Avrupa'nın her ülkesinde, her görüşten barışsever, hümanist, demokrat, komünist insanlar bu alanda çalışma yürütüyorlar.

Türkiye 12 Eylül rejiminin faşist karakteri bu çalışmalarla Avrupa kamuoyuna kabul ettirildi. İşçi sınıfına ve halkımıza önemli bir destek sağlandı. Yalnız, Türkiye devrimci hareketinin kronik bazı zaafı olan dayanışma kampanyalarına da yansımaya başladı. Bu zaafı olan üstesinden gelmezsek, Avrupa ilerici kamuoyu önünde, tüm devrimci hareketin küçük düşmesi, desteğinin zayıflaması tehlikesi vardır. Türkiye devrimci hareketindeki bölünmeleri yansıtır biçimde, her çizginin gücü oranında ayrı bir dayanışma kampanyası, ya da komitesi örgütlenme eğilimi vardır.

Bu, çok tehlikeli bir eğilimdir. Kesinlikle önüne geçmeli, ısrar edenleri teşhir edip engellemeliyiz. Değişik siyasal görüşlere sahip ilericiler olarak, Türkiye ile dayanışma hareketi içinde birlikte çalışabilmeliyiz. Çalışmalıyız. Başka yolu yoktur. Siyasal görüş farklılığı nedeniyle, ama bunu açıkça söylemeden, gözünün üstünde kaşın var diyerek dayanışma hareketini bölmeye kimsenin hakkı yoktur.

Dayanışma hareketini, her görüşten ilerici insanın olumlu bir görev yapmanın mutluluğunu duyarak çalıştığı en geniş bir hareket durumuna getirebilmeliyiz. Bunun için bence iki düzeyde çalışmaya gerek vardır:

1. Avrupa'nın tek tek ülkelerindeki dayanışma kampanyalarını tekleştirmek. Bunun her ülkeye göre

somut yolunu bulmak. Kampanyalar arası periyodik düzenli görüşmeler, ortak bir koordinasyon komitesi kurma, tek bir kampanya olarak birleşme, bu tekleşme çalışmasının akla ilk gelen yollarıdır. Ama hangi yoldan gidilirse gidilsin mutlaka eylemler derhal koordine edilmeli ve Avrupa ilerici kamuoyunun kafasının karışmasına izin verilmemelidir.

2. Tüm Avrupa çapında aynı tekleşmeye ulaşabilmeliyiz. Bunun için ilk adımda, tüm komitelerin eşit temsille katıldığı, periyodik toplanan bir Avrupa koordinasyonu kurulmalıdır. Şimdi değinmek istediğim nokta arkadaşlar, belki doğrudan doğruya dayanışma kampanyalarını ilgilendirmiyor ama sonuçları kampanya çalışmalarının başarısını en derinden etkiliyor.

Avrupa’da Türkiye ile dayanışma hareketi içinde yer almış Türkiyeli ilerici güçler olarak şunu çok iyi kavramak zorundayız ki, Avrupa’daki Türkiyeli işçi kitlesinin gönlünü tam anlamıyla kazanmadan, onu hareketlendirmeden, öteki amaçlarımıza ulaşamayacağımız gibi güçlü bir dayanışma hareketi de yaratamayız. *Bizim gücümüz, aramızdaki Türkiyeli yığındadır.*

Avrupa’daki Türkiyeli işçinin sorunlarına yakın olmalıyız. Soyut, global siyaset yerine, onun yakın sorunlarına önem veren, oradan kalkan yerel siyasete ağırlık vermeliyiz. Bu alanda atacağımız her ileri adım, Avrupa çapında Türkiye ile dayanışma kampanyasının başarısına da çok önemli bir katkı olacaktır.

Halkımızın bu zor günlerinde ona destek olan tüm barış-demokrasi ve özgürlük yanlılarını, özellikle Avrupalı dostlarımızı saygıyla selamlarım. Ve onlara, tüm Türkiye devrimci güçleri adına şu mesajı iletirsem, sanırım devrimci

hareketimizin büyük çoğunluğunun duygularını dile getirmiş olurum: Sizleri yurdumuzda ağırlıyacağımız ve o günkü güçlüklerimizi çözmede yine yardımınızı isteyeceğimiz yıllar uzakta değildir.

İşçinin Sesi Sayı 245 7 KASIM 1983

KAVGA VE YORUM

Seçimler sonrası Türkiye

Üç icazetli parti dışında en hafif bir burjuva muhalefete bile izin verilmediği, halk sınıfları üstünde baskı, tehdit ve şantajın her biçiminin uygulandığı bir ortamda “seçimler” yapıldı. Demokrasi sözcüğünü ağıza almanın bile en büyük utanmazlık olacağı sahte bir seçim! “Demokrasiye dönüş”le ilgisi olmayan bir seçim!

Böyle seçimin sonuçlarının toplum açısından bir önemi olmamalıydı değil mi? İşte bu, siyaseti matematikle karıştıranların düşeceği hata olur. Siyasetin, onu yapanların öznel istemlerinden bağımsız olduğunu bu seçimlerden daha iyi gösteren örnek az bulunur. Yapılan düzmece seçimlerle Türkiye, bu seçimi düzenleyenlerin (seçime katılan üç partinin yönetimlerini de düzenleyiciler arasında düşünüyorum) öznel istemlerinden, hesaplarından bağımsız olarak *yeni bir döneme* girmiştir.

Girilen bu yeni dönem üzerinde durmadan önce seçimin gösterdiklerine ve göstermediklerine bir bakalım.

Seçimlerin gösterdikleri

Sahte seçimlerin gösterdiği *en önemli sonuç*, halkımızın çoğunluğunun faşist cuntaya karşı olduğudur. Halk, Özal’a yaptıkları, yapacakları için değil, fikirleri ve tutumu için değil, her çevreden elbirliğiyle “cuntaya muhalif gerçek parti” imajı yaratıldığı için oy verdi. Halkın gözünde faşist rejime en yakın duran “devlet

partisi” MDP’nin aldığı oylar, halkımızın yüzyıllar içinde edindiği bilgeliğiyle faşizme vurduğu tokattır.

Seçimler onu düzenleyenler açısından oyundur, ama halkın oylarıyla belirttiği tepki oyun değildir.

Sahte seçimlerin gösterdiği *ikinci* önemli sonuç, sosyal demokrasinin solunda duran solun Türkiye toplumunda taşıdığı büyük ağırlıktır. İç ve dış basın bu gerçeği ne denli gizlemeye çalışırsa çalışsın, en yoğun şiddet altında, en ufak legal olanak yokluğunda alınan sonucun solun gerçek gücünü hiçbir biçimde yansıtmaması da bir yana, sonuç gücümüzün göstergesidir. Bu durum aşağıdaki tabloda izlenebilir.

Tablodan anlaşıldığı gibi, geçersiz oy - seçime katılmayan - oy hakkını yitiren oranı % 18.3’dür. Seçime katılmanın zorunlu tutulduğu bir zorbalık ortamında bu oranın tümünü şu ya da bu düzeyde bilinçli sol olarak kabul etmek hiç de yanlış olmaz.

Sonra, seçmen kütüklerinde yer almayanları buna katınca oran %22 olmaktadır. Ortaya çıkan %4’lük artışın bir kısmı ülkenin genel geriliğinin sonucu yapılan bildik yanlışlardandır ama bir kısmı hem de mutlaka solun en bilinçli unsurlarıdır. Bunlar onbinlerce siyasal tutuklu ile binlerce illegal yaşayan devrimcidir. Bu sayıları bir de 18 yaşın üstündekilerin önemli bir bölümünün sola eğilimli olduğunu dikkate alarak düşünelim. O zaman tümü birlikte, en asgari bir tahminle Türkiye’de solun birleşik gücü %20’nin altında değildir. Bu da solun büyük gücünün ve burjuvazinin korkularının hayal olmadığına kanıttır.

Sahte seçimlerin gösterdiği *üçüncü* sonuç, burjuva muhalefetinin (AP+CHP+MSP) sınıf belkemsizliğidir. Demirel’in “Gökalp mektupları” ve üç partinin de geçersiz

oy çağrılarını ardından “demokrasi kavgası”nı yeterince verdiklerini düşünerek seçimden haftalar önce Özal’a çark ettiler. Bunu yaparak faşist rejimi bir yanıyla bir kez daha iflastan kurtardılar, (%20 çevresinde bir geçersiz oy rejiminin sonunu getirirdi), bir kez daha onunla uzlaştılar. Öte yandan, en uzlaşmacı yoldan Özal’ı (ve cuntayı) kendi amaçlarına esir alarak “yavaşça” istedikleri noktaya ulaşmayı hesaplıyorlar.

Sahte seçimlerin gösterdiği *dördüncü* sonuç, sahte TKP’nin iflah olmaz burjuva kuyrukçuluğu içinde, burjuva muhalefetini nasıl gözünde büyüttüğüdür. Menşeviklerin, burjuva muhalefetin “demokrasi kavgasında” sonuna dek gideceği üstüne hesap yaptığını, ondan neler beklediğini, seçim günü yaptıkları radyo yayını bütün çıplaklığıyla sergilemiştir. Belli ki sahte TKP’de yeni bir durum yoktur.

Sahte seçimlerin gösterdiği *beşinci* sonuç, devrimci solun örgütsüzlüğü ve kendisini candan destekleyen kesimlere mesajını iletmedeki yetersizliğidir. Türkiye’de solun büyük bir gücü vardır ama bu güç hâlâ çoğunluğuyla kendiliğinden, ulaşılmamış, örgütlenmemiş bir güçtür. Toplumda bir durum mu var, soldaki örgütlenmeler olarak hemen belgelerimizi atıyoruz. Peki yığınlar ne yapıyor?

Seçimlerin göstermedikleri

Şimdi bir de seçimlerin göstermediklerine bakalım.

Bir kez, sahte seçimler, Anavatan Partisi’nin şike bir parti olmadığını göstermedi. Gerçek bir muhalefet partisinin seçimlere sızdığının cuntanın gözünden kaçma olasılığı çocukları güldürür. Halkta hiçbir geçmişten gelen desteği olmayan Özal adlı birisini ve onun partisini cuntanın veto etmeye cesaret edemeyeceğini düşünmek

de öyle. Kaldı ki cunta çok daha güçlü adları veto etmiştir.

Seçimlere üç şike parti katıldı. Üçünün de lideri, cunta dönemi başbakanlık binasının aynı koridorundaki üç ayrı odadan çıkıp geldi! Cunta nasıl , “bağımsız Kıbrıs devleti” ilanını önceden bilmediği, hatta pek onaylamadığı yalanını ortalığa yayarak gelecekte ortaya çıkacak gelişmelere karşı geçebileceği bir köprü bırakmak istemişse, bu olayda da aynı oyunu oynamıştır. Böylece halkın tepkisini yine kendi ekonomik ve toplumsal görüşlerinin uygulanmaya devamına kanalize etmiş ve toplumdaki buharı bir an olsun azaltmayı amaçlamıştır. Türkiye’nin hilekar burjuvazisi için bunlar bildik taktiklerdir. Kemal de “Komünist Partisi” kurdu muşt u.

İkincisi, sahte seçimler ÷lkemize demokrasinin kırıntısının bile geldiğini göstermedi. Cunta icazetiyle kurulmuş, ekonomik-toplumsal-siyasal görüşleri AP’den çok daha sağda, faşizmden ne yapa lım, hatta nasıl yapalımda değil, nasıl gösterelimde ayrılan aşırı *sağ* parti iktidara gelmiştir. Meşru olmayan seçimlerle meşru olmayan bir parti iktidarı ele almıştır ve bu iktidar da *meşru değildir*. Devrimci hareketin bu noktada atlaması kendisi açısından son derece tehlikeli bir durum yaratır, gayrı meşru bir iktidara berat verme anlamına gelir.

Çözölme dönemi başladı

Sahte seçimlerin gösterdikleri ve göstermedikleri en önemlileriyle bunlardır. Ancak, bu seçimlerle toplum yaşamında *yeni bir dönem* başlamıştır. Yapılanların hepsi manevradır ama yaptıran, halkın faşizme karşı gerçek öfkesidir. *Faşizm çözölme sürecine girmiştir*. Çözölmenin nasıl bir eğri izleyeceğini, yeniden geri

dönüşler taşıyıp taşımayacağını, hangi yollardan ilerleyeceğini bugünden kestirmek güçtür. Bunu asıl olarak halkın rejime bindireceği basıncın ağırlığı ve yönü belirleyecektir. Ancak, *faşizmin geri devşirilme, çözülme dönemi başlamıştır.*

Sahte seçimlerin böyle gerçek bir sonuç getireceğine toplumdaki tüm göstergeler işaret ediyordu. Enflasyon yeniden %40-50'ye yükselmiş, işsizlik afet olmuş, oradan buradan homurtular duyulur olmuş vb. Köln 'de düzenlenen 10 Eylül toplantısında şöyle dediğimi anımsıyorum:

“Şu sıralarda sanki kafamın arkasından biri oturmuş sürekli olarak, ‘zaman azalıyor’ diyor. Gerçekten Türkiye’de zaman azalıyor. Cuntanın içine düştüğü durum gösteriyor. Halk yönetime karşıdır. Diller değişti. Zaman azalıyor. Elimizi çabuk tutmak zorundayız. Şu yaşadığımız son yılları yeni baştan, bir daha yaşamamak için elimizi çabuk tutmak zorundayız.”

Biz, faşist cunta başa geldiğinden bu yana sürekli olarak “tanklarla gelen devrimle gider” dedik. Faşizmin Türkiye’de yukarıda sözünü ettiğimiz türden bir çözülme sürecine girişi bu belginin yanlışlığını mı kanıtlar?

Tabii ki hayır. O belge, devrimci güçlerin görevini ve hedefini anlatır, faşizmin gidişinde tek yolun devrim olduğunu anlatmaz. Bunu yayınlarımızda defalarca işledik. Faşizmin devrimsiz eriyerek ortadan kalkmasının yakın tarihte çok örneği vardır. Ancak böyle yollar halkın gerçek kurtuluşuna varmaz.

Sonra, faşizmin çözülme döneminin başlaması belgimizi eskitmiyor. Faşizm *duruyor*, çözülmenin başladığı bir öngörüdür.

Bu arada, sahte TKP'nin bir miyopluğuna da değinmeden geçemeyeceğim. Bu menşevikler, cuntaya en azgın yıllarında faşist demediler de durup durup seçimlere beş kala faşist dediler. Hem de şu günlerde radyodan okudukları “kongre”lerinde yer alan “*artık barışçıl yollar kapandı*” gibi dehşetli bir saptamayla!! 12 Eylül 1980'e dek barışçı yollar açtı! Faşist darbeden sonra geçen iki yılda barışçı yollar açtı! Doğru Yol Partisi'nin veto edilmesiyle barışçı yollar kapandı!

Şimdi yoldaşlar hem tüm devrimci solun, hem kendi partimizin önünde gelen döneme uygun olarak yapılması gereken işler iyice beliriyor. Tedbirli ve ne yaptığını bilir biçimde, “devrimci” başdönmelerine kapılmadan örgütlenmek. Adım adım, ısrarla... Halkla kaynaşabilmek. Ona ulaşabilmek, onun dilinden konuşabilmek. Bunun için varolan tüm legal olanaklardan yararlanmaya çalışmak... İdeolojik ve siyasal konumlarımızı geliştirmek.

Bu görevleri yerine getirmek zorundayız. Çünkü tanklarla gelen devrimle gönderilmelidir. Çünkü ancak o zaman gerçek demokrasi gelebilir.

İşçinin Sesi Sayı 246 21 KASIM 1983

TABLO • 1983 SEÇİMLERİ

(1)	Seçmen sayısı			Katılım						Geçerli oy			Geçersiz oy		
	19 740 500	(2)	(3)	Sayı	Oran %		Sayı	Oran %		Sayı	Oran %		Sayı	Oran %	
		22 230 000	(3)		1'e	2'ye		3'e	1'e		2'ye	3'e		1'e	2'ye
	21 202 449	22 230 000	18 319 935	92,8	86,4	82,4	17 328 735	87,8	81,7	77,2	991 200	5	5,4		

1983 SEÇİMLERİ - TABLO

(1) 1983 resmi seçmen sayısı.
 (2) 1983'de oy hakkı tutulmayan 1 461 949 kişiye de kapsıyor.
 (3) Olunması gerekli seçmen sayısı. 1977 seçim sonuçlarına geçen ara/zaman diskarte atılarak, 1980-1973 arasındaki seçimlerde, seçmen sayısının oranlarına %11 artırım bulduk. Nüfus artışını da hesaba katıp, her 4 yılda seçmen sayısının %10 artışına kaput etmek. Buna göre 1977'de 18 319 935 kişilerin oylarına seçmen sayısının 1983'de %11,33 artırım yapıldığı görülmektedir.

Katılmayan	Geçersiz oy ve katılmayan			Geçersiz oy, katılmayan, oy hakkını yitiren ve hiç sayılmayan			Geçerli oy, katılmayan ve oy hakkını yitiren			Geçersiz oy ve katılmayan		
	Sayı	Oran %	1'e	Sayı	Oran %	2'ye	Sayı	Oran %	3'e	Sayı	Oran %	2'ye
1 420 565	7,2	2 411 765	12,2	3 873 714	18,3	4 901 265	22					

Kaynak: İşçinin Sesi Sayı 246 21 KASIM 1983

2.KİTABIN SONU